nak utolsó előadásai csütörtökön este hangzottak el. Pálos Ödön „Káldy Gyula, a kuruckor zenéjének megmentője" címmel, Végh Mihály „Baross Gábor, a vasminiszter" címmel adott elő. Józsa Rezső elnök záróbeszédet mondott és kiemelte, hogy az Árpád-szeminárium első előadássorozatában 17 előadás kizárólag az Árpádház nagy uralkodóival, a második évfolyamban pedig 23 előadás a magyar faj derék és kimagasló egyéneivel foglalkozott.

Halálozás

Rimler Jánosné dr-né, szül. *Littke* Renée 71 éves korában március 24-én Kaposváron elhunyt. Március 27-én, pénteken délután 3 órakor temetik a kaposvári keleti temetőben a római katolikus egyház szertartása szerint.

Özv. *Homa* Gyuláné, szül. *Hucskó* Mária Eperjesen elhunyt. Halálát fivére, Hucskó Miklós ny. m. főtanácsos és fia, vitéz Homa Gyula fővárosi főkönyvtárnok gyászolja.

Gyenes Pál, délvidéki és hathónapi keleti hadiszolgálatot teljesített őrvezető életének 23-ik évében március 22-én Szabadkán meghalt. Temetése Budapesten március 27-én délután ½5 órakor lesz a Kerepesi-úti temetőben a római katolikus egyház szertartása szerint.

KERESZTÉNY KERESKEDŐK IRAKATA

KERN ÉS TÁRSA
OPTIKA-FOTO
Kossuth Lajos-u. 3. Tel.: 188—604.
Honvédségi szállítók, Baross-szöv. és Nyukosz tagja.

Mogyoróssy hangszergyár
Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. sz.
Tangóharmonikák, gramofónok, rádiók és az összes hangszerek részletre is. — Árjegyzék ingyen

Ma mesterbérlet IX. est

Müv. Háza ½8. „A" VI. Szföv. Zenekar. Vezényli: **Borchard**, közr.: **Sala a Trautoniummal**. Müsor: **Weber: Oberon nyit. Genzmer: Versenymű Trautoniumra, Bartók:** Tánc-szvit, **Beethoven:** VII. szimf. (Harmónia).

* **Erdélyi írók estje Budapesten.** A magyar kulturális egyesületek országos szövetsége minden második évben megrendezi az erdélyi írók körútját, hogy ezzel a szellemi kapcsolatokat Erdély és az anyaország között ébren tartsa. Az idén Kemény János báró, Molter Károly, Asztalos István, Wass Albert gróf, Tompa László, valamennyien a marosvásárhelyi Kemény Zsigmond-társaság és az erdélyi szépmíves céh tagjai jönnek Budapestre, hogy az erdélyi irodalom fejlődéséről beszámoljanak. Április 11-én a zeneakadémián tartják előadásukat s ez alkalommal Szendy Károly polgármester üdvözli őket. Az est műsorán közreműködik Koréh Endre, az Operaház tagja, továbbá Jancsó Adrianne, aki erdélyi költők verseiből szaval.

* **Zongoraest.** S. Lászlóffy Margit, a kitűnő zongoraművésznő érdeklődés mellett tartotta hangversenyét a Vigadó nagytermében. Gondosan összeállított műsorán szerepelt Franck Cézár egyik prelüdje, fugával és variációkkal, Chopin h-moll szonátája, továbbá a szünet utáni részben egy sorozat briliáns darab részben mai, részben multszázadi szerzőktől.

* **„Isten fegyverei"** címmel Nyáry Pál pécsi református lelkész, tb. esperes „útravalóul kedves honvédeinknek" ízléses kiállítású könyvecskét adott ki, amely elmélkedéseket, imádságokat és a katonaélet szempontjából összeállított bibliai igéket tartalmaz. A 64 oldalas könyvecskét 25 filléres bélyeg ellenében bárkinek megküldi Pécsről a szerző.

* **„Színes tavasz"** címmel mutatta be a Casino-filmszínház és a City a legfrissebb Hunnia-újdonságot: Walt Disney hat bübájosan kedves, mulatságos, szórakoztató rajzos filmjét. A két filmszínház tavaszi újdonságáról szombati számunkban adunk részletes ismertetést.

László, valamint *Parragh* Éva, *Dömsödi* János és *Palotai* István érdemel elismerést. Az elevenen pergő előadást *Hegedűs* Tibor rendezte. *Az előadás zavartalanságát egyedül a fordítás rontotta, amelyben léptennyomon ilyeneket találhatunk: „el vagyunk veszve", „meg fogom mutatni", stb.*

* **A Kamara Varieté új műsora.** A körúti varietészínház „Sztár-szanatórium" című új műsorát a jókedv, a gondtalan szórakoztatni vágyás és a dekoratív kiállítás vegyszereiből állította össze. A recepten a csillogó táncszámoktól a kétzongorás opera-jazz vetélkedésig minden szerepel, ami a feledkezni vágyó szív és szem ingere. A szerepénél lényegesen többre hivatott vérbeli szubrett-erényeket mutató Virágh Lili finoman kidolgozott sztepptánca vezeti be a műsort, aztán kisebb-nagyobb jelenetekben a kitűnő Nagy Anci, Kőrösy Zoltán, Pető Endre és Halmai gondoskodik a hangulat fokozásáról. A Larry-táncospár tánckreációi és a boszorkányoskezű Cavallini mester, valamint a ruganyos Zentay-testvérek az artistaprodukciók legjavát jelentik. Dolly Hopkins aranyflitteres ruhában pompás bolerót táncol, majd a műsor vendége, Rácz Vali ad elő kiforrott művészettel néhány nagyon finom sanzont. A dekoratív Bilinszky Ibolya és Tátray Rózsi járul még hozzá a sikeres műsorhoz, amelynek konferálását szebbnél-szebb toalettekben és kedves közvetlenséggel Virágh Lili látja el.

* **Hangverseny Győrben a vöröskereszt javára.** Győrben a vöröskereszt javára szépen sikerült hangversenyt rendeztek, amelynek műsorán Beethoven-, Grieg-, Liszt-, Berlioz- és Hubay-művek kerültek előadásra H. Szanyi Irma és Pichlerné Sipos Olivia közreműködésével, Hermann László vezénylése mellett. A hangversenyen a város vezetőivel az élén nagyszámú közönség vett részt.

* **„Istvánka" utoljára a bábszínházban.** A nemzeti bábszínház kacagó-estéinek nagy sikere annyira lefoglalja a kis színház műsorát, hogy az igazgatóság most úgy határozott: az „Istvánkát"-t átmenetileg leveszi a műsorról. Révi István nagyhatású misztériumjátéka utoljára pénteken délután és este kerül előadásra. A következő napokon, hétfő kivételével, amikor a „Toldi" kerül színre, mindennap a kacagtató, vidám műsort játsszák.

* **Impresszionista zenekari est.** *A magyar női kamarazenekar impresszionista névvel jelölt zenekari estjén Delius, Respighi, Debussy, Honegger, Ravel, Roussel műveket mutatott be Milinkovich Gemma, Eyssen Irén, továbbá Gyarmati József, Schwab Nándor dr., Jancsin Ferenc, Tibay Zoltán, Vass István és Köry Erzsébet közreműködésével. A magyar női kamarazenekar választékos műsoraival méltán kiérdemli az érdeklődést, de megérdemelné ez a lelkes tagokból álló rokonszenves zenekar, ha alkalmasabb karmester betanításában és vezénylésében állana ki a nagyközönség elé. Arató István jószándékú muzsikus ugyan, de hiányzik belőle a fegyelmezés adottsága, ami különösen hiba női zenekarnál, mert itt bizonyára még döntőbb fontosságú a nagy egyéniség szuggesztiv hatása. Arató keze alatt szétesett, egycnetlenül s meggyőző erő nélkül hangzottak a műsorra tűzött darabok. Nem a zenekar tagjait hibáztatjuk a nem kielégítő eredményért, hanem elsősorban a karmestert, aki nem tudta átvinni akaratát (volt-e egyáltalán kialakult képe a karmesternek a megszólaltatott művekről ?!) a zenekarra.*

* **Bach János-passió.** A budapesti ének- és zenekaregyesület nagypénteki passió-előadását az általános érdeklődésre való tekintettel kedden nyilvános főpróba előzi meg a zenemüvészeti főiskolán. A szólamokat Báthy Anna, Basilides Mária, Rösler Endre, Koréh Endre és Jámbor László éneklik. Vezényel Lichtenberg Emil.

* **„Illuzió"** címmel Viktor Tourjansky kamarajáték-filmet rendezett, amelyben Brigitte Horney és Johannes Heesters játsszák a főszerepet. Mellettük számos kiváló és nálunk is kedvelt német színész igyekszik teljes illuziót kelteni a filmben, amelynek története szerint Johannes Heesters két hónapig abban az illuzióban él, hogy a híres színésznő, Brigitte Horney őt szereti s hogy a végén boldog pár lesz belőlük. De mint annyiszor az életben, a színpad iránti vonzalom legyőzi az érzelmeket és a boldogság, mint a szappanbuborék hirtelen eloszlik és a semmibe vész. A film rövidesen nálunk is bemutatásra kerül.

tött a zászlóra, majd az egyházi szertartás és a zászlószegek beverése következett. Az ünnepség végén az osztály parancsnoka mondott köszönetet a zászlóért, amelyre az osztály felesküdött. Az ünnepséget díszmenet fejezte be.

— Rendelet a délvidéki közszolgálati alkalmazottak, nyugdíjasok, özvegyek és árvák ellátásáról. A Budapesti Közlöny legújabb száma közli a minisztériumnak a visszafoglalt délvidéki területeken lakó magyar, illetőleg volt délszláv közszolgálati (állami, vármegyei, bánsági, városi, községi) alkalmazottak, nyugdíjasok, özvegyek és árvák ellátásának szabályozása tárgyában kiadott 1250/1942. M. B. számú rendeletét. A rendelet az erdélyi nyugdíjrendeletben érvényesült alapelveknek megfelelően rendezi a délvidéki nyugdíjasok ellátását és ez a rendezés vonatkozik a Bukovina területéről beköltöztetett volt román közszolgálati alkalmazottak nyugellátására is. Az érdekelt személyek az ellátás megállapítására irányuló kérelmeiket a községi elöljáróságnál (polgármesternél) beszerzendő folyamodványűrlapon folyó évi június 30-ig terjeszthetik elő.

Karcag megyei város polgármesteri hivatalától 4429/ki. 1942.

Haszonbérbeadási hirdetmény

Karcag megyei város tulajdonát képező bereki gyógyvizű strandfürdőjét a hozzátartozó szállodával, kádfürdőkkel, betonmedencékkel egyévi fürdőidényre, vagyis 1942 május hó 10-től 1942 szeptember hó 30-ig haszonbérbe adja.

Az írásbeli ajánlatokat 1942. évi április hó 11-én déli 12 óráig lehet beadni a város iktatóhivatalában.

A bérbeadásra vonatkozó felvilágosítást a város polgármesteri hivatala ad.

Karcag, 1942 március hó 20-án.

Dr. Sánta Miklós s. k.
polgármester.

kedői haszon. A fejenkénti 20 dekagram husvéti gyümölcsíz igénylésére jogosult minden olyan mezőgazdasági és ipari munkás, köz- és magánalkalmazott és ezek hozzátartozói, akiknek havi fizetése, illetőleg keresete községekben 100 pengőt, városokban 200 pengőt nem halad meg. A husvéti nép-gyümölcsíz vásárlására jogosító utalványokat a helyi közigazgatási hatóságoknál (polgármester, községi elöljáróság) lehet igényelni.

— A mult évben 16 millió pengőnél több rendkívüli kiadása volt a fővárosnak. A főváros elmult évi gazdálkodásában igen sok kiadási többlet merült fel. Ezeknek legnagyobb részét a törvényhatósági közgyülés már engedélyezte és fedezetüket kijelölte. Több rendkívüli kiadás azonban olyan időpontban támadt, amikor azokra a polgármester nem szerezhette meg a közgyülés hozzájárulását, sok esetben pedig a megtakarításokat és a bevételi többleteket jelölték meg a kiadások fedezetéül. A polgármester most részletes előterjesztésben felsorolja a főváros rendkívüli kiadásait, amelynek végösszege 16,043.676 pengő. Az előterjesztés ennek az összegnek utólagos engedélyezését kéri és egyben megjelöli azokat a megtakarításokat és bevételi többleteket, amelyek a nem várt kiadásokat fedezik.

— Nem lesz villamosmegálló a Markó-utcánál. Wenczell Árpád dr. a főváros februári közgyülésén indítványt nyujtott be és sürgette, hogy a járásbíróság, a törvényszék és a pénzügyi palota megközelítése érdekében a Beszkárt újból létesítsen villamosmegállót a Markó-utcánál és autóbuszmegállót a Szent István-körút és a Szemere-utca sarkán. A polgármester az indítvány alapján meghallgatta a szakértők véleményét és azt javasolja a legközelebbi közgyülésnek, hogy az indítványt utasítsa el, mert a gyorsabb közlekedés érdekében a megállóhelyeket nem süríteni, hanem ritkítani kell.

— Feleséggyilkosság. Nyíregyházáról jelentik: Palkó László 68 éves gazda Patyod községben nála jóval fiatalabb feleségét felakasztotta az egyik gerendára, mintha öngyilkos lett volna. Palkó Lászlót letartóztatták és a nyíregyházai ügyészségi fogházba kisérték.

véget. A rektor az egyetem patrónusát, vitéz nagybányai Horthy Miklóst éltette a megjelentekkel együtt.

— Beváltják az amerikai visszavándorlók dollárjait. A magyar kivándorlókat és visszavándorlókat védő iroda értesíti azokat a visszavándorlókat, akiknek birtokában még dollár van, hogy azt a svájci napi árfolyamon beváltatja. Forduljanak tehát az érdekeltek bizalommal az említett irodához (Budapest, VIII. Fiumei-út 4. szám).

— A pénteki közgyülés napirendje a Mép fővárosi szervezete előtt. A magyar élet pártja fővárosi szervezete Városház-utcai központi helyiségében pártértekezletet tartott, amelyen a március 27-iki törvényhatósági közgyülés elé kerülő előterjesztéseket vitatták meg.

— A szabadkai határban lévő Andrásföldje székely telepes községben szerdán szép ünnepség keretében avatták fel azt a harangot, amelyet az Oroszországban harcoló honvédek egy donecmenti kis faluból hoztak haza és a községnek ajándékoztak. A harangot vitéz Vastagh György vezetésével küldöttség hozta Andrásföldjére. Ijjas József érseki biztos tábori misét mondott és elvégezte a harangszentelési szertartást. Az ünnepségen megjelent Reök Andor főispán és képviseltette magát vitéz Bonczos Miklós államtitkár, országos telepítésügyi kormánybiztos is. Az ajándékért Völgyi János szabadkai polgármester mondott köszönetet.

— Emlékművet avattak fel a szegedi ferencesek templomában. Szegedről jelentik: A ferencesek Mátyás-temploma bejáratának kórus alatti részén emlékművet állitottak fel, amelynek felavatására szerdán került sor. Az emlékmű a szegedi Fekete Máriának a török uralom alatti csodálatos felfedezését ábrázolja, amint egy török lovas a Ceperke-patakban megtalálja a Mária-képet. Heks István Nándor ötvösművész alkotását Uzdóczy-Zadravetz István ny. tábori püspök avatta fel. Utnáa Tóth Béla polgármesterhelyettes mondott beszédet, majd Páter Schneider Vencel átvette megőrzésre az emlékművet.

— A katolikus nők díszgyülése. A budapesti Actio Catholica és a katolikus nőegyesületek országos szövetsége rendezésében a Magyar Művelődés Házában szerdán tartották meg Árpádházi Boldog Margit emlékezetére a katolikus női napot. Pfeiffer Miklós dr. prelátus kanonok olvasta fel Madarász István dr. kassai püspök „Boldog Margit, a női áldozatos élet mintaképe" című előadását, majd változatos műsor következett.

—

Házasság

Lintner Livia rk. tanítónőt (Mór) eljegyezte *Kovács* Mihály rk. tanító, tartalékos zászlós (Mór).

Harsányi Ilonka és *Várfoki* Ferenc műszaki tisztviselő házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Uj Magyarság 1942. márc. 27.

HEBER, Wenzel, pozsonyi kőművesmester

Wenzel Laues H., Maurergesell, 5 éves lánya meghalt. (1802, 372 l)

—

Wenzel H., Maurergesell, 15 hetes lánya meghalt (1802, 774 l)

—

Wenzel Heba, Maurergesell, 3 éves fia meghalt. (1802, 753 l)

—

Wenzel Heber, Maurergesell, 24 éves feleége meghalt. (1802, 841 l)

—

Wenzelaus Hebe, Maurergesell, 6 hónapos fia meghalt. (1803, 707 l)

Wenzel Heba, Maurergesell, 3 éves lánya meghalt. (1823, I. kötet, 508 l)

Wenzel Heber, Maurergesell, 57 éves korában, 1833 április 4. (1833, 399 l)

—

Preßburger Zeitung

(Jentsch)

HEBER, Wilhelm, pozsonyi könüvenejéd
W. H. Maurergesell, 2 napos, fia meghalt. (1840, 311 l)
W. H., Maurergesell, 3 éves fia meghalt (1845, 564 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

M.D.K.

Hechs-Szőriné, szobrász

3000 P.-ös megrendelést kapott a szegedi Fogadalmi templom kapu-domborművéire

Vállalkozók Lapja. Bp. 1929. L. évf.

ápr. 17. sz. 6. old.

MDK

Héber Lajos építész Bp. 1902
befejező szigorlatot letette, de oklevelét 1928-ig nem váltotta ki.

ÉI-ÉM, 1931, jul, 15. 112 l.

Héber Lenke

alakrajt

1917

Éimisk 1930. 84. l.

Szlávy Mária VIII. 46. †

SZINHÁZ ÉS FILM

Timár József

Csathó Kálmán nyilatkozata a Timár-ügyben

Csathó Kálmán

Csathó Kálmán, a Magyar Színház igazgatója a következő nyilatkozatot tette:

— Meglepetéssel értesültem a Nemzeti Színház titkárságának nyilatkozatából, hogy Juhász József úr folyó évi február hóban azt jelentette a Nemzeti Színház igazgatóságának hogy a Magyar Színházhoz szerződött. Juhász József urat ugyanis nemcsak, hogy nem szerződtettem a Magyar Színházhoz, de vele eféléről még csak nem is tárgyaltam.

— Timár József úr a tél folyamán azzal keresett fel, hogy magánszínháznál óhajt elhelyezkedni, mire örömmel szerződtettem őt a jövő évadra. E hó elején Timár úr azt kérte, hogy bontsam fel szerződésünket, mert a Nemzeti Színház kötelékében óhajt megmaradni. A Nemzeti Színházra való tekintettel készséggel teljesítettem óhajtását; szerződését felbontottam, de csak arra az esetre, ha őt a Nemzeti Színház valóban szerződteti.

A SZENTIVÁNÉJI ÁLOM

három előadása a Margitszigeten

Az idei margitszigeti szabadtéri játékok második sorozataként a Nemzeti Színház vendégszerepel a Margitszigeten, ahol új betanulásban a *Szentiványéji álom* kerül előadásra. A három előadás — amennyire az időjárás engedi — június 19.-én, 21.-én és 22.-én kerül megrendezésre.

Tolnay Andor

Holnap este nyílik az újpesti színház

Vitéz Tolnay Andor színigazgató kedden, június tizenhetedikén este kezdi meg idényét az ujpesti színházban, ahol először a Gyergyói bál kerül bemutatásra. A megnyitó előadáson Kiss Ferenc, a Színművészeti Kamara elnöke mond ünnepi beszédet.

A színészképző iskolák új felügyelői

A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Gáspár* Jenő m. kir. kormányfőtanácsosnak, az Országos Magyar Sajtókamara igazgató-főtitkárának és *Uray* Tivadarnak, a Nemzeti Színház örökös tagjának a színészképző iskolák szakfelügyelete körül kifejtett eredményes munkásságáért köszönetét fejezte ki. A magyar színészképző iskolák szakfelügyeletével a kultuszminiszter az 1941/42. tanévre *Laurisin* Lajost, az Operaház tagját és *Földényi* László színművészt kérte fel.

KÉT FILMHÍR

1.

Tolsztoj világhírű regénye, a *Háború és béke* sem tudta olyan drámai erővel és elevenséggel ábrázolni a háború emberformáló kavargását, mint az a monumentális repülő-film, amely a Lützov kapitány nevét viselő légiraj háborús élményeit dolgozta fel. A film *Hans Bertram*, a világhírű repülő rendezésében rövidesen Budapestre kerül.

2.

Szívek muzsikája címmel készült a *Fox*-studióban az a kedves vígjáték, amelynek főszerepét *Sonja Hennie*, a koreolya világbajnoka játszotta *Tyrone Power* társaságában. A filmet a közeljövőben felújítják.

MIRE KÉPES A SZERELEM?

A világ egyik sarkából a másikba utazik egy férfi, amíg megtalálja azt a nőt, azt a kis táncosnőt, akit szeret és akit akkor is elvesz feleségül, ha fejetetejére áll a világ. Ez a férfi a közvéleménnyel és kalandokkal száll szembe szerelméért az UFA *Nászút Haitiba* című új filmjében, amelynek főszerepét a legférfiasabb német színész, Gustav *Knuth* és az ősszelíd Gizella *Uhlen* játsszák. A trópusi környezetben játszódó filmet a *Radius* mutatja be a közeljövőben.

Fedák Sári ma érkezik haza a német fővárosból

Fedák Sári

Fedák Sári, a magyar színjátszás kivételes egyénisége néhány nappal ezelőtt egy bécsi kiadóvállalat meghívására Bécsbe, majd Berlinbe utazott, hogy előkészítse a Tokaji aszu berlini bemutatóját. A darabot sok magyar színpadi alkotás közül, Zilahy Lajos, Csathó Kálmán és Bókay János prózai alkotásai mellett, mint az egyetlen zenés művet, vásárolták meg. A Tokaji aszu főszerepére a német kiadó először Ida Wüstöt, a népszerű bécsi színésznőt szemelte ki, azután Budapesten járt Schlee igazgató, a kiadóvállalat igazgatója és felkérte Fedák Sárit, hogy a szerep vérbeli magyar felépítése érdekében Tarcali Darázs Katalint játssza el a német fővárosban is. Fedák Sári berlini tárgyalásai ebben az irányban — mint értesültünk — befejeződtek és a művésznő a mai napon hazaérkezik Budapestre.

EGYSZER MEGCSALLAK.

a Magyar Színház nyári eseménye

Ma este az idei évad nagy vígjátéki sikere, az *Egyszer megcsallak* az Andrássy Színházból átköltözik a Magyar Színházba, melynek nagyobb befogadóképessége lehetővé teszi, hogy ezt a vidám darabot nagyobbszámú közönség is megnézhesse. A cél érdekében a Magyar Színház olcsó nyári helyárakkal tűzte műsorára az amerikai vígjátékot, amelynek főszerepeit *Fejes* Teri, *Páger* Antal, *Szilágyi-Szabó* Eszter, *Vaszary* Piroska, *Básti* Lajos és *Bilicsi* Tivadar játsszák. Az előadások a mai naptól kezdve nyolc órakor kezdődnek.

Jávor Pál hathetes római vendégszereplése

Az utóbbi időben sűrűn terjedtek el a hírek azokról a meghívásokról, amelyekkel a római olasz filmgyártás vezetői tisztelték meg a magyar színjátszás nem egy kitűnőségét. A forgalomba került nevek között legújabban *Jávor* Pál, a Nemzeti Színház kitűnő művésze szerepel, akiről szintén híre kelt, hogy meghívást kapott vendégszereplésre a római filmstudiókba. Megérdeklődtük e hírek valódiságát és megbízható helyről azt a felvilágosítást kaptuk, hogy *Jávor* Pál a Nemzeti Színház igazgatóságától szeptember közepétől október végéig engedélyt kapott hathetes olaszországi vendégjátékra. *Jávor* Pál szeptember közepén utazik Rómába s hat hét alatt a Róma melletti olasz filmvárosban három olasz film főszerepét játssza el magyar nyelven, majd a felvételeket az immár tökéletes olasz szinkroneljárással olaszra állítják át.

A rokokódivat filmen

A 200 esztendős bájos és díszes rokokóvilág újra feltámadt a Hunniában, amelynek folyosóit, műtermeit, udvarát és étermét krinolinos, turnürös hölgyek, parókás urak lepték el. A film, amely a divatot újrakeltette, Asztalos Miklós Alterego című darabjának változatából készül Egy éjszaka Erdélyben címmel. A Takács-film felvételei már napok óta folynak, életrekeltve Mária Terézia korát Básthy István díszletei között. Bán Frigyes rendezői irányítása mellett a bécsi Burg ragyogó falait ábrázoló díszleteiben folynak a felvételek Lázár Mária, Mezey Mária, Szeleczky Zita, Páger Antal, Nagy István és Hajmássy Miklós főszereplésével.

RÁDIÓNAPTÁR

Hétfő:

19.20 Éhn Marietta énekel jazz-hármas kísérettel (Budapest I.)

20.10 Magyar-svéd ünnepi hangverseny (Budapest I.)

A színházak mai műsora

OPERA: *A bolygó hollandi* (Népm. Biz. 10., ½8). — **NEMZETI:** *Peer Gynt* (K. I., 7). — **MŰVELŐDÉS HÁZA:** *Filmelőadás* (½5, 7). — **VIG:** *Nem lehessen tudni* (F., ¾8). — **MAGYAR:** *Egyszer megcsallak* (¾8). — **BÁBSZINJÁTÉK:** *Toldi* (8). — **MŰSZINKÖR:** *Meseáruház* (½6, 8). — **FÉNYES CIRKUSZ:** *Egy asszony, hét párduc* (4, 8). — **MARGITSZIGETI SZABADTÉRI SZINPAD:** Nincs előadás.

Mozik műsora

Rövidítések: Sz = szombat; V Ü = vasárnap és ünnepnap; M = matiné

ADMIRÁL (353—707): Balkezes angyal (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is). Vas. d. e. 11-kor: **A szerelem nem szégyen.** — **ALKOTÁS** (355—374): Szerelem és vérpad (½4 ¾6 ½8 ½10; vasárnap és ünnepnap ½2-kor is). — **ANDRÁSSY** (124—127): Olajváros (½4 ½6 ½8 ¾10; V Ü 11 ¾2 ¾4 ¾6 8 10). — **ÁTRIUM** (154—024, 153—034): Búvárhajók Nyugatra (½6 ½8 ½10; Sz V Ü ½4-kor is). — **BELVÁROSI** (384—563): Kívánsághangverseny (Jobbterem: 4 6 8 10; V Ü 2-kor is; balterem: V Ü ½5 ¾7). — **BELVÁROSI HÍRADÓ FILMSZÍNHÁZ** (181—244): Gyorsnaszádok. Rajzos híradó Izlandról. Különkiadás. Magyar, Ufa, Luce és Fox híradók. Színes Walt Disney-film (Folytatólagos egyórás előadások 10—24 óráig). — **BROADWAY** (422—722): Elkésett levél (½4 ½6 ½8 ½10: Sz V Ü ½2-kor is). — **BUDAI APOLLÓ** (351—500): Kilenc agglegény (½5 ¾7 9: V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10). — **CAPITOL** (134—337): Árvíz Indiában (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is). — **CASINO** (383—102): Második hétre prolongálva! Érik a gyümölcs (Mindennap: ½5 7 ½10). — **CITY** (111—140): Édes ellenfél (½6 ½8 ¾10; Sz V Ü ¾4-kor is). — **CORSO** (182—818): Az asszony, az orvos és a harmadik (½6 ½8 ½10; Sz V Ü ½4-kor is). — **CORVIN** (139—584, 138—988): Egy életen át (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is). — **DAMJANICH** (425—644): Erdélyi kastély (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü 2 4 6 8 10). — **DECSI** (121—343, 125—952): Piatal ördögök (½6 ½8 ½10: Sz V Ü ½4-kor is). — **ELIT** (114—502): Tokaji aszu (4 6 8 10; V Ü 2-kor is). — **FORUM** (189—707, 189—543, 188—528): Mákvirágok (½6 ½8 ½10: Sz V Ü ½4-kor is). — **GLÓRIA** (427—521): Eltűnt egy asszony (½5 ¾7 9: Sz ½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is). — **HÍRADÓ FILMSZÍNHÁZ** (222—499): Gyorsnaszádok. Rajzos híradó Izlandról. Különkiadás. Magyar, Ufa, Luce és Fox híradók. Színes Walt Disney-film (Folytatólagos egyórás előadások 9—24 óráig). — **HOLLYWOOD** (225—003): Bűnhődés (Mindennap: ½4 ½6 ½8 ½10). — **HOMEROS** (296—178): Tóparti látomás (¾5 7 ½10; V Ü 3-tól folyt.: 9-től a kertben). — **IPOLY** (292—626): Két férfi, egy asszony (5 ½8 ½10: V Ü ½3-kor is). Vas. d. e. 11-kor: Riói rejtély. — **JÓZSEFVÁROSI** (134—644): Fekete asszony (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is). — **KAMARA** (428—901): Halálraítéltek (Mindennap: 11 2 4 6 8 10). — **KULTÚR KERTMOZI** (386—193): Garszonlakás kiadó (5 ½8 és ½10 órakor; vasárnap és ünnepnap ¾2 ¾4 ¾6 ¾8 ¾10). — **LLOYD** (111—994): Bűnhődés (½6 ½8 ½10; V Ü ½4-kor is). — **NYUGAT** (121—022): Balkezes angyal (½5 7 ½10: Sz 4 6 8 10; V Ü 2-kor is). — **ODEON** (422—785): Balkezes angyal (½5 ¾7 ½10; Sz ½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is). — **OLYMPIA** (423—188): Kilenc agglegény (Mindennap: 11 2 4 6 8 10). — **OMNIA** (130—125): Nyári szünet! — **ORIENT** (114—926): Egy csók és más semmi (Folytatólagos előadások: ½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is). — **PALACE** (221—222): Negyedik ütére prolongálva! A Manderley-ház asszonya (Mindennap: 11 2 ½5 7 ½10). — **PÁTRIA** (145—673): Tokaji aszu (4 6 8 10; V Ü 2-kor is). — **PHÖNIX** (223—242): Monstre műsor két részben (Folytatólagos előadások: 11—1-ig és 5 ½8 ½10; szombat, vasárnap ünnepnap 11 3 5 ½8 ½10). — **RADIUS** (122—038, 120—564): Főúr, fizetek! (½6 ½8 ¾10: Sz V Ü ½4-kor is). — **RIALTÓ** (224—443): Garcia futárja (Mindennap: 11 1 3 5 ¾8 ½10). — **ROYAL APOLLÓ** (222—002): Ököljog (½6 ½8 ¾10; Sz V Ü 4 6 8 10). — **SAVOY** (146—040): Tokaji aszu (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-kor is). — **SCALA** (114—411): Egy leány, aki mindent tud (½6 ½8 ¾10; Sz V Ü 3-kor is). Nyitott tető! — **SIMPLON** (268—998, 268—999): Tokaji aszu (5 ½8 ½10; V Ü 3 ½6 ½8 ¾10). — **STUDIÓ** (225—276): Az elcserélt ember (½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 órakor is). — **TIVOLI** (225—602): Balkezes angyal (¾4 ¾6 ½8 ¾10; V Ü ¾2-kor is). — **TURÁN** (120—003): Hatoslogat (11 ½2 4 6 8 10; V Ü 11 2 4 6 8 10). Vas. d. e. 11-kor: Madarász. — **URÁNIA** (146—046): Búvárhajók nyugatra! (5 ½8 ¾10; Sz V Ü ¾3-kor is). — **VESTA** (222—401): Hamlispénz (11 ½2 ½4 ½6 ½8 ½10; V Ü 11 2 4 6 8 10).

ÉRTESÍTÉS!

Ma és minden este 8 órakor: nyári rendkívül olcsó helyárakkal: (Zsöllye I. sor P 4.90. Legolcsóbb jegy 60 fillér)

EGYSZER MEGCSALLAK

a nagy vígjátéksiker a MAGYAR SZÍNHÁZBAN

Fejes Teri, Páger, Szilágyi Szabó Eszter, Básti, Vaszary Piroska, Bilicsi, Pálóczy

HITLER ADOLF VEZÉR ÉS KANCELLÁR FOGADJA MÜNCHENBEN ANTONESCU ROMÁN ÁLLAMVEZETŐT

Felavatták Szegeden az ellenforradalmárok emlékművét

Szeged, június 16

Tegnap ünnepélyesen avatták fel Szegeden az alsóvárosi Mátyás-templomban azt a történelmi nevezetességű műemléket, amelyet *a város a szegedi ellenforradalmárok nemzetmentő és országépítő tevékenységének megörökítésére* a Segítő Szűz templomában emelt. A művészi bronz-emlékművet *Mussolini által adományozott gyönyörű márvánnyal burkolt monumentális oszlop* foglalja magában. Az ünnepség szentmisével és hálaadó körmenettel kezdődött, amelyet *Uzdóczy-Zadravetz* István vezetett.

Azután leleplezték az emlékművet. *Bokor* István üdvözölte a megjelenteket és az ellenforradalom bajtársait. *Uzdóczy-Zadravetz* István a szegedi gondolatról és a Szegedet védő Nagyboldogasszony csodálatos jelképéről beszélt. Mint mondotta, az az eszme, amely húsz évvel ezelőtt útjára indult, a Gondviselés csodálatos intézkedése folytán most a fiatalok aratását végzi, mert a szegedieket segítő Nagyboldogasszony a nagy veszélyek között sinylődő hazának mindenkor csodálatos módon segítségére sietett. A kommün éjszakájában, amidőn az egész nemzet alélt volt és ellenségei rárohantak, egyetlen hely volt: *ez a hely, ahol a Nagyboldogasszony a nemzet felé nyult és új életre emelte.*

Most is a szegedi gondolattal és a Nagyboldogasszony áldásával indulunk a magyar közéletbe, a magyar szociális bajok orvoslására is mindig lesz összekötő erő, hiszen vezérünk egységet akar kovácsolni belőlünk.

Tóth Béla helyettes polgármester átadta, *Páter Schneider* Vencel, a ferencrendi rendház főnöke átvette az emlékművet.

Öngyilkos lett Seregi Artur felesége

Vasárnap éjszaka az *Ugocsa*-utca 5. számú házban lévő lakásán gázzal megmérgezte magát *Seregi* Artur-né, a budapesti honvédzenekar ismert vezetőjének 49 éves felesége. A mentőket hívták Seregiék lakására, de már hiába mentek ki, Sereginé időközben meghalt.

Rendőri bizottság ment ki a helyszínére, hogy megállapítsa, miért lett öngyilkos, de semmi nyomot nem találtak. *Seregi* Artur, akit rendkívüli mértékben megviselt feleségének rejtélyes öngyilkossága, semmiféle adatot nem tudott szolgáltatni a rendőrségnek. A holttestet a törvényszéki orvostani intézetbe szállították.

Rövidesen megjelenik a termésértékesítési rendelet

Az aratási időszak közeledtével a kormány *új termésértékesítési rendeletet* dolgoz ki, mely rövidesen megjelenik. A készülő új rendelettel a kormánynak az a célja, hogy a termelői és fogyasztói érdekeket összehangolja. E rendeletet készítette elő az az intézkedés, amellyel a kormány két héttel ezelőtt elrendelte *a cséplés kötelező bejelentését.* A cséplés befejezése után pontosan megállapítják az ország búza- és rozstermésének nagyságát.

Bejáró diákok részére új polgári iskola épül Székesfehérváron

Székesfehérvár, június 16

(A Pest tudósítójától)

Közel tíz esztendővel ezelőtt épült meg Székesfehérvárott többszázezer pengős költséggel az ország egyik legkorszerűbb polgári fiúiskolája, amelyben ötszáz diák tanul. Ez is szűknek bizonyult és ezért már évek óta folynak a tárgyalások, hogy a város állami támogatásból megépíthesse a második polgári fiúiskolát, *kizáróan bejáró diákok számára.* A napokban *dr. Csitáry* Emil, a város főispánja megbeszéléseket folytatott az illetékes minisztériumban. A megbeszélések eredményeképpen az állam még hat tantermet építését vállalja s *így az új költségvetés szerint több mint négyszázezer pengős költséggel megépül a bejáródiákok első polgári fiúiskolája.*

FERENCJÓZSEF KESERŰVIZ

Eltemették dr. Dóra Sándort

Dr. *Dóra* Sándor nyugalmazott főkapitányhelyettest vasárnap délelőtt a kerepesi temetőben előkelő közönség jelenlétében eltemették. A belügyminisztérium részéről a temetésen megjelent *Fráter* Iván miniszteri tanácsos, a rendőri főosztály helyettes főnöke, valamint *Szemerjai Kovách* Dénes miniszteri tanácsos. A főkapitányságot *Éliássy* Sándor főkapitány és *Harkányi* Gyula helyettes főkapitány vezetésével *30 tagú tiszti küldöttség és díszszázlóalj* képviselte. A gyászszertartás után dr. *Dóra* Sándor koporsóját *Vácra szállították*, ahol az ottani családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

Lavrentjev elutazott Bukarestből

Bukarest, június 16

(Német Távirati Iroda)

Lavrentjev bukaresti szovjetorosz követ elutazott Moszkvába. Helyettesítésére Moszkvából Bukarestbe érkezett Kocseszkov követségi tanácsos. Kocseszkov Lavrentjev távollétében a bukaresti szovjetképviseletet ügyvivői minőségben vezeti. *(MTI)*

Amerika befagyasztotta a német és olasz követeléseket

Washington, június 16.

(Német Távirati Iroda)

Roosevelt elnök elrendelte valamennyi német és olasz követelés, valamint az összes megszállott európai országok követeléseinek azonnali befagyasztását, amennyiben ez a befagyasztás már korábban meg nem történt volna.

Az olasz megtorló lépés

Róma, június 16

(Német Távirati Iroda)

Hivatalosan jelentik: Miután Roosevelt elnök elrendelte az Egyesült Államokban lévő olasz és német követelések zárolását és az Egyesült Államokban lévő minden idegen tulajdon összeírását, a fasiszta kormány azonnal megfelelő jellegű megtorlóintézkedéseket léptetett életbe és elrendelte az Egyesült Államok Olaszországban lévő javainak azonnali összeírását.

Hajózási intézkedések Amerikában

Washington, június 16

(A Pest külön tudósítójától)

A Fehér Házból közlik, hogy az elnök torokgyulladásából felgyógyult és ma ismét megkezdte tárgyalásait a kormány tagjaival, meg a haderő képviselőivel.

Az amerikai sajtó a legnagyobb jelentőséget tulajdonítja azoknak az újabb szigorú intézkedéseknek, amelyekkel a német és olasz, úgyszintén az általuk ellenőrzött területek valamennyi amerikai követelését és vagyonértékeit az előző rendelkezéseken túlmenőleg zárat alá vették. Hangsúlyozzák, hogy a többi európai állam amerikai követeléseinek ellenőrzésére is szükség volt, mert meg kellett akadályozni, hogy a német és olasz követelésekkel más, harmadik államokon át diszponáljanak. A rendelkezés szerint azok az európai államok, amelyeknek követelései most zár alá kerültek, minden egyes esetben külön igazolni tartoznak, ha a zárlat alól valamely tételi feloldását kérik.

Az amerikai kikötőkben levő idegen hajók lefoglalásáról szóló törvényt most alkalmazták először. A tengerészeti bizottság hivatalos közlése szerint hat dán hajót, amely az amerikai kikötőkben volt, lefoglaltak, egyúttal azonban tárgyalásokat kezdtek a tulajdonosokkal a kártérítés összegéről. A tengerészeti bizottság egyéb fontos intézkedéseket is tett.

A legnagyobb amerikai kereskedelmi hajót, a 34.000 tonnás Americát csapatszállító hajóvá alakították át. 4000 ember szállítására rendezték be. Egy másik nagy amerikai kereskedelmi hajót repülőgépanyahajónak építették át. Megerősítik, hogy a tengerészeti hatóságok utasítást kaptak a newyorki kikötő egy részének aknákkal való elzárására. Hangsúlyozzák, hogy ez tisztán óvatossági intézkedés. Az amerikai hajógyárakkal, számszerint 55-tel közölték, hogy a kormány két évig sem sztrájkot, sem kizárást nem engedélyez bennük.

Horia Simát életfogytiglani kényszermunkára ítélték

Bukarest, június 16

(Német Távirati Iroda)

A bíróság 7 órás tanácskozása után hétfőre virradóra éjjel éjféltájban ítéletet hirdetett a januári felkelés vezetőinek bűnperében. A menekülésben levő tíz fővádlottat, köztük Horia Simát, a legionárius mozgalom vezetőjét és volt miniszterelnököt, távollétükben, fegyveres felkelés bűntette miatt életfogytiglani kényszermunkára ítélték.

(MTI)

TANGÓHARMONIKA Stemberg Rákóczi-út 69
Legjobb gyártmányok vezérképviselete Árjegyzék ingyen!

MDK

Ház Sándor

Tanulmányfej, gipsz
Gyermekstudium, "

XII. Tavaszi Szal. N. Szel. 1937. máj.

lo 1.

Ház Sándor

75	Tanulmányfej	gipsz
76	Gyermekstudium	"

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon 1937

jobbra: »*Luigi Bisi Milano 1839.*«

Vászon, méretei 49 : 69 cm.

1873: V. (II. 41.) — 1876: IV. 3. — 1878: V. 3. — 1880: V. 3. — 1881: V. 3. — 1883: V. 151. — 1884: VII. 250. — 1885: VII. 250. — 1887: VII. 250. — 1888: VII. 250. — 1889: VII. 285. — 1890: VII. 285. — 1891: IV. 215. — 1892: IV. 215. — 1893: IV. 253. — 1894: IV. 40. — 1895: IV. 40. — 1896: IV. 40. — 1897: IV. 40. — 1898: IV. 40.

Erny Mihály hagyománya 1871 — Magy. Képt. 220. — Ltsza 139.

1900: VII. 40. — 1901: VII. 40. — 1903: VII. 40. — 1904: VII. 40. — 1905: VII. 40.

Magy. Képtár

1900: IV. 40. — 1901: IV. 40. — 1903: IV. 40. — 1904: IV. 40. — 1905: IV. 40.

— Magy. Képtár 220. — Uj lelt. sz. 139. — 1905. átv. jegyz. 304. — Száma az Orsz. Képtárban a sz.ban 1949. és a leltárban 2927. — Erny Mihály hagyománya 1871-ben.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

Erny M. hag. 1871.

Mk. 220. Ltsz. 139

Ház Sándor MDK

Dr. Farkasfalvi Ervin

Műcsarnok 1938 Téli kiállitás

MDK

Ház Sándor

MDK

Akttanulmány, gipsz

Műcsarnok 1939 dec.-1940 január

Ház Sándor

MDK

Viski Károly

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Ház Sándor

MDK

Csufi, gipsz

Mücsarnok 1939 dec.-1940 január

Ház Sándor

Szerepelt a Szimpei Társaság Tavaszi Szalonján.

Est 1939. IV. 2.

MDK

Ház Sándor, szobrász.

Neuz. Szalónban: Szinyei Társ. Tavaszi Szalónja
(rendezte Szőnyi István és Herman Lipót)
PN. 1937 V. 16.

MDK

Ház Sándor

Akt-tanulmány, gipsz

Horthy jub. kiáll. Mücs. 1939. dec.

15. 1.

MDK

Ház Sándor

Csufi, gipsz

Horthy jub.kiáll. Műcs. 1939. dec. 9. 1.

MDK

Ház Sámdor

Parasztasszony, gipsz

Nagy.Művészetért kiáll. r.Mücs. 1940. febr.

24. l.

MDK

Ház Sándor szobr.

~~Egri~~ Réti István: A Tav.Szalon Ernstnél.
Az Est, 1939. ápr. 2. 12. l.

MDK

Ház Sándor, szobrász

Dr.Farkasfalvi Ervin. Gipsz.
Viski Károly. 14.1.

KMTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt. kiáll.
MP.Mücsarnok. Kat. 8.1. 14.1.

P. Hugo M. Hazael. M.D.K.

A garam (bars) szentkereszti vár alaprajzoo 1760-as évek.
Esztergom, Főegyházmegyei könyvtár
repro.

Balogh Jolán: A Magyarországi négysarokbástyás várkastélyok
Művért, 1954. 2 oz. 251 l.

HAZAEL HUGO

valószínűleg

1759-ben felmérési rajzokat készitett a diósgyőri várról.

Ferenczy Károly- Gergelyffy András: A diósgyőri vár. Bp. 1961. Képzőmüv. Alap kiadóváll. - 40 l. /Müemlékeink sorozat./ - 31-32. l.

HAZAEL HUGÓ

1759. évi felmérési rajzának távlati képe a diósgyőri várról. /repr./

Ferenczy Károly - Gergelyffy András: A diósgyőri vár. Bp. 1961. Képzőmüv. Alap kiadóváll. - 40 l. /Müemlékeink sorozat./ - 33. l.

M.D.K.

Hazael Húgó

Hazael Hugó rajza az egri várról/1753/.
Fekete repr. 14.ábra. 107.o.

Kozák Károly: Az egri vár középkori palotájának gótiku
kus és reneszánsz kályhái. 95.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.III. Eger 1965

M.D.K.

Hazael Hugó

1753-ban az egri várról és palotáról rajzot készitett,amelyen a palota kéménynyilásai láthatók,tehát kályhákkal fütötték azokat. 108.o.

Kozák Károly: Az egri vár középkori palotájának gótikus és reneszánsz kályhái. 95.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.III. Eger 1965

Hazad Hugó

1759-ben kérvített kéjse a diósgyőri vásról

Ferenczy K.: Beszámoló a diósgyőri vár helyreállítási munkáiról

Műemlékvédelem 1962 2 sz. 67. l

d ő i v

ok művészetéről:

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

Hazael Hugo

nevelte atyja. 1759-ben rajzot készített a diósgyőri várról.

Marjalaki Kiss Lajos - Ferenczy Károly - Leszih Andor: A diósgyőri vár. Miskolc, 1961. 67 l., ill. /Borsod -Abauj - Zemplén megye műemlékei/

52.1.

HAZAEL Hugó egri szervita geometra, aki Egerben 1754-57 között Barkóczytól loo forint fizetést kap. Ő készíti Eger város-térképét 175o körül és 1759-ben keltezi a diósgyőri várról készített ábrázolás másolatát, melyet ~~+~~ Sicha György Lukács nyomán rajzolt. Barkóczy Ferenc püspök primássá kinevezése után 1761-től mellette Esztergomban dolgozik. 1777-ben az egri rácok hivatkoznak Barkóczy mérnökének, Hazael atyának tervrajzára.

A Hevesmegyei Topográfiai adatgyüjtésből. Voit

M.D.K.

Pater Hazael Hugó, geometra

---

8. 175 ."Mappa Agriensis arcis et terreni circumjacentis".-Kéziratos térkép-befejezetlen.Az egri szervita rendház priorja.Telekkönyvi felmérés. 265+94 cm. 129.o. Egri Áll.Levéltár

Sugár István: Eger város térképei / XIII.sz.-1950 / 125.o.

Az Egri Múz.Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967.Eger, 1967

M.D.K.

Házael Hugó, geometra

2.ábra. Eger vár és a fallal keritett város kéziratos térképének részlete. 1753. 8.sz.térkép. 130.o. Fekete repr.

Sugár István: Eger és város térképei /XVIII.sz.-1950/ 125.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger, 1967

M.D.K.

Házael Hugo, geometra

21.a.1787, 1852. Eger városának fallal keritett része 1789.-ik évben. Kéziratos szines térkép. Szerző nél kül. Nagyfejeő Gyula másolta 1852-ben. A vár rajzát a Házael féle térképről vette át a szerző 1753, 77.5+ 50.5 cm. Egri Dobó István Múz. 135.o.

Sugár István: Eger város térképei / XVIII.sz.-1950 / 125.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger, 1967

M.D.K.

Házael Hugo, geometra

Korának kitünö geometrája. 1754-1760 között 15 drb. különlegesen szép és értékes szines térképe egri püspök égi é káptalani falvakról. Eger térképe volt az első. Egri Áll. Levéltár, 129.o.

Sugár István: Eger város térképei / XVIII.sz.-1950 / 12 .o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger, 1967

M.D.K.

Házael Hugó, geometra

---

175 -ban Egerről készitett térképe a fallal keritett város első pontos mérnöki felmérés alapján megrajzolt térkép! Páratlan forrásanyag a falrendszerre, az utcahálózatra, stb. A vár jól sikerült távlati rajzával.
Egri Áll. Levéltár. 8. sz. térkép. 131.o.

Sugár István: Eger város térképei / XVIII. sz.-1956 /
125.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger. 1967

M.D.K.

Hazael, térképész, grafikus

"Hasael 175 -ban készült ábrázolása az egri várról."
[illegible].ábra.112.o.Fekete repr.

Détshy Mihály-Kozák Károly: Az egri vár feltárása 1957-1966. IV. 87.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.Eger. [illegible] 1967.- Heves Megyei Múzeumok Közleményei. V. 1967.

M.D.K.

Hazael, mérnök
---

175 .évi térképén az egri vár madártávlati ábrázolásán DNy.-ról látjuk a Varkoch-kapúbástyát. 33.ábra. 112.o.- 114.o.

Pétshy Mihály:-Kozák Károly: Az egri vár feltárása 1957-1966. IV. 87.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Eger. 1967.- Nevesmegyei Múzeum mok közleményei. V. 1967

M.D.K.

Hazael Hugó (?)

1753-ból való város-térképét körli a szerző az egri várszékesegyház képével.

Détshy Mihály: Az egri várszékesegyház építéstörtének okleveles adatai. /7 szöv, á./

Művészettörténeti Értesitő, Bp. 1964. XIII.évf.
1. sz. 11. old.

Hozael Hugo

1753-ban Eger várának madártávlati képét metszette.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. köt.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

811

Hazael Hugó

1753-ban készített rajzot az egri székesegy-
házról.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. köt.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

1351

HÁZAEL,?

Egerban a bástyákról a legpontosabb képet pater Hazael készitettel753-ban.Ui. még a hadmérnöki térképek is pontatlanok és a kétségen kivül meglévő bástyákat sem tüntetik fel.181.old. 34.jegyz.6.ábra.

SUGÁR ISTVÁN: Eger város falainak és kapuinak története 177.old.

AZ EGRI MúZEUMKÖNYVE,VI.1968.Eger,1968

HÁZAEL ?

Egerben a bástyákról a legpontosabb képet pater Házael 1753-ban készitett térképe nyújtja.181.old. 34.jegyz 6.ábra.Fekete repr.

SUGÁR ISTVÁN: Eger város falainak és kapúinak története 177.old.

AZ EGRI M+Z.ÉVKÖNYVE,VI.1968.Eger,1969.

Hazaet Hugó

térképe az egri várról 1573-ból. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

861

Hozzáel Hugó

1753 évi térképe Eger városáról. Reprodukció.

Voit Pál dr. : Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

265

Hazael Hugó

müve az egri Széchenyi u. 55. p. pervita templom tornya 1754.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

5641

Hugo Maria Hazael

szervita atya készítette az egri róctemplom

tervét; valószínű szerzője a Szaicz Leo u. 5. sz.

a. templomének is. 1773?

Voit Pál s.tb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

4781

P. Hugo M. Hazael

1760 körüli rajzából (Esztergom, Főszékesegyházi Könyvtár) ismerjük a garamszentkereszti régi kastély alaprajzát és homlokzatát

Magyarországi Reneszánsz és Barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

7 H. old.

Harafy Árpád
szobrász
54 éves
(tüdőrák)
†1945. V. 1.
Kerepesi úti temető

Halotti főkönyv
151

Harafi Gyula

1879/80 I. elő-készületi osztszul. 1860 jul. 15 Nográd városban Rk. 5 reál. Rajztanító előtt.

1879/80. II. elő-készületi oszt.

Csehi k. n. II. 175.

– ifjúsági egyesület II. 175.

M.D.K.

Hazai

Diszitő rajzait több helyen hozza a lap, melyek szövegek diszitéséül szolgálnak.

Magyar Salon, Bp. 1906. január. 44. kötet
286. lap

MDK

Hazai

Czakó E.: Iparművészeti kiáll. Aradon. Magyar Iparművészet 1905. 211.l.

Haas Aladár iparművész, grafikus.

Művészet.

VI. évf., 1907.

198.

MDK

Hazai Aladár

Czakó E.: Az Ipa Muz. exlibr. kiáll. kat. 1903.
60 l.

MDK

Hazay
Jutó

Grafikai: könyvdíjak
ábrák: 51, 54, 61. oldalon.

÷ Lapdíszeink, ábráink és mellékleink
Grafikai Szemle 1907 évf. 3 1249,
51, 54, 61 l.

MDK.

Hazay
festő

könyvdisze a 134-l-on.

÷ Lapdiszünk, ábráink és mellékleteink
Grafikai Szemle 1907 évf 6 z 121 l

MDK

Hazay Aladár

Hazai krónika. Művészet 1903. 63.l.
fejléc és záródisz rajza: 21,32.l.

MDK

Hazay Aladár

Fejléc, rajz, repr.

Művészet 1909. 359.l.

MDK

Hazay Aladár

rajzolta a 267-ik oldalon közölt ex-libriet.

Müvészet.1905. 4.sz. 271.l.

MDK

Nazay Aladár, graf.

rajzolta a 29o-ik és 33o-ik oldal fejlécét.

Művészet.1904. 341.l.

MDK

Hazay Aladár

Falidiszitményei a Mintalapokban.

Müvészet, 1905, 4/ 209 l.

MDK

Hazay Aladár: Janda Károly
R.Irén
Szabó Aurél

Csakóexlibr.

MDK

Hazay Aladár

faldiszitmény

Szakirodalom. Magyar Iparművészet, 1903. 303.l.

MOK

Haza y A
festő

könyvdíszei: 170, 171. lapon is 181 l.

÷

Grafikai Szemle 1907 évf 8 sz 170, 171,
181. l.

MDK

Hazay A.
grafikus

rajzolta a bemutatott cinkografiai
klisék eredetijét a Fränkel és Königpesti
kézigrafikusok részére. Ábrák

– Ábráink, mellékletünk
Grafikai Szemle 1905 évf 2. 38 l.
39 l. és 33 l.

Hazainé, Réty Zsuzska MDK

festő és szobrász kollektiv kiáll.
Nemzeti Szalon 1938.
1955-ben külföldre távozott.

Hazainé Réty Zsuzska MDK

János apostol fa szobor
Madonna a gyermekkel fa szobor
Sirba tétel fém dmü
Királyok hódolata fém dmü

Nemzeti Szalon 1938.szept-okt.

Házainé Réty Zsuzska MDK

Fa szobrok
Szt Ferenc
Grál lovag
Szerzetes
Éva

Nemzeti Szalon 1938.szept-okt.

6

Hazay Ernő

nyomdász

l.

Kartész nyomtatott

280 l.

NÉMET SZOBRÁSZ 1480 körül
Nőalak (deréknél elvágva)
Fa, mag. 50 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ 1480 körül
Pikkelyes angyal
(Töredékes.)
Fa, mag. 41 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ 1480 körül
Keresztelő Szent János
Fa, mag. 96 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ 1490 körül
Szent férfi
Fa, mag. 46 cm.

NÉMET SZOBRÁSZ 1490 körül
Ecce homo
Polikrom fadombormű, 64×55 cm.

NÉMET SZOBRÁSZ 1490 körül
Mária halála
Fa, 44×54 cm.
Az 1905-ös tűzvész alkalmából megrongálód

MAGYAR SZOBRÁSZ 1490 körül
Férfi mellszobor (172. kép)
Márvány, mag. 31 cm.

Hazai Ilona MDK

grafikus, Lásd: Gy. Szászné Hazai Ilona alatt.

MDK

Hazay István

1897-ben lett a m.iparmüv.társulat rendes tagja.

Cikk:Hiv.Tudósitások

Magy.Iparmüvészet,1897/98 416 l.

Harry Latvan

HA'ZI ANDREA

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 2003

161.l.

M.D.K.

Ház Miklós

Rajza Werner Frigyes-ről a "Erner Frigyes" c. cikk illusztrálására.
Werner a "Müncheni Magyar Segélyező Egylet" diszelnöke.

Szinház és Élet. Bp. 1906. jan. 14. IV. évf. 3. sz. 44. lap.

MDK

Ház Miklós, rajzoló
Kakas Márton munkatársa

"Minden generálist felköttetnék a béke olajágár" /Kakas Mártom 1904 márc.6./

Kertainé Friedrich Klára: Az 1905-ös orosz forradalom hirlapi grafikánkba
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. 41, 45 l.

MDK

Ház Miklós , grafikus

A Kakas Márton munkatársa.

Kertainé Friedrich Klára, Az 1905-ös orosz forradalom hirlapi grafikánkban.
Müv. Ért. 1956. V. évf. 1. sz. 39-46.
45.o.
Rajza a cárevics játékairól.
U.o. 41. o.

HÁZ (VÁNDOR) *Miklós*, festő és grafikus, * Zólyom 1883. A bpesti iparművészeti iskolában, azután Münchenben Stucknál s végül Londonban László Fülöpnél végezte tanulmányait. 1912. Lipcsében és Münchenben rendezte első külön kiállításait s még ez évben a londoni kiállításon nagyobb kollekcióval vett részt. 1913. a müncheni Glaspalastban rendezett nagysikerű kiállítást s műveit ez évben a párizsi kritika is figyelemre méltatta. 1914. a New-York World c. lap rajzolójának szerződtette s azóta Newyorkban működik.

R. G. I. 445. l

Hadsereg:

Tüzértiszt.

~~A~~ Ögés~~ban~~

Jobb kezét kebléb

Öltözete: pofoncsa,

piros ~~nad~~ galler~~ja~~tal as h

~~ja~~ magas ~~ga~~ sz

lán kard lóg, ~~ll~~

a kép alatt:

Aust

s legalól közép

Mall x J. Boo

Kézkarcz, az

4

L csizma

Haaz Miklós

festő

1897–98.

Éimisk 1930. 83. l.

(Vándor – Haaz)

MDK

Héber József
ebédlő

György: A keleti vásár iparművészete.
Magy. Iparművészet, 1921. 35-38 l.

Héber Lajos MDK

épitész

A Kamara uj tagja

A Magy. Mérnök és Épitész Egylet Közlönye
1933. 14o.o.

MDK

Hebsthoffer Károly

II. Endre király

Az első magyar művészkiállitást a Pesti műegylet 1840-ben rendezte. Művészet 1909. 405.l.

Flechengarten, Peter Ritter von

Graveur der Münzstätte Carlsburg, geboren 1778, gestorben 20. Juli 1856.

1802. 22. Sept. H. wird zum Graveur-Diurnisten ernannt.

1806. 26. Febr. H. wird nach Kremnitz entsendet.

1811. 13. Nov. H. wird von Kremnitz nach Carlsburg versetzt.

1815. 31. August. H wird von Carlsburg nach Oziklova versetzt.

1816. 16. Aug. H. wird angewiesen sich nach Carlsburg zu begeben.

1830. 29. Nov. H. wird zum Graveur-adjuncten mit 450 fl Gehalt und freier Wohnung für Carlsburg ernannt.

1841. 24. Juni. H. wird Münzgraveur in Carlsburg mit 550 fl Gehalt und Naturalquartier.

Katmünzen IV. 1263. 1.

Karácsonyi János dr. V. 187

Hechengarten Péter

éremvéső Gyulafehérvár

lásd

Szépművészet

1940. 14. l.

Hechengarten Peter

einweis

laid

Ritter von Hechen-
gaten, Peter

blatt.

Képes Vasárnap, 1941. jún. 20

Hecht Nándor (?-)

városi Mátyás-templomban vasárnap avatták fel a szegedi ellenforradalmárok nemzetmentő és országépitő tevékenységét megörökitő emléktáblát.

A szeged-alsó

IGNATZ H E C H L I N G E R , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 340.- Herr IGNATZ H E C H L I N G E R
Felvétel ideje: 1817. 15. Sept.
Hová vették fel: Janoshazá, /Jánosháza/. 160.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101. old

ARRABONA. A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

IGNAATZ

T. 6067.

lkedő sziklán van a vár, tövében
egerősitett város terül el, mely
ótérben a tábori sátrakon innen
ig hegyek látszanak. Felirata fö-

: 11 cm.
rieg, Augspurg 1665.

Héber Lajos

építész

szül. Budapest 1902

Befejező szigorlat ideje 1927

Műegyetem 205 l.

Héber Lajos

okl. épitész Bpest.
Hul. 1902

1932. apr. 1-tól a
Bpesti Mérnöki Kamara
tagja

MMÉE Közl

1932. 88. P.

Mad
Félk
Fa,
1494
Frie
ban.
A B

PIN
Ma
din
Fa,

Hébe Lajos

építész

l.

Erődi – Bodnár

211. l.

63° Anno N. .....

L'ECO DELLA STAMPA

(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)

UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I. MILANO N. 77394

Direttori: Umberto e Ignazio Frugiuele

VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28

MILANO

Telefono 723.333

Casella Postale 3549 - Telegr.: Ecostampa - Milano
Conto Corrente Postale 3/2674

LEGGASI A TERGO

LEGGASI A TERGO

1021 Corriere Friuli

MESSAGGERO VENETO-UDINE

1021 Piccolo Trieste

10 NOV. 1961

Susan Hazai esporrà alla sala d'arte Russo

La sala d'arte Russo della galleria Rossoni ospiterà dal 15 al 30 corrente una mostra di Susan Hazai, che comprenderà dodici opere, oltre a disegni e incisioni. Susan Hazai ha studiato all'accademia di Budapest e ha esposto in Ungheria e in altri Paesi europei prima della guerra. Dal 1955 vive in Austria. L'inaugurazione è fissata per mercoledì alle 18.

Si prova l'Edipo re

olivetti

Macchine per scrivere elettriche

Per un intenso lavoro,
per un elevato numero di copie.
L'energia di un servomotore
risparmia fatica,
aumenta il rendimento.

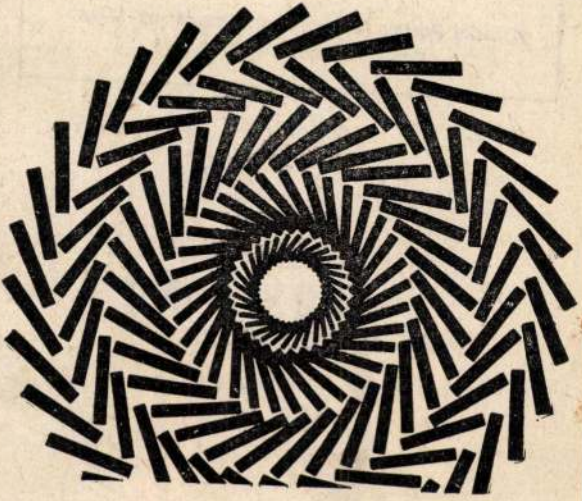

mann Oberth, pad
maestro di Von Br
Le dichiarazioni di
ordinario interesse;
di essere assolutam
volanti esistono e
una tecnica molto

MDK

Br. Hazainé, festő, szobr.

d.m: A N.Szal. kiállitása. Magyarország 1938. szept. 18. 9. l.

Hazainé Réty Zsuzska MDK

Ybl Ervin: A Nemzeti Szalon csoportkiállitása.
Budapesti Hirlap 1938./dátum levágva/

Hózas András

a győri rajziskolában osztalos mesternek
kérezte ki magát 1792-ben.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútor-
művészet a 18-19 század fordulóján.
Budapest, 1972

65 f.

MDL

br. Hazainé Réty Zsuzska

Dunaparti részlet, of.

Zarándokok, of.

Pirosruhás leány, of.

89.csop.kiáll. N.Szal. 1938.szept. 8-9.l.

MDL

br. Hazainé Réty Zsuzska

Három királyok, temp.

Utolsó vacsora, temp.

"Mennyből az angyal", temp.
Tájrészlet, paszt.

89.csop.kiáll. N.Szal. 1938.szept. 8-9.1.

MDL

br. Hazainé Réty Zsuzska

Lugano I., Paszt.

" II. "

Luzern I. "

" II. "

89.csop.kiáll. N.Szal. 1938.szept. 8-9.1.

MDL

br. Hazainé Réty Zsuzska

Fák, paszt.

Ködös reggel, paszt.

Kilátás a Gabányi padról, paszt.

89.csop.kiáll. N.Szal. 1938.szept. 8-9.l.

MDL

br. Hazainé Réty Zsuzska

Hangulat, paszt.

Szántóföldek, "

Estefelé, "

89.csop.kiáll. N.Szal. 1938.szept. 8-9.l.

MDL

br. Hazainé Réty Zsuzska

Piros háztetők, paszt.

Munka a mezőn, "

Parádon a kastély előtt, paszt.

89.csop.kiáll. N.Szal. 1938.szept. 6-9.i.

MDK

br. Hazainé Réty Zsuzska

Parádi parkrészlet, paszt.

Szent Jeremc, fa

Grál lovag, fa

89.csop.kiáll. N.Szal. 1938.szept. 8-9. l.

MDK

br. Hazainé Réty Zsuzska

Szerzetes, fa

Éva, fa

János apostol, fa

89.csop.kiáll. N.Szal. 1938.szept. 8-9. l.

MDK

br. Hazainé Réty Zsuzska

Madonna gyermekkel, fa

Sirbatétel, fémdombormü

Királyok hódolata, fémdombormü

89.csop.kiáll. N.Szal. 1938.szept. 8-9. 1.

Ø Hazay Márk

nyomdász

l.

Kertész nyomtatott

280 l.

—ó: Az esztergomi Hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 676. l. — Maszlaghy II., 47—48. szám. — Gerevich PA, 233. l. (Scarsellino.)

SCHIAVONE, ANDREA (velencei festő, 1522—1563 körül)

Krisztus Pilátus előtt

Vászon, olaj, 124×200 cm.
Közeli változata a párisi Louvreban.
Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 3. lap. (Schiavone.) — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 238. l. (Schiavone.) — Lepold—Lippay 55. l.

SCHIAVONE, GREGORIO (páduai festő, működött 1440—1470 között)

Madonna angyalokkal, Sz Ferenccel és Sienai Sz Bernardinnal.
Fa, tempera, 47×34 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 677. l. — Maszlaghy II., 86. szám. — Lepold—Lippay 55. l.

SIENAI FESTŐ, XIV. század

Triptichon. Középen: *Madonna Jézussal és két szent nővel.* Szárnyakon felül: *Angyali üdvözlet,* alattuk baloldalt: *Remete Sz Antal és Sz Lőrinc,* jobbról: *Sz Pál és Assisi Sz Ferenc.* Alul: *Ave Maria Gratia Plena.*

Hazafy Árpád szobrász, +1945 máj. 1.

Rónai Mária jegyzete.

Ø Hazay Róza

wyomdaż

l.

Kertész wyomtatott

280 l.

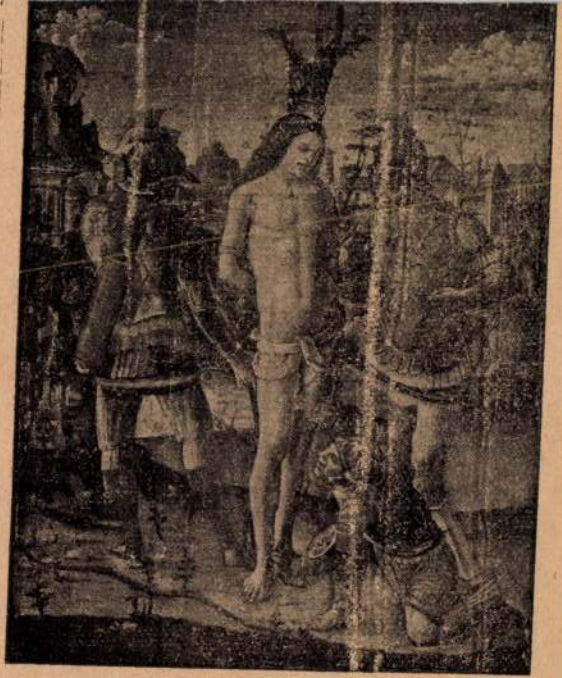

120. kép. *Signorelli követője: Szent Sebestyén vértanusága.*

Ø

Hazay Vilmos

nyomdász

l.

Kartézsnyomtatott

280. l.

118. kép. *Sienai festő, XIV. sz.: Krisztus létrán a keresztre megy.*

Fa, tempera, 76·5×30·5 cm.
Hátoldalán festés nyomai.

SIENAI FESTŐ, XV. század eleje
Remeték élete (119. kép)
Fa, tempera, 78×82 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.

Hazayné, Réty Zsuska
Zarándokok, olaj
Feltámadás, olaj
Szent Ferenc, "
Angyali üdvözlet, olaj
Három királyok, temp.
Utolsó vacsora, temp.

Spirituális müvészek kiáll. Nemz.Szal. 1939.
márc. 9-ig l.

Hazayné Réty Zsuska
János, fa
Szent Ferenc, fa
Szent Ferenc madárral, fa

Spirituális művészek kiáll. Nemz.Szal. 1939.
márc. 9-lo l.

MDK

Hazayné, Réty Zsuska

Zarándokok, of.

Feltámadás, of.

Szemt Ferenc, of.

Spirituális müvészek kiáll.Nemz.Szal.1939 márc. 9.1.

MDK

Hazayné, Réty Zsuska

Angyali üdvözlet, of.

Három királyok, temp.

Utolsó vacsora, temp.

Spirituális müvészek kiáll.Nemz.Szal.1939 márc.
lo.l.

MDK

Hazayné, Réty Zsuska

János, fa

Szent Ferenc, fa

Szent Ferenc madárral, fa

Spirituális művészek kiáll.Nemz.Szal.1939 márc.

lo.l.

MDK

br. Hazayné Réthy Zsuzska

-m-: Csopkiáll a N.Szal.ban. Pesti Napló,1938.
szept. 18. 17. l.

- Csak a ládát vigyá

Na, osztán így megno

mosóm.

Hazayné,Réty Zsuzska MDK

János, fa
Szent Ferenc, fa
Szent Ferenc madárral, fa

Nemzeti Szalon 1939. márc.
Spirituális művészek jub. kiáll.

Hazayné, Réty Zsuzska MDK

Angyali üdvözlet, olf.
Három királyok, temp.
Utolsó vacsora, temp.

Nemzeti Szalon 1939. márc.
Spirituális müvészek jub. kiáll.

Hazayné,Réty Zsuzska MDK

Zarándokok olf.
Feltámadás, olf.
Szent Ferenc, olf.

Nemzeti Szalon 1939. márc.
Spirituális müvészek jub. kiáll.

Hazainé Réty Zsuzska MDK

pasztellek
Piros háztetők
Munka a mezőn
Parádon a kastély előtt
Parádi parkrészlet

Nemzeti Szalon 1938.szept-okt.

Hazainé Réty Zsuzska MDK

pasztellek
Kilátás a Gabányi padról
Hangulat,
Szántóföldek
Estefelé

Nemzeti Szalon 1938.szept-okt.

Hazainé Réty Zsuzska MDK

Mennyból az angyal temp.
Tájrészlet paszt.
Lugano I-II. paszt.
Luzern I-II. paszt.
Ködös reggel paszt.

Nemzeti Szalon 1938. szept-okt.

Házainé Réty Zsuzska MDK

Fiúfej
Leányfej
Dunaparti részlet
Három királyok
Utolsó vacsora

Nemzeti Szalon 1938. szept-okt.

Hazainé Réty Zsuzska

MDK

Pirosruhás lány
Téli hangulat
Lelkiismeret
Szürkület

Nemzeti Szalon 1938. szept-okt.

Hazainé Réty Zsuzska MDK

Cserkész fiu
Tél
Cowboy
Akt

Nemzeti Szalon 1938. szept-okt.

MDK

br. Hazainé Réty Zsuzska

Akt, of.

Fiu fej, of.

Leányfej, of.

89. csop.kiáll. N.Szal.1938.szept.

8-9. l.

MDK

br. Hazainé Réty Zsuzska

Cserkészfiu, of.

Tél, of.

Cowboy, of.

89. csop.kiáll. N.Szal.1938.szept.

8-9. 1.

MDK

br. Hazainé Réty Zsuzska

Téli hangulat, of.

Lelkiismeret, of.

Szürkület, of.

89. csop.kiáll. N.Szal.1938.szept. 8-9. 1.

1945-59
1886

Hazafy Árpád

~~Haczku Péter, festő mh. 1957 márc. 2 /52 éves/~~

~~Hajduk Bódog, festő, mh. 1957 okt. 15. /77 éves/~~

Halmos Teréz Hanula Pálné, arckfestő mh. 1945 máj. 11. /59 éves

~~Haraszti József szobr. mh. 1942 márc. 18. /74 éves/~~

~~Harb József, festő, mh. 1952 dec. 4. /55 éves~~

~~Hargitai József, graf. 1957 nov. 6. /28 éves, mérgezés/~~

~~Háry Gyula, festő, mh. 1946 jan. 3. /81 éves~~

~~Háry/v. Házy/ Lajos, ipm. mh. 1942 jun. 30. /61 éves/~~

Hazafy Árpád, szobr. mh. 1945 máj. 1. /54 éves, tüdőrák/

Bpesti Köztemetők halotti anyakönyvi adatai

Házi Imre, építész

A Belváros déli részének rendezése. Tervpályázat, 1985.

A pályaművek díjazása:

A Bizottság 150.000 Ft-os III. díjban részesítette a 7. bírálati sorszámú pályaművet, szerzői: Szczukáné Liszkay Krisztina, Szczuka Attila, Buliczka Lászlóné, Házi Imre, Kujbus Mariann, Dániel Krisztina, valamint Fleck Györgyné és kollektívája.

4. A III. díjas terv. (repr.)

Magyar ~~Mu~~ Építőművészet, 1986. 3., 16-old.

MDK

Házi /Hausenauer/ József festőmüv. Pécs

pécsi Képzőmüv. és Mübarátok Társ. kiáll. Pécs, 1936. jun. 11 1.

Sárszentlőrinc (Tolna)

Petőfi-utca 149. Hajduház, a volt XVIII. század.

(Erdélyi Béla, 1955)

Hási József festő

MDK.

Szerepel a Kiállításon.

„A modern Képtár téli tárlata a Városi Múzeumban."

Dunántúli Népszava 1947. III. évf. dec. 22. l.

Házi József festő — MDK.

Neve szerepel a Kiállítason.

Nikelszky Géza: „Bpesti és pécsi Képzőművészek egyéves csop. Kiállítása?

Dunántúli Népszava. 1946 II. évf. dec 8. 8. 1

Hlási József festő

MDk.

„Nagy Kepler-kompozíciója eredeti felépítésű dekoratív mű."

Nikelszky Géza: „Az idei első gyűjteményes tárlat a baranyavármegyei műszettzubban."

Dunántúli Népszava 1947. III. i. sz. márc 11. 5. l.

MDK

Házi József

Első királyunk a Szüzanya oltalmába ajánlja hazánkat, falfestm.terv.

Pécsi Képzőmüv.... Társ. 2. Mohácsi kiáll. 1944. jan.
5 l.

MDK

Házi József

A Pécsi Képzőm. és Mibarátok Társ. tagjai 1938.

MDK

Házi József pécsi festő

a Társaság tagja

Pécsi Képzm és Műbar.Társ. 25.kiáll. 1938.jun.

MDK

Házi József festő, Pécs

Pécsi Képzőműv. és Műbor. Társ. kiáll. 1937. máj.

Házi /Házenauer / József MDK

Atyám, ha lehetséges, mjljék el tőlem e keserü pohár, kazein

Pécsi Képzőm. és Mübarátok Társ. 1937.
Őszi kiállitás

MDK

Házi József, festőm.

Barcsi táj. olx.

M.Képzöm.-k Szab.Szervezete pécsi csoportja. 5o.-ik kiáll. 1949.jan.9.-febr.9. Kat./irott./

Házi József, festőm.

Keppler az egek titkait ismerteti. Falt.

Kilátás a Kálváriáról. Aquarell.

Baranya vm. Muz. Pécs. - A M.Képzőm.-k Szabad Szervezete XXXIX. XX. Tav. csop. kiáll. 1947.márc.11.-19. Kat.

MDK

Házi József festő, Pécs

Pécsi Képzőm. és Mibar. Társ. kiáll. 1936.nov.

Házi József festő

MDk

Megcsúltve.

„Képzőművészet ..."

Dunántúli Népszava. 1947. III. évf. nov. 30. 4 l.

MDK

Házi József

Első királyunk a Szüzanya óltalmába ajánlja hazánkat, falfestm. tervezet

Pécsi Képzőm. és Mübarátok Társ. 2. kiáll. Mohács, 1944. 5 l.

Házi József festő. MDk

Neve megemlítve.

„Tavaszi csoportkiállítás Pécsett."

Uj Dunántúl. 1947. IV. évf. márc. 13.
3. l.

M. D. K.

HÁZI Sándor szobrász

Fürdő nő

A M. N. Galéria állagjegyzéke I./a.r.

Bp. 1959. 156. l.

Házi Tibor

"Dicstelen fények" cimmel Vadas József részletes áttekintést ad a magyar iparmüvészetben a világitótestek létrehozásának, tervezésének korszakairól. A fényszobrászat megteremtőivel: Moholy Nagy László, Schöffer Miklós, Kepes György szereplésével kezdi. A tizes-huszas években, a lámpatestek megformálásában, tervezésében hoz ujat Kozma Lajos és Kaesz Gyula. Hosszu idő után, a hatvanas években Borz Kováts Sándor kis mühelyében kialakitja tiztagu fém lámpacsaládját. Tervei nagyüzemi sorozatgyártásra nem kerülnek. A tehetséges Kanyák Zsófia üveglámpáit sem itthon, hanem külföldön, idegen vállalatok értékesitik.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. szept.18
XX. évf. 38. sz. 12. lap.

Házi (Hasenauer)

József

Pécsi kiáll. 1942. nov

őszi kiáll.

A betlehemi csillag,
menyezet festmény
tervvázlat, tempera
mgt.

Husvét hajnalán
oltárkép vázlat
mgt.

Részlet a pécsi
Mindszent-templom
és környékéről
vízf.
mgt.

Müw.

1 Röt. folio

Beuron

Aus dem Leben unserer lieben Frau.

Siebzehn Kunstblätter nach den Original-
cartons der Malerschule von —
zu den Wandgemälden der Klosterkirche zu
Emaus-Prag.
Mit siebzehn Sonetten von P. [illegible]

Házi (Hazenauer)
József
pécsi festő
Pécsi kiáll. 1935. dec
őszi kiáll.

Részlet a Kálvária-
utcából, vízf
Kilátás a Pacsirta-
utcára, olaj.
Kilátás a Ulakar-
dombra, olaj.

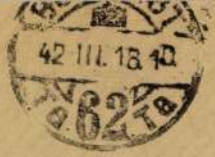
42 III. 18 10
62

Hlazenauer József

pécsi festő

lásd

Házi (Hlazenauer) J.

alatt.

Ónkancsó XVIII. sz. VII. 138.

Házi József
Johan Hugo
Zovabb

Független Néplap, Pécs
1949 JAN. - 9

MŰVÉSZET

A PÉCSI KÉPZŐMŰVÉSZEK KIÁLLITÁSA

Vasárnap nyílik meg a pécsi képzőművészek szabadszervezetének közös kiállítása, mely a felszabadulás óta az ötvenedik tárlat. A magas szám

zott.

Acheson Marshallal szemben nyíltan kijelentette, hogy

nem jótékonyságról, hanem egyszerűen józan kereskedelmi üzletről van szó.

Acheson azt is nyíltan hangoztatta, hogy az UNO szerepét Amerikának kell átvennie és Amerikának kell kezébe vennie a világ ügyeinek intézését.

Az amerikai jobboldali körök közlése szerint Acheson, mint Truman elnök személyes jóbarátja, folytatni akarja a mostani amerikai „iránvonalat".

Truman

pénteken este cáfolta azokat a sajtójelentéseket, amelyek szerint a külügyi tárcaszere „mérsékletet eredményez majd" a Szovjetunióval szembeni politikájában.

A ma reggeli berlini lapok vezetőhelyen foglalkoznak az amerikai külügyminisztériumban beállott változásokkal. A nyugati övezet lapjai, élükön a Telegraph és a Szocialdemokraten, természetesen kijelentik, hogy

a személyi változás nem jelent

Házay Imre

nobrász Mosony

+ 1888-ban.

1885-ben lépett az alábbi egyletbe.

Sőtér Ágost dr: A Mosonymegyei Történelmi és Régészeti Egylet emlékkönyve 1882–1898. Magyaróvár 1898. 18. l.

M.D.K.

Hazay A.

Szöveghez készitett cim nélküli rajzát hozza a lap.

Fejrajzát bemutatja a lap.

Magyar Salon, Bp. 1905. nov. hó. 43. kötet 148, 165. lap

Br. Hazayné

Szobrokkal és festményekkel szerepel a Nemzeti Szalon 89. csoportkiállításán

Magyarország 1938 IX. 18

MDK

Házas István, bp.-i asztalos

kinai modorban készült butorai csinosak, kellemes benyomást tesznek.

Szalay Imre: A művészi ipar az Országos Tárlaton. Művészi Ipar.1885/86 évf. 140.l.

Hazay

A müvész fejrajzokat készit a lapban megjelenő közleményekhez.
Repr.-ók.

Otthon, Bp. 1905. április
412, 427, 449, 481. lap

Hazely Jenő, kerámikus

– a városlődi majolikagyárban. Miska figurája, perselyt malaca és csikós figurájú fatála a gyár kiállításán.

–: Hangja csengő, színe kellemes
Magyar Ifjúság, 1970. IV. 17. 16. l.

Hazem Ibrahim, kairói professzor.

Polónyi Károly: Mecset Budán?

Hazem Ibrahim szerint még a minaret sem elengedhetetlen követelménye a mecsetnek, ha a hívők akiket innen hívnak imára, nem a mecset közvetlen környékén laknak.

Budapest folyóirat, 1988., 10., 14-old.

MDK

Házenauer /Házi/ József

Kilátás a tettyei koldalról, of.

Pécsi Képzőműv. és Műbar, Társ. kiáll. 1935.

jun. 28 l.

108-

azonos.

sodik fele/: olasz v. francia származá-

MDK

Házenhauer Házi József

Kilátás a Kálvária dombról, graf.

Pécsi Képsőm. 6o MUbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

11. 1.

Ø Háras István

antatos

Művészi Ipar

1891, 209. l

210. l.

zetek fölvételére elegendő pontosságú.

Ez esetben czélszerű annak tetőpontján
adott fixpontból kiindulva, minden méré-
on keresztül a világtájak összekötő vona-
ről Ny-ra lemérjük a halom terjedelmét.
unkálatához és pedig a következőképen:
ektetjük mérőszalagunkat és pedig a már
vonalban és elővévén a léczet, arra a
k segélyével azt vízszintes helyzetbe hoz-
ztásától a földön fekvő mérőszalag közti
vezzük. Félreértések elkerülése czéljából
zen leolvasható és a földön fekvő távol-
inél nagyobb a lejtő, annál nagyobb lesz
ün-
ben.
vas-
ott-
nyi-
neg
tsé-

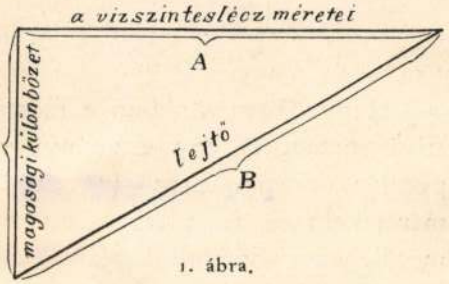

1. ábra.

int-
özet, *B* pedig a helyes reconstruáláshoz
rőszalagról leolvashatunk.

Házas testvérek

Művészi Ipar

1889.

HÁZAS TESTVÉREK.
Közhasználati és művészi díszbutorok készítői
BUDAPESTEN.
Műhely: VI, Vörösmarty-utcza 67. sz.

luck- O. Fritsche. C … von
1888 J. und L. Lobi …
Die MITTHEILUN… MU-
irom SEUMS FÜR K… 888
Egy november. Ta… *ms-*
abst, *ausstellung in K…* ssy,
llung Beiträge zur Ge… *nst.*
cher- — 1888 deczer… *nst-*
lom: *gewerblicher U…* Ilg,
indu- *Eine Entdecku…* *cher*
24-ste Goldschmiedekt… *erbe*
iseum auf der Kaiser-… *nn.*
mann, — 1889 január… *Casa*
szö- *Farnesina.* J. … *nen*
-Hol- *der Renaissance*
ttthei- JAHRBUCH D… ST-
SAMMLUNGEN. … m:
n des Richard Schö… *iser*
I-dik *Friedrichs.* W. … *en-*
lungs- *büsten des Qu…* *m.*
vegen C. Justi, *Die* … *VI.*
Andr. *Jahrhunderts.* (Schluss.) Max Lehrs, *Zur Da-*
ische. *tirung der Kupferstiche des Meisters der Spiel-*

V. Tizenhárom képpel. Bibliographie. Képek a szövegen kívül: *Groupe de l'Embarquement pour Cythére.* Eau-forte de Borel d'aprés le tableau de Watteau au Musée du Louvre. *Buste de jeune fille* par Démarteau d'aprés Boucher. *Mistress Damer* fac-similé en couleurs d'aprés Cosway. *Lady Price* fac-similé d'aprés Reynolds. — 1889 február. Szöveg: Édouard Humbert, *Jean-Étienne Liotard.* II. Három képpel. W. Bode, *La Renaissance au Musée de Berlin.* VII. Egy képpel. Henry de Chennevières, *Chadrin au Musée du Louvre.* II. Három képpel. Germain Bapst, *Quatre Gravures de Moreau la jeune pour les fêtes de la ville de Paris.* G. Gruyer, *Les livres à Gravures sur bois publiés à Ferrare.* IV. Tizenkét képpel. Gerspach, *Analyses de Tapisseries 1676—1814.* Wyzewa, *Le mouvement des Arts en Allemagne.* Három képpel. Képek a szövegen kívül: *Mme de la Live d'Épinay* par Liotard. *La Bénédicite* par Chadrin. *Feuille d'études* par Watteau, gravure en couleurs.

Revue des Arts décoratifs. 9-ik évf.

Hazay Aladár

Művészet 1903. 21, 32, 173, 200, 241, 310
– 1904. 16, 48, 107, 123, 209, 239, 263, 290, 330
– 1905. 26, 50, 79, 119, 267, 298, 303, 311
– 1906. 311, 337, 340
– 1907. 198.
– 1908. 242, 246
– 1909. 1, 14, 359
– 1910. 37
– 1911. 207, 229

Hlavay Aladár

1906. graf.

Könyvjegyek.

Lent, Christian V.122.

Hazai Aladár

fastó

1899 – 1901

Éimisk. 1930. 84. l.

Krompach.

A vasművek.

Az előtért szelő és jo
ben középütt látjuk a vasmüve
lyek két csoportra oszlanak.
nek, mig a háttérben a körny
bolt felhőzött.

Aquarell, mér.

Szn. 110-
130-905-

Hazay Aladár grafikus Budapesten. Dekorativ rajzokat, ex libriseket stb készít. A Művészet c. folyóiratban 1903–11. számos könyvdíjra jelent meg. 1907. az Iparműv. Társulatnak fémipari tárgyak terveire kiírt pályázatán díjat nyert.

Hazay Aladár

festő:

1., Rajzolta a Művészet 1903. évf. ~~309~~ 310. ir oldalon lévő fejlécét.

2., Rajzolta a Művészet 1903. 21. l. lévő fejlécet és a 32. l lévő záró díszt.

3., Fejléc. u. o. 1903. 241. l.

Haray Aladár

lásd

Exlibr. 60

Müveszetnek

1903 – 11. ig

kozgodiszitó, dekorativ rajzok

ex librisek stb.

1907. az Iparmuveszet

Tanfolyamak fáinipari

tarajok terveire kiszelett

vágásáta

dijat nyert.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szobelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

HÁZAS ISTVÁN.

Készit közhasználati és művészi díszbutorokat

BUDAPESTEN.

Műhely: VII. ker Nefelejts-utcza 4. sz.

JAISER GYULA

BUDAPEST, VIII., GÓLYA-UTCZA 9.

Készít kézzel metszett, pontozott és domború **bőrmunkákat** székekre, könyvbekötésekre, faldiszítményekre, mappákra és dobozokra stb. — Különösen ajánlja a bőrből metszett **czímereket.** Elvállal továbbá bárminemü faragászati munkákat épületekre, butorokra és egyéb iparművészeti tárgyakra.

VANDRÁK LÁSZLÓ

bronzmüves és müöntő

készít megrendelésre finomabb ajtó- és ablak-kilincseket, butordiszítményeket, gyertyatartókat, légszesz- és kőolajcsillárokat, szobrokat, czímereket, egyházi szereket, villámháritókat stb., galvanoplastikai tárgyakat, galvanizál minden színben stb. s elfogad ilynemü tárgyakat és régiségeket javitásra.

Budapest, VIII. ker. Mária-utcza 16. szám alatt.

Franklin-Tá

HÁZI TIBOR

1946-ban Sarkadon született. 1965-ben a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban az üvegszakon érettségizett. 1970-ben az Iparművészeti Főiskola Szilikátipari Tanszék Üvegszakán diplomázott. 1973-tól önállóan dolgozik, alkotótársával Pallás Gyulával különböző rendeltetésű fém–üveg lámpákat tervez és kivitelez.
Az alapelv egyszerű: egy üveggömb, mely a közepébe helyezett izzólámpa fényét egyenletesen szórja szét + a használati célnak megfelelő fémszerkezet. Az évek folyamán az alaptípusból egy teljes lámpacsalád alakult ki, mely 17 db asztali-, álló-, fali-, mennyezeti-függőlámpából áll. A különböző anyagú és színezésű üveggömbök variációjával több mint félszáz lámpa állítható elő, mely lehetővé teszi egy teljes lakás, de akár szállodák világításának a megoldását is.

MUNKÁI – VILÁGÍTÓTESTEK:

Hotel Claudius – Szombathely
Ferenczy Múzeum – Badacsony
Mátyás Pince – Bécs
Fészek Művészklub – Budapest (társművész Soltész György)
Hotel Voronyez – Brno
Tokaj Motel – Tokaj
Hotel Délibáb – Hajdúszoboszló
Hotel Stadion – Budapest
City Grill Étterem hálózat – Budapest
Élelmiszeripari Szakközépiskola – Budapest
Nikex üdülő – Balatonszemes
Kastély – Fertőd

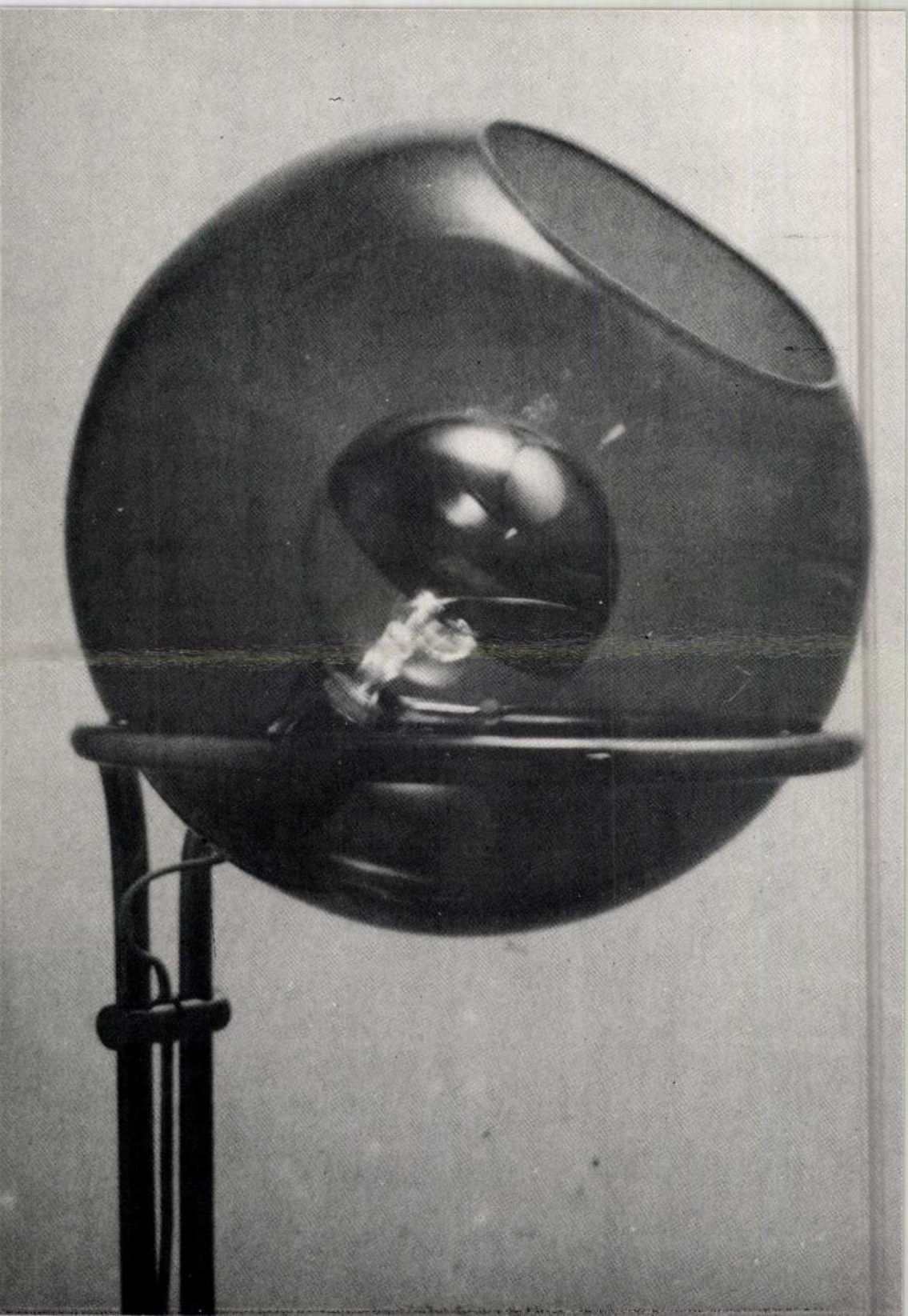

A KÉPCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

HÁZI TIBOR
KUZMANN BÉLA
KUZMANN LÁSZLÓ

IPARMŰVÉSZEK
KIÁLLÍTÁSÁNAK
MEGTEKINTÉSÉRE
1987. OKTÓBER 15–24.

MUNKÁCSY MIHÁLY TEREM
BÉKÉSCSABA,
TANÁCSKÖZTÁRSASÁG U. 29–33.

HA'ZI TIBOR

Kiállítási kalauz

Élő GLASSikusok

Az üveggel, e ridegen kemény és bensőségesen lágy anyaggal dolgozó iparművészek nincsenek tulságosan elkényeztetve kiállítási lehetőségekkel, s ezért csak dicsérni tudjuk a Képcsarnok elhatározását, hogy a fenti, szellemes cím alatt bemutatkozási lehetőséget biztosított kilenc fiatal üvegtervező számára a *Csók Galériában*. A látványos tárlaton nem használati vagy dísztárgyakat, hanem ún. *stúdióüvegeket* láthatunk, olyan egyedi kivitelezésű kézművestermékeket, amelyek elsődleges célja az önkifejezés, a művész gondolati és érzelmi expresszió-jának a megjelenítése.

A stúdióüveg-mozgalom a hatvanas években indult el hódító útjára. A kutatások bebizonyították, hogy az üvegmassza szabad szellemű kezelésével nem csupán praktikus célzatú tárgyak, hanem a formák és alakzatok *sokfélesége* állítható elő, s ezen belül is különösen alkalmas kísérleti jellegű munkák kivitelezésére. Az eredmény egy határeseti műfaj, az *üvegplasztika* létrejötte lett, amelyen természetesen nem a klasszikus szobor valamiféle üveg-hasonmását kell értenünk, hanem egy teljesen új funkciójú szobor-alakzatot, amelyben a játékosság, a fantázia, a minden alkalmazotti elemet nélkülöző esztétikum dominál.

A modern üvegszobor többnyire építészeti igazodású konstrukció, vagy a művészeti absztrakció különféle lehetőségeit kiaknázó építmény, amely az anyag eredendő szépsége mellett főként a megmunkálás sajátszerűségeivel, a színek és a fények játékával, valamint a formakombinációk keltette feszültségek révén hat. Mind-

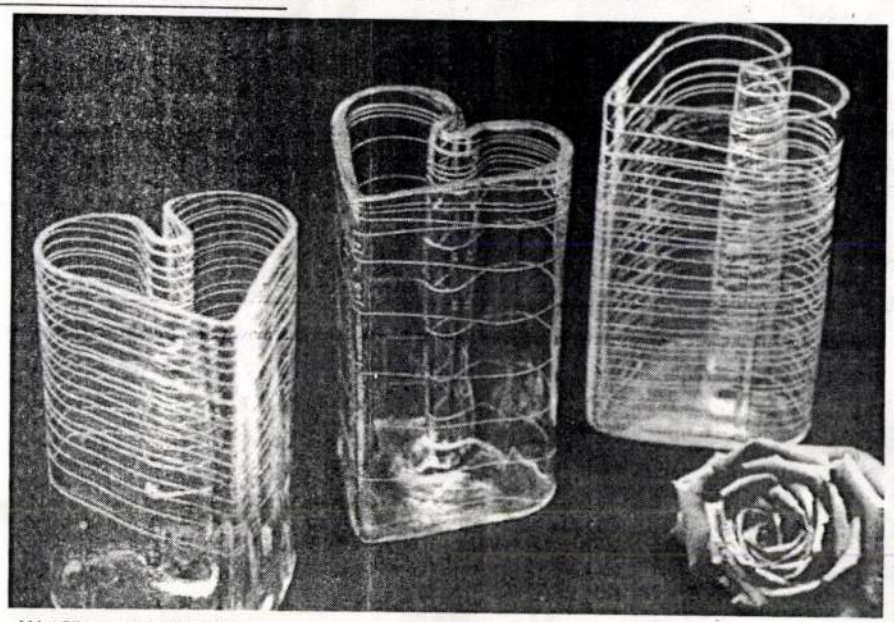

Házi Tibor: „Szívügyeim"

ezek képzettársításokat indítanak el a szemlélőben, csakúgy, mint a művek címadásai, s így végül is az alkotás tényleges tartalma a művész *és a néző közös erőfeszítésének* eredményeként válik megfoghatóvá. Ebben az értelemben a stúdióüveg a koncept art sajátos megjelenési formája.

A Csók Galéria válogatását igazán nem vádolhatjuk uniformizálással: a kilenc alkotó *kilenc egyéniséget* reprezentál. Azt is a javára írom, hogy számolva a vásárlói elvárások sokféleségével, igyekszik minden műveltségi szintnek élményt nyújtani. *Borbás Dorottya* üvegpillangói, vagy *Házi Tibor* „szívügy"-vázái nyilván többeknek fognak tetszeni, mint *Buczkó György* üveghasábokból és síkokból szerkesztett „szobor-architektúrái", vagy *Polyák János* követ és üveggöröngyöket párosító beszédes applikációi. Ez utóbbiak ugyanis — holott kvalitásos munkák — nem könnyen fedik fel értékeiket, az elmélyedtséget igényelnek. *Gaál Endre* szabálytalan körvonalú üvegtömbjeiben mintha a kőzetek és ásványok titkai kelnének életre, míg *Lukácsi László* legyezőformái a távol-keleti kézművesség tradíciólhoz nyúlnak vissza. *Jegenyés János* törékeny szépségű üvegkeresztjei nemcsak vallási, de humanista szimbólumok is, s ugyanúgy közösségi kötelezettségeinkre figyelmeztetnek, mint *Horváth Gabriella* Földtála. *Kertészfi Ágnes* már máskor is tanújelét adta ötletgazdagságának: ezúttal antropomorf vázái és korunk gigantomániáján gúnyolódó piramisformái győztek meg afelől, hogy a „new glass", az új üveg, még olyan fogalmi jellegű erkölcsi kategóriák megjelenítésére is alkalmas, mint az irónia.

T. A.

HITÜNK KIS ÜGYEI

A kereszténység kétezer éves története (ellenpápákat n számítva) kétszázhatvankét pápát „fogyasztott" el. Átlagos nem egészen nyolc esztendő jutott egy-egy pápa uralkoc sára. Nem semmi — mondjuk pestiesen. II. János Pál őszer sége már kivételesen hosszú ideje tölti be isteni küldetés (Örökké éljen, az emberiség üdvére!)

Igaz, az évszázadok során többnyire idős férfiak töltt ték be a tisztet, akik között köszvény, malária, pestis pus tított, de *Hangay Zoltán A pápák könyve (Trezor Kiadó)* tá lázatát böngészve, nyilvánvalóvá válik, hogy az atyák közt szép számmal akadnak olyanok, akiknek uralkodását a h talmi harcok kurtították meg. Különösen a kereszténys történetének első háromszáz esztendeje gazdag mártíro ban. A hiányos adatok ellenére is kikövetkeztethető, hog szinte valamennyi pápa vértanúként fejezte be földi pály futását.

Mint ismeretes, a római birodalom pogány államvallás átszőtte a társadalom egész szerkezetét: *„A császár iste tiszteletétől a nyilvános ünnepélyeken, esküformákon át, c adásvételi szerződésig együttal istentiszteleti cselekmény volt."* (A jelenség nem ismeretlen számunkra.) A keresz tény ezeket az állami elveket elvetette. Következésképpe üldöztetésben részesült.

A törvény halálbüntetéssel vagy kényszermunkával fenye getve előírta a pogány áldozatok kötelezettségét. Aki bemu tatta, vagy megvesztegetéssel bizonyítványt szerzett ról megúszhatta a vértanúságot. Akik a végsőkig kitartottak hi tük mellett, lefejeztettek, vagy a szicíliai bányákban végez ték, de közismert az ókori népszórakoztatásnak ama formá ja is, amikor a makacs keresztényeket az arénák porondjá ra, az oroszlánok elé hajigálták. (Azóta sok újat nem tud tunk kitalálni!)

Természetesen szép számmal akadtak, akik a vértanú ságtól való félelmükben megtagadták hitüket. A hiteha gyók az üldöztetés enyhültével megbánták tettüket, de „bukottak" visszavétele az egyházon belül heves vitákho vezetett. Nováciánus ellenpápa (251—258) egyenesen azt hir dette: a bűnökre nincs bocsánat.

Úgy tetszik, a vita még nem zárult le. A társadalom szint jén máig tart. Vértanúk viszonylatában sem szűkölködünk Nevesek és névtelenek hosszú sora gyötri feledni vágyó em lékezetünket. Szívem szerint azt mondanám, az oroszlánok tól hemzsegő porondok kora végképp lejárt, és törékeny vi lágunk minden becsületes hitnek, eszmének, világnézetnek otthona lehet.

De íme, a kétezer éves tapasztalás: eszmék, hitek, ideológiák változhatnak, de a porond, az oroszlán, a módsze marad ...

Gara Jáno

Totális félelmek

Bár három évvel ezelőtt azt nyilatkozta: befejezte, nem vesz már többé tollat a kezébe, *Bohumil Hrabal*, ez a szolid humorú bölcs „mese-

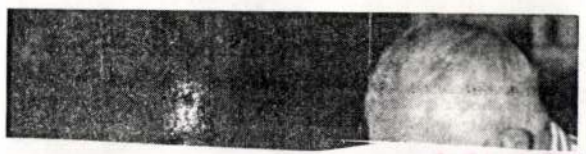

Próbaév következik

Cseke Péter az igazgatóváltást követően otthagyta a *Nemzeti Színházat*, de nem szerződött másik társulathoz.

— De, kétségtelenül! Hiszen a főiskola elvégzése óta mindig társulathoz, s *ami a színház lényege: közösséghez tartoztam.* Ilyen vonat-

HÁZI TIBOR

HAYBÄCK *Károly*, építész, • Pozsony 1861. A züriehi Polytechnikumon Bluntschli és a bécsi képzőművészeti akadémián Hasenauer vezetése alatt végezte tanulmányait, azután beutazta Olasz- és Franciaországot s végül Svájcot. 1889 óta önállóan működik. Jelenleg Bécsben él. Karlsbadban, Badenben, Dornbachban, Klagenfurtban, Pörtschachban, Grazban, stb. számos kastélyt, nyaralót, gyógyintézetet, szállót s egyéb épületet tervezett. Részt vett a pozsonyi dóm restaurálási munkálataiban is.

K. G. I. 445 l

Hadsereg:

Uhlánus-
~~[illegible]~~ tiszt.

~~A~~ Egész a
kezét csipőjére tette
Magas fekete csákójána
fekete-sárga; söte
nadrágja zsinóros
Felirata a kép ala

Aus
Regt. Count

s legalól: „Publish
Duke St. J

Rézkarc,

4 9

Haybäck Károly

épitész

Szül. 1861 aug 6. Pozsony

Haybäck Károly, építész, szül. 1861 aug. 6-án Pozsonyban, 1885 okt.-ben iratkozott be és 1888 júl.-ig az építészeti szakosztályon Hasenauer tanítványa volt. 1886-ban a Kiállítási-alap 200 frt-os díját kapta.

lásd Fleischer Béla 50. l.

Haybäck Károly

műépítész 1892

l.

Gereczerajztár

334. h.

Felgyő" pusztai leletek VII. 242.

Harpbäck Károly
építész.

Szül. Pozsony 1861.
Végzett a zürichi műegyetemen
Az oklevél honosításának éve 1913.

Névjegyzék műegyetem 209. l.

Palota.

A bástyákkal és őrtornyokk
karfás hid vezet, a háttérben
Felirata fölül jobbra:

PALOTT

Rm., mér. a vk. 5.8: 11.

140-

Haybäck Károly

Művészet 1903. 206

12_

—

6).

Haybäck

bécsi műépítész

a pozsonyi székesegyház

legutóbbi restaurálása

alkalmával az északi

kapu tervét fenti

készítette.

Ortvay Tivadar dr

Pozsony város utcái és

terei. Pozsony, 1905.

481. l.

r Urnak
a Müemlékek
ke
O. . BUDAPEST

Haybäck Károly épitész Pozsonyban, ahol részt vett a dóm restaurálási munkálataiban. 1903. a pozsonyi hidászszertár átalakitásának ~~[illegible]~~ tervére hirdetett pályázaton díjat nyert. (Művészet 1903 206. l.)

Haybäck Károly

építész

szül. 1861. Pozsony

Zürichi egyetem okl. 1913

Kismarty Lechner J.

Kőr.

1955. nov. 23.

M.D.K.

Haybäck Károly (porsonyi épitész

Első díjat nyert a porsonyi hidászmertárra és az uj vigadó épületére kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. ~~1903~~ 1903. XXIV. évf.

ápr. 15. sz. 8. old.

M.D.K.

Haybäck Károly

(bécsi) építész

pályaterve alapján első díjat és megbízást nyert a füresgyarmati hőrséghára felépítésére kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1896. XVII. évf.

febr. 11. sz. 4. old.

M.D.K.

Haybäck Károly, építész

porsonyi származásu, de Bécsben élő építészt bírták meg a porsonyi koronázási dóm helyreállítási terveinek eredeti stilusban tartott elkészítésével é a munkálatok vezetésével.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1891. XII. évf.

márc. 3. sz. 2 old.

MDK

Hayböck Károly, épitész

a pozsonyi hidászszertr átalakitásáma k terve-
zésére hirdetett pályázaton, minthogy nem talált
a bizottság olyant,mely a feladatot kielégitöen
megoldotta volna, a kitüzött loo korona dijat
megosztva Miletin Ferenccel kapta.

Müvészet. 1903. 2o6.l.

MDK

Haybück Károly, Pozsony

kiállitási alap-dija. 1886

Bécsi képzőm. akadémia nagy. ösztönd. névs.
Fleischer Bécs. 103. l.

MDK

Haybück Károly, Pozsony.

1886. Kiállitási-alap dija.

Bécsi Képzőm. Akad. magyar ösztöndijasainak neve.

Fleischer, Bécs. 1o3.1.

HEBENSTREIT ANTAL szobrász

Egyetemi templom oltárai

GRANASZTÓI Györgyné: Magyar oltárok a XVIII. században. In: A barokk kor műemlékei. Bp.,1992 70.

Tisztelettel meghívjuk

GONZÁLES GÁBOR
HÁZI TIBOR
SIGMOND GÉZA

üvegművészek kiállítására a

Pátri Galériába

A kiállítást

augusztus 15-én 17 órakor megnyitja

Sárkány József művészettörténész

Megtekinthető a Kaptalan u. 4. sz. alatt,
hétköznapokon 10-18 óráig, szombaton 10-14 óráig,
vasárnap 14-18 óráig. Hétfő szünnap.

A kiállítás támogatói:

SZFINX KFT.

PÉCS PLAST TERMOPLAST GMK

KALA-MARK KFT.

HÁZI TIBOR

1985
1986
1986
1986
1986
1987
1987
1987
1987
1987
1987
1987
1988
1988
1988
1988
1989
1989
1989
1989
1990
1990

HÁZI Tibor

Cím/Adress:
1112 Budapest, Karancs u. 4.

Születési év, hely/Date and place of born:
1946. Sarkad

Tanulmányok/Studies:
Bp. Iparművészeti Főiskola 1971

Csoportos kiállítások/Group exhibitions.
Budapest, Vigadó Galéria „Az üveg" 1982
Balatonfüred Galéria „Az üveg" 1985

Kiállított művei:
Körbe – A/Object I/A
formába fúvott üvegtárgy opál-fonál rátéttel 10 x 18 cm
Körbe – B/Object I/B
formába fúvott üvegtárgy opál-fonál rátéttel 12,5 x 17,5 cm
Hasáb – A/Object II/A
formába fúvott üvegtárgy opál-fonál rátéttel 10,5 x 12,5 cm
Hasáb – B/Object II/B
formába fúvott üvegtárgy opál-fonál rátéttel 10,5 x 16,5 cm
Hasáb – C/Object II/C
formába fúvott üvegtárgy opál-fonál rátéttel 8,5 x 11 cm
Szivmetri – A/Object III/A
formába fúvott üvegtárgy opál-fonál rátéttel 10 x 11,5 x 21,5 cm
Szivmetri – B/Object III/B
formába fúvott üvegtárgy opál-fonál rátéttel 10,5 x 11,5 x 21,5 cm
Rom-bolt – A/Object IV/A
formába fúvott üvegtárgy opál-fonál rátéttel 11 x 16,6 x 12,5 cm
Rom-bolt – B/Object IV/B
formába fúvott üvegtárgy opál-fonál rátéttel 10 x 16 x 14 cm
Rom-bolt – C/Object IV/C
formába fúvott üvegtárgy opál-fonál rátéttel 10 x 16 x 18 cm

I.Üvegtriennálé, Tihyni Muzeum, 1990.VI.2.-X.31.

Házi Tibor

A gyárak nem foglalkoztatnak lámpatervező iparművészeket. Nádai Tibor és Házi Tibor kismühelyi munkára kényszerülnek.
A vásárlási igény kielégitésére a KISZ Központi Bizottsága, az Iparművészeti Vállalat és a Művészeti Alap pályázatot hirdetett lakásberendezési tárgyakra. A pályázaton dijat nyert az Opteam iparművészcsoport. Tagjai: Bárkányi Attila, Bánáti János, Radnóti György és Kovács Erika. Ugyanez a csoport,-Ferenczi István iparművész közreműködésével- egy másik pályázaton is dijat nyert.
Vadas József cikkét lásd: Kozma Lajos nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. szept. 18.
XX. évf. 38. sz. 12. lap.

Házi Tibor, üvegtervező

L: Ardai Ildikó

2.

-: □ Ardai Ildikó

Esti Hirlap, Bp. 1980. ápr. 15.

HÁZI TIBOR

iparművész

1946-ban Sarkadon született. 1965-ben a Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban az üvegszakon érettségizett. 1970-ben az Iparművészeti Főiskola Szilikátipari Tanszék Üvegszakán diplomázott. 1973-tól önállóan dolgozik, alkotótársával Pallás Gyulával különböző rendeltetésű fém-üveg lámpákat tervez és kivitelez.

Az asztalon, melyet az emberek körülültek, legfelül egy lámpa terve feküdt. A döntés már megszületett: elutasítva! Mindez már több mint egy évtizede, a hetvenes évek elején történt. Akkoriban a főiskoláról kikerülve, friss diplomával a kezemben, telve lelkesedéssel, egy vállalat lámpaüzemének voltam szerződéses tervezője. Feladatom, az üzem részére új lámpák tervezése volt. Az asztalon fekvő terv: egy fémvázba ültetett üvegburás lámpa terve, nem felelt meg. A probléma az volt, hogy az üzem (még az esztétikai zsüri előtt), azokat a terveket, melyek számára a későbbi sorozatgyártás folyamán valamilyen nehézséget jelenthettek volna– nem engedte megvalósítani. A fenti esetben is ez történt. A szerződésem nemsokára lejárt (úgy is maradt), de akkor én már egy másik úton jártam, amelynek kiinduló pontja ez a bizonyos terv volt.

Az alapelv egyszerű: egy üveggömb, mely a közepébe helyezett izzólámpa fényét egyenletesen szórja szét + a használati célnak megfelelő fémszerkezet. Az évek folyamán az alaptípusból egy teljes lámpacsalád alakult ki, mely 17 db asztali-, álló-, fali-, mennyezeti- függőlámpából áll. A különböző anyagú és színezésű üveggömbök variációjával több mint félszáz lámpa állítható elő, mely lehetővé teszi egy teljes lakás, de akár szállodák világításának a megoldását is. Ezen a kiállításon megtekinthető a teljes lámpacsalád.

HÁZI TIBOR

Pécs, Lakáskultura Bemutatóterem
1984. szept. 27.-okt. 6.

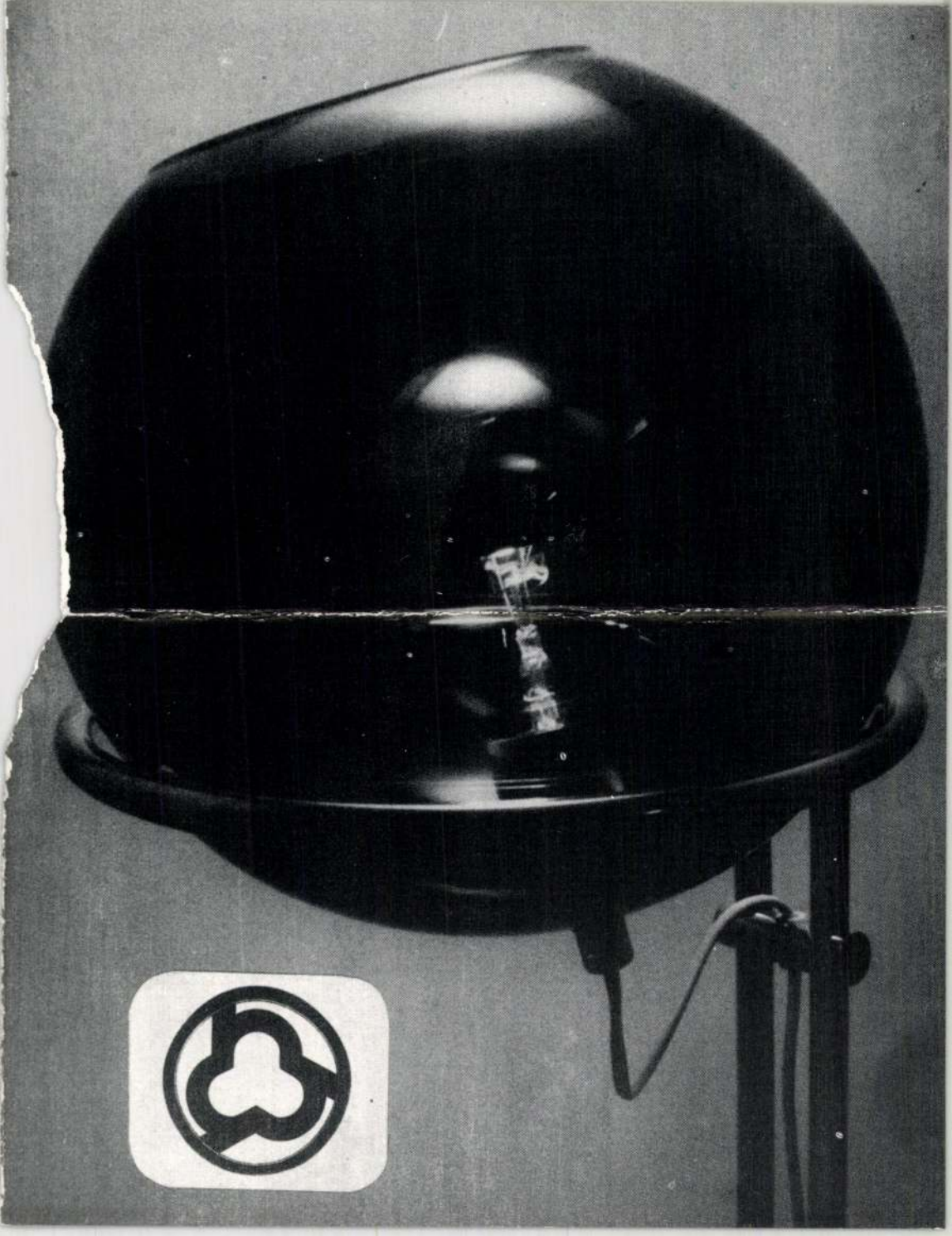

HÁZI Tibor iparmüvész

Munkácsy Mihály dijat kapott, 1991

Magyar Nemzet, LIV.évf. 62.sz.1991 márc.14. 6.p.

HAYBACH KAROLY, épitész

A györi Széchenyi téren levő Lloyd palotat 1885-ben át alakitották. Az épitő Haybach Károly és fia pozsonyból volt. 37400 Ft-ért. 188.old. 54.jegyz

KALMAR MIKLÓS: Győr barokk tere 175.old

ARRABONA, A Győri Xantus János Múz. Evkönyve, 18. Győr, 1976 1975

Hayda Gy. Zsigmond

EX LIBRIS-ét Karikás Petrus címmel hozza a lap.
Repr.

élet és irodalom, Bp. 1971. ápr. 17.
XV. évf. 16. sz. 10. lap

Haydenhaym, Hanns von

Otvös

1439–1444

Haydenhaym közép-
frank kőrsé

Hoffmann Pozsony 52 l

Hoffmann Südost

Hayder Károly

könnives

1758

l.

Birógernyeszegi

21. l.

1938

2294. Túry Gyula:

Lacroma.

A tropikus növényzetü sz
jobbra fordult dominikánus kö
vasva. A fák sürü lombjain
a háttérben a tenger vize kék
balra: Tury Gyula Lacroma 190

Vászon, méretei 43.9: 33
Vétetett a Képzomüv. Társ
iki 90013 sz. leirattal 700 K

Hayder Károly
épitész
XVIII. 27

l.

Biró Erdkast
56. l.

1943

HAYDENREICH, Lorenz, pozsonyi kőmű-
vesegéd

L. H., Maurergesell, 2 éves fia meghalt. (1800,
1191)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

M.D.K.

Hans von Haydenhaym, ötvös

1439-1444. körül, különböző adás-vételi ügyletek, tartozások és egy végrendelet kapcsán, többször szerepel a pozsonyi oklevelekben.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett ~~mükások~~, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 52. old. művészek,

M. D. K.

HAYDYN Ferenc festő

1771 Győr székesegyház, belső rekreatíse festése munkái

Garas XVIII. 97. 222. l

MNK

Haydn J.

Korongos

A Zsolnay-gyárban 1886-tól kb. egy évtizedik foglalkozott munkakörében.

76.o. 36. jegyz.

NIKELSZKY OSZA : A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

Haydt P Kristóf Keresztély
selmecbányai órás

P (Heidt)
lásd Heidt alatt is.

Thaly K.: Irodalom és mi-
veltségtört. tanulmányok a
Rákóczi-korból. Bp. 1885.
31. l.

Huszár Sajós A kuruc-
kor érmészete. Rákóczi
Emlékkönyv I 396 l.

Richter Ede: Selmecbá-
nya történetéből. A ku-
ruc idők. 1703–1711.
Selmecbánya 1903.

Exp. 19

Haydt (Heidt) Kristóf Keresztély

Selmeci órás XVII–XVIII. 17

Cotten János Zsigmond, ki würzburgi és bambergi grófnak és Rákóczi fejedelem volt kapitányának mondotta magát 1705-ben Selmecbányán telepedett le, hol önzeszövetkezett tentivel s annak az óvári torony alatti lakásában hamis pöltu-rákat készítettek. 1706 januárjában tetten érték őket, a városi tanács mindakettőt halálra ítélte. A részpénz olyan tökéletesen sikerült, hogy a hamisítás vádját el kellett ejteni s csupán jogtalan pénzverés címén bűntették őket. Az ítélet végre baj-

/.

tása előtt az ügyet a fejedelem elé terjesztették, a ki meg-
megyelmezett nekik, de szám-
kivetésre ítélte őket. Városi
darabantok kisérték őket
a lengyel határra.

Esze Tamás: A hamis
pénzverés II. Rákóczi Fe-
renc korában. Numizm.
Közl. 1945-46. 21. l.

Richter Ede: Selmec-
bánya történetéből. A
kuruc idők 1703-1711.
Selmecbánya 1903.

Haydt Kristóf, Keresztély

Jásd. okv

Ecze Tamás: A hamispénz-verés II. Rákóczi Ferenc Eorában. Numizm. Közl. 1945-46. 21. l. egyzet.

Hayes

milanói festő

Vitam et sanguinem jelenet.

Lázár Béla dr

Fadrusz János

élete és művészete

Bp. 1923. 74 l.

886
978.
885.

755. 907. 754.

Hayez

Maria Teresa alla dieta Ungarica. Hayez dip. De Mauvizio dis. G.e Ripamonti Carpano inc

Tört. Lepésarnok metsz gyűjt

Hayez

Mária Terézia a pozsonyi országgyűlésen:

E lapon azt a jelenetet szemléljük, midőn az országgyűlésen a karok és a rendek e szózatra fakadnak: „Vitam et sanguinem!" Jobbra a menyezetes trónuson áll Mária Terézia, ki gyermekét mutatja a jelenlévőknek s kinek fején korona van. Tőle jobbra három hölgy ~~van~~ áll, kik a gyermeket hozták s a trón körül az országgyűlés tagjait látjuk részint kivont karddal, részint pedig térdre ereszkedve. A jelenlévők egyikénél lobogó van: „HUNGARIA" felirattal. A királynétól balra a trón legfelsőbb fokán annak férje Lotharingia Ferencz tűnik szemünkbe, ki kivont kardját leeresztve tartja. Jobbról a szék mellett két kis gyermek meghatva nézi a jelenetet. Felirataí a kép alatt:

Maria Teresa Alla Dieta Ungarica

alól balra: „Hayez dip"
s jobbra: „Gᵉ Ripamonti Carpano inc."
s legalól balra: „Quadro di proprietà del Cavᵉ Uboldo"
s jobbra: „P. Ripamonti Carpano Editore Socio onorario delle Academie di Napoli, Firenze e Modena"

Acélmetszet, méretei a keretnek 14.9: 22.7 s az acéllapnak 22.4: 29.8

Ltsa 7745

55/93 N: 2335.

Hayek Venczel

tihanyi uradalmi ácsmester készítette a balatonfüred savanuvizi templom ácsmunkáit.

Veikor?

Sörtihanyiapáts

253. l.

1407. Francesco Morone.

Sz. Veronában 1473-ban.

Madonna a gyermek Jézussal

A derékon alól látható Mad
karján az őt ölelő gyermek Jézust
kék és derekán megkötött ruhája r
meztelen. A háttérben épületek tü

Fa, méretei 61.5 : 41 cm.

Vétetett 1891: XI. 23-án G
ján 293.11 frton (188-91)

Elszámoltatott 1892: XII.

Az elszámolást elfogadta 1

914: IV-26.

52625-91

MDK

Hayel Lipót

Vállalkozók Közlönye 1908. dec. 30. 8.1.

MDK

Hayer Arthur, festö

Az ujpest-rákospalotai Raffael-czéh kiállitását állandóan nagy közönség látogatja. Ujpesten lakó müvészeink mind nagyobb kollekcziókkal vesznek részt rajta. Egész gyüjteménnyel szerepelt rajta.

A Raffael-czéh kiállitása. 1912.
Az Ujság 1912. dec.21.

M. D. K.

HAYER József asztalos

1765. Féltarony, kastélyban végzett munkáért 400,— forint

Agghazy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 209. e

MDK

Hayes,

Lázár: Fadrusz élete és müvészete. 1923.74.l.

Hayek Sári a Nemzeti Szinházban utasításokat ad a díszletfestőnek

A szinházi rendezőnő

Rohonczi Hayek Sári, a Nemzeti Szinház fiatal rendezőnője, okleveles középiskolai tanár, ezenkivül egy amerikai diploma tulajdonosa is.

Egyetlen „fius" tipus az eddigi férfias foglalkozásu, de hangsulyozottan női külsejü nők között. Eton-frizurás, érdekes fejében, vékony alakjában, amelyet az angol szoknya és sima dzsömper még jobban kiemel, gyors, szeles, temperamentumos mozdulataiban, Dollyhaas-os élénkségében van valami a college-girl frisseségéből, közvetlenségéből, egyszerüségéből; mindenesetre, rögtön érezni benne azt a két évet, amit állami ösztöndijjal Amerikában töltött.

A Nemzeti Szinház rendezői szobájában beszélgetünk, mialatt lent Pirandello „Játék vagy élet" cimü pszihológiai drámája megy, Hayek Sári legelső pesti rendezése. És kedves ellentét, hogy ez a fius pályáju és külsejü fiatal lány, miközben a legférfiasabb munkáról és munkaenergiáról számol be, egy intézeti bakfis buzgalmával öltöget a tarkavirágos gobelin-himzésen, mert megigérte Bajor Gizinek, a jövendőbeli gobelin-fotel gazdájának, hogy mialatt ő a szinpadon van, befejezi helyette a mai feladatot.

— Életmódom — meséli, magasra huzgálva a kék pamutot — teljesen amerikai, ami garszonlakást, reggeltől estig való munkát és teljes függetlenséget jelent, legfeljebb, hogy a szórakozás — kezdő állami fizetésemet tekintve — nem tulságosan amerikai méretü. Nővéremmel élek, aki banktisztviselő. Ketten látunk el mindent a lakásban, varrástól és stoppolástól a konyháig. Itt van, most is vettem egy kiló krumplit, amit, ha hazamegyek a darab után, még meg kell főzni vacsorára. Édesapám nyugalmazott tábornok Kőszegen.

s én négy évig angol órák adásából tartottam fenn magamat, amit egyébként most is folytatok, azonkívül, hogy doktorátusra készülök, sportolok, evezek, teniszezek és ugy szeretek korcsolyázni, hogy más idő hiányában, most is már reggel hétkor kint leszek a jégen. Szeptember óta dolgozom a Nemzeti Színházban mint önálló rendező s mint legelső nő ezen a pályán. Gyerekkorom óta a színészet a rögeszmém s Amerikában magam is játszottam. Vaszary Piri-féle karakter és bursikóz szerepeket, de hamar rájöttem, hogy öntudatos lénynek, akit nem az ösztönei visznek, hanem aki folyton figyeli önmagát, nem való a szinjátszás! A rendezés feladata tulajdonképpen kettős: első a művészeti szempont, a teória, amely a szinpadi tehnika, kosztümismeret, stilus-tudás elméletét követeli, másik a gyakorlati rész, a szervezés és dirigálás, amely alatt munkásokkal, diszletezőkkel, statisztákkal való rendelkezést és bánásmódot is kell érteni, tehát igazán a „legmaibb" női képességeket. És mennyi minden még, amit a rendezőnek ugy kell ismernie, mint a tenyerét! Ismernie kell elsősorban a rábizott színészek tehetségkörét: hogy melyik szerepet lehet rájuk osztani és milyen beállításban? Ismernie kell a közönség izlését, szeszélyét, gyöngéjét: kit szeret és kit nem, hogyan és hogy nem? Ismernie kell az összes antik és modern szinpadi lehetőségeket, stilusváltozatokat, a görög szinpadot, a Shakespeare-szinpadot, a francia klasszikus szinpadot, egészen az uj német és uj orosz irányokig, ahol négy-öt hétig is eltart, mig egy darab „áll", annyira minden suly csak a rendezésen van. Mennyi idegmunka, türelem, töprengés és pszihológia ez! A dolog játékmesteri része pedig a legtisztább pedagógia, amellett, hogy általános tekintélyt is kell tartani, lévén a rendező szerepe ugyanaz a szinpadon, mint a zenében a karmesteré, aki nemcsak kiosztja a partiturát, nemcsak dirigálja a produkciót, hanem akinek belső felépitése, előzetes elgondolása szabja meg a játék egész menetét. Az ő fantáziáján, miliő-elképzelésén mulik minden, ő adja ki a szerepeket, ő magyarázza meg a színészeknek az ábrázolandó karaktereket, ő megy végig jelenetről-jelenetre az egész darabon, ő huz és javit belátása szerint, világitástól az utolsó statiszta kesztyüjéig ő felelős mindenért! Művészi ösztön és intuició dolga ez, aminek megtanulni legfeljebb a tehnikai részét lehet, de hogy ez se olyan egyszerü: mutatja maga a pálya, amely férfi-relációkban se tulzsufolt. Ambició? Shakespeare-t szeretnék egyszer rendezni és Shaw-t, vagy egy Racine-t, ahol a játékon van a hangsuly és minden szó fontos. Csak a dráma érdekel, operettre nem is gondolok s az opera se izgat, hiszen ott ugyis a zene diktál. Férjhez menni? Ó igen, de csakis „polgári" emberhez, erről legalább biztos vagyok, hogy nem esnék kisértésbe mint férjet is rendezni".

★

Legmaibb asszonyok — ahány, annyiféle, sőt beszélnünk kell egy másik fajtájukról is, hiszen mégis csak ezek vannak többségben, s a régebbi nemdolgozó nő és a mai dolgozó nő közt sincs talán olyan különbség, olyan eltávolodottság, olyan más szellem és más világ, mint a régi háziasszony és a mai háziasszony között.

Mert igen, a legmaibb asszonyok egykoru fényképsorozatából nem lehet kihagyni a mai feleségekel, anyákot és háziasszonyokat sem, szóval azokat a „privát" nőket, akik „nem csinálnak semmit", illetve a legnagyobbat csinálják: havi két-háromszáz pengőből élnek!

De hiszen — mondhatnák — ezt többé-kevésbé a tegnapi, sőt a mai

D Haydt, J. P

l.

Va Stö Konst gjöjt

VI/II. 89

e a kormánnyal, hogy megállitsam azon az uton,
yzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
iselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

ggodalom és választóim ezreivel való személyes
djek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
ısági megélhetést veszélyezteti.
a eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
és

ıs zászlaját a fővárosban!

ályért, Hazáért"

HAYDE Tibor építész

MÉpip. 1998/3-4. 80-81. ill

Haye, rayolé

l. La Haye

Siklós vár 1688

vitéz Gr

Ø Hayok Ignác

l.

Tanulmányok Brest II.

95. l -

HAYEK Ignác térképész

Gál 1989 27.p. No.25. 1811

MDK

Alois Haymerlen, katonai mérnok

1863-64 ben térképe Győrről, igen esztetikus kivitelezésű. 326 old

Gazdag László: Győr város térképei 297.o.

Arrabona.7./1965. A győri Múzeum Évkönyve.Győr.1965.
Győr-Sopronmegyei Nyomda.Győr.

Hayfeldner,? Adam,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegé-
nyek jegyzéke:"Hayfeldner,? Adam,Dülingen,Schwaben,169
1698.V.3". 116.old. 13.jegyz.

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.szá-
zadban - Adatok Győr város asztalosszövességének
Történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Xantus János Ház.Győr,1967
A Győri Ház.Évkönyve

Hayfeldner A./Adam/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztalosleg-
nyek jegyzéke származási hely szerint:"Dilingen,
Schwaben:Hayfeldner A." á 121.old

Batári Ferenc: Asztalosleg nyek Győrött a XVII.
században - Adatok Győr város asztalosmüvess gének
történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz
Múz.Evkönyve

Ádam Hayfeldner, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaműkészitő céh legénykönyvéből, 1697 den 20 Oktober: "Anno 1698 den 3 May ist Adam Hayfeldner Von dülingen aus schwaben frembt gesessen". 112.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.- Antus János Múz. Győr, 1967.- A Győri Múz Évkönyve

Haylinger Sebestyén

ácsm.

Be. 1835.

Szm. Hatvan

Tp. Gödöllő, később

jászberény.

Remekmunka nél-

kül vetek fel.

Schneider

222. l.

(ig.: Kelly Antal) munkássága a földmívelésügyi miniszter úr rendelete alapján szerkesztett Magyarországi Klímaatlasz egy részének elkészítésére irányult. Nevezetesen a M. Kir. Országos Statisztikai Hivatal kéziratai, továbbá vonatkozó havi pályázatok és könyvek anyagának figyelembevételével összeállított adatok alapján Magyarország elemi csapásairól 21 darab térképet készített, amelyek a 100%-os károknak vidékenkinti megoszlását mutatják be. E speciális munkája mellett tevékeny részt vett a Meteorológiai Intézet napi munkájában is, különösen a vidéki csapadékjelző-állomások ellenőrzése terén. Ösztöndíját tulajdonképen az előző tanévre nyerte el, de az Ösztöndíjtanács hozzájárulásával ebben a tanévben használta fel.

Az Országos Magyar Gyüjteményegyetemről:

Dr. Huszár Lajos (1906, Nyárádszereda, Maros-Torda m., ref.), összegyüjtötte az összes magyar, erdélyi és szlavóniai pénzverdék történetére vonatkozó anyagot és az illető területek pénztörténetére vonatkozó adatokat és ezt lexikálisan feldolgozta egy előkészületben lévő német kézikönyv számára. Ezzel kapcsolatban átnézte a teljes irodal-

Hayman György

Hayman György volt Banyai
István tanára a Főiskolán.

----:Köztéri munkák:

Müvészet,1976.junius - 45.oldal.

Bd. 11. 1938. S. 297—301.), „Der Brutplatz der Acarapismilben auf

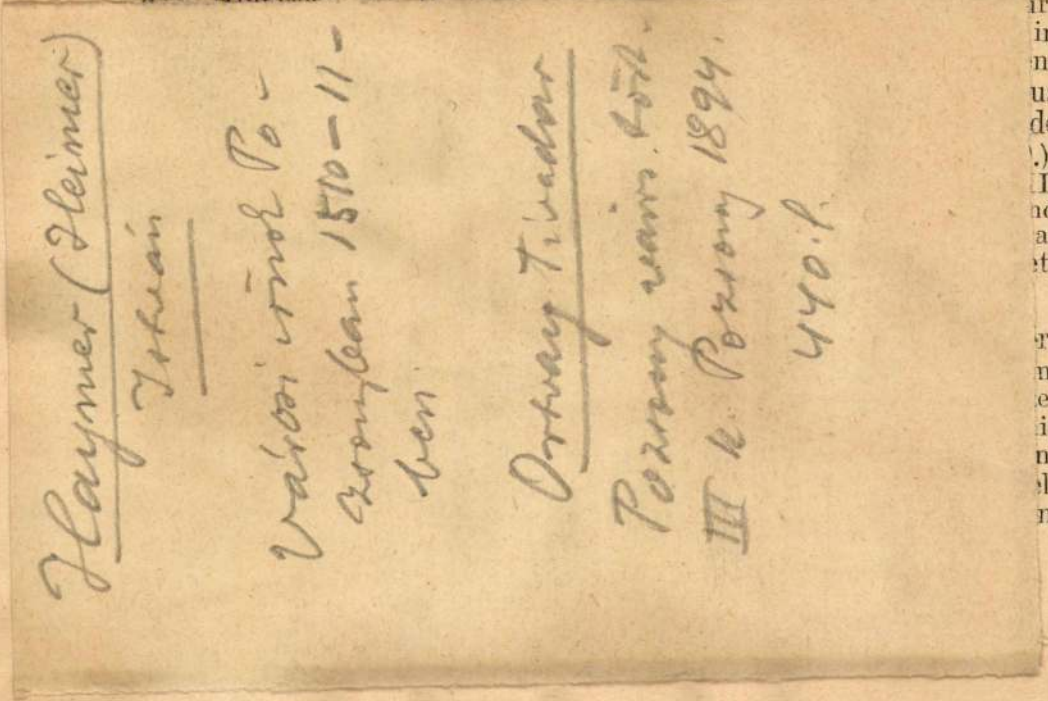

tötte. December 1-től 1938. június 1-ig Hamburgban dolgozott [illegible] professzor klinikáján. Itt kizárólag a szem neurológiájával, a szemészet e Magyarországon teljesen elhanyagolt ágával foglalkozott. Kiváló alkalma nyílott az e téren világhírű tanár klinikáján bőséges tapasztalatokat gyüjtenie. Három betegen Blaskovics-féle ptosis-műtétet végzett és ezáltal ezt a műtéti módot Hamburgban bevezette. További négy hasonló műtétnél segédkezett. A szemneuralgia kezelésének mai állásáról az Orvosegyesületben fog beszámolni. 1938 június havát Löhlein professzor mellett a berlini szemklinikán töltötte.

Dr. Manninger Gusztáv Adolf (1910, Rácbóly, Baranya m., ág. ev.) okleveles mezőgazda, megbízott tanársegéd Sopronból (Fehér Dániel professzor), mezőgazdasági tanulmányokat végzett Németországban. A göttingai egyetem rendes hallgatója volt egy féléven keresztül, ahol A. Rippel, O. Tornau és Blanck professzorokat hallgatta. Az intézet mikrobiológiai laboratóriumában dolgozott és J. Görbing meghívására a Hamburg melletti Pinnebergben egy talajélettani és talajműveléstani kurzuson vett részt. Az egyetemi hallgatók tanulmányi kirándulásaiba kapcsolódva, bepillantást nyert a német mezőgazdasági életbe. Meglátogatta Drezdát, Leipziget, Hallet, Berlint, Casselt, Hannovert, Braunschweiget és Nürnberget.

Haymonis episcopi Homiliae

(Gyulafehérvár, Batthyanaeum) XIII. sz-ban
a kassai domonkosok tulajdonában volt

Magyar kódexek Bp. 1965. 17. o.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Bolyongásaink kö
Parányi, minden kultúrától
des, igénytelen falvacskákc
ségeken, üde tisztásokon, á
szerű kopárságukban vissz
juk járni az ösvényt és az

Itt-amott templom na
mély szakadékok állják el
betekintünk egy-egy iszala
a képzetek társulása biz
eszünkbe juttatni azokból
vízmosásokban, rejtett bar
különleges világ fiai: a s
diákokból, apró tolvajokb
ból, rettegett mordályéget
a vízmosások, barlangok,
gonoszságnak, melyen egy
a császár zsoldosainak ere

Ma természetesen min
világnak. Szorgalmas, nyug
teletben tartó nép lakja a
telen határok s ha az emb
is a rengetegben egy-egy
vel, gomba vagy hangyatojás szedővel, tisztességgel köszönti a vándort

szítették, de ugyanekkor úgy látszik nagyobb átalakításokat is végeztek rajta. Lapos deszkamennyezetének festményei valószínűleg ekkor mentek töknre. Hogy milyenek lehettek ezek, arra nézve festett karzata nyujt tájékozást, mely színpompás gyümölcs- és virágmotívumokat ábrázol s jelenleg a budapesti Iparművészeti Muzeum magyar termében látható, mint annak egyik büszkesége.

Ilyen érdekes, lapos deszkamennyezetű volt a közelben levő Vilonya református templom is, mely hasonlóképen román stílusban, keletelve, egyenes szentélyzáródással, még az Árpádok korában épült, de a későbbi időben többször átalakították, mert rajta-csúcsíves és barokk-elemeket is találunk Amint a sólyi egyház deszkamennyezetét az Iparművészeti Muzeum, úgy a vilonyaiét a Nemzeti Muzeum szerezte meg. Ez utóbbi 51 téglányalakú léckeretbe foglalt mezőnyből áll és sárga, ibolya, zöld, kék és fekete színekkel festve, magyaros diszítő motívumaival kelti föl az érdeklődést.

Vilonyáról a gótstílű templomáról híres Berhidára vezet az út. Egykori római telepét némely tudósunk az ősi Cimbrianaeval tartja azonosnak. Már az Árpádok korában is nevezetes hely, hol királyaink közül — nem tudjuk milyen alkalomból — II. Géza király is megfordult. Ekkor veszthette el azt a XIX. század elején megtalált országpecsétet, mely a XII. századra jellemző »Geisa. Di. Gra. Hungarie Dalmatie Ad-Croatie Rex.« köriratával, ritka történelmi emlékeink közé tartozik.

Templomát, melyet az országban páratlanul álló kőszerkezetű padlása

Hajnal Gabriella

Szerepel a Lausanne-i 4. szőnyeg biennálén

Compozició 69

TV 1969 VIII. 9

Hajnal Huba

Szerepel a 24. megyei Öki
Láslatan Hajdunánásom

N.N: ha nyílik a megyei Öki
Láslat

Hajdu Bihari Napló 1969 XI. 30

Haynal Gabriella MDK

Nemzetközi nőnap /terv/, 1955 plakát

Mücsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

MDK

Haynal Gabriella

Nemzetközi nőnap
/terv/ 1955 plakat műv.t.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 21.1.

Hajnal János, festő

Szabad Nép
1945. 10. 18. - 4. l.

ifj. Haynal Kornél, grafikus

MDK

A bécsi ZB-Galerien nyílt meg 25 rajzát bemutató tárlata. 1 művész a bécsi Képzőművészeti Akadémia mester-fakultásán tanul.

— : Bécsi bemutatkozás

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969 nov. 18.

Haynal Kornél

Újságcikk-méltatás

Kalmár György: Fiatal tehetségek
Népszabadság, 1970. márc. 22.
12. l.

HAYNAL KORNÉL
1949 -

Grafikusművész. 1967 és 1971 között a bécsi Képzőművészeti Főiskolán tanult. 1969-ben önálló tárlata volt a Galerie ZB-ben Bécsben. 1971-ben beválasztották a Wiener Secession tagjainak sorába.

Művei bécsi, budapesti, salgótarjáni, miskolci stb. kiállításon szerepeltek.

MADÁR II.
papír, szitanyomat, 252x294 mm.
j.b.l.: 7/10 ... madár II.
j.l.: Haynal Kornél
Ltsz.: K.85.400.1.

KOMPOZÍCIÓ
papír, szitanyomat, 350x260 mm.
j.b.l.: 4/10
j.l.: Haynal Kornél
Ltsz.: K.85.483.1.

AZONOSÍTÁS
papír, szitanyomat, 285x445 mm.
j.b.l.: 6/10 Azonosítás
j.l.: Haynal Kornél
Ltsz.: K.85.484.1.

CIPRUS
papír, tus, tempera, 612x434 mm.
j.n.
Ltsz.: K.85.485.1

A VÁMPÍR
papír, kollázs, 302x221 mm.
j.n.
Ltsz.: K.85.537.1.

NIXON
papír, tus, kollázs, 300x211 mm.
j.n.
Ltsz.: K.85.538.1.

"Haynal lapjai arról szólnak, hogy kár magunkat álltatni a kép gépi sokszorosításának mítoszával. Az auravesztés műgond alól feloldoz <<nem ér a nevem>> gesztusával. A technikai civilizáció mindenen felülkerekedni képes erejével. Mert íme: van valaki, aki ezernyi munkaórát sem sajnál, hogy kimutassa: a mechanikus eljárás utánzata jobb, pontosabb és szebb művet hoz létre, mint a modell, mint maga a fénykép... "-

P. Szűcs Júlianna

IRODALOM:

Patkó Imre: Haynal Kornél. Népszabadság. 1970. március 22.
Utak. Eötvös-Galéria. Budapest - 1972. Katalógus.
Haynal Kornél kiállítása. Budapest - 1985. Katalógus P. Szűcs Júlianna előszavával.

K

ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutatóintézet Könyvtár Budapest
26 757

Haynal Kornél

festőművész

Kiállítása a Dorottya u.-i Kiállítóteremben, 1985. júl. 20-ig látogatható.

Műcsarnok és Kamaratermei

1985 július

Haynal Kornél

Az Utak című kiállítás, mely 1972. febr. 21.-
én nyílik meg az Kötvös Galériában,
nyolc művész közös tárlata, melyen mű-
veivel szerepel.

Megbíró: Kötvös Galéria, Kötvös József Kollégium.

ifj. Hlaynal Kornél

„Utak" címmel kiállítást nyílt nyolc képzőművész munkájából, az Eötvös-kollégium galériájában, melyen művei szerepelnek.

Magyar Nemzet, 1942. febr. 22.

ifj. Haynal Kornél, festő

A bécsi képzőművészeti Akadémián végzi tanulmányait.

Majd a Wiener Sezession (Európa egyik legrégibb művészeti egyesülete) felvette tagjai sorába.

— :□ ifj. Haynal Kornél 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. aug. 12.

MDK

Haynal Kornél, festő, grafikus

1949-ben született Budapesten. Bécsben tanult, harmadéves festőművész-növendék. A bécsi Galerie 32-ben kiállítását Adolf Frohner nyitotta meg. Sikere nagy. „Haynal Kornél a művészet komoly és lelkiismeretes diákja." Nemsokára hazajön.

Patkós Imre: Haynal Kornél

1971. 12.

Népszabadság, Bp. 1970. március 22.

Haynal Kornél, grafikus

Illusztráció:

Repr

Magyaró Katalin: Mit csinálsz este héthor?

M. 12.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 17.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 APR 20
NÉPSZABADSÁG

Haynal Kornél

1021

Haynal Kornél illusztrációja.

legenforgalmi l
negközeliti a *félr*
erületen szinte
yet találni, és a
vadászó" autósok
odó teherautók,
ák a szűk utcák

-la drága a

Változtatni kell [illegible] *a Belváros „közlekedési munkamegosztásának" arányán.* A fővárosi tanács koncepciója szerint a szűk centrumot metróvonalakkal „tárják fel", méghozzá úgy, hogy tömegközlekedéssel *minden ütcél legföljebb 300 méteres gyaloglással elérhető legyen.* Köztudomású: az északi—déli metróvonal első szakaszát 1976 végére üzembe helyezik. Attól fogva a városközpontban a metró két vonalának hat állomása, ezenkívül a millenniumi földalatti három megállóhelye szolgálja az utasforgalmat. Megemlítve még a zárt pályán közlekedő 2-es villamost, túlzás nélkül állíthatjuk, hogy alig több, mint másfél év múlva *alapvetően megjavul*

ság megszűnését, ha t
sok helyen engedik köz
kat? Válaszként csak e
Vörösmarty téren nem
mint felszerelték a
azóta ezen a helyen
foltság, a parkolási ka
lékkal nőtt. Nos, a jöv
száz ilyen órát helyez
rosnak azokon a pontja
lyezik a várakozást, és
lyes az a számítás, ho
csakis az autózik be a ce
olyan dolga akad, ame
val tud lebonyolítani.

ifj Haynal Kornél

rajza

Magyar Hirlap 1973/262/9

Haynal Kornél, grafikus

Illusztráció:

Rep.

Hajdú Péter: A demokrácia: felelősség M.12.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974 nov. 24.

Haynal Kornél, grafikus

illustráció:

Rep.

Pető Gábor Pál: Az öregedés tudománya

M. 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. M.

Haynal Kornél, grafikus

Rajz:

Rep.

Maros Dénes: Mozgalom — középiskolás

Jokon

M. 12.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 29.

Haynal Kornél, grafikus

Illustráció: Rep

Maros Dénes: Brennbergi legendák M.2.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 20.

ifj. Haynal Kornél
rajza.

Magyar Hirlap 1973/76 10 old.

Ifj. Haynal Kornel

rajza.

Magyar Hirlap 1973/27 11old.

ifj Haynal Kornél

rajza.

Magyar Hirlap 1972/272 11 old.

ifj. Hegyi Kornél

szerepel az "Utak" c.kiállitáson

az Eötvös Kollégiumban

Magyar Nemzet 1972 február 22 4.old.

Hajnal Károly

Az VTA K c. kiállításon, melyet az Eötvös József Kollégiumban rendeznek, nyolc kiállító részvel. A kiállítást a Művészettörténeti Tanszék KISZ alapszervezete rendezte.

Meghívó

1972. febr. 21-márc. 12.-ig tekinthető meg.

Haynal Kornél

"Fej" cimmel a lap bemutatja a müvész rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juni lo.
XVI. évf. 24. sz. 6. lap.

Haynal Kornél, grafikus

Rajz: Repr

Burási János: A pénztárosnők becsülete

M. 2.

Népszabadság, Bp. 1974. febr. 17.

Haynal Kornél, grafikus

Rajz: Repr.

Gerhalmi Imre: Egyéni kiállítás környékén
M. 2.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 17.

Haynal Kornél, grafikus

Illusztráció: Repr.

Pető Gábor Pál: Az orvos dilemmái

M. 9.

Népszabadság, Bp. 1974. jan. 13.

ifj. Haynal Kornél
részt vett az Kötvös József kollégium
galériájában Utak címmel rendezett
kiállításon, amely hétfőn nyílt meg.

Fiatal művészek az Kötvös Galériában.

Magyar Hírlap 1972/53 sold.

Haynal Kornél, grafikus

Illusztráció: Repr.

Simai Mihály: A fejlődő országok gazdasága 17.1.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. aug 11.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Haynal Kornél

1972 JUN 10

1021

Haynal Kornél: Fej

munkás- és bünte
Nadvornától Nazaviz
ván túl a Királyhág
az Árpád-vonal erő
majd Rakasztól Bánr
szavonulást, tíz napi
gonban „utazott",
majd Harkára jutott.
sa halt meg mellette,
vesztette a flekktífu
szor suhant el mellette a halál,
és tervezett kivégeztetésünk előtt
egyetlen órával szabadítottak fel
a szovjet csapatok. Az én életem
egy volt a milliókéval... De Dimitrov? Ki hitte volna, hogy
életben maradhat az az ember,
aki a lipcsei „törvényszék" vitájában legyőzte Göringet. Aki Göringnek a népét gyalázó üvöltésére így válaszolt: „Az a nép,
amely ötszáz évig járom alatt
élt, anélkül, hogy nyelvét és
nemzeti jellegét elvesztette volna, munkásosztályunk és parasztságunk, amely a bolgár fasizmus
ellen és a kommunizmusért harcolt és harcol — ez a nép nem
barbár és nem vad. Bulgáriában
csak a fasizmus barbár és vad.
De kérdem, elnök úr: hol az az
ország, amelyben a fasizmus nem
barbár és nem vad?... A bolgár nép minden erejével és kitartóan harcolt az idegen járom
ellen. Semmi okom arra, hogy
szégyelljem bolgár voltomat, és
büszke vagyok rá, hogy a bolgár
munkásosztály fia vagyok."

1933. december 16-án az utolsó
szó jogán Dimitrov történelmi optimizmussal vallotta:

„Mi kommunisták ma nem ke-

borából a világ népei megnövekedett önérzettel kerültek ki.
Vége a kornak, amelyben a dollár
parancsolhatott! Mi az imperializmus úszításaira munkával és
népeink egyetértésével válaszolunk".

Ránk alkonyodott a vrányai
kertben. Csak a parázsló szivar
világította meg rőt fényével az
arcot, amelyet minden idegemmel emlékezetembe akartam vésni.

Szemközt a lipcsei per hősével, az írókat emberi magatartásának nyitja izgatta. Beszéljen
Lipcséről! — kértem a nagy forradalmárt. A kérdés felvillanyozta Dimitrovot. Néhány pillanatig még csendben ült; harcokban eltelt életének legnagyobb
próbájára gondolt. — Lipcse?
Rég volt! — Az égő szivarvég
meleg mosolyt világított meg az
arcán.

— Azt a tettét nem feledtetheti semmi. Amit ön Lipcsében tett,
nem halványul el soha. Nyugat-Európa sötétségében ön élesztette
fel akkor a reményt! — feleltem
Dimitrovnak.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

LET ÉS
IRODALOM
1971 APR 11.

1021

karikás petrus

Hayda Gy. Zsigmond rajza

Hayda Gy. Zsigmond

hódított dombhát, a nyaralóteleppé alakult legelő. Az emberekről vall: gyarapodásukról, szorgalmukról, vonzódásukról a csendhez.

És még szebb lenne a meghódított vidék, ha valaki vagy valami korlátok közé szorítaná a rossz ízlést, a vásári hivalkodást, ha megtervezné az utakat, vigyázná az összképet, s a nem hivatalos kilátókat is megőrizné a kirándulóknak. Mindenkinek.

—ássy—

PUSZTUL

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Budapest

Hayde Tibor

1972 MAR 18

1021

HAYDE TIBOR RAJZA

első szürke ruhás már nem utálna, csak ülne mellettem, engemnemérdekel nézné a pulzusom, esetleg szirénáznának, de senki nem tudná, hogy miattam.

Ennyi ház között mindig kicsit egyedül érzem magam. Már alszanak Lipótváros óramű-polgárai és a holnapi ebédszünetről álmodnak a muskátlis ablakunalom szobáiban. Elfog az álomfejtő, titoklebbentő hangulat, és elolvasok minden larpurlar és forradalmi krétafeliratot, talán még a muskátlikat is megszeretném, és egyedül vagyok, mint a mesében.

A konyhában a neked hagytuk elemózsia, ber

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ifj. Haynal Kornél

ESTI HÍRLAP
Budapest

1963 NOV 18

1021

Bécsi bemutatkozás

Nagy érdeklődést keltett a bécsi *Képzőművészeti Akadémia* mesterfakultásán tanuló *ifj. Haynal Kornél* grafikai kiállítása, amelyet Adolf Frohner, a neves osztrák grafikusművész nyitott meg. Ifj. Haynal Kornél huszonöt rajzát mutatta be a bécsi ZB-Galerie. A kiállításról, amelynek három héten át sok látogatója volt, elismerő kritikát írt a *Wiener Zeitung, az Arbeiter Zeitung, a Die Presse és a Volksstimme.*

lap
PILAP

Hagyaal Kornél

Illusztráció

Thurzó Gábor: A virsla és a hölgy.
Tükör, 1976. jún. 8. – 16 oldal.

Magyar Korall

Illusztráció

Marcello Venturi: Találka ördöggel.
Tiéhor, 1976. május 4 - 11 oldal.

Haynald Kornél, grafikus

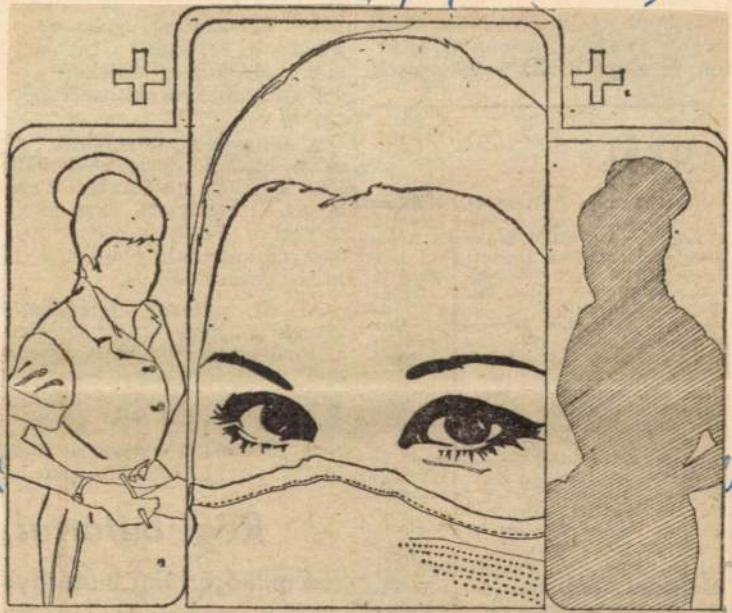

Haynal Kornél illusztrációja

Hajnal Lá ... ni?

10.

Nénsza

Haynal Kornél festőművész

● Haynal Kornél festőművész kiállítását csütörtökön 17 órakor nyitja meg Simonffy András író. A tárlat július 20-ig tekinthető meg a Műcsarnok Dorottya utcai kiállítótermében.

Népszabadság, 1985. VI. 25

Irattári osztály
Levéltári Főosztály

1

Budapest, 1985. VI. 15.

Haynal Kornel

Grafikat

Morgó Világ 1985/10.

HAYNAL KORNÉL

P.Szabó Ernő: Haynal Kornél grafikái : Dorottya utcai kiállitóterem. = Uj tükör, XXII.évf.28.s sz. 1985 3-4.p.

8589. sz. jegyzék

1985

1911, 1912, 1913.

1932: 1-2. sz. 1933: [9-12.] sz.

1935: 2-3. sz. F., 1937: 2-9.sz, F.
3. sz. 1938: 1. sz. 1940, F.
1941: 1-6. 8-10. 12. sz. F.
1944: 1-8. sz. 2. sz.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 337-748, 340-728

1972 OKT 1

Magyar Hírlap

ifj. Haynal Kornél
1021

1972. OKTÓBER 1, VASÁRNAP 11

ifj. Haynal Kornél

Haynal Kornél, grafikus

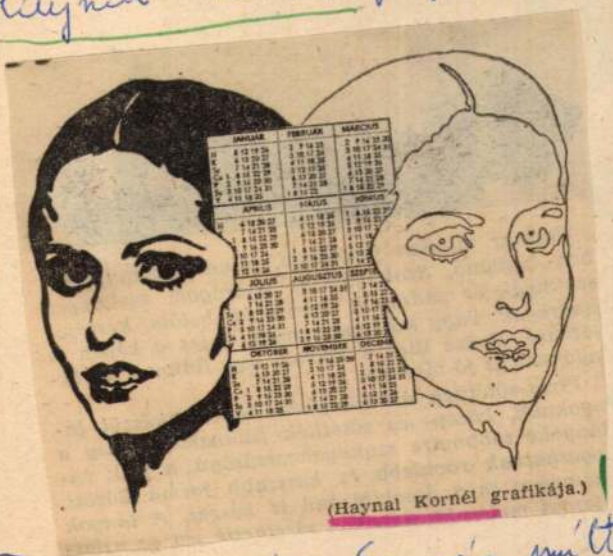

(Haynal Kornél grafikája.)

17.

Farkas Mariá: Egy év múltán
Népszabadság, Bp. 1980 aug. 24.

Lakberendezési tanácsok

Meszelés – házilag

Bármilyen gondos nagytakarítást végzünk is, ha a falak elhanyagoltak, piszkosak, a helyiség nem kelti a tisztaság érzetét. A legnagyobb igénybevételnek a konyha, a fürdőszoba és az egyéb mellékhelyiségek vannak kitéve, itt kell a falakat a leggyakrabban — évenként, de legalább kétévenként — felújítani. Ezekben a helyiségekben a meszelés a legcélszerűbb, mert sem a párás levegő, sem a gáz égéstermékei nem tesznek benne kárt. Ezen túlmenően, a legkevésbé költséges festési eljárás és házilag is minden különösebb szakavatottság nélkül elvégezhető.

Első teendő a munkálatokhoz az anyagok, szerszámok beszerzése. 50—60 négyzetméternyi falfelület kétszeri meszeléséhez egy vödör (10 kg) oltott mész (a TÜZÉP-telepeken kapható) és 1 kg budai föld szükséges. Ne felejtkezzünk el a gipszről sem a fal esetleges javításához. A meszeléshez tetszés szerint használhatunk korongecsetet (ezzel csak létáról lehet dolgozni) vagy hosszú nyeles meszelőt. Ezenkívül szükséges még egy kisebb ecset és egy kaparókés. A szerszámok kölcsönvehetők a Belkereskedelmi Kölcsönző Vállalat boltjaiból.

A meszeléshez a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JAN 28

Magyar Hírlap

ifj. Haynal Kornél

1021

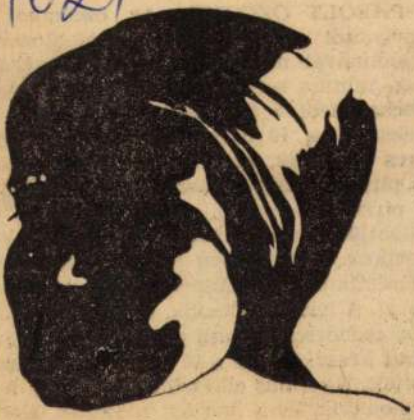

Ifj. Haynal Kornél rajza

is pirítjuk. Egy [illegible]
a pirított zöldségre, ezt is átpirítjuk, é
felöntjük vízzel, amelybe vörös bort ke
vertünk. (Kb. 1/4 rész legyen a bor.) Fű
szerezzünk paradicsompürével, borssal
sóval. A húst beleteszük, és a takaréklán
gon csendesen puhára pároljuk. Kb. 3 óra
alatt készül el. Ha a lé közben lefőtt, pó
toljuk. Ha a hús elkészült, kivesszük, fel
szeleteljük, és a mártást ráöntjük. Köri
tésnek rizst, áfonyát, ribizkedzsemet
adunk mellé.

Sz. Y.

Haynal Kornél, grafikus

Rajz:

Repr

R. Székely Julianna: Mit varrtok lányok?

M. 12.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1974. júl. 7.

ifj. Haynal Kornél

montázsa

Magyar Hirlap 1974/118 1.

Haynal Kornél, grafikus

Rajz: Repr.

Bognár Róbert: Ifjúság magában M. 12.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 31.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 NOV 6
Magyar Hírlap

Ifj. Haynal Kornél
1021

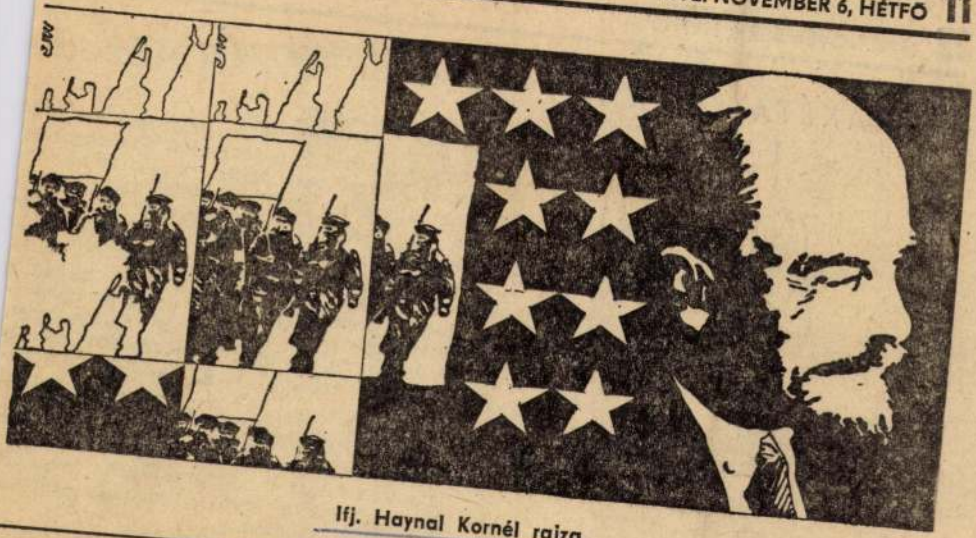

Ifj. Haynal Kornél rajza

RAKÉTAKORSZAK

Uj múzeum

Tudósítónktól.

Munkásmozgalmi és helytörténeti múzeumot avattak vasárnap a Somogy megyei Marcaliban. Azt a börtönt alakították át múzeummá, amelynek falai között a Tanácsköztársaság leverése után *Prónay* hírhedt különítménye vitte véghez rémtetteit. A mártírok emlékének adózva, az egész Marcali járás összefogott, téglajegyeket bocsátottak ki, s az így kapott pénzből alakították át az épületet. A legújabb somogyi múzeum emeletén a munkásmozgalom tárgyi emlékeinek ad-

---

TORDAI JENŐ külkereskedelmi miniszterhelyettes vasárnap a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságba utazott, ahol aláírja a jövő évi árucsere-forgalmi megállapodást.

A BELGRÁDI KAMARAZENEKAR [illegible] *hazánkba érkezik. Két alkalom-*

Haynal Kornél rajza

Kritika, 1986., dec., 33-old.

s burzsoá szellem hatása alatt álltak, amit ugyanzek a filozófusok támadtak. Századunkban z orosz forradalomban, majd a hitleri rendszeren a politikai cselekvés területére tevődött át z a folyamat, hogy végül szemünk előtt nyitkozzék meg teljes mivoltában. Az Európa ogalmával azonosítható kereszténység illúzióját ahogy Novalis híressé vált esszéje címében említ (A kereszténység vagy Európa) – a kifejezés abb értelmében felszámoltnak kell tekintenünk. tömeg és az elit egyként menekül a templomól. Már csak ebben a világban hisznek, a földi etben, egy filmszerű boldogságban, vagy a endőri inkvizíció bevezette igazságszolgáltatásan, a népi címkéjű diktatúrában, az állami atisztikák alapján kiszámított kollektív likvidálásban.

De e tömeg és elit számára, alighogy felszabadult a vallási dogmák alól, mi sem volt sürgősebb, mint hogy egy párt dogmái alá vesse ma-

dik. *Ők nyerték meg a háborút, nem mi. Ők viselik immár a haladás és a haladásba vetett hit terhét.* Mi pedig itt maradunk egy bukás örökségével, nyugtalan és fáradt tudattal, tisztán látó szkepticizmusunkkal...

Lehetséges, hogy Európa portréja, melyet felvázoltam Önöknek, túlságosan pesszimistának tűnik, és hogy a ráncok egy része, melyeket a kontinens szellemi arcán felfedezni véltem – arcának fizikai megjelenéséről nem állítottam semmit –, csak átmeneti fáradtságának köszönhető. Nem hagyom figyelmen kívül, hogy az önbecsmérlés nálunk, európaiaknál gyakran keveredik a kritikai szellemmel. Tudom, hogy az erkölcsi felháborodás irodalmi műfaj, melynek ősi retorikája igazságtalansághoz vezethet. Tudom azt is, hogy azoknak, akiket szeretünk, néha nehezebben bocsátunk meg... Vegyük tekintetbe e gyarlóságokat és túlzásokat.

Haynal Kornél, festő-grafikusmüvész

A MŰCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

HAYNAL KORNÉL

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1985. JÚNIUS 27-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA: **SIMONFFY ANDRÁS** ÍRÓ

DOROTTYA UTCAI KIÁLLÍTÓTEREM

BUDAPEST V., DOROTTYA UTCA 8.

A KIÁLLÍTÁS NYITVA:

VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL

NAPONTA 10–18 ÓRÁIG

F. k.: Néray Katalin – 85-1057 GENERALART Dcrogi Ny

Népszabadság 1985. VII. 9

Korszellem szecesszióval

Haynal Kornél kiállítása a Dorottya utcában

A valaha a Kulturális Kapcsolatok Intézetének nevét hirdető galéria hű maradt hagyományaihoz, mert *Haynal Kornél* munkássága némileg a külföldhöz is kötődik. Bécsben járt ugyanis főiskolára, és mint a katalógusból megtudható, 1971 óta a Wiener Sezession tagja. (Figyelemre méltó tiszteletére vall a hagyományoknak, hogy ez az 1897-ben alapított egyesülés korunkban is létezik.) Hogy azután körülírhatók-e Haynal Kornél munkái a szecesszió stílusfogalmával, az kérdéses. Mindenesetre inkább síkban, mint térben ábrázolják a világot, és tükröznek bizonyos „századvégien dekadens" korszellemet. Csakhogy ez nem a XIX., hanem a XX. század végének mérsékelten derűs közérzete. Ahogy *Az emberiség végnapjait* közeledni látó *Karl Krauss* fogta fel korát, úgy látják ma is sokan a jövőt; vagy még úgyabbul, hiszen az első világháború összehasonlíthatatlanul túlélhetőbb volt egy esetleges harmadiknál.

Haynal rajzait sem lehet épp azzal vádolni, hogy túlságosan derűsre lakkoznák a világot. Mintha csak a tévéhíradót néznénk, mondhatnánk némi akasztófahumorral. A színek, ha felbukkannak is, elidegenítően bántóan harsányak; a hatalmas, másfélszer háromméteres lapokon a fekete, szürke és piszkosfehér uralkodik, hangsúlyozva a nyolcvanas évek zord tendenciáit. Korunk „vizuális közhelyeivé" léptek már elő — a tömegkommunikáció jóvoltából — a hajdan borzongató látványtöredékek, mint a bekötött szem, eltorzult arc, gumibottal szétvert tüntetés, szórakoztatóipari látványossággá silányított erotika.

Mindebben tulajdonképp nem volna sok újdonság. A papírkollázs készítői jó fél százada élnek a sokkolás e módszereivel. Haynal művei azonban nem kollázsok, jóllehet reprodukciójukon annak látszanak, s épp ezért reprodukálhatatlanok. Legmélyebb lényegükhöz tartozik az alkotás *hogyanja*; a képhez hasonlóan fontos az, miként készült. Kicsinyített formában durva raszterpontokra bontott nyomatot, fényképszerű kompozíciókat látunk. Ám e látszat félrevezető. A hatalmas képek — hét belőlük az egész termet elfoglalja — filctollal-ceruzával készültek hatalmas rajzlapokra, s mindegyikük mögött sok-sok hónapnyi munka, lélekölő „satírozás" van. Az ilyen alkotói módszer nem nagyon engedi meg az ötletek laza játékát: itt meg kell legyen a mögöttes tartalma minden motívumnak.

Maguk a motívumok enélkül az alkotói módszer nélkül talán nem is volnának többek a könnyed peszszimizmusnál, az ugyanis olyan egyszerűen elsajátítható filozófia, mint a szonettírás tudománya viszonzatlan szerelem esetén. Csak épp azt, hogy „az emberfaj sárkányfog-vetemény", már Vörösmarty megfogalmazta, mondhatnánk, felesleges tovább illusztrálni. Az az alkotói módszer, amellyel Haynal él, akarva-akaratlan cáfolja a Vörösmarty levonta végkövetkeztetést, a „Nincsen remény! Nincsen remény!" refrénjét. Hiszen képtelenség volna hosszú hónapokon át mozgatni finom kézzel a grafithegyet, ha a művész nem érezné, hogy ebben a korban is van jelentősége a műteremtésnek. Ha szisziffuszinak tűnő munka is. Ha a megértésnek korlátai vannak is abban a képi világban, amely számít a néző szabadon szárnyaló képzettársításaira. Ha jogos is az a szigor, mellyel a plakát portréja pillant reánk, nézőkre és a világra.

Székely András

Keresztesi Sándorné zirci olvasónk gyermekgondozási segélyen van, s most ismét gyermeket vár. Munkaviszonya, amelynek alapján a gyest kapja, meghatározott időre szólt, s két évvel ezelőtt, a gyes folyósításának kezdetén megszűnt. Azt szeretné tudni, ilyen helyzetben igényt tarthat-e a születendő gyermeke után gyermekgondozási díjra, folyósíthatják-e ezzel egyidejűleg a nagyobb gyermek után járó gyest, s végül, ezek az évek munkaviszonyban töltött időnek számítanak-e.

Ha az anya munkaviszonyának megszűnése után gyermekgondozási segélyben részesül, és ennek ideje alatt újból szül, a gyermekgondozási díj, majd pedig a gyermek egyéves kora után a gyermekgondozási segély ez utóbb született gyermek után is megilleti. Mivel olvasónk terhességi-gyermekágyi segélyben a szükséges előzetes biztosítási idő hiánya miatt nem részesülhet, a gyermekgondozási díjat (vagy a gyermekgondozási segélyt) mindjárt a szülés napjától meg lehet állapítani. A gyermekgondozási díj ilyen helyzetben napi 75 forint. Ez a gyermek egyéves koráig minden naptári napra jár.

Aki egyidejűleg gyermekgondozási díjra és gyermekgondozási segélyre is jogosult, a kettő közül választhat. Ha a gyermekgondozási díjat választja, akkor egyidejűleg az idősebb gyermekre járó gyermekgondozási segély folyósítását meg kell szüntetni. A választás megkönnyítése céljából közöljük: a gyermekgondozási segély összege az első gyermek után havi 800, a második után 900, a harmadik és minden további gyermek után 1000 forint. A mezőgazdasági szövetkezet tagja, a közös munkában részt vevő családtag, valamint a mezőgazdasági szövetkezetnél munkaviszonyban álló személy részére a gyermekgondozási segély az első gyermeknél 700, a másodiknál 800, a harmadik és minden további gyermeknél 900 forint. A gyermekgondozási segélyhez jár még 440 forint jövedelempótlék. (Ez a gyermekgondozási díjhoz nem folyósítható.)

A gyermek gondozására igénybevett fizetés nélküli szabadság ideje akkor számít munkaviszonyban töltött időnek, ha a munkaviszony ez alatt valóban fenn is állt. Ha a munkaviszony a gyermekgondozási segély folyósításának az ideje alatt megszűnt, az ezt követő időtartam munkaviszonynak akkor sem számítható, ha az anya továbbra is kapja a gyermekgondozási díjat vagy a gyermekgondozási segélyt. A nyugdíj megállapításánál azonban szolgálati időként mind a gyermekgondozási díj (gyed), mind pedig a gyes idejét figyelembe veszik akkor is, ha a jogosult a juttatások folyósításának az ideje alatt nem áll munkaviszonyban.

Néhány sorban válaszolunk

A nőket terhességük negyedik hónapjának kezdetétől gyermekük egyéves koráig lehetőleg délelőtti műszakba kell beosztani. A terhes vagy szoptató nő keresete itt sem lehet kevesebb, mint amennyi az előző átlagkeresete volt. *(Baráth Péterné levelére, Szeghalom.)*

Az 1950. január 1. előtti szakmunkástanuló-időt — tanoncidőt — munkaviszonyban töltött időként kell figyelembe venni. Az ezután szakmunkástanulóként töltött idő azonban nem számít munkaviszonyban.

A tanulmányi szerződés nem köthető. A tanulmányi szerződéssel kapcsolatban felmerült viták elbírálása egyébként — kivéve a nappali tagozatos iskolai rendszerű képzést — a vállalati munkaügyi döntőbizottság hatáskörébe tartozik. *(Kósa Gábornénak, Ózdra.)*

A kollektív szerződés tartalmazhat olyan előírást, hogy az alkalmazásnál — ha összeférhetetlenség vagy más, alkalmazást kizáró ok nem áll fenn — előnyben kell részesíteni

Haynal Kornél

Bp. Dorottya: 85

P. Szabó Éva: Haynal Kornél grafikái. = Új T.
85. júli. 14.34.

HAYNAL Kornél

Lírely András

Kornellem necesszióval

Haynal Kornél kiállítása a

Dorottya utcában

Népszabadság, 1985. július 9. 7.

tárgyak alkottak egységet rajzokkal, festményekkel és objektekkel. Tevékenysége – és egész életműve – összművészet jellegű; a „Gesamtkunstwerk"-kifejezés hagyományos értelmében. Folytonosan *építkezik*; építmények az egyes (mű)tárgyak és építmény lesz maga a kiállítás egésze is, melynek bizonyos elemeit utóbb más összefüggésben ismét felhasználja. A festmények, rajzok és objektek egy képzeletbeli építmény lehetséges részeiként vagy előképeiként születnek, mely olykor, egy adódó térben valóságosan is létrejön. Az eredmény persze távolról sem emlékeztet büszke katedrálisra, inkább kezdetleges, de otthonos kalyibák, sátrak, zugok, vackok ezek: fészkek, hajlékok. Spontán építészet és az építészet metaforája egyben – szellemi rokonait hiába keresnénk építészettörténeti kézikönyvekben, talán *Kecskés Béla* mezőőrt említhetem, aki a legváltozatosabb, útszélen talált tárgyakból emelt magának kunyhót Gyöngyös közelében (v.ö. *Mezei Ottó* és *Szemadám György* írásait, *Művészet* 1978/2.). Nemcsak anyagok és tárgyak átszellemítésére, birtokba vételére törekszik tehát, hanem formateremtő akarata alá kényszeríti a teret is. A „birtokba vétel" és az „akarat alá kényszerítés" félrevezethető lehet; Świerkiewicz esetében ugyanis

HAYNAL Kornél

Simonffy András: Haynal Kornél lépei elé.
= Mozgó Világ, 11/1985, 10. 38-39. ll

Haynal Kornél, grafikus

HAYNAL KORNÉL GRAFIKÁJA

pka

másra fektetjük, tűzzük, majd férceljük a két réteget, és színoldaláról a varrógép legnagyobb öltésével háromcentinként letűzzük. Végül a nyitott oldalt is összevarrjuk. Összeállítjuk a bélést is, a már elkészített sapkába toljuk, felül megtűzzük, oldalvarrásainál leférceljük, alsó szélénél

tezett tepsibe vagy hőálló tál
ba öntjük. Előmelegített for
ró sütőben addig sütjük, mí
a próbaként beleszúrt hurka
pálcára már nem ragad rá,
kikapcsolt sütőben hagyju
még öt percig. Négyzetekr
szeleteljük, melegített tejfö
lel leöntjük.

nő is így csinálta, mi hát a „legmaibb" asszony érdeme tegnapi és mai testvérei fölött?

Nagyon sok és éppen a lényeges: a másféle beosztás, más szemszögből való világnézet, ahogyan a legmaibb asszony ezt a kétszáz pengős kis életét berendezi. Ő is küzd és lemond, mint elődei, de mindezt olyan felszabadultan, könnyedén,

Hayek Sári fest az otthonában

olyan természetes jókedvvel és eleganciával teszi, amilyen nehézkesen, sopánkodva, sóhajtozva és lamentálva tették ugyanezt kedves nagyszülei és szülei. Kicsit könnyelműek, kicsit hősök, kicsit tudatlanok, kicsit bölcsek, kicsit felületesek és cinikusak, kicsit romantikusak és szentimentálisak, egyszóval korszerűek, tehát: legmaibbak. Szemfényvesztő ügyességük, boszorkányos praktikusságuk, amelylyel a lyukat folttal takarják, már már bűvészmutatvány. S ha talán nem is értenek a hurkatöltéshez és a kenyérsütéshez, micsoda bridzsteát tudnak összevarázsolni egy árva tizpengősből, amely elődeiknek egy tizórai rendezésére is kevés lett volna!

Nem fontos a név, nem fontos, hogy a sok-sok közül kivel csevegtünk, hiszen ezek a legmaibb asszonysorsok, ugynevezett „racionalizált" életek és életmódok mind egyformák, mind sablónok, mert egyéniségre, kétszáz egynéhány pengőből, aztán igazán nem telik!

★

— Ugynevezett „bálkirálynő" voltam s amikor másfél éve igent mondtam Lacinak, azért is tettem, mert nagy garral feltűnt lánynak nem illik sokáig farsangolni, ugy-e? Viszont fiatalok, jókedvűek vagyunk mind a ketten és mig gyerek nincs, szeretnők folytatni a régi életet, dehát... dehát az uramnak összesen kétszáznyolcvan pengője van a

Hayek Éva

fővárosnál. Én kapok otthonról valamit, az igaz, de ezt hagyjuk ki a számításból, mint „bizalmas magánkiadásokat." Háztartás? Nincs! Lakás: az a bizonyos bejárónős — összkomfortos két szoba, fürdőszoba, főzőfülke — és koszt is ilyen „összkomfortos": rendes ebéd helyett tea „valamivel", mondjuk előkelően: quick lunch, mint Amerikában. Ez a legolcsóbb és legáltalánosabb most, már fogyó szempontból is ... de azért néha főzögetek valamit a gázon, néha elmegyünk virslit enni valamelyik söröző̈be, néha az uram bent ebédel a hivatalban, mert csak semmiből semmi rendszert! Szórakozásaim teteje: hogy már kiváltottam a délelőtti filharmóniai főpróbákra a szezonbérletet, — ehhez nem kell semmi flanc, se toalett, se autó és 16 pengő az egész! Bridzsezni is járunk persze, hetenkint két-háromszor és del. Azért ... azért mindig van valahogy. Még nyaralni is voltunk idén, Grác mellett, egy összebeszélt tiztagu társasággal — turistaházban laktunk, lavórban mosakodtunk és minden második este knakkvurstot vacsoráztunk, de három hét kitelt 300 schillingből és mégis csak kikapcsolódtunk az itthoni verkliből, ugyhogy most nyárra is ugyanezt tervezzük valamelyik kisebb adriai fürdővel. Aztán persze: sielés, evezés, uszás, kirándulás, strandolás ... öt-hat magunkfajta család összebeszél, jól elhancurozunk és már gyüjtünk egy közös motorcsónakra ... Hát igen, sok minden kellene még ... egy jó rádió a telefonhirmondó helyett, az uramnak uj télikabát, nekem u. bunda s a leánykori angol órákat is szeretném folytatni, dehát manapság örüljön az ember, ha igy van na nem? ...

HÁZI TIBOR

Munkácsy-díjas (1991)
(1946. Sarkad)
Az Iparművészeti Főiskolán végzett.
Címe: 1112 Budapest, Karancs u. 4.

Kiállítások:

1982 Budapest, Vígadó Galéria „Az Üveg"
1985 Balatonfüred, Galéria „Az Üveg"
1990 Tihany, I. Tihanyi Üvegrtiennálé
1991 Frauenau, Glasmuseum
1992 Pécs, Parti Galéria
Budapest, Csók István Galéria

HÁZI TIBOR

Munkácsy-díjas (1991)
(1946. Sarkad)
Az Iparművészeti Főiskolán végzett.
Címe: 1112 Budapest, Karmacs u. 4.

Kiállítások:

1982 Budapest, Vigadó Galéria „Az Üveg"
1985 Balatonfüred, Galéria „Az Üveg"
1990 Tihany, I. Tihanyi Üvegtriennálé
1991 Frauenau, Glasmuseum
1992 Pécs, Pauli Galéria
Budapest, Csók István Galéria

Házi Tibor, iparművész

Reflektorfényben a lámpa

Házi Tibor és az OPTEAM

Elöljáróban: olyan világítótest, amely egyedül, önállóan a nappali fény érzetét tudná pótolni vagy egyáltalán felkelteni a lakásban — *nincs.* Az otthoni tevékenységek mindegyike „rászabott" fényt igényel, de legalábbis háromfélét: általános, helyi vagy hangulatvilágítást.

Az üzletekben nemcsak a három funkciót, hanem az ízlések sokféleségét kielégítő választék van. Kissé *talán túl széles is* a skála; némelyik lámpa esztétikai környezetszennyezéssel is vádolható lenne. A szőrös, játékmackót formázó hangulatlámpa, a cicomás függőlámpa vagy a bonyolult faállványzatú ötvösművészeti „remek" mellett öröm ráakadni az igaziakra: a funkcióját jól teljesítő, mégis szép, egyszerű lámpatestekre, mint amilyenek Házi Tibor lámpái vagy az OPTEAM Felhő elnevezésű lámpacsaládja.

Saját út

Házi Tibor iparművészi pályafutása akár tipikusnak is mondható. Székesfehérvárott rajztanárnője figyelt fel tehetségére, s a Képzőművészeti Gimnáziumba irányította.

— Az üveg szakra vettek fel akkor, amikor még szinte nem is sejtettem, mi az az üveg. Szerencsém volt, „lámpatervezésen" sokan a pergamen meg műselyem lámpaernyők szabását és díszítését értik — a *saját utat* választottam. Terveztem egy állványlámpát, körte alakú fémburával. Vasöntőt kellett találnom a vasmag elkészítéséhez, csőhajlítót, csiszolót, fényezőt, nikkelezőt, krómozót. Alkatrészeknek kellett megfelelő mennyiségben elkészülniök, hogy mindez összeszerelhető legyen. Nagy szerencsém volt abban is, hogy találkoztam egy műszerésszel, aki azóta már társam, alkotótársam: *Pallás Gyulával,* aki rengeteg ötlettel járul hozzá a közös munkához.

— *Lámpacsaládjaik a funkcióknak megfelelően készülnek?*

— Kiválasztható belőlük — több családból — az általános, a helyi és a hangulatvilágítás is, de a „család" a gyártás, az előállítás módja szerint alakult. Például van olyan öttagú lámpacsaládunk, amelyik mindegyike harmincas átmérőjű üveggömbre készült: álló-, függő- és falilámpa. Ez utóbbi nem tévesztendő össze a falikarral; kifejezetten a lakótelepi lakások számára készült, az íves szár az üveggömböt behozza a helyiség terébe.

Üvegtervező

— *Az üvegtervező ma-*

OPTEAM, az immár márkanévvé is alakult csoport két formatervezőből — *Bárkányi Attila, Radnóti György* — és két belsőépítészből — *Kovács Erika, Bánáti János* — áll. Mindenféle formatervezés foglalkoztatja a csoportot, közös működésük legsikeresebb, máig is „gyártott" darabja a Felhő lámpacsalád.

A dobozon is

— *Miből vannak ezek a lámpák?*

— Vaslemezből és alumíniumból; a vaslemez krómozott kivitelben, az alumíniumból formázott lámpatest fehér, sárga, piros és zöld színben készül. Háromrészes lámpaburánk elemeit variáljuk.

— *Milyen fényt adnak ezek a lámpák?*

— Általános világításra használható a függesztett lámpa, helyi fényt ad az asztali és az állólámpa, amely többféle méretben is készül. Nemcsak a lámpát készítettük, hanem dobozát, a csomagolás grafikai részét is.

— *A dobozon a név, OPTEAM, optikai célzatú csoportosulást sejtet.*

— Erre nem is gondoltunk, de 1976-ban, amikor megalakultunk, az optimális tárgyat — lámpát, bútort, berendezést — akartuk létrehozni és nagyon optimisták voltunk!

Torday Aliz

2.

Látogatás az Akadémián

Ljudmila Zsivkova, a Bolgár Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja, a Bolgár Népköztársaság kulturális bizottságának elnöke ma a Magyar Tudományos Akadémián találkozott a magyar—bolgár történész vegyes bizottság magyar tagozatának tagjaival. A vendéget *Pach Zsigmond Pál* akadémikus, az MTA alelnöke, az MTA Történettudományi Intézetének igazgatója köszöntötte, majd áttekintették a magyar—bolgár történettudományi kapcsolatokat. A találkozón jelen volt *Boncso Pencsev Mitev*, a Bolgár Népköztársaság budapesti nagykövete.

tartózkodik hazánkban.

A szívélyes és elvtársi légkörű megbeszélésen véleményt cseréltek a nemzetközi élet, valamint a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom időszerű kérdéseiről, kölcsönösen tájékoztatták egymást a magyar, illetve az ír párt helyzetéről és tevékenységéről.

A találkozón részt vett *Gyenes András*, az MSZMP Központi Bizottságának titkára is.

MELEG IDŐ

Végre itt a nyár!

DÉLUTÁN 28, ESTE 20 FOK

Délnyugat- és délkelet-Európában *változékony, de meleg* az időjárás. Sokfelé esik, záporokról és zivatarokról is érkeztek jelentések.

A hőmérséklet még így is a legtöbb helyen meghaladja a 25 fokot.

Jóval *hűvösebb az időjárás* a Skandináv félszige-

MAGYAR—SZOVJET ŰRPÁROS

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1971 AUG 9

WOCHE *für* WOCHE.

Der junge ungarische Maler Kornél Haynal jun., der zur Zeit seine Studien an der Akademie der bildenden Künste in Wien abschließt, wurde von einem der ältesten Kunstvereine Europas, der „Wiener Sezession", als Mitglied aufgenommen. Der Verein nahm in diesem Jahr zwei Mitglieder auf: den weltbekannten englischen Künstler Henry Moore und den jungen Ungarn.

— Mittel, in der Meinung, die man sich über die „Jugend von heute" gebildet hat, und im Werturteil. Aber — so betonten die Diskussionsteilnehmer — gegensätzliche Ansichten beständen auch darüber, wessen Aufgabe heute in erster Linie die Erziehung der Kinder sei. Aufgabe des Staates. Aufgabe der Schule — erklang es häufig und nicht ganz ohne Leidenschaft und Erregung. Rolle und Verantwortung der Familie wurden merkwürdigerweise in den Hintergrund gedrängt. Dabei dürfte auch jene Tatsache eine Rolle spielen, daß

Hajnczman Goldner

Számadáskönyv. Besztercebánya 1386–1399

Letisztázva

Fejérpataky László: Magyarországi városok régi számadáskönyvei. Bpest. 1885.

916. 93. b.

~~206~~

Hayncz man aranyozó (H. Goldner) a 14. sz. végén Besztercebányán. Neve a városi számadáskönyvei-ben 1386-99. szerepel. (Fejérpataky L., Magyarorsz. városok régi számadáskönyvei. Bp 1885. 91, 93.)

lásd Hamman alatt is

Haynczman, / aranyozó, ötvös (Haynczman Goldner) A XIV. század végén Beszterczebányán élt. A város régi számadási könyveiben 1386-1399-ig szerepel.

Ø Haynerle *

kartogr.

~~1712~~

l.

Eperjésy 1929

107. l.

108. l.

110. l.

* (Haynerla)

74/97 : 812

Kitzbüchel)
~~lév~~ (emeletes épületei előtt zöldséges kert
el és itt-ott virágokkal. A földön öntöző kan-
pek hevernek. Jobbra pedig egy fiatal leány
kalappal, kezeiben gereblyével és fölfelé nézve
~~[illegible]~~ Kőhidról lefelé beszélgető tiroli polgárt, ki
tartja. A hidon a házak felé még hár-
Körülök kettőnél erőnyő van, a melyeknek e-
. A házak előtt fák díszelnek és a kerítésre
ttek. Az égbolt fellős. A kép jelése alól balra
1888."

szonra, méretei 46:54·5 cm.
oktober 8-án
6 ~~ban~~ (az 55291/96 sz. rendelet alapján
339/96 382/96.
1897. február 2-án (80/97) és az elsiá-
ott 1897. III. 25-én a 130/~~50~~ sz. leirat-

Haynes Artur MDK

A folyó kanyarulata, repr.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Y Láyni Ferenc

puskamíves

1843. körül győri

polgár

Jerfy 253. l.

Ebből az összegből a Bizottság a f. költségvetési évben 2000 P-t óhajt a visegrádi munkálatokra fordítani, a fennmaradó összeg hovafordítása ügyében pedig külön szám alatt ínt felterjesztést a Nagyméltságú Minisztériumhoz.

K. Gerevi
1938. IV. 25.

Haynl, Wenzel

a bécsi főpénzverő vésnőke
1769 — 77. között.
Magyar vonatkozású
mive a szentjobb harako-
zatalának emlékére vert
jeton (1771.)

Huszár Sajos: A

Szentjobb harakozatalára
készült érmek (1771).
Numizm. Közl 1945-46.
27-31. l.
képekkel.

Alsópetény

15, 22, 65,

CXL, CXLI

Hayul Wenzel

běžní ceremvěsnok

Lásd oku

Numizm. Kozl

1945–46. 30. 1.

A Szent Jobb karakoza-
tatára Eszmult jeton
mestere.

Ház Miklós

cród

Az Ujság. 1913.
ápr. 26. (Francia kritika a magyar festőművészetről)

U. 530.

VARBÓC

Ref. templom

Kéne VV 1863, 316 l.

Ház (Haász)

Miklós

rajzoló

U. 1218

a Newyork World
fentit rajzolónak
szerződsette

Budapesti Hírlap

1914. febr. 10.

(Magyar rajzoló
sikere Amerikában.)

n elkuldetett-e,ha igen mikor

s tiszteletem nyilvánitását,

elnök.

V/23

Haaz Miklós

1900/1

Ferkèpzomfoiskèvk

88. l.

l. Vándor-Haáz

Rómában a S. Pietro in Montorio-templom Raimondi-kápolnájában Szt. Ferenc stigmatizálásának dombormű-vét és a Piazza Navona kútján La Plata-folyam allegóriáját mintázta. Ez legjobb alkotása. B. több munkáját, főleg dekoratív mitológiai istenszobrait II. Ágost szász király Drezda számára szerezte meg, hol a Grosser Gartent díszítik. *Ybl.*

BARBARELLI, *Giorgio*, l. *Giorgione*.

BARBARI, *Jacopo de'*, * 1440—50 körül Velence, † 1516 előtt, valószínűleg

Ház Miklós

festő

geb. 18. Jan. 1883 in Zólyom, besuchte in Budapest die Kunstindustrieschule, war dann in München ein Schüler Stuck's und veranstaltete in Leipzig seine erste Kollektivausstellung, die ihm viel Anerkennung brachte. Von da begab er sich nach London, wo er bei Philipp v. László seine Studien vollendete. 1912 arrangierte er daselbst im Rahmen der Grossen Ausstellung die Ausstellung einer Sammlung seiner Werke, in deren Folge ihn der Londoner Verein der Pastellmaler zum Mitgliede wählte. 1913 fand seine Ausstellung in Münchener Glaspalast die einstimmige Anerkennung der Kritik und auch in Paris fanden seine Gemälde warme Anerkennung. H. ist hauptsächlich Genremaler.

Krück I. 469. l.

Neuzeti halon Almanach: Vándor Ház Miklós alatt. 214 l.

Sárospataki Lapok II. 133, 134.

mehrere Jahre hindurch Präsident und Vizepräsident der Delegationen. H. war einer der freigebigsten Kirchenfürsten Ungarns, der für kirchl., kulturelle und künstlerische Zwecke zahlreiche Stiftungen machte, deren Gesammtsumme fast zehn Millionen Kronen erreichte. Er war auch eine Zierde der ungar. Literatur, zu deren vornehmsten, über einen gedrängten, klassischen Stil verfügenden Vertretern er zählte. Schon als junger Geistlicher war er Mitarbeiter der *Augsburger Allgem. Zeitung* und des *Wetzer-Welfe'schen Kirchenlexikons*. Von seinen grösseren Werken verdienen Erwähnung: *De distributione geographica Castaneae in Hungaria, Ceratophylium Pentacantum*.

Haypál, Benjamin, ev.-ref. Theologe, geb. 1869 in Paks, wirkte, nach Absolvierung seiner theolog. Studien, längere Zeit an der Seite des ev.-ref. Bischofs Karl Szász und wurde 1896 einhellig zum Seelsorger in Buda gewählt, wo er seither eine segensreiche kulturelle und humanitäre Tätigkeit entfaltet. Zur Zeit der kirchenpolit. Kämpfe beteiligte H. sich in begeisterter Weise an der Aktion zur Verwirklichung der kirchenpolit. Reformen. Er ist Präsident der ref. Charfreitagsgesellschaft zum Schutze verkommener Kinder und des Budaer Kulturklubs. Bekannte Werke: *Vigasztaló igazságok* (Trostreiche Wahrheiten, 1899), *Bibliai szabadkőművesek* (Biblische Freimaurer, 1911), *A nők jogairól* (Über die Rechte der Frauen, 1913).

Ház, Nikolaus, Maler, geb. 18. Jan. 1883 in Zólyom, besuchte in Budapest die Kunst-Industrieschule, war dann in München ein Schüler Stuck's und veranstaltete in Leipzig seine erste Kollektivausstellung, die ihm viel Anerkennung brachte. Von da begab er sich nach London, wo er bei Philipp v. László seine Studien vollendete. 1912 arrangierte er daselbst im Rahmen der Grossen Ausstellung die Ausstellung einer Sammlung seiner Werke, in deren Folge ihn der Londoner Verein der Pastellmaler zum Mitgliede wählte. 1913 fand seine Ausstellung im Münchener Glaspalast die einstimmige Anerkennung der Kritik und auch in Paris fanden seine Gemälde warme Anerkennung. H. ist hauptsächlich Genremaler.

Hazai, Hugo, Novellist, geb. 1867 in Kisbér, begann seine novellist. Tätigkeit in der Wochenschrift *Egyenlőség* (Gleichheit) mit aus dem Militärleben geschöpften Erzählungen, mit denen er in Ungarn das Genre der Militärhumoresken schuf. Als Übersetzer von Gorkij's *Nachtasyl*, Csirikov's *Die Juden* bereicherte H. die ungar. Dramenliteratur mit wertvollen Werken. Er ist derzeit verantwortl. Redakteur der militär. Revue *Őrszem* (Wachtposten). Selbständige Werke: *Katona-históriák* (Soldatenhistorien), *Riktung rekz. Történetek a kaszárnyából* (Richtung rechts. Geschichten aus der Kaserne), *A császár népei* (Die Völker des Kaisers), *Regruták sorja* (Rekruten-Reihen).

Hazai, Samuel, Baron, Staatsmann, Militärschriftsteller, geb. 26. Dez. 1851 in Rimaszombat, wurde 1873 zur Honvédschaft assentiert und, nach Absolvierung der Ludovika-Akademie, 1875 zum Leutnant ernannt. Er absolvierte den höheren Offizierskurs und die Kriegsschule und wurde stufenweise bis zum Hauptmanne befördert. Von 1889 bis 1891 war er Professor

an der Ludovika-Akademie und schwang sich dann von Stufe zu Stufe bis zu den höchsten militär. Rangstufen empor. Als General wurde H. zum Honvédminister ernannt, welche Würde er noch heute bekleidet. In früheren Jahren betätigte sich H. auch als Militärschriftsteller. Selbständige Werke: *Hadseregszervezet* (Heeresorganisation), *Alkalmazó harcászati feladatok az Iser környékén* (Strategische Aufgaben in der Isergegend).

Hazay, Ernst, Publizist, geb. 7. Apr. 1819 in Temesvár, gest. 17. Dez. 1889 in Bátorkeszi, absolvierte die Hohenheimer landw. Lehranstalt und nahm hierauf am 48-er Freiheitskampfe aktiven Anteil, in dessen letzten Phasen er ein republikan. Blatt in deutscher Sprache herausgab. Wegen seiner Teilnahme am Freiheitskampfe vom absolutist. Kriegsgerichte zum Tode verurteilt, flüchtete H. ins Ausland, von wo er, nach seiner Begnadigung, nach Pest zurückkehrte, um hier als Journalist zu wirken. Nach der Wiederherstellung der Verfassung war er wiederholt Reichstagsabgeordneter.

Hazay, Julius, Zoologe, geb. 14. März 1842 in Szepesbéla, gest. 5. Okt. 1887 in Budapest, widmete seine Zeit von früher Jugend dem Studium der Zoologie, besonders der Schnecken und Muscheln. Bekannte Werke: *Die Molluskenfauna von Budapest* (1881), *Ein Ausflug nach Oberungarn* (1881), *Die Limnaeen der Gruppe Gulnaria* (1884), *Die Succinaeen Englands* (1885).

Hazslinszky, Friedrich, Botaniker, geb. 6. Jan. 1816 in Késmárk, gest. 19. Nov. 1896 in Eperjes, wurde 1846 an die Eperjeser evang. Hochschule zum Professor berufen und später zum Direktor dieser berühmten Lehranstalt befördert. Er war ein gründlicher Kenner der Flora, besonders der Kryptogamen Oberungarns. Seine gelehrten Studien erschienen in den bedeutendsten Fachschriften Ungarns, Österreichs und Deutschlands. Grössere Werke: *Beiträge zur Kenntnis der Karpatenflora*, *Északi Magyarhon viránya* (Die Blumengefilde Nordungarns, 1864), *Magyarország edényes növényeinek füvészeti kézikönyve* (Herbarium-Handbuch der Gefässpflanzen Ungarns, 1872), *Előmunkálatok Magyarhon gombavirányához* (Vorarbeiten zur Pilzwelt Ungarns, 1885), *A magyarhoni lemezgombák elterjedése* (Verbreitung der Agaricinaeen in Ungarn, 1890). Dass H. auch im Auslande als einer der bedeutendsten Botaniker anerkannt wurde, dafür spricht auch der Umstand, dass die Gelehrtenwelt zahlreiche Pflanzen mit seinem Namen bezeichnete.

Heckenast, Gustav, Buchverleger, geb. 2. Sep. 1811 in Kassa, gest. 10. Apr. 1878 in Pozsony, trat 1828 in die Pester Buchhandlung seines Schwagers Otto Wigand ein, die er 1832, nach der Übersiedelung Wigands nach Leipzig, ganz übernahm. H. entfaltete eine äusserst segensreiche Tätigkeit um die Verbreitung der Produkte der ungar. Literatur und gab über 900 ungar. Werke heraus; in seiner Druckerei — die er damals mit Landerer vereint besass — wurden am 15. März 1848 die ersten freien ungar. Pressprodukte, Petőfis berühmtes Gedicht *Talpra magyar* und die bekannten *Zwölf Punkte* gedruckt. 1873 ging sein Unternehmen in den Besitz der Franklin-Gesellschaft über.

Héderváry, Lehel, Publizist, geb. 1. Juni 1876 in Ujpest, ab-

Haász Miklós

wsd

L'Art et les Artistes

1913. ápr.

VAJKA

Tanácsház

Kéne IV 1858, 113.

Ocskay brigadéros
Vendrei mint Papes kvártélymester

Tapolczai mint Ocskay Sándor

és Milán, orosz biztatásra, 1876 julius havában Montenegróval egyetemben megüzente a hadat Törökországnak. E szerencsétlen háboru viharai közt, a hadüzenet után egy hónappal született Sándor herceg, a trónörökös. A háboru rövid lélegzetü volt. Abdul Kérim, a török vezér, Alexinácnál megsemmisítette a szerb sereget és csak európai közbelépés mentette meg Szerbiát attól, hogy újra annektálja Törökország. Ámde Oroszország megtámadta Törökországot és Milán újra hadba vonult. Most sem harcolt szerencsével, de minthogy győzött az orosz, az osztozkodásnál Szerbia is kapott koncot: Pirot és Nis várakat, Ó-Szerbia egy részét, a teljes függetlenséget és fejedelme a királyi címet.

Az ujdonsült király már akkor elidegenedett feleségétől. Odahaza tilosba járogatott; Szerbiában Kresztics követ Artemizia nevü felesége volt szirénje, aki elcsalogatta bosszut lihegő királynéjától, a nagyvilágban pedig, ahova Milán nagy kedvvel kalandozott el, megszámlálhatatlan a szirének száma, akik e hajlékony királyi szívet és a szerb pénzügyeket kecses személyük súlyával megterhelték. Hozzájárult az ellentét kiélesítéséhez az is, hogy Milán Ausztria-Magyarországhoz hajlott, Natália pedig Oroszországnak volt a Balkánon elsőrangu őrszeme. Majd 1885-ben kiütött a szerb-bolgár háboru. Szerbia nem akarta tűrni azt, hogy a bolgárok magukhoz ragadták Kelet-Rumeliát s míg a tulajdonképpen érdekelt fél, Törökország hallgatott, Szerbia hadba vonult, hogy aztán a hős Battenberg Sándortól Szlivnicánál megveretvén, — Ausztria-Magyarországtól kunyorálja ki a békét és területe integritását. A vesztett csaták kétségbeesett napjaiban történt meg Milán és Natália közt a végleges szakitás. Milán színből, hogy kipróbálja Natália érzelmeit, azt telegrafálta feleségének, hogy lemond a trónról fia javára és reá bizza a régensséget. Natália pedig kapva kapott az alkalmon és helyeselte Milán szándékát. Milán nem mondott le, ellenben e perctől fogva elhatározta, — de bizonyára Artemiziának is volt ebben része, — hogy elválik a feleségétől.

Európának most két réven volt alkalma foglalkozni Szerbia ügyeivel: zilált pénzügyei és a királyi család viszálya és botrányai révén. Natália fiával külföldre menekült, Milán pedig odahaza, minekutána számüzette az orosz politikát üző Mihály metropolitát és a radikális forradalmárokat, kreaturájára, Theodozius metropolitára egyenesen ráparancsolt, hogy válassza el a feleségétől. Natália és a szerb nép ezt a válást törvényesnek nem tekintette, egyrészt, mert a konstantinápolyi ortodox pátriárka a házasság fölbontását megtagadta, másrészt, mert Theodóziust sem ismerte el törvényes metropolitának. Az egész világ megbotránkozása közt vitette el német csendőrökkel Sándor herceget anyjától és a hazatérő Natáliát fegyveres erővel űzte ki az országból. E perctől fogva a belviszály Szerbiában állandó volt.

Milán a forrongó országot azzal akarta megnyugtatni, hogy új és teljesen szabadelvü alkotmánynyal ajándékozta meg. Ezzel azonban nem segített magán, az új alkotmány alapján csupa radikálist választottak, kik az ő engesztelhetetlen ellenségei voltak. Az ország még csak most került igazán a

Milán király, mint a szerb hadsereg főparancsnoka, utoljára vesz részt a hadgyakorlaton

Uj Idők 1901. VII. 171-73 l rajzok

forradalmi áramlatba. Milán erre a világot megint spontán elhatározással lepte meg: lemondott Sándor fia javára a trónról 1889 március 6-án, két hónappal azután, hogy a hires alkotmánynyal népét megörvendeztette. Sándor nagykoruságáig régensség uralkodott.

Milán Párisba vonult, de onnan — mint mondják, mindig akkor, mikor fogytán volt a költőpénze — gyakran visszatért Belgrádba. Jövete rendesen nagy fölfordulást jelentett, mert a keleti világ ez elsőrendü intrikusa kitünően ismerte népét és jól tudott játszani vele.

Sajnos, hogy nem valamely magasabb cél, hanem önző, többnyire anyagi előnyei érdekében fejtette ki ezt a ravasz diplomáciát. Mindazonáltal hányatott és kalandos életén átsugárzik egy állandó fényes vonás is: változatlan ragaszkodás a szomszéd nagy monarkiához, Ausztriához és Magyarországhoz.

A sok ujjhuzásnak az lett a vége, hogy a skupstina 1891 áprilisában fölszólította Milánt, hogy fia nagykoruságáig távozzék az országból. Milán ezt megtette, sőt egy millió frank évi díjért arra is hajlandó volt, hogy sohasem tér vissza Szerbiába. A skupstina megszavazta az összeget, de nem ért vele sokat, mert a szerb nép a külföldről még jobban megérezte Milán erős kezét.

A szerb hadsereg föltétlen híve volt az exkirálynak, Sándor király pedig annyira ragaszkodott atyjához, hogy semmit sem tett tanácsa nélkül. Növekedett az ifju király vonzalma, mikor Milán kibékült Natáliával. Milán tudtával és tanácsára követte el Sándor király 1893 áprilisában az államcsinyt, mikor a regenseket fegyver közzé vétetve, magát nagykorunak nyilvánította és az uralmat átvette. Addig azonban, amíg találkozott olyan kormány — a Nikolajevics-féle, — mely a Milán számkivetésére vonatkozó kellemetlen törvényt visszavonta, két radikális kormányt kellett az ifju királynak elnyűnie.

Milán király diadallal tért vissza Szerbiába és örvendő fia kinevezte a szerb hadsereg főparancsnokává. A forrongás ismét nagy hullámokat vert, Milán befolyása pedig ezzel szemben a teljes reakcióba sodorta a királyt.

A szabad alkotmányt már régebben eltörülte, most szétkergette az utolsó radikális skupstinát és Gyorgyevics Vladán, a Milán kreaturája hallatlan erőszakkal semmisítette meg a többséget. Még jobban kitünt a retrográd irány akkor, mikor 1899-ben egy Knezovics nevü bosnyák rálőtt Milánra. A merénylet forrása kétes, Milán azonban megragadta az alkalmat, hogy a radikálisok fejeit törvényszék elé és börtönbe hurcoltassa. A radikális vezéreket Oroszország és több udvar tiltakozása ellenére súlyosan elitélték és Milán nyugodtan repült ismét Párisba.

Távolléte alatt kegyetlen csinyt követett el vele a ravasz Cupidó. Nyila átjárta az ifju király szivét, mely egy szép, bár jóval idősebb és teljesen polgári rendből való özvegyasszonyért lángolt föl. Amíg Milán a boulevardeokon lebegett gondtalanul, Sándor király tudatta országával, hogy eljegyezte Masin mérnök özvegyét, Lunyevicza Drágát. A meszalliánsz ellen Milán tiltakozott: a király azzal felelt, hogy kitiltotta az országból és megkegyelmezett a radikálisoknak, akik állítólag atyja ellen orgyilkost béreltek; a Gyorgyevics-kormány lemondott: a király kiüldözte Szerbia közéletében annak a kormánynak minden hívét; a hadsereg zúgolódott: soha annyi szerb tiszt nem vonult még nyugalomba, mint akkor.

Milán végigszenvedte mindazt, amit egykor ő kóstoltatott végig feleségével. És végül, most, mikor Bécsben elérte a halál kaszája, fáradt szemét nem fogta le sem asszony, sem gyermek. Egyik sem sietett halálos ágyához, melyen negyvenhétéves korában, idegen környezetben, idegen házban kiszenvedett Szerbia egykori királya.

KEVE

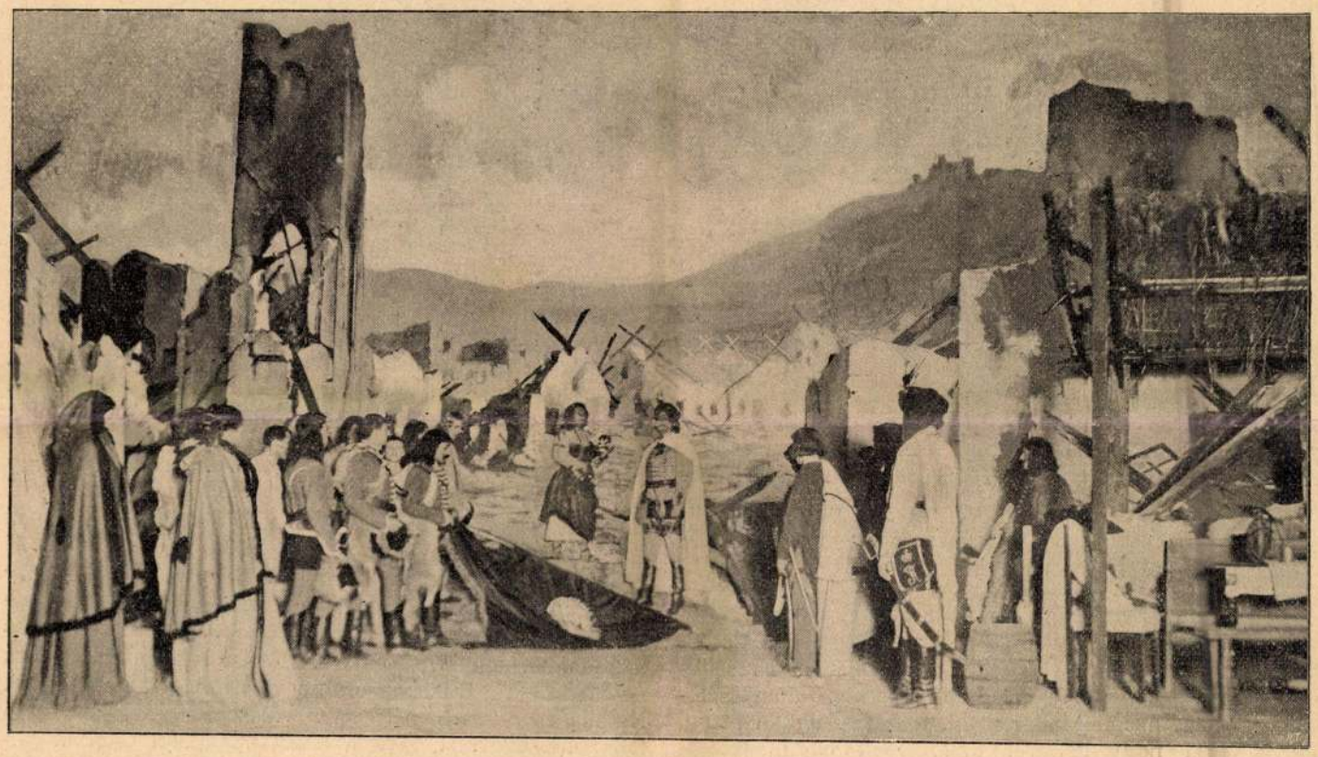

Ocskay brigadéros, utolsó jelenet

Az Uj Idők fényképe

„Jó éjszakát, Ocskay brigadéros!“ — „Jó éjszakát, kurucok!“

Ocskay brigadéros
Delli Emma mint Dili

Ház Miklós rajza
Gál Gyula mint Szörényi

MINDENFÉLE

—

Két halott

Közéletünk két derék, munkás embere halt meg ezen a héten: Szabó Károly fővárosi tanácsos és Jekelfalussy József, az országos statisztikai hivatal igazgatója. Mind a ketten eredményes, hosszu munkásságra tekinthettek vissza, mind a ketten kitünően kezelték a rájuk bizott fontos hivatalokat s így haláluk jelentékeny veszteséget jelent nemcsak az általuk müvelt szakmában, hanem Budapest közéletében is.

Szabó Károly erőskezü, becsületes szívü ember volt, aki buzgalmával és jó lelkével kiváló szolgálatot tett a fővárosi iskolaügyeknek. Demokrata és humánus érzése melengette benne azt az ideált, hogy a fővárosi iskolákból egyetlen egy tanuló se szoruljon ki azon a címen, hogy szegeny létére nem tudja a tandíjat megfizetni. Ez a szép eszme vezette munkásságát s ezt a gondolatot győzelemre is vitte. Hogy mit jelent egy ilyen ideál megvalósítása, azt bizonyára nem kell bővebben taglalni. Záloga nemcsak a város, hanem az ország fejlődésének is a fiatal nemzedék alapos nevelése. Erre hatott Szabó Károly s e téren szerzett bokros érdemeit hálásan ismeri el mindenki. Halála váratlanul következett be: Hétfőn reggel hirtelen rosszul lett és nem is tért többé magához. Java idejét élte még, negyvenhat esztendős korában szállt a sirba, ahova ezer meg ezer szegény tanuló áldása kiséri.

A másik halott Jekelfalussy József, az országos statisztikai hivatal igazgatója, kitünő szaktudós és oszlopos tagja a kereskelemügyi minisztériumnak. Legutóbbi nagy munkája az általános népszámlálás rendezése volt, amelyet kitünően végzett, de e munka végső eredményeit már nem láthatta, a halál elragadta ötvenkét esztendős korában. Tulajdonképpen 1869-ben lépett a statisztikai tudomány szolgálatába s az 1891-iki népszámlálást már önállóan vezette. Nemcsak adminisztrativ szereplése révén becsülték: mint kiváló szakíró is nevet szerzett magának, sőt egyik munkájával megnyerte az Akadémia nagydíját is. Számos könyvet irt a községek háztartásáról, a fogházakról, népesedési viszonyainkról stb. Azonfelül megalapította az azóta kibővült Nemzetgazdasági Szemlét. Bár beteges ember volt, mégis vasszorgalommal végezte ezt a sok munkát. Régi tüdőbaja a mult hónapokban kiújult s ez vitte sirba.

—⟡—

Tünedező világ

Elbeszélések. Írta Andor József

Egyike a legrokonszenvesebb, legkedveltebb iróknak Andor József, kit különben Cyprián név alatt jobban ismer a közönség. Ezen a néven tünt föl évekkel ezelőtt érdekes meseszövésü elbeszéléseivel, s azzal a tiszta idealizmusával, mely minden munkájában megnyilatkozik. Írói álnevét most már kezdi elhagyni, de minden kiváló írói kvalitását megtartotta.

Milán király magyarországi vadászaton

Utolsó kötetében is, mely nemrégen jelent meg Tünedező világ címen Singer és Wolfner kiadásában, minden tulajdonságát föltaláljuk, amely annyira kedveltté és népszerüvé tette. Öt elbeszélés van a kötetben. Az első A próféta, a leghosszabb, de talán a legkevésbbé sikerült. A nyomorgó vidéki színészélet köréből veszi tárgyát. Kissé terjengős s a stilusa itt-ott dagályos, mintha ezzel is jellemezni akarná a vidéki vándor színésztruppok és a kisvárosi ujságírók dagályosságát, frázisokba fuló ürességét.

Annál sikerültebb a többi elbeszélés. A hófuvásban meleg, szívhez szóló, színes képét adja a fia messzalianszával kibékülő öreg nemesnek. Különösen a jólelkü, ravaszkodó vén szolga alakja kitünő. Éva kisasszony egy vén leány elbeszélése, ki a világ szóbeszéde kedvéért feláldozta élete boldogságát. Asszonyok az erdőn, három unatkozó fővárosi asszony mesteri rajza, kik egy elhagyatott fürdőhelyen kacérkodni kezdenek a párjával magányosan élő vadászszal, de mikor megismerik az ártatlan, kedves, szelid, alig négyhetes kis asszonykát, a léha, könnyelmü nagyvárosi asszonyok lélekben szinte megtisztulva távoznak el tőle. A számüzöttek szines, allegórikus képe a mai romlott társadalomból számüzött boldogságnak, munkának és hitnek.

Érdekes, kedves olvasmányok egytől-egyig, melyet melegen ajánlunk olvasóink figyelmébe. Ára a csinosan kiállított kötetnek két korona nyolcvan fillér.

— *a.*

Amerika. Ifjabb Hegedüs Sándor Amerikáról szóló darabját mutatta be az elmult héten az Uránia-színház. Érdekesen és tanulságosan mondja el a szerző tapasztalatait és megfigyeléseit. Az első felvonásban New-Yorkkal ismerkedünk meg, hatalmas kikötőjével, nagyforgalmu utcáival. A másodikban a yankeek földjét mutatja be, megismerkedünk a leghíresebb amerikai városokkal, Filadelfiával, Washingtonnal, Boston és Cambridg-zsel, végül pedig pompás képeket látunk a Niagara-zuhatagról. Látunk azontúl még sok érdekes tájképet, néprajzi jelenetet, Kalifornia aranybányáit. A szöveget maga a szerző olvasta föl. Ifjabb Hegedüs Sándor érdemes munkát végzett, nagy megfigyelő képessége és tiszta látóköre van és ezek mellett vonzóan tudja megfigyeléseit elmondani. A szerzőt zajosan kitapsolták az első felvonás után és helyette megjelent az Uránia függönyén a — saját arcképe. Ez az érdekes újítás nagy derültséget okozott a közönség soraiban. Azóta is repertoir-darab lett az Amerikából.

—⊕—

Szana Tamás

A magyar műkritikusok doyenje, Szana Tamás, többféleképpen lett aktuálissá a legutóbbi időben. Először is nagy könyve révén, amely a magyar művészet utolsó száz esztendejének történetét mutatja be. Azután azért, mert nagy tekintélyével erősen állást foglalt a Nemzeti Szalon sáfárkodása ellen, amiért aztán a Szalon két közege a legdurvább hangon, zsurnalisztikánkban páratlan ízléstelenséggel iparkodott Szana Tamást befeketiteni. A műveltebb emberek, a hirlapok, a művészek és írók erre fényes elégtételt szolgáltattak neki, sőt néhány nappal rá beválasztották érdemei elismeréseül a Kisfaludy-Társaságba. És ismét néhány nap mulva az Uránia tudományos színház fölkérte Szanát, vállalná el ennek az intézetnek igazgatását.

Szana Tamás, az érdemekben megőszült, szorgalmas és szerény műtörténész sohasem hitte volna, hogy egy hónap alatt ennyi esemény fog a nevéhez fűződni. A hírt és szereplést ugyan éppen nem kereste világéletében, ha akarta volna, könnyen ott állhatna ma is közéletünk naponkint emlegetett szereplői közt. De sem izlésével, sem komolyabb törekvéseivel nem fért össze ilyesmi. Megmaradt a magyar művészet multja szorgalmas és fáradhatatlan kutatójának. És évek hosszu sorának fáradságai után végre megírta az első magyar műtörténeti könyvet. Amivel pedig elévülhetetlen érdemeket szerzett magának.

Szana Tamás

—⊕—

Ocskay brigadéros. Herczeg Ferenc történeti színműve, az Ocskay brigadéros megjelent könyvalakban is, izléses díszes kiállításban, Singer és Wolfner kiadásában. Azoknak, kiknek egyenlőre nincs módjukban a színpad révén megismerkedni ezzel a színművel, különösen a vidéki olvasónak, alkalom adatik ezáltal, hogy az érdekes művet, mely mint olvasmány is megkapó és szórakoztató, így ismerjék meg. A kötet ára két korona és ötven fillér. Megrendelhető az Uj Idők kiadóhivatala és minden hazai könyvkereskedés útján.

—⊕—

Két irónő

Régi, kedves ismerőse az Uj Időknek Lengyel Laura. Elbeszélései, regényei mindig szívesen látott olvasmányai azoknak, akik az érdekes mesén kivül még poézist, finom megfigyelést és a lelki élet hü rajzát keresik.

Erős írói egyéniség nyilatkozik meg minden művében. Egyben mélységesen pesszimista és bájosan naiv, mint egy igazi fiatal leány. Látja az élet sivárságát s az komorrá és keserüvé teszi, de szivéből a szeretetnek és jóságnak forrása fakad s az megint kibékíti az élettel.

Néha fáradt, mint egy öreg ember, majd vidám, mint egy gondtalan gyermek. De azért alaphangja mindig komoly, sőt komor s csak nagyon ritkán csillan föl itt-ott egy kevés humor munkáiban. Gyakrabban a finom gúny. Éles szemével hamar meglátja az emberi félszegségeket, gyarlóságokat, hiuságokat s azokat megcsipkedi. De sohasem kiméletlen.

A mult héten jelent meg legujabb munkája: Klára regénye, melyben megtaláljuk az író minden kiváló kvalitását. Nagy rutinnal van benne megírva egy fiatal leány lelki vergődés, aki szerelmes a gyámapjába, pedig azt hiszi, hogy gyülöli és gyülölni is akarja.

A kis Klára korán jut árvaságra s édesanyjának egy távoli rokona lesz a gyámja, aki az első találkozásnál az elkényeztetett gyermekkel kissé nyersen, kiméletlenül bánik. Ezért meggyülöli a gyermek s ezt a gyülöletet érzi később is iránta, mikor mint nagy leány a házába kerül. Szépen van megrajzolva az öntudatlan átmenet a gyülöletből a szerelembe s a fiatal leány küzdelme és lelki vergődése, amelynek minden egyes fázisa az író erős megfigyelő képességére vall.

*

Még egy másik, kiválóan érdekes könyv fekszik előttünk. Ezt is nő író irta, még pedig egy kiválóan érdekes írói egyéniség, egészen más, egészen elütő mindazon nő íróktól, akiket rajta kivül még ismerünk és szeretünk.

Horváth Janka most megjelent kötete: Régi és uj történetek, valami sajátságos varázsszal bir. Mintha rég elmult idők képe tárulna föl előttünk. És oly élénken, oly erős, élettel teljes színekkel tárja elénk a régi világnak, családi életnek, szokásoknak minden intim részletét, hogy néha úgy érezzük magunkat, mintha mindazt mi magunk is láttuk, hallottuk, átéltük volna. Talán kevesen vannak, akik úgy ismernék a régi Erdély történetét, az ősi székely családok krónikáit, érdekes eseményeit, mint Horváth Janka. Egy külön világ volt Erdély hajdan, önmagából fejlődve, elzárva a külvilágtól, de az arisztokrácia, a nemesség intelligenciája, értelmisége, műveltsége fölötte állott sok más nemzetének.

Különösen azokat, akik bár csak rövid ideig is éltek Erdélyben, nagyon fogja érdekelni Horváth Janka könyve. Minden lapról ismerős tájak, ismerős emberek köszöntik, akik bár régen éltek, de a hatásuk, működésüknek nyoma még máig is fölismerhető és emlékök még mindig él.

Ilyen például az Egy kis kelet Brassóban, mely bámulatosan világos, érdekes képét adja ez érdekes határszéli város képének 1860-ban.

Huszonkét elbeszélés van a kötetben, melyek nagyobbrésze valóban elbeszélés, érdekes meseszövéssel, kiváló jellemző erővel megírva, ami legjobb bizonyítéka annak, hogy milyen nagytehetségü író Horváth Janka.

T. A.

—⊕—

Uj könyvek

Az Uj Idők szerkesztőségének a következő uj könyveket küldték be:

Hanusz István: A magyar haza föld- és néprajzi jellemképekben. A kecskeméti Gallia-féle könyvkereskedés kiadása.

Jablonczay Kálmán: A puszta világa. Elbeszélések és rajzok. Megjelent Debrecenben, a szerző saját kiadásában. Ára két korona.

Acta Reg. Scient. Universitatis Hung. Budapestinensis Beszédek, melyek a budapesti Kir. Magy. Tudomány-Egyetem 1900—1901. tanévi rektora és tanácsának beiktatásakor tartattak.

Homonnai Albert: Én, költemények. Megjelentek Nagyváradon Sebő Imre kiadásában A kötet ára két korona.

Enderzegi Jolán: Szemelvények. Megjelent Miskolcon, szerző kiadásában.

Pavlovits Sándor: Rege a tükörről és egyéb versek. Légrády testvérek kiadása. Ára két korona.

Páfrány: Bakák. Megjelent Nyiregyházán Szabó Lajos kiadásában.

Virter Ferenc: Atlanti történetek, tizen négy elbeszélés. Ára 2 korona.

Sarkadi Ignác: A betegsegélyezés reformja Valter Ernő kiadása. Ára 60 fillér.

Holló Márton: Talált történetek. Elbeszélések. A szerző kiadása.

Timár Szaniszló: Az öröm vallása. Regény egy kötetben. Singer és Wolfner kiadása

Természettudományi Közlöny. Januári füzet. Kiadja a Természettudományi Társulat.

Budapesti Szemle. Januári füzet. Kiadja a Franklin-társulat.

Aka démiai Értesitő. Januári füzet. Kiad a Magyar Tudományos Akadémia.

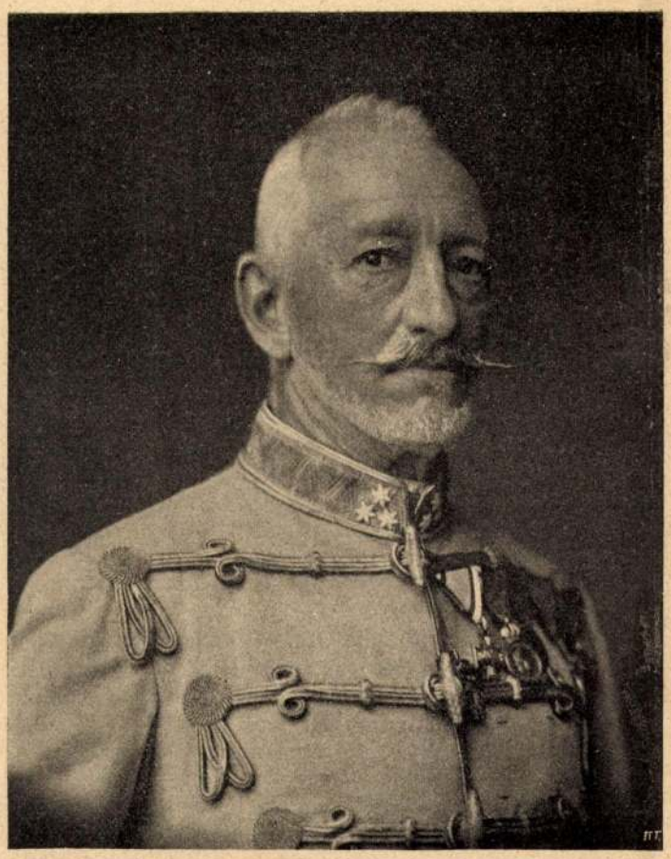

József királyi herceg

A hetven esztendő magas hegy: görnyedten ér föl csúcsára az ember. Akik azonban művészettel tudják életüket adminisztrálni, ennek a nagy hegynek a havas csúcsát férfias energiájuk teljében érhetik el. Az életnek ilyen bölcse és művésze József királyi herceg, akinek lelki világa, családi élete, nemzetéhez és embertársaihoz való viszonya a legszebb harmoniát mutatja föl. Ez a harmonia az élet titka. Isteni levegő ez, amely a lelket és a mellkast, a virtusokat és az izmokat egyaránt erősíti. József királyi herceg családi élete boldog mert abban mindenki érzi a jó, a nemes, a gyöngéd, családfő szeretetét, a magyar nemzet rajongó szeretetét, ő hasonló meleg érzelemmel viszonozza és emberbaráti cselekedetei nem szorulnak ismertetésre. Ha egy fejedelmi személy békében él családjával, nemzetével és emberi kötelességeivel, annak lelkivilágát nem korbácsolják föl katasztrófákat jelentő viharok. Ott boldog életet, nyugalmas öregséget hirdető harmónia van . . .

József királyi herceg, az egykori „Palatinus Jóska", a feledhetetlen József nádor fia folytatta annak a történelmi hivatásnak betöltését, amelyet az apa teljesített. Gyermekkorában az alcsúthi parasztgyerekekkel játszott (azok így kiabáltak be neki a park kerítésén: „Palatinus Jóska, gyere ki!") és ez a vonás, a magyar nép szeretete egész életén áthuzódik. Igazi magyar úr, magyar lélekkel, magyar szokásokkal, magyar külsővel. Mikor megjelenik a huszártábornoki ruhában, vélnéd, azok egyikének egyenes leszármazottja áll előtted, akik Árpáddal jöttek az országba, hazát szerezni a magyarnak. Igazi magyar úr, de olyan, akinek gondolatai itt kalandoznak a magyar földön; aki nem zárkózik el ridegen a nép elül, hanem leszáll hozzája, ismeri búját, baját s noha fejedelmi fény lebeg körülötte, a magyar nép egyszerü fiait becsüli. Ebben teljesíti ő azt a szerepet, amelyet dicső atyja hagyott reá, amelyre fiait szánta és nevelte: a magyar nemzet és királyi család közt ő az a kapocs, amely soha szét nem oldódik, amely állandóan érezteti, hogy hozzánk tartozik s egyedül hozzánk. S ez a történelmi hivatás tovább öröklődik József királyi herceg családjában, mert gyönyörűséggel látja a nemzet, hogy fia, József Ágost is úgy gondolkozik, mint az apa és a nagyapa.

József királyi herceg, aki katonai bátorságának az 1866-iki háboruban, midőn a königrätzi csatában a megsebesült Festetich gróf helyett átvette a negyedik hadtest vezetését és halált megvető vitézséggel harcolt csapatai élén (négy lovat kilőttek alula s maga is megsérült), fényes tanuságát adta, a kiegyezés után a magyar honvédség szervezésének és fejlesztésének szánta katonai tehetségét. E téren érdemei hervadhatatlanok. A hazai társadalmi élet terén pedig folytonos az ő tevékenysége. Részt vett művelődési mozgalmainkban, jótékonysága kimeríthetetlen, irodalmunkat becsüli, maga is magyar tudós, a cigány nyelv és irodalom ismertetésével nagy szolgálatot tett a nyelvtudománynak, kitünő botanikus, kiváló gazda. Előmozdítja a hazai tüzoltói intézményt, a tenger mellett gyógyító szanatóriumot létesít, a Margitsziget kiépítésével páratlan üdülőhelyet teremt, védője a Jókai-jubileumnak. Se szeri, se száma az ő közérdekü tetteinek.

A magyar nemzet hetvenedik születése napjára elküldte hozzá üdvözletével szeretetét, szívét. Örömmel látta mindig a nemzet a magyar királyi herceg boldog családi életét s mikor szomorúság felhője nehezedett reá, vele bánkódott. Az egész ország együtt gyászolt a királyi herceggel, amikor a halál elragadta gyönyörü levente fiát, László herceget, együtt könyezett a koporsónál a lesújtott családdal és azzal együtt őrzi emlékét a kedves hercegnek. Most pedig, hogy vidám családi ünnep derült napja ragyog a királyi herceg házára, a magyar nemzet együtt ünnepel. Isten áldását kéri arra a házra és kivánja, hogy az a becses harmonia, amely a királyi herceg életében oly vonzó módon érvényesül, soha meg ne zavartassék. A hetven év mesgyéjén hallja meg a nemzet szavát, amely azt mondja róla, hogy a nagy nádornak méltó fia.

Moharózsa — Kossak fényképe

Negyedik fölvonás: MOHARÓZSA HALÁLA

Ujság 1903. IX. 11 sz. 246-7

XIII. Leó

A tizenkilencedik században, amelyet a pápaság története is a legviharosabb korszakok közé fog számítani, a hatodik pápa volt XIII. Leó. Mindenik elődjénél szerencsésebb az egyetemes keresztény egyház kormányzásában, holott ő az első pápa, akinek nincs világi birtoka, aki uralkodásának negyedszázad óta tartó ideje alatt nem mozdult ki a Vatikán falai közül. Közvetetlen elődje IX. Pius pápa, Mastai-Ferretti gróf, a legtovább ült Szent Péter trónján az összes pápák között, de uralkodása nemcsak erről az egyetlen külső körülményről emlékezetes. Nagy csapások kiséretében nagy vívmányokkal dicsekedhetik alatta az egyház.

Ő volt az utolsó pápa, akinek hatalma nemcsupán spirituális, akinek még volt állama, hadserege és financiája. De bár ő alatta elveszítette az egyház világi birtokát, nagy győzelmeket is nyert. Az az egyháznak kedvező áramlat, amely napjainkban annyira hatalmas, alatta kezdődött és alatta nyerte meg első csatáit. Az osztrák konkordátum, Mária szeplőtelen fogantatásának és a pápai csalatkozhatatlanságnak dogmája aligha föl nem érnek a világi birtokkal, amelyre kezét tette az Italia unita és a Quirinállal, az egyik pápai rezidenciával, amelybe az olasz király költözött.

Diadala annál jelentősebb, mert a mult század kezdetén mostoha idők jártak a pápaságra. Azzal kezdődött, hogy az akkori pápa, VI. Pius, francia földön, fogságban halt meg, miután a forradalom elfoglalta Rómát, kirabolta a Vatikánt, Krisztus földi helytartójának ujjáról lehúzta a halászgyűrűt. Utódját nem a Vatikánban választották meg, amint a törvény és a szokás parancsolja. A konkláve Velence területén, a San-Giorgioban ült össze, hogy megválassza Imola püspökét, VII. Pius pápát, csak hetekkel a marengói csata előtt, amely Itáliában a francia köztársaságot tette úrrá. A császárság politikája azonban brutálisabb volt a köztársaság politikájánál: VII. Piusra tehát mostohább napok virradtak, mint a milyeneket VI. Pius látott. Őt is elhurcolják Rómából a piemonti Savoneba, onnan Fontainebleauba; szigoru, megalázó fogságra vetik. Vérlázító az a brutalitás, amelylyel Napoleon a keresztény egyház fejét, azt a főpapot, aki őt imperátorrá kente, politikájának vak eszközévé akarta tenni.

A pápaság e szomoru napjaiban született XIII Leó, Giacomo Pecci gróf, Viterbo környékén, Corpinetoban, 1810 március másodikán. A Pecci-család néhány század óta sokszoros kötelékkel volt a pápasághoz csatolva. A föld, amelyen laktak, pápai birtok volt; a Pecciek ivadékról-ivadékra egyházi és világi téren egyaránt a pápák szolgálatában állottak. Inkább a régi és előkelő származásra lehettek büszkék, mint vagyonukra és méltóságukra. XIII. Leó anyai ágon ősei közé számítja Cola Rienzit, azt a hires néptribunt, aki a XIV. században, amíg a pápák hetven éven át Avignonban székeltek, Rómában egynéhány évre föltámasztotta az antik köztársaságot. Cola Rienzi fia, Angelo, amikor a köztársaság Rómában megbukott és apját egy lázadás fölkoncolta, Coriba menekült és nevét Prosperi-re változtatta. XIII. Leó anyja, Anna Prosperi-Buzzi ebből a családból származott, amely századokon át épp úgy a pápaság szolgálatában állott, mint a bevándorolt Pecciek.

A Pecci ősök bölcsője nem Romagnában ringott; őket csak a XVI. század vikárai plántálták át a pápák földjére. A XIII. század elején toszkán földön Cordonában laktak. Innen a háboru zivatarai zavarják Siennába, amely akkor hatalmas város, háboruban is, békében is vetélytársa Firenzének. Ebben a viharos korszakban, Siennában vergődtek jelentőségre a Pecciek. A családból kiváló katonák, ügyes bankárok, szentéletü püspökök és boldoggá avatott apácák kerülnek ki. Időről-időre támadnak köztük írók is. Giovanni Pecci a XIV. század elején Grosseto püspöke, költő és megírja siennai Szent-Katalin életét, ugyanekkor egy más Pecci, Benvenato, máltai lovag. Még abban a században Pietro Pecci a Szent-Jerómos remeték szerzetét alapítja meg, amiért az egyház boldoggá avatja. Utóbb boldoggá avatnak egy Margit nevü Pecci leányt, aki kegyeséletü szervita apáca és kortársai előtt szent hírében állott. Profán tereken sem kevésbbé jeleskednek azonban a Pecciek. A siennai

Simonyi őbester

Nádai Ferenc mint Bresseau

Az Uj Idők számára rajzolta Ház Miklós

Gál mint Döry kapitány

évkönyvek néhány igen vakmerő harcos és egynéhány igen szerencsés kalmár nevét őrizték meg. Szinte három századon át ebben a keretben mozog a család története. A XVI. század első felében Firenze meghódítja Cosimo Medici alatt Siennát és Antonio Pecci Romagnába, a félreeső Corpinetoba, menekül.

A városi patricius család e helyváltoztatással átalakult falusi báróvá, pápai nemessé. A tradiciók azonban tovább élnek, a Pecciek minden ivadéka ad egy-egy papot, néha egy-egy apácát is az egyháznak. Most azonban a világiak is a Szentszéket szolgálják. Corpineto pápai hűbér, a Pecciek ezen a jogon született vezérei a pápai miliciának. XIII. Leó apja, Lodovico Pecci, ezredes volt a pápa mezei hadseregében. Ez a hadsereg azonban, amely a svájci gárdán, a pápa személyes testőrségén kivül, jobbára pásztorokból állott, kaszával és szeges bottal fegyverezve, Napoleon ellen nem tudta megvédeni a pápát. Alig egy évtized alatt Róma kétszer esik el; két pápa kerül francia fogságba; az örökváros műkincsei Párisba vándorolnak.

A Pecciek az idegen zsarnokságot kevéssé érezhették hegyeik között, őseik kastélyában. A pápai ezredes igen nyugodt véralkatu, filozóf hajlandóságu ember volt. Beletörődött a sorsba, hogy parasztjaival nem menthette meg a pápát a fogságtól, sem Rómát a kirablástól. A forradalom alatt is, amely fél Európát lángba és vérbe borította, élte a falusi nemes, egyhangu, kontemplativ életét. Házasságából Anna Prosperi-Buzzival, a Cola Rienzi unokájával, hat gyermeke született, négy fiu és két leány, köztük a legifjabb Vinzenzio Giacomo Pecci, XIII. Leó pápa.

Az olasz nemes családokban hagyomány, kivált ha sok a gyermek, hogy többen is szánják magukat egyházi pályára. A Lodovico Pecci fiai közül kettő lett pappá: József és Joachim. Az anya igen vallásos asszony volt; az apát azonban érte egy kissé a XVIII. század racionálizmusának a szele. Olvasott indexre tett könyveket és tiltott ujságokat még akkor is, amidőn Napoleon bukásával visszaállott a pápai hatalom és a pápák földjén erős ultramontán áramlat keletkezett. VII. Pius utóda, XII. Leó, visszaállította a félszázaddal előbb, XIV. Kelemen „Dominus ac Redemptor“ kezdetü brévéjével eltörült jezsuitarendet, a szent inkviziciót és a karbonarok ellen ugyancsak élt az exkommunikáció jogával. Az ifjuság nevelése egész Itáliában, de kivált az egyházi államban ismét a jezsuiták kezébe került. A két ifjabb Pecci-fiút is azok nevelték a viterboi kollegiumban. A nagyobbik fiu: József a szerzetbe lépett és mint öcscsének, XIII. Leónak, kardinálisa halt meg 1890-ben. A kisebbik fiu a világi papságot választotta. A két testvér fizikumban is nagyon különbözött egymástól, temperamentumban talán méginkább. A jezsuita hatalmas alak, atlétaizmokkal, parasztvonásokkal; a világi pap sovány, karcsu termet, aminőnek rajzolják a XVIII. századbeli abbét. A viterboi iskolából csak a kisebbik fiu került Rómába igen ifjan, még XII. Leó pápa életében. Ifjusága két nagyon konzerativ pápának: VIII. Piusnak és XVI. Gergelynek uralkodására esik.

Ebben az időben Rómában, a pápa trónja körül, Ausztria a legbefolyásosabb világi hatalom. VIII. Piust is, XVI. Gergelyt is, aki mielőtt pápa lett kamalduli barát volt, Ausztria választatta pápává. Mindakettő csak éppen hogy megkapta a konklave kétharmad szavazatát, amennyi okvetetlenül szükséges a választáshoz, Metternich protekciójával, hetekig tartó konklave után. Metternichnek az volt a főgondja, hogy karbonaro pápa ne tehesse fejére a tiarát. IX. Pius pápasága előtt, liberális hirében állott és ezért megválasztása Itáliában nagy örömet és sok alaptalan reménykedést keltett.

Giacomo Pecci IX. Pius trónraléptéig szakadatlanul Rómában lakott. Későn, huszonhétéves korában kenette magát pappá, addig csak egyházi méltóságot viselt. Alig harmincötéves korában perugiai érsek, negyvenhároméves korában kardinális. Poéta temperamentuma

Simonyi őbester

Rózsahegyi mint Gyuri

Az Uj Idők számára rajzolta Ház Miklós

Márkus Emilia mint Des Tournelles márkiné

Simonyi-óbester

Ligeti Juliska mint Juliette

Az Új Idők számára rajzolta Ház Miklós

Császár mint Simonyi óbester

vonzotta eleitől fogva a lelkipásztorkodásra. Amikor pappászentelését sürgeti, azzal motivál, hogy az egyháznak sehol sem tehet olyan fontos, a maga lelkiismeretét annyira megnyugtató szolgálatot, mint az oltárnál. A viszonyok az egyházi érdekek, talán az individuális ambició is elterelték az oltár szolgálatától. IX. Pius hosszas uralkodása alatt szinte mindig a diplomatapályán forgott.

Elődjének nem állott a kegyében; ritkán fordult meg Rómában; de a kardinálisok testületében nagy volt a tekintélye és a hatalma. Rövid konklave nagy többséggel választotta pápává IX. Pius elhunyta után. Meglehetősen zilált állapotban vette a kezéhez a pápák örökségét. A pápai államból csak a Vatikán volt már a pápaság kezén. Olasz földön a pápa harcban állott a királysággal, német földön a katholikus egyház az állammal. Más katholikus országokban is sok volt a kényes, a megoldást sürgető probléma. IX. Pius rossz diplomata volt; még ott is könnyen vetett vihart, ahol engedékenységgel találkozott. XIII. Leó szakított elődje politikájával.

Egyházi kérdésekben hajthatatlan de politikai dolgokban konciliáns és opportunus. A Vatikánból amióta pápa, nem mozdult ugyan ki soha; mint a tiara viselője egyetlen lepést sem tett az olasz királyság területén, de azért a Quirinállal nem áll olyan ádáz hadilábon, mint elődje. Olaszországon kivül pedig, még heretikus tartományokban is befolyást és tekintélyt szerzett a pápaságnak. Bismarck, aki pedig valamit értett a politikához és a diplomáciához, akit nem vádolhatni azzal, hogy minden hagyományos tekintélynek készséggl hajtott térdet és fejet, nagy tisztelője volt XIII. Leónak. Az övéhez fogható sikert és dicsőséget századunkban elődjei közül egy sem szerzett a római egyháznak. És ez a diadal, ez a siker annál becsesebb és maradandóbb, mert tisztán szellemi és erkölcsi fegyverek szerzeménye.

JUNIUS

Alkonyul a nap már...

Alkonyul a nap már, alkonyul.
Viola felhőre vére hull,
Távol sötétlenek a hegyek,
A táj félálomban szendereg.

Nem zavarja álmát semmi nesz,
A madár is halkan zengedez,
Mintha sokat vágynék mondani —
S alig-alig képes szólani.

Egyszerre csak titkos fuvalom
Sóhajt a merengő ágakon,
Lelkem is gyorsan elkomorul . . .
Alkonyul a nap már, alkonyul

NOVÁK SÁNDOR

Horkayné a Kaszinóban

Ellesett párbeszédek

— Jó napot! Lesz az idén még hangverseny a kaszinónkban?

(Nem bizonyos. Miért kérdi, asszonyom?)

— Szeretnék föllépni. Egy saját szerzeményü dalomat akarom előadni.

(Szerelmi dal?)

— Ugyan! Eleget csiripeltek a magyar költők, mint Ugron Gábor mondja, itt az ideje, hogy a költészet a magyar imperializmus szolgálatába szegődjék. Az én énekem címe: Magyar tengerész dala.

(Reménylem, hogy olaszul írta meg, mert különben nem értik meg a tengerészeink. Hogy szól a dal?)

— Zongorra-viharral kezdődik, aztán jön az első strófája:

Jollohoé! Jollohoé!
Süvölt a bóra, zúg az ár,
A magyar hajó messzi jár
S mint Stella Maris — jollohó! —
Vezérli a szubvenció.

(Ilyen himnuszra a legvénebb angol steamer sem emlékszik.)

— Meghiszem, mert a szubvenció tisztára magyar intézmény. Másutt is ismerik, de sehol sem ment bele annyira a nemzet verébe, mint nálunk. Nem lovas nemzet, hanem szubvenciós nemzet vagyunk. Jó volna, ha az Akadémia megiratná egykor Magyarország történetét, különös tekintettel a szubvencióra. A szubvenció a vörös fonál, mely végighúzódik nemzeti multunkon. A kocsikenőcs, melynek hiányában gyakran gyullad ki az ország szekere. Azelőtt más volt a neve, de mindig megvolt. A régi főurak nagyrészben szubvenció fejében hadakoztak. A királyválasztások alkalmával is nagy szerepet játszott a szubvenció. Ma is, ha valaki lapot vagy kefegyárat alapít, ha kormányozható léghajószerkesztéssel vagy amerikai szőlőültetéssel foglalkozik: szubvenciót kér a kormánytól. Szubvencióval a magyart — mint édes tejjel a kígyót — mindenhová el lehet csalni, még az oceán örvénylő habjaira is.

(Ad vocem tengerészet, — hogy tetszett önnek Hegedüs miniszter viselkedése a besúgás dolgában?)

— Eleintén megbotránykoztam rajta. Nekünk magyaroknak megvan a szent jogunk, hogy gyanusítsuk a kormányunkat. Még ez se legyen? A fegyveres ellentállás jogát elvették tőlünk, de ezt az egyet nem adjuk! Ha holdfogyatkozás van és a hold eltünik az égről, jussunk van hozzá, hogy megtapogassuk a kormány zsebét . . . A miniszter mostan úgy tett, mintha meg akarná rövidíteni a privilégiumunkat. Hanem mikor Ferkó bácsi kibujt a zsákból, akkor remekül viselkedett ő excellenciája. Ennyit mondott csak mélabús mosolylyal: Rád ismertem édes magyarom! — és napirendre tért a dolog fölött.

(Ön elitéli Ferkó bácsit?)

— Ellenkezőleg! Úgy találom, hogy a közvélemény igazságtalan volt vele szemben. Száz jó viccet csinált már és egyik sem keltett nagyobb föltünést; a századik vicce rosszul sült el és erről vezércikkeket írnak. Hol itt a méltányosság?

(A világ már ilyen. Volt egyszer egy szép asszony, aki ellentállott száz udvarlójának anélkül, hogy erről beszéltek volna. A százegyediknek nem állott ellen és ekkor nagy skandalum lett belőle. Hol itt a méltányosság?)

— A hasonlata rossz.

(Akkor beszéljünk inkább Rakovszkyról.)

— Nem tudom, hogy az urak hogyan vélekednek róla, de nem hiszem, hogy akadna most hamarjában honleány, aki megtisztelné őt valami bizalmi közléssel. Igaz, megjött már a Barnum-cirkusz?

(Meg. Érdekli?)

— Hogyne! Azt mondják, hogy mesébe való raritásokat mutogat.

(Példának okáért?)

— Többek között egy oly kiskoru magyart mutogat, aki nem akar drámát írni.

(Hihetetlen!)

— És egy nagykoru magyart, aki nem akar képviselő lenni.

(Amerikai humbug lesz!)

— Aztán egy pesti szobaleányt, aki nem kivánkozik színpadra.

(De asszonyom!)

— Végül egy népszínházi dívát, aki igaz szívből örül a kollégája sikerének.

(Asszonyom, ami sok, az sok!)

— Jó estét!

A bor

Vizvári mint Durbints

Az Uj Idők számára rajzolta Ház Miklós

Uj Idők 1901. VII. 317-20. l rajzolt

A szfinx

Írta MALONYAY DEZSŐ

Baár Feri jó fiu volt; szerelmes természetü s fenkölt érzelmekre hajlandó. Kis híjján szentimentális, de hiúbb, — mindnyájan azok vagyunk, — semhogy tartózkodás nélkül át merte volna engedni magát érzelmeinek. Különben hamarosan jó férj lett volna ő belőle is, ha el nem hiteti magával túlságosan, hogy jól ismeri a nőket. Így hát a szerelmeivel úgy járt, mint a híres orvos, aki mindegyre beteg s nem hisz a saját medicináiban.

Egyszer szinte belehalt.

Szerelmes volt a szép, a nagyon szép, nagyon sápadt, nagyon érdekes Kundnéba, akit szfinxnek hívtak a Lipótvárosban.

Kund úr csöppet sem klasszikus származásu, telitalpu tőzsér volt, de bosszantóan gazdag. Megvette feleségnek a legszebb leányt Pesten, ahogy megvehette volna a legszebb házat, vagy mit. Csupa bütyök az az egész ember, a könyökin, a térdén, az arcán, még a nézése is bütykös, szőrös, csúnya és kellemetlen, de tömérdek pénze volt s ez érdekessé tette. Oly szemtelenül költött, hogy elámult és bizonyos respektust érzett iránta az is, aki ki nem állhatta.

A feleségéről köztudomásu volt, hogy okvetetlenül boldogtalan és ami megdöbbentőbben több, rejtélyes, ami izgató, lázító: hű az urához . . . Valóságos szfinx! . . . Ezt annyit ismételték barátnői, hogy a szép asszony is mind rejtélyesebben viselkedett. A hol megjelent, ott bűvös kör támadt körülötte s bizonyos misztikus módon viselkedtek azok is, akik abba a bűvöskörbe beléptek.

— Eh! — gondolta könnyelmüen Baár Feri, — ez is csak olyan, mint a többi!

És szerelmes lett belé.

Volt egy metódusa a szőkék, egy meg a barnák számára. Kundné szőke volt, Baár Feri eszerint igazodott. A metódus nem vált be, Ödipus nem találta ki a szfinx rejtélyét és ami a legbosszantóbb, a szfinx nem akarta megenni Ödipust: egyátalában nem törődött vele.

— Szeretem! — mondotta ismételten az asszonynak, az pedig nézett rá, mintha azt mondta volna neki hétfőn, hogy ma hétfő van. Ha még nem hitte volna! De teljesen mindegy volt neki.

A bor — Rózsahegyi mint Baracs Matyi

Baár Feri úgy érezte magát, mint a csiga, aki apránkint kibuvik biztos kis házából egészen s mikor már csak egy kicsi tartja, hogy még visszahuzódhassék, valaki elkapja mögüle a házát. Megesik az ilyesmi a csigával.

Nem, nem, ez még sem olyan, mint a többi! Hát milyen?

Egy hangversenyen történt, a norvég Paganiniért rajongott akkor a Lipótváros. Kund úr megkérte Ferit, kisérné haza a feleségét, mert neki egyéb dolga akadt.

A bor — Gabányi mint Mihály bácsi

Az Uj Idők számára rajzolta Ház Miklós

— Micsoda elbizakodottság! — bosszankodott Baár Feri, hogy ilyen szárazdajkának nézi őt a tőzsér. Belátta, hogy nevetséges alakká kezd válni a szép asszony mellett s elhatározta: a végső eszközhöz folyamodik, ahhoz, amely szőkénél és barnánál egyaránt bevált néki még eddig.

Beültek a kocsiba, selymes, illatos, puha fészek, szinte ott pihegett benne a szendergő csók . . . Az asszony beburkolózott, hallgatott. Baár Feri gondolkozott néhány pillanatig.

Amikor az Andrássy-útra fordultak be, legföljebb öt perc maradt, hogy megvívja a döntő ütközetet. Ennyi éppen elég. Nagyon komolyan, sőt ridegen, időt sem engedve a válaszra, így szólt:

— Maga tudja, szeretem. Nem akar meghallgatni? Meg fog hallgatni. Játszik velem? Nem törődik velem? Mindegy! Maga nem boldog. Azt akarom, hogy boldog legyen. Szeretem. Azt akarom, hogy szeressen . . .

Az asszony hallgatott.

— Kérem, jöjjön el hozzám holnap este hat órakor.

Az asszony nem mozdult. Jó jel!

— Várom hattól félhétig. Órám a kis szalónjában lévő órához van igazítva. Ha félhétkor nem lesz nálam, pont félhétkor főbelövöm magam.

Éppen öt perc.

A kocsi ekkor fordult be a Kund palota kapuja alá. Az inas ceremóniásan ugrott le a bakról, ajtót nyitott.

— Akar egy csésze teát? — kérdezte az asszony, még a kocsiban.

— Köszönöm, nem kérek.

A szép asszony kiszállt s utasította az inast, még mielőtt kisérője kiszállhatott volna:

— Muzeum-utca, hét.

Ott lakott Baár Feri.

— Kezét csókolom.

— A viszontlátásra.

— Ez hát rendben van! — gondolta Baár Feri és cigarettára gyujtott. Mégis sokkal gyöngédebb ember volt, semhogy le ne bocsátotta volna a kocsi ablakát, s ügyelt hogy cigarettahamu ne hulljon a kocsiba.

Másnap is teljesen nyugodt volt. Délelőtt intézkedett, hogy friss virág legyen lakásán, a vázákban s maga hintett néhány csöpp pivoniát a kerevet remek, meggypiros dagesztánjára. Inasának meghagyta, hogy dohányzójában egész délelőtt nyitva álljanak az ablakok; ő is kevesebbet cigarettázott.

Három óra tájban volt néhány türelmetlenebb perce, elég ügyetlenül, arra gondolt, hogy milyen tónusban beszél majd az asszonynyal?... Az ilyesmi mindig veszedelmes, jobb a pillanatra bizni, ahogy jön. De ezis csak azt bizonyítja, hogy milyen szerelmes volt ez esetben Baár Feri.

Aki próbálta, az tudja csak, milyen hasonlíthatatlan gyönyörűség az, amikor üti a hatot... Híres hódítók állítják, hogy ilyenkor, hattól félhétig, élvezték azt, ami az egész históriában a legtöbbet ér; az ember idővel elfelejti azt, akit várt, talán a nevére, haja színére se emlékszik, de emlékszik. Hogy milyen boldog izgalomban várakozott! Hogy ringatja eléd minden pillanat a maga más, meg más délibábját!... Ah, de jó is annak, aki szerelmes, vagy azt hiszi, hogy szerelmes!

Az a furcsa, hogy Baár Feri ezúttal, jóllehet határozottan tudta, hogy szerelmes, csüggesztően nyugodt maradt. Talán mert annyira bizonyos volt, hogy félhét előtt öt perccel megérkezik a szfinx.

És aztán... kár, hogy minden szerelem úgy elposványosodik! Egy-két hónap, legföljebb egy esztendő, még a hársfa is hosszasabban virágzik.

Csakugyan félhét előtt öt perccel kocsi állt meg, csöngetés, Baár Feri maga ment ajtót nyitni...

Kund úr. A csunya tőzsér.

— Jóestét.

— Jóestét.

Biz' ez banálisabb volt, semhogy túlságosan zavarba hozta volna a gavallért. Sőt bosszantotta.

— Bocsánat, várok valakit, — szólt az előszobában a lehető legudvariatlanabbul a tőzsérhez.

— Tudom! A feleségemet, — válaszolt az a műveletlen ember, akinek annyi sok pénze volt, amennyi már bizonyos modort is ad a tulajdonosának.

A szivarját nem tette le az előszobában, de a bundáját levetette.

Szó sincs róla, ezzel már imponált Ferinek, és az is, hogy semmi lovagias színezete nem volt a tőzsér viselkedésének.

Mintha valami nagyobbszabásu üzlet megvitatására érkezett volna.

Leült, éppen a kerevetre, amelynek olyan diskrét pivoniaillata volt. Szivarjának a hamuja is bizonyosan arra hullott volna, ha Baár Feri — szintén igen nyugodtan — egy hamutartó bronzcsészét nem tol eléje.

— Köszönöm, — köszönte a figyelmet a tőzsér és abba verte szivarjáról a hamut.

És most kerülgetés nélkül a dologra!

— A feleségemnek tegnap azt igérted, (tegeződtek; úriember tegeződik azzal, akinek a feleségibe szerelmes), hogy főbe lövöd magad, ha ma este félhétre itt nem lesz. — Megnézte az óráját: — Három perc mulva félhét.

Ni!... milyen különös!... Csakugyan, azt igérte, hogy pont félhétkor főbe lövi magát, ha nem lesz nála... És nincs itt. És mindjárt félhét!...

A tőzsér nyugodtan szívta a szivarját, Baár Feri meg most kezdte érezni azt az izgatottságot, ami hat órakor elmaradt.

— Abszurdum! — dadogta restelkedve, ő, a gavallér.

— Én is azt mondtam a feleségemnek. Abszurdum!... Mondtam neki, hogy más dolgom van. De az asszonyok nem ismernek benneteket. Vesztükre. Fogadok — s mosolygott és még csúnyább volt, — nincs egy rozsdás revolvered se itthon!?

Milyen élvezettel szívta a szivarját!

Akár csak arra várt volna, hogy Baár Feri induljon, elő hát azzal a revolverrel s lőjje főbe magát.

— Nevetséges...

— Persze, — helyeselte a tőzsér. Ismét megnézte az óráját. — Pont félhét.

Baár Ferinek égett az arca. Nem szánta volna pofon verni azt az embert.

Az az ember pedig fölállt. Félhét elmult, már most mehet.

— Megesik a börzén is efféle. A tisztességes üzletemberek kiharangozzák az illető svihákot. Akit megsajnálunk, azt futni hagyjuk...

Baár Feri eléje ugrott. A tőzsér nem rémült meg.

— Hagy éljen!... Isten áldjon.

Baár Feri karon ragadta.

— Attól félsz, ugy-e, hogy elmondom, hire megy, nevetséges leszel s azért már kénytelen lennél főbelőni magad... — és jól szembenézte, gondolkozott. És mint aki sokat nyert s egy marék aprópénzt nyom az utjába került kéregető markába: — Nyugodt lehetsz. A feleségem se fog szólni soha senkinek. Jótállok érte.

— Nem értem...

— Persze hogy nem érted. Hogy is értenéd?!

— A feleséged...

— Igen, a feleségem! A szfinx?! Becsületes asszony. És ezt ti nem értitek. Az ilyesmi nektek szfinx. Sok szerencsét!

Elment.

Ilyen ember! És ennek becsületes asszony, gyönyörü szép asszony a felesége?!

Baár Feri tépelődött. Ilyen skandalum! Hogy már most mitévő legyen?! Főbelőjje magát? Kötelez ilyen esetben az adott szó?...

Fölfogás dolga.

Gyenes, mint Barncs Imre A bor utolsóelőtti jelenetében

Az Uj Idők számára rajzolta Ház Miklós

A bor II. fölvonása — IMRE ÉS MATYI A MAGÁNOS HÁZBAN — Az Uj Idők számára rajzolta Ház Miklós

A Paprikaváros

Irta Sebők Zsigmond

Ha az ember az alföldi magyar nép tengeréből akárhol kimer egy maroknyit: megkapja benne ennek az emberfajtának egész karakterét, sőt multját, jelenét és jövőjét. Az arcvonás, a fejalkat, a termet, a ruházat, a vallás és a nyelvjárás imitt-amott különböző lehet, de egyforma a jellem, a gondolat és a szivet átjáró kis folyam pezsgése. A legfő erénye, mely egyszersmind emésztő szenvedélyként ette át a velejét, a csontjait, a földnek szeretete. Örök erény ez, mely kezdődött abban a percben, mikor először leverte ide a sátorhordó hármas kopját és csak akkor fog végződni, mikor az utolsó alföldi magyar lehull a nemzet kiszáradt fájáról (mert hogy ő lesz rajta az utolsó levél, az bizonyos). A másik örökös vonása az úr gyűlölete. Ez a jellemvonás is messzire visszahuzódik a multba. Maga az alföldi síkság lehelte lelkébe, a korlátlanságnak és a szabadságnak ez a vén tanítója és agitátora. Ennek az érzületnek első véres kitörése a Dózsa-lázadás volt s azóta, bár kisebb, olykor alig észrevehető mértékben, folytonos ez a lázadás; nem is fog sohasem kihülni, amig az Alföld szele szabadon süvít át a mérhetetlen rónán és cenzura nélkül dúdolja a jegenyés tanyák közt régesrégi nótáját.

Én is kimerek egy maréknyival ebből a népből. Ha az ember tiszai hajón uszik lefelé a poétikus folyón s a Marostőnél egyszerre szembe kapja Szeged gyönyörü arcvonalát, először a felsőváros magas partja mellett halad el. Tiszta, csinos, olajfestékkel meszelt falu házak tekintenek le, itt-ott sötét, szük utca torka, a födelek fölött gyári kémény, a parton jóképü, kávébarna öltözetü alakok szívják mély nyugalommal a tajtékpipát, lenn a Tiszán százával rajzik a mindenféle alaku vízi járómü, melynek tömege egészen az új hídig lenyúlik. Ezután következik a modern Szeged az ő kétemeletes palotasorával, nagyvárosias utcáival, színházával, sétaterével, kultur-palotájával. Lejebb, a vasúti hídon túl fehérlő házak raja mosolyog felénk, csupa egyforma ház, melyek ereszéről csüggő sötét bibor, paprika-füzér tömérdeke piroslik. Embert alig látni a parton. Csak ott, ahol a Boszorkánysziget nyárfaerdeje zúg, sürög forog egy kis csapat. Ez a rév. Most rakódik a csónak. Csak néha siklik végig a habon a halász lélekvesztője. S a nyárfák tisztásán, a zöld fűben fehér nyáj húzódik el. Ez az alsóváros.

Paprikavárosrésznek hívják ezt a városrészt (amihez még több négyszögmértföldnyi tanyaterület hozzáértendő). Ez termeli a világraszóló fűszert. Nézem ezt a maroknyi népet. Előttem az alsóvárosi ember kisded arcával, zárkózott, konok tekintetével, a rézszínü arcbőr alúl dacosan kiáll a pofacsont, a bajusza csurgóra van eresztve s apró, elbúsult szemével oly gyanakvóan, oly haragosan néz az emberre, mintha egyszeribe el akarná nyelni. Az urat elkerüli, ha lehet, ha pedig nem lehet, a ravaszság minden eszközével körülbástyázza magát vele szemben. Látszólag mély közömbösséggel túrja a földet, nem törődvén a világ dolgaival és nem érezvén szükségét annak, hogy alacsony homokbuckáin túl is vessen egy kiváncsi tekintetet.

De nem kell hinni ennek a közömbös külsőnek. Amióta a magyar szó zeng a Tisza és Maros szögelletén, minden lázadó gondolat ott kapaszkodott meg először. Föl van jegyezve, hogy Dózsa paraszthadának magva háromezer szegedi halász volt, innen indult útjára a reformáció első apostola (noha a nép maga megmaradt ősei hitében) és amióta a város súlypontja a régi várpalánk helyébe épülő belvárosba helyezkedett, állandó volt a visszavonás a plebéjus alsóváros és az úri belső részek közt.

Még az 1848-iki szabadságharcban is csinált magának saját külön forradalmat.

A Paprikaváros nem elégedett meg egygyel.

A jó alsóvárosiakat a negyvenkilencediki január Magyar-Kanizsán érte. A két alsóvárosi lovas nemzetőrszázad ott állomásozott, farkasszemet nézve Theodorovics nem messze táborzó rácaival.

Nagyon természetes, hogy ő kegyelmei nem voltak megelégedve a világgal. És különösen nem a parancsnokukkal, Tar Ferenc őrnagygyal. Sötéten tekintgettek egymásra a süveg alul.

Az fúrta az oldalukat, mit keres az őrnagy oly sűrűn Török-Kanizsán, az ottani előkelő Szerviczky-családnál. Nyilván az ellenséggel cimborál ott. Elárulja a hazát. Nem is lehet az másképp.

Pedig az őrnagy csak a művelt család társaságát kereste. Egy pár vidám órát, mely a táborozás sivárságát földerítse, pohárkoccintás, víg urak, kedves asszonyok körében.

Ámde a Paprikaváros ezt nem hitte. Az örök gyanu ott fészkelt a bagósipkák alatt. Nem is vesztegettek sok szót, hanem mikor az őrnagy ismét látogatóba indult, körülfogták s teketória nélkül fölkoncolták. Az őrnagy segédtisztje, Hild hadnagy, kardot rántott fölebbvalója védelmére, de ő is elvérzett a szablyák alatt.

Ocskay brigadéros. Első fölvonás — **Mikor a tárogató szól** — Az Uj Idők fényképe

A maga idején

I

Fiatal éveiben Lucifer, a pokol fejedelme szívesen settenkedett szép asszonyok körül és ördögi mesterségével sokszor kisértésbe is vitte Éva anyánk leányait. Mikor azonban megvénült, úgy tett, mint a legtöbb nőhódító: filozófiai rendszerbe szedte tudományát és az ifju ördögöket kioktatta, hogyan kell szerencsét próbálni a szépnem körül.

Az ő iskolája híres volt és eljártak hozzá még a földről is sokan, kiknek egyetlen vágya, hogy boldoguljanak a szerelemben. Különösen egy tanítványa, holmi ifju lirai költő, akinek arca olyan rózsából és tejfölből kevert mixtum compositum vala, hogy Cherubinnal, a híres apróddal is versenyezhetett volna. Ez a legényke élt-halt az asszonyokért és buzgón szedte magába a mester oktatását. Volt is nagy dícsérete emiatt és egy napon különórát adott neki Lucifer, ami a legnagyobb megtiszteltetés egy leendő Don Juánra és ekkor ezeket mondta:

— Te fiu! Valamennyi országom közül a legkedvesebb volt nekem az asszonyi szív. Ezt rád hagyom. Légy te ezentul úr benne és kacagjad a hozsánnázó angyalokat. Nehéz egy hivatást bízok rád, mert a nép, mely lakja, ezer szeszélytől fodros viseletben jár és nem tűri meg egy könnyen a zsarnokot. Ha boldogulni akarsz vele, tudd meg, melyik a legkedvesebb bűne. Ezzel csak egy vékony hajszálat adok ugyan a kezedbe abból a sűrű csimbokból, mely minden asszony fején nő, de ha jól megfogod, tetszésed szerint kormányozhatod vele az egész asszonyt. Csak azt kötöm ki magamnak, hogy tudósítsál az első próba eredményéről.

A fiatal tanítvány — nevezzük Jenőnek — hálásan megköszönte az útbaigazítást és nyomban elindult egy olyan helyre, ahol nagyon sok szép asszony találtatott együtt. Hogy hol van az, nem mondom el, mert irigy a természetem és nem szeretem, ha mások is tudják, merre van a szépek gyülekezete. Elég drágán fizettem meg ezt a tudásomat . . .

Ocskay brigadéros — Ház Miklós rajza

Szerémy Zoltán, mint palóc

Csupán annyit árulok el, hogy nagyon ozondús volt arrafelé a levegő, tél közepén is csodálatos szépségü virágok virítottak, melyeknek nyiló kelyhe olyan volt, mint egy szép leányfej. Mint a mesében egymás mellé jutott egy virág és egy leány.

De a legszebb az asszonyok között mégis Éva asszony volt. Praxitelesz nem itélte volna oda az orrának az első díjat, mert mit himezzek-hámozzak: az az orr nem volt sem görög, sem pedig római, hanem csak fitos, elragadóan fitos és mindig úgy rezegtek a cimpái, mintha valami tilos illatot szívnának magukba.

Jenő, a fiatal poéta rendszeresen ostromolta Éva asszonyt. Virágbokréta-shrapnelekkel lövöldözte erényének várát, bonbonkartácsokkal árasztotta el a szépséges sáncokat és Kugler-bombákat hajított a fortifikációra, sőt a genfi konvenció ellenére dinamitot is használt gyujtó versek és bókok alakjában.

Uj Idők 1901. VII. 165-68 c rajzok

De szerencsére, már mint a morál szempontjából, van minden ilyen várnak egy természetes őre, mert a hitvesi erény nem kóborol gazdátlanul a földön, őrzi a férj. Éva asszony erényét egy minden tekintetben derék, jeles és kifogástalan férj védelmezte. Ha netalán beáll Lucifer gárdájába, sok kárt tehetett volna az asszonyi erkölcsben, mert deli külsejü volt, de ő inkább a nehezebbik részt választotta és hadat üzent a pokolnak: felcsapott erénycsősznek.

Feleségének minden szeszélye szent volt előtte. Ha új toalettet óhajtott az asszony, megkapta; ha fürdőre vágyott nyáron, elküldte; ha télen köhécselt, — ami minden második télen megesett, elküldte ozondús vidékre délnek. Szóval, ő volt a mintaférj megtestesülése.

Még a távolból is folyton erősítgette a hitvesi erény sáncait. Mindennap küldött levelet, a legtöbbször olyant, mely bélelve volt s mivel tudta, hogy a felesége szereti az orgonavirágot, a legnagyobb hidegben is küldött neki egy kis illatos tavaszt.

Jenő úrfi, Lucifer érdemes tanítványa, végül belátta, hogy így nem ér célt. Elgondolkozott hát magába és eszébe jutott, hogy még nem próbálta ki a szép asszony legkedvesebb bűnét. Erényt csak bűnnel lehet meghódítani: ez volt a konkluzió, melyre jutott.

S mivel nincs asszony hiba nélkül, csakhamar kitalálta, hogy Éva legkedvesebb bűne az inyencség. Minden az inyt csiklandozó csemege között pedig leginkább szereti a rákot.

A rák csúf egy állat, de szerencsére a gourmandok olyanok, mint a jó Isten: nem néznek a külsőre. Az inyencség bajnokai azt hirdetik róla, hogy aki még nem evett rákot, annak nem lehet fogalma a paradicsom menüjéről. A nektár és az ambrózia komiszkenyér hozzáképest. Az öreg Mohamed is csak azért protezsálja a hurikat, mert még nem evett szólórákot.

Ocskay brigadéros Ház Miklós rajza
A kamarás úr diplomatizál

II.

Éva asszony egy napon két csomagot kapott. Illatos volt mindakettő.

A fitos orrocska azonnal szimatolt s mivel finomabb volt a legfinomabb detektivorrnál, azonnal kitalálta, hogy az egyikben orgonavirág van, a másikban pedig rák.

Habozva állott a két csomag között, mint Herkules a váluton. Az érzés és az inyencség tusára keltek, a szolid morál és a csábító bűn elmondották beszédeiket s végül győzött az a csomag, melyben a rák rejtőzött.

Beláthatlanok a gondviselés útjai és kizárólagosan az ő érdeme, hogy a rák csak olyan hónapokban delice, melyeknek betüi között nem szerepel az r.

Ezt nem tudta Lucifer tanítványa. S amint Éva asszony megkóstolta a rákot, határozottan elfintorította fitos orrocskáját. A ráknak hautgoutja volt, ami más vadnak nagyon illik, de neki nem. Éva asszony tehát kijelentette, hogy Jenő úr lehet kiváló poéta, de annyit ért az inyencséghez, mint a hajdu a harangöntéshez.

Kibontotta a másik csomagot és mohón szívta magába az orgonavirág illatát. A hitvesi erény az egész vonalon győzött.

*

Menydörgés, kénköves füst, lobogó és sistergő lángok köszöntötték Jenőt, mikor egészen megtörve lépett a mester elé. Búbánatosan rezgő hangon elmondott neki mindent: hogy híven követte az utasítását, hízelgett a szép asszony legkedvesebb bűnének és mégis, mégis kudarcot vallott.

— Mert szamár voltál, — mondta haragosan a mester. — Megbuktál a vizsgán. Nem elég a szerelemben a hogyan, hanem azt is kell tudni, mikor. Büntetésképpen le fogod írni százezerszer ezt a kérdést:

— Mi történt volna akkor, ha én csacsi poéta egy r nélküli hónapban küldök Éva asszonynak szólórákot?

TÁBORI RÓBERT

Ki a jégre

Ragyogó szemekkel, rózsás két orcával, lihegő mellel és ruganyos izmokkal száguld az ifjuság a sima, fényes talajon és hatalmas félkörben sikamlik féllábon előre. Kecses, balletszerü mozdulattal emeli fel karjait és egyik lábát — ah, de isteni!... Úgy érzi, mintha nem is maga menne, hanem vinné a jég vagy egy csodás varázserő, szédületes sebességgel . . .

Miért, hogy az öreg megifjul, a fáradt erőt nyer, a vérszegény piros orcákat, a podegrás ruganyos bokákat?! Honnan ez a varázs, mely úgy vonzza ki az embereket a jég hátára? Talán csak azért mennek oda, mert fesztelenül mulathatnak ott Jancsi meg Juliska?

Vagy mert okvetlen soványodni akar Gömböczyné ő nagysága?

Hát mi tagadás benne Gömböczyné asszony egy kissé meg is fogy, Jancsi is talál ott szép kis Juliskákat, de az igazi korcsolyázó magáért a korcsolyázás isteni élvezetéért megy ki.

Persze, nem élvezet ez sem a kezdetén. Ha véletlenül harmincöt-negyvenéves úr a kezdő, biz ennek kegyetlen izomfájdalmat okoz a tanulás, míg a kis diák ifiúr meg a szőke kis fruska egy-két kisérlet után nagy vígan surrannak odébb.

Az izomfájdalmat első sorban a szokatlan nagy munka okozza, melylyel ezen kedves sport megtanulása együtt jár. Egész testünkkel nehezedünk ugyanis féllábunkra a korcsolyázás alatt és pedig sokkal hosszabb ideig, mint járáskor. Ez okból végeznek fokozott munkát legelső sorban a láb izmai, különösen az alszáré; ezen munkában azonban élénk részt vesznek a törzs, a hát izmai is, mert ezek segítik az egész testet megváltozott egyensúlyának fentartásában.

Ezt az egyensúlyt az izmok erejével tartjuk fent, melyeket természetesen az idegek dirigálnak; az egyensúlyt fentartó idegek középpontja, ahonnan az akarat mint tudatos vagy öntudatlan parancs indul szét, a sürgönydrótokon — akarom mondani az idegpályákon, a nyult agyvelőben van.

Hát ez hol fekszik? A koponya hátsó részén, annak fenekén s az első nyakcsigolya felső határáig ér le.

Ocskay brigadéros
Hegedüs mint Pyber vikárius

Ház Miklós rajza
Bárdi mint udvari kamarás

Amíg ez a nyult velő jól működik, addig összes izmaink egyensúlyban tudták tartani a testet. Ha itt baj van, azonnal támolygás, szédülés, bizonytalanság érzése áll elő minden mozdulatunkban és nem tudunk korcsolyázni. Az igaz, hogy járni is alig. Midőn pedig ez a nyult velőben keletkező akarat, mint parancs jut az izmokhoz, akkor az izmok millió fibrillái egyöntetü, céltudatos munkával dolgoznak.

Miért fáj ez a munka?

Azért, mert az izmoknak egymás fölött sok ezerszer kell csak rövid percek alatt is ide-oda csúszni és e mozdulatokkal a lustaság vagy a mozgások elégtelensége folytán szinte egymáshoz tapadt külfelületeket eltépni. Ugyancsak fájnak az erőltető mozgások által megfeszülő inak és izületek, melyeknek szállagai vaserővel tartják össze az izületek végeit.

A megerőltető izommunka, a túlfeszített idegtevékenység, a fáradtság, mely mindezt követi, az erő, mely a fáradtságot legyőzi, együttvéve mind hatalmas anyagcserét okoznak és így fokozzák az étvágyat.

Emellett természetesen erőt is gyűjtenek a mozgások által, sőt hatalmas erőmennyiséget halmoznak föl a testben, mely többlet azután kiegyenlítést keres és talál.

Ez a többlet hajtja a ruganyosfalu véredényekben élénkebben a vért a szív felé és mivel a belégzések gyakoribbak és mélyebbek, tehát gyorsabban élenyül a vér, vagyis gyorsan, alaposan kiszellőzzük egész vérünket, szinte egészen friss, élenygazdag vért kapunk.

A tüdő minden kis sejtje megtelik friss levegővel, ezért kell, hogy szabadban, jó levegőn legyen a jégpálya és ez a friss, élenygazdag levegő az, mely a tüdőben lerakódott millió veszedelmes bacillust, különösen a fővárosi levegőből bőven beszitt tuberkulózis-bacillusokat (tüdővész) elpusztítja, élegíti, azaz helyesen: elégeti. A tüdőcsúcsokban rakódnak le leginkább ezek a gyilkos kis szörnyetegek, mert a tüdőcsucsok csak teljes és mély, gyakori belégzések után tágulnak ki, különben pedig csak egy kicsit, vagy sehogy — itt tehát nyugodtan tenyészhetnek a bejutott baktériumok! De jaj nekik, ha, mielőtt elhatalmaskodtak, volna jó friss levegő jut oda, mert ettől csakhamar elpusztulnak.

Hány százezer tuberkulózissal fertőzött ember — kik különösen a főváros miazmás levegőjéből, piszkos lépcsőházaiból, füstös zárt kávéházaiból szedik föl a fertőzés csiráit — menekül meg a rémletes hektikától, a Jakson seain-korcsolya kegyelméből, az isteni sport útján!

Penészszinü kisasszonykák tüdeje megtanul hatalmasan lélegzeni és így vért kapnak, új, friss vért, mely pirosra festi arcukat!

A szív soha úgy dobogni meg nem tanul, — még akkor sem, mikor Ő érette dobog, — mint a korcsolyázás alatt. Más ugyanis az a szívdobogás, mely csupán egyoldalu erőlködés után, minő a futás, munka, hegymászás stb. keletkezik, mint ez a korcsolyázás közben lüktető szív.

Mindig nehezebb munkája van, ha nagyon dobog és így sokszor fáradtá, kimerültté lesz vagy túlságos vastaggá a szív izomfala, csupán a korcsolyázás alatt dobog könnyü szerrel, mert az egész test izommunkája segíti hajtani a vért rendes körutján. Ezért tesz jól ez a sport még beteg szívnek is, sőt ez az egyetlen sport, melyet okos mértékkel sokszor komolyabb szívbeteg is eltür, sőt előnyére, javulására fordít.

Fiúknak, férfiaknak persze vagy ötvenszer több hasznunk van ebből a gimnasztikából is mint — vállfüzős kisasszonyoknak. Ez a szegény ruhadarab ugyanis sohasem engedi a jó mély belégzést, tehát nem könnyíti a szívmunkát, nem engedi érvényre juttatni a vérkeringés gyorsítását, a teljes tüdőgimnasztikát és így sok sápkóros leány továbbra is tökmagszínü marad és fertőzött tüdeje hektikára viszi. Keskeny, ceinture-szerü füző talán jó szolgálatot is tehet, a magas füző ellenben csak bajt, betegséget okoz.

Oly óriási a test melegképzése a korcsolyázás alatt, hogy akár húszfokos hidegben is forró a bőr és forróak a test nyálkahártyái. Bátran lehet tehát könnyü, nem bélelt ruhában korcsolyázni, csakhogy tanácsos melegebb

kabátban kezdeni a korcsolyázást és ezt a kabátot addig le nem vetni, mig teljes gőzerővel nem dolgozunk és így sok meleget fejlesztünk.

Ekkor azonban le kell vetni a meleg felső ruhadarabot, hogy aztán fáradtságunk jelentkezésekor, vagy akkor, ha nemsokára, mondjuk öt vagy tíz perc mulva, befejezni akarjuk a korcsolyázást, lassabban járjunk és ekkor megint fölvegyük a melegebb felsőkabátot.

Gyenge korcsolyás, kezdő vagy öregebb általában melegebben öltözködjék, mert az ilyen nem tud elég meleget fejleszteni mozgás közben. Ez a túlságos melegfejlődés az orr, a torok, a száj és egyéb szervek nyálkás hártyáiban a leghatalmasabb, a legbiztosabb gyógyszere ezerféle torok- és orrbajnak, valamint a leghatalmasabb megedzés a hüléses bántalmak és kényességek ellen.

Ezért küldjük ki a migrénest, a könyvmolyt, az idegest, a vérszegényt, a rosszgyomrut, a podagrást, az örökké náthást, a torokbajost és ezek között az elbusult vitézt, az embergyűlölőt, a nagyon kövéret vagy a nagyon soványat a jégre, hol biztosan és alaposan meggyógyulnak.

Lassított tempóban hagyjuk abba öt vagy tíz perc alatt a korcsolyázást, ne egyszerre és lejövén a jégről, hacsak lehet, szép marssal induljanak haza, ne pedig lassan, fáradtan, vontatottan és nyitott kabátban.

Aki gyorsan ki akarja pihenni a fáradalmakat, vegyen otthon egy jó meleg fürdőt és biztosíthatjuk, hogy fényesen alszik utána. Ne menjen azonban hirtelen a meleg szobába, hanem fütetlen helyiségben tartózkodjék egy darabig és csak lassanként menjen beljebb.

Hagyjátok tehát a kártyát, a táncot és menjetek az erő és egészség szent nevében ki a jégre! A sok ülésben elernyedt izmaitok uj és löktető életre fognak kapni, melyet nem szerezhet meg a báltermek mozgása sem. Ami egyedül megszerezheti téli időben, az a korcsolyázás.

Dr. T. Ö.

Ocskay brigadéros

Mindenképpen nehéz egészen tárgyilagosan írni Ocskay brigadérosról ebben az ujságban, melynek Herczeg Ferenc a szerkesztője. Azt még megengedné, hogy kemény kritikát mondjunk, de hogy megdicsérjük, vagy csak csatlakozzunk is a napilapok elismeréséhez, eleve ki van zárva az ő szempontjából. Nagyon nehéz tehát annak az álláspontja, ki az Uj Időkben nyilatkozni akar Herczeg Ferenc valamely írói alkotásáról.

Ilyen esetben a megszorult író úgy segít magán, hogy idézi nagy írói tekintélyek véleményét és elmondja a darab meséjét azoknak, kik mint vidéki olvasóink egyelőre még nincsenek abban a helyzetben, hogy a színpadon végignézzék. Segítve van ugyan a dolgon bizonyos tekintetben azáltal, hogy éppen mikor ezeket a sorokat irom, könyvalakban jelent meg Ocskay brigadéros.

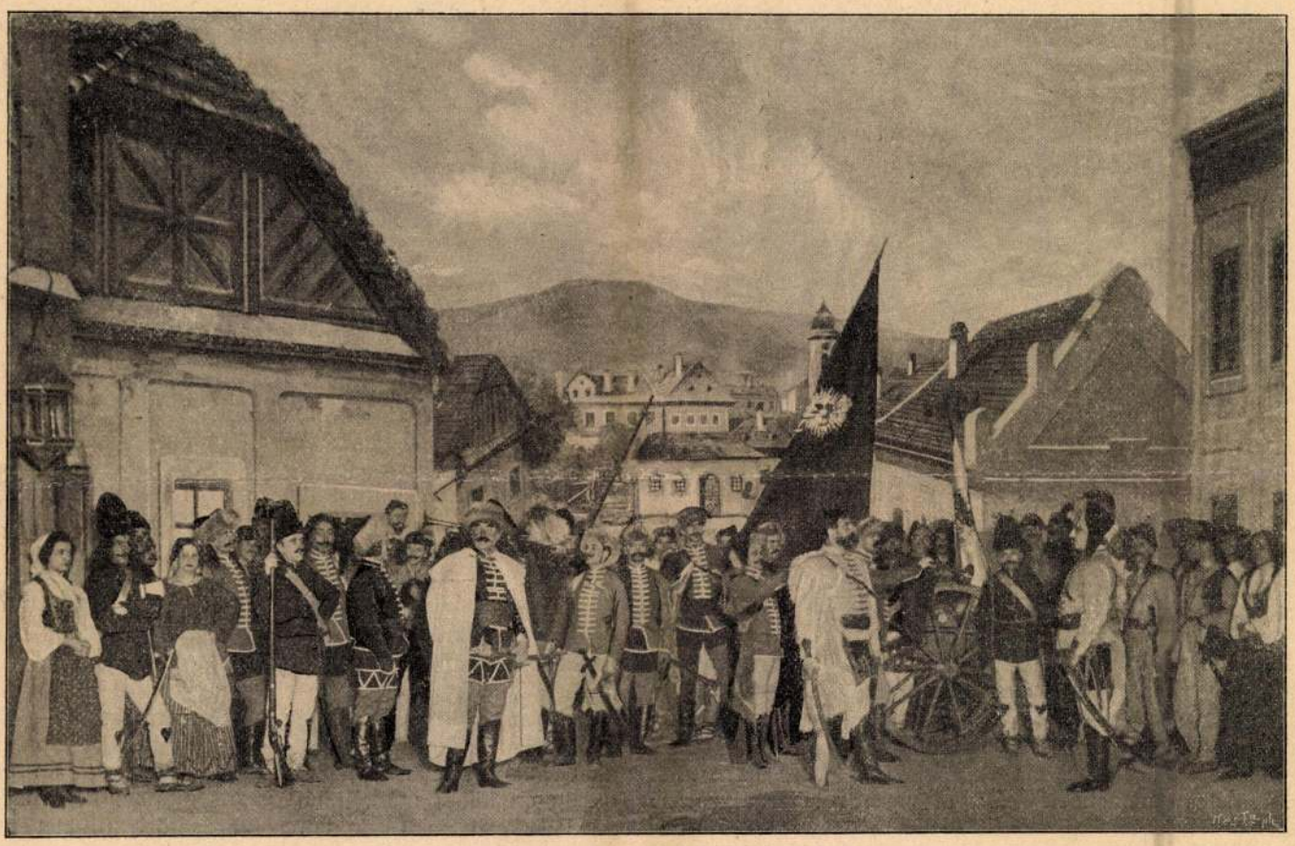

Ocskay brigadéros, második fölvonás — **A kurucok hozzák az elhódított zászlót** — Az Uj Idők fényképe

A díszes kiállitásu könyvből meggyőződhetnek olvasóink, mily igaza volt a fővárosi sajtónak és közönségnek, mikor lelkesedéssel fogadta Ocskay brigadérost.

Nem szorítkozom azonban csak ennyire, hanem idézem Rákosi Jenő beszédéből, melyet az Otthon szerdai estélyén tartott, azt a néhány részletet, mely alkalmas arra, hogy kellő világításba helyezze a darab irányát és minden tekintetben hazafias tendenciáját. Azt mondja a többi között az illusztris író:

— A poézisben két tendencia van csak, amely jogosan uralkodik: a hazafiság és esztétika, vagyis a szép eszméje. Konstatálom, hogy Ocskay brigadérosban, melyen ma is lelkesült a közönség, ez a két tendencia olyan diadalt aratott, hogy azt kell mondanom, hogy a becsületnek és a hazafiui szellemnek olyan aranyoszlopa, amely áll és az idők végéig állni fog, mint a magyar irodalom egyik dísze. Mert ennek a darabnak szelleme a hazafiság szelleme. Nem egyéb, mint a specifikus magyar hazafiság, mely a kuruc mozgalomban és a

A/20

Simo

Huber et C.

17 f 10 r
5 f 45 r } 22/55

Haász Miklós

U. 1218.

1914. be

a Newyork World

rajzolójának

szerzőtette.

MDK

Ház Miklós

Tanulmány. Rajz. Repr.

Művészet 1904. 125.l.

M.D.K.

Ház Miklós

Rajzát hozza a lap Gál Gyula szinmüvészről.

Szinház és Élet. Bp. 19o4. okt.16. II. évf. 42. sz.

M.D.K.

Ház Miklós

A lap rajzoló-müvésze és munkatársa, valamint
római levelezője.
"Szinházi levél Rómából"cimmel irja beszámoló-
ját a római szinházi életről.

Szinház és Élet. Bp. 1905. márc. 26. III. évf
13. sz. 197. lap

Haas Miklós

Ornamentális
szeveret
Repr.

Magyar Iparművészet

1897/98. 379. l.
(A Iparművészeti
Iskola kiállítása.)

Firenzei és umbriai Madonnái kevés
a beállitás,a komponálás sokkal vál
való a Louvreban őrzött "Madonna fé
lemes,ritmikus vonalvezetés érvénye
ránt.Behatóan foglalkozik a fény és
tónust akar elérni.Az alakok monume
dell'Impannatan"/1514,Firenze,Pitti
kával halmozták el.A pápa Róma müvé
megbizást tanitványaival végeztetet
nitványai.Ekkor már épitészettel is
ron is,részt vett a Santa Maria del
tésében is.A barnás vörös szinekben
Kiegyensulyozott kompozició a "Mado
A mozdulatok egymásba kapcsolódnak.
marad.-- Egészen ujszerü kompozició
Mária a kis Jézussal a karján a fel
gos glóriat fest,ami által plasztiku
s szépségét kiemeli.Spirituális elgo
galmazza meg,ami egészen eredeti.A f
tan,átszellemülve nézik a felhőkön m
San Sisto rend számára készitette a
Előbbi:Róma,Vatikán,1511./,L754-ben
volt.Szintén spirituális,viziószerü
köpenybe burkolt alakja,karján a kis
balra áll,ugyancsak a felhőkön Sixtu
térdel.Lent egy párkányra két kis an
Jézus tekintetében valami ijedtség,
Hiányzik az anya és gyermeke közötti
tek és angyalkák alakjával tökéletes
Rafael ezzel a transcendentális kom
Tartalmi tekintetben haladóbb Michela

Haáz Miklós

Ujházi mint hozja a Cigányban –

Repr.

Uj Idők 1900

VII. 5. n.

Nemes János gróf costume-fényképe

V. 184.

Ház Miklós

Fejfi tamulmanyo,
rajz
repr.
Művészet 1904. 125. l.

Haas Miklós

Dekorativ rajz - Repr.

Magyar Iparművészet

1899. 201. l.

MINDENFÉLE

Feltámadás!

Meghalt, meghalt az Istenember,
Mire megjött az alkonyat,
De a lelke nagy útra kelve
Bejárta a világokat.

Míg bújdosodott, sok ezredévet
Eltemetett a sírhalom,
De Jézus lelke nem pihent meg,
Ott könyezett a hantokon . . .

Ott könyezett ha eltemettek
Egy-egy méltatlan szenvedőt . . .
Kik vele éltek . . . érte haltak,
Azokra ő tett szemfedőt.

Nagy-néha újra tettet öltött
Fönséges tiszta szelleme,
De a tömeg éretlen észszel,
Doronggal fordult ellene.

... Korán van még... egy kis csapat tán
Megérti a nagy szenvedőt,
A többi, az — bár templomot jár —
Ma is keresztre vonja őt!

És mégis . . . egy nőt ismerek . . .
A haja ősz, a szíve szent;
Tán arra járt, a hol a Jézus
Nagy lelke szállva . . . szállva ment.

Mert láttam őt, midőn térdelve
Ellenségért imádkozott . . .
Husvét van . . . a harangok zúgnak . . .
Feltámadott . . . feltámadott! . . .

PÁLLNÉ P. CECIL

Husvéti adomák

Husvéti vakációk idején az volt nekem a legkedvesebb, ha édesapám, a saját gyermek- és diák-korából mesélt egyet-mást.

Sokan voltak ők testvérek, mindegyiknek volt valami históriája. Lillának micsoda remek husvéti tojást karcolt Jászay Pali, a hires pataki diák. Egy kinyilt rózsába Himfy dalainak tizenkét strófáját karcolta bele, de olyan makula-mák betükkel, hogy csak nagyitó üveggel lehetett elolvasni.

A Károly tarka ponnijának a történetét különösen szerettem. Gyönyörü kis ló volt a tarka, s hogy a fiúk hazajöttek vakációra, Károly nagy örömében agyonétette a ponnit. Ezt rendesen kellő hangzamattal mondta el jó apám és ha valakit csupa nagy szeretetből nem hagytak békében, igy szólt rendesen a lecke:

— Úgy jár majd, mint a Károly bácsi lova . . .

Tragikomikus eset volt a Dani husvéti fürösztése is. Dani nagyon eszes fiu volt, de egy kissé árulkodó természetü gyermekkorában. Ráadásul félénk, gyámoltalan és öccseire szoruló. Hol ezért, hol azért pityeredett el és szaladt panaszra a nagyanyjához.

Néhai való jó Kazinczyné urasszonyom, aki nagyra tartotta az okos Danit, ilyenkor mindig vigasztalta.

— Ne sirj, unoka, tied lesz Bári.

Bári egy gyönyörü szép uradalom volt Zemplénmegyében, amiért érdemes is volt Danikának abbahagyni a pityeredést.

Történt, hogy husvéti vakációra ismét hazamentek a fiúk és volt nagy öröm a piros tojás, kalács, meg egyéb ajándékokkal. Csak Dani duzzogott egyre. Neki semmi sem volt elég jó, elég szép, hol a Józsi, hol a Károly, majd a Lacika ajándékait vélve szebbnek.

— Ne búsulj, tiéd lesz Bári, — vigasztalta szokott módon a nagyanya, de ezúttal még a rendes panacea sem használt.

Bári még nagyon távol esik tőle, de a szebb piros tojások itt vannak . . .

Hogy öccseit megkeresitse, mindenféle gyermekes furfangot eszelt ki. Föllovalta őket egy és más csinyre, aztán beárulta a nagyapjuknál. A testvérek nagyon megbosszankodtak.

— Megfürösztjük, úgyis itt a husvét, — határozták el.

Délután pedig elmondták Daninak, hogy pompás mulatságot találtak ki. A kerti tó hídjára lepedőt kötnek, abba belefeküsznek, úgy hintázzák magukat.

— Ez bizony nagyszerü lehet! — hagyta rá Dani és ő volt az első, aki belékivánkozott a lepedőbe.

Kényelmesen, szépen kinyújtózott, akár egy napkeleti fejedelem s hagyta magát ringattatni.

De egyszerre csak látja, hogy öcsesei lekötik a lepedőt a hídról és magasra emelve, befordítják a tóba.

— Fogsz még árulkodni? — kiáltották aztán egyhangulag s miután Dani iszonyúan rug-kapált a sekélyes mederben, fogadkozva, hogy soha többé nem fog árulkodni, segítségére siettek és szárazra segítették.

Az áprilisi fürdő nem ártott Daninak, sőt használt, mert az árulkodásból mindörökre kigyógyitotta.

*

A budai várlakban József nádor idejében nagyon érdekes volt a nagyhét.

A nagy palatinusnak három felesége közül egyik sem volt római katolikus. Az első, Mária Pavlovna, az ortodox hitü szép orosz hercegasszony sokkal hamarabb elhalt, minthogy udvartartásáról sok följegyzés maradhatott volna. Második neje, Hermina királyi hercegnő helvét hitvallásu, a harmadik, Mária-Dorotya evangélikus volt.

A nádori asztalnál minden bőjti időszakban két asztalt terítettek. Egyiket az udvartartás protestáns, a másikat a katolikus tagjai részére. A protestáns táblánál Hermina királyi hercegnő idejében Kleinmann udvari pap prezideált, míg a katolikusnál többnyire Beckers gróf.

Az étrend is kétféle volt, még József napján is, ha az bőjtbe esett. A szolgák nagy ezüsttálakon hordták be a halakat, de nem hiányoztak a finom pecsenyék sem, sőt annyira ment a körültekintés, hogy az udvarmester megkapva a meghivottak listáját, rendesen instruálta a lakájokat az illetők hitvallásáról is. Néha azonban minden körültekintés mellett is esett egy-egy kis hiba.

Így egyszer egyik inas valami rettenetesen szálkás halat prezentált egyik pestmegyei kálvinista vallásu táblabirónak. A nemes úr kivette tisztességből, de látva a csatacsillagként felé meredező szálkákat, a világért sem nyúlt volna hozzá.

Mindenki evett, csak a derék úr tartogatta kezében villáját, rákká pirulva szégyenletében. Hermina királyi hercegnő, aki egyike volt a leggyöngédebb lelkületü asszonyoknak, gyorsan intett a major domusnak. Egy pillanat alatt eltünt a szálkás hal, a másik oldalon pedig ezüst vállrózsás inas prezentálta a pompás töltött borjumellet.

— Mi kálvinisták nem igen tudunk a hallal bánni — mondotta aztán az ebéd utáni cercle alkalmával a királyi hercegnő. Az egybefoglaló nyilatkozatot oly nagyra vette a pestmegyei táblabiró, hogy hazamenvén, az egész jelenetet örök emlékezetnek okáért azonnal irásba foglalta.

*

Ragályi István, Borsodmegye egykori hires alispánja arról volt nevezetes, hogy nem vetette meg a jóféle itókát. Szájhagyomány, familiáris adomák följegyezték róla, hogy még a generalis megyegyülések alkalmával is ott állt előtte egy öblös bilikom, háta mögött meg a hajdu.

Ragályi István aztán ha szomjazott, — és ő gyakran szomjazott — csak intett a hajdunak és a bilikom egyszerre tele lett jóféle darócival.

Egy husvéti alkalommal az alispánnak egyik unokaöccse, később veje is, Ragályi Tamás, illő tisztességtudással beállitott a sajószent-péteri kúriára, hogy meglocsolja a házi kisasszonyt, a szépségben és földi javakban gazdag Ragályi Magdolnát.

Magdolna kisasszony éppen a kerti kiskapun lépett ki, utána meg jött az alispán uram, mikor Tamás úrfi szembe locsesantotta a rózsavízzel, de nem látva a hatalmas vicispánt, az is kapott egy kicsit a husvéti szagos vízből.

Lett nevetés, maga az alispán nevetett legjobban és kétfelé törölve bajuszát, félig tréfásan, félig zsörtölődve jegyezte meg:

— No fiam, Tamás, csudát műveltél. Egész életedben emlegetheted, hogy vízzel itattad meg Ragályi Istvánt. *Krónikás*

Nász a Dunán

Kár, hogy a fővárosi poéták a belső korzókon sétálnak. Kijebb, nevezetesen a Dunaparton sikeresebben hajszolhatnának hangulatokat. Minden uszály, mely a parthoz simul, egy-egy szigete az idillnek. A dunai uszályok alatt nem a női konfekció selyemtermékeit értjük. A teherbajókat szólítják ezen a néven, hűséges szolgai fordításban a német „slepp“ mintájára. A magyar hajósember nyelve máig is inkább a sleppre jár. Az ő nyelvérzékének nem imponál az akadémiai nyelvszótár s a magyartalan uszály.

Ezeken a sleppeken a családi idil permanenciában van. Közvetetlenül a kormánykerék előtt kis fabódé emelkedik, melyben csekélyke kényelemmel, de őszinte derüvel tud elhelyezkedni a családi tűzhely. A fabódé tetejéből kinyuló kályhacső füstje sejteti, hogy a családi tűzhely kellemes és gásztrikusan is figyelemre méltó meleget áraszt. Ezen a

A bor III. fölvonása

MATYI ÉS RÓZI ÉRZÉKENY BÚCSUJA

Az Uj Idők számára rajzolta Ház Miklós

szük helyen, a fővárosi zaj közvetetlen szomszédságában, a falusi idil helyet tud magának szorítani.

A födélzeten egy-egy vérbéli komondort látunk nyujtózkodni. A falusi állat nem sokat látszik törődni a mozgalmas milieu-vel, épp oly flegmatikusan ásit, mint juhászkutya-kartársai a fenséges rónákon. A fabódé előtt cserepekben muskátli, szegfü és rozmaring díszlik. Az asszonyok vásznat szapulnak, olykor rokkán fonnak, s a gyerekek sárkányt eresztenek. Szóval, az uszály födélzetének szük keretei között hamisitatlan falusi csöndéletet szemlélhetünk, persze nyájkolomp és tehénbögés nélkül

A minapi koratavaszi enyhe éjek egyikén érdekes, sőt fantasztikus kép bontakozott ki az egyik slepp födélzetén. Az emelő daruk poznáinak tetején színes lámpák küzködtek a sötétséggel, misztikus világosságot szórva a födélzetre.

A födélzeten lakodalom volt. Igazi falusi nász. A kormányos hozott asszonyt a házhoz, helyesebben a hajóhoz. Két szerb matróz tamburázott. Nagyon óvatosan kezdték a dinamikai hatásokat, nehogy a parti rendőrség csendháborítás címén beleártsa magát. A lakodalmas nép is szolid, tompított hangon kurjantgatott, de azért vigan aprózta a csárdást a lisztes zsákok és a petroleumus hordók között.

A menyasszonyt sorra megtáncoltatták. Olyik szilajabb fölbuzdulásában majdnem belesodorta a Dunába. Kétségtelenül, igen veszedelmes menyasszonyi tánc volt, mert a sleppek födélzetét nem szegélyezi korlát. A termetes menyasszony föl is sikított néhányszor. De baj nem történt Azaz . . . mégis. Mikor hajnaltájt a lakodalmi vígság elült, a násznagy a vasmacskát segítette fölhúzni. E buzgósága közepett kissé félvállról vette az egyensúly törvényét, s a vizbe pottyant. Mire a többiek segítségére igyekeztek, a vén hajós már a parton káromkodott. Pogányul szidta a vizet, amihez úgyis mint megázott embernek, úgyis mint idült alkoholistának kétségtelen joga volt.

— Nos, Ábris, megemlegetem a lakodalmadat. Sokszor voltam násznagy, de vizet csak most ittam lakodalmi alkalmatossággal.

Azzal megeresztett néhány cifra szólamot s eltűnt a többivel. A hajó megindult. A fiatal asszony söpörni kezdte a födélzetet, a fiatal férj a hajókeréken állott. Odaszólította a kötelesség. A teherhajó lassan vánszorog. Nincs nászutazási célokra berendezve. De a hajósnép nem ideges, győzi türelemmel. A fiatal asszony szépen bevonul kamarájába, a fiatal férj néhány lépésnyire tőle a hajó sorsát kormányozza.

Ne aggódjunk. A szerető szíveket nem a végtelenség választja el egymástól, a sleppre nem leselkednek alattomos szirtek. Valószínü, hogy Pakson kiköt s ott . . . folytathatják a nászutazást. *Lucián*

Színházi élet

Egy színműíró, kinek még a drámaíró kollégái is a legteljesebb sikert kivánják, vajmi ritkaság. Mert sehol, még a színészek között sincs annyi féltékenység, mint abban az írói céhben, mely a színpad számára dolgozik. Idősb Dumas Sándorral megesett, hogy mikor fiának egyik darabját először adták a Théatre Francais-ban, megeredt az orra vére és sehogy sem lehetett elállítani a vérzést. Az előhivott színházi orvos tanácstalanul állott, a színésznők sopánkodtak, de általános lett a jókedv, mikor a mult héten elhunyt Got a következő megjegyzést tette:

— Ha nem használ semmi szer, akkor a következő fölvonás elején fütyüljön és piszszegjen a közönség. Attól bizonyára elál Dumas úrnak orrvérzése.

Nos hát, a mult pénteken, Gárdonyi Géza A bor cimü parasztvigjáték bemutató előadása alkalmából egy olyan sikernek voltunk tanui, melynek mindenki tiszta szivből örvendett, még a kollégák is! Hogy ezt a csodát megértük, nem elég a darab jelességére hivatkozni, de szem előtt kell tartani a szerző rokonszenves egyéniségét is, melyről azt lehet mondani, hogy nincs ellensége. Gárdonyi Géza egyenes, jóságos egyéniségében, valamint hatalmas talentumában megvan az a varázs, hogy még a féltékenységet is lefegyverzi.

Ami a darabot illeti, az valóságos prizmája a magyar falusi életnek. Akármelyik oldaláról nézzük, csak úgy lüktet benne az élethüség és a nyelve olyan zamatos, tőrülmetszett és költői, hogy mint a magyar muzsika megrezgeti a szivnek valamennyi húrját.

A cselekménye — olvasóink ismerik a mult héten róla elmondottak után — nem éppen zajos, de megvan benne a lelki élet minden mozgalmassága, ami szükséges, hogy eleitől végig érdekeljen. Nem esnek meg benne nagyobb drámai evolviók, a külső hatásokat sem hajhássza, de mély, bensőséges és igaz. A hatása megvolt, amennyiben a vígjáték nagyon tetszett és a szerzőt minden fölvonás után vagy féltucatszor kitapsolták.

A Vígszínháznak is megvolt ezen a héten a maga eseménye. Szombaton búcsuzott el tőle egyévi működés után Jászai Mari, hogy mint élethossziglan szerződött tag visszatérjen a Nemzeti Színházhoz. A búcsu fájdalmas volt s nem legkisebb mértékben a búcsuzó művésznőre nézve! Mert annyi őszinte pályatársi szeretettel, annyi igaz tisztelettel az igazgatója részéről tán nem fog egyhamar találkozni. Ki is fejezték ezt Faludi Gábor, a Vígszínház bérlőigazgatója, Ditrói, az igazgató: a színház és Hunyady Margit a pályatársak nevében. Megpecsételte a közönség, mely az egész előadás alatt folyton tüntetett Jászai Mari művészete mellett.

Különben a szezón is búcsuzik már. A komoly és a víg drámai muzsa egyaránt készülnek a nyári pihenőre és átengedik a tért egyidőre a Barnum-féle cirkusznak, meg az illinoisi zuávoknak, kik a Magyar Színházban esténkint a falramászást produkálják nagy eredménynyel. *T. R.*

Uj Idők 1901. VII. 324. l

A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetség Üvegszakosztálya és a Goszthony Mária Nemzetközi Üveg Alkotótelep és Szimpozium Alapítvány tisztelettel

meghívja Önt
Bárdudvarnokra,
1993. augusztus 15-én 18 órára,

a III. Nemzetközi Üveg Szimpozion ünnepélyes megnyitójára

A szimpoziont megnyitja
Dr. Kálmán Attila államtitkár

és
† Házi Tibor (1946-1993) üvegművész emlékkiállítására.

Megnyitja
Dvorszky Hedvig művészettörténész

Támogatók:
Művelődési és Közoktatási Minisztérium
Somogy megye Önkormányzati Hivatala
Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Alkotóművészeti Alapítvány
Magyar Hitel Bank Művészeti Alapítvány
Symposion Alapítvány
PRIMAGÁZ
GB-Ganz Tüzeléstechnikai Kft.
SIÓTOUR Rt.
Motim-Kerlane Kerámiaszál Kft., Mosonmagyaróvár
Creative Glass
Salgótarjáni Üveggyár
Parádi Kristály Manufaktúra Kft.
Zsolnay Porcelángyár
Parti Galéria, Pécs
Márvány, olasz-magyar Kft., Bárdudvarnok
Bárdudvarnok Polgármesteri Hivatala

III. Nemzetközi Üveg Szimpozion
Bárdudvarnok
1993. augusztus 15-22.

A szimpozion témája a hal.

Program:
augusztus 16-21-ig 8-16 óráig olvadt üveg kidolgozás: festés, öntés, hajlítás, csiszolás

Előadások:
augusztus 16. hétfő:
— *Frantisek Janák (Prága):* A cseh üvegművészet és a hal
— *Varga Vera:* Róth Miksa (1865-1944) üvegfestő és mozaikműves munkássága

augusztus 17. kedd:
— *Pawlak Kazimierz (Wroclaw):* A lengyel üvegművészet és a hal
— *Bodonyi Emőke:* Közérzet egy fogalom és jelenség értelmezésére - Stúdióüveg kiállítás, Szentendre, 1993.
— *Mendöl Zsuzsa:* A hal szimbolikája és megjelenése az üvegművészetben

augusztus 19. csütörtök:
Varga Vera:
— Régi magyar üveg
— Szecessziós üvegek az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében

augusztus 20. péntek:
Takako Sano:
— Az üveg a japán műtárgykereskedelemben
— Európai és amerikai üvegművészet

augusztus 21. szombat:
— *Varga Vera:* Rövid ismertetés a Corning Múzeum gyűjteményéről
— Egyéni munkák diavetítése

Az előadások este 9 órakor kezdődnek.

◆

Augusztus 18-án 20.00 órától HUTA-buli, közreműködik a Kaposfői Tűzoltózenekar.

Tisztelettel meghívjuk
1993. augusztus 19-én 17.00 órára

'Sigmond Géza üvegművész

kiállítására,

Somogy Megyei Múzeum, Múzeumi Galéria
Kaposvár Fő u. 10.

Megnyitja: a művész

Megtekinthető:
1993. október 3-ig, hétfő kivételével naponta 11-17 óráig.

és a III. Nemzetközi Üveg Szimpozion zárókiállítására,
1993. augusztus 22-én 16.00 órára
Bárdudvarnokra.

A szimpoziont bezárja:
Forintos László polgármester

A kiállítás 1993. október 30-ig megtekinthető, szerda kivételével naponta 10-18 óráig.

A szimpozion ideje alatt ajánlott kiállítások:
Báthory Júlia életmű kiállítása,
Iparművészeti Múzeun, Budapest
Stúdióüveg, Szentendrei Képtár, Szentendre
XIII. Országos Kisplasztikai Biennálé,
Pécsi Galéria, Pécs

MDK

Hechs Szöriné

kapufombormü

Szegedi fogad. tpl. festési és üvegmozaik munkái.
Képzőművészet, 1929. 2o. sz. 128. l.

MDK

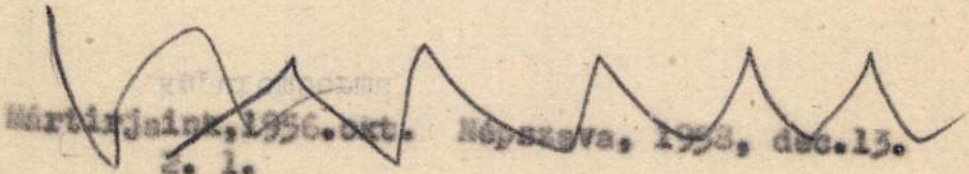

Mártirjaink, 1956. okt. Népszava, 1958, dec. 13.
2. 1.

Hazler Jakab

könnves

+ 1761

l'

Schoen Óbuda

52. l -

~~Pesti német színház~~ VII. 30.

HÁZMÁN Ferenc

M. Nemzet, 1991. szept. 30.

Házmán Ferenc festőművész munkáiból gyűjteményes kiállítás nyílik 1991 szeptember 30-án, hétfőn 17.45-kor a Benedek Elek iskola galériában; 1186 Pestszentlőrinc, Tövishát u. 8.

HÁZMÁN Ferenc

M. Nemet, 1991. sept. 28

■ **Házmán Ferenc** festőművész munkáiból gyűjteményes kiállítás nyílik 1991. szeptember 30-án, hétfőn 17.45-kor a Benedek Elek Iskola Galériában; 1186 Pestszentlőrinc, Tövishát u. 8.

Kazmán Ferenc

a.f.: Mester és tanítványai

Művészet, 1982. november

Rónay Mária

Házov, G.F.: Répácska, csontfaragás

SZABAD MÜVÉSZET

1954. jan.-febr. sz. 13.l.

/Dobrovits A.: Az oroszországi szovjet föder. közt. társ. alkalmazott népmüv. és iparmüv. kiállitása/

Grafika, litográfia
Szolnok megyei paraszt, Hazing

Honderü, 1843. II.k. 507.

Pesti Salon

Hazslinszky Kálmán

Szül. Eperjes 1868 ban
luth. Gim. četts.
1887/88 I. I szakosztály
1887/88 II. " "
Szül. Eperjesen 1869 máj 24
1888/89 I. II. osztály
1888/89 II " "

Haseloff VII. 219.

Hajslinszky Kálmán 1868 –
1907. festő
jó élete.
Pozsonyi ág. h. ev. lyc. 1907/8.
értesítő 3–4. l. (H. N.) arckép
nel

Loraini (Ohio) magyar önképző-Kör

~~arcképet~~. IV. 261

HAZSLINSZKY *Kálmán*, festő, * Eperjes 1869, † Pozsony 1907. A bpesti mintarajziskolában tanult, azután Budapesten és Pozsonyban működött. Főleg naturalista arcképeket festett.

Ke-G, I. 445. l

Hadsereg.

Vértes tiszt.

~~A~~ Egész alak~~...~~
hátratettés balját kar
nak tábláján a jelzés „F
kék; nadrágja fehér; vért
Derekát szolgálati jelve

Austrian Off
Prince Char
s legalól Középütt: „P
Booth Duke St

Reikaren, ~~...~~

4

Hazslinszky Kálmán

nut. 1869

1889/90 I. III. osztály

1889/90 II " —

1890/91 I–II. IV. " "

1891/92 IV " "

Körmöczi ötvöskréh pecsétje V. 287

Hazslinszky Kálmán

1887/88 – 1894/95

Ferképzomfoiskèvk

90. l.

Házy festő

MDK.

Neve megemlítve.

Nikolaky = „Képzőművészeink 50. tár-
lata a Városi Múzeumban"

Dunántúl, Napló 1949. VI. évf. jan. 9. 6. l.

Hári Gyula

„Fakuló virág" c. olajfestményét
Berzeviczy Károly báró nyerte
a Képzőművészeti Társulat
műtárgyrendelésén (emlékre)

Magyarság 1938 I. 9

Házy Gyula

"Szent Márk-templom Velencében" c. műve
a Magyar Képzőművészek Egyesülete jub.kiállításán.

Pesti Hirlap, 934.XII.13.

MDK

Házy János

A barii vásár magy. pavillonjának készitése.

Magy. Iparmüvészet, 1933. 202. l.

Házy Károly festő

A Szocialista Képzőművészek
Csoportjának tagja -emlitve

Népszava 1972 julius 29 lo.old.

Hézy Károly festő

alkalmazott a Szocialista

Képzőművészek Csoportjához

Népszava 1972 julius 29 1o.old.

Házy Lajos, ipa~~rn~~, +1942 VI.3o

Rónai Mária jegyzete.

Patak Jenő

Táblakép.

"Est Rómában"és"Reggel Rómában" a Häckel festő müvei a Müegylet kiállitásán.

Fővárosi Lapok 1864.I.évf.87.old.

Ø Hazslinsky Tsér

sík diszítés

1920 - 22

Éimisk 1930. 84 l.

8651.

ílo kapitány vállravetett men-
van ábrázolva. Jobb kezében a
edig csipőjére támasztotta. A

ıg
garischen Huszaren Rittmeister.

Schmidt excud Aug. Vind.

·l. 29:19.7 cm.

)05
·24

~~Budapesti cs. és kir. Katonai~~

~~parancsnokság X. 217.~~

Ø Haeberlin, Carl (ä)

festő

l.

Hadtört. Kőrl

1975. 429. 1

l az okmány:

k Országos Főfelügyelősége.

herczeg Sándor utcza 13./

Jelen leletet fölvette:

Budapest, 191 évi.....hó....

Häbinger Mátyás

ács

Sopron

1754. okt. 30

polgárcskii

Házi

Babilon ~~N. 34.~~

Häfenstauer Mihály
ötvös
1649-be követhefel a rimaszombatá
ötvös céhet.

Romer Floris F. A herai ötvös céhek
nabafai. Szaradott. 1877 évf 4 zol.

Häfenstauer Mihály ötvös. 1649-töl a rimaszombati ötvöscéh tagja volt. Tolsván élt. (Mihalik S., A rimaszombati ötvöscéh. Bp 1919.)

Häfenstauer Mihály

Pinczehelygörbö h. n. - II. 174

Mihalik Sándor: A rimaszombati ötvöscéh.
Bpest, 1919. 58, 92. l.

Häfenstauer Mihály, ötvös. A vimaszombati ötvösczéhbe 1649-ben állt be. Tolsván élt.

Häffel János

épitész, jezsuita pater
a besztercebányai ház
superiora
terverte az ottani colle-
gium ± épületét 1695-
ben s ő vezette az
épitkezést az utolsó rész-
letig. Az épület

± harom emeletes.
1697. ben kisült el.
Fenti meghalt 1705 ben.

Jurkovich Emil:

A besztercebányai kir.
kath. fögymnasium
története. A besztercebányai kir. kath. fögymnasium tört. az 1894-95. tanévtt. Besztercebánya 1895. 57. l. 57. l.
27. 62. l.

Valóminüleg ő terverte és épitette a colle-
gium szemplomot is ~~[illegible]~~ épitése ~~[illegible]~~
(1702-ben ő) kezdte

Häffel János

a besztercebányai kath. gimnázium épületének tervezője. A gimnázium mellett lévő templom a szekesegyház, mely a XVIII. században épült, s melynek első terve valószínűleg fentitől származik.

Lux Kálmnál való megbeszélés alapján

V Cahier des Deſſeins a l'Uſage des Ar
pour faire de Friſes et aut

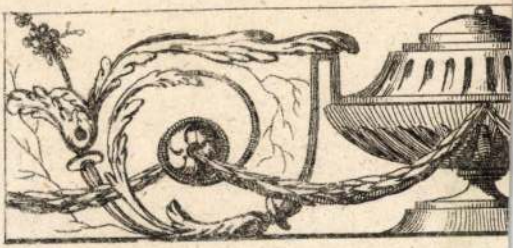

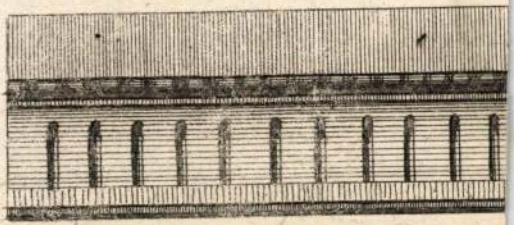

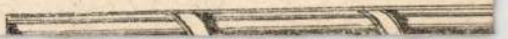

Haeffel János

cvid

Jurk 1895

27, 43. 57, 62. l.

Pótfüzet 13, 32. l.

(lásd bibliograf cédulainn közt Jurkovics Emil alatt.

Händelmayer

pesti körajzolás

l -

Dreschergyermek

87. l -

Csont zabla VI. 244.

Händelmayer G.

U. 4233, 66. l.

Veszeczi múzeum épitk. segélye

VIII. 70.

Händelmayer G.

1.

Schoen Pest-Buda

66. 1.

Igazg. III szekr. 1914:V 19 IV rész

T.K. 1241

Hämmerlein Károly festő
(uj vidéki templ. oltárképe)

Religio, 1853. dec. 8. 539.o

Le velezések.

Hämerle Pál

ágyuöntő

Kassa 1632.

l.

Arch. Ert.

1903. 219. l.

asok, nyugbéresek illetményeit az
tve alap terhére utalványozzuk. Itt
radékosoknak járadékkiegészitő se -
k elő és számoltuk el.
957/1939.-XII.sz. rendelete következ-
i járadékra jogosult volt alkalmazot-
egészitettük ki. Ez 12.2o8.2o P több-
nyzattal szemben. Ezenkivül a járadé-
a járadékkiegészitő segélyek és a ne-
dést mutat.
o P volt a kiadás. A többletet a

Hämerle Pál

ágyúontó

1652. Kassa.

K 219 C

Hämorle Pál ágyúöntő 1652. Kassán. (Kemény L., Arch. Ért. 1903 219. l.)

Urnatemető, szentléleki ~~vár~~ mellett

V. 186.

MDK

Hälbing János épitész

Rudasfürdőt boltozta 1719-ben

GenZakBpest, Kézirat. 76. l.

Hähnisch Frigyes

szobrász

Budapestről, 1873-ban

16 éves 16/57

Hähnisch Frigyes, szobrász, Budapestről, 16 éves korában, 1873 okt.-ben iratkozott be és 1876 júl.-ig a szobrászati szakosztályban K. Kundmann tanítványa volt.

Lásd Fleischer Bées 50. l.

Hähnisch, Anton

nemet arcképfestő

1817 – 1897.

Gróf Wimpffen Felix-
né a. gf. Lynar
Margit arcképe.
Pasztel ovális alak-
ban, 1869.

Végh Gula

Bozsoki leltár.
Bozsok 1921 – 1946.

valószínűleg
nem Ell

Zólyomi várfelügyelőség

4. szám
1907.

Müemlék
Országos Pe

Hivatkozás
kelt 212-1907 szám
sítésére a nagymé
közoktatásügyi mi

Hähnisch 1839

jelzéssel finom
női arckép, aquarell-
miniatür, amely
állítólag Csömörön
készült és Dürk

Sasoltárt ábrázolja

Guttmann Emil

[illegible]

Római pénz IV. 124.

Ø

Hähndel J. David

valóstimulac
elírás a
név

ötvös

Fedeles kancsó
1774
m 31 cm
Késmárki ev. egyház
tulajd.
Tml

SOPRON

Museo: A soproni Kapitólium 3 szobra.

Paulovics, Stefano: Il Campidoglio di Savaria.
Corvina, III – 1940, nuova seria, 223, 231, 233 l.
234, 235, 236 l. (képe 228 l)

Hähnel Henrik Gyula

drezdai nobrásztanár

l.

Buday: Deák-nobor

25. l. 47. l. (Hähnel Emőnek irva), 50. l. 84. l.

l'arte. Egli si circonda di filosofi, studiosi e di artisti. Il suo palazzo, i suoi tesori erano famosi in tutto il mondo di allora. La sua biblioteca non ha quasi la pari. Alla corte di Leonello lavorano ottimi miniatori: Jacopino d'Arezzo, Giorgio d'Alemagna, Guglielmo Giraldi, Magnani, Matteo Pasti da Verona, Marco dell'Avogaro. La ricchezza della corte attira a Ferrara artisti da ogni dove. Vengono a Ferrara, anzitutto, miniatori milanesi; così, il famoso Guinoforte de Vichomercato. Durante la breve, appena novennale, signoria di Leonello d'Este si finiscono codici uno più sfarzoso dell'altro. E non tardano a manifestarsi i risultati del suo amore per i libri, del suo mecenatismo. Borso d'Este, suo successore, forma sul suo esempio la vita della corte; durante la sua signoria, l'arte ferrarese è tra le prime in Italia: la miniatura ferrarese è per decenni degna emula, anzi eguale, alla miniatura di Firenze e di Napoli. I codici miniati di Borso d'Este rappresentano quanto di più artistico vi fosse allora in questo campo, e spingono certamente Mattia a seguire l'esempio di Ferrara. È noto, che, consigliato da Giovanni Vitéz, Ladislao V si fosse rivolto a Borso d'Este per avere codici e libri. Dunque l'interessa-

Hähnel ~~Emil~~ Henrik Merle

zobrazitanár Drezda

l.

Liber Bpest zobrai

201. l.

Schubert és a képzőművészet

Irta: *Molnár Antal*

Az a nemzedék, mely már felnőtt korában élte át a napoleoni idők viharait, pacifista érzésűvé vált és nyugalmat óhajtott. Míg az empire hatalmas lelkességek hullámain ötvöződött, addig a biedermeyer már a teljes lelki szélcsend művészete. De az a generáció, mely 20 éves korában már a biedermeyerrel találta szemközt magát, mely még gyermekkorában élte át a nagy háborúkat, nem a nyugalmat kereste művészetében, hanem kereste a *kiutat* minden megrögződöttből, kicsinyesből, nyárspolgáriból. Igy született meg a *romantikus* képzőművészet, a XIX. század tipikus szellemének képviseletében. E romantikus művészetnek alaptermészete, hogy keresi a valószerűtlent, a fantasztikust, meseszerűt, rendkívülit, s hogy túlhangsúlyozza az egyénit. Avval, hogy elfordul a valóságtól, túlnyomóan sujetművészetté kénytelen válni, olyanná, mely elsősorba helyezi a *tárgy* fontosságát, másodsorba a formáét. Avval, hogy túlhangsúlyozza az egyén érzelmeit, kiemelni kénytelen a különleges atmoszférát és »muzikálissá« válik. Ezek a vonások nem kedveznek a képzőművészetek alaptermészetének, de nagyon is otthonosak az irodalomban és zenében. Igy a romantikus művészetek hierarchiájában irodalomé és zenéé lett a vezetés, a képzőművészetek is ezeknek hatása alá kerültek. S míg az építészet egészen visszafejlődik e stílus hatóidején, míg a festészet az impresszionizmusig alig vet fel új formaproblémát, addig irodalom és zene hatalmas új virágzásnak lendül a romantikában.

Ezt kell megfontolnunk, amikor Schubert és a képzőművészet kapcsolatait keressük. Ez a nagy zeneszerző, kinek 100 éves halálozási évfordulója 1928-ra esik, a romantikus zene szellemi megalapítói közt az elsők sorába tartozik. Az 1820 körüli bécsi művészi fiatalság egyhangúan apostolának tartotta őt és ilyen értelemben is vette őt körül rajongó szeretettel. Baráti köréhez a követ-

Schubert a zongoránál
Részlet Kupelwieser vízfestményéből

Esterházy Karolina grófnő
Hähnisch Anton vízfestm. (1837.)

A Magyar 1928. 6-7. sz.

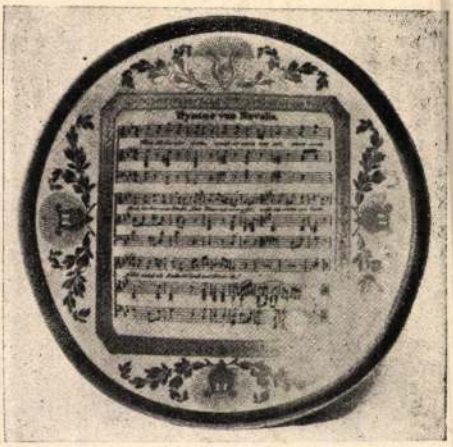

Kávéscsésze, Schubert-múzeum, Wien

Csészealj, Novalis himnusszal. Schubert mostohafivérének ajándéka

kező fiatal festők tartoztak: *Schwind* Móric, *Kupelwieser* Leopold, *Schnorr* v. Carolsfeld, *Teltscher* és *Bruchmann*. Legintímebb összeköttetésben a nálánál hét évvel fiatalabb Schwinddel állott Schubert; mindketten igen szegények lévén, közösen használták holmijaikat, ruházati cikkeiket. Közös volt az a reményük is, hogy művészetükkel kiverekszik magukat mostoha viszonyaikból és közös volt a hitük is, hogy az az idealizmus, melynek erejével ki akarták ragadni a művészetet a klasszicisztikus utánzatok laposságából, termékeny és a fejlődés egyetlen mentsvára. Schubert fiatalon elpusztult és nem érte meg ez irány győzelmét, Schwind időssé és még életében elismertté vált. Schwind romantikus szellemét Schubert zeneiránya sokszorosan és lényegesen megtermékenyítette, — hogy Schubert maga értett-e a festészet problémáihoz, arra nézve nincsen útmutatásunk. Schwind mesterművei közt jónéhány akad, melyek zenés tárgyúak, ezek közt közvetlenül Schubert művészetére vonatkozik a bécsi operában lévő hármas-freskó, melynek középső része a zeneművész »Der häusliche Krieg« (Lysistrata) c. operáját, két szélső része pedig »Erlkönig« és »Der Fischer« c. dalait illusztrálja. A festő 1868-ban készült szépiarajzát »Schubert-est lovag Spaun-nál« (a »schubertiáda«-összejövetelek egyik baráti tagjánál), mely elveszett s csak fotografiában maradt meg, veszi mintául *Schmid* Julius híres olajfestménye: »Schubert-est«, mely akademikus modorban és a 80-as évek embertípusaivá öltöztetve állítja be a zenész körül csoportosuló társaságot. Schubert alakja egész életén végigkíséri Schwindet, Schubert jelentette számára az elmult szép fiatalság szimbólumát, az eszmék termőidejének megtestesülését. Több művén rajta találjuk a muzsikus alakját, így pl. az 1849-ben készült »Die Symphonie«-n is. Schwind volt egyébként a bécsi kör festői közt a legzeneértőbb. Ő és Kupelwieser sikerült illusztrációkat is készítettek Schubert-dalok egykorú kiadásaihoz.

Külső hatással oly módon volt Schubert a képzőművészetre, hogy tipikus zenészalakját barátai meglehetős gyakran megörökítették. Maradt róla Schwindnek két ceruzarajza (1825 körüli időből) és szerepel a »Vadásztársaság« c. tollrajzon, a »Séta egy osztrák kisvárosban« c. festményen és az »Egy szerelmespár története« c. cikluson is (ezek 1827 körül készültek). *Schnorr*

»Canevas-est« c. egykorú olajképe elveszett. (Schubert, ha új művészről volt szó, meg szokta volt kérdezni : »Kann er was?« — innen a »Canevas«, mi tehát itt Schubert-összejövetelt jelent.) *Rieder* 1825 körüli akvarellje a legjobb Schubert-portré (erről a festő maga készített litografiát és Passini rézmetszetet) ; ez a festő 1828-ban még két olajfestményben is megörökítette barátját. Igen jó *Kupelwieser* 1821-ben készült ceruzarajza is ; e festő még két sikerült akvarelljén is szerepelteti a zeneköltőt (1820 és 1821), az egyik a »Kocsizás Atzenbruggba«, a másik a »Társasjáték«, melyen Schubert magába merülten ül a zongoránál, mialatt a többiek mulatnak. A baráti kör másik központja, *Schober* költő, két kitünő ceruzarajzot készített Schubertről, egy mezei mulatságról készült rajzán is szerepelteti a muzsikust (utóbbi képét Schwinddel együtt vázolta *Mohn* számára, ki rézkarcot készített róla 1825 körül). Fennmaradt még *Ender* krétarajza (a 20 éves Schubert portréja), *Teltscher* 1828 körüli akvarellirozott rajza (Sch. két barátjával) és egy 1828-ban készített litográfia-mellképe, *Weigl*, *Daffinger* és *Fendi* egy-egy portréja, *Holzapfel* Anna 1817-ben készült tollrajz-silhouetteje, — s hozzá egynéhány kétes származású kép. Mindezen portrékon és rajzokon megtaláljuk Schubert jellegzetes mereven elbámuló nézését (rövidlátó muzsikus-szemek !), kissé elpuhult, lomha testét, a makacson csukott száját, az apjától örökölt áll-gödröcskét (mely mindegyik testvérére is átment) ; pontosan rekonstruálhatjuk általuk a magába mélyedő zeneművész képét, akit nagyon kevéssé érdekel a valóság, aki képzeletében éli ki az életet. Pontosan, minthogy a biedermeyer-technika e képeken sem hazudtolta meg önmagát és pontos volt a legapróbb részletekig.

Kriehuber 1846-ban készült két litográfiája nyitja meg a Schubert halála utáni portrék hosszú sorát. E művész még személyesen ismerte a nagy zenészt, innen a litográfiák élettelisége. A későbbi képek, szobrok (pl. a Kundmann-félék), plakettek, porcellánra égetett képek, exlibrisek stb. mindinkább az idealizált Schubertet mutatják be ; nem azt, aki — mint Schwind írja — »isteni könnyelműséggel« daloit, játszott, ivott, dohányzott, tréfált, veszekedett, sértődött, megbékült barátai között, nem azt, aki isteni elhanyagoltságban hurcolkodott egyik barátjától a másikhoz, hanem Schubertet, mint eszmét vagy mint beérkezett akademikust (attól kezdve, hogy műveit elfogadták az akadémiák !). Schubertnek különben is az lett a sorsa halála után, hogy vagy jókedvű bohémnek vagy csendes és mélyérzésű jófiúnak (»Schwammerl«) vagy pedig elvont idealistának tartották, az utókor különböző szükségletei szerint. Pedig az igazság az, hogy mindez egyszerre, együttvéve volt ő, bonyolult művész egyéniség, kit nem lehet sematikusan elintézni. Hogy mondja Schwind (Schubert halála-hírére Schobernek írt levelében)?

»Ugy sírtam utána, mitha testvérem lett volna ; de most már nem sajnálom, hogy szellemének nagyságában halt meg és megszabadult bánatától. Mennél inkább átlátom most, mi volt ő, annál inkább átlátom, mit szenvedett.« Hogy *mi* volt Schubert, azt sokan tudják és tudták ; hogy *ki* volt és mit szenvedett, nagyon kevesen. De Schwind e kevesek közé tartozott.

Irodalom. Deutsch O. E. »Fr. Schubert. Die Dokumente seines Lebens und Schaffens«, III. kötet: »Sein Leben in Bildern« (1913). *Kobald* K. : »Schubert und Schwind« a Schubert-életrajzban (1928) és külön is (Amalthea-kiadás). Ezek fölöslegessé teszik a két régebbit: *Trost* A. »Fr. Schuberts Bildnisse« és Deutsch »Schubert-Brevier«-jében »Schubert im zeitgenössischen Bilde«.

A miniatűrfestés

Irta: *Berkovics Ilona*

Ha miniált kodexekről hallunk, úgy elsősorban a hatalmas, díszes kiállítású kodexekre, a minket magyarokat különösen érdeklő gazdagon díszített Corvinákra, vagy a múzeumokban leginkább szemünkbe ötlő XV—XVI. századbeli pompás művekre gondolunk. Ezeknek miniatűrjei már ragyogó kis festmények, szinte kicsinyített táblaképek, amelyek ezáltal a miniatűrök eredeti karakterét és rendeltetését elvesztették s szinte már nem is tekinthetők miniatűröknek, a szó régibb értelmében.

A legtávolabbi multba kell visszatérnünk, hogy a miniatűrök eredeti rendeltetését megértsük; a miniatűrök fejlődésének e futólagos áttekintését az V—VI. századbeli ír miniatűrökkel kell kezdenünk. Az ötvöstechnikára visszavezethető kalligrafikus ír miniatűr tisztán dekoratív. Célja a pergamenlap díszítése. Teljesen síkszerű, végtelen változatossággal, bonyolult mintákba fonódó keskeny párhuzamos szalagok jellemzik. Ritkán alkalmaz növényi, állati elemeket, még ritkábban emberi alakot s ha igen, úgy a dekoratív célnak megfelelően: stilizáltan, kalligrafikus vonalmotivumokká alakítva azokat. Az ír miniatűriskola nagy hatással volt a későbbi miniatűriskolákra, de lassú elsorvadása után e szerepét Bizánc veszi át. Bizánc hatása az európai művészetek minden ágában kimutatható; így van ez a miniatűrfestészetben is. A bizánci miniatűrök célja azonban az ír miniatűrökkel ellentétben nem a kódex díszítése volt, hanem illusztratív, szövegmagyarázó jellegűek voltak; nem kalligrafikusak, hanem plasztikusak. E bizánci miniatűrök később, amint a festmények is, sémává merevültek, úgy hogy a XV. században is a legkorábbi formákhoz igazodtak.

A VIII—IX. században a bizánci miniatűr mellett igen nagy szerepet játszik a Karoling-miniatűr, amely Nagy Károly udvari művészetéből sarjadt s a nagy uralkodó halálával megszűnik. A Karoling-miniatűr kiindulópontja szintén kalligrafikus, de továbbfejlődik. Vonalkezelése nyugtalanná, szaggatottá válik s bár az embert belső feszültséggel túlfűtötten, realisztikusan ábrázolja, síkszerű.

A karoling- és bizánci miniatűr együttes hatásából fejlődik a német festészet alapját képező románkori német miniatűr, amelynek szintén szövegmagyarázó jellege van s a XI—XII. században egész Európában dominál. A XIII. században a francia miniatűr győzedelmeskedik, méltán, mert egyesíti magában a két irányt; nemcsak dekoratív, hanem illusztratív is, a középkor tiszta vallásos áhitata hatja át, a művészi kibontakozás öntudatos erejével párosulva.

A XIV. században a francia miniatűr méltó riválisaként jelentkezik az olasz miniatűr, amely a bizánci, majd francia hatás alól felszabadulva, számos helyi iskola eredményével felvértezetten lassanként átveszi a vezető szerepet

A XV. században a könyvnyomtatás lassan felőrli a miniatűrt, amelynek helyét a fametszetek foglalják el. A XVI—XVII. században már csak egynémely ékes kiállítású könyvet díszítenek. Bár a XV—XVI. században igen gyakran találkozunk oly nyomtatványokkal, amelyeknek papirlapjai gazdag ornamentikával díszítettek, de ezek már a haldoklás utolsó fázisának megörökítői.

Ha egy miniált kódex kerül a kezünkbe, úgy elsősorban keletkezési idejét kell megállapítanunk, továbbá azt, hogy melyik nemzet művészetébe sorozható. Művészjelzéssel a lehető legritkábban találkozunk, de annál gyakrabban találjuk meg a szövegmásoló nevét, ami szintén fontos. A scriptor ugyanis, amint a másolás munkáját befejezte, a szöveg végére rendszerint nevével egyetemben a befejezés dátumát is odaírta. Előfordul, hogy a szöveg elején találjuk meg

Pozsony. Häusl János-Mihály,
kőművesegéd, † 1767.

Pressburger Zeitung

1767, 30. sz.

Häusl János-Mihály, kőművessegéd,

† 1767. Pozsony.

Pressburger Zeitung

1767, 30. sz.

M. D. K.

Händelmayer Gusztáv

könyomdán

Victorisz könyomdáját nyerte el, mint a szabadsághar alatt nem kompromittált egyén.

Gerszi, A megy. körajz. 1960 71.

Händelmayer Gusztáv M. D. K.

könyvnyomdán

mük. az 1850-60 as években.

1.) II. Lajos – 1866

2.) Palóczy Lánló

3.) Türr István és Garibaldi

4.) Plan von Pest und Ofen – 1866

5.) " " " Ofen – 1867

Gerszi, A magy. körajz. 1960 151.

HÄNDL kristóf arany műves l. Höll.

Händl

Händler Franz

1749. máj. 13.
1752.

Händler Franz Maurermeister
(Handler)
(Csanádi templom)

Baróti, Adattár I–IV. 480.
" " V–IX. 312.

Herzog

Tiszaroff

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

MDK

Hänel Gusztáv, festő

Tenger. of

Alk. Művészház. – XVI. Kiáll. – 1943 aug. – Magyar Mesterek – Jegyz.

M.D.K.

Hänfling Jakab, ötvösmester

nem volt céhtag, hanem mint „Land. Meister" mürödött ~~Zipser~~ Iglón ~~Neudorf-on~~, a 18. század második felében

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18. Jahrhundert. Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4. 262. old.

Hänkel Thomas

budai (faber ferrarius)

kovács XVIII sz

Miller J. F.

Epitome

1701.

MOB Kut

2639

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Hänselmann Imre, építész

A múlt száz ad 60-as évebe széleskörű társadal mi mozgalom teremtette meg az anyagiakat, az önállt akadémiai palota felépítéséhez. A tervezők között volt Hänselmann Imre, Feszl Frigyes, minketten gótikus tervet nyújtottak be.

(anlitve)

Művészeti Magazin

1974. III 14. 21.55 D. TV.

MDK

Johannes Harel, ötvöstanuló

Balzer Härel körmöczbányai lakos fia.
1663 jan.15-én szegödteti tanulóul Bürtsch János besztercebányai ötvösmester és 6667 jan 28-án szabaditja fel mestere.

Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX. sz.-ba
Hus.és Kvt.Krt. 1918. 41-53.l.

1727. jul. 30.

Häring Ingen. Oberstlieutenant

Baróti, Adattár I–IV. 149.

Häring

Herzog

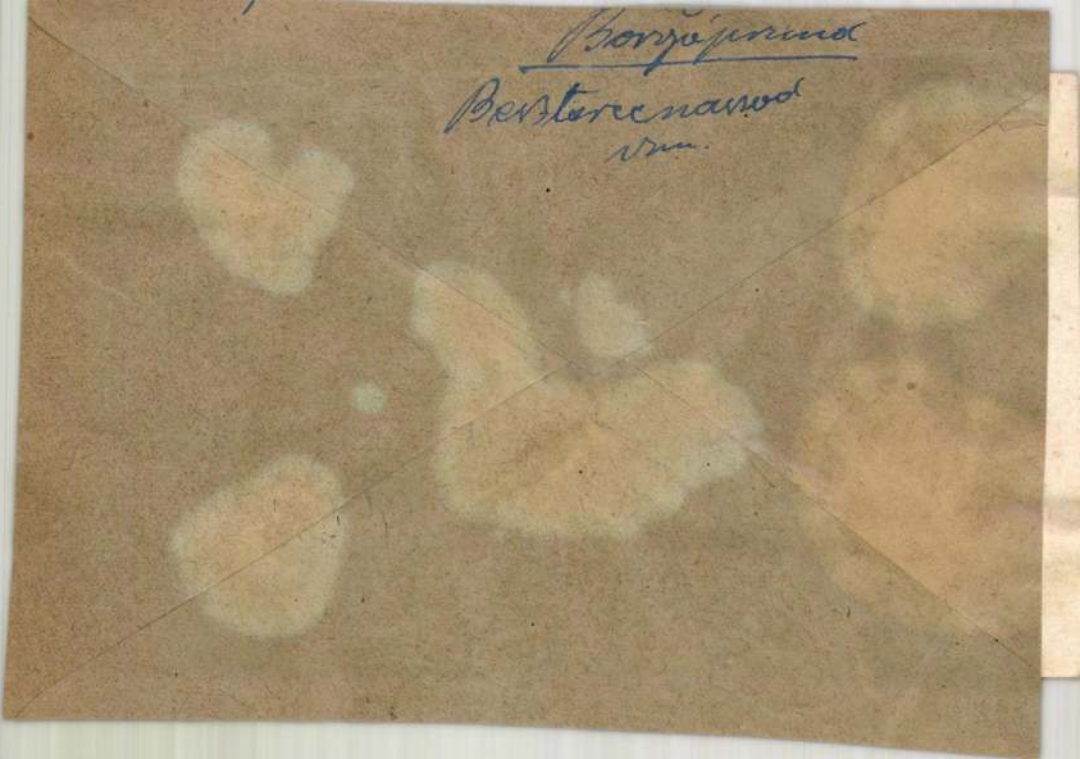

HÄSS, Jakob, festő Pozsonyban

J. H. Mahler 9 éves lánya meghalt (1790, 97.l.)

Preßburger Zeitung
(Gutthan)

Hätzinger Pál

kőemves 1727

lásd

Schne Juh Fejérvm

390·l

5 Április

M.D.K.

Hätzinger Pál

székesfehérvári épitőmester

Vele épitette Zichy István a várpalotai Korona Szálló épületét postaállomás céljára

Szij Rezső: Várpalora, Bp. 1960. 430. l.

Ø

Häuser Miklós

Gyöngyös 1821.

l.

Sagüvegesipar

261. l.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

BUDAPEST 1938 OKT 24 D 4 D

X/24 Neg Jr 14

MAGYARORSZÁG 2 FILLÉR

BUDAPEST 1938 OKT 24 15 S

~~Xúrnak~~

"Müemlékek Országos Bizottsága"

IX Rákós utcza 10

BUDAPEST

~~VI., Állatkerti ut 1.szám.~~

Ø Häusler János

Szeged 1839

l.

Sägüvegesipár

261 l.

MDK

Häusler Lajos

15. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet. II. rész. Bp. é.n. 35.l.

Häusler Lajos

Ujvidék várostól

300 K

Értímisk

1907/8.

20. l.

STEPHANEUM NYOMDA R. T. BUDAPEST
VIII. kerület, Szentkirályi-utca 28. szám.
A nyomdáért felelős: ifj. Kohl Ferenc.

A SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvesboltjaiban:

Budapest, IV., Kecskeméti-u. 2.,

Balassagyarmat, Rákóczi fejedelem-út 22.,
Cegléd, Rákóczi-út 2., — Győr, Deák Ferenc-utca 2.,
Pécs, Széchenyi-tér 18., — Szeged, Kárász-utca 10.,
Debrecen, Szt. Anna-utca 10-12.

minden jó könyvet,

imakönyvet,

HÁZMÁN Ferenc festő

+

2005. március 20. 58 éves

tragikus hirtelenséggel

Nsb 2005. ápr. 18. 21.

Kerepesi, szórópancella ápr. 25.

Vr. D. K.

HEB Mihály szobrász,
porsonyi származásu

1742-ben Selmecbányán volgár

Aggházy: Barokk szobrászat ... Bh. 1959.
I. 102. 216. e.

MDK

Healey G. P. H. (1808-83.)
Olajfestmény.
Hanneker: S. 311.

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. „Burgenländischen Heimatblättern." Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 57.

MDK

НЕВА 1. НЕВЕР

Hebart Sándor

ácsm

Bé 1722.

Tp. Pest

Schneider

21 g. l.

'elépitése.

letes kápolna téglából épült, csak a
igénylő részek, kapu- és ablakkeretek
~~xixxfxihxx~~ építésénél is használt kő-
xx elrendezésével, a kapu és a belső
zerübb változata a mintegy félszázaddal
lnának./... és ... kép/
itás idejéből való a tönkrement tégla-
ta, az emeleti ikerablakok oszlopai és

z apátsági templom ablakairól jól ismert
pu mind szerkezetével, mind az ivmezőjét
l az apátsági templom déli kapujának
ta./... kép./

HEBE 1. HEBER

Hébec Sk. templom

HÉBEC (Hont)

R. k. templom

Höke Lajos: Nyilt levél Knauz Wándorhoz. Magyar Sion, III. Esztergom, 1865, 804 l.

Hébeci vk. templom

HÉBEC (Hont)

Tpl. XIV sz.

Hőr. Lajos: Adatok Pontvármegye egyházi archaeologiájához.
Magyar Sion, IV - Esztergom, 1866, 838 l. 839 l.
840 l.

Ø Hebel, Charles

lásd

=

Tanulmányok Bpest I.

62, 63, 74.1

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SEP 21

MAGYAR NEMZET

Budapest

Heartfield

♤

John Heartfield halálának első évfordulójára műveit kiállítják Párizsban. A művészi fotómontázs megteremtőjéről ez alkalomból méltatást közöl az Humanité, s azt írja, hogy művei Daumier óta a legnagyobb mozgósító erő a képzőművészetben.

1021

Hebenstein Ádám építőmester,

XVIII. szd., Pesten.

Archaeologiai Értesítő

XLIII., 1929, 219.

Réh Elemér: Adatok a pesti Kálvária
történetéhez.

FRANZ HEBEL, német varga

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik.

26 .old

/ 1,2./ V. német varga.267.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

HEBELLÁK FERENC, fazekasmester

1819-ben az egri fazekas-céh beadványt intézett a Tanácshoz Nyári Mihály elleni ügyében. A beadvány alján szerepelnek a fizetni nem akaró mesterek nevei is: Nyári Mihály, Csajka János, Kaszony István és Hebellák Ferenc. 158.old. 16.jegyz

LÉNÁRT ANDOR: Az egri cének és a Magisztrátus a 18-19.század fordulóján 155.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, XIII. 1975.-Eger, 1975

MDK

Hebenstein Ádám kőmives mester

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848. I. 122.

Név: Hebenstein Adam

Foglalkozás: kőműves (Maurer)

Szárm. hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal. állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1800 V. 25

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

H. Barakonyi Klára

Grafikus

1997. április 26., szombat

Dunántúli Napló

Park. H. Barakonyi Klára grafikája.

A svéd király és a szabadkőművesek

Sajtójelentések szerint XVI. Károly Gusztáv svéd király – szakítva a királyi ház kétszáz éves hagyományával – nem hajlandó elhunyt nagybátyjának örökébe lépve elvállalni a svédországi szabadkőművesek nagymesteri tisztségét. Az uralkodó a közelmúltban hivatalos indoklás nélkül elutasította a páholy ilyen irányú felkérését – jelentette az Expressen című svéd lap. Udvari körökben úgy tudják, hogy a király nem óhajt titkos ceremóniákat.

A svéd király döntése megütközést keltett a szabadkőművesek körében. „Szeretném tudni, hogy mit gondolna a király, ha mi szakítanánk a monarchia hagyományával" – nyilatkozta a szabadkőműves-páholy egy tagja.

A svéd királyi család tagjai 1774 óta töltik be a szabadkőműves-páholy nagymesteri tisztségét. A jelenlegi uralkodó nagybátyja, Bertil, aki januárban hunyt el, a Svédországban 20 ezer tagot számláló szabadkőműves-mozgalom tagja volt – olvasható az AFP jelentésében.

Ornella Muti révbe ért

Milliók álmodnak vele – csak épp azok a férfiak nem tudták megbecsülni, akikhez az életét kívánta kötni

A negyvenegy éves Ornella

án Torinóban a bíróság előtt is

Hebenstein Ádám

pesti építőmester

XVIII. sz.

C.

Arch. Ért. 1929

219. l.

Wagner János, tanító, Képzőművészeti

igazgató VII. 162

HEBENSTEIN Antal

Esztergom, Mária Terézia szobor
Gamba Antallal

M. Ért. 1993/1-2. 74.

Bécsben ismét második volt,
4-én Pesten a Hazafi Díjban
tulajdonosa a futással nem
rintért Esterházy Miklós gr
az Esterházy Díj lefutása e
Blaskovich Ernőnek. Jellemz
gére, hogy ezt a díjat megn
csak hogy "ajándékba" kapta
- mert a versenydíj a győzt
a többszáz éves turfkrónikál
alatt három tulajdonos birt
demesnek megtartani!

Waternymph összesen 22
két harmadik helyezés volt
több mint 10.000 forint és

ADAM HEBENSTREIT, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 232.- Herr Adam Hebenstreit
Felvétel idje: 1805. 16. Sept.
Hová vették fel: Magos,/ Mágocs/. 159.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

HEBENSTREIT STEFAN, vésnöktanuló

A körmöci pénzverde személyzete:
A M.N.M.Éremtárában iratmásolatok 1748-1768.évekből emlitxx ik a személyzet fizetését.Ebből összeállitható az alkalmazottak névsora.
HEBENSTREIT STEFAN, vésnöktanuló. 1752.IV.10-1754. VI.9. 42.old.

HUSZÁR LAJOS: Pénzverés Körmöcbányán 1748-1768. években 32.old

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó, Budapest. 1958.

MDK

Stephan Hebenstreit „Eisenschneider
1759-1773

1770-ben mint egyedüli vasmetsző/Eisenschneider/van említve az éremverőben.

Gustav Gündisch: Geschichte der Münzstatte Nagybánya im habsburgischem Zeit. -Huszár Lajos dr. közlése.

Hebenstreit István

éremvésző és rézm.

Körmöcbányáról,

1754-ben iratkozott be

Hebenstreit István, éremvésző és rézmetsző, Körmöcbányáról, 1754 jún. 25-én iratkozott be.

Lásd Fleischer Béla 50. l.

Hebenstreit Josef

Hebenstreit, Stefan Anton

Münzgraveur in Nagybánya, geboren zu Kremnitz, gestorben 1773.

1752. 10. April. H. wird als Müntzgraveur scholar mit dem, in statu personali ausgewiesenen Gehalt allda zu Kremnitz angestellt.

1754. 29. April. H. wird nach Wien versetzt.

1759. 15. Febr. H. wird zum Münzgraveur in Nagybánya ernannt.

Katmünzen TV. 1263. 1.

Kölcsey - ereklyék V. 181.

Hetenstreit J. festő

Erdélyi Múz.
1937. 292.

MDK

(1423)
...ritője.
...ugno a gotikus
Wappenbild-ek Zörott.
hintán a nemesi levelet Pozsony-
ban datáltár, J. H. valószínűleg
pozsonyi miniátor.
D. Radocsay: Gotische Wappenbilder
auf ungarischen Adelbriefen.
Acta Historiae Artium 1958.

332-33.
o.

Hebemtreit József MDK

asztalos

Bárányné 591.o.

Hebenstreyt János

festő

l.

Gereuropaihelyz

19. l.

1924

Kiss Bálint, cs. és Kir. Kamarás III. 239

Hebenstreyt János

miniator

Lásd

Gerevich L'arte

15. l.

1929

1007
~~1006~~ Endrey Sándor

Sz. Nagyváradon 1867

Önarczkép.

Mellig látható, (jobb
be néz. Jobb kezében pale
tart. Feje elol kopaszodi
gyesre pödrött, szeme kék
csomóra kötött fekete nya
tott gallérú világos drap
ra két sorban: Endrey S.

Vászon, mér. 60:46.

Vétetett az 1906:
6-iki 18218 sz. leirat al

Hebenstreyt János

Címerfestő Budán

Kassa városának címer-
megerősítő levelét
festi .15. t. alatt

148. l.

Horváth H.: Zsigmond
király és kora. Bp. 1937

század első felében.

Tró

---

szemle. 1944. 76.l.

Gur

---

csett, a 18.század

a 19. elején. 1792.

K

-

szet története. Pécs.

76.l.

Ylebenstreyt János

címerfestő

l.

Horv Zsigmond

148. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Hebenstreyt János

cimerfestő

Kassa város cimeres-
levelet festette 1423-
ban és látta el nevé-
vel és saját cimerével.

Wolf Rózsi dr.:

II. Lajos egy ismeretlen
olasz cimerfestője.

MAGYAR MUVESZET

1928. 698. l.

Walter Gyula kelyhe, aranyozott ezüst, neogót stílű, románccal. Zábán WGy és 1900.

1931-ben került a kincstárba.

Ylebenstreyt János

címerfestő

Zsigmond királytól Kassa városának adományozott címereslevelét festette 1423-ban és látta el nevével és saját címerével.

Wolf Rózsi = II. Lajos egy ismeretlen olasz címerfestője.

Magyar Művészet.

1928. 698. l.

t gyógyfürdő r.t. igazgatósága arról
itsziget Gyógyfürdő a kénes hévizfürdő-
dezésü physikotherapiás intézettel is
szénsavas és oxygénes fürdők, a mas-
faja és alkalmazás módja, fényfür-
árium stb.stb./ s a legkülönbözőbb
rel végzi.-
táni órákban /3-7.-ig/ igen jutányos
tnak úgy, hogy azok tisztviselők, nyug-
férhetők.-

Hetenstreit J. festo"

Erdélyi Múz.

1937. 292.

H

MDK

„Johannes Hebenstreyt"

A Zassai nemesi levél (1423)
Wappenbild-jének leírítője.
Az egyetlen signo a gotikus
Wappenbild-ek körött.
hiután a nemesi levelet Porsony-
ban datáltár, J.H. valószínűleg
porsonyi miniátor.

D. Radocsay: Gotische Wappenbilder
auf ungarischen Adelbriefen.
Acta Historiae Artium 1958. 332-33.
o.

Hebenstreit József
pesti szobrász

l.

Tragor Vác művészei
33. l.

lódott falait Batthyány Ferenc 1544-ben helyreállittatta, márványba vésve ott büszkélkedik az ősi Batthyány címer.

A vár kettős nagy udvarába több kapun át juthatunk. Az alsó udvarba egy sziklába vájt kapu vezet. A felsőbe egy vörösmárványból faragott felvonóhidas kapú. Az alsó udvar cisternájába 1571-es számmal Batthyány Katalin neve van vésve. A felső udvar nevezetessége a XVII. század híres törökverő tábornoka: Batthyány Boldizsár által jókarba hozott »várpalota«. Valóságos látványossága ennek, a szigetvári hős leányának, Boldizsár úr feleségének, Zrinyi Dórának, remekül berendezett szobasora.

A vár hajdani főtornyát idők folyamán templomtoronnyá alakították át. Ennek emeleti szobái múzeumnak vannak berendezve. De tömérdek muzeális tárgy és pedig fegyverek, egykorú festmények, velencei tükrök, angol, olasz, francia, kínai, japán keramiák, hadi zászlók, néprajzi tárgyak, szőnyegek vannak a vár dísztermében is, melyek a Batthyányak nemes izléséről, az antik dolgok iránti szeretetéről, gyüjtési szenvedélyéről tesznek bizonyságot.

Németújvárnak megtekintésre méltó nevezetessége még a ferencrendi szerzetesek temploma, melyet Batthyány Ádám országbíró 1648-ban alapított. A templom külső falába két ősi, domborműves síremlék van falazva. Az egyik az 1526. évi mohácsi csatában II. Lajos király oldalán harcoló Batthyány Ferenc királyi főpohárnok mesteré 1566-ból, a másik a föntebb már említett Batthyány Boldizsáré 1590-ből.

A templom melletti ferences kolostor könyvtárában fedezte föl Fejérpataki László neves bibliográfusunk az 1479-ből származó Nép-

sze lehet az idegennek.

A Z
zet melle
pen olya
dozoti, l
modern
megye n
majd a
a pesti l

A s
hosszú,
végig, h
összetöm

Hata
stílus ne
z a, mely
festett k
néz le r
tagjának,
a haza
ségtől te

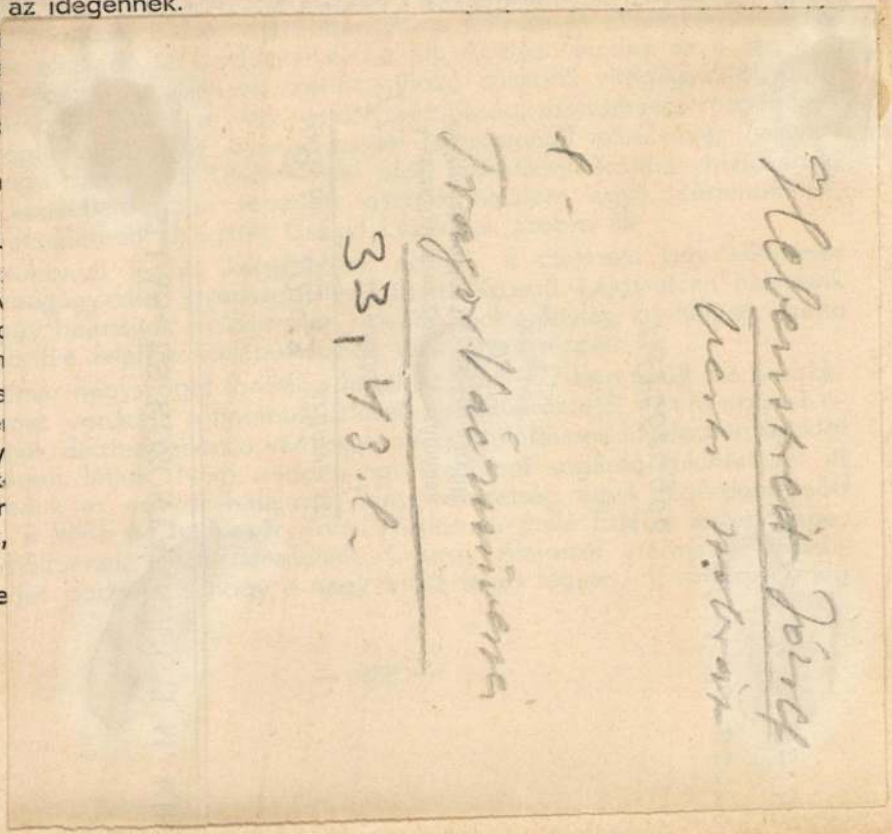

A XIV. század végén, Zsigmond király Kanizsay János esztergomi érseknek adományozta, ki ezt a birtokát később a veszprémi püspökkel cserélte el. Ez a Kanizsay János építtette át és nagyobbíttatta meg a föntebb említett Mária Magdolna templomot, mely hosszú ideig egyedüli szentegyháza volt a városnak.

Királyaink pártfogása révén egyre jelentékenyebb hellyé lett. A XV. század elején már nemcsak vásártartási, de árumegállító joga is volt. A mohácsi vész utáni idők, történetében mély nyomokat hagytak. A Dunántúlt elözönlő török hordák ugyanis a fal nélküli várost többször elpusztították, lakosait leölték, vagy rabságba hajtották. Ez indította Jakab veszprémi püspököt, mint a város akkori urát arra, hogy a XVI. század utolsó negyedében erős falakkal bíró castellumot építtessen itt, mely főleg a közeli Kanizsa várának 1600-ban történt elfoglalása után, országos jelentőségre emelkedett.

Hogy a Dunántúl felső részeit megóvják a török további előnyomulásától, a dunántúli hadak vicegenerálisa Egerszeget tette székhelyévé és innen irányította a Dráva vonalától Tihanyig húzódó várlánc erődítési munkálatait. Országos és megyei költségen ekkor erősítettek meg Légrád, Ujzerinvár, Tündérlak, Csáktornya; Zala középső részében s a Balaton északi partvonalán Bajcs, Eszteregnye, Alsólendva, Kányavár, Páka, Lenti,

Hebenstreit József

szobrász

l.

Szm Egermův

203. l.

Hebenstreit József

osztrák szobrász

1750-ben kezdette a Angolkisanzsyok pesti templomának főoltárán a fából faragott felső angyalokat.

Richter angolkis

44. l.

9a	ajtofejko	a b	0·80 – 0·34 –
10.	fedkő csatomával	f 1	1·53 – 0·50 –
11.	" sima	f 2	1·35 – 0·60 –
12	" "	f 3	1·25 – 0·50 –
13	" "	f 4	0·74 0·66 –
14.	gerendatartó konsol	c.	0·50 – 0·25 –
			öszesen db
	Lépcsőfokok kemény ebb lépcsők		
14a	fellépő 1 sz		1·30 – 0·30 – 0·20
15	" 2 sz		0·92 – 0·30 – 0·185
16	egyenes tagozatl. fok	3 – 9 sz.	0·80 – 0·30
17.	" "	6, 7 sz.	0·82 – 0·40
18.	nyughely	10 sz.	0·94 – 0·70
19.	ferde lépcső	11 I. sz.	0·96 – 0·4
20.	"	12 I sz	0·86 – 0·45
21.	egyenes	13 I	" – 0·32
22	csigalépcsőfok	11 sz	1·07 – 0·40
23	"	12 – 19 sz.	0·95 – 0·40
24	"	20.	1·07 – 0·40
25	nyughely	21.	1·00 – 0·98
26	egyenes lépcsőfok	22	0·90 – 0·30
			Lépcsőfok öszesen a

Hebenstreit József

A pesti kálváriát az 1740-es
években valószínűleg a város
egykor leghíresebb szobrásza, fentz
díszítette szobrászmunkáival, az
építészeti rész Réh szerint Mayer-
hoffer András műve volt.

1745-től kezdve a pesti pálosok
templomának építésénél műkö-
dött s tőle valóke templom külső
dekorativ szobrászmunkái.

Eddig tévesen pálos szerzetes-
nek tartottak.

Réh 49. l. Réh neki tulajdonítja a pesti domonkosok (ma angolkisasszonyok) templomának szobrait, mellek szerinte a XVIII. sz. legszebb helyi barokk szobrai.

Réh 52. l

Hebenstreit József

lásd

Reh 49,52.l

A régi Budán
Pest építése i M. Tor. korák
1932

Száma		A mű szerzője, czím, anyaga stb.
sor	leltár	
szerint		

Hebenstreit József

pesti szobrász

wód

Pálinkás László:

Esztergom XVIII. századi művészeti emlékei.
Bpest, 1937. 51. l.

KÉPEK

Hebenstreit József

18. *Hebenstreit József:* Szent István

17. *Rosier Antal*: Szent József

– 72)
segyház

HEBENSTREIT JOZSEF, XVIII. szd. és követői.
Angolkisasszonyok templomszobrai, IV., Váci-utca.
Egyetemi templom díszo., IV., Egyetem-tér.

33. l.
Medvey 114. l.
34. l.

1729-909-2
Igazgató szobája.

244. Láda.

Egy darab fiókos láda, alól domborműben keresztülvitt díszszel, a mely szélső mezőnyeinek tükrében nyugvó női alakokat tüntet föl. Méretei: 78 cm. magas, 178 cm. széles, 65.5 cm. mély. Becsértéke.....100 K

Megszerzésére nézve lásd a 340 ex 902 sz. és 1902: IV. 28-án kelt leltári kivonatot a Delhaes hagyatékra nézve. Régi leltári száma 259.

Hebenstreit József
zsobran

l.

Lepold-Lippay Entegom

16. l -

)busti (il Tintoretto) modora.

518 szeptember 16-án vagy 29-én.
1594 május 31-én.

s.

'obbrafordult és galléros zöld kö-
ét dicsfény veszi körül és előre-
kvő pestisbeteget, ki a bal lábán
)en ketten figyelnek. Balról három,
)ez csoportot, a kiktől nem messze
t a földön megholt gyermek fek-
s az ágyon fekvő asszony körül
om női személy foglalatoskodik.
)l ablak tűnik szemünkbe, fáklya
t beteget hoznak.

117·6 cm. — Lelt. sz. 2168. — Értéke
)án hagyománya 1901 július 1-én

III.

300 (2168)
643 (445).

300.

Hans.

Hebenstreit József

Az esztergomi Szent István téren álló hatalmas kőszobrot Hilleband Ferenc Antal rajza után fenti pesti szobrász készítette 1772-ben.

Lepold Antal

Szent István király ikonográfiája.
Serszent István emlékk. III
142. l

KÖNY
KOMÁROMY JÓZSEF
Jászberény, Városháza 1. 14.

Hebenstreit

l.

Kaposy jegyzetek

285. l.

Hebenstreit Józef

nobrain

l.

Kapossy jeggyzeter

203. l.

285

~~Kulpa folyó III. 118.~~

Hebenstreit Zürich

[illegible]

l.

Kampisujablom [illegible]

488-96 l.

[illegible]

1940

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

~~Hebenstreit és~~ Weckner

szobrászok

1760-as évek, papnövelde könyvtára.

nincs céd

Repr

Jajmegszent.

26. tábla

86. kép. *Lorenzetti, Ambrogio: Dániel próféta.*

Gerevich IPGY, 99. l. — Leopold—Lippay, 55. l.

MAINARDI, BASTIANO (firenzei festő 1466—1513)

Madonna Jézussal, Ker. Sz Jánoska és Sz Jeromos (88. kép)

Nyolcszögletű, fa, tempera, 68×64 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.
Hátoldalán olasz vámpecsét.

—ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Rényi, 16. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 675. l. — Maszlaghy II., 51. szám. (Ghirlandaio). — Leopold—Homor, 97. l. — Gerevich PA.

Hebenstreit József

Szobrász

egyhori dominikánus,
ma angolkisasszonyok
templomaniak kapurata
valószínűleg fenti-
tól.

Jajmegszent.

78 l. ~~28~~ 26 1/27.
tábla -

LORENZETTI, AMBROGIO (sienai
† 1348)

Mózes (85. kép)

Dániel próféta (86. kép)

Csúcsos felső záródással, fa, tempera, egyenki
50·5 × 21·5 cm.

A kölni Ramboux- és az Ipolyi-gyüjteménybő
Ramboux 71—72. szám. (Maestro Minc
Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magy
Sion, II., 1871., 369. l. (Maestro Mino.) -
Ipolyi Biharvármegye, 40. és 43. szám. -
Lepold—Homor 97. l. — Gerevich P.
223—224. l. (Lorenzetti köre.) — Décse
Könyvismertetés. MM, V., 1929., 172. l. -
Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi 63. szám. -
Gerevich: IPGY, 95. l. — Péter, Andre
„Ugolino Lorenzetto" e il Maestro di Ovil
Rivista d'Arte, Serie II. Anno III. Firenz
1931., 44. lap (képeik 39. és 41. l.) (Maest
di Ovile.) — Berti Toesca 944. l. (Móz
képe 942. l.) (Ugolino da Siena.) — Delog
184. l. (Ugolino da Siena.) — Lepold-
Lippay, 55. l.

LUCA DI TOMÉ (sienai festő, † 1389 utá

Madonna Jézussal (87. kép)

Fa, tempera, 55 × 37·5 cm.

A kép körülvágott.

Restaurálta Endrődi Sebestyén 1920., Váli Lás
1925.

Hebenstreit

Józef

l.

Hor Bp vino emi 1938

48, 83, 85. l.

89, 91, 104. t.

Hebenstreit József

nobrász.

Hebenstreit József

Hebenstreit József

szobrász.

A besztercebányai egyházban a XVIII. században a szobrok tarnyójának Hebenstreit József nevezetik az egyházi plébániai feljegyzésekben.

[illegible]ofi Arnold. A besztercebányai egyhá[illegible]ienmlékek története és helyreállítása. [illegible]pest. 1878. 56. l.

1904 jun 11

II
6. j

Vakok budapesti
országos mitézeti
alap.

Wachter in Kern

1903 V/29

Hebenstreit Józef

zobrazz

XVIII-n.

l. muvei

Hekler M M Tört

180, 181. l.

kiepekkel

182. l. 183. l.

Dacia VI. 202

Hebenstreit Josef

Hebräisch

l.

Hekler Ung

114. e.

Hebenstreit József

laid

Hekler Budapest

57, 60, 77, 78, 79,
80. p.

Hebenstreit József

Sovait

Gen Zak Bpest

40,43. l

Hebenstreit József

részben tőle a papnövelde szemináriumának könyvtárterében a fanumkák.

Irod

Gent. Budapest, Ny-kolb: kápeltúp

151, 152. l.

1933

HEBENSTREIT (*Hebenstreich, Helbenstreit*) *József*, szobrász a XVIII. század derekán Pesten, hol 1747. vették fel a polgárok sorába. H. készítette egyebek közt a besztercebányai plébániatemplom szobrait. Réh Elemér szerint 1745-től a pesti pálosok templomának (ma egyetemi templom) építésénél működött s tőle valók e templom külső dekoratív szobrászmunkái. H.-nek tulajdonítják a pesti domonkosok (ma angolkisasszonyok) váciutcai templomának szobrait, melyek a legszebb pesti barokk szobrok közé tartoznak. Részben tőle valók a pesti papnövelde könyvtártermében lévő famunkák is. — Irodalom: *Réh* Elemér: A régi Buda és Pest építőmesterei. Bpest, 1932.

K. G. I. 445 l

rdul~~on~~ tan ~~ábrázolt tifzt~~ áll, jobb kezével szolgála-
ljtját s baljával kardjának markolatát fogja.
k táblájan „FII." a jelzés, fehér kabátjának haj
sötétzöld; nadrágja fehér; magas szárú csiz-
s. A vállán átvetett s a derekát övező ~~[illegible]~~ fehér szíj
a kép alatt:

Offr. of Dragoons
de Reisky
:„Published by T. Goddard 1 Pall Mall and
ke Street Portland Place."
nagassága az alaknak 11 cm.
4949 (szines).

Hebenstreit József

Wobrázz

XVIII.

Neki tulajdonítja
Dáni G. a Tétényi
vt Florian wobrot

Dáni Géza. A [nagy-
tétényi] Flórián wobor
mesterkérdése. Nagyté-
tényi Ujság 1935. jul. 1.

?

Public library Hamilton Fish
Park, newyork
VII. 224

Hebenstreit

pesti nobrán

cred

Csem Pálinkás Esztergy

74 l.

Hebenstraith József

pesti nobrány

XVIII-n

lást

Bónisné Vác

53. l.

54. l.

Hebenstreit József

szobrász XVIII. sz

Szód

Csemegi József ifj.:

Egy ismeretlen sopro-
ni Madonna-szobor
Soproni Szemle

1939. 13. l.

gyzék

— Imprimé

ottsága

Budapest IX.

Höggis Endre u. 10.

Hebenstreit

Hobräer

XVIII. r

l. ásd

Bertalan Kiscelli

trin. templ

45. l

47. l.

Hebenstreit József

Szobrász

Bán Imre: H. J. Szobrász
Gyöngyösön.
Művtört. Ért. 1952.

ıszálnak-e az asszo-
k formái, elnevezés
yan óvják azokat a
mezőről. A régebbi
tok között, ki vett

veket vetnek a vetés-
yit vetnek azokból,
a, hol hordják össze
et játszik a vetett

daságában. Hány bri-
k bizott föld, szer-
irányitása. A fel-
ek megvitatása, a
-e a brigád átlag-
jainak viszonya a
zve a munka a brigá-
litása és azok veze-
repe a brigádokban.
n, hogyan valósult
ztatásának és a leg-
közigazgatásiak és
szervezése munka i-
unkásait is/ a fel-

tával, vakolás, fe
egyes tárgyak leir
parasztság különbö
A csabádtagok /kül
való viszonya most
Ágyak és ágynemü-

lo./ A kolhozistá
portokhoz tartozó
fürdőhelyek stb. E
lásuk módja. Kapu
udvarra.

11./ Kertecskék a
rásuk. Disz és gyü
vő telkeken.

12./ Fütés. A keme
e a függesztett va
vel. Leirni a tüzh
Fütőanyagok - fa,
Világitás: eszközö
és a telep utcáina

13./ Vizellátás: f
Hogy huzzák fel a
kor végzi azt. Viz
se.

Hebenstreit (itt Habenstreich)

pesti faragó

1759. épitette a gyöngyösi ferencrendiek templomának Páduai Szent Antal oltárát.

Bachógyöngyösi templ

70 l.

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Jényrép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Hebenstreit József

Orvetlenül

megnezendő

Ipolyi munkájában,

hogy mikor keszitette

a Bentecrebyesi templomot

kobrait, hogy arosos

lehet e a budai He-

benstreit Józseffek?

Tongasztrom T. 236

67

1904. február 22.

Az prof. Tanács elnökének: megküldetik dr. Gárdonyi Albertnek a Magyar Minerva 1903-1904. évi folyama kéziratának beszolgáltatása kapcsán a főfséghez intézett jelentése s annak mielőbbi tárgyalása kéretik (33/1904.)

Hebenstreit József

szobrász

Az angolkisasszonyok
váci utcai templomának
(azelőtt dominikánus
templom) épület szobrai való-
színűleg fentitől

írod
z

Genth. Budapest 151. l.

irófüzet

alzással)

Miklós

Hebenstreit József

nebrau

1951 Gentmüeml

56. 63.

284 (többn). l

301. 327. 362. l.

Hebenstreit József

pesti szobrász

Fenti készítette a belé-
nyesi (Bihar m.) vk.
templom (épült 1752)

főoltárát.

Uj Idők Lex. IV. k.
813. l.

Hebenstreit

1.

Arch. Ent
1936. 103

T. Bajázeth:

Mellen alól, négymyolczad job
bajuszt hord. Jobb kezében nyilve
ujai szüket s palástja virágdi
lám tünik szemünkbe. Felirat

„Baiazethe Imp.

a felső bal sarokban: „4"
a kép felett: „Baiazeth T. Imp
s legalól: „Baiazeth Primo
A lap hátán olasz nyomtat
Rézkarcz, méretei a vonalk
P. Bertelli: Vite degl' Imper

Ltha 7818

4.

Hebenstreit József

Művészete az ovrtól barokk szobrászathoz

Zaposoládott, azonban nem a bécsi akadémiz-

mushoz, hanem a felső-ausztriai szobrászathoz.

Budapest története III.Bp.Akad.kiadó 1975 241.old.

Hebenstreit József 3

dolgozott Gyöngyösön, Vácon, Egerben, Sárszerényben, Belényesen, Esztergomban, Besztercebányán, Szécsényben, Vácvatóban. Világi megrendeléseitől csak egy-két adat áll rendelkezésre. Megbízásai szinte kivétel nélkül egyházi jellegűek.

241. old.

Budapest története III. Bp. Akad. kiadó 1975

Hebenstreit József 2

Elsősorban fanyatrány volt, de nem volt idegen számára a kötedmika sem. Pesti munkái révén (több hiteles művét a városban nem ismerjük) igen szeles körben és területen keresett mesterré vált.

Budapest története III.Bp.Akad.kiadó 1975 Vitold.

1

Hebenstreit József szobrász

az ausztriai Ybbs-ből származik.

1745-ben kezdett Pesten működni. A pálos tpl. főoltárára készített szobrai, valamint az 1748-ban faragott tölgyfapadok és a 3 stallum aranyozott fareliefjei a XVIII. sz. pesti barokk szobrászatban kiemelkedő jelentőségűek.

Budapest története III.Bp.Akad.kiadó 1975 241.old.

Hebenstreit József

1783. okt. 23-án halt meg.

Népszava, 1973. okt. 23. 101. ev. 248 sz. 14p.

Hebenstreit
Toller

1755-ben a versita tpl
Szt. Terka oltárának építésében tevé-
kenykedtek

Művészettörténeti Értesítő
9. old. 1973/1

Hebenstreit József

szobrász, 1747-től budai polgár, számos
mű alkotója: Egyetemi Templom, a
volt Angolkisasszonyok stb.

Berza László, Bernát György, Erdei Fe-
renc stb.: Budapest Lexikon, Budapest
1973. 1335 l

43 ol

Hebenstreit József

alkotta az V. Váci u.-i templom főkapujának
szobrait.

Bezzo László, Bernát György, Erdei Fe-
renc stb.: Budapest lexikon, Budapest
1973 1335 l

458

Hebenstreit József

képzőtte 1760 körül a belvárosi templomnak
a főoltárait.

Bezzo László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 1335 l

1091

Hebenstreit József

alkotásai az V. Eötvös Loránd u. Egyetemi tenyslomban álló Remete Szent Pál és Antal szobra.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 13351

2751

Hebenstreit József

Jöoltár-noborcsoportját az Egyetemi templomban emleti

Az Egyetemi templom és rendház.

Budapest, 1971. 6. sz. 23-25 l.

Hebenstreit József

Szent Flórián szobra (1770 körül)
a nagytétényi Rózsa Ferenc téren áll.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3040

Hebenstreit József vsobrány

187 éve halt meg

Népszava 1970 október 23
4. oldal.

Hebenstreit József
szobrán

~ hénítette a volt pálos, mai Egyetemi
templ. szobrának munkáit.

Radó: Magyar építészettört. 190.
Műszaki Kiadó 1971.

1) Hebenstreit József
szobrán

1719-1783. Az ország minden vénében foglal-
kozfatták. Művei; a szénényi ferencesek egy
mekékoltára, szószéke; az egri minoriták,
a belényesi, jászberényi, besztercebányai
stb-templom faragott oltára és szobordí-
A magyarországi műv. tört. I. 299.
Corvina 1970.

2) Hebenstreit József
szobrán

~~d~~ sze, a gyöngyös ferencesek szószéke. Kő-
faforagással, stukkóval, épületplasztikával,
oltárszobrászattal fogla lkozott.

A magyarországi műv. tört. I. 299.
Lorvina 1970.

Hebenstreit fónet
nobrán

Szórnéda szécsenyi ferences templomból 1738

Szórnéda gyöngyösi szent Bertalan-templomból.
1750 k.
Repr

A magyarországi műv. tört. II. Képsz. 473, 474.

Corvina 1970

M.D.K.

Hebenstreit, Joseph, szobrász

faragta ki 1780-ban Pesten Vácrátót körség számára Szt. Flórián népszerű figurájának egy már vérszegény variánsát.

Mária G.Aggházy: Steirische Beziehungen der ungarländischen Barockkunst.

Acta Historiae Artium,
Bp.1967. Tom.XIII. fasc.4. 345. old.

Hebenstreit József

Szécsényben, Gyöngyösön is vannak műnei.

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvtár/

150. l.

1.

Hebenstreit József

perti nohánmester. Ausztriában, Gybbs-ben mülebett 1719-ben. Pesten 1747-ben lett polgár és céhtag. Művei: pálos templom főoltára, angolkis-asszonyok ~~volt~~ templomának nohai, belvárosi plébániatemplom Kálvária-kapoztja.

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvtár/

150. l.

Hebenstreit József

Faragta 1780-ban a Bajza u. 41 ↓ (Epreskert)
szobrait.

Tájékoztató
Műcvilékvédelem 1964. 2 sz 111. l.

Hebenstreit József M.D.K.

Az Epreskertbe áthelyezett Kálvária szobrai

1753

Budapesti hirek
Műemlékvédelem, 1964/2. 11. 1.

Hebenstreit, József szobrász M.N.K.

Ausztriában , Ybbsben született 1719-ben
Pesten 1747-ben vették fel a pogárok és a céh tagjai közé.

Neki tulajdonitják : volt pálos templom főoltárának és az angolkisasszonyok volt templomának oltárszobrait , sőt a belvárosi plébániatmplom Kálvária -csoportját is.

Szécsényben Gyöngyösön dolgozott.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 665.1
A Kultura Világa p. 1963.

M.D.K.

Hebenstreit József, szobrász

Pest-Budán dolgozott, fában és kőben egyaránt. Hosszú életpályájának második felében a klasszicizmushoz való átmenet felé hajlott. Szerző a 72. számú táblán az 1759-ben a gyöngyösi ferences-templom egyik mellékoltára számára készült Szent Borromeusra szobrát mutatja be.

Aggházy Mária: Alte Holzfiguren in Ungarn,

Terra-Verlag - Akadémiai Kiadó, Bp.1963. 40 l. 87 t.

31. old.

M. P. V.

HEBENSTREIT József

Nagyléteny, Rózsa Ferenc tér Szt. Flórián szobor néhi tulajdonháló

Budapest müemlékei II. Ipó 1962. 148. l.

M. D. 4

HEBENSTREIT József szobrász

Pest. Gyarmatay-palota (Kisebb Athenaeum-ház) homlokzatát díszítő Szt. Florián szobor (most a Föv. Tört. Múzeumban)

A feltűnő hasonlatosság alapján feltehető, hogy a nagytétényi Szt. Florián szobor is az ő műve. XVIII. sz. k. repr.

Budapest müemlékei II. Bp. 1962.

642, 643. l.

Hebenstreit József, szóbrász

A budai mester az ország minden részében kő-és fafaragással, épületplasztikával, oltárszobrászattal foglalkozott: szécsényi ferencesek, egri minoriták, belényesi, jászberényi, besztercebányi templomok oltárai, szobordiszei.

A magyarországi művészet története I. Bpest, 1961. II kiadás. 448.l.

MDK

Hebenstreit József, ép.szobr.

Angolkisasszonyok temploma.Yáci u. 47. Kapu
felett Patrona Hung. köszobra fülkében és
két angyal. A terem alatti timpanonban Eccl.Divo-Mi
Michaeli Sacra. Felette két szobor. Ls sok müve
Kétemeletes kapuzat 1813-ból. stb.

Genzak Bpest.

HEBENSTREIT JÓZSEF

1745-1747 körül 23 éves, Pesten csak 1746-tól szerepelt.

Entz Géza - Genthon István - Zappanos Jenő:
Kecskemét. Bp. 1961. Müszaki könyvkiadó. - 183 l.
/Városképek - Müemlékek sorozat./ - 131. l.

HEBENSTREIT, József szobrász M.D.K.

Bp. egykori pálos, ma egyetemi templom szobrászabi munkáit

Radas Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 187.

MDK

Hebenstreit József

Kampis Antal: Az ujabb magyar szobrászat. A szépmüvészetek könyve. Bp. 1940.

488.l.

M.D.K.

Hebenstreit József, szobrász

művei a gyöngyösi Szent Bertalan templom XIV. századi, de azóta átalakított épületének szobrai.

Aba Iván: Budapest - Gyöngyös - Mátra
Bp./1960./, Panoráma, /Magyarország írásban és képben
3.köt./ 76. old.

M.D.K.

Hebenstreit József, nobrán

köbe faragott szent Florián nobra látható Nagtétény kis Piac terén.

Róna Tibor: Budapesti kirándulóhelyek
Bp. 1/1960/. Panoráma, /Magyarország irásban és képben 1.köt./ 171. old.

Hebenstreit József M.D.K.

nobrán

Hiteles művei: kécsény, ferences templom

Belényes, plébánia templom,

Vácrátot, a tplom homlokzati nobrai

Gyöngyös, ht. Bertalan tplom főoltár.

Kampis, Magy. műv. Bp. 1960 456.

M.D.K.

Hebenstreit József, szobrász

1747-ben kapott polgárjogot Pesten. Hiteles alkotásai: Sz Szécsény, frences-templom, Belényesi templom, Vácrátót homlokzati szobrok, Gyöngyös, Szt. Bertalan templom főoltár. Inkább műhelye volt szerényebb tehetség. Neki tulajdonitják: Egyetemi templom, Angolkisasszonyok szobrait. Az Egyetemi templom pad, szószákx kórusszék, a szeminárium könyvtár asztalos munkait. 455-456.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a szinház és a film. Minerva. 1960. Bpest

HEBENSTREIT József (1719-1783)

és műhelye egészen a tároli Erdélyig, sőt Eger, Gyöngyös, Besztercebánya tenyslonaiban talált munkaalkalmat oltárdiszítő szentek szobrainak készítéséhez, akik Rössler stílusát polgári szintonalon vették át s így jutottak el a klasszicizmushoz a barok

Agoházy Kária: Magyarországi barokk művészet Bp. 1960. TIT József A. szabadegyi előad. 42

M.D.K

HEBENSTREIT József szobrász

Vác, Rk. Templom (v. Ferences) fő-
oltár átalakítása (1761.) Repr.

Dercsényi-Gyanaszlói: Vác, Bp. 1960.
133., 134. l.

Hebenstreit József (1719-1783), szobrászművész

A 18. században, az erősödő abszolutizmus idején a barokk művészet vált uralkodóvá az építészetben, festészetben szobrászatban. A pesti, Pest környéki templomoknak Hebenstreit József volt a legfőbb dekorátora ebben a korban, Bebo neve méltán fémjelzi a korszak budai szobrászatát.

Szilárdfy Zoltán: Bebo Károly óbudai szobrász.

Budapest, 1980. 6. 25. old.

Hebenstreit József

pesti szobrász cimmel cikket irt Eszlár, É./

Müvészettörténeti Tanulmányok Bp.1957.
p.88-108/

Művészet és felvilágos odá s 1978 Akadémia Akiadó
Zádor Anna:A felivlágos odá skori művész t kuta-
tá sának kérdése 15 old.

M.D.K.

Hebenstreit József, szobrász

(1719-1783)

Pesten működött s főleg a polgári vilésnek megfelelő barokk és rokokó plasztikákat, síremlékeket készített

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc

Akadémiai Kiadó, Bp. 1968. 902. old.

Josef Hebenstreit, szobrász M.D.K.

1719-ben sz. a Dunamenti Jbbs-ben, 1749-ben kapta meg a pesti polgárjogot és a céhbe való felvetelét. Neki tulajdonítják az Egyetem-templom és az Angolkisasszonyok templomu főoltárának az átlagot messze túlszárnyaló alakjait, valamint a pesti belvárosi plébánia templom szenvedélyes lendülettü Keresztrafeszítés-csoportját. ./.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

189. old.

Josef Hebenstreit, nobrán M.D.K.

... azonban hitelesen saját kezű művei Szécsényben, Göngösön, stb. még mesterségbeli tudást illetőleg is némi kivánni valót hagnak, ugyhogy valószínűbb, hogy sokat foglalkoztatott vállalkozó volt, akinek legényei között akadhatott nagyon tehetséges fiatal is.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina 189. old.

HERBENSTREIT JÓZSEF SZOBRAI GYÖNGYÖSÖN

A későbarokk e jeles pesti szobrászának igen kevés okmányilag hiteles művét ismerjük. Levéltári adat mindössze a szécsényi ferencesek templomának oltárszobrait igazolja,[1] többi műveit nagyobb részt csak stíluskritikai érvek alapján tulajdonítjuk neki. 1949 nyarán a gyöngyösi Szent Bertalan-plébánia régi irattárában kutatva, érdekes iratcsomóra[2] bukkantunk, amely Herbenstreit újabb, kétségtelenül hiteles műveire vet világot. A gyöngyösi Szent Bertalan-templom főoltárán Péter és Pál apostolok szobra áll, a főpárkány fölött pedig két, koronát és pálmaágat tartó angyal ül. Mint okmányaink bizonyítják, mind a négy szobor Herbenstreit műve. Nevezetessége ez iratoknak az, hogy közöttük található Herbenstreitnek a négy szoborról készített eredeti ceruzavázlata is.

Maga az oltár 1783 őszén épülhetett: 1783. aug. 31.-ről keltezett 15 forintos deszka-számla és 7000 tégla árának kifizetéséről szóló másik nyugta fekszik az iratok között. Van feljegyzés az oltárra 1779. máj. 31.-e és 1784. nov. 26.-a között begyűlt összegekről is. Almássy Mihály például »az építendő nagy oltárra« 1781-ben 400 forintot ad.[3]

Legérdekesebb azonban a két ceruzavázlat. Az angyalokat ábrázolón az alábbiakat olvassuk:

»Hos duos angelos ad proportionem 6 pedium cum corona et palmis, et duas statuas Petri et Pauli ad altitudinem sex et medii pedium accrodavimus cum D. Sculptore Pestiensi Josepho Herbensreit in florenis centum vigiuti; quas statuas ad summum usque festum Theresiae parabit et nos devehi curabimus. Signatum Pestini 9-a Julii 1783. Anticipato dedimus quinque aureos caesareos. Georgius Baranyai m. p. parochus Gyöngyösiensis, Joannes Hepfner Templom Bíro.—Josephus Herbenstreit bezeige dasz ich Riktih bezalt bin worden, bürger bilthauer in Pest den 6. september 1783.« Oldalt: »id est 120 fl., in advectione 4 fl.«

E rövidke, de tökéletesen pontos szerződésből és nyugtából kiderül, hogy Baranyai György plébános és Heffner János templomgondnok már 1783 júliusában megalkudtak a szobrokra, amikor az oltár valószínűleg még kész sem volt. A szállítást Terézia-napra (október 15.) kötötték ki, de Herbenstreit gyors munkát végzett, mert a négy, embermagasságnál nagyobb szobrot már szeptember elején elkészítette. Szept. 6-án ki is fizették. A szobrász hírnevét és megbízhatóságát igazolja az a tény is, hogy előlegként 5 császári aranyat kapott, a vállalati összeg jelentős részét.[4] A szállításért a gyöngyösiek 4 forintot fizettek. Érdekes, hogy a templombírák (nemzetes Csala Pál és Heffner János) csak az év végén fizettek ki Baranyai György plébánosnak »pro fabrica arae majoris« 150 forintot.[5]

Ami a két rajzot illeti, az angyaloké, elnagyoltabb, az apostoloké gondosabb, mindkettő vázlatszerű munka. Egy-egy apostol alakja pontosan 14 cm magas. Oldalt Herbenstreit skála-beosztása látható »6 Fusz« megjelöléssel. Péter jobbjában könyvet, baljában két, túlságosan nagyra méretezett kulcsot tart. Ezeket a szobrász a kivitel során elhagyta. Pál baljában kardot tart, előrenyujtott jobb karjának rajza »skurzban« némileg hibás. Mindkét alak lépő állása a barokk contraposto szabályai szerint van megalkotva, de a művész — kialakított stílusának megfelelőleg — minden hevesebb mozgást kerül. A kész szobrok fából vannak, de barokk illuzionizmussal tökéletesen kőszínűre festve; előkelő, finom alkotások. A két angyal igen magasan van, elhelyezésük nem a legszerencsésebb, testtartásuk különleges átmenet az ülés és lebegés között. Az apostolok szobrai azonban méltók Herbenstreit pesti alkotásaihoz. Különösen megkapó a rajzon kevéssé látható ruharedőzés.

Ha elfogadjuk Hekler Antal feltevését,[6] és az Angol kisasszonyok pesti templomának szobrait az 1750-es évekre tesszük, akkor a gyöngyösi szobrokban a javakorú, vagy éppen már öregedő, de tehetségének és munkakészségének még mindig teljében lévő mester alkotásait kell látnunk.

Itt jegyezzük meg, hogy a ferencrendiek gyöngyösi templomának Páduai Antal- és Szent Ferenc-oltárain álló szobrai is Herbenstreit alkotásai 1759-ből. A róluk szóló feljegyzés a szerzet Historia Domusában található.[7] Nézetünk szerint ugyanő a mestere az 1760-ban készült főoltár igen szép szobrainak is. (Fölül a Szentháromság kecses angyalszobrokkal, a főoltár két oldalán Joachim és Anna, ugyanott feljebb Assisi Ferenc és Páduai Antal.) A ferences templom valamennyi szobra színes faszobor.

BÁN IMRE

[1] *Hekler Antal:* A magyar művészet története, 1934, 180 II.

[2] V. 489. *a—b)* számú iratok.

[3] Gyöngyös város jegyzőkönyvei VII. köt. 673. l. (Városi Levéltár)

[4] Egy császári arany 12—13 forint értékű volt. Faludi Ferenc hagyatékában például »2 Stück ganze Souverain« 25 frt 20 kr. Irodalomtört. Közl. 1910, 421. l.

[5] Lásd a Szent Bertalan-templom számadásait Gyöngyös város levéltárában LXXIX'15. fasc.

[6] Id. m. 181. l.

[7] V. ö. Gyöngyösi Kalendárium, 1911, 87. l.

ÉPÍTŐK, SZOBRÁSZOK, FESTŐK ÉS GRAFIKUSOK MAGYARORSZÁGON 1828-BAN

Amikor az utolsó 150 év magyar művészetének történetét próbáljuk ujra írni és értékelni, aligha térhetünk ki új és széleskörű adatgyüjtés elől. Míg a modernebb igényű, módszeres kutatás korábbi századokból tekintélyes forrásanyagot hozott napvilágra, melynek alapján nem egy kézről-kézre járó feltevés, begyökerezett balítélet vagy megállapítás dőlt halomra, a XIX. század művészeti életére vonatkozó írott forrásanyag jórészt ma is a levéltárak mélyén lappang, s ezután vár feltárásra. Voltak ugyan itt is kezdeményezések: egy-egy művész életrajzához, egy-egy építészeti alkotás történetéhez a vonatkozó levéltári anyag is számításba vétetett; — különösen figyelemreméltó klasszicista építészetünk széleskörű adatgyűjtésen alapuló feldolgozása —, de nagy általánosságban e század művészetével és művészeivel foglalkozó irodalom javarésze másod-harmadkézből merít s legfeljebb az egykorú hírlapokig nyúl vissza, mint elsődleges forrásanyagra. Ahol írott anyagot hoz, többnyire egy-egy érdekesnek vagy jellemzőnek vélt művészlevél: afféle »levéltári kalászlat« vagy csemege, de nem rendszeres és tervszerű forráskutatás gyümölcse. Művészettörténeti irodalmunk nagyobb részében a XIX. század művészetének és művészeti életének tudományos és módszeres igényű feltárása terén alig jutott túl a jó értelemben vett dilettantizmus keretein.

Igaz, fölöttébb könnyű az ellenvetés, amely a műalkotások mellett az írott forrásanyag másodlagos jelentőségével s főleg relatív történeti értékével próbál érvelni. Kétségtelen, hogy egy-egy apró levéltári adat korábbi századokból sokkal többet mondhat s a kutatás számára

Hebenstreit

rainak kivitelező szobrászára nincs egyértelmű adat. *Triumph der Phantasie. Barocke Modelle von Hildebrandt bis Mollinarolo*. Wien, 1998, 125-127.; Justus Schmidt – Hans Tietze: *Wien*. Sechste verbesserte Auflage. Wien – München, 1973, 28, 29. */Dehio–Handbuch. Die Kunstdenkmäler Österreichs./*

The Baroque Altarpieces of the Belvárosi Parish Church in Pest

Katalin Granasztói-Györffy

The medieval Belvárosi (Inner City) parish church of Pest was rebuilt in Baroque style in the early 18th century, when the Ottomans had been driven away. New altarpieces were erected from donations made by the guilds of Pest, which are detailed in the protocols of four visitations (1732, 1756, 1761, 1822). Already in 1756, apart from the High Altar fifteen side altars were registered, and in 1822 thirteen were recorded yet. The church was several times renewed in the 19th and 20th centuries. By today, only four altarpieces of the originally luxurious Baroque furnishing have survived located in the first two chapels on either side of the entrance. Of these the wooden edifice of the Virgin of Zell Altar and the Rosary Altar are original Baroque works though repainted and somewhat transformed, the altar pictures are new and the titles have also changed. They cannot be identified with any of the altarpieces listed in the visitation records.

The Altarpiece of Saint John the Baptist erected by the guild of bakers is original. The protocol of 1756 notes it was unpainted, always mentioned later as an important feature. In Hungary where the majority of altarpieces were made of wood and always richly painted and gilded, an abundantly carved unpainted dark brown altar of sumptuous plasticity is rare. The fourth Baroque altarpiece of the Belvárosi parish church is the most intriguing. The Holy Cross or Calvary Altar was built of black-grey marble and plaster from 8000 florenus donated by a lady of Pest, Erzsébet Jobst. Christ's cross stands on a huge globe in the niche flanked by the columns of the retable, with the Redeemer hanging on the cross. God the Father leans over the cross, with the pigeon of the Holy Ghost hovering in the gable surrounded by putti. Below the cross, on either side, the extremely animated statues of the heartbroken Virgin and Saint John the Evangelist can be seen, with Mary Magdalen kneeling at the foot of the cross, on the globe. This rare iconographic representation of the death on the cross can be seen as a Baroque variant of the medieval Throne of Mercy (Gnadenstuhl). Its precedent is the high altar designed by Johann Bernhard Fischer von Erlach in 1692-93 and consacrated in 1704 in the church of Mariazell. In his altar, the huge globe is the tabernacle with the Magdalen on top. The Calvary Altarpiece in the Belvárosi parish church is one of the most outstanding relics of Hungarian Baroque sculpture, but its master has not been identified to this day. Most frequent mention is made of József Hebenstreit, a Pest sculptor who was much contracted, but most art historians think he was not capable of producing such a significant work. Considering with his statues made around 1760, and his age (he was 43 at that time) however permits the assumption that this altarpiece was an extraordinary achievement of him.

insuper Purgatorium expreniente, Antipendia ex marmorisato Lapide provisa; – habet candelabra duo, sienti omnia ad Decorem requisita; – In Portatili integro est sequens Inscriptio: „Ego Michael Sin... Archi Episcopus Scopiensis Consecravit Portatile in honorem S. Liberati, et Benigni Martyrum, et tum has reliquias inclusi mp." Ld. a 18. jegyzetet.

27. *„Ara undecima Sancti Joannis Baptistae 4 Columnis, duabus statuis; Tabernaculo aperto cum intus jacente S. Rosalia instructa, habet Antipendium ex Ligno, candelabra duo, Portatile cum sigillo vitiato, tempus enim consecrationis erasum est; – altare hoc per coetum Pistor erectum sed nondum incoloratum est. – Tobaleis et aliis requisitis provisum."* Uo.
28. Az 1822-es egyházlátogatási jegyzőkönyv még egy festetlen oltárt említ, mégpedig a Gundrich által faragott Mindszentek-oltárát.
29. Horler Miklós és mások: *Budapest műemlékei*. I. köt. Bp., 1955, 654-658. /Magyarország műemléki topográfiája. IV./; Aggházy: i.m. 1. köt., 120, 121.; 2. köt., 32.
30. Johann Joseph Rössler 1743-45 között készítette a főoltárt. Aggházy: i.m. 2. köt., 107. Baranyai Béláné: Paul Troger és Johann Joseph Resler három szerződése a győri jezsuita templom díszítésére. *Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts* No. 54. Bp., 1980, 131-135.
31. *Iconographie de l'art chretien. 2. Iconographie de la Bible*. 2. Nouveau Testament. Paris, 1957, 475-503.; *Lexikon der christlichen Ikonographie. 2. Allgemeine Ikonographie F–K*. Szerk.: Engelbert Kirschbaum. Rom – Freiburg – Basel – Wien, 1970, 635-642.; Szilágyi István: *Kálváriák*. Bp., 1980, 9-13.
32. Az oltáron ma Szent Ágoston oltárkép van, az eredeti Keresztre feszített Krisztus képet körbevágták, ma a sekrestyében van. A Magyarország műemléki topográfiája szerint Weber János Lénárd 1770 körül faraghatta Mária és János szobrát, amelyeken Eszláry Éva a Belvárosi templom Kálvária-oltár szobrainak hatását fedezte fel. Ld. Horler Miklós és mások: *Budapest műemlékei*. II. köt. Bp., 1962, 232-244. /Magyarország műemléki topográfiája. VI./; Eszláry Éva: A pesti belvárosi templom kálváriája és köre. *Művészettörténeti Értesítő* 1956, 1. sz., 149.; Farbaky Péter: A budai ágostonos (majd ferences) templom és kolostor. *Művészettörténeti Értesítő* 1990, 3-4. sz., 180, 181.
33. A Szent Kereszt-oltár a templom kereszthajójában helyezkedik el. Eredeti oltáképe elpusztult. A kép két oldalán Szent Domonkos és assisi Szent Ferenc szobra áll. Voit Pál és mások: *Heves megye műemlékei*. II. köt. Bp., 1972, 247. /Magyarország műemléki topográfiája. VIII./
34. Az evangéliumi oldal bejárat felőli kápolnájában elhelyezett oltár oszlopos felépítményének félköríves fülkéjében Jeruzsálem festett látképe előtt áll a feszület. Mária, Evangelista Szt.János és Mária Magdolna mellett Szent András(?) és Szent Borbála(?) szobra helyezkedik el. Az 1738-ban felállított oltár Hartman József kassai szobrász műhelyében készülhetett. *Heves megye műemlékei*. II. köt. I.m. 546, 547.
35. A Szent Kereszt-oltár a leckeoldalon az első kápolnában áll. A retabló oszlopos felépítményén homorú fülkében Jeruzsálam látképe előtt emelkedik a feszület, kétoldalt a várbeli klarisszák megszüntetett templomából való Mária és János szobra. Az oltár 1756 előtt készült. *Budapest műemlékei*. I. köt. i.m. 651-665. és Aggházy: i.m. 1.köt., 120, 121, 186. és 2. köt., 32.
36. Az egytengelyes, lizénákkal keretelt íves fülkés, baldachinnal koronázott oltárt nagyon gazdag rózsa, virág és rocaille ornamentika díszíti. A keresztre feszített Krisztus erőteljes testű, szépen megfaragott szobra Bebo Károly műhelyében 1748-49-ben készült. Mária és János szobra tiroli faragóműhelyből, 1895-ben került az oltárra. Aggházy: i.m. 1. köt., 119, 120, 169, 170. és 2. köt., 42, 43. *Budapest műemlékei*. II. köt. i.m. 430-446.
37. Az egytengelyes drapériás baldachinnal koronázott oltáron Jeruzsálemet ábrázoló kép előtt a megfeszített Krisztus, kétoldalt Mária és Evangélista Szent János, a kereszt tövében Mária Magdolna lendületes, szép szobra helyezkedik el. 1764-ben már a templomban volt. Dercsényi Dezső és mások: *Pest megye műemlékei*. Bp., 1958, I. köt., 276- 280. /Magyarország műemléki topográfiája. V./; Aggházy: i.m. 1. köt., 118. és 2. köt., 30.; Eszláry: i.m.145-150.
38. Az oltár szép Mária és János szobrát Bécsben faragták 1766-ban, mestere ismeretlen. Dercsényi Dezső és mások: *Győr-Sopron megye műemlékei*. I. köt. Bp., 1956, 236, 240. /Magyarország műemléki topográfiája II./
39. Aggházy: i.m. 2. köt., 255.
40. U.o. 313.
41. Aggházy Mária: Purgatórium ábrázolások a XVIII. században. *Az Országos Szépművészeti Múzeum Közleményei* 10. Bp., 1957, 99-103.
42. Ld. a 26. jegyzetet.
43. Michael Krapf: *Triumph der Phantasie. Barocke Modelle von Hildebrandt bis Mollinarolo*. Wien, 1998, 18, 19, 89-91.
44. Hans Sedlmayr: *Johann Bernhard Fischer von Erlach*. Wien – München, 1956. 84.
45. Ld. a 43. jegyzetet.
46. Hekler Antal: *A magyarországi barokk szobrászat európai helyzete*. Pápa, 1935, 14, 15.
47. A. Hekler: *Budapest als Kunststadt*. Küssnacht am Rigi (Schweiz), é.n. [1933], 78-80.
48. Hekler Antal: *A magyar művészet története*. Bp., 1934, 180-183.
49. Bíró József: A belényesi róm. kath. templom. *Archaeologiai Értesítő* 1935, 154-156.
50. Eszláry: i.m. 145-150.
51. Eszláry Éva: Hebenstreit József pesti szobrász. In *Művészettörténeti tanulmányok. Művészettörténeti Dokumentációs Központ Évkönyve 1954-1955*. Bp., 1957, 94.
52. Aggházy: i.m. 1. köt., 114-117.
53. Például a pesti ferences templom előtt álló feszület Máriával (1763), a gödöllői Kálvária (1771-75), az esztergomi (1781) Szent Tamás-hegyi, a tápiósápi (1776), a veresegyházi. Hekler: 46. jegyzetben i.m. 14, 15.; Eszláry: 32. jegyzetben i.m. 148, 149.; Aggházy: i.m. 1. köt., 118. és 2. köt., 84, 101, 281, 303.
54. Réh Elemér: Adatok a régi pesti Kálvária történetéhez. *Archaeologiai Értesítő* 1929, 202.; Aggházy: i.m. 2. köt., 48.
55. A józsefvárosi Kálvária szobrairól ábrázolás nem ismert. Az 1822-es egyházlátogatáskor írják le. Réh: i.m. 202-222.; Hekler: 46. jegyzetben i.m. 14, 15.; Eszláry: 32. jegyzetben i.m. 145-150.
56. Aggházy: i.m. 1. köt., 117, 285, 2. köt., 8.; *Pest megye műemlékei*. I.m. I. köt., 224-225.
57. Ld. az előző jegyzetet. 1774-ben Pesten szobrászként működőnek, de polgárjoggal nem bírónak említik. Aggházy: i.m. 1. köt., 285.
58. Uo. 1. köt., 111-117, 2. köt., 179. Granasztóiné Györffy Katalin: „... Magister Pestiensis arcularius [...] ad Ecclasiam Ratótensem magnam aram..." A vácrátóti katolikus templom oltárai és a pesti mesterek. In *Koppány Tibor hetvenedik születésnapjára. Tanulmányok*. Bp., 1998, 319-341. /Művészettörténet – Műemlékvédelem X./
59. Ld. a 37. jegyzetet.
60. Ld. az 56. és 57. jegyzetet.
61. Guzsik Tamás: A budapesti Szervita templom és kolostor építéstörténete. *Művészettörténeti Értesítő* 1973, 1. sz., 1-21.
62. Ld. az előző jegyzetet. A két oltár azonossága alapján feltételezhetjük, hogy az 1741-es adat esetleg az oltár alapítására vonatkozik, s lényegében egyszerre készültek el.
63. Ld. az 58. jegyzetet.
64. Eszláry: 51. jegyzetben i.m. 91-94.; Aggházy: i.m. 1. köt., 113-116.; Granasztóiné: i.m. 335-338.
65. A gyöngyösi ferences templom Szent József halála oltár Mária és János szobrának attribúciójára most nem térünk ki. Hebenstreit 1759 előtti és 1762 utáni műveinek elemzésével sem foglalkozunk. Eszláry: 51. jegyzetben i.m. 93, 94.; *Heves megye műemlékei*. III. köt. Bp., 1978, 160-166.
66. Tragor Ignác: *Vác műemlékei és művészei*. Vác, 1930, 42-43.; Bónisné Wallon Emma: *Vác művészete a XVIII. században*. Bp., 1935, 54.; *Pest megye műemlékei*. I.m. II. köt., 276.
67. Az oltár modelljét Peter Strudel készítette, a felállított oltár szob-

beállítása, amelynél a pihenő láb mindig a négyzetes talapzaton kívülre csúszik és kilátszik a ruha alól, a pihenő lábra simuló ruha kezelése, a bő redőjű, átlós köpenykötés, a leomló ruha tömege a két láb között, a széles, egyenes homlokú, csontos férfi arcok és az erőteljes nyak olyan jellegzetességek, amelyek Hebenstreit 1760 körül készült szobrait általában jellemzik.[64] A gyöngyösi ferences templomban bizonyíthatóan Hebenstreit művei az 1759-ben felállított Szent Antal- és Szent Ferencmellékoltár, valamint az 1760-ban készített főoltár szobrai, amelyek előfutárai a pesti belvárosi templom szobrainak.[65] Hebenstreit munkásságának érdekes állomása a váci ferences templom főoltárának 1761-es áthelyezése és átépítése, amelyet Regele József váci asztalossal közösen végzett. A szobrászi beavatkozás mértékével még nem foglalkozott a kutatás, jóllehet a hatalmas retabló főpárkányának két szélén álló Szent Erzsébet és Szent Luca kontraposztos, gazdagon redőzött ruhájú és bő, átlósan átvetett köpenyű szobrának megformálása hasonló a pesti Kálvária-oltár szobraiéhoz.[66]

A Belvárosi templom oltára készülésének időpontjában, 1762-ben Hebenstreit 43 éves, alkotóereje teljében levő művész, aki tizenhat éve működik mesterként Pesten, és már a pálos templomban bizonyította kiemelkedő tehetségét. Nem elképzelhetetlen egy művész pályafutása során, hogy élmények és rendkívüli körülmények hatása alatt létrehoz olyan művet, amelyet azon a színvonalon többé nem tud megismételni. A művészi fejlődés állomásai között az Angolkisasszonyok templomának homlokzati és esetleg főoltár szobrainak is ott a helye. A mesterkérdést egyértelműen lezárni nem lehet, újabb adatok előkerülése és további vizsgálódások vihetnek közelebb a megoldáshoz.

A Kálvária-oltárnak nemcsak kompozíciós és ikonográfiai előképe a bécsi udvari barokk művészet egyik legjelentősebb mesterének alkotása, hanem szobrászi mintáit is a bécsi szobrászok művei között találjuk meg. Feltehetően Peter Strudel és Matthias Steinl faragta a bécsi kapucinus templom császári kriptája számára 1712 körül azt az oltárt, amelyen a bal oldali gyászoló nőalaknak nemcsak testtartása, hanem művészi megfogalmazása is befolyásolhatta a pesti oltár mesterét.[67] Feltételezhető, hogy Hebenstreit az 1750-es években Bécsbe vagy Mariazellbe is eljutott. Az oltár megrendelőjének, Jobst Erzsébetnek is lehettek elképzelései és igényei, amikor ilyen jelentős összeget, 8000 forintot hagyományozott a Kálvária-oltár felállítására.

Jegyzetek

1. Némethy Lajos: *A pesti főtemplom története. I. köt. Alapítástól 1752-ig.* Bp., 1890, 157-410. Schoen Arnold: *Jegyzetek a pesti belvárosi plébánia-templomról.* Bp., 1943, 6, 7. Gerő László: *A pesti belvárosi plébániatemplom.* Bp., 1956, 24-30.
2. Visitatio Exemptae Parochiae Liberae Regiaeque Civitatis Pesthiensis. Budapest Főváros Levéltára (BFL) IV. 1202.jj. Pest város tanácsának iratai. Egyházlátogatási jegyzőkönyvek (1732-1822). 1. köt., 1. Ezúton mondok köszönetet Bazsó Gábornak és Borossay Katalinnak a levéltári kutatásban nyújtott segítségért.
3. Némethy Lajos: *A pesti főtemplom története.* Bp., 1890, 271, 272.
4. Visitatio Canonica Exemptae Parochialis Ecclesiae Liberae Regiaeque Civitatis Pestiensis... BFL IV. 1202.jj. 2. kötet, 10-14.
5. Conscriptiones exemptarum ecclesiarum districtus Budensis–1761. Parochialis ecclesia liberae regiaeque civitatis Pestiensis.
6. BFL, IV. 1202.jj. 3. köt. 5-10.
7. Schoen: i.m. 9-11.
8. Némethy: i.m. 346.
9. Némethy: i.m. 202.
10. Schoen: i.m. 13, 14.; Gerő: i.m. 32.
11. A vizitációkban a mellékoltárok leírása a főoltár után az evangéliumi oldalon, majd a lecke oldalon a szentélyben kezdődik és a hajó három-három oldalkápolnájában folytatódik. A hatodikként, illetve a másik oldalon hetedikként felsorolt Xavéri Szent Ferenc-, illetve Mindszentek-oltár csak az orgonakarzat alatt helyezkedhetett el, mert máshol nem volt hely. BFL , IV. 1202. jj. 1756. 2. köt. 12, 14.
12. Az evangéliumi oldalon, a hajó szentély felőli első kápolnájában állt a kovácsok és bognárok céhe által alapított Názáreti Szent Család-, a szemközti kápolnában a molnár céh Szent Katalin-oltára. Ezeknek a helyére került Szent József és Szent István király oltára, amelyeket az 1940-es helyreállításkor eltávolítottak. Schoen: i.m. 16, 17.
13. Schoen: i.m. 18-24.; Gerő: i.m. 31-41.
14. Az 1756-os, az 1762-es és az 1822-es egyházlátogatáskor a negyedik oltárként említik.
15. Az 1822-es jegyzőkönyvben ismertetik részletesen az oltárt. BFL IV. 1202. jj. 1822. 3. köt. 7.
16. Az üveg alatt elhelyezett, íves keretű, feltehetően 19. századi oltárképre vonatkozóan egyenlőre nincsenek adataink.
17. Az oltárképekre vonatkozóan egyenlőre nem állnak rendelkezésünkre adatok.
18. BFL IV. 1202. jj. 1822. 3. köt. 9.
19. Horváth Henrik: Gundrich Carolus Ferenc, a Pesti plébániatemplom oltárainak mestere. *Archaeologiai Értesítő* 1928, 255-263.
20. Ld. a 11. jegyzetet.
21. Ld. a 46-52. jegyzetet.
22. Aggházy Mária: *A barokk szobrászat Magyarországon.* 2. köt. Bp., 1959, 44.
23. BFL IV. 1202. jj. 1756 2. köt. 12, 14.
24. *„Altare quintum piis legatis dominae Elisabethae Jobstin defunctae nunc exurgit ex lapidibus fabre factis ad columnas collaterales, Servatori in cruce pendenti dedicanda, quaeque pro ejusdem conservatione et sacris quotidianis testata est fl. 8000."* Ld. 5. jegyzetben i.m. 13.
25. *„...quod nondum est incoloratum..."* Uo. 14.
26. *„Ara quinta Crucis, Salvatore in Cruce pendente, Calvariani praesefert, 4 columnis Marmorisatis Coloris cinerei, capitellis inauratis instructa, Globo*

Peter Strudel: Mária alakja a bécsi kapucinus templom császári kriptája számára készített oltármodellen, 1712

művészi színvonalon megfaragott, halott Krisztus függ. Evangélista Szent János szobra a pesti Kálvária-oltár János típusának keményebb drapériakezelésű változata, de az arc lányosan lágy megformálású, ellentétben a Belvárosi templom Jánosának csontosabb, keményebb vonásaival. Mária sem azt a jellegzetes, erősen kontraposztos, összekulcsolt kezeit jobbra lendítő típust képviseli. Ruházatának redővetése, kemény, töredezett formákból áll, a Conti Lipót műhelyének tulajdonított szobrokat juttatja eszünkbe.[58] Az oltáron a Megváltó nem a Fischer von Erlach-i Kegyelem trónja ikonográfia szerint kerül bemutatásra, az Atyaisten nem is szerepel, ugyanakkor Mária és János, és különösen az oszlopok között elhelyezett térdelő angyalok mozdulata az osztrák építész eredeti tervén levő alakokkal árul el rokonságot.

Alsónémedi feszületéhez nagyon hasonló a budakeszi római katolikus plébániatemplom 1764 előtt készült Szent Kereszt-oltárának Krisztusa. Mária mozdulata az alsónémedi Máriával egyezik meg, a drapériák lágyabb megfaragásában közelebb áll a belvárosi templom szobraihoz, de azok színvonalát nem éri el.[59]

Aggházy Mária Taller Józsefet Hebenstreittel feltűnően rokon szobrásztehetségnek tartja, véleménye szerint közreműködött a Kálvária-típus elterjesztésében.[60] Tallerrel azonos lehet az a Toller nevű szobrász, aki a ma már nem létező Szent Tekla-oltárt készítette 1755-ben Hebenstreittel együtt a pesti szervita templom számára.[61]

A szervita templom karzat előtti kápolnapárjában álló Segítő Szentek- és Szent Fülöp-oltár eddig nem került a szakmai érdeklődés előterébe, jóllehet az azonos felépítésű és ornamentikájú, igényesen kivitelezett retablókon az oltárkép két oldalán, a konzolokra helyezett, fehérre festett szobrok stílusa meglepő hasonlóságot mutat a Belvárosi templom Kálvária-oltárának szobraival. Guzsik Tamás kutatásai szerint a Segítő Szentek-oltárt 1741-ben, a Szent Fülöp-oltárt 1760-ban állították fel.[62] Szent Aja kecses, kontraposztos alakja (Szent Fülöp-oltár), pihenő jobb lábán ruhájának ráncai, a jobb kezével tartott köpeny öblös, szél fújta redői, a köpeny lelógó részének furcsa, csőszerű képződménye, amelynek széle visszahajlik (ez a jellegzetes forma a budakeszi Mária szobron is megjelenik), a bájos arc, a fátyollal fedett félrehajtott fej kevésbé szenvedélyes megfogalmazásban a Belvárosi templom Máriájának legközelebbi analógiája. Ugyanezt a redőkezelést fedezhetjük fel Szent Katalin köpenyén, amelynek a lábfejekkel érintkező szélei jellegzetesen visszakunkorodnak, a Belvárosi templom Evangélista Szent János szobrához hasonlóan. A kontyba összefogott haj és az arc Mária Magdolnáéval egyezik meg. Keményebb a ruharedők megformálása a másik oltár Evangélista Szent János és Szent Borbála szobrán, amelyeknek stílusa Conti Lipót Antal műhelyének tevékenységével és elsősorban a pesti Egyetemi templom mellékoltárainak szobraival hozható kapcsolatba.[63]

Véleményünk szerint a szervita templom Szent Fülöp-oltárának szobrait ugyanaz a szobrász faragta, mint a Belvárosi templom Kálvária-oltárának szép szoborcsoportját. Az ismeretlen mester személyére vonatkozóan újra felvetjük Hebenstreit József nevét. Ezek a szobrok az ő stílusához állnak a legközelebb, jóllehet életművéből kiemelkednek. Az alakok erőteljes kontraposztos

Alsónémedi, római katolikus plébániatemplom, Szent Kereszt felmagasztalása főoltár

szószékének megalkotásában is. Ezt az álláspontját már egy évvel később megváltoztatta.[48] Bíró József Hebenstreit Józsefnek a belényesi r. k. templom főoltára számára faragott szobraival kapcsolatban elemzi Pest három kiemelkedő barokk szobor-együttesének mesterkérdését.[49] Véleménye szerint az Angolkisasszonyok templom homlokzati szobrait (a kapu feletti Madonnát is) és a főoltár szent püspökeit Hebenstreit faragta, az egyetemi templom főoltárának szobrait és a belvárosi templom Kálvária-oltárát viszont nála nagyobb tudású mester. Eszláry Éva húsz évvel később önálló tanulmányt szentelt a belvárosi templomi Kálvária-oltár típust teremtő szerepének,[50] amelynek során állást foglalt Hebenstreit szerzőségével szemben, s a szobrász munkásságát részletesen feldolgozó tanulmányában nem is sorolja művei közé.[51] Aggházy Mária sem a Kálvária-oltárt, sem az Angolkisasszonyok templomának főoltárát és homlokzati Madonna-szobrát nem tekinti Hebenstreit művének.[52]

A Belvárosi templom Kálvária-csoportjának jellegzetes testtartású, a kortárs Kereszt-oltároknál és szabadtéri Kálvária jeleneteknél még hosszú évtizedekig visszatérő Mária és János szobra esetében is újra és újra felmerült a kérdés,[53] hogy a legelső műnek, vagyis a Józsefvárosi Kálváriának[54] a mestere által készített, egyre fáradtabb utánzatairól, a tanítványok vagy segédek által kivitelezett gyengébb változatairól van-e szó, vagy esetleg másik szobrász, illetve szobrászok próbáltak az eredeti, nagy hatású Kálvária-csoporthoz minél jobban hasonlító újat létrehozni.[55]

A topográfiai kutatásoknak köszönhetően az érdekes analógiaként számon tartott Alsónémedi (Pest megye) templomának Szent Kereszt felmagasztalása főoltáráról kiderült, hogy az 1762-ben befejezett pesti Kálvária-oltárt megelőzően, 1752-ben készült, koraisága még azt a feltételezést sem teszi lehetővé, hogy mestere az „őstípus"-t, azaz a józsefvárosi Kálváriát utánozta volna, hiszen annak szobrait csak 1756 után helyezték el.[56]

Alsónémedi római katolikus templomában Althan Károly váci püspök megbízásából Taller József pesti szobrász Setzer asztalossal együtt készítette a Szent Kereszt-főoltár szobrait 1747 és 1752 között.[57] Az oszlopok által közrefogott, tört íves keretű fülke keresztfáján a belvárosi templom feszületéhez hasonló magas

Szent Aja és Szent Katalin szobra a pesti Szervita templom Szent Fülöp-oltárán

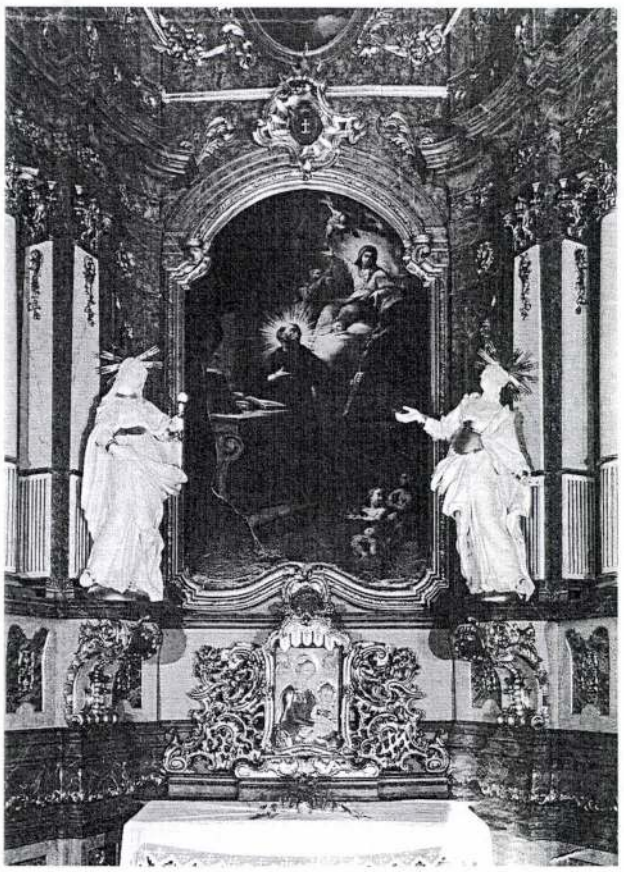

A Kálvária-oltár e ritka típusának előképe az ausztriai Mariazell kegytemplomának Johann Bernhard Fischer von Erlach által 1692-1693-ban tervezett, 1700-1702 között felállított, 1704-ben felszentelt főoltára.[43] Fischer von Erlach fennmaradt oltárterve az eredeti nagyvonalú elképzelést mutatja, amely kevés változtatással meg is valósult. A konkáv alaprajzú, kettős oszlopsoros architektúra által közrefogott, áttört, íves nyílásban a kegyelem trónja ikonográfiájának megfelelően a feszületet

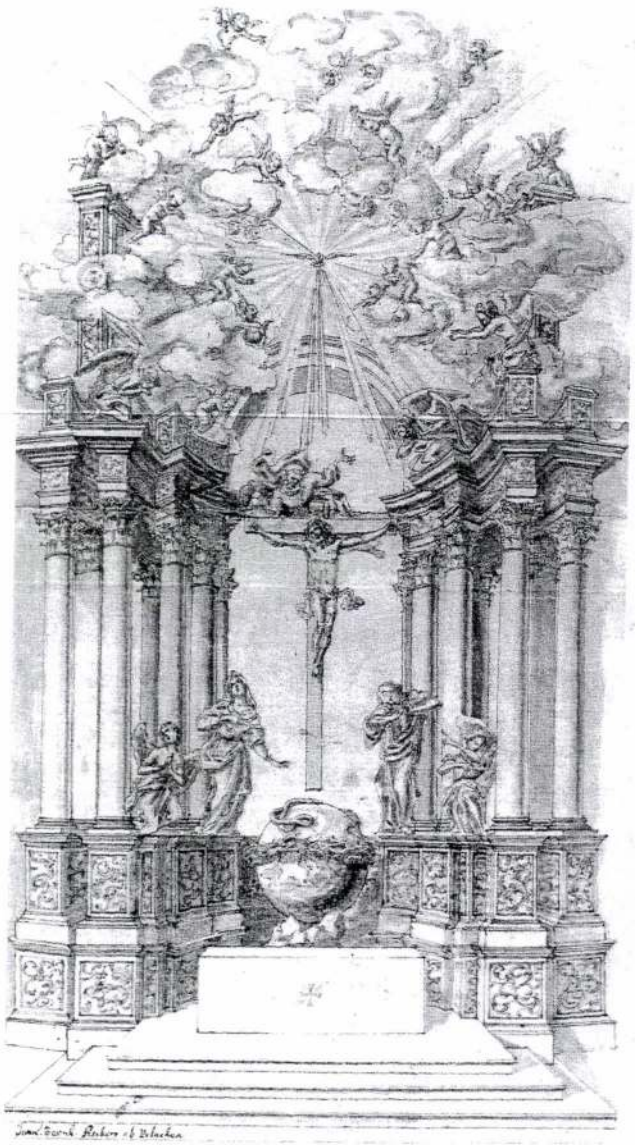

Johann Bernhard Fischer von Erlach: A mariazelli búcsújáró templom főoltárának tervrajza, 1692-93

az Atyaisten tartja, a dicsfényektől övezett és felhőktől körülvett Szentlélek galambja felettük, az oszlopos architektúra teljes szélességét elfoglaló oromzatban lebeg. Közvetlenül a kereszt alatt helyezkedik el a töviskoszorúval és kígyóval övezett hatalmas ezüst földgömb, amely egyben a tabernákulum is. Az oltárasztal teljesen sima és tömbszerű. Oldalt Mária és Evangélista Szent János, valamint egy-egy imádkozó angyal foglal helyet. Hans Sedlmayr szerint Fischer von Erlach életművének egyik legbonyolultabb alkotása a mariazelli oltár, amelynél a képi program a legegyszerűbben épül be az építészeti struktúrába.[44] Ezt a különleges tematikát és kompozíciót használta fel a pesti mester, amikor egy szűk kápolna terébe kevés változtatással elhelyezte a magyarok számára annyira fontos mariazelli templom főoltárának utánzatát.

Fischer von Erlach nemcsak tervrajzon mutatta be elképzelését az igényes megrendelőnek, a Sankt Lambrecht-i bencés apátnak, hanem kis famodellen is. Az építész az oltár felállítását is irányította. Az ezüstből készült szobrok közül a Krisztus szobor modelljét Andreas Faistenberger müncheni udvari szobrász készítette. Az Istenanya és János szobrát két bécsi aranyműves kivitelezte.[45]

A Belvárosi templom Kereszt-oltára a pest-budai barokk szobrászat egyik legizgalmasabb alkotása. Magas művészi színvonalához mérhetőt alig találunk Buda és Pest szobrászatában, ennek ellenére a barokk művészet kutatói több évtizede hiába próbálják megfejteni, hogy ki volt a drámai szoborcsoportot mestere. A megoldatlan mesterkérdés nemcsak a Kálvária-oltárra vonatkozik, hanem mindazokra a Kálvária-csoportokra és oltárokra, amelyek a Belvárosi plébániatemplom oltárát követően, azt másolva, utánozva készültek.

A Kálvária-oltárok mesterkérdése

A kutatók az oltár szoborcsoportjának kiváló kvalitásaira már az 1930-as években felfigyeltek. Hekler Antal 1935-ben „A Magyarországi barokk szobrászat európai helyzete" című akadémiai előadásában[46] a belvárosi Kálvária-oltár mesterének nevezte el az ismeretlen szobrászt, feltételezve, hogy a Belvárosi templomban egy kisebb változata található annak a Kálvária kompozíciónak, amely egykor a Józsefvárosi Kálváriát díszítette (ma az Epreskertben áll), s amelynek szobrai sajnos már régen elpusztultak. Hekler a Kálvária-oltár szobrainak művészi színvonalát a Váci utcai Angolkisasszonyok templom főoltárán levőkkel tartja egyenrangúaknak. A kiváló művészettörténész korábbi, Budapest művészetéről írt 1933-as tanulmányában[47] még mindkét művet – beleértve az Angolkisasszonyok homlokzati szobrait is – Hebenstreit József pesti szobrászmesternek tulajdonította, s ekkor még egyértelműen elfogadta Hebenstreit elsődleges szerepét az Egyetemi templom főoltárának és

Hebenstreit Jó zsef MDK

szobrász X XVIII.sz./

A szécsényi ferencesek egyik mellékoltára /1775/ , az egri minoriták, a belényesi, jászberényi, besztercebányai stb templomok faragott oltára és szobordisze tőle származik.

Magy.Müv. Tört.I. /szerk. Dercsényi/ 404.o.
403 és 404.o.

M. D. K.

HEBENSTREIT József szobrász

Gerthon István: Az egri liceum 16. l

Hebenstreit

A belvárosi plébániatemplom két mellékoltárát /a főbejárathoz közelfekvőket/ faragta.

229.o.

Borsos - Sódor -Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Hebenstreit József

MDK

Az Egyetemi templom szobrásza, valószinüleg a Józsefvárosi Kálvária /ma Képzőm. Főisk. kertje/ szobordiszeit is ő készitette.

74.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Hebenstreit Josef

Az Egyetemi templom a szobrászat, valószínűleg
a Józsefvárosi Kálvária /ma Szigeti. főisk. kertje/
szobordíszeit is ő készítette.

Vá.o.

M.D.K.

Hebenstreit József nohán

készítette F. A. Hillebrandt rajzai alapján az esztergomi szt. István és László könnbrokat, a szérescgyház előtt.

Genth. hüeml. 1959 I. 82

M. D. K.

HEBENSTREIT József szobrász

1770-1772. Belényes, r. k. templom, főltár készítése Alter Antal asztalossal.

Agghány: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 165.

 R.D.V.

HEBENSTREIT József szobrász

1756. Pest, Városi tanács jogi szakiszola épületére szobrászidísz

1759-1760. Gyöngyös, Ferencesek, két mellékoltár és főoltár szobrai (Repr.) Szt. Bonaventura

1761. Vác, Ferencesek, főoltárjavítás

1769-1770. Eger, minoriták főoltárszobrai

1771-től Esztergom, Szt. István-Templom, szobordisz

1772. Belényes, főoltárszobrok (Repr.)

Agghásy: Barokk szobrászat ... Bp. 1959. I. 179. I. 210. l.

./.

 M.D.K.

HEBENSTREIT József szobrász

1774. Besztercebánya, plébániatemplom, főoltárszobrok (Erények)

1775. Szécsény, Ferencesek, mellékoltárszobrok (Alter Artal épitmenyére)

1780. Vácvatot, plébániatemplom (főoltárszobrok) homlokzatszobrok, szentháromság csoport (Repr.)

(1782.) 1782. Pápa, plébániatemplomba oltármadellt készít

1783. Gyöngyös, Bertalan-templom, főoltárszobrok

Agghásy: Barokk szobrok ... Rp 1959. I. 210. l.

M.D.K.

HEBENSTREIT József szobrász

Szül. 1719. Ybbs (Ausztria) megh. 1783.

1746-ban Pestre költözött, 1747. ben pesti polgár

1746 körül. Pest, volt pálos templom, fő-oltár Kés szobra Szent Pál Remete Szt. Antal Repr.

1746. Tatára hívott pesti szobrászok esetleg ő, de nem ment az Esterházyakhoz

1751. Pest, királyi látogatás emlékünnepe Két korona

Asphaing: Barokk szobrászat... Bp. 1959. I. 210. l.

/.

 M.D.K.

HEBENSTREIT József szobrász

Pécs püspöréner is végzett kisebb kőfaragó munkát

Fenti hiteles művei alapján nagy valószínűséggel neki tulajdonítható az 1749-es pesti kálvária elpusztult szobrai,

1750-es évek elején a pesti volt dominikánus templom homlokzatán a Mülkék szerzetes-szobrai,

1770-es első felében

Agghazy: [illegible]rork szobrászat... Bp. 1959.

I. 210. l

 K. D. K.

HEBENSTREIT József szobrász

Jászberény, ferencesek mellékoltár-szobrai

Szeged, alsóvárosi ferencesek nek 1774-75

Szt. Ferenc és Szt. Antal mellékoltárok (?)

Vázlatok: Vácvátok, homlokzatszobrok (Retr)
gyöngyös, oltárszobrok

Agghány. Barokk szobrászat .... Rt. 1959

I. 8., 111., 112., 113., 118., 119., 120., 122., 123., 144., 165.
I. 179., 210., 259. e II. 20., 23., 46., 47., 48., 71., 82.,
II. 104. 124., 207., 261., 262., 265., 297., 298. e.
CLXXI., CLXXII., CLXXIII., 7., CLXXIV., CLXXV., 8.

 M. D. K.

HEBENSTREIT József szobrász

Kezdetben közös GONTI-HEBENSTREIT-
műhely – kint működött.

Gyöngyös: Ferencesek, Kálvária-oltár 1762?
" " Mellékoltárok 1766.

Tamási, v. k. templom, Jóoltár? (1776)

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 115. l.
II. 280. l

MDK

Hebenstreit József szobrász

Könyvszemle: Müvészettörténeti tanulmányok szerk. Dávid Katalin Müvért 1957.VI.évf.4.sz.324.l.

MDK

Hebenstreit József szobrász XVIII. sz.

Nagytétény, szt.Flórián szobor. / repr:41 l./

Cserey É.-Fülep F: Nagytétény müemlékei.Bp.1957
39.

Hebenstreit József, szobrász MEK!

A pesti volt pálos - ma egyetem - templom
~~főoltár~~ Főoltárának tervezésében része volt.

Mojzer Miklós: Adatok Mayerhoffer András működéséhez.
Műv. Ért. 1956. V.évf. 2-3.sz. 136-145.

144.o. (21.jegyzet)

Hebenstreit József. nobrán M.D.K.

Az 1715 ben Mayerhoffer András közre-
működésével megkezdett pesti pálos templom
kapuzatának nobordinét Hebenstreit József
faragja.

dr Kardoss György: A magyar barokk és zopf
építészet rövid összefoglalása. 1952. Mérnöki
Továkképző Intézet előadás-sorozatából. M. 19
15. l.

MDK

Hébenstreit József szobrász

Az egyetemi templom kapuzata

Kardos Gy:Magyar klasszicista épitészet társadalmi,gazdasági és politikaix alapjai.Bp.1952

9 ,32

Hebenstreit József nobrán M.D.K.

ut. Istvánt ábrázoló barok nobra egykor a nézsegyház homlokzatán.

Készült 1770-ben.

ut. Lánló nobor 1770 ből előbbi pár darabja

Esztergom városképi és műemléki vizsgálata. Bp. 1957, 4-5,

MDK

Hebenstreit József, szobrász

az Egyetemi Templom diszitöszobrainak alkotója. 1745. Szinvonalas alakos és ékitményes jellegü szobrászati disze épitészetileg is hatásos templom belsönek.
H. és tanitványai 1747-1755. az Angolkisasszonyok templomának diszitö szobrait.

Bajó Gyula: Budapest ujabbkori épületszobrászata. Bp.1942. Pázm.P.Tud.Egy. dolgozatai. 60.l.

MDK

Hébensteit József

pesti szobrán

Alter Antal antalostársával együtt a belényesi róm. kath. templom Szent-háromság főoltár Résztője
A plébános ezt 1770-ben rendelte 400 rajnai forintért és 1772-ben Résztult el.

Bíró József: A belényesi r.k. ~~plébánia~~ tpl. 1470.
Bp 1935

Hebenstreit József

MDK

pesti nohrán

belényesi főoltár Péter és Pál nohrai

emberemagasságnál nagyobbak.

(ill. 120 – 121)

Hiteles munkáinak bizonyítja Pálinkás László az esztergomi bazilika előtt álló Szt István és László nohrot.

Hebenstreitnek attribuálhatók stilusztikai alapon az Angolkisasszonyok homlokzati nohrai. Nem attribuálhatók neki az egyetemi templom főoltárnohrai

Brio József: A belényesi r.k. templom Bp 1935

152.0

Hebensheit József MDK

pesti szobrán

Hekler Antal foglalkozik vele:
A Budapesti Pázmány Egyetem szoszkérdé-
sei Bp 1931 p. 19.; Budapest als Kunst-
stadt, Küssnacht am Rigi. p. 57., 60., 77., 80.
A magyar művészet története, Bp 1935.
p 175., 180–183. A magyarországi barokk
szobrászat európai helyzete. Ak. Értekezések
XXV köt. 5. sz. Bo. 1935.
Bíró ~~Bán~~ József: A belényesi r. K templom
Bp 1935

152. o.

Hebenstreit József MDK

pesti szobrán

életrajzi Zutatója Révhelyi-Réh-Elemér.

Réh Elemér: A régi Buda és Pest építőmesterei Mária Terézia Zoráhan Bp. 1932 p 49., 52., 93. Egyéb bibliográfiai adatok: Budapesti Zépeskönyv p 73., 152.

Bíró József: A belényesi r. k. templom Bp 1935

152. o.

Hebenstreit József

Szent István szobra,
káptalan tér
Esztergom

Irul

Szent László u. o.

Szent Alajos szobra
vécsényi ferences tem-
plomban.
1775

Irul

Szent püspök szobra,
bpesti váci-utcai
angolkisanzonyok tem-
plomában XVIII. sz.
Ez kétséges, Körepe.
meg kérdőjelezi.

Fibula, népvándorláskori vúnás

VIII. 148.

Hebenstreit József
nobrán
a bpesti egyetemi
templom nőnéke
1740–1770.

Iml

Santó: S. Benedicti

HEBENSTREIT és SCHACHNITZ építészek

LEVÁRDY Ferenc–LEVÁRDY Henrietta: Pécs historikus építszete. = Baranyai Müvelődés, 1987. 1.sz. 22. p.

Hebenstreit József, szobrász MDK

Nagy szerepe van abban, hogy Pest városa a XVIII. sz. folyamán szobrászi központtá alakult.

Nem a belvárosi Kálvária alkotója.

Eszlári Éva: A pesti belvárosi templom kálváriája és köre.
Müv. Ért. 1956. V. évf. 2-3.sz. 145-150.o.
145.o.

M. D. K.

HEBENSTREIT, József György fa szobrász

Szül. 1751 – 1793

H. József szobrász fia és

munkatársa

Eszláry 105, l.

 M. D. K.

SENSTREIT József nobrász

Szül. 1719-ben Ybbs (Ausztria)

Megh. 1783. Pest.

1745–1748 ~~Ea Bp~~ Pest Egyetemi v. Pálos t. két remete szobor, dekorativ puttók, padok és szentélyszallumok fotó

1750-es évek elején, Pest (Angolkis-asszonyok) v. domonkos t. bomlok-zati szobrai

./.

M. D. ...

2 -

József szobrász

...ia pesti látogatása

...rályi emelvény szó-

...rag

... tanács jogi szakis-

...obrászati diszítéssel

ferences t. főoltár

 M. D. K.

HEBENSTREIT József szobrász

1771 Esztergom Szt. István t. szobrászati díszítése

1772 Belényes főoltárszobrok

1770-es évek első fele Jászberény ferences t. mellékoltárszobrok

1774 Besztercebánya a főoltár szobrászati díszítése

1775 Szécsény ferencesek t. mellékoltárának szobrai

./.

M. D. K.

HÈBENSTREIT József szobrász

1782 a pápai ref. t. fő-oltárra szá-
maira modellek

1783 Gyöngyös Szt. Bertalan t. fő-
oltárszobrai

Erdélyi 106-107. l.

Hebenstreit József

pesti szobrász 1769-ben mintázta meg az egri minorita templom főoltárának szobrait.

Voit Pál szb.: Hevesmegye műemlékei II. köt.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

2411

Hebenstreit József

pesti szobrász alkotta az egri minorita templom főoltárának két angyal szobrát.

Voit Pál stb: Heves megye műemlékei II. köt.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

2431

MDK

Hebenstreit József pesti szobrász, sz.1719 Ybbs, mh. 1783 okt.23.Pest. 1747 pesti polgár, pesti pálos egyet. templom főoltára 1746. Szécsényi ferences templom, Szt.Bonaventura szobra 1775.

Eszláry É: Hebenstreit József. Müvtört. Tanulmányok. Müvtört.Dok.Közp. Évk. 1954-55. 88-1o8 l.

Képekkel

MDK

Hebenstreit József pesti szobrász

A Mária Terézia féle vártemplom szobrait készitette

Pálinkás László: Esztergom XVIII. su.i müv. emlékei. Bp. 1937. 51.l.

M.D.K.

Hebenstreit József pesti szobrász

készíti az egri minorita templom főoltárszobrait.
1783-ban a győrújvári Szt. Bertalan templom főoltárának szobrait mintázza.

Heves megye müemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 338 old.

MEK

id. Hebenstreit József 18. századi szobrász

Pálinkás L: Esztergom 18. sz.i müv.emlékei. 1937.

M.D.K.

Hebenstreit

(?) Szobrász?

1759-ben Gyöngyösön működött művész „a barokknak könnyed hazai változatát képviseli."

Zádor Anna vitaindító előadása a MTA ankétján "Az ujkori magyar művészet periodizációjának problémái"-ról

Művészettörténeti Értesitő, Bp. 1967. XVI. évf. 1. sz.
2. old.

Hebenstreit József

MDK

Rudnyászky kastély.
Nagytétény Csókási Pál u./278-279,282,286.Hrsz/

Kapualjban kis ablakrács a diósgyőri Fazola-
műhelyből, 1780 körül.

A szobrászati disz talán Hebenstreit József müve.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

192-193.l.

M.D.K.

Hebenstreit József, szobrász

neve 1780-tól kezdve szerepel Hupt kőfaragó üzleti feljegyzéseiben, aki főleg követ szállitott neki, jelentős összegben, 1785-ben és 1787-ben „nach Gödöllő", vagyi Hebenstreit akkor Grassalkovichéknak dolgozott,

Müvészettörténeti Értesitő, 1968. XVII.évf. 3-4.sz.

Moess Alfréd: Egy 18.századi ~~magyar~~ pesti kofaragomester munkássága. Adalék a 18.századi magyar épitészettörténethez.

246. old.
+ 246. "

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

ifj. Hebenstreit József, 18. századi szobrász

Pálinkás L: Esztergom 18. sz.i müv.emlékei. 1937.

Hebenstreit József

szobrász MEK

Matraverebélyi templom egyik /////// mellékoltára.

91.o.

Genthon:Nógrád. 1954.

Hebenstreit József

M.D.K.

Kolbrán

1747 ben Pesten polgárjogot kapott..
az egyetemi templom, az angolkisasszonyok
Váci utcai templomának oltárai.

Neki tulajdonítják: egyetemi templom padjainak, kórusnéreinek és a seminarium könyvtár asztalos munkáit; a belvárosi templom Kálvária csoportját.

Kampis, Magy. műv. Bp. 1960 456

MDK

Hebenstreit József

"Szent László" c.szobormü repr.

Pálinkás László: Esztergom XVIII.századi müvészeti emlékei.Bpest, 1937.

Hébenstreit József

pesti faragó MDK

A szécsenyi r.k. templom Szt Ferenc mellékoltára Alter Antal asztalos és Hébenstreit József faragó munkája.

375.o.

Genthon:Nógrád. 1954.

Hebenstreit József MDK

az Egyetemi templomban /Eötvös L. utca/

Remete Szt.Pál és Antal szobra /főoltáron/
Stallumok Szt.Antal,Boldog Erzsébet és Bertalan pécsi püspököt ábrázoló fafaragványok.

Zakariás G. Sándor:Budapest. Bp. 1961. 102-103.l.

HEBENSTREIT JÓZSEF PESTI SZOBRÁSZ

ÍRTA: ESZLÁRY ÉVA

Hebenstreit Józsefnek, Pest XVIII. századi vezető szobrászának neve számunkra nem ismeretlen. Helyes vagy téves attribuciókkal kapcsolatban többször szerepel a magyar barokkal foglalkozó szakirodalomban, de előfordul más, levéltári közleményekben is. Munkám az ilyen megjegyzésekből vagy konkrét adatokból indul ki, melyek legtöbbször nagyobb összefoglaló művekben találhatók. A már publikált anyag átrostálása és az ehhez csatlakozó új kutatás közben alakult ki Hebenstreit József érdekes, hazai barokk szobrászatunk szempontjából jelentős egyénisége.

Tanulmányom célja művészetének fejlődési menetét, európai gyökereit és magyarországi jelentőségét bemutatni. Munkámmal, amely először vizsgál XVIII. századbeli hazai szobrászt fejlődésében, hozzá szeretnék járulni a magyar barokk művészet fejlődési problémáinak tisztázásához.

I.

Az ausztriai Ybbsből származó fiatal legény a pesti Pálos templomban (a mai Egyetemi templomban) kezdi meg magyarországi tevékenységét. A Pálos templomban folytatott munkásságával kapcsolatban eltérő a művészettörténészek véleménye, és két kérdés körül oszlik meg: Hebenstreit volt-e a pálosok szobrásza? Ha igen, mit tulajdonítjatunk neki a templom gazdag szobrászati díszítéséből?

Ezekre a magyar barokk kutatásában még tisztázatlan problémákra kell elsősorban válaszolni, hogy Hebenstreit művészetének kezdetéről képet nyerjünk. Az első kérdés megoldásához a pesti városi tanácsülési jegyzőkönyvek anyaga nyújtott segítséget.[1]

Az 1745-ös jegyzőkönyvbe bejegyzett június 2-i ülésen a következő kérés merül fel:

„Frantz Carl Kundrich und Ferdinandt Jesper beede bildhauer allhier exponiren, ds die Steinmetz Maister allhir theils ihre Arbeith selbst verferttigen, theils aber veraccordiren, weilen aber sie vor ihr gewarb onera tragen, dahero bitten sie so wohl dises als auch jenes damit der fretter beij denen Pater Paulinern in di Stadt nicht arbeitte, abgestöllen."

Kundrich és Jesper pesti szobrászok kérik a tanácsot, hogy ne engedje a pálosoknál működő szobrászt városi munkákon dolgozni. A tanács válasza megnyugtató a két szobrász számára:

írtak össze. Fa, egyemeletes, az emeleten három szoba, két kamra, egy kis konyha; a földszinten két szoba, egy konyha, két kamra. Az apát lakásául szolgált haláláig. (Mályuszné.)

114. Képét közli: *R. Vozáry Aladár:* Munkács. 10. ábra. Ugyanilyen vagy még gazdagabb kiképzésű tornácfolyosók: Polyánkán (OL. U. et C. fasc. VII. No 4 11. o.) 1670. „. . .az curia alsó részében vagyon egy kő kémény . . . bal kézre az pitvarban nyíló szoba, szobában nyíló kis kamra, jobb kéz felől vagyon *kőbül való folyosó* . . . kő kémény az első szobában . . . stb. A nagymihályi kastélyban 1671-ben" . . . vagyon az kapu felett egy eöregh palota formára nyíló kamarájával együtt melynek sindelyezése jó és *köröskörül orsós karfás folyosoja* is . . ." Péchyujfalun (Sáros m.) 1673-ban Berthóthy János javainak összeírásakor: „. . .Hac foribus *ambitus domus per longum asseribus circumdatus* . . ." — Sátoraljaújhelyen 1686-ban (OL. U et C. fasc. IX. (70. old.) „. . .extat libera ex parte, lapidea ex parte aut lignea . . . uno *porticus vulgo* Tornácz in fine porticus hujus itidem ad synistram *atrium ligneum* . . . Preterea est 2da contignationis cubiculum aestivale ligneum, *ambitu circumdatum* . . ." és Nagyecseden a várban 1688-ban (OL. U. et C. fasc. XIII/20 526—28. o." . . .*Ambity* duo sub tectura scandulari et *circum circa columnis ligneis* firmati." — A boronarendszerű építési módnak egy jellemző példája még: Karkó, amely Thököly Imre javaihoz tartozott és Bajoni János conscribálja 1682-ben (OL. U. et C. fasc. XVI/18 13. o.)" . . .vagyon itt Groff uram ő nga számára egi Udvar ház . . . egy kőfaltul fogvást az Istallóigh *Sas fák köziben borona fával rakott.* a feli két sor sindelyes. Ittem: Az Ur Teleki Mihály Ur eő kglme Udvarháza udvara felől való oldala is *sas fák közibe boronáfával rakott,* fellyül itt is két sor sindelyes . . . Istálló. Ez mind Tornácostól *talp fára éppitett;* oldalán felől *boronás fábul rakott,* Tapasza sok helyen . . . omladozott, feli gerendás . . . Katonák háza . . . tornácával együtt talpfára épittetett, sindelyezett, jó Szobája oldala boronából rakott, tapaszos . . ." A boronarendszerű építkezés az udvarházak és az egész egyszerű „domus lignea" mellett a várépítészetben is nagy szerepet játszott: „Ezen Bastianak első része Teölgy fa *boronával* vagyon fel rova. (OL. U. et C. 2/34, 1638). *Szamota—Zolnai:* Oklevélszótár. — Légrádon pedig 1672-ben még áll a régi, úgylátszik középkori fából készült vártorony: „. . .castellum Legradiense *totum ligneum* ad cujus ingressum *turris una atiqua ex asseribus,* cum tribus domibus, in universum septem cubicula . . ." (OL. U. et C. fasc. III. No 5 32. old. Mályusz Elemérné és Baranyai Béláné adatgyűjtéséből.)

115. A fenti iratanyag gazdag példatárát őrzi az alsó részében kőből, vagy teljesen fából épült tornácos, egyemeletes, kisnemesi kúriáknak, amelyekben az egymás mögött sorakozó helyiségek közül a középső a konyha, ill. az épített kéményes tüzesház, szenelőház: hypocaustum. Ezeknek az építményeknek alaprajzában a székelyföldi, kalotaszegi paraszthéz belső szerkezetére ismerünk.

Tanulmányunk kéziratát 1954-ben zártuk le.

„Weillen billig ds ein Handwerker dem andern in seijn gewerb nicht eingreiffe, dahero wirdt denen Steinmetz meistern hiemit auferlegt, das selbe keine bildthauer Arbeith verfertigen sollen, wegen des bildthauer gesöllen aber, so beij denen wohl Ehrwürdigen P. Paulinern in Closter, ist die sach ohne disen schon remedirt, und abgestöllet worden."

Ezekből az iratokból nyilvánvaló, hogy a pálosoknál dolgozik egy fiatal legény (gesölle), akit két városi szobrász, Kundrich és Jesper kenyéririgységből megtámad, és „fretter"-nek, kontárnak nevez.[2]

1746. június 17-én, egy évvel később újra a városi tanácshoz fordul a két pesti szobrász, most már azért, hogy a pálos mester szobrászként való felvételét akadályozza meg ;

„Die hiesige zwei bildhauer bitten si zu versichern, ds kein anderer hier mehr einkomme."

Válasz :

„Mann weis ohne disem ds hier auch ein bildhauer genug wäre, dahero wirdt man denen supplicanten keinen tritten mehr eindringen."

A város megnyugtatja a kérvényező szobrászokat, hogy harmadik szobrászt nem vesznek fel polgárnak. Ebből nyilvánvaló, hogy ebben az időben Pesten csak ez a két szobrász működött.

Az egész kérvényezési folyamat jobb megértéséhez tartozik az a tény, hogy a pesti szobrászok nem céhben dolgoznak. A városi polgárjog megszerzésével bárki jogot nyerhet szobrászi működésre.

1747. március 10-én a szobrászok újra a tanácshoz fordulnak a „pálos szobrász" ellen :

„Die Bürglr. Bildhauer alhier bitten dem Pauliner Bildhauer nicht anzunehmen."

A tanács válasza :

„Weillen der sogenante Pauliner Bildhauer virtuos, fleissig in arbeithen, und schon hier Possessionirt ist ; als sehete man nicht, wie man ihm das Bürgerrecht absprechen könne."

A tanácsnak dicséretére szolgáljon, hogy elismeri a pálos szobrász virtuozitását és mivel már Pesten vagyona van, nem látja akadályát annak, hogy pesti polgárnak felvegye. Egy hónapra rá, 1747. április 21-én először találkozunk Hebenstreit nevével a tanácsülési jegyzőkönyvben, akkor, amikor már felveszik a polgárok sorába.

Szinte lehetetlen, hogy míg ennyi harc folyik a pálos szobrász felvétele ellen, addig egy másik szobrászt, Hebenstreitet, hirtelen felvegyenek pesti polgárnak. Hiszen maga a tanács is elégnek tart két szobrászt egy ideig a város számára. A tanács is nehezen hajlik a kérésre. Ha valakit felvett a szobrászok közül polgárnak, ez a „pálos szobrász" lehetett, akinek virtuozitását elismerte, s akinek a polgárjog elnyeréséhez szükséges ingatlan birtoka is megvolt. Nevét csak akkor írják ki a jegyzőkönyvben, mikor már pesti polgár. A felvétel szövege a következő :

„Joseph Hebenstreith gebürtig aus Osterreich zu Ipss wird auf sein Bitten vor einem Bürger an- und aufgenommen."

A tanácsülési jegyzőkönyvben levő adatok bővítésére a szobrászharcot a következőképpen rekonstruálom. Hebenstreit, aki 1719-ben született, 26, vagy 27 éves legény akkor, amikor a Pálos templomban dolgozik. Ez a munkája bizonyára az első Magyarországon. A szerzetesrendek az építkezésekhez és belső dekorációs munkákhoz főleg külföldi iskolázottságú szobrászokat hívnak, akiknek a helyzete azonban meglehetősen alárendelt. Legtöbbször, mint a rend laikus frátereinek, a művészi munka mellett valami házi szolgálatot is kell teljesíteniök. Schoen Arnold „XVIII. századbeli képző és iparművész jezsuita frátereink" című cikkében[3] megállapítja, hogy a jezsuita dekorátor Tausch kapus volt, Paumgartner segédápoló és így tovább. Hogy ezek a művészek nem mindig dolgoznak szívesen a szerzetesi közösségben, és hogy a városi polgár életformájára vágynak, arra jó példa Codelli József arculáriusnak az előbb említett cikkben leírt esete. Codelli, amint lehetősége volt rá, kilépett a jezsuita rendből és székesfehérvári polgárjogért folyamodott, amelyet — egy városi polgár özvegyét feleségül véve — el is nyert. Ha Hebenstreit pálos fráter, akkor helyzetére vonatkozóan erre az esetre emlékeztetünk. A szerzetesrendek munkáiban részt vehettek azonban a rendhez nem tartozó vándor mesterlegények is. Schoen Arnold tanulmányában az ő helyzetükre is találhatunk analógiát. Őket támadták legjobban a helybeli mesterek, akik a konkurrenciától való félelmükben becsmérlően beszélnek a kolostorokban dolgozó legényekről, és elítélően foglalnak állást velük szemben.

Valószínűnek tartom, hogy a „fretter"-nek (kontárnak) becsmérelt Hebenstreit József ebbe az utóbbi csoportba tartozott, mivel még a polgárjog megszerzése előtt, mint a pálosok szobrásza, 1746. május 5-én a pesti Belvárosi templomban házasságot köt Barbara Franciska Hajdával.[1] Az ilyen vándorló „fretter"-t a legnagyobb ellenségnek tekintették a helyi mesterek, főleg ha a „fretter" többet tudott náluk.

Kundrich és Jesper érzik Hebenstreit tudásának kétségtelen fölényét, és ez még inkább elmérgesíti a szokásos kenyéririgységet. Kundrich 1733 óta, Jesper 1740 óta polgár.[4] Rajtuk kívül ebben az időben nincs több szobrásza Pestnek.[5] Ez megállapítható a tanácsülési jegyzőkönyvekből is, ahol a pálos szobrászt „harmadik"-nak mondják. Kundrich, az idősebb mester, meglehetősen középszerűen dolgozik. Hiteles művei a Belvárosi templom oldalkápolnái számára készített oltárok.[6] Állandóan tiltakozik az újabb szobrászfelvételek ellen. (Például a később Budán dolgozó Jäger Henrik felvételét is ő igyekezett megakadályozni.[7]) Jespernek, a fiatalabb szobrásznak eddig még egyetlen hiteles művét sem ismerjük. Művészete Kundrichénál is jelentéktelenebb lehetett. Így nem csodálatos, hogy Hebenstreitnek, az igen tehetséges szobrásznak sikere a velük szembeni harcban átütő erejű volt.

Miután az előzőekben véleményem szerint joggal azonosítottam a virtuóz pálos szobrászt Hebenstreittel, még egy apróbb adatot említek Hebenstreit pálos kapcsolataira vonatkozóan. A XVIII. század erősen katolikus szellemű pesti polgárságának gyakorlatában a plébánia keretei meglehetősen szilárdak voltak. Hebenstreit annak ellenére, hogy a józsefvárosi plébánia

területén élt, halálakor mégis pálos gyóntatót hív magához. A plébánia matrikulájába ezt mint szokatlan dolgot be is jegyezték.[8]

Első ismert művei tehát a mai Egyetemi templomban találhatók, ahol valószínűleg a főoltár szobrászi munkáin dolgozott.

1746-ban készül a főoltár.[1] Éppen abban az időszakban, amelyben a pálos szobrász felvételi kérelmének tárgyalása folyik. Remete Szt. Antal és Remete Szt. Pál szobrait faraghatta itt, és néhány dekoratív puttót. Nem osztom Biró József véleményét, aki szerint ezeket a szobrokat Hebenstreitnél magasabb színvonalú mester készítette.[9] Ha összevetjük például Remete Szent Pál alakját Hebenstreit 1775-ben készült hiteles művével, a szécsényi ferences templom egyik mellékoltárának Szt. Bonaventura szobrával (1., 2. kép) — eltekintve a már öregedő mester művészetének későbarokk lehiggadásától — meglepő hasonlatosság mutatkozik. Az alaknak elfordulással egybekötött kilépő állása, a tömören felfogott, mégis könnyed tartású test, a ruharedő ráncainak vonalával szemben a test formáinak elsődleges szerepe — ami szokatlan jelenség nálunk az 1740-es években —, az arcnál a kiálló arccsont, egyenes orr, kiugró szemöldökcsont, egyenes homlok: közös hebenstreiti sajátságai a szobroknak. Az, hogy az Egyetemi templom főoltárának összhatása pompásabb, mint a szécsényi mellékoltáré, a megrendelő szerzetesrend és kegyúr pénzétől vagy igényétől is függ. A szobrokon megtalálhatjuk az előbb felsorolt közös vonásokat még az elkészülésük időpontja között levő huszonnyolc év ellenére is. Hebenstreit később tárgyalt művei is elérik az Egyetemi templom szobrainak színvonalát, csak a fiatalos frisseség nincs

1. Remete Szent Pál. 1746—48 között. Stukkó. Bp. Egyetemi templom.

2. Szent Bonaventura. 1775. Fehérre festett faszobor. Szécsény, Ferences templom.

meg bennük. Másrészt a későbbi szobrok már későbarokk tendenciát és így bizonyos formabeli mértéktartást mutatnak.

Ez a két remeteszobor, mind faragásmódjánál, mind műfajánál fogva beleillik az írott források alapján Hebenstreitnek tulajdonítható művek sorába. Az Egyetemi templom szépen faragott kőkapuja viszont, amit eddig az ő művének tartottak,[10] teljesen idegen ezektől. Hebenstreit csak szobrászi munkákon dolgozik, architektonikus jellegű dolgokat soha nem készít, még oltárt sem. Asztalosokkal, stukkátorokkal vállal közös megbízatást, ő maga mindig csak a szobrász-munkára szorítkozik. Teljesen idegen műfaj volt számára a kőkapuzat megfaragása. Nem is tudott volna úgy remekelni ebben a műfajban, mint az ismeretlen mester. De annak ellenére, hogy — mint majd látni fogjuk — elsősorban faszobrász, a kőtechnika nem idegen számára. Hiszen a pesti Angolkisasszonyok temploma és a vácrátóti templom homlokzatáról ismerünk tőle jó kőszobrokat is. Van érzéke az architektúrával harmonikus szobrászi díszítésre, de architektonikus jellegű díszítésen nem dolgozik. Az a tény azonban, hogy Hebenstreit nem végzett architektonikus jellegű kőfaragást, nem szolgálhat alapul arra a messzemenő következtetésre, hogy ebben az időben Pesten a szobrászat és a kőfaragás a jobb mestereknél már elvált volna egymástól. Hiszen adataink vannak arra, hogy a két mesterség jog szerinti elválasztottsága ellenére a szobrászok és kőfaragók egymás szakmájába „kontárkodnak." Sőt szobrászok a kőfaragókhoz kérik felvételüket.[11] Hebenstreit is folytatott ilyen nem szorosan vett művészi mesterséget, csakhogy ez nála nem a kőfaragás volt, hanem a faszobrászattal rokon asztalosság. Hogy a fafaragás elsődleges szerepet játszott művészetében, az meglátszik kő és stukkó szobrainak megmunkálásán is. De mint asztalos sem oltárépítő. A legtöbb esetben ismerjük a vele együtt dolgozó, oltárarchitektúrát építő asztalosmesternek a nevét.

Hebenstreit asztalosi tevékenységéről a pálos templommal kapcsolatban van adatunk. A tanácsülési jegyzőkönyvek írnoka a tárgymutatóban, a pálos szobrász felvételi ügyére a következő szavakkal utal: „Bildhauer allhiesigen bitten um den sogenannten Pauliner Tischler nicht anzunehmen wird abgeschlagen."

1748-ban készülnek el a „csodálatos művészettel remekül megfaragott" (miro artificio affabre facti[1]) tölgyfapadok. Ugyanerre az időre tehető a hasonló művészi faragással készült három stallum. Valószínűnek tartom, hogy ezeknek a remek famunkáknak a mestere az ez idő tájt itt dolgozó, virtuóznak nevezett „pálos szobrász", aki egyben „pálos asztalos" is volt. Feltételezésemet megerősíti a három stallum aranyozott fareliefjének vizsgálata. A három reliefen egy-egy álló szerzetes alakja látható. Ezek a figurák keményen, határozott kontúrral emelkednek ki a meglehetősen egyhangú, egy-két táji elemből összeállított háttérből. Az alakok tartása, beállítása, ruhájuk esése emlékeztet a főoltár előbb tárgyalt remeteszobraira, viszont szöges ellentétben áll a főoltár Mária életét bemutató stukkó reliefsorozatának ügyes csoportokba összekomponált, hajlékonyan és mozgalmasan kezelt alakjaival. A Mária-élete sorozat mestere az az ismeretlen stukkátor lehetett, aki elsőrangú kompozíciós készséggel alkotta meg a főoltár Nativitás reliefjét. Hebenstreit fő-

oltárszobrai szintén stukkószobrok, megfaragásuk azonban faszobrász kezére vall.[12]

Hebenstreit tehát jelentős szerepet játszott Pest legszebb barokk épületének, a Pálos templomnak díszítésében. E jelentős munka mellett másra nem is jutott ideje. 1746-ban a tatai Eszterházy építkezésekkel kapcsolatos szobrászi munkák elvégzésére kapott meghívást, amelyet azonban nem fogadott el.[13]

A pesti pálos templomon Mayerhofferrel dolgozott együtt, aki akkoriban a legjobb pesti építész volt.[1] Révhelyi érdekes feltevése, hogy talán Hebenstreit az, aki Mayerhofferrel együtt a régi pesti Kálvárián is dolgozott.[1]

Az Angolkisasszonyok, a volt Domokos templom építkezései 1747—55-ig tartottak. 1749-re kész a homlokzat, úgyhogy az 50-es évek elején elkészülhettek szobrai is.[1] Biró József, Révhelyi Elemér egyöntetűen Hebenstreit munkáinak tartják a bájos rokokó Patrona Hungariae szobrot és a mellette levő fülkében álló két domonkos szentet. Az ő munkájának kell tartanunk még az oromzati angyalokat is. Ha a homlokzati szobrokat és az Egyetemi templom főoltárának szobrait összevetjük, legszembetűnőbb a stílusazonosság Remete Szt. Antal és az egyik domonkos szent alakja közt. Az előbb említett állandó hebenstreiti vonások mellett ezeken a korai szobrokon egyaránt megtalálható a ruha szövetének barokk megtörése. A test formáinak érvényrejutása azonban itt is erős. A fellazított, könnyed vonalvezetésű, kerekded és lágy formakezelést mutató Patrona Hungariae szobrot is általában Hebenstreitnek tulajdonítják.[1] Ehhez a szoborhoz igen nehéz analógiát találni. Szép, fiatal, ülő női alakot Hebenstreit eddig ismert művei között csak ez az egy szobor ábrázol. A szobor körüli játékos, az architektúrát rokokós bájjal feloldó puttók az Egyetemi templom oltárának puttódíszítésével mutatnak rokonságot.[1]

3. Szent Anna szobra a főoltárról. 1760. Színes faszobor. Gyöngyös, Ferences templom.

Az Angolkisasszonyok templomának főoltár szobraira vonatkozóan nem érthetek egyet Biró Józseffel,[14] aki Hebenstreit alkotásainak tartja őket stíluskritikai alapon. Hekler Antal viszont hol Krausshoz kapcsolja, hol Hebenstreit munkáinak mondja őket.[15] A külföldi emlékanyaggal való összehasonlítás alapján ezeket a szobrokat a bajor rokokó faszobrászattal tudnám kapcsolatba hozni. A magyar emlékanyagban nem ismerek ezekhez hasonló könnyedséggel és rokokó formagazdagsággal megalkotott műveket.

Következő munkája, amelyről tudomásunk van, a gyöngyösi ferences templom új, barokk oltárainak szobrászati díszítése. 1759-ben készíti el a Szt. Antal és Szt. Ferenc mellékoltárokét.[1] 1760-ban készül el a főoltár.

(3. kép). A főoltárral kapcsolatban Hebenstreit nevét nem jelöli meg a Historia Domus, viszont pesti mesterről beszél, aki egyben ács is. Az oltárszobrok, amelyek kétségtelenül egy mester alkotásai, fából készültek és színesek. Az oltárépítmény és a szobrok még a barokk stílus sajátságait viselik magukon. Főleg Szent Anna, Szent Joachim és a mellékoltárok szentjeinek gazdagon leomló köpenyén, mozdulataik pátoszán jut ez erősen kifejezésre. A művész még sem érzésben, sem formában nem távolodott el a Pálos templom remeteszobraitól. Szent Joachim gesztusa, fejtartása, nyugtalan, fürtös hajkezelése, ruhájának tört vonalú redővetése feltétlenül a pálosok Remete szent Antaljához kapcsolódik. A főoltár két ferences szentje viszont már leegyszerűsített. Hebenstreit ezeken a szobrokon sima, egyenesvonalú redőkezelést alkalmaz, s ezáltal az alakok elkeskenyednek. Itt már első jeleit látjuk annak a modornak, amely a század hetvenes éveitől jellemzi Hebenstreitet.

1761-ben Hebenstreit Vácott dolgozik a ferenceseknél. A már 1729-ben elkészült oltárt egy Regele nevű helybeli asztalossal együtt négy méterrel elmozdítja helyéről. Azelőtt négy méterrel a szentély fala előtt állt, és mögötte nagy, ablakos sekrestye helyezkedett el. Eszterházy Károly püspök viszont addig nem akarja konszekrálni az újjáépített oltárt, amíg nem állítják közvetlenül a szentély fala elé. Hebenstreit ebben az áthelyezésben részt vesz.[1] Ugyanezzel a munkával kapcsolatban említik, hogy az áthozatal mellett rendbe is hozza az oltárt és a szobrokat.[1] Az átjavítás azonban nem lehetett lényeges. Az oltár szobrai máig is megőrizték XVIII. század eleji jellegüket. Vácott a munkát a mesterek segédeikkel együtt végezték. Ez az első konkrét említése Hebenstreit műhelyének.

1762-ben készült el a Belvárosi templom Kálvária csoportja. Hekler véleménye ezzel az alkotással kapcsolatban ingadozó. Hol Hebenstreit, hol ismeretlen mester munkájának mondja.[16] Hebenstreit hiteles műveinek sorát összeállítva, művészi fejlődését ismerve, úgy gondolom, hogy ez a szoborcsoport nem sorolható művei közé. A Kálvária szobrainak formaadása olyan lobogóan, nyugtalanul barokk, amire még Hebenstreit korai alkotásai körében sincs példa.

1769-ben Egerben dolgozik, ahol a frissen elkészült minorita templom főoltárának stukkószobrait mintázza.[1] Az írott anyag ugyan csak „pesti szobrászról" tudósít bennünket, de Hebenstreitnek ugyanezt a két szentet ábrázoló szécsényi szobrai valószínűvé teszik egri működését. Az egri minorita templom és a szécsényi ferencesek templomának szobrai Hebenstreit ismert stílusjegyein túlmenően is kapcsolatba hozták egymással, annyira hasonlóak.[17]

A két szoborpárt a kifejezésbeli lehiggadás, formai mértéktartás és egyszerűbb felületkezelési mód jellemzi. Stílusának változása észrevehető már a gyöngyösi templom két ferences szentjén is, de teljes mértékben csak az egri szobrokon jelentkezik. Az 1775-ben elkészülő[1] szécsenyi szobrok pedig későbarokkba áthajló művészetének kikristályosodását jelentik. A szécsényi szobrok Hebenstreit legjobb késői alkotásai (4. kép). Éppen olyan kvalitásosak, mint a pesti Egyetemi templom szobrai, csakhogy a barokk formák lendületét szívesen alkalmazó fiatal művész helyett, itt a későbarokk nyugal-

mához fokozatonként eljutó, öregedő mesternek érett alkotásával állunk szemben. Hebenstreitnek ezek a szobrai az emberi test nemes arányainak ismeretéről, jó anatómiai tudásáról (arc, kezek, lábak kidolgozásában), a mesternek a fa anyagával való bánnitudásáról (finom részletekben, a ruha esésében), tesznek tanúságot. Az alakok mozdulata finoman patetikus, szinte közvetlen.

Időben az egri és szécsényi szobrok közé helyezhető a jászberényi ferences templom Szent Bonaventura és Szent Alajos szobra.[1] Mivel ezek a szobrok formailag is majdnem azonosak az előbbiekkel, felvetődhet az a gondolat, hogy Hebenstreit művészete a sok vidéki megrendelés miatt sematikussá vált.

4. Szent Alajos. 1775. Fehérre festett faszobor. Szécsény, Ferences templom.

Ennek azonban ellentmondanak az 1772-ben elkészülő belényesi (Bihar megye)[1] színes faszobrok, amelyek Szent Pétert és Szent Pált ábrázolják. Eredeti, friss szemléletmódról tanúskodnak ezek az alkotások. Szent Péter szobrán az inas nyak, az öreg, csontos mellkas megfaragása is érdekli, Szent Pál szobrán pedig a lábszár és lábfej kidolgozása tanúskodik jó anatómiai megfigyeléséről. Belényesi szobrai a Szent Bonaventura és Szent Alajos szobrok ismételgetésének korszakába esnek, mégis Hebenstreit művészetének új eleme jelenik meg rajtuk. Nem beszélhetünk tehát művészetének sematikussá válásáról, csupán arról, hogy feltehetően népszerű egri szobrait a ferences megrendelők kívánságára kevés változtatással még kétszer megfaragja.

1771-től huzamosabb ideig Esztergomban tartózkodik. Az előbb tárgyalt belényesi szobrokat 1772-ben munkatársa, Alter Antal asztalosmester szállítja el Biharba. Hebenstreit már ekkor az esztergomi várhegyen épülő Szent István templom szobrászi munkálataiban vesz részt. Hillebrandt a templom építésze, az ő tervei szerint készül a szobrászi díszítés is. Pálinkás László olyan számadás alapján, amely szerint Hebenstreit a templom számára készített kilenc szobráért 252 forintot kap[1], neki tulajdonítja a Mária Terézia-kori templomból fennmaradt Szent István és Szent László szobrokat (ezek valaha a homlokzatot díszíthették). Miután megállapítja ezekkel kapcsolatban Hebenstreit szerzőségét, kijelenti: „Az okmányilag Hebenstreitnek tulajdonítható művek alapján, mint a szécsényi ferences templom szobrai és a belényesi templom apostol szobrai, valamint az esztergomi Szent István és Szent László szobrok, Hebenstreit művészegyénisége nem felel meg annak a nagy hírnévnek, mely nevét legújabban, felmerülése után kísérte."

Meglepő, hogy a szerző Hebenstreit szabad lendületű, jó mozdulatú belényesi és szécsényi szobrait hogyan tudja a két naiv esztergomi királyszoborral egyenlően értékelni, és ezeket a királyszobrokat Hebenstreitnek attribuálni olyan számadás alapján, amely csak esztergomi munkásságát említi, az általa készített szobrok konkrét megnevezése nélkül. Conti Antal kőfaragó kőszállítmányi felsorolásában, amelyet maga Pálinkás is közöl, legalább tizennyolc szoborra való kőről történik említés. Ezeket a szobrokat nem mind Hebenstreit faragta. Valószínűleg e nagyarányú munkálatokban részt vettek azok az Esztergomban dolgozó kisebb mesterek is, akiket a szerző könyvében Boldog Özséb, Kőrösi Márk szobraival kapcsolatban említ. Ezek a mesterek készíthették az esztergomi királyszobrokat is. Hogy viszont ezek a szobrászok Hebenstreit munkáit ismerték, sőt együtt dolgoztak vele, bizonyítja, hogy átvesznek tőle vonásokat a ruha és az arc megmintázásában. Esztergomban tehát, bár fontos megbízáson dolgozik, sajnos mégsem ismerünk tőle semmit.

1774-ben már Besztercebányán van, ahol az átépített templom főoltárára két angyalszobrot készít.[1] Carloni stukkátorral és Krackerrel dolgozik együtt, aki a főoltárképet festi. Ez már a harmadik eset, hogy ott, ahol Kracker festi a főoltárképet, az oltár szobrai Hebenstreittől valók. Először az egri minoritatemplomban, majd a belényesi plébániatemplomban és végül a besztercebányai plébániatemplomban. Mivel a három helyen más-más megrendelő számára dolgoznak, nagyon valószínűnek látszik, hogy a művészek egymás ajánlására kapnak közös munkát. Mind a két mester művészete későbarokk tendenciát mutat. Ízlésük azonossága, művészetük jellegének közössége bizonyára kölcsönös rokonszenvet ébresztett bennük.

1780-ban, a vácrátóti templom számára három homlokzati szobrot és a templom elé egy Szentháromság oszlopot készít (5. kép). A szobrokról a szerződéshez rajzokat mellékel a megrendelők számára.[1] A homlokzat középső fülkéjében elhelyezkedő Pietà szobor a középkor vége óta sablonná vált formát követi (vö. sümegi és váci Pietàval). Koronás Mária, ölében koronás halott Krisztus (6. kép). A halott Krisztus tartása merev, törzse kínosan vízszintes. Nehézkes és szegletes az egész kompozíció. Hebenstreit, aki kiváló egyalakos szobrokat készít, az élő és holt test együttesének nehéz problémáját nem tudja jól megoldani.

A jobboldali fülkében álló Szent Flórián újabb bizonyíték arra, hogy Hebenstreit kőszobrai nem állnak faszobrainak színvonala alatt. A mester érdekes, átlós lendületet ad a vizet öntő karnak, ehhez hangolja a test tartását is. A Szent Flóriánok általánosan kedvelt, lendületes barokk beállítását követi higgadtabb formában. A baloldali fülkébe a vázlaton bemutatott Szent Mihály helyett Szent Rókus szobrát állítja be. Mind a három szobor életnagyságnál kisebb. Ilyen kis méret ritkán fordul elő Hebenstreit szobrai közt.

A templom előtt álló Szentháromság oszlop szoborcsoportjával újra egy többalakos kompozíció feladata áll a mester előtt. A jó megoldást megtalálni e feladatnál kétségtelenül könnyebb, mint a Piétànál, hiszen nem komponálni, hanem csak összefogni kell az alakokat. A művésznek sikerül is szép, har-

monikus alkotást létrehozni. Az alakok szokatlanul oldalra nyújtott lábai a háromszögű kompozíciónak erősebb hangsúlyozását szolgálják. Véleményem szerint, ez a szobor a legtisztábban megkomponált magyarországi Szentháromság csoportunk.

1782-ben modelleket kérnek tőle az Eszterházy Károly által építtetett pápai plébániatemplom főoltára számára.[1] Carlo Adami, aki Esztergomból ismeri szobrait, ajánlja a kényes ízlésű megrendelőnek. Az elkészült modellek Grossmann építésvezető elé kerülnek, aki így nyilatkozik róluk: „Das ist der Bilthauer Hörmstreith, wölchen der Schittöer Stein Metz so belobet hat, ich Rathe aber zu diesen nicht, dan die Modeller haben mich erschröccket, und getraue dem Mann keine wichtige sachen zu geben, nicht Einmahl von holtz, geschweigens von so kost Bahren stein". A szerződés Hebenstreittel nem is jön létre, Prokop bécsi mesterrel készíttetik el a szobrokat.

Hebenstreit, akinek tudása céhszerű műhelygyakorlaton alapszik, vázlatokat a maga számára sosem készít. Van rá eset, hogy megrendelői rajzokat kérnek tőle (pl. 1783-ban Gyöngyösön), de olyankor igen gyenge vázlatok kerülnek ki a keze alól. A kivitelezett szobrok azonban jók, a vázlatrajzok esetlenségeit nem érezni rajtuk. A modellkészítés a rajzolásnál is szokatlanabb munka számára, nem csoda, hogy nem sikerül. De meglehet az is, hogy nem annyira a modellek hibái riasztják vissza a megrendelőt a Hebenstreittel kötendő szerződéstől, mint inkább az a körülmény, hogy művészetében a nálunk egyre jobban kedvelt bécsi akadémizmusnak nyomát sem érezte.

1783-ban készül el Hebenstreit utolsó alkotása a gyöngyösi Szent Ber-

5. Rajz a vácrátóti Szentháromság csoporthoz. 1780. (O. L. Kamara. Gyurcsányi levéltár II. csomó B. 1465.)

6. Rajzok a vácrátóti plébániatemplom homlokzati szobraihoz. 1780. (O. L. Kamara. Gyurcsányi levéltár II. csomó B. 1465.)

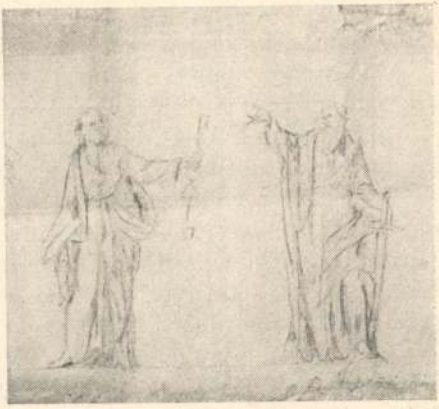

7. Rajz a gyöngyösi Szent Bertalan templom főoltárához. 1783. (Gyöngyös, Szent Bertalan templomhoz tartozó plébániahivatal okmánytárában.)

talan templom főoltára (7. kép).[1] Az oltár oromzatán koronát és pálmaágat tartó angyalok helyezkednek el, két oldalán pedig Szent Péter (8. kép) és Pál (9. kép) apostolok szobrai állnak. Ezek a szobrok a belényesi apostoloknak végtelenül nyugodt gesztusú változatai, és egy több mint harmincesztendős szobrászi gyakorlat utolsó megnyilvánulásai. Ezeken a gyöngyösi szobrokon Hebenstreit önkéntelenül jut el a formák és síkok nyugodt, nagyvonalú szemléletéhez.

1783. október 16-án készült végrendelete,[1] október 23-án halt meg, majdnem negyvenesztendős magyarországi munkásság után.

II.

Miután Hebenstreit művészetének fejlődését felvázoltam, célom megkeresni azt a művészeti kört, ahonnan Hebenstreit Magyarországra származott, megkeresni a külföldi emlékanyagban azt a művészi irányt, amely Hebenstreitet első magyarországi munkájában, az Egyetemi templom két remete-szobrában jellemzi. A továbbiakban pedig megjelölöm Hebenstreit művészetének helyét a magyarországi barokk szobrászatban.

A pesti tanácsülési jegyzőkönyv 1747. április 21-én, amikor Hebenstreitet felveszik városi polgárnak, megnevezi születési helyét, az ausztriai Ybbset. A Józsevárosi matrikula, ahová halálát bejegyezték, születési évét is megjelöli: 1719-et.

Az első probléma tehát az, hogy a pesti Pálos templom oltárszobrait és fafaragványait 1745-ben elkezdő 26 éves Hebenstreit milyen kultúrterületről, művészeti körből származik Magyarországra? Vannak-e ezekkel az első szobrokkal felfogásban, kidolgozásmódban rokon alkotások az osztrák emlékanyagban?

Vizsgálatomat azért folytatom főleg az osztrák anyagban, mert Hebenstreit ybbsi származása alapot ad erre. Ybbs Alsó-Ausztria nyugati szélén fekvő város, későközépkori plébánia temploma, XVII. századi városi kútja, és a templom melletti kapu 1700 körüli faragott szobrai[18] a későközépkor óta állandóan tartó jó céhbeli műhelygyakorlatra engednek következtetni. A várost, mivel Alsó-Ausztria nyugati szélén fekszik, nem zavarják meg a keleti részek kulturális fejlődését 1683-ig hátráltató török elleni készültségek és harcok. Az elemi csapások azonban, mint például az 1716-os tűzvész, pusztítják a várost. A tűzvész után[19] egy aránylag gyors építkezési korszak következik. Ekkor kap a plébániatemplom is új berendezést. Négy hatalmas, fából faragott, aranyozott szoborral díszített főoltárát tartom vizsgálatom szempontjából érdekesnek.[20] Szobrászati jellegzetességeivel a dolgozat egy későbbi pontjában foglalkozom. Itt még csak azt a tényt szeretném megállapítani, hogy Ybbsben úgy látszik, a tűzvész után erősebben megindul az építkezés, és ezzel kapcsolatban a szobrászi munkák, elsősorban az egyházi épületeken.

Az osztrák örökösödési háború folyamán 1741-ben a franciák és a bajorok megszállják Ybbset, sőt az ybbsi várban van VII. Károlynak, az Ausztriá-

ból örökösödési részt követelő bajor választónak főhadiszállása. A város életét ezek az események, ha rövid időre is, de megzavarhatták.

Hogy Hebenstreit meddig élt Ybbsben, ott tanult-e vagy máshol, hogy elvándorlásának mi volt az oka, erre határozott választ adni, írott bizonyítékok hiányában, nem lehet. Ausztriában nem ismerik a nevét.[21] A helyzetet rekonstruálva, az a véleményem, hogy Ybbs, ahol a tűzvész utáni helyreállítások egész a negyvenes évekig tartottak, jó iskola lehetett egy fiatal fafaragó számára. Később valószínűleg a legények szokásos vándorútjára indult, ezért hagyta el a várost, de hozzájárulhatott még ehhez a háborús helyzet is, amely megakasztotta egy ideig az ipari és művészi élet menetét.

Még csak 26 éves fiatal legény, amikor Pesten elkezdi a pálos templom díszítését. A pálosok szobrászát az iratok csak „gesöllének" (legénynek) jelölik. Ausztriában tehát, mivel onnan mint mesterlegény kerül Magyarországra, önálló, névvel ellátott munkája nem is lehetett. Így indokolt, hogy sem Riesenhuber, sem pedig az Österreichische Kunsttopographie szobrásznévsora nem említi Hebenstreit nevét.

Ybbsi tanulóéveire nemcsak a város történeti helyzetét ismerve következtethetünk, hanem stíluskritikai vizsgálat alapján is. Ez a stíluskritikai vizsgálat nem közvetlen mintát keres. Stíluskritikai vizsgálatomban az Ybbssel kapcsolatos osztrák területek legjellegzetesebb szobrászi példáit keresem és ezekkel vetem össze Hebenstreit első két magyarországi szobrát, a Pálos templom remetéit, amelyeken még közvetlenül érvényesül az osztrák tanultság. Vizsgálatom végén a Hebenstreit munkáihoz legközelebb állónak bemutatott osztrák szobrok nem közvetlen

8. Szent Péter. 1783. Fehérre festett faszobor. Gyöngyös, Szent Bertalan templom.

9. Szent Pál. 1783. Fehérre festett faszobor. Gyöngyös, Szent Bertalan templom.

kapcsolatot jelentenek, hanem csak közös kultúrkörhöz való tartozást, a szobrászi tanultságnak és gyakorlatnak hasonló formáját, és az alakok szobrászi megfogalmazásának bizonyos közösségét.

Ybbs annak ellenére, hogy alsó-ausztriai város, közelebb fekszik a felső-ausztriai politikai és kultúrközpontokhoz, mint Bécshez, Alsó-Ausztria centrumához. Mivel Hebenstreit művészetében, amint majd gondolatmenetem végén látni fogjuk, a Felső-Ausztria felől kapott sajátosságok döntőek, ezért ennek a vidéknek művészeti sajátosságait kell jellemezni, s csak azután térhetünk rá Alsó-Ausztria Bécsből kisugárzó barokk művészetére.

Felső-Ausztriát, Salzburgot, Karintiát, Passaut, Steierországot és Alsó-Ausztriát Heinrich Decker[22] osztrák szerzőnek az ausztriai barokk szobrászattal foglalkozó munkája Alpenländer név alatt foglalja össze, tekintetbe véve a földrajzi adottságokat. Ezekre a német területekre (még Bajorországot is ideértem), ahol a középkorban virágzó szobrászcéhek működtek, ahol a fafaragás szinte apáról fiúra szállt, ahol a középkori szárnyasoltárok szobrait faragó Schwanthalerek, Hiernlek, Breitenauerek, Jorhanok vér szerinti utódai folytatják a fafaragást a XVII. században is, jellemző a középkori formáknak és felfogásnak megőrzése. A mesterek éppen úgy céhekben dolgoznak, mint régen, ellentétben az itáliai fejlődéssel, ahol a gazdasági és társadalmi előrehaladottság korán megszünteti a céhviszonyokat, és a nagyobb városokban létrehozza a művészeti akadémiákat. Ahol Ausztriában a XVII. század folyamán a céhek felbomlanak, ott ez nem szerves társadalmi fejlődés folytán történik, hanem külső okok következtében, mint például a harminc éves háború és az általa okozott nyomor, pusztítás. Éppen ezért ilyen helyeken is a háború után a céhszerű műhelygyakorlat tovább él. Mivel a változás nem a társadalmi fejlődés szükségszerűségéből fakadt, az igények a régiek maradtak. Az egyes területeken, mint már említettem, sokszor ugyanazok a családok dolgoznak, mint régen. Ugyanaz a mesterségbeli tudás megszerzésének módja és formája is: cél a mesterségbeli elemek jó elsajátítása. De a feladat is azonos a régebbi időkével. A steierországi, tiroli udvartartás, a salzburgi érseki udvar és a müncheni bajor udvar a világi reprezentációs jellegű díszítő plasztikára olasz mestereket hív meg. A faszobrászok leginkább a templomok oltárdíszítését végzik. A régi feladat mellett részben megmaradnak a középkori hagyományok is.

Felső-Ausztria legnagyobb barokk szobrásza Guggenbichler, akinek hatása alatt áll a délnémet területek túlnyomó része. Művészetének megemlítése azért is fontos, mert munkássága átnyúlik a XVIII. századba. Az ő művein keresztül jól elemezhetjük a helyi hagyományokból kifejlődő felső-ausztriai művészet sajátságait. Szt. György oltárán[23] a mellékalakok fölé ívelő barokk voluták képviselik a régi szárnyas elrendezések maradványát. A szobrok önálló szerepe szintén gótikus hagyomány. A szobroknak külön terük és kompozícióbeli súlyuk van, nem olvadnak bele fény-árnyékhatások és illúziót keltő terek festőiségébe. Az oltárkompozíciónak ilyen módon nincs meg a barokkot jellemző fősodra, amelynek a többi részlet csak alárendeltje. A szobrok önállóságát a fa színezése is elősegíti. Az egyszínű kő vagy az aranyozás alkalmasabbá teszi a szobrot a nagy kompozícióba való beolvadásra.

Középkori a tárgy is, mint ahogy általában a helyi hagyományokból kinövő művészet a nép által századokon keresztül kedvelt szenteket jeleníti meg, legtöbbször a hagyományos középkori formában. (Pl. Szenvedő Krisztus, Fájdalmas Mária stb.). Szent Ignác, Szent Terézia, Xavéri Ferenc nem indítja ábrázolásra, ezek a barokk, ellenreformációs szentek számára idegen világ alakjai. A szenteket saját képükre alkotják meg. Szent György rusztikus erejű, hetyke arcú fiatal férfi, Mária gyászoló öreg parasztasszony.

Természetesség, őszinteség, népi felfogás és biztos mesterségbeli tudás jellemzi Guggenbichler művészetét. Ez a művészet, mely a helyi hagyományokból nőtt ki, meghatározóvá vált Felső-Ausztria barokk szobrászatára, és hatókörébe vonta a többi délnémet területet is. Guggenbichler, akinek művészetében a középkori formák és hagyományok erőteljesen továbbélnek, felfogásban vérbeli barokk mester. Alakjainak egyszerű, természetes mozgását mély belső dinamika okolja meg. Az arcvonások elváltozásának kifejező erejével is él az érzelmek ábrázolásában, anélkül azonban, hogy azt groteszkké túlozná.

Áttérve Alsó-Ausztriára, csak történetét ismerve is megállapíthatjuk, hogy a középkori, helyi művészet folyamatos és töretlen átfejlődése a barokkba itt valósulhatott meg a legkevésbé. 1683-ig magát Bécset is állandó török támadás fenyegeti. A törökök kiverése utáni fellendülés időszakában igen sok itáliai vándorművész dolgozik a reprezentáció, az abszolutizmus pompáját szolgáló udvari megrendeléseken. Maga Pozzo, az illuzionista templomi dekoráció legtipikusabb képviselője is dolgozik három évig Bécsben. Az olasz barokk festőiségét, illuzionizmusát azután Bécs széles körben sugározza szét. 1700-tól művészete döntő jelentőségűvé válik Alsó-Ausztria területén. A bécsi művészetet, amelyben nagy szerepet játszik a szobrászakadémia is, Donner fellépéséig legtöbbször csak üres játék és kifejezéstől eltávolodó konvenció jellemzi.

Alsó-Ausztria szobrászati emlékanyagának van azonban néhány olyan darabja is, amely formai és kifejezésbeli közösséget mutat azzal az alpesi helyi barokkal, amelynek leghatározottabb kifejezését Felső-Ausztria művészetében láthatjuk. Ilyenek a H. Decker könyvében közölt, ismeretlen mester által készített klosterneuburgi szobrok.[24] Ezek a nagyszerűen megkonstruált, erőteljes alakok céhbeli szobrász műhelyében elsajátított biztos faragásról tanúskodnak. A barokk drapéria mozgalmas játéka nem válik úrrá a test formája felett, a ruharedők gazdag vonalvezetése ellenére az összefogott formázású monumentális testé a döntő hatás. Elmélyült komolyság, egyszerűség jellemzi az arcokat és a tartást. Szinte önálló szobor igényével fellépő alkotások. Az alsó-ausztriai, bécsi kultúrkörbe tartozás ellenére Felső-Ausztriához való művészeti kapcsolódás, a jó céhbeli mesterségtudás, az alakok most jellemzett szobrászati megfogalmazása, a fejek hasonlósága teszi rokonná Hebenstreit pesti remeteszobrait a klosterneuburgi szobrokkal.

Ybbs közelsége Felső-Ausztriához, s a Hebenstreit-szobroknak formaadásbeli és kifejezésbeli kapcsolata Felső-Ausztria művészetével megerősítik azt a feltételezést, hogy Hebenstreit Ybbsben tanult. Említettem, hogy az ybbsi plébániatemplom fafaragású szobrokkal, ornamentális díszekkel van felszerelve. A

főoltár hatalmasméretű, aranyozott faszobrai, amelyek meglehetősen önálló szerepet visznek az oltárkompozíción belül, Alsó-Ausztriának erre a régi, alpesi művészeti hagyományokból táplálkozó, céhekben gyakorolt szobrászkodására mutatnak.

Az aranyozás viszont, ami a klosterneuburgi és ybbsi szobrokat bevonja, a fa színezését kedvelő hagyományoktól való eltávolodást mutat. Hebenstreit szobrait aranyozás helyett legtöbbször fehér fedőréteg vonja be. Mind a kétfajta bevonási technika csökkenti a szobrok önálló hatását és a nagy kompozícióba való jobb belesimulásukat szolgálja. Ugyanez áll stukkó szobraira is. Szobrainak kidolgozása minden oldalról helyes nézetet ad a szemlélőnek, a hatalmas alakokat szabad mozgással, tág térben konstruálja meg. Ezért maradnak szobrai önálló egyéniségek a nagy oltárkompozíción belüli összhatást szolgáló fehér szín ellenére is. Van azonban nem egy színesre festet faszobra is.[25]

Hebenstreit viszonyát a bécsi Akadémiához céhbeli tanultsága határozza meg. Ha Ybbsből Magyarországra jövet keresztül is vándorol Bécsen, ahol ekkor már az Akadémián Donner hatása érezhető, mégsem hat rá az akadémikus művészet. Idegen világ volt ez az osztrák hagyományos fafaragáson nevelkedett legény számára. Az önálló művészi cél mindvégig idegen fogalom maradt előtte. Apostol, püspök vagy remete-szobrai a barokk oltárok díszei. Az oltárkompozíción belül szobrainak önálló jellege, amely sokszor nem felel meg a barokk oltárkonstrukció alaptörvényének, nála nem a barokk túlhaladását jelenti, hanem a magával hozott hagyományos szemléletmódból következik.[26]

1774-ből érdekes írott emlékünk van arról, hogyan vélekedik Hebenstreit az Akadémiáról és az akadémiai tanultságról.[27] Egy Griesler nevű fiatal szobrász felvételét kéri a pesti szobrászlajstromba, és akadémiai tanultságára hivatkozik. A pesti szobrászok tiltakozást nyújtanak be a városi tanácshoz felvétele ellen. Hebenstreit, aki elsőnek írja alá nevét és aki az akkori pesti szobrászat vezető művésze, társaival együtt kijelenti, hogy az akadémiai tanultság nem számít, az Akadémia nyilvános intézet, amelybe mindenki beiratkozhat. Egyébként sincs nagy jelentősége, mert ott semmi mást nem traktálnak, mint természetes pozitúrákat, meztelen testeket, és ezek utánzását. Grieslerről különben is úgy tudják, hogy Budán is dolgozott, de megbízója nem büszkélkedhetett szobrával, hanem a kályhalyukba dugta. Henschel Ferencnél is dolgozott kondícióba, két angyalt faragott ki egy falusi templom számára, de a szobrok nem sikerültek. A beadvány végén elismerik, hogy a szobrászoknál nincs céhkényszer, de kérik, hogy ne vegyék fel Grieslert, hiszen egész Pestnek elég lenne egy szobrász is.

Nagyon érdekesen kitűnik ebből az iratból, hogy Pesten a szobrászok nem céhekben dolgoztak, mint más mesteremberek. Mégis volt felfogásukban és munkamódjukban valami céhszerű. Ennek okát abban látom, hogy a török uralom alól való felszabadulás után külföldről, vagy az ország más területeiről Pestre települő szobrászok, a régi céhekben gyakorolt más mesterségek mintájára érdekvédelmi közösséget alkotnak. Az újonnan fellépő szobrász ellen összefognak és legtöbb esetben igyekeznek megakadályozni városi polgárrá

való felvételét, vagy legalábbis a szobrásznévsorba való bejegyzését,[28] ami pedig a munka lehetőségét biztosítaná számára. Ez tipikusan a céhek kenyéririgysége a „kontárral" szemben. Hogy kenyérről és nemcsak elvekről van szó az ilyen tiltakozó beadványokban, azt bizonyítja kijelentésük : „Pestnek egy szobrász is elég lenne."

A mesterség elsajátítása is céhszerű ; a fiatalok tanítása az apai műhelyen belül történik, a mesterség apáról fiúra száll. A képzésben a mesterség elemi részeinek elsajátítása a döntő, a fa és kő megmunkálásának technikája. Modelleket nem készítenek. Láthattuk, Hebenstreit számára is szokatlan feladat volt a modellkészítés. Vázlatrajzokat ritkán, legtöbbször csak a megrendelő számára készítettek. Ezért találhatók a néha-néha előkerülő szobrászvázlatok nyugtákon, vagy számadásokon.

Pigler Andor „A pártfogolt művészet" című tanulmányában[29] felsorakoztatja azokat a szimbolikus ábrázolásokat, ahol az akadémikus művészet Irigységgel és Tudatlansággal jelképezi a művészetek fejlődését hátráltató céheket. A pesti szobrászok előbb tárgyalt beadványa az Akadémia és a városi céhek között folyó harcnak éppen az ellenkező oldalát mutatja be. Itt a műhelyben nevelkedett szobrászok vádolják tudatlansággal az akadémikus szobrászt.

Az Akadémia ebben az időben a haladást szolgálta. A vele szemben tanúsított meg nem értés a pesti mesterek elmaradottságának jele. Az Akadémia viszont egyoldalú művészi nevelést nyújtott, és a szobrászképzésben elhanyagolta a mesterségbeli elemeket. Ha megvizsgáljuk, hogy ez a XIX. század végére a szobrászati stílus kialakulásában milyen eredményre vezet, akkor nem tagadhatjuk a pesti mesterek felfogásának egészséges magvát.

Az eddigiekben Hebenstreit művészetének gyökereit igyekeztem keresni az osztrák barokk szobrászatban, most áttérek magyarországi jelentőségének tárgyalására.

Első magyarországi szobrai, amelyeket a Pálos templomban készít, minden kifejezésbeli mértéktartásuk és tömör, összefogott mintázásuk ellenére is, eleven mozgásukkal, friss, mozgalmas ruharedővetésükkel a magyarországi barokk szobrászat legjobb alkotásai közé tartoznak. Ezeket Hebenstreit oltárszobrainak sora követi, amelyeknek sok a közös sajátossága. Ilyen a kilépéssel egybekötött elfordulást végző testtartás, amely a csipő vonalát kidomborítja, a hátat és vállat hátradönti ; a masszívan felfogott, mégis könnyed tartású test, a test vonalainak dominálása, úgyhogy a ruharedők csak alárendelt szerepet kapnak a formaalkotásban. Arctípusban : kiálló arccsont, egyenes orr, kiugró szemöldökcsont, egyenes homlok. A szobor az oltár egészéhez való viszonyában mindig megtart némi önállóságot.

Ezek a közös sajátosságok feltűnően összekapcsolják Hebenstreit fiatal és öregkori alkotásait, annak ellenére, hogy 1745-től 1783-ig, halála évéig, stílusa nagy átalakuláson ment keresztül. Ennek az átalakulásnak folyamán az alakok elvesztik barokk elevenségüket és egyszerű, nyugodt kifejezést nyernek. A ruharedők barokk, tört vonala és játékossága teljesen eltűnik, a drapéria nyugodt vonalban, megtörés nélkül követi a test formáját és az alak mozdulatát. Röviden : higgadt gesztusok, megnyújtott forma és a ruha-

redőknek a testhez egyre jobban alkalmazkodó vonalvezetése jellemzik a változást.

Ez a változás, a kifejezés és forma egyszerűsödése felé való haladás útja annál érdekesebb, mivel ezt a művész a pesti szobrászok vezető mestereként teszi meg. Hebenstreit pesti munkásságával egy időben Jászón és Egerben dolgozó Krauss — aki valószínűleg Morvaországból származik, de délbajor formakincset hoz magával[30] — magyarországi munkássága közben művészetében nem mutat stílusváltozást. Hebenstreitnek viszont felső-ausztriai tanultságát csak egy ideig érezzük. Egri, szécsényi, jászberényi szobrain pedig már teljesen kifejlődik művészetének ez az új, leegyszerűsödött, Magyarországon kialakult formája.

Hebenstreit munkássága eddig az egyetlen példa a magyarországi barokk szobrászatban arra, hogy külföldről jött művész stílusában magyarországi működése alatt jelentős változás áll be. A barokk stílusnak nála jelentkező lehiggadása megtalálható XVIII. század végi építészetünkben és Kracker festészetében is. Ezek a változások jelzik azt az irányt, amelyben a XVIII. század második felének magyar művészete fejlődött. Az a hazai festő, szobrász, építész, aki ennek a fejlődésnek részese, valóban művész, nem pedig az egyszer elsajátított mesterség sablónjaiban megrekedt mesterember.

Magyarországi stílusváltozása és fejlődése fontos helyet biztosít Hebenstreitnek a XVIII. század magyar barokk szobrászatában, de ezt biztosítja számára pesti működése is.

A XVIII. században a császári intézkedések sora tette lehetetlenné a magyar ipar fejlődését. Az ipari élet megmaradt a céh keretei közt, nem alakult ki a harmadik rendként fellépő polgárság. Ez rányomta bélyegét a művészeti életre is. A városi szobrász anyagi helyzete rosszabb, mint bármilyen iparosé és ezért munkáinak művészi színvonala is sekély. Magasabb színvonalat az egyházi és főúri megrendelők számára dolgozó külföldi művészek képviselnek, akik azonban magyarországi működésüket legtöbbször csak ideiglenes állomásnak tekintik, még akkor is, ha művészetük itt nagyobb méltánylásra talál (pl. Donner esetében).

Hebenstreit történeti szerepe éppen abban rejlik, hogy ilyen kvalitásosan dolgozó szobrász letelepszik Pesten és városi szobrász lesz. Pest később kialakuló központi művészeti helyzetének előkészítőjévé válik azáltal, hogy vidéki városokból — jó hírét ismerve — elsőrendű szobrászati feladatokkal bízzák meg. Tudjuk, hogy még Biharban, Belényesen is rendelnek szobrokat tőle, és az egész Pesttől felfelé eső vidéket is ő látja el.

Ezek a megrendelések egyházi jellegű művekre szólnak. Vidéki plébániatemplomoknak dolgozik, főleg a ferencesek adják őt kézről kézre. Van azonban két hiteles feljegyzés világi munkájáról is : 1751-ben Mária Terézia Pestre látogat. Rákos mezején hadiszemlét tartanak ebből az alkalomból. Mária Terézia és kísérete számára egy pavillont állítanak fel, ahonnan a szemlét nézheti. Ennek a pavillonnak koronáját Hebenstreit faragja.[1] Egy másik adat arról tudósít, hogy Hebenstreit, ahogy a szöveg mondja : „bey Doctor der Rechten" végez szobrászati munkát.[1] 1756-ban a pesti városi tanács jogi szakiskolát létesít,[31] amint felterjesztésében írja, azért, hogy az uralkodók

óhaját teljesítse és a tanácsnoki állásokba és közhivatalokba tudományos képzettségű embereket állítson. A „Doctor der Rechten" erre a pesti jogi szakiskolára vonatkozik. Épülete a mai Kossuth Lajos utca és Semmelweis utca sarkán állt.

Hebenstreitnek még sok ilyen kisebb jellegű világi munkája lehetett, ami az erőtlen, de mégis létező polgárság életének művészi kifejezése. Egyházi szobrai is jóval szabadabb felfogásúak, mint az ugyanakkor Budán dolgozó Bebo művei. Mivel polgári művész, fejlődése is kötetlenebb. Az érett barokktól a későbarokkig akadálytalanul fejlődik.

A mester művészetének magyarországi jelentőségét vizsgálva Hebenstreit fiainak és műhelyének szerepére is ki kell térnünk.

Idősebb fiát Josephus Georgius néven írták be a matrikulába 1751 július 16-án. Ezzel a József Györggyel és Márton nevű fiával dolgozott együtt Hebenstreit. Ezt bizonyítja az említett 1774-es szobrászharccal kapcsolatos irat is, hol tiltakozásában két fiára hivatkozik. Az idősebbről azt írja, hogy apja mesterségét folytatja, a fiatalabbról pedig, hogy tanulóéveit tölti. Márton születési bejegyzését nem ismerjük, csak a végrendeletben szerepel neve Józsefé mellett.[32] 1787-ben, 22 éves korában pedig beiratkozik a bécsi Akadémiára festőnek.[33] Márton tehát 1774-ben, amikor a szobrászharc folyt, valóban csak kilenc éves tanulógyerek lehetett. Apja műhelyében komoly szerepet nem tulajdoníthatunk neki. Annál jobban meg kell vizsgálnunk József kérdését, aki az 1770-es években már 20-as életéveinek az elején jár. Végez-e apja műhelyén belül valami önállóan neki tulajdonítható munkát? Véleményem szerint József jelentősége a műhelyen belül igen csekély. Ez a jelentéktelenség talán akkor válik a legnyilvánvalóbbá, ha megfigyeljük, hogy 1783 után az apja halála esztendejét követő években, egy olyan munka sem készül, ahol a Hebenstreit nevet említenék a számadások, vagy amellyel kapcsolatban Hebenstreit neve bármilyen formában is felmerülne. A fiatal Hebenstreit József 1793-ig él, a matrikula bejegyzése faszobrásznak jelöli. Valószínüleg egészen kisszerű megrendelésekből tengődik. Talán betegsége is akadályozza a munkában. (Korán elpusztult tüdővészben).[34]

Két fia mellett Hebenstreitnek valószínűleg több segédje lehetett. Műhelyének és hatásának kérdését most nem tárgyalom. Pest helyi szobrászati stílusának kérdésével annyira összefonódik e probléma, hogy külön dolgozatot kíván. Bertalan Vilmos tanulmányában[35] Donner és a Donner-kör művészetével hozza kapcsolatba a XVIII. századi pest-budai szobrászatot. Megállapításával csak a budai szobrászatra vonatkozóan értek egyet. Véleményem szerint Pest szobrászata, a budaival ellentétben, azért nem fogad be pozsonyi hatást, azért nyert önálló arculatot, mert Hebenstreit erős szobrászegyénisége mintegy negyven esztendőn át rányomta művészetének bélyegét.

FÜGGELÉK

Hebenstreit életére és munkásságára vonatkozó adatok és okiratok.

1719-ben született az ausztriai Ybbsben.
Levéltári adat: Pest városi tanácsülési jegyzőkönyv 1747. április 21.
1745—1747-ig felvételét kéri a városi polgárok közé.
A rá vonatkozó levéltári anyagot a szövegrészben megjelöltem.
Irodalom: *Némethy:* Pesti főtemplom története. Bp., 1890.
Schoen Arnold: A budapesti Központi Városháza. Bp. 1930. 100. o. 19. jegyzetben Kundrichhal kapcsolatban utal a 45-ös jegyzőkönyvre.
Az 1746 és 47-es jegyzőkönyvekre is ő volt szíves figyelmemet felhívni.
Révhelyi Elemér: A régi Buda és Pest építőmesterei Mária Terézia korában. Bp. 1932. Jegyzet II. 55. utal a felvételi kérelemre.
1745—1748-ig az Egyetemi-, a volt pálos templomban dolgozik. A főoltár két remete-szobra, a dekoratív puttók, a padok és a szentélystallumok az ő munkái.
Irodalom: A főoltár és a padok készülési idejéről.
P. *Gyéressy Béla Ágoston* O. S. P. „Pálos faragó művészek." című disszertációjában. Bp., 1945. 63. o.
A padok fényképe *Hekler A.:* A Magyar Művészet története. 87. kép.
1746-ban házasságot köt Barbara Franciska Hajdával a pesti Belvárosi templomban. Hebenstreit életének adatait a belvárosi templom és a józsefvárosi templom matrikuláiból ismerjük. Schoen Arnold szíves közlései.
1746-ban Tatára hívják. Révhelyi Elemér szíves közlése a tatai Eszterházy levéltár anyagából (ez a levéltári anyag azóta elpusztult):

Prothocollum
Intimatorum ad officium Rationarum directorum.
Thomus I.

Anno 1746

N° 19. Intimati sculptori novissime Pestini conducto quinquaginta fnorum anticipationem suam Exelliam resolvisse imo etiam applacidasse, ut usque ulteriorem dispositionem Suam beneplacitam... proprium, et donec idem sculptore Industriae, et labore suo vires recolle..... (wegen des Bildhauer Anticipation per 50 flr und dessen Convention) Tatae 11. $\frac{\text{Martz}}{746}$

Az említett „legújabb pesti mestert" Révhelyi Elemér véleményéhez kapcsolódva én is Hebenstreittel azonosítom. Hebenstreit tehetsége kiemelkedik a pesti szobrászok közül, ezért figyelnek fel rá a tatai Eszterházyak is.
1749-től az 50-es évek elejéig a régi pesti Kálvária szobrászati díszítésén dolgozik.

Irodalom: *Révhelyi Elemér:* A régi Buda és Pest építőmesterei Mária Terézia korában 1932. 50. o. *Révhelyi Elemér:* Adatok a régi pesti Kálvária történetéhez. Arch. Ért. XLIII. Bp., 1929. 202. o. A Kálvária készülési idejét 49-től számítom, mivel a talapzat 49-ben készül el.

Révhelyi Elemér: A régi Buda és Pest építőmesterei Mária Terézia korában. Id. kiad. 48. o.

1750-es évek elején készülnek el a pesti Angolkisasszonyok, a volt domonkos templom homlokzati szobrai.

Irodalom: *Révhelyi Elemér:* A régi Buda és Pest építőmesterei Mária Terézia korában. Id. kiad. 51. és 52. o.

Biró József: A belényesi róm. kat. templom. Arch. Ért. XLVIII. Bp., 1935. 154. o.
Hekler Antal: Budapest als Kunststadt. 1933. Küssnacht am Rigi (Svájc) 60. o.
Hekler Antal: A magyar művészet története. Bp., 1935. 182. o.
Hekler Antal Révhelyi Elemér adatai alapján írta meg munkáinak barokk-korra vonatkozó részét.

A *domonkosrendi iratok* nem maradtak fenn. Révhelyi Elemér az említett könyvében a városi tanácsülési jegyzőkönyvek segítségével állapította meg az építkezés menetét. A szobrokra vonatkozóan eddig még semmi írott forrásunk nincs.
1751-ben Mária Terézia pesti látogatása alkalmával Rákos mezején hadiszemlét tartanak. A királyi emelvény számára koronát farag.
Pest város tanácsülési jegyzőkönyv. Sessio Pest 1751. augusztus 31. Schoen Arnold szíves közlése.

1756-ban a pesti városi tanács jogi szakiskoláját látja el szobrászati díszítéssel. Pesti városi tanácsülési jegyzőkönyv. Sessio Pest 1757. aug. 1. Schoen Arnold szíves közlése.
1759- és 1760-ban a gyöngyösi ferences templom Szt. Antal és Szt. Ferenc oltárainak és a főoltárnak szobrait készíti el. Erre vonatkozó levéltári adatok: Historia Domus sive Conventus. III. De ecclesia és ugyanott 1760-as Annales. (Egri megyei levéltár.)
Irodalom: *Bán Imre* cikke az 1952-es Művészettörténeti Értesítőben. 133. o.
1761-ben a váci ferences oltár áthelyezésében vesz részt.
Irodalom: *Tragor Ignác:* Vác műemlékei és művészei. Vác, 1930. 33. és 43. o. *Bónisné Wallon Emma:* Vác művészete a XVIII. században. Bp., 1935.
1769-ben az egri minorita templom főoltárszobrain dolgozik.
Irodalom: *Szmrecsányi Miklós:* Eger művészete. Bp., 1937. 93. és 216. o. (41. és 42. sz. kép).
1771-től az esztergomi Szt. István templom szobrászati díszítésén dolgozik.
Irodalom: *Pálinkás László:* Esztergom XVIII. századi művészeti emlékei. Bp., 1937. 83. o. V. jegyzet. (18., 9., 20. éls 21. sz. képek.)
1772-ben állítja fel Alter Antal asztalos Belényesen a Hebenstreit által faragott főoltárszobrokat.
Irodalom: *Biró József:* A belényesi róm. kat. templom. Arch. Ért. XLVIII. Bp., 1935. 143—156. o. (120. és 121. sz. kép.)
1770-es évek első fele. Jászberényi ferences templom mellékoltárának Szt. Bonaventura és Szt. Alajos szobra.
Irodalom: *Hekler Antal:* A magyar művészet története. Bp., 1935. 180. o.
1774-ben Besztercebányán a főoltár szobrászati díszítésén dolgozik.
Irodalom: *Ipolyi Arnold:* A besztercebányai egyházi műemlékek. Bp., 1878. 52. o.
1775-ben a szécsényi ferencesek mellékoltárának Szt. Bonaventura és Szt. Alajos szobrát készíti el.
Irodalom: *König Kelemen:* Hatszáz éves ferences élet Szécsényben. 1931. 331. o. Jegyzet II. 15. *1780-ban* Vácrátóton a plébániatemplom homlokzati szobraira és a templom előtt álló Szentháromság oszlopra köt szerződést. A szerződést Sprenger Mercedes találta meg az Országos Levéltárban. Kamara. Gyurcsányi levéltár II. csomó B. 1465. Szövegét Aggházy Mária volt szíves velem közölni:
„Az 1780. die 19ª mensis Junij Hebenstain Pesti kőfaragóval ezen obrisszban foglalt négy statuákra átallyában megalkudtam in fnis Rhenensibus 80. Item 20 kila tiszta Búzában és 8 kila Rosban. Ehez tartozik az ..... is és az Sceptrumot ugy mint Lakatos munkát Cznön maga azon alkuban készen kézhez adni.
Adtam elő pénzt 30 ft-t.
A fundamentuma 4 1/2 schuhföld, szin földen felül 1/2 schuh.
Pesti kőfaragó
Hebernstein Obrisza
de A = ° 1780. ″
A Rátóti templomnak Frontispiciumjához.
1782-ben a pápai plébániatemplom főoltára számára modelleket kérnek tőle.
Irodalom: *Szmrecsányi Miklós*, i. m. 258. o.
1783-ban elkészülnek a gyöngyösi Szt. Bertalan templom főoltárszobrai.
Irodalom: *Bán Imre:* Hebenstreit József szobrai Gyöngyösön. Művészettörténeit Értesítő. Bp., 1952. 133. o.
1783-ban okt. 16-án készül el végrendelete. 1783. okt. 23-án meghal.
Végrendelete: Praes et Publ: In Judicia Senatu Pestiu 27 8-e 83. Processus Civilis 1707. Főv. Levéltár. Schoen Arnold szives közlése.

1. Hebenstreit József életére és munkásságára vonatkozó adatok és okiratok a *Függelékben.* Halálának bejegyzése a józsefvárosi matrikulában. A halálára vonatkozó adatot Schoen Arnold volt szíves közölni.
2. *Schmeller:* Bayerisches Wörterbuch. München. 830. o. Der Fretter-Stümper, Pfuscher.
3. *Schoen Arnold:* XVIII. századbeli képző és iparművész jezsuita frátereink. Történetírás, Bpest, 1937. június. 277. o.
4. *Schoen Arnold:* A budapesti Központi Városháza. Bp., 1930. 100. o. 19. jegyzet.
5. *Siklóssy László:* Pesti szobrászharc 1774-ben. Pesti Napló, 1918. szept. 17.
6. *Horváth Henrik:* Gundrich Carolus Ferenc. Arch. Ért. XLII. Bp., 1928. 255. o.

7. *Schoen A.:* A 4. jegyzetben id. mű és o.
8. Schoen A. szíves közlése.
9. *Biró József:* A belényesi római kat. templom. Arch. Ért. XLVIII. Bp., 1935. 147, 156. o.
10. *Révhelyi Elemér:* A régi Buda és Pest építőmesterei . . . Bp., 1932. 49, 50. o.
11. Gyömrei Béla dr. szíves közlése.
12. Németh Kálmánnak, a Szépművészeti Múzeum farestaurátorának szakértői véleménye egybehangzik utóbbi megállapításommal.
13. Révhelyi Elemér szíves közlése.
14. *Biró József*, i. m. 155. o.
15. *Hekler Antal:* A magyar művészet története. Bp., 1935. 182. o.
Hekler Antal: Ungarische Kunstgeschichte. Berlin, 1937. 113. o.
Képek: *Hekler Antal:* A magyarországi barokk szobrászat európai helyzete. II—VI. t.
16. *Hekler A.:* Budapest als Kunststadt. Schweiz. Küssnacht am Rigi 1933. 80. o.
Hekler A.: Ungarische Kunstgeschichte. Berlin, 1937. 113. o.
Képek: *Hekler A.:* A magyarországi barokk szobrászat európai helyzete. VII—X. t.
17. Ezt az azonosságot Szmrecsányi is megállapítja id. művében. 203. o. 69. jegyzet.
18. Österreichische Kunsttopographie. Melk kötet. III. Wien, 1909. 457, 469, 470. kép.
19. Uo. 438—39. o.
20. Uo. 457 kép.
21. Sem P. M. Riesenhuber: Die kirchliche Barokkunst in Österreich. Linz a. D. 1924. sem az Österreichische Kunsttopographie szobrásznévjegyzéke nem ismeri nevét.
22. *Heinrich Decker:* Barock Plastik in den Alpenländern. Wien, 1943.
23. Uo. 133. és 134. kép.
24. Uo. 281. és 282. kép.
25. Lehetséges, hogy ma fehérre festett faszobrai is eredetileg színesek voltak.
26. Másban ugyan megnyilvánul Hebenstreit barokktól való eltávolodása. Ez a vonása viszont kezdettől fogva megvan, és a helyi jellegű alpesi művészetben gyökerezik.
27. Siklóssy, i. m.
28. Ti. mint az irat bizonyítja, ekkor már vannak polgárnak fel nem vett szobrászok is, akik a lajstromba felvételt nyernek és működésre jogot kapnak.
29. Művészettörténeti Értesítő. 1954. 1. sz. 3. o.
30. *Kapossy:* Johann Antonius Krauss „statuárius Jaszoviensis". Henszelmann lapok. 9—10. Bp., 1930.
31. *Gárdonyi Albert:* Pest város jogi szakiskolája. 1756—71-ig. Historia. III. évf. 7—9. sz. 1930. december.
32. Processus Civilis, 1707. Pesti városi levéltár.
33. *Fleischer Gyula:* Magyarok a bécsi képzőművészeti akadémián. Bp., 1935. 50. o.
34. A józsefvárosi matrikula bejegyzéséből, Schoen Arnold szíves közlése.
35. *Bertalan Vilmos:* Az Óbuda-kiscelli trinitárius kolostor és templom. Bp., 1942. 45. o.

Hebenstreit Márton

festő

Pestről, 1787-ben 22

évés

† 1865.

Hebenstreit Márton, festő, Pestről, 22 éves korában, 1787 febr. 7-én iratkozott be.

lásd

Fleischer Bées 50 l.

HEBENSTREIT József szobrár

A budapesti pálos templom fiúltárn

Granasztói Kata ikke

Müemlékvédelmi Szemle. 1993/1. 88.

ÓZÓ KIÁLLÍTÁSUKRA, AMELYET

RAFIKUS NYIT MEG 1994. JÚNIUS

ELŐTT 11 ÓRAKOR A MÚOSZ-

VI., ANDRÁSSY ÚT 101.) FÖLD-

ÁBAN. A KIÁLLÍTÁS JÚNIUS 28-

ÓRA KÖZÖTT TEKINTHETŐ MEG.

H e b e n s t r e i c h Lőrinc
szobrász

Siklóssy László: Pesti szobrász-harc 1774-ben. Pesti Napló. 1918. szept. 17.

Hebenstein Kálmán

a pesti kömmes és
kőfaragó cék vidéki
mestere 1702. ben

Pkc. 211. l.

Római nyíl VI. 206.

Hebenstein Károly

pécsi mmépítész

l.

P. Angyán Aurél:

A gyűdi-kegyhely a törtenelmi esemé-nyek forgatagában

Gyűd, 1930.

16, 17. l.

81. l.

Lovászffy Zsuzsanna IV. 198.

M. D. K.

HEBENSTREIT Mórton szobrász

H. József szobrász fia és munkatársa

1787-ben beiratkozik a bécsi Akadémiára festőnek.

Eszlány 105. l.

M.D.K.

HEBENSTREIT Márton festő

1787 iratkozik be a bécsi akadémián

Garas XVIII. köt. 223. l.

M.D.K.

HEBENSTREIT Márton festő

szül. 1765

Garas XXIII. 27. 147, 223. l.

HEBENSTREIT József szobrász

LAMPERT Melánia: Józsefvárosi kálváriák. = Heti
Budapest, III.évf.4.sz. 1991. jan.25. 14-15.p.ill.

Bp., VIII.ker. Kulic Gy.tér (Kálvária tér) - Epreskertbe
vitt kálvária
Bp., VIII.Golgota tér - 1894-es Kálvária , 1971-ben szétverve

LEMPERT Mária

HEBENSTREIT
JÓZSEF

S. D.: Az Angol kisasszonyok
iskolái és temploma

Belváros-hipótváros 1998
szept. 2.

Az Epreskert Kálváriája

Megkezdték a restaurálást a magyar képzőművészet bölcsőjében

Budapest szívében, a Városliget közelében, a Bajza, Szondi, Munkácsy Mihály és Kmetty utca határolta területen található a magyar képzőművészet bölcsője, az Epreskert. Története a kiegyezés koráig nyúlik vissza. A millenniumra készülő város művészkolónia kialakítását határozta el. Megvalósítására a ligethez és az Andrássy úthoz közeli részen olcsó telkek juttatásával szorgalmazta neves művészek letelepedését. A tervből hamarosan valóság lett.

A magyar képzőművészek valódi otthonra leltek. Jeles alkotók indultak innen útjukra vagy készítették műveiket az Epreskertet övező műtermes villákban. Házaik tökéletesen illeszkednek a környék elegáns palotáihoz, villáihoz, jól reprezentálják a művészet és vele együtt a művészek akkori társadalmi rangját. A területen először az I. Számú Festészeti Mesteriskola kezdte meg működését 1882-ben. Igazgatónak a történeti festészet egyik legnagyobb mesterét, a müncheni akadémia híres tanárát, Benczúr Gyulát sikerült hazahívni. 1889-ben Stróbl Alajos szobrászati, majd 1892-ben Lotz Károly festészeti mesterképző műteremháza nyílt meg, amely – környezetbe simulva – kizárólag az oktatás szolgálatában állt. A művészjelöltek felkészülésének legfontosabb eleme a mesterrel való együttmunkálkodás volt. A mesteriskolák tanárai idejük nagy részét az Epreskertben tölthették, nem kellett bért fizetniük a műteremhasználatért. Valamennyien a közeli utcákban vettek lakóházat maguknak. Benczúr a Lendvay, Stróbl a Bajza utcában lakott.

Az iskola tanárainak, különösen Stróbl Alajosnak nagy szerepe volt az Epreskert kialakításában, sajátos hangulatának megőrzésében. Stróbl rendkívüli tehetsége és egyénisége nemcsak szobrászatában, hanem életvitelében, környezetalakításában is megmutatkozott. Reggelente kürtszó mellett kilovagolt az Epreskertből, hatalmas jelmezes művészestélyeket szervezett, növendékeivel és vendégeivel történelmi jeleneteket adott elő. Műtermében aranyhalas medence és szökőkút volt. Kertjében különféle állatok, majmok, pávák, őzek, gólyák sétáltak. Antik, középkori és reneszánsz műtárgyak másolataival rendezte be környezetét.

Így került sor 1893-ban a józsefvárosi régi Pesti Kálvária áthelyezésére is. A barokk kápolna, Mayerhoffer András alkotása (1749) a régi Pest egyik legszebb és legeredetibb egyházi emléke. Az eredetileg a józsefvárosi Kálvária téren, a mai Baross utca mentén emelkedő kálváriadomb tetején állott épületet Stróbl a Baross-szobor pályázatán nyert 3000 koronás első díjából kívánta megmenteni. Növendékeivel együtt lebontotta, majd az Epreskertben ismét felépítette.

Mayerhoffer alkotása a világi reprezentatív kastélyépületek homlokzati tengelyében álló díszes szabadtéri lépcsős feljáróira emlékeztet. Legfelső, teraszszerű pihenőjére két oldalról elindított, többszöri pihenővel megszakított lépcsőzet vezet. A centrális építményt eredetileg Hebenstreit József pesti szobrász hétalakos szoborcsoportja koronázta. A lépcsős feljáró első pihenőjét valamikor díszes vasrács zárta.

Az áthelyezéssel és a természetes pusztulással járó károk mellett sajnos a második világháború, majd az ezt követő több évtizedes elhanyagoltság is megtette a hatását. Több díszítő eleme eltűnt, akárcsak a kápolnához vezető stációk.

Helyreállítására először 1970–1971-ben került sor. Ekkor többek között a visszabontás után újrafalazták a sérült boltszakaszokat és pilléreket, felújították a bejárat feletti pihenőt, újra gyártották a hiányzó, törött vagy erősen sérült köveket. A részleges felújításnak köszönhetően a következő három évtizedben az egyetemen tanuló diákok kiállítóhelye lett. Kőanyagának látványos romlása azonban mára halaszthatatlanná tette az újabb restaurálást. A munka meg is kezdődött, először is nyitott oldalú ideiglenes védőtetőt kapott a műemlék. Simonyi László, a Magyar Képzőművészeti Egyetem főépítésze elmondta, hogy a teljes restauráláshoz 80-100 millió forint lenne szükséges. Az eddigi munkára hétmillió forintot költött a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, alapítvány is született a Budapesti Városvédő Egyesület kezdeményezésére, az épület megmentésére. Az ígéretek és a remények szerint két év múlva véget érhet a Kálvária kálváriája, és ismét régi pompájában láthatjuk a gyönyörű műemléket.

SZABADOS TAMÁS

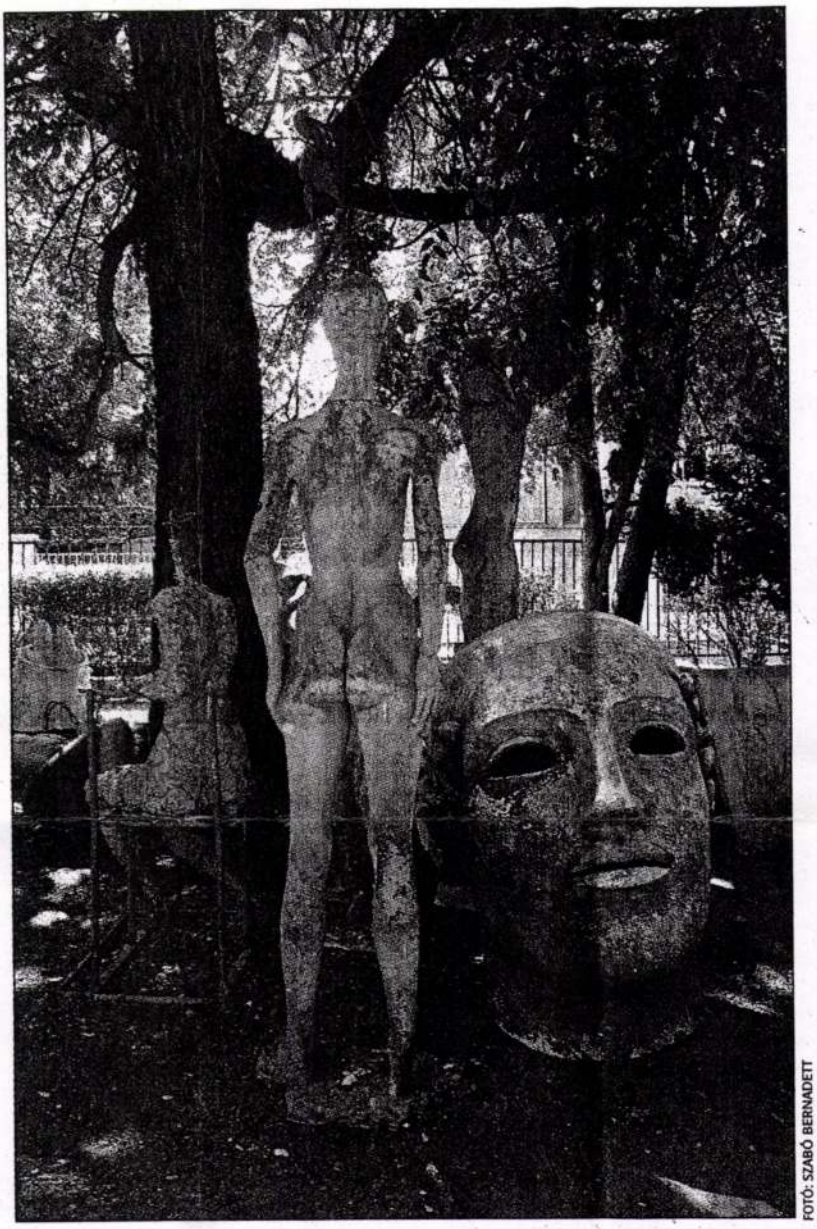

FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

Valódi otthonra leltek az Epreskertben a képzőművészek

Hebenstreit Jöttsch

Héber Antal

Héber Antal aranykoszorus asztalosmester, műipari lakberendező.
VIII. Conti-u. 3. 144-638

Budapest, 1940. sept.

Héber Antal

unaratalos
ernst korzoms

l.

Ladányi II.

213. l.

Szentiványi Zsuzsanna

I b. ért

HEBER, Adam, pozsonyi kőművesegést

A. H., Maurergesell, 4 napos lánya meghalt. (1841, 237 l)

—

U. az. + 33 éves korában, Pozsony, 1849, dec. 3. (1849, 1339 l)

—

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Héber Antal

Pohárszék. Faragó Ödön terve alapján készitette fenti

Magyar Iparművészet 1906. 195.1.

MDK

Héber Antal butorkészitő

Karácsonyi ipm.kiáll. Magyar Iparmüvészet. 1906, 4.1.

Héber Antal, iparos, ip.-müv. MDK

1912 II. 15.-i választmányi ülésen állami érmet nyert.

A Társulat köréből. -MIP.1912. 2.sz.

M.D.K.

Héber Antal müasztalos

Chippendale angol ebédlő elefántcsonberakással került a kiállitásra. Fényképrepr.
A cikk igen magasra értékeli a mester munkáját.

A kézmüvesipari tárlat dióhéjban c.
Szinházi Élet. Bp. 1928. szept. 16-22. XXIII. évf. 38. sz. 118-124. l.

MDK

Héber Antal, asztalosmeste

állami iparművészeti érmet kapott.

Technológiai Iparmuzeum.
A lakásművészeti kiállitás kitüntetettjei.
Epitö Ipar. 52.sz. 1911 dec.24 548 l.

Héber Ida

textil

1917 - 19

Éinnisk 1930. 84-1.

Hecht András

Győr 1848-1852

l.

Yankó Ötvös-apródok

13-l-

HECHT Auchán építész

1823 Altorjai templom

Tudós 1995 58, 177.

san, hogy Schickedanz Ferdinánd
ával Bialára.[10] Schickedanz Albert
ben azt írta, hogy körülbelül
onba, gyermekéveit tízéves koráig
rki birtokukat eladni kényszerült
hol apja "borkereskedést nyitott s
ereskedett".[11]
tében róla megjelent életrajzok és
is arról tanúskodnak, hogy a
különösen a régi tárgyaknak a
ató gyűjteménye, meghatározó hatást
a kis Albertre nézve valóságos
k földszinti szobáiban húzódtak meg
ömérdek érdekes holmi volt
nyovszky családtól örökségül maradt
és kinai csecsebecsék, madagaszkári
i alkalmával használt optikai
ance-ok, régi magyar hímzések,
Nagyon természetes dolog, hogy a
el nézegette, s a régi műipari
elek, érmék, képek iránt mindvégig

D Hecht Ármin

porcellánfestő

segéd

Gelemi. 2 iparrajz

Iparrajziskola

1887-88. tanév

47. l.

Gömörvármegye VIII. 231.

Hecht Árnim

porcellánfestő tanuló

edényfestést tanult-
4 elemi

Iparrajziskola

1887 – 88. tanév

61. l.

Galga patak VIII. 103

Flecht Ármin

Porcellánfesto

Iparrajziskola 1888/89.

57. l.

Csetneki ev. templom hajója VIII. 48

HÉBER ANTAL

MŰASZTALOS BUDAPEST, VIII,
KONTI-UTCA 3. SZ.

Telefon: „József“ 9-67.

MŰVÉSZI TERVEK SAJÁT KÉSZITMÉNYŰ BUTOROKBÓL. MINTASZOBÁK

BUDA
VIII. Üllői-út 18.
Telefon: 79-10

Héber Antal

Zierlich Elemér, Zierlich Antal, Héber Antal, Horváth Gyula és Bodonyi Jenő nevét sorolja fel a lap. Az öt kiváló kézmüipari lakberendező müvész arcképét is bemutatja és értékeli munkásságukat. Repr.
Héber Antal "kiváló stilérzékü, brilliáns szemü, komoly tudásu lakberendező mester, akit a magyar interieur történetének krónikájában a legdiszesebb hely illet meg,"- a kiállitást ismertető kritika szerint.
A tárlaton ezüstkoszoruval jutalmazták munkásságát.
Délibáb, Bp. 1930. juni. 7. IV.évf. 23. sz. 54-55. lap.

Hecht Klára

1928/29 - 1930/31 I.

Ferképzőmfoiskola

90. l.

Hecht Klára III.éves főisk.~~tan~~ hallg.
Ambicióval dolgoznak és augusztus végén kiállitást rendeznek a pécsi müvésztelep lakói
Dunántul, 193o, aug.15

ETERNIT MŰVEK HATSCHEK LAJOS BUDAPEST.

FOLYTATÁS a Tek. Müemlékek Országo

Ezek után az

pontunk helyességét és

feltüntetett és már es

magunkat ajá

Részletezés:

1909. december 22-iki s
5%-os késedelmi kamat,1
augusztus 7-éig

5%-os késedelmi kamat 2
fillér után,augusztus 1

Hecht Béla

1890/91 - 1891/92

Ferkèpzomfoiskèvk

90.l.

I. 134.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....l.

Név: Hecht Franciscus

Foglalkozás: kőmüves

Szárm.hely: Prosdendorf

Hitfelekezet: R.K. Csal.állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1780. XII.6

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 16

Hecht Jolán

szül. Baja 1899.
Éber S. tanítványa volt, képz.
Akad. végzett, pécsi, miskolci és
kecskeméti művész telepen dolg.
1930-ban pájt. kiall. Bajai
Nemz. Szalon Ziáll. több ízben
szerepelt.
Miskolczy Ferenc, Baja képző-
művészete a XX. sz-ban, Kiszrat
MDK-C-11,-599/2 14 l.

Hecht Károly

lakatos

1803-ban mivel a torony-
ban levő óra (az alábbi
templombeli) teljesen el-
romlott, a tanács lesze-
deti és jentit megbíz-
zák az új felállításával.

Csem Bart Gyöngyös

15. l.

elyettesének kijelentése szerint a kö-
ges levélforgalom Anglia és Magyaror-

k támadásaikat a nov. 8.-i véres ese-

uralomra törekedtek és sötét erőiket
nió és Románia jószomszédi viszonyát
anu voltak, akik szerencsére nem szá-
tben állnak a széles néptömegek akara-
mény is, hogy céljaik ellentétben álla-

argás okkal kapcsolatban nemcsak a két
dbiróság elé, hanem közel 100 tanárt is
ején előadásaikat abbahagyták, hogy a

MDK

Képzőművészeti főiskolások művésztelepe Pécsett

P.Hecht Klára

Dunántul, 1931. jul.5.

MDK

Hecht Klára

Havi kápolna, of.

1930.nyári müv.telep kiáll. 1930.VIII. Pécsett a Nőegylet kitermében

MDK

Hecht Klára

ucca részlet, of.

1930. nyári müv.telep kiáll. 1930. VIII. Pécs.
a Nőegylet kistermében

MDK

Hecht Klára

Havi hegy, of.

1930. nyári müv.telep kiáll. 1930.VIII. Pécsett a Nőegyletben

MDK

Hecht Klára

Akt, of.

1930. nyári müv.telep kiáll. 1930. VIII. Pécsett a Nőegyletben

MDK

Hecht Klára

Fenyők, of.

1930. nyári müv.telep kiáll. 1930. VIII. Pécsett a Nőegyletben

MDK

Hecht Klára

Kápolna a hegyen, of.

1930. nyári müv.telep kiáll. 1930. VIII.
Pécsett a Nőegylet kistermében

MDK

Hecht Klára

Hegyalja ucca, of.

1930. nyári müv.telep kiáll.· 1930. VIII.
Pécsett a Nőegylet kistermében

MDK

Hecht Klára

Domboldal, akv.

1930. nyári müv.telep kiáll. 1930. VIII. Pécsett a Nőegyletben

MDK

Hecht Klára

Hegyoldal, akv.

1930. nyári müv.telep kiáll. 1930. VIII. Pécsett a Nőegyletben

MDK

Hecht Klára

Halmos vidék, of,

1930.nyári müv.telep kiáll. 1930.VIII. Pécsett
a Nőegylet kitermében

MDK

Hecht Klára 3.é.növ.

Ambicióval dolgoznak...a pécsi művésztelep lakói.
Dunántul, 1930. aug. 15. 4.o.

MDK

Hecht Klára

Tettyei részlet, of.

1930. nyári műv.telep kiáll. 1930. VIII. Pécsett
a Nőegylet Kistermében

MDK

Hecht Klára

Ucca részlet, of.

1930.nyári müv.telep kiáll. 1930.VIII. Pécsett
a Nőegylet kitermében

Hecht Simon

Ötvös. Nagyreben

Körnagyötvj. 235. l.

1301

Simon Hecht, M 1553. (A: I,11. Gy: 12.)

Műve nem ismeretes. — *Arbeit nicht bekannt.*

Flecht Simon ötvös Nagyszebenben, hol 1553.
avatták mesterré. (Gyárfás T., Arch. Ért. 1910 413. l.)

Hecht / Simon

ötvös 1553

család

Gyárfás Magyarban

Arch. Ért. 1910 413

Hecht Simon

nagyszeben: ötvös

mesterjele Arch. Ert

1910. 410. l.

12 ábra

9.867
I.-904.

yomda Budapest.

Hecht Simon

ötvös 1553 körül Nagy szebenben.

(Gyalfás T., Erdélyi Múzeum 1910. 233. l.)

Hecht Simon

ötv.

l.

Kőmagyötvj.

1301. 17.

MDK

Hechtl Jolán

1930-ban iparostanonciskolai rajztanitói oklevelet kapott.

Képzőműv. Főisk. Évk. 1929-30. 70 l.

Hechtl Jolán

1922/23 - 1925/26

Ferképzomfoiskòvk

9.l.

rosz sas a gyár nevével kék színben, később az anyagba belemélyítve. 1798—1865-ben keményceserepet is készített a gyár. A XVIII. század végén a berlini gyár is a klassziczisztikus irányhoz csatlakozik és biscuitanyagból készült, empire-stílusú munkái ennek a korszaknak legszebb porcellánjai közé sorolandók. A német klasszicizmus nagy mestere, Gottfried Schadoro is dolgozott a gyár számára és Lujza királynőt és testvérét, Friederiket ábrázoló híres párosszobrának kissebbített mása a B. egyik legvonzóbb alkotása. A gyár jegye 1830 óta P. M., vagy K. P. M., fölötte az országalma, vagy a porosz sas körirattal. — Irodalom: *Kolbe:* Geschichte der Kgl. Porzellanmanufaktur zu Berlin (Berlin, 1863). *Layer.*

BERNARDI. *Giovanni, di Castel Bolognese* (1495—1555), olasz ötvös és drágakőmetsző. A nápolyi múzeumban vannak legjobb munkái. Gemmáinak modelljeit állítólag Michelangelo rajzolta.

BERNINI, 1. *Giovanni Lorenzo,* * Nápoly 1598, † Róma 1680. Olasz szobrász, építész és festő. Michelangelo után az újkor legnagyobb hatást kiváltó művészegyénisége. Ha Michelangelo művészete a barokk kezdete, úgy B. stílusa a barokk beteljesülése. Különösen szobrászata jelent új korszakot, az előzmények gyökérig menő, felfrissítő átstilizálását. Egyfelől a fokozott megelevenítést, a lélek benső és a forma külső mozgalmasságát, pátoszát hangsúlyozta, mely a festőiségben, a szilárd plasztikai formák elmosásában, a fény- és árnyhatások változatosságában nyilvánult meg, másfelől minden részletnek egybekomponálását, az összhatásban való föloldását vallotta művészi eszményének. A fölépítés együttese, az architektúra ural nála mindent, mely-

Hechtl Iolán

festő

Életrajzát lásd

Rapcsányi

288. l.

MOB kat. 3699.

Hechtl Jolán

festő

lásd

Sarlayné Hechtl J.

alatt

A MAGY. KIR.
VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER
ÁLTAL RENDEZETT

III.
NEMZETI KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS

TÁRGYMUTATÓJA

Hechtl Jolán

Baja, Erzsébet királyné út 20

Udvarrészlet
Burgonyahámozás
Öreganzony

Szeged 1928. II.

Heck András

A Népszabadság székház két épületből álló összekapcsolódásánál látható domborművet alkotta, Kerényi Jenő- és Mikus Sándorral együtt. (emlékre).

TÉKA.

1942. XI. 23. TV. 18.40 |11| KJ.

Ø. Heck G.

kartogr.

l

Barcsay egrivarunur

24. l

Ø Heckel Antal

öräs Pesten (?)

a XIX. n. elsö

felében

wód

Pritz 53. l

1910.

november 18-án. ✝ Petit-Brieben
lius 12-én.

rafordultan áll és szembe néz.
rnázott szék támlájára neheze-
balját pedig lógatja. Öltözete:
löltő, fekete kabát, mellény és

bőrtokban, méretei 18.8:10.7 cm. (1049/910)
21én gróf Kreith Bélától 700 K-ért
. junius 21-én. -- A vételt jóváhagy-
sz. leirat (1302-910). -- Elszámol-
sz. alatt.

74

Heckel István

budaiskönyvkereskedő
és kiadó XVI. sz.

l.

Gulyáskönyvny

29. l.
31. l (képpel)

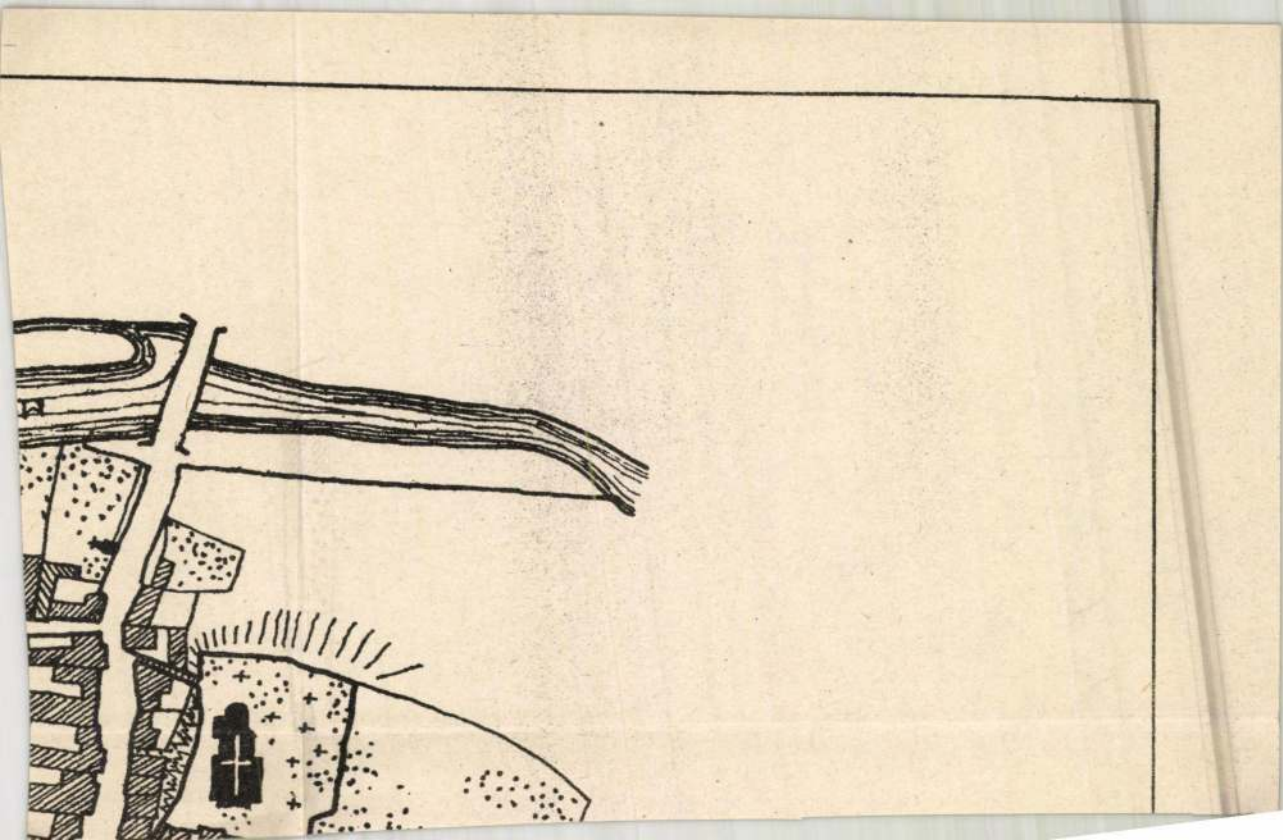

H

MDK

STEPHANUS HECKEL nyomdász

Kiadói jelvénye I.István királyunkat ábrázolja.

Soltész Zoltánné:A magyarországi könyvdiszitás a XVI. században.

Akadémiai kiadó Budapest 1961. p.18.

Heckel, Stephanus

tudai könyvjutalás mesterjegyét közli

Csorba Csaba: Ötvösök, ónművesek, könyvkiadók.
Budapest, 1974. 2.sz. 39-41.l.

M. D. K

Heckel József
nyomdász

olomvésetei: Ábrák 111, 112. lapon,
továbbá a borítók látlapjának belső ídének

÷ Följegyzések. Mellékleteinkel

Grafikai Szemle 1938 évf 5 sz 120 l

M. D. K.

Heckel József
nyomdász

olomba véste a Jelmez kölcsönző
hirdetést. Ábra a 42. lapon

÷ Följegyzések: Mellékletenik

Grafikai Szemle 1939 évf 2 sz 50 l

mDK

Heckel József
nyomdász

olomvésete: Ábra a 137 lapon

Dukai Károly: Az olomvésésről

Grafikai Szemle 192 Gévf 4sz 125-133l

m. Dk.

Hecker József
nyomdász

„Ép testben ép lélek" e könyv címlapot
a borítók látlapjának belső oldalán
Heckel metszette olomba

÷ Följegyzések. Szedésmellékleteinket
Grafikai Szemle 1937 évf 8 sz 195 l.

MDK

Heckenast

Keve: Az ólomszérüről. Uj Idők, 1900. 6.sz. 138-139.l.

HECKENAST, aranyozómester

A muzeum megszerezte a Heckenast Ferenctől a család régi aranyozó műhelyének szerszámkészletét, mely 180 darabból, áll. 557.old

DORNER MÁRIA: Évi jelentés. Savaria Muzeum, Szombathely Helytört. Oszt. 1965-1970

SAVARIA. A Vas Megyei Muzeumok Értesitője, 1965-1970 4.sz. Szombathely, 1973

M D.K.

Heckenast Dániel ötvös

soproni. kelyhe a balfi r.k. templom-
ban. 1821.

Gentl. hüeml. 1959 I. 30.

M.D.K.

HECKENAST Dániel ötvös

Soproni mester Szentpéteri kortársa

Mihalik Sándor: Szentpéterri J... Bp. 1954.

15. l.

Fleckenast, Dániel

ötvös

1804 — 1835

l.

Csatospromiötv. 18.l.

1931

9

Heckenast, Daniel

ötvös

l.

Csatsopronióto

38 l.

Műemlékek Országos Bizottságának

Budapest.
V. Hőgyes u. 10.

Heckenast Dániel

ötvös

l.

Csatkai Sopr körny

50. l.

1932

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Heckenast Dániel

soproni Ötvös

Csatsopronkörnyék 50. l.

A balfi rk. templom egyik kelyhét készítette 1821-ben.

Heckenast Dániel

ötvös

1 Csatkai Sopron 1847

14. l

nyugtamelléklet szerin

és igy a pénztári mara

mely a II. félévi lesz

Az első félévben

leltárat is tisztelett

Kérem a nagytekin

molást átvizsgálni és

Budapest, 1914. a

Heckenast, Daniel

ötvös

l.

Csat. Frey Öst Kunst

XXIV. K.

227, 249, 268. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
~~FOLYÓIRATOK~~
VEGYES MŰVEK.
411

Magyar nemzetségi zsebrönyv.

I. köt. Förangú családok. Bpest, 1888.

Vász. drb.

Fleckenast Dániel

ötvös

Sopron

1804. aug. 22.

polgáresken

Hári

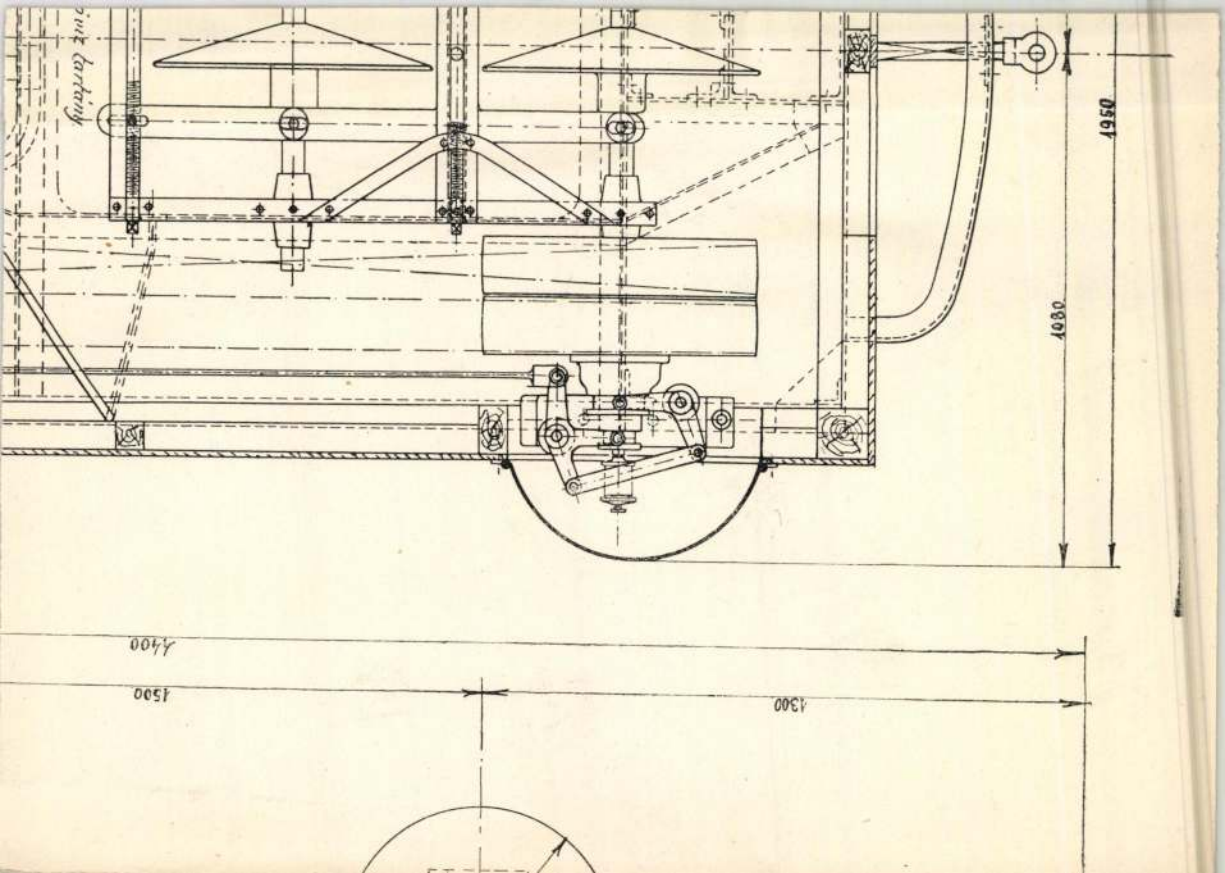
1080
1950
4400
1500
1300

Hekenast Dániel

ötvös

1804 aug. 22 1828 Sopron

Kapmagyarorszötvösök 36 l.

Giuseppe

4490. Carozzi ~~József~~ :

Naplemente Engadinban.

Téli időben és olyképen van ~~[illegible]~~ templomtól uralt dig a hóról borítot és a hátte dökölnak. Az égbolt felhőrlen.

Vászon, 97:160 cm.-- Lel
Gróf Andrássy Dénes hagyoménya 19
gyar Nemz. Muzeum örökletéte (138
~~23-án (2046-913)~~.-- Bejelentetett

Fleckenast Dániel

l.

Evang. templ.

367. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

...civis 1804. e. —1835. (Jegyek

Museum, Sopron —

...rodersdorf. Cs. : 18.

... Csatkai : 18.

Ödenburg. Cs. : 18.
...uchter auf drei-

— Altarleuchter

Ödenburg.
...tc.
...esitz, Ödenburg.

Heckenast Daniel
otvös Sopron
Kőmagyötvi. 338. l.

Lst

Heckenast Daniel

ötv.

l. Kőmagyötvj

2021/1 st.

Heckenast Dániel

soproni ötvös

l.

Mihalik: Szentpéteri

15. l.

Heckenast Dániel ötvös 1828 k. Sopronban. (Kőszeghy E., Arch. Ért. 1912 145. l.)

Heckenast

nyomdász kiadó

A Vajda János szerkesztésével 1857 jan. 8-án indult "Nővilág"kiadója/.

1864-ben beszünteti, bár 8oo fölött van az előfizetők száma.

139.o.

Dezsényi Béla- Nemes György:
A magyar sajtó 250 éve.
I. kötet 1954.

MDK.

Hechenast Gusztáv

1862. v. 1861. KT igazgatósági tagja lett

MDK - A - I. - 1/49.

Heckenast

nomdász laptulajdonos

A legnagyobb és a hirlap kiadásban is vezető szerepet betöltő nyomda az 1848 as forradalom ideje körül a Landerer és Heckenast féle.

Náluk jelenik meg aPesti Hirlap, az Életképek és a Pesther Zeitung.

108.o.

Dezsényi Béla- Hencz György:
A magyar sajtó 250 éve.
I. kötet 1954.

Heckenast

nyomdász

Landerer és Heckenast már igazi nagy kapitalista vállalkozók voltak. Nyomda- és kiadóvállalatuk mellett -/ Landerer gyorssajtóit Bécsből, A Pesti Hirlaphoz való betükészletet Frankfurtból hozatta/ - borospincék bérletével kamatoztatták pénzüket, a szabadságharc alatt ocskarezet vásároltak össze, hog y a kormánynak nyereséggel eladják.

Landerer nyomdai személyzete vezette az elős bérmozgalmat 1848-ban. 61-62.o.

Dobsonyi Bela-Nemes György: A magyar sajtó 250 éve. I. kötet. 1954.

Heckenast

[redacted]

nyomdász

Az 1841-ben induló Pesti Hirlap veti meg a Landerer és Heckenast -féle vállalat felvirágoz ásának alapját.

Adossággal kezdte és néhány fasajtóval - mondja Kossuth Landererről 1844-ben - most már két gyorssajtója scifra 1 vak az istállójában...

A negyvenes évek végén Landerernek már 4 gyorssajtója, 5 fajastója, 32 szedője s 5 nyomtatója van.

61.o.

Dersényi Béla-Varga György: A magyar sajtó [redacted] éve. I. kötet. 1964.

Heckenast /Gusztáv/

lapkiadó

kiadásában és Áldor Imre szerkesztésében jelent meg A Nép Zászlója; 1871 jan. 7-től "Szabadság mint a Nép Zászlója" cimmel Tóvölgyi Titusz szerkesztette. 1874 ápr. 30-án a Szombati lapokkal egyesülve "Függetlenség a Nép Zászlója", majd 1876 ápr. 1-től ismét Nép Zászlója cimmel jelent meg Erdei Bódog, majd Mende Bódog szerkesztésében.

171.o.

Dezsényi Béla - Hamos György:
A magyar sajtó 250 éve. I. kötet 1964.

Heckenast Gusztáv

laptulajdonos

kiadó

alapitotta a később részvénytársasággá alakult Frank Franklin nyomdavállalatot. Ez nyomta a Budapesti Szemlét és a Vasárnapi Ujságot.

158.o.

Dezsényi Béla - Nemes György:

A magyar sajtó 250 éve.

I. kötet 1954.

Heckenast
lapkiadó

Repr.: a "Magyar Sajtó cimlapja.

XXVIII. képtábla.

Dezsényi Béla - Nemes György:
A magyar sajtó 250 éve
I. kötet 1964.

Heckenast MDK

lapkiadó

1863-ban elvette Vajdától aMagyar Sajtét és divatlapját a Nővilágot is. A Magyar Sajtót 1864-ben Pákh Albert 1865-ben Hajnik Károly szerkesztette. A lap 1865 dec 11-én végleg megszünt.

150.o.

Dezsényi Béla - Nemes György:
A magyar sajtó 250 éve.
I. kötet 1954.

MDK

Heckenast

nyomdász kiadó

1854-56 között Csengery és Kemény szerkesztésében megjelenő "Magyar Nép Könyve" havi folyóirat kiadója.

140.o.

Dezsényi Béla-Nemes György: A magyar sajtó 250 éve.
I. kötet. 1954.

MDK

Heckenast

lapkiadó

Heckenast Jókai távozása után Vajdára bizza a "Magyar Sajtó" szerekesztését, aki mellett Zilahy Károly mint főmunkatárs müködött.

149.o.

Dezsényi Béla - Nemes György:
A magyar sajtó 250 éve.
I. kötet 1954.

Heckenast MDK

a kiegyezés korának egyik legnagyobb hirlap és folyóiratkiadója. A forradalom után nem bocsájtotta el munkásait, a kormány is vele volt kénytelen készzettetni a hivatalos nyomtatványokat. Meggazdagodott, de az irókatis jól dijazta. A Vasárnapi Ujság tizedik évfolyámának egész jövedelmét Pákh-nak adta...

142.o.

Dezsényi Béla-Nemes György: A magyar sajtó 250 éve.

I. kötet 1954.

Heckenast

MDK

lapkiadó

Emich Gusztáv "Hazánk s a Külföld" cimmel indított képes hetilapot 1865 jan elsején, melyet később Heckenast vásárolt meg és 1872-ben beolvasztott a Vasárnapi Ujságba. Szerkesztője Székely Viktor volt.

152.o.

Dezsényi Béla - Nemes György:
A magyar sajtó 250 éve
I. kötet 1954.

Heckenast MDK

nyomdász kiadó

Repr.: A Vasárnapi Ujság szállitási terme.

XXVII. képtábla.
A Vasátnapi Ujság 1954 márc. 5. szám
címlapja.

XXIX. képtábla.

Dezsényi Béla-Nemes György: A magyar sajtó 250 éve.
I. kötet. 1954.

MDK

Heckenast

nyomdász kiadó

az 1857-ben indult Budapesti Szemle kiadója.
Csengery Antal vezetése alatt 1869-ig állt fenn.
majd Gyulai Pál szerkesztésében 1873-ban ujra
indult.

139.o.

Dezsényi Béla- Nemes György:
A magyar sajtó 250 éve.
I. kötet 1954.

MDK

Heckenast

nyomdász kiadó

A Pákh Albert szerkesztésében és Jókai
főmunkatársi közreműködésével megjelenő
Vasárnapi Ujság /1853- 1921/

kiadója.

140.o.

Dezsényi Béla-Nemes György: A magyar sajtó 250 éve.
I. kötet. 1954.

Heckenast Gusztáv

Repr.: A Nép Zászlaja

címlap.

XXXVI. képtábla.

Dezsényi Béla - Nemes György:

A magyar sajtó 250 éve. I. kötet . 1954.

Heckenast Gusztáv

Vas. Ujs. 1863. 269 l.

Heckenast Gusztáv

az MTA Építészetelméleti és Történeti Bizottsága Műszaki Tudománytörténeti Albizottság ának tagja.

Kubinszky Mihály: Az MTA Építészetelméleti és Történeti Bizottságának tevé kenysége x 1967-1969 években. Éptud. 1970 /II/, 3-4.sz. 445-448.1.

Heckenast Gusztáv

nyomdász nyomdatulajdonos

1840 ben Landererrel való társulása után a nyomda egy Landerer és Heckenastra változott. Fontos szerepe volt a nyomdának 1848/49 ben

Firtinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói.

Grafikai Szemle 1893 ió 3 z. 38 l.

MDK

Heckenast Gusztáv

könyvnyomtató-kiadó

Landerer halála után ő vezette a nyomdát, mely az Egyetemi-nyomda mellett az ország első nyomdája lett, keresett volt, Istvánbácsi naptára (népszerű kiadás) Megalapozta a fankonyv irodalom kiadását. Kiadta a Jozsika, Sókai sorozatot. Arany Toldiját.

Franklin nyomda története

Magyar Grafika, 1958 II cöf 6 sz. 490 l.

MDK

Heckenast Gusztáv

Keve: Az ólomszérűről. Uj Idők, 1900. 6.sz. 138-139.l.

MDK

Heckenast Gusztáv, +1878. Pozsony

Neve: Az ólomszörről. Uj Idők, 1900. 6.sz.

138-9. l.

Ø Heckenast Gusztáv

Nem hűvés

l

Kertész nyomtatok

256. l.

257 l.

259 l.

Csernyánszky 31—33. l. (Képe 32. l.) — Lepold—Lippay 41. l. — Lepold Katalógus 148. sz.

KORONÁZÁSI PÜSPÖKSÜVEG, (277. kép) felülete gyöngyhímzés, kétoldalt 13—13 szebrényesen foglalt, többnyire cabochon drágal övel. A két szalag aranyozott ezüst pántján gót levelek közt egy-egy papagály. A szalagokon a süvegéhez hasonló 3—3 drágakő. Csúcsán két zafírcs kereszt. Hengeres pereme 1550 körül, 1791-ben gróf Keglevich Frigyes nagyprépost rendeletére Qurzinger Máté nagyszombati szabómester javította. Bélése 1864-ből.
Mag. 37·5 cm.
Magyar munka, 1440 körül.
Talán Pálóczy György prímásé volt. A koronázás alkalmával használják.
Először az 1528. évi leltárban.

Henszlmann: A bécsi 1873. évi világtárlatnak magyarországi résztvevőinek régészeti csztálya. Bp. 1875—1876., 188—189. l. — Árvízkárosultak 1876., 44. l. 1484. szám. — I. A.: Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása. Századok, X., 1876., 522. l. — Otte—Czobor: A középkori egyházi művészet kézikönyve. Bp. 1878., 183. és 191. l.

* A leírásból hiányzanak a használatban levő, kizárólag XIX. és XX. századi tárgyak, tekintettel kisebb művészi értékükre.

Heckenast Gusztár

1.

Kertész nyomtatott

282. l.

Maszlaghy II., 483. szám.

HOLLAND FESTŐ, XVIII. század

Nő ékszerekkel

Vászon, olaj, 78×98 cm. (43. szoba.)

A fentebbinek párja.

Báró Baldácsy gyüjteményéből.

Maszlaghy II., 484. szám.

NÉMETALFÖLDI FESTŐ, 1480 körül

Krisztus mellképe

Fa, tempera, 50×42 cm. (43. szoba.)

Maszlaghy II., 478. szám.

NÉMETALFÖLDI FESTŐ, 1552

Sz. Mária és Erzsébet találkozása

Kódexlap, pergamenen, 15×12 cm.

Jelezve középen alul: Alvaro GLLZ.

(38. szoba.)

A Bertinelli gyüjteményből.

Maszlaghy II., 314. szám.

WULFRAAT, MATHIAS (1648—1727)

Öreg férfi zsöllyében

Szignálva: MA WP 1698. és Mathias Wulfraat pinxit.

Fa, olaj, 00×00 cm. (43. szoba.)

142

Heckenast

l.

Lykanemzromantika
2/2.l

Heckenast Gusztáv
Geiger Mep János

** *(A pesti műtárlaton)* legközelebb egy igen szép olajfestmény leend kiállitva, mely igazságos királyunkat *Mátyást* ábrázolja, *Vitéz* püspök, *Janus Pannonius*, s a magyar udvarhoz gyüjtött külhoni tudósok és müvészek környezetében, s azon pillanatban, amint egy müvész az alapitandó *nagy egyetem* tervét bemutatja. A mü *Heckenast* Gusztáv sajátja, s *Geiger* müvészi ecsete alól került, ki magyar történeti képek alkotásával oly sokat és sikerrel foglalkozott. A kissé nagyon is élénk szinezés még jellemzőbben tünteti elő azon fényt, mely nagy királyunk udvarában uralkodott. Az oda lehelt életteljes alakok, a szép csoportositás élénk benyomást tesznek a szemlélőre. Hátterét a hires Corvina könyvtár egy része képezi. E jeles festmény a műtárlatnak is, hol egy darabig kiállitva lesz, nem kis érdeket kölcsönöz.

Vas. Ujs. 1863.
71. l.

Heckenast Ferenc

fazsobrász, oltárépítő és aranyozó
Szombathelyen

teljes életrajz

l.

Szabó Vasm

597. l

MOB Kvt. 3207.

A FRANCIA REGÉNYÍRÁS MAI MESTEREI

BENOÎT: A zöld sziget
BERNANOS: A Sátán árnyékában
DABIT: Szálloda a külvárosban
DUHAMEL: Két ember
DUVERNOIS: Edgar
GIDE: A Vatikán pincéi
Meztelen

François Mauriac

V. HÓ	31 NAP	MÁJUS

Vasárnap
8
Jubilate

Hétfő
9
Naz. Gergely

Ma bezárul a Budapesti Nemzetközi Vásár

Kedd
10
Antonin

Heckenast Gottlieb

otvös Sopron

1818-ban felvételét Egri

A cél nem ellenzi.

Tanácsjegyzők. 736/1074

Csatkörl

Heckenast Ferenc
Hombathely; oltárépítő

l.

Mihályifalnegyhm.

24. l.

Görgey Arthur:

Derékon alól, ál
jobb kezével az aszt
dugja. Hoja s szak
csomóra kötött, atilláj
ritja. Fölirata a
„Arth
Könyomat, az alak

Lipa 8

H e c k e n a s t Ede rajzoló
/1855/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
198.
/:Sajtohiba! helyes lapszám:189:/

MDK

Heckenast Ede

Tátrafüred /Rohn litografiája/

Müvpszet, XIII.évf. 1914. 198. /helyes lapszám: 189/

HECKENAST EDE. A Tátrafüredet ábrázoló s 1855-ben Lencsónál Budán nyomtatott kőnyomaton a felirat ez: Schmecks, Badeort in der Zips, Oberungarns gez.(eichnet) v.(on) Ed.(uard) Heckenast. Gedr.(uckt) b.(ei) Lencsó in Ofen, 1855. Rohn lith. KEMÉNY LAJOS

Művészet 1914. 189. l.

Heckenast Ede

Mitbesitzer 1914

198

Ewen a lapon

nincs semmi!

Téves lapszám

189 helyett

Soulyöi lelet VI. 127

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

1971 JAN 12

Heckenast Tamás

Építészeti és művészeti szabadegyetem indul Zalaegerszegen

Érdekes kezdeményezést valósít meg a téli—tavaszi hónapok során a TIT Zala megyei Szervezetének művészeti szakosztálya: vonzó témákkal, országos hírű előadókkal építészeti és művészeti szabadegyetemet indítanak a megyeszékhelyen. A cél — mint a szakosztály felhívása leszögezi — „magasfokú ismeretterjesztés az elemző vita lehetőségével".

A tíz rendezvényből álló sorozat első rendezvényét január 22-én tartják az egerszegi TIT-klubban — a többi program színhelye is a hangulatos Marx téri klub lesz —, amikoris Heckenast János Ybl- és Nívó-díjas építész *Mai művészet — mai közönség* címmel a sorozat legaktuálisabb és leginkább közérdekű vonatkozásait foglalja össze. Február 3-án dr. Szentmihályi Imre, a Göcseji Múzeum igazgatója *Göcsej népi építészeti kultúrája és védelme*, február 17-én Németh József megyei népművelési csoportvezető *Irodalom—képzőművészet—zene*, március 3-án pedig Dragonits Tamás Ybl díjas építész *Zala műemlékei és műemlékvédelme* címmel tart előadást.

A március 17-i program előadója ismét Heckenast János lesz a tervek szerint. A neves építész ezúttal a *Festészet az impresszionizmustól napjainkig* című témát bontja ki az érdeklődők előtt. Bizonyára sokakat vonz majd a március 31-i rendezvény, amelyen a Falak alkotója, Kovács András filmrendező beszél a modern filmművészet útjairól. Április 14-én *Modern európai építészet* címmel Tillai Ernő Ybl-díjas építész, 28-án pedig mai képzőművészetünk egyik reprezentáns egyénisége, Borsos Miklós Kossuth-díjas szobrászművész *Modern szobrászat* címmel tart előadást. A kilencedik rendezvényen — május 12-én — Szerdahelyi Károly megyei főépítész *Zala megye építészeti képe* című programjára kerül sor, a záróelőadáson pedig dr. Pogány Frigyes Ybl- és Állami-díjas építész, az Iparművészeti Főiskola igazgatója lesz a TIT-klub vendége. Előadásának címe *Építészet és társművészetek.*

Minden rendezvényre este fél hatkor kerül sor, bérlete igényelni pedig a városi TIT klubban lehet péntekig.

15. életévet betöltött női dolgozókat felveszünk.

A betanulási idő alatt is rendes keresetet biztosítunk.

Kellő gyakorlat és szakmai tanfolyamok után

szakmunkás képesítést nyerhetnek.

Felveszünk továbbá 16. évet betöltött női és férfi segédmunkásokat. Érdeklődés és jelentkezés: Pamuttextilművek Központi Gyára, személyzeti osztály, Budapest, XI., Hauszmann A. u. 20. 204

Páterdomb, Honvéd u. 21. alatt kétszer egy szobás, konyhás, kertes lakás beköltözhetően eladó. Érdeklődni 15 óra után Némethéknél. 156 150

Vegyes

Szombaton Zalaegerszegen, Marx tér valamelyik boltjában elvesztettem 1000 forintot. Kérem a becsületes megtalálóját, jutalom ellenében vigye be a szerkesztőségbe. Simon László, Pakod.

A január 10-i számban a kedvezményes üsző visszatartási lehetőséggel kapcsolatos hirdetésben elírás történt, helyes szöveg a következő: „A nem szerződött üszők visszatartását az Állattenyésztési Felügyelőségnél, illetve annak illetékes munkatársánál kérjük bejelenteni

ba-konyh
Csácsboz
u. 16.

Két db
tés elad
szeg, Er

1971. I
atád—cs
kanizsai útvonalon elveszett 1 db 33 kg-os PB gázpalack. A megtaláló értesítse a nagyatádi cérnagyárat. 44

Vennék egy 3—4-es tv-antennát. Nagykanizsa, Farkas József u. 2. 55

Fiatal gyermekes házaspár üres albérleti szobát keres. Cím a kiadóban. 59

Uj típusú „Melodin" rádió újszerű állapotban eladó. Zalaegerszeg, Lenin u 13. III. emelet 19. 156 155

Hét méter hosszú, jó állapotban lévő, bontásból való vasgerendákat vennék. Zalaegerszeg, Szent [illegible] 156 157

Munkához a Katona SE l

Tegnap délután megkezdte a felkészülést az idei esztendőre a tavalyi őszi szezonban kellemes meglepetést szerzett Katona József SE NB III-as labdarúgó-csapata. **Gáspár Géza** edző irányításával 16 fiú látott munkához. Az elmúlt évben szerepeltek közül tavasszal **Horváthra, Vendlre** és **Gondira** már nem számíthat az edző, mivel a három játékos februárban leszerel. Helyükre a jövő hónapban bevonulók közül igyekszik majd megfelelő labdarúgókat kiválogatni.

A felkészülést különben három szakaszra bontotta Gáspár Géza. Ezen a héten — 3 tornatermi és 3 szabadtéri [illegible]

Ø Heckenast Gusztáv

ötvös

Gentmüeml.

210.f.

úgy folyóiratot, a „Zeitschrift für Denkmalpflege"-t indította meg, mely a német műemlékügy hivatalos közlönye lesz és munkatársai közt a legkiválóbb szakembereket egyesíti. Tekintettel a folyóirat hézagpótló jelentőségére, és azokra a tudományos kapcsolatokra, melyek a műemlékek Országos Bizottsága és a német műemlékügy vezetői közt mindig fennállottak, készséggel kérjük a Nagyméltóságos Minisztériumot, hogy a folyóiratnak a Műemlékek Országos Bizottsága számára való megrendelését engedélyezni s annak előfizetési árát, 12 német márkát, illetőleg az ennek megfelelő osztrák schillinget a kiadóhoz (Anton Schroll & Co, Wien I, Graben 29.-Wattnerhof 1.) elküldetni méltóztassék.

Budapest, 1926. december hó 23-án

Dr. Strömpl

Heckenast János

Ép. mérnök terverté a kőszegpatyi kastély helyreállítását

Tájékoztató

Műemlékvédelem 1964. 2 sz. 110. l.

K é

Név: . . . . . .

Születési év: . . . . . Hely: . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatá

HECKENAST JÁNOS

ÉPITÉSZ ÉS BELSŐÉPITÉSZ (VASITERV).

A VAS MEGYEI TANÁCSI TERVEZŐ IRODA
SZÉKHÁZÁT TERVEZTE, SZOMBATHELYEN.

REPR.: 6 FOTO/ 3 RAJZ.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1969/6. 22. LAP

Heckenast János

pályaterve az alábbi pályázaton 12000 forintos megvételt nyert.

Hofer Miklós: Szombathelyi városháza tervpályázata ~~197~~
197o. - Magyar Épitőmüvészet, 1971. 2.sz. 2-8. l.

Heckenast János

Czeiner Gábor: Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Miniszt
rium vállalatainak Vas megyei székháza, Szombathely.
Épitész: Heckenast János, statikus: Szabó Lajos.
- Rövid ismertetés, képekkel.

Magyar Épitőművészet, 1971. 2.sz.
16-17.l

Hecherast János építész

Az ibl díj III. fokozatát kapta

Alpszava 1969 április 3

2. old

Építészet

Heckenast János

8 tantermes gyakorló iskola, Szombathely, Szabadság tér /Szilágyi István építész/. - Ism: Heckenast János, Magyar Építőművészet, 1968.5.sz.44-47.l.

Középmagas lakóház, Szombathely, Deákovits lakótelep /Fazekas Péter, Heckenast János építészek/. - Magyar Építőművészet, 1968.2.sz.24-25.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-162.l.

156. l.

Heckenast János

cikke: Szombathely város zöldterületi és zöldövezeti terve. - Vasi Szemle, 1968. 3.sz.321-352.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1969.1.2.sz.149-182.l.

158.l.

Heckenast János

a szombathelyi vérellátó alközpont tervezéséért

az Ybl-díj III. fokozatát kapta.

Átadták az idei művészeti díjakat.

Magyar Hírlap, 1969. április 3. 7. l.

Heckenast János

szombathelyi építészt Ybl díjjal jutalmazták magas szinvonalú tervezési tevékenységéért.
Ő tervezte: Várellátó Alközpont (Szombathely), a helyreállított Rőszegi vár Rőszegékét, Fővárosi Távfűtési művek Irodaháza.
A tanácsi Tervezőirodák szakemberei közül elsőként részesült e kitüntetésben.

A nap hírei.

Magyar Hírlap, 1969. április 22. 8. l.

Hecrenast János

idegenforgalmi pavilont is autópartivacát
terveszett a Fári Templom mellé.
(Hecrenast Ibl díjas szombathelyi építész).

A nap hírei.

Magyar Hírlap, 1969. április 20. 8.l.

Heckenast János

Ybl-díjas építész tervei szerint csütörtökön megkezdték szombathely felszabadulási emlékmüvének építését.

A nap hírei

Magyar Hírlap, 1969. április 18. 8. l.

Heckenast János

nombathelyi épületeit ~~[illegible]~~ (Hunyadi János út 2. sz. ház, AFIT-ivdahár, Vérellátó Alkörpont) méltatja

Kubinszky Mihály: Szombathelyi séta.

Magyar Építőművészet, 1971. 2.sz.

62-63. 1.

Heckenast János

Heckenast János: 8 tantermes gyakorló iskola, Szombathely, Szabadság tér. Építész: Szilágyi István.

Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz.

44-47 l.

CKENAST JÁNOS

ÉPITÉSZ (VASITERV). 1969-BEN KITÜNTETÉK AZ YBL MIKLÓS-DIJ III. FOKOZATÁVAL, A SZOMBATHELYI VÉRELLÁTÓ ÁLLOMÁS TERVEZÉSÉÉRT.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1969/4. 9. LAP.

Heckenast János

és Farchas Péter építének tervei szerint épült étterem ismertetése (képekkel)

F.P. - H.J.: Kioszk-étterem, Szombathely. - Magyar Építőművészet, 197o.1.sz. 34-36. l.

HECKENAST JÁNOS

ÉPÍTÉSZ (VASITERV)

FAZEKAS PÉTERREL KÖZÖSEN TERVEZTE A SZOMBATHELYI KIOSZK-ÉTTERMET.

2 RAJZ, REPR.
5 FOTO -"-

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1970/1, 34-36 LAP

Heckenast János építész (VASITERV)
Az alábbi épületet tervezte (szerzőt)

Galamb Erzsébet: Vas megyei
Vérelvető Alközpont, Szombathely

Magyar Építőművészet 1970/2 29 old.

Heckenast János építész

Ybl díjat kapot (III. fokozat)

N.N.: Átadták az idei művészeti díjakat

Magyar Hírlap 1969 IV. 3

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Heckenast József

Ybl díjat kapott (III. fokozat)

N. N.: Irodalmi és művészeti díjasok

Élet és Irodalom 1969 IV. 4

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Heckenast János

AndrákayEde, Heckenast János és Strobl János tervei és irányitása alapján állitották helyre a szombathelyi püspöki palota homlokzatát.

Horler Miklós: Az Országos Müemléki Felügyelőség épitészeti helyreállitásai /1963-1966/. Magyar müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 229-247. l., 237. l.

Kirsne Nagy B.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

Heckenast János

Testvérlapjaink írják

1021

VAS NÉPE

„Betonlobogó a város felett" címmel képes riportot közöl szombathelyi laptársunk az oladi dombtetőn 1970-ig felállítandó felszabadulási emlékműről. A monumentális absztrakt szobor tervét Heckenaszt János tervező mérnök készítette. Két betonszárny, mint kibontott zászló, meredek ívben könnyedén röppen a magasba. Két hatalmas hengerpalást különös metszetének látszik a mű, amely valójában se nem szobor se nem épület, hanem a kettő ötvözete. Az emlékmű

Vállalatok

Beledi

A múlt vasárnap Kapuvárott rendezték meg a járási szpartakiádversenyeket. A körzeti versenyek során Beled csapata is jogot szerzett a járási döntőben való részvételre. (Csak zárójelben hadd jegyezzük meg, hogy a beledíek már korábban kétszer is első helyet szereztek a megyében a sakkverseny során.)

Március 2-án azonban súlyos hiba történt, amelyért a beledíek panaszt emeltek.

Úgy beszélték meg a beledi sakkozók, hogy vasárnap reggel 7 óra 20 perckor indulnak majd el Kapuvárra. Sajnos, az indulásból nem lett semmi, mert az a gépkocsi, amely

1021

Heckenast János

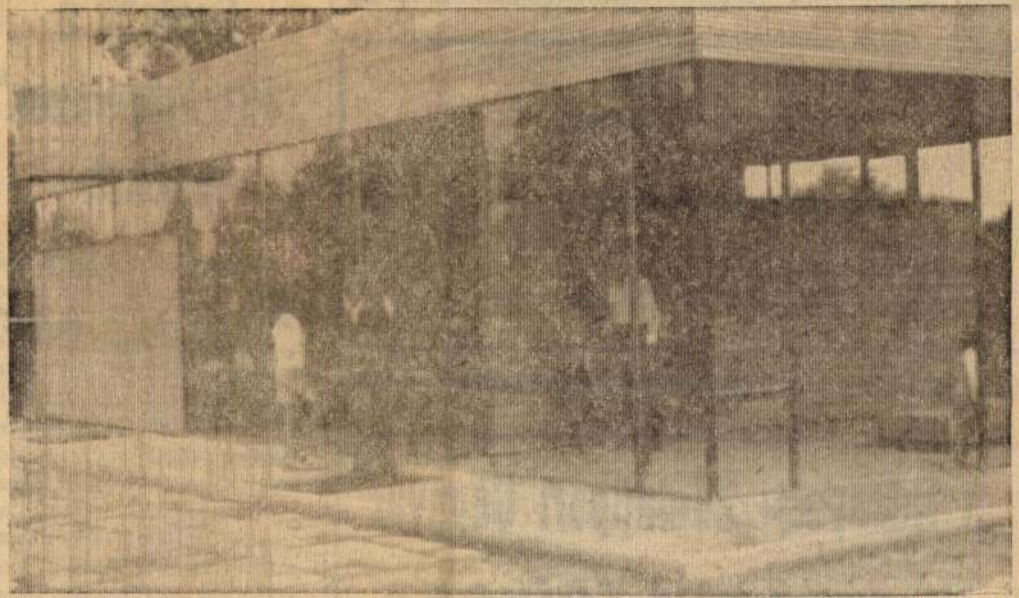

Információs pavilont építtetett Jákra az Idegenforgalmi Hivatal. A Heckenast János tervezte, és több százezer forintba került ízléses létesítmény máris forgalmas. Idegenvezető tartózkodik benne, s kiadványokat, képeslapokat útikönyveket lehet itt vásárolni. A pavilont a templom közelében építették fel.

Foto: u—gy

Vas megyei Moziüzemi Vállalat

felvételre keres

1 fő női, 1 fő férfi

segédmunkást

Jelentkezni lehet a vállalat központjában reggel 8—16,30 óráig.
Szombathely, Táncsics M. u. 44. szám alatt.

(6030)

A Budapesti Kőolajipari Gépgyár

azonnal felvesz

A KÖZPONTI TELEPHELYRE:

esztergályos, marós, lakatos, ív-lánghegesztő, [illegible] szakmunkáso-

1969 AUG 2 0

VAS NÉPE
Szombathely

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTO
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-048, 337-748, 340-776

járulássa[illegible] gozóik lakásépítési gondját. Sokszázezer forintot tartalékoltak, amit hosszúlejáratú hitelként juttatnak a szakszervezetek által javasolt személyeknek, általában törzsgárda-tagoknak. Az Ingatlankezelő Vállalat előreláthatóan november 7-én, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulóján adja át hat dolgozójának a lakáskulcsot. A lakások jórészt vállalati segítséggel készültek s társadalmi munkával

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 SEP 28

PESTMEGYEI HÍRLAP
Budapest

1969. SZEPTEMBER 28., VAS

1021

JÁK

Pavilon

a templom árnyékában

Hazánk egyik leglátogatottabb középkori műemléke, a 700 éves *jáki templom mellett* idegenforgalmi pavilon épült *Heckenast János* Ybl-díjas építész tervei alapján. A dombtetőn álló román stílusú templom összképébe jól illő létesítményben fedett váróhelyiség, idegenvezető és helyi kiadványokat, emlékeket, képeslapokat árusító bolt áll a turisták rendelkezésére.

Heckenast János

gyermeket anélkül, hogy ... előzetesen megnéztük volna, a nagy emberi problémákat tárgyaló filmhez kell a mi segítségünk is. Az együttesen megtekintett filmről még több alkalommal beszélhetünk. A közös élmény erősebb kapcsolatot jelent, különösen akkor, ha mi ezt a kapcsolatot mélyíteni is akarjuk.

A film

csak akkor

éri el igazi hatását, ha utólag is felelevenítik, megbeszélik, rendezik az ismereteket. Éppen azért, mert a film élményanyagát fel is kell dolgozni, a gyakori moziba járás ellenkező hatást vált ki. Nehéz szabályt állítani, hogy hányszor menjen moziba a gyermek, mert ez

M.D.K.

Heckenast János

1969. április 4.-e alkalmából az Ybl Miklós-dij III. fokozatát kapta a "Müvészeti dijasok"között.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. ápr. 5.
XIII. évf. 14. sz. cimlap

Heckenast János

Heckenast János: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak. XXXX Brenner János. - Vasi Szemle, 1966. 2o.évf. 1.sz. 132-136. 4.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Irt. 1969.3.sz. 243-283.l./ 248. l.

Hechemast János
építész

A vérellátó központ épületéert
Ybl díjat kapott Hechemast János
építész

Gede Márton: A város jegyesei.
Tükör, 1974. aug. 13-16 lap.

Heckenast János, építész

Ybl-díjas tervezőmérnök. Egyike azoknak, akik tájékoztatták a lakótelepeket meglátogató Kádár Jánost.

— : Kádár János Szombathelyen 3.

NÉPSZABADSÁG,

Bp. 1975. okt. 16.

HECKENAST JANOS, épitészmérnök

Szombathelyen az uj Savaria filmszinház épitése.A cikk ben közölt rajzos ábrákat Bardosi Bélané és Czika Maria épitésztechnikusok készitették Heckenast Janos épitész mérnök iranyitasaval.mindnyajan a VASITERV munkatarsai 493.old

HECKENAST JANOS-MATIS LAJOS: Az uj Savaria filmszinház és a belvaros rekonstrukciója 481.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 4.sz. Szombathely

Fleckenstein János, 2) Faragtatás.

a művész felszabadulási emlékműve a legmodernebb monumentális szobrászati alkotás Szombathelyen. (emlékirat).

Losonci Miklós: A vasi műhely.
Vasi Szemle, 1976. 4. 550 old.

Heckenast János, építész

L.: Geszler Mária

Losonczi Miklós: Avasi Műhely 209-210

Látóhatár, Bp. 1977. június

Heckenast János, építész 1) Folytatás

A vasi műhely eredetileg a festők, szobrászok csoportosulását jelentette, de az idők során a hazai élmezőny szintjén a kerámia Gerzler Mária és az építőművészet Heckenast János részvételével bővítette, immár képzőművészileg teljessé a táguló kör alkotó munkáját.

Sosonci Miklós: A vasi műhely
Vasi Szemle, 1976. 4. 550. old.

Heckenast János, Jbl-díjas építőművész

A szombathelyi ideg- és elmekórház rekonstrukcióját tervezte Heckenast János. (említve)

Kulcsár János: A szombathelyi szobor-vitáról szólva.

Vas Népe, 1977. szept. 11.

HECKENAST JÁNOS, építészmérnök

Szombathelyen a Savaria filmszinház építésével kapcsolatban közművek tervezése is szükséges volt, az utak, stb rendezése. Ezek tervdokumentációját 1970 októberében szállította a VASITERV. Főmérnök Heckenast János volt, a vezető építész Matis Lajos volt. 493.old. 11.jegyz.

HECKENAST JÁNOS-MÁTIS LAJOS: Az új Savaria filmszinház és a belváros rekonstrukciója 481.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 4.sz. Szombathely

HECKENAST JANOS, épitészmérnök

Szombathelyen az uj Savaria filmszinház épitése. A cikk hez a fényképeket Heckenast János épitészmérnök és Tóth Imre üzemmérnök készitették. Mindketten a VASITERV munkatársai. 493.old

HECKENAST JANOS-MATIS LAJOS: Az uj Savaria filmszinház és a belvaros rekonstrukciója 481.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 4.szám. Szombathely

HECKENAST JANOS, építész

Szombathelyen a dDerkovits lakótelep központjára a város a VASITERV építészei között belso meghivasos palyázatot hirdetett.Beadási határidő:1968.dec.27.-5 palamü jött. két harmadik dij/2000 forint/.1.sz.Csibi Ferenc és 2.sz.-Heckenast János tervei. 360.old

RÓNAI KÁROLY-SZILÁGYI ISTVÁN: Szombathely városrendezési tervéről.A Derkovits városrész központja 359.old

VASI SZEMLE, XXV,évf. 1971. 3.szám, Szombathely

HECKENAST JANOS, épitész

2.szamu palyaterv.Szombathelyen a Derkovits lakótelep központjara 1968-ban kiirt palyazat.2.számu pályaterve Harmadik dijas. Fekete repr. 362.old

RÓNAI KÁROLY-SZILÁGYI ISTVÁN: Szombathely városrendezési tervéből.A Derkovits városrész központja 359.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 3.szám, Szombathely

HECKENAST JÁNOS, épitész

Szombathelyen, a városháza épitése kapcsán a VASITERV belső pályázatot hirdetett. A beérkezett 8 terv széles skálán mozgó megoldási lehetőségeket tárt fel. A pályázaton részt vevők egyike volt Heckenast János épitész mérnök is. 50.old. 25.jegyz

HECKENAST JÁNOS: ELŐTANULMÁNYOK az új Szombathelyi Városháza tervezéséhez 43.old

VASI SZEMLE, XXIV. évf. 1970. 1.szám, Szombathely

HECKENAST JÁNOS, épitész

Szombathelyen, a városháza helyére vonatkozóan néhány javaslatot még beépitési terv készitésével is megvizsgáltak a MTESZ keretében társadalmi munkaban tevékenykedő müszakiak. Közöttük volt Heckenast János épitész is.
45.old. 9.jegyz

HECKENAST JÁNOS: Előtanulmányok az új Szombathelyi Városháza tervezéséhez 43.old

VASI SZEMLE. XXIV.évf. 1970. 1.szám, Szombathely

HECKENAST JÁNOS, épitész

Szombathelyen, azúj városháza tervezése kapcsán a Heckenast János épitészmérnök által készitett pályamunka földszinti alaprajza. Szöveg:45.old.-Kép 44.old Fekete repr. 44.old

HECKENAST JANOS: Előtanulmanyok az uj szombathelyi varoshaza tervezéséhez 43.old

VASI SZEMLE, XXIV,évf. 1970. 1.szam, Szombathely

HECKENAST JÁNOS, épitész

Szombathelyen a városháza épitésével kapcsolatosan a VASITERV belső tervpályázatot irt ki. A biráló bizottság tagja közt szerepelt Heckenast János Ybl-dijas épitész is. 52.old. 32.jegyz

HECKENAST JÁNOS: Előtanulmányok az új Szombathelyi városháza tervezéséhez 43.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 1.szám, Szombathely

HECKENAST JÁNOS, épitész

Szombathelyen,a városház épitésére a VASITERV belső pályázatán az ő terve a 7.számu.A tervpályázat jegyzőkönyve szerint csak részben jó a megoldás.,változtatásokat igányelne. e51.old. 27.jegyz

HECKENAST JANOS: Előtanulmanyok az uj szombathelyi varoshaza tervezéséhez 43.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 1.szam, Szombathely

HECKENAST JÁNOS, épitész

A MÉSZ szombathelyi Csoportja 1968.decemberében alakult meg.Megalakulását a MÉSZ közgyülése 1969.Január 10-én hagyta jóvá.A csoport egyik alapitó tagja Heckenast János épitész volt. 36.jegyz. 61.old.

HECKENAST JÁNOS: Elő tanulmányok az új szombathelyi városháza tervezéséhez 43.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 1.szám, Szombathely

HECKENAST JÁNOS, épitész

Szombathelyen, az új városháza tervezése kapcsán a Heckenast János épitészmérnök által készitett pályamunka I. emeletü alaprajza. Szöveg: 45. old. Kép 46. old Fekete repr. 46. old.

HECKENAST JANOS: Előtanulmanyok az új szombathelyi varoshaza tervezéséhez 43. old

VASI SZEMLE, XXIV. évf. 1970. 1. szam, Szombathely

HECKENAST JÁNOS, épitész

Szombathelyen, az új városháza tervezése kapcsán a Heckenast János épitészmérnök által készitett pályamunka Köztársaság tér felőli homlokzata. Szöveg, 45.old Fekete repr. 46.old.

HECKENAST JÁNOS: Elővanúlmanyok az új szombathelyi városhaza tervezéséhez 43.old

VASI SZEMLE. XXIV.évf. 1970. 1.szam, Szombathely

HECKENAST JÓNOS, építész

HECKENAST JÁNOS, épitész

Szombathelyen a városháza épitésével kapcsolatos tervek.-5.ábra.-Heckenast János által készitett pályamunka V.emeleti alaprajza. Fekete repr. 49.old.

HECKENAST JÁNOS: Előtanulmányok az új szombathelyi városháza tervezéséhez 43.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 1.szám, Szombathely

HECKENAST JÁNOS, épitész

Szombathelyen a városháza épitésével kapcsolatos tervek. 4.ábra.-Heckenast János által készitett pályamunka II. emeleti alaprajza. Fekete repr. 48.old

HECKENAST JÁNOS: Előtanúlmányok az új szombathelyi városháza tervezéséhez 43.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 1.szám, Szombathely

HECKENAST JÁNOS, épitész

Szombathelyen a városháza épitésére a VASITERV belső pályázatot hirdetett. 8 pályaterv érkezett be. A biráló bizottság az első dijat nem adta ki, de minden részvételi dijat a pályamunkák magas szinvonala miatt 1500 forintra emelt fel. Heckenast pályatereve II. dijban részesült. 50.old. 26.jegyz

HECKENAST JÁNOS: Előtanulmányok az új szombathelyi városháza tervezéséhez 43.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 1.szám, Szombathely

HECKENAST JÁNOS, épitész

Szombathelyen a városháza épitésére kiirt pályázaton Heckenast által készitett pályadijnyertes terv nem hozott minden szempontból kielégitő megoldást. A városházának a legkisebb részét helyezte el a zajos útáttörés fölé, fő tömegét egy erősen megmozgatott, plasztikusan alakitott szárnyépületbe helyezte el. 1.ábra. 51.old. 26-27.jegyz

HECKENAST JÁNOS: Előtanulmányok az új szombathelyi városháza tervezéséhez 43.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 1.szám, Szombathely

Heckenast János

Péter Lajos: Autójav. Váll. igazgatási és szociális épü
épülete, Szombathely. - Építész Heckenast János, statil
kusok Kirchfeld Károly, Tölgyes Ferenc, mélyépités
Horváth Samu, dr.Kecskés Tibor, Takács János. - Ism.

Magy.Ép.müv.1972.6.sz. 4o-43,1

HECKENAST JÁNOS, épitész

Szombathelyen a városház épitésére a VASITERV pályázatot irt ki. Heckenast, 7. pályaterv. A Köztársaság tér, Kossuth L. utcai térfalátmenetet kissé túlzott kiugrással megtörve megoldja a Bejczy utca felé természetes rávezetést is, tehát a városi tanácsot fokozottan csuklópontjába állitja a belső városszerkezet hangsúlyos irányainak. 50.old 27.jegyz

HECKENAST JÁNOS: Előtanulmányok az új szombathelyi városháza tervezéséhez 43.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 1.szám, Szombathely

HECKENAST JÁNOS, építész

Szombathely város Tanácsa vB. 1968.jan.15-én határozata egy felszabadulási emlékmű felállítását határozta el,a Jókai u.-Jégpince u.-Homok út közötti dombon,a Gagarin út tengelyében kell felállítani.A pályázaton csak megyebeliek vehettek részt.7 pályamű. Elbírálás 1968.jún.7.-Csak 2 második díjat kiadtak ki 4.sz.pályázat:Heckenast.-2.sz.pályázat:Heckenast mindkettő 6000 forintot kapott. 210.old

PÉTER LAJOS: A felszabadulási emlékmű tervezése és kivitelezése 210.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 2.szám, Szombathely

HECKENAST JANOS, épitész

Szombathelyen a felszabadulasi emlékmü tervezője, 1968-ban készült.
A megvalósuló palyamunka perspektiv tervlapja.
Fekete repr. 213.old

PETER LAJOS: A felszabadulasi emlékmü épitése és kivitelezése 210.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 2.szam, Szombathely

HECKENAST JANOS, épitész

Szombathelyen a felszabadulási emlékmü tervezője 1968-ban készült.
A megvalósuló palyamunka helyszinrajza és hosszmetszete. Fekete repr. 212.old

PÉTER LAJOS: A felszabadulási emlékmü épitése és kivitelezése 210.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 2.szám, Szombathely

HECKENAST JANOS, épitész

Szombathelyen a felszabadulási emlékmü tervezője.
1968-ban készült.-
A felszabadulasi emlékmü kiviteli terve a déli homlokzattól. rekete repr. 212.old.

PÉTER LAJOS: A felszabadulási emlékmü épitése és kivitelezése 210.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 2.szám, Szombathely

HECKENAST JANOS, épitész

A szombathelyi felszabadulasi emlékmü tervezője Heckenast volt.A kiviteli tervek 1969.marc.végére elkészültek.-Epitész és parktervező Heckenast Janos volt 215.old

PÉTER LAJOS: A felszabadulási emlékmü épitése és kivitelezése 210.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 2.szám, Szombathely

HECKENAST JANOS, épitész

A szombathelyi felszabadulási emlékmü tervezője.
A nagy vörösréz csillag még az allvany elbontasa előtt a helyére került. rekete repr. 215.old.

PÉTER LAJOS: A felszabadulási emlékmü épitése és kivitelezése 210.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 2.szám, Szombathely

HECKENAST JÁNOS, építész

Szombathelyen 1967-ben a jókai parkban lévő kioszk étterem előtti lejtőn ideiglenesen parkositottak. Ennek terveit Heckenast János és Mihály Győző építészek készitették. 343.old

HECKENAST JÁNOS: Szombathely város zöldterületei és zöldövezeti terve 321.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 1968.3.szám. Szombathely

HECKENAST JÁNOS, épitész

Szombathelyen 1967-ben az év nyarán átadták a kioszk-éttermet a Jókai parkban, a régi viztorony teraszán. Tervezők: Fazekas Péter és Heckenast János épitészek voltak. 343.old

HECKENAST JÁNOS: Szombathely város zöldterületei és zöldövezeti terve 321.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 3.szám, 1968. Szombathely

HECKENAST JÁNOS, épitész

Szombathelsen a városi Tanács Végrehajtó Bizottsága és az MTÉSZ 1962 végén pályázatot irt ki az oladi dombnak és környékének rendezésére.A dijazott terveket Solt Herbert/I.dij/és Heckenast János/III.dij/épitészek készitették. 340.old

HECKENAST JÁNOS: Szombathely város zöldterületei és zöldövezeti tervei 321.old

VASI SZEMLE. XXII.évf. 3.szám, 1968. Szombathely

HECKENAST JÁNOS, épitész

Szombathelyen 1963-ban felépült a Turista-szálló. Kocsi Tivadar és Heckenast János épitészek tervei szerint. A hátsó szárnyépületet pedig pár évvel később Gáspár Géza épitész tervezte. 340.old.-34.jegyz. 351.old

HECKNAST dr. NÓRI Szombathely város zöldterületei és zöldövezeti terve 321.old

VASI SZEMLE, XXIX.évf. 3.szám. 1968. Szombathely

HECKENAST JÁNOS, épitész

Szombathelyen 1965-ben az Épitők Sportegyesülete új sp
sporttelepének kialakitását korlátozott közhasználatu
közterülettel Heckenast János épitész tervezte. 342.old
26.jegyz. 351.old. És Solt Herbert épitész.

HECKENAST JÁNOS: Szombathely város zöldterületei és
zöldövezeti terve 321.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 3.szám, 1968. Szombathely

HECKENAST JÁNOS, építészmérnök

A szombathelyi Vérellátó Alközpontot 1965-ben kezdték építeni Heckenast János építészmérnök tervei alapján. Heckenast ,az építésztervező szinvonalas munkájáért 1968-ban nivódijat kapott. 64.old. 9.jegyz

HECKENAST JÁNOS-ISTVÁN LAJOS: Az új Vérellátó Alközpontról,szerepéről és jelentőségéről 47.old

VASI SZEMLE. XXIII.évf. 1.szám. 1969. Szombathely

HECKENAST JÁNOS, építészmérnök

A Szombathelyi Vérellátó Alközpontot 1965-ben kezdték építeni. A tervező Heckenast a halványsárga és világoskék tóreji kerámiával burkolt főépületet úgy helyezte el, hogy az bármely oldalról megközelítve, hangsúlyos építészeti tényezőként jelentkezzen. 52.old

HECKENAST JÁNOS-ISTVÁN LAJOS: Az új Vérellátó Alközpontról, szerepéről és jelentőségéről 47.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1.szám. 1969. Szombathely

HECKENAST JÁNOS, építészmérnök

A szombathelyi Vérellátó Alközpontot 1965-ben kezdték építeni. Tervező Heckenast. Oly alaki kombinációt kellett megformálni, hogy egyetlen épülett kellett összeforrasztani a különböző jellegü horizontális és vertikális homlokzatu felületeket. 52.old

HECKENAST JÁNOS-ISTVÁN LAJOS: Az új Vérellátó Alközpontról, szerepéről és jelentőségéről 47.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1.szám. 1969. Szombathely

HECKENAST JÁNOS, építészmérnök

A szombathelyi Vérellátó Aközpontot 1965-ben kezdték építeni. Tervező Heckenast.-Feltételek: Bármely oldalról közelitve, a látvány mindig a teljesértékűség benyomását keltse. Olyan legyen, hogy minden homlokzatamintha főhomlokzat lenne. Ezt az épület térbeállitásávalés a környezetbe bekapcsoló motivumokkal lehetett elérni. 52.old

HECKENAST JANOS-ISTVÁN LAJOS: Az új Vérellátó Alközpontról, szerepéről és jelentőségéről 47.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 1.szám. Szombathely

HECKENAST JÁNOS, építészmérnök

A Szombathelyi Véradó Alközpontot 1965-ben kezdték építeni. Tervezője Heckenast volt.-Az épület belső berendezési tervét is Heckenast és Czelner Gábor építész mérnökök készítették. 51.old

HECKENAST JÁNOS-ISTVÁN LAJOS: az új Vérellátó Alközpontról, szerepéről és jelentőségéről 47.old

Vasi Szemle, XXIII.évf. 1.szám, 1969. Szombathely

HECKENAST JÁNOS, építészmérnök

1965-ben Szombathelyen az új vérellátó alközpont tervezése megkezdődött.-A kórháztól északra terul el.A beruházási programmtervet Bende László,a vas megye tanacsa v.B.Trevezőosztályának főmérnöke készitette el.Heckenastnak,a Vas megyei Tanacsi Tervező Iroda tervezőjénel a bevonasával. 50.old

HECKENAST JÁNOS-ISTVÁN LAJOS: Az új Vérellátó Alközponról,szerepéről és jelentőségéről 47.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1.szám, 1969. Szombathely

HECKENAST JÁNOS, építészmérnök

A szombathelyi véradó alközpont építése 1965-ben.- A létesítmény vezető tervezőjévé a megyei kórház kérésére Heckenast Jáost jelölték ki, a Vas megye Tanácsa V.B. Tervező Iroda főmérnöke. 50.old

HECKENAST JÁNOS-ISTVÁN LAJOS: Az új vérellátó Alközpontról, szerepéről és jelentőségéről 47.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1.szám, 1969. Szombathely

Hochemast János
építész

A Szombathelyi Városháza tervpályázat
12 000 Ft-os díjában és megvételben
részesült Hochemast János terveinte.

Vidos Zoltán: A Szombathelyen lifeszerintő...
Művészet, 1972 február – % oldal

HECKENAST JÁNOS, festő

Burány Nándor és Radnóti Kovács Árpád festőművészek által vezetett 10 éves szombathelyi Derkovits Képzőművész Kör tagjai munkáinak szombathelyi kiállitása a Muz-ban. 1959. jun. 20.-jul. 19.

HECKENAST JÁNOS mü is szerepelt azon. 67. old

---A szombathelyi Derkovits emlékkiállitás 66, old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, 1959. I. köt.
Szombathely, 1959

Heckenast János

Heckenast János: Családi ház Szombathely északi peremkerületében. Építész: Vincze Csaba, statikus Vincze Csabáné, - Ismertetés, fotók: Tóth Imre.

35-37.l.

Magyar Építőművészet, 1971. 6.sz.

Heckenast János

Andráskay Ede és Strobl János tervei és irányítása alapján állították helyre a szombathelyi püspöki palotának homlokzatát 1964.

Dercsényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar műemlékvédelem 1963-64. Budapest 1969.

2371

HECKENAST JÁNOS építész

Szombathelyen társadalmi munkában tervpályázat a létesitendő szovjet hősi temető vázlatterveinek elkészitésére. 1962.nov.30./.-Nevés,de magasszinvonalu terv.-
A II.helyet Fazekas Péter és Heckenast János terve nyerte. 413.old.

HECKENAST JÁNOS: Napjaink városfejlesztési problémái
377.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
3.szám Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, építész

24.ábra.-Szombathely.A tér rekonstrukciója és rajza Szilá
gyi István tervvázlata alapján/Heckenast János/.A szál-
loda-tipusterv kis volumene miatt nem megfelelő.-
Fekete repr. 411.old.

HECKENAST JÁNOS:
HECKENAST JÁNOS: Napjaink városfejlesztési problémái
377.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
3.szám Szombathely, 1965

Hechemast János

szobrász

Ez a madár-írzi vasbeton
mű, a béke-igázság-értelem
kibontakozását példázza

Losonci Miklós: Szimmuz vasbetonban.
Művészet, 1972. január – 31 oldal.

Heckenast János, építész

Ybl-díjas. Részt vett a Nas megyei építészek anketján.

Gerhalmi Imre: Az urbanisztikai munkáról és a közérzetről 5.

Népszabadság, Bp 1973 aug. 30.

Hecknast János
szobász

A felszabadulás folyamatát jeleniti meg Szombathelyi Felszabadulás emlékműveben. A mű 1970 ápr. 4-re készült

Lossonci Mihlós: Szimmusz vasbetonban.
Művészet, 1972. január – 31 oldal.

Heckemast János
szobrász

„Felszabadulási emlékmű"
Szombathely
(vegyes)

Losonci Miklós: Hiszunus vasbetonban.
Művészet, 1972. jánmár — 31 oldal.

Hechemast János
szobász

A fantázia és figyelem
egysége, az arányok hibátlan
mértéke tesszi szeppé az emlér-
művet.

Losonci Miklós: Kimmus vasbetonban.
Művészet, 1972. január - 31 oldal.

Heckenast János
szobász

Heckenast János szombathelyi felszabadulási emlékműve egyszerre szobor és építmény. Definitio cime: Hummusz vasbetonban.

Losonci Miklós: Hummusz vasbetonban. Művészet, 1972 január - 31 oldal.

Heckenast János

festő

Gentmüeml.

511. l.

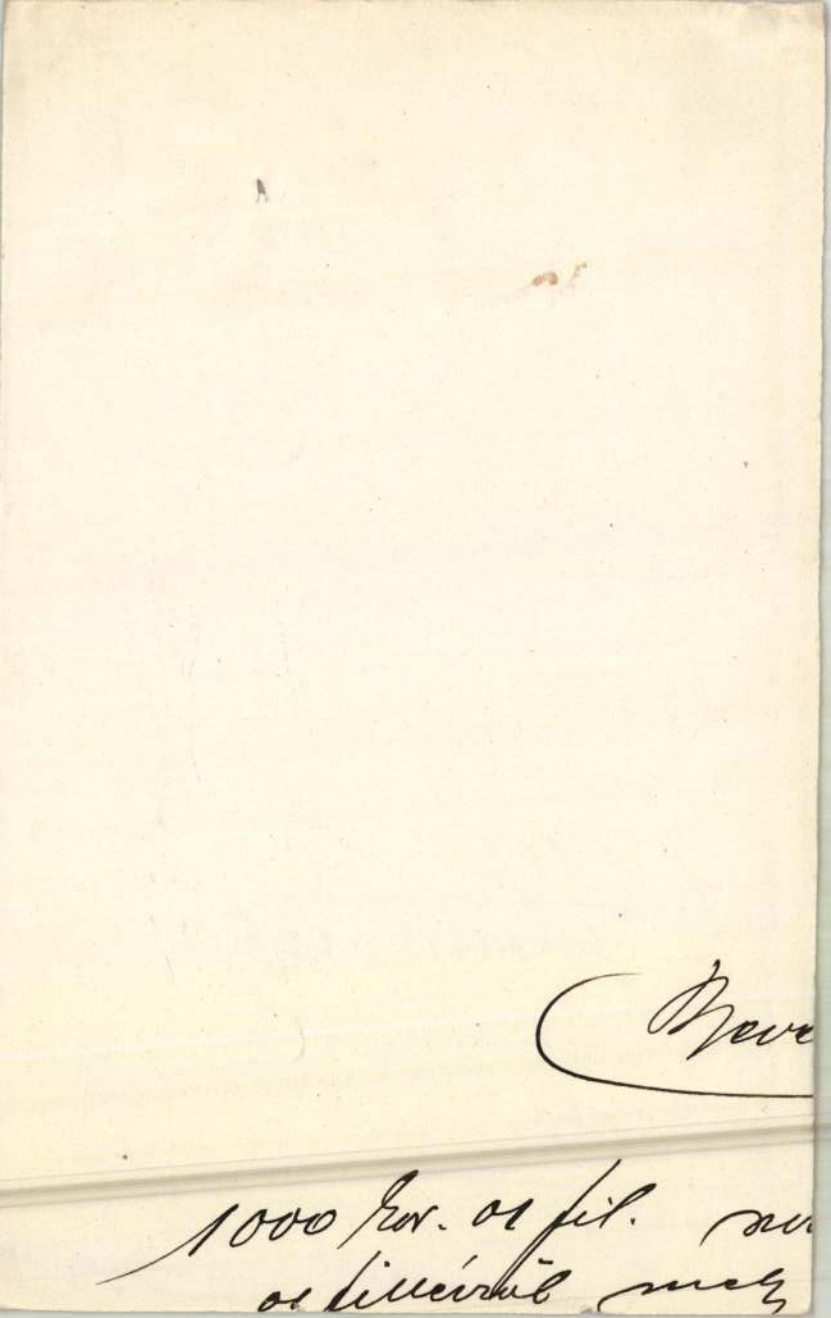

HECKENAST JÁNOS, műépitész

Szombathelyen társadalmi munkában tervpályázat a létesitendő szovjet hősi temető vázkatterveinek elkészitésére./1962.nov.30./.-Kevés, de magasszinvonalu tervek.-
A IV.helyet Heckenast János terve nyerte. 413.old.

HEKKNAST JÁNOS:
HECKENAST JÁNOS: Napjaink városfejlesztési problémái
377.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
3.szám Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, műépitész

A szombathelyi lakásépitkezéseknél az 1962-63-ban megépülő Bolyai utcai OTP-sorházak/25.ábra/uj épitési formát vezettek be.az egylakásos házak épitésének területén.Egységes utcafallal zárták le a kaotikusan alakult,szabadon álló családiházas városrészt. 410. old.Tervező:Heckenast

HECKENAST JÁNOS: Napjaink városfejlesztési problémái
377.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XIX.évf. 1965
3.évf. 1965

HECKENAST JÁNOS, müépitész

A szombathelyi lakásépitkezéseknél az 1962-63-ban megépülő Bolyai utcai OTP-sorházak/25.ábra/uj épitési formát vezettek be.,az egylakásos házak épitésének területén.Egységes utcafallal zárták le a kaotikusan alakult,szabadon álló családiházas városrészt..-25.ábra.-Fekete repr. 411.o

HECKENAST J..OS: Napjaink városfejlesztési problémái
377.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XIX.évf. 1965
3.évf. 1965

HECKENAST JÁNOS, FAZEKAS PÉTER, építészek

Szombathely: Épitès alatt álló hétvégi házak. Két rajz. - Fekete repr. 7. old

PÉTER LAJOS: Szombathely-Olad üdülőterület rendezési tanulmányterve 1. old

VASI SZEMLE, Megyei Évkönyv. XX. évf. 1966. 1. szám. Szombathely, 1966

HECKENAST JÁNOS, műépitész

A Vas megsei Tervező Iroda kiállitása Szombathelyen 1964. dec. 11-22.-Heckenast is szerepelt azon. Szombathelyi Derkovits lakótelep Üzletház.-Épitész:Heckenast.-Tervezési év: 1964.-Kivitelezés alatt.-Költség: 3 millió forint.-Fekete repr. 122.old.

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old

V.ÁSZ ENDRE, Helytörténeti Évkönyv, XIX.évf. 1966 1.szám Szombathely, 1966

HECKENAST JÁNOS, építész

A Vas megyei Tervező Iroda kiállitása Szombathelyen 1964 dec.11-22.-Heckenast is szereplt azon, Szombathelyi Derkovits lakótelep Üzletház.-Építész:Heckenast.-Tervezési év: 1964.-Kivitelezés alatt.-Költség: 3 millió forint. kép. 122.old

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XIX.évf. 1965 1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, FAZEKAS PÉTER, építészek

---- ----

A Vas megyei Tervező Iroda kiállitása Szombathelyen 1964. dec.-11-2[illegible].- Mindketten szerepeltek azon. Szombathely, Kioszk, kilátó étterem. Nyáron 500, télen 120 férőhelyes. Távlati tervként a közelben levő régi viztorony tetejére kilátó eszpresszót javasoltak a tervezők. Épitészek: Heckenast és Fazekas.- Tervezési év: 1964.- Költség: 3 millió forint. Fekete repr. 121.old

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 122.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, CSÁNGÓ ANDRÁS, műépitészek

A Vas megyei Tervező Iroda kiállitása Szombathelyen 1964. dec.11-22.-Mindketten szerepeltek azon. Szombathely, Vasi Terv.Irodaház. Egytemu elrendezés, 80 fő fős műtermekkel, segédüzemek, garázs.-Épitész:Heckenast és tanácsadó épitész:Csángó, Bp.AETI.-Tervezési év:1964. Kivitelezés alatt.Költség:4.9 millió forint.-Képek:homlokzat és belsőtér.-Fekete repr. 122.old.

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 122.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XIX.évf. 1965 1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, CSÁNGÓ ANDRÁS, műépitészek

HECKENAST JÁNOS, CSÁNGÓ ANDRÁS, műépitészek

A Vas megyei Tervező Iroda kiállitás Szombathelyen 1964.dec.11-22.-Mindketten szerepeltek azon. SzombathelyVasi Terv.Irodaháza.Egyterü elrendezésü 80 fő fős mütermekkel.Segédüzemek,garázs.-Épitész:Heckenast, Tanácsadó épitész:Csángó,Bp.AETI.-Tervezés éve:1964.-Kivitelezés alatt.Költség:4.9 millió forint. 122.old. kép. Homlokzat és belsőtér.

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965 1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, műépitész

A Vas megyei Tervező Iroda kiallitása Szombathelyen 1964. dec.11-22.-Heckenast is szerepelt azon. Kőszeg: Lakóépület műemléki környezetben.Gyöngyös utca, 15 lakás.-Épitész: Heckenast.-Tervezés: 1962.-Kivitelezés 1963.-Költség: 2.1 millió forint. 117.old

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XIX.évf. 1965 1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, műépítész

HECKENAST JÁNOS, műépitész

A Vas megyei Tervező Iroda Kiállitása Szombathelyen 1966. dec. 11-22.--Heckenast is szerepelt azon.
Kőszegpaty:Műemlékjellegü kastélyban elhelyezett 4 tantermes iskola.Épitész:Heckenast.-Tervezés:1962.-Kivitelezés:1963-64.-Költség:600.000 forint. Kép 116.old

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, XIX.évf. 1965
1.Szám Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, MÁTIS LAJOS, müépitészek

A Vas megyei Tervező Iroda kiállitása Szombathelyen 1964.dec.11-22.-Mindketten szerepeltek azon. KőszegSzabóhegyi kilátó éttreem.-Épitészek:Heckenast és Mátis.-Tervezési év91962.-Kivitelezés:1963.-Költség: 1 millió forint. 115.old.

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, müépitész

A Vas megyei Tervező Iroda kiállitása Szombathelyen
1964. dec.11-22.-Heckenast is szerepelt azon.
Szombathely,Mezőgazdasagi gépgyár.-Épitész: Heckenast.
Tervezés: 1961.-Kivitelezés: 1962-63.- 117.old.

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old

VASI SZEMLE, Művészettörténeti Évkönyv, XIX.6 vf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, műépitész

A Vas megyei Tervező Iroda kiállitása Szombathelyen 1964. dec.11-22.-Heckenast is szerepelt azon. Szombathely; Mezőgazdasági Gépgyár.-Épitész: Heckenast. Tervezés: 1961.-Kivitelezés: 1962-63. Fekete repr. 117.o

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old

VASI SZEMLE, Megyetanácsi Évkönyv, XIX.6 vf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, MÁTIS LAJOS, építészek

A Vas megyei Tervező Iroda kiállitása Szombathelyen 1964.dec.11-22.-Mindketten szerepeltek azon. Kőszeg: Szabóhegyi kirakótétterem.-Építészek:Heckenast és Matis.-Tervezési év:1962.-Kivitelezés: 1963.-Költség: 1 millió forint. Fekete repr. 115.old

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 11..old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, műépitész

A Vas megyei Ter vező Iroda kiállitása Szombathelyen 1964.dec.11-22.-Hékenastüiskaszérepelt lzon, ezett 4 tantermes iskola.-Épitész:Heckenast.-Tervezés:1962.-Kivitelezés:1963.-64.-Költség: 600.000 forint.-Fekete repr 116. old.

HECKENAST-SZILAGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, müépitész

A Vas megyei Tervező Iroda kiállitása Szombathelyen 1964.dec.11-22.-Ezen szerepelt Heckenast is. Jánoshaza 350 fós kulturotthon. Épitész: Heckenast János Tervezési év:1962.-Kivitelezés:1962.-Kiviteli összeg: 1.8 millió forint. Kép. 114.old

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965 1.szám. Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, müépitész

A Vas megyei Tervező Iroda kiállitása Szombathelyen 1964.dec.11-22 .-Ezen szerepelt Heckenast is. Jánoshaza 350 fős kulturotthon.-Épitész:Heckenast János, Tervezési év: 1962.-Kivitelezés: 1962.-Kiviteli összeg: 1.8 millió forint. Fekete repr. 114.old

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965 1.szám. Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, műépítész

A Vas megyei Tervező Iroda kiállítása Szombathelyen 1964.dec.11-22.-Ezen szerepelt Heckenast is. Bolyai uti OTP sorházakÉpitész:Heckenast János.Tervezés 6v 1961.Kivitelezés 1962-63.Épult 32 darab.Kiviteli összeg:160.000 forint egy darab. kép. 114.old

HECKENAST-SZILAGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965 1.szám. Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, műépitész

A Vas megyei Tervező Iroda kiállitása Szombathelyen 1964. dec. 11-22.-Heckenast is szerepelt, azon. Kőszeg: Lakóépület műemléki környezetben. Gyöngyös utca, 15 lakás.-Épitész: Heckenast.-Tervezés: 1962.-Kivitelezés 1963.-Költség: 2.1 millió forint. Fekete repr. 117.old

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XIX.évf. 1965 1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, FAZEKAS PÉTER, müépitészek

---- ----

A Vas megyei Tervező Iroda kiállitása Szombathelyen 1964.dec.11-22.-Mindketten szerepeltek azon. Szombathely, Derkovits lakótelep. Középmagas ház, 10 emeletes. /Modell fotó/.-Épitészek: Fazekas, Heckenast.-Tervezés év: 1964.-Kivitelezés alatt.-Épitési költség: 15.5 millió forint. Kép. ~~15~~xx 115.old.

HECKENAST-BZILAGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old 1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, FAZEKAS PÉTER, műépitészek

A Vas megyei Tervező Iroda kiállitása Szombathelyen 1964 dec.11-22.- indketten szerepeltek azon.
Szombathely, Derkovits lakótelep. Középmagas ház. 10 emelet. /Modell fotó/.-Épitészek: Fazekas, Heckenast.-Tervezési év: 1964.-Kivitelezés alatt.-Épitési költség: 15.5 millió forint. Fekete repr. 115.old

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, müépitész

A Vas megyei Tervező Iroda kiállitása Szombathelyen 1964.dec.11-22.-Ezen szerepelt Heckenast is. Bolyai uti OTP.sorházak. Épitész:Heckenast János.-Tervezési év:1961.-Kivitelezés:1962-63.-Épült 32 darab.Kiviteli összeg 160.000 forint darabonkint. Fekete repr. 114.old

HECKENAST-SZILÁGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112.old 1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST JÁNOS, FAZEKAS PÉTER, müépitészek

A Vasmegyei Tervező Iroda kiállitása szombathelyen 1964. dec. 11-22.-Mindketten szerepeltek azon. Szombathely, Kioszk, kiláto étterem. Nyáron 500, télen 120 fé férőhelyes. Távlati tervként a közelben levő régi viztorony tetejére kiláto eszpresszot javasoltak a tervezők. Épitészek: Heckenast és Fazekas.-Tervezési év: 1964. Költség: 3 millió forint. 121. old. kép.

HECKENAST-SZILAGYI: A Vas megyei Tervező Iroda 112. old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX. évf. 1965 1. szám Szombathely, 1965

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

Heckenast János, építész

1021

1969. FEBRUAR 8., SZOMBA

SZOMBATHELY

Zászlók – betonból

Emlékművet állít a felszabadulás 25. évfordulójára *Szombathely*. A 29 méter magas és ugyanilyen széles nyersbeton alkotás a várost nyugatról övező dombvonulat tetején áll majd a *Gagarin út* tengelyében. A kétíves nagy vasbeton fal lobogó zászlók képzetét idézi. Tervezője *Heckenast János*, ismert Vas megyei építész.

69. F

úgó NB III
sorsolása

TI CSOPORT

Traktorgyár—UFC, **TFSE—Dunakeszi.**

XII. forduló. Június 1. Dinamó—TFSE, Z. Danuvia—KELTEX, ERDÉRT—K. Húsos, **Vác—Traktorgyár,** UFC—Tokod, Autótaxi—Sárisáp, Bp. Bányagépgyár—Telefongyár, **Pilisi Bányász—Dunakeszi.**

XIII. forduló. Június 8. K. Húsos—Z. Danuvia, KELTEX—V. Dinamó, **Dunakeszi—Bp. Bányagépgyár,** Telefongyár—Autótaxi, Sárisáp—UFC, **Tokod—Vác,** Traktorgyár—ERDÉRT, **TFSE—Pilisi Bányász.**

XIV. forduló. Június 15. KELTEX—TFSE, V. Dinamó—K. Húsos,

Heckenast János
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP
1969 FEB 12

SZOMBATHELY

Heckenast János emlékműve

Múzeum az Eölbey-házban

Szombathelyen a felszabadulás 25. évfordulójára emlékművet állítanak fel. A megye illetékes szerveinek felkérésére meghirdetett pályázatra érkezett pályaművek közül a zsüri *Heckenast János* tervezőmérnök terveit fogadta el. Az emlékművet az oladi dombtetőre építik, s előtte négyezer ember befogadására alkalmas teret képeznek ki. A negyedszázados évfordulóra *Szombathelyen*, a volt zeneiskola műemléképületében, az *Eölbey*-házban forradalmi múzeumot létesítenek.

vezetői jól vezetik
ják az évről évre javuló gazdasági mutatók. A bizalom legyen itt is meg, és a tagság részéről a jóindulat irányukban. Ez a tsz-demokrácia kettős oldalának virágzását vonja maga után. És a „hangos" község akkor nem lesz néma, ha nem kicsinyes ügyekről, hanem a nagyokról lesz szó.

Szűts I. Dénes

---

dte

álló nyájat rancba szedni. Jó tulajdonságai közé tartozik a feltétlen hűség gazdá-

Heckenast János építész

Szombathely építészetét irányítja a város szemeretét és szeretetét megfelelő tervező építészi pozícióval egyesítve.

Kubinszky Mihály: Sopron három új középulete

Magyar Építőművészet 1979/1 58.o.

HECKENAST JÁNOS, műépitész

11.ábra.-Szombathely.-Üzletház a Derkovits lakótelepe.
Az üzletház ABC kisáruházat,zöldség-és gyümölcskereske-
dést,ajándékboltot,ingatlankezelő vállalati irodákat,
patyolat beváltókat.hirlapárusitót,nyilv.távbeszélő
állomást tartalmaz.Epitész tervező:Heckenast János.
/VASITERV/. Fekete repr. 34..old.

HECKENAST JÁNOS-SZILÁGYI ISTVÁN: A Derkovits lakótelep
328.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XXI.évf. 1967.
3.szám. Szombathely, 1967

HECKENAST JÁNOS, műépitész

9.ábra.-Szombathely.-A középmagas ház nyugat felöl. A 75 lakásos épület nemcsak a Derkovits lakótelepnek, de Vas megyének ismelső középmagas háza volt.Épitési tervező:Fazekas Péter és Heckenast János./VASITERV/. Fekete repr. 339.old.

HECKENAST JÁNOS-SZILAGYI ISTVÁN: A Derkovits lakótelep 328.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, XXI.évf. 1967. 3.szám. Szombathely, 1967

HECKENASR JÁNOS, építész

2.ábra. Szombathely. A Derkovits lakótelep módosított beépitési tervének vázlata.-Tervezők: Heckenast János, Rajkay László, Solt Herbert. Fekete repr.
331.old

HECKENAST JÁNOS-SZ[illegible]AGYI ISTVÁN: A Derkovits lakótelep
328.old.

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XXI.évf. 1967
3.szám, Szombathely, 1967

HECKENAST JÁNOS, műépitész

Szombathelyen tervpályázat/1963/,felhasználási,beépité-
si tervek,hétvégi házak tervezése.-A városi tanács és a
MTESZ hirdette meg.-A III.dijat Heckenast János treve
nyerte. 413.old.

HECKENAST JÁNOS: Napjaink városfejlesztési problémái
377.old.

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv.-XIX.évf. 1965.
3.szám. -- Szombathely, 1965

Heckenast János, építész

Ybl-díjas. A szombathelyi felszabadulási emlékmű tervezője.

— : Kádár János szombathelyi látogatásai 1.

Népszava, Bp. 1975. okt. 16.

Heckenaszt János

Munsarnok
1908. egyházmin. Szabl.
60 l.

Kéler Godofréd:

Mellig, hétnyolczad bal
ke barna sarcza s bajusza l
fehér, ingének mellfodra látk
bekecse sötét viola szinü.

Olajfestés, vászonra, mé

Al. Kép. 57.

Heckenast János épitész M.D.K.

VASITERV

Középmagyas lakóház, Derkovits lakótelep, Szombathely 1963-1964, repr.

Társtervező: Fazekas Péter

Magyar Épitőművészet 1968/2. ~~13-23xx~~l. 24-25.l.

Kecskemét János
építőművész

M.D.K.

Az Ybl díj III. fokozatát kapta.

Kitüntetések
Művészet, 1969. április - 31 lap.

Heckenast János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HIRLAP

1969 ÁPR 18

HECKENAST JÁNOS Ybl-díjas építész tervei alapján csütörtökön megkezdték Szombathely felszabadulási emlékindvének építését.

Heckenast János

Az ideiglel díj III. fokozatát kapta.

N. N.: Kitüntetések

Esztl hazzarország 1969 IV. 3

M.D.K.

Heckenast János épitész

A szombathelyi vérellátó alközpont, repr.

Magyar Épitőmüvészet 1968/3 57.1.

MDK

Heckenast János, építész

Az Ybl-díj III. f.-t kapta.

– : Kiosztották az Ybl-díjakat 4.

Népszabadság, Bp. 1969. ápr. 8. 3.

MDK

Heckenast János, építész

tiatal nombat helyi építész.
Eddig 200 épületet tervezett.
A helyreállított kőszegi vár
környékét az ő tervei alapján
rendezték. Most Ybl-díjat kapott.
-: Először kapott Ybl-díjat Vas megyei
építész 8.

Népszabadság, Bp. 1969 ápr. 22. [Vidéki]

MDK

Heckenast János, szabadiskolás
Szombathely. 14 éves.

a szövetkezetek életét rajzolta le.

A kiáll.megrendezésének célja, h. a rejtett tehetségek előtörjenek és képzőművészetünk fejlődését biztositsuk.

Végvári Lajos.:Ifjusági képző- és ip.műv. kiáll. Nemz. Szalon. A népműv. miniszt.által rendezett kiáll Magyar Nemzet. 1900.jun.10.

MDK

Heckenast János 14 é. tanuló

Szombathely

Első traktor a faluban, szén

Ifjusági Képzőm. és Iparm. kiáll. M.Szal. 1950. jun. 14.1.

14.1.

M.D.K.

Heckenast János, aranyozó mestert

bízták meg a szombathelyi szérescephár belsejének renoválásával.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV. évf.

ápr. 10. sz. 2. old.

HECKENAST János építész

Fényképekkel.

KOZMA Gábor: Emlék lesz ez a Mű? =

Új Tér-Kép, 26. sz. 4–5. p. 1991

Beszélgetés Heckenast Jánossal, a szombathelyi Felszabadulási Emlékmű tervezőjével az emlékmű további sorsáról.

Fényképekkel.

HECKENAST János építész

életrajz: VSz 1996/1. 128.

Svàje, 1968. Magyar
1969. dec. 4. 1971. no

HECKENAST János építész

Barisku 1995 90,91

Fleckenast József

építész

l. Szombathely

Váljszbal 569. l.

BUDAPEST
937 MAR 28 N 9
M 5 M

Ó Fleckenast Károly

könyvkötő

l.

Közlezrk1áll
1424. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Lf. Nr. F. sz.	Próba Beschau	Mesterjegy Meisterzeichen	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur
2016			**Michaël Heckenast,** M 1771, e. —1823.
	Nr. 1988		*a)* Soproni fésűsök pecsétje. — *Siegel d. Kammacher in Ödenburg.* — „1800." Museum, Sopron — *Ödenburg* (Büncker).
	Nr. 1989		*b)* Kanál. — *Löffel.* — Ca 1800. Magántulajdon, Sopron — *Privatbesitz, Ödenburg.*
2017			Ugyanaz a mester. — *Derselbe Meister.*
	Nr. 1992		*a)* Pluviále-csat. — *Pluvialschließe.* Templom, Lajtapordány — *Kirche, Leithaprodersdorf.* Csatkai : 17, 32.
	Nr. 1993		*b)* Nyaklánc. — *Halskette.* N. ékszerész, Sopron — *Juweliergeschäft, Ödenburg.*
			Gomb, csat gyakori. — *Knöpfe, Schnallen nicht selten.* (Csatkai.)

Heckenast Mihály

otvös Sopron

Kőmagyoty - 337. l

M.D.K.

Heckenast Mihály ötvösmester

1771-ben, mint hatodik mester kezdte meg működését Sopronban, miután a már 1612-ben alapított és egyhor virágzó céh a 18. sz. elején teljesen megszűnt. Az 1788-i összeírás hét soproni mesterről emlékezik meg. H. 1823-ig dolgozott Sopronban és Kamecker növendéke volt.

S.Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18.Jahrhundert. Acta Historiae Artium, Tom.VII Fasc.3-4.

275. old.

Heckenast Mihály

Ötvös, Sopron, 1771.

l.

Csatsopronötv. 13. l.

Heckenast, Michael

ötvös, 1771 - 1823,

Sopron

l.

Csatsoproniötv

17. l.

Heckenast, Michael

ötvös

l. Csatsopromiötv

38 l.

BUDAPEST
94-1APR. 10-2
LTh
BUDAPEST
APR
10.10.
NEMZETKOZI VÁSÁR
MESSE FOIR

Heckenast Mihály

ötv.

l.

Kőmagyötvi.

2016. r.

VASÁRNAP **5** Palmarum		Protestáns Vince Görög Vaji Izraelita Nizan 13
HÉTFŐ **6** Cölesztin p.	Holdtölte 23 óra 46 pk.	Protestáns Cölesztin Görög Eutik Izraelita Nizan 14
KEDD **7** B. He. József		Protestáns Herman Görög György Izraelita Passzah 1.
SZERDA **8**		Protestáns Lidia

Heckenast Mihály

soproni ötvös

1771 – 1823.

Lód

Storno Miksa:

Régi pecsétnyomók.

A Storno-gyűjtemény anyagából. Soproni Szemle. 1943. 247. l.

Ubányszáró

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Nyomtatvány.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Fleckenast János Mihály

Ötvös

Sopron

1772. jun. 15.

polgáresküt

Házi

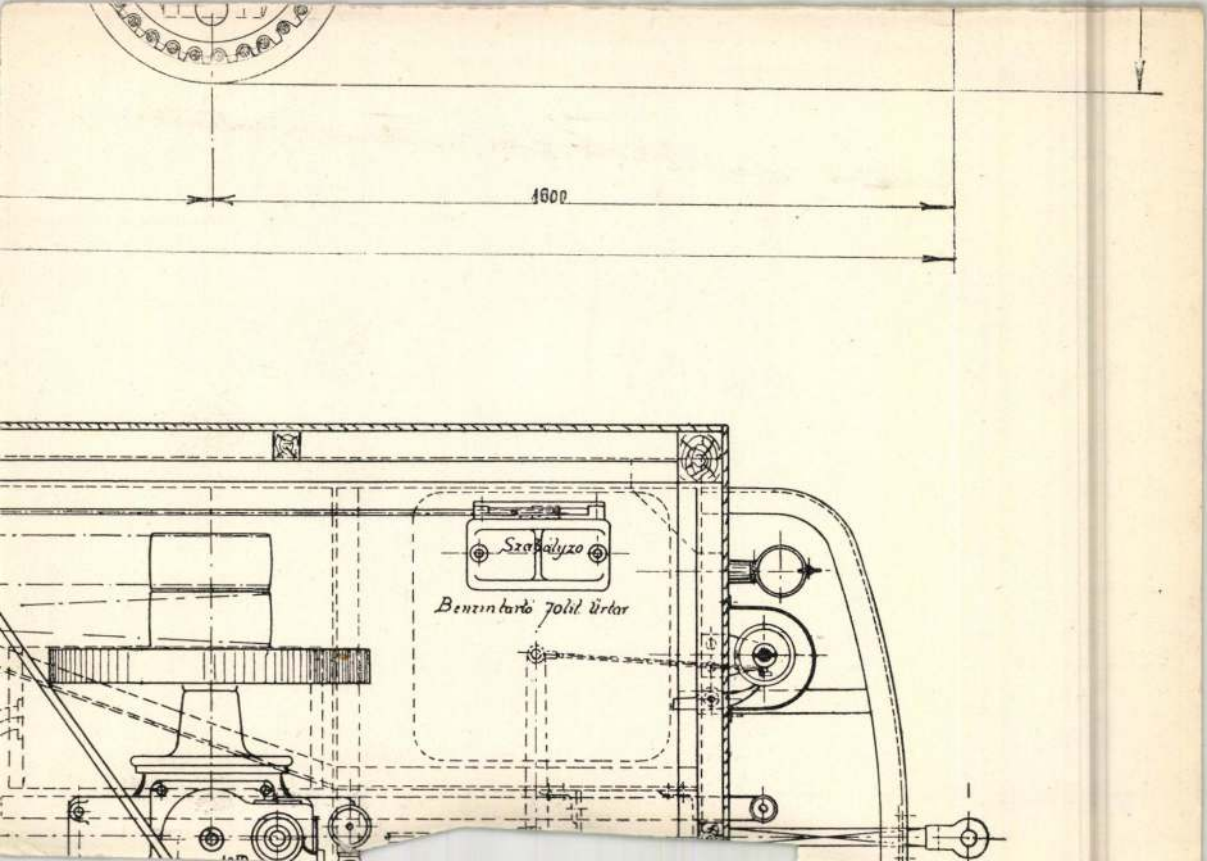
1600
Szabályzó
Benzintartó fölé ürlap

Hickenast János Mihály

ötvös

1772 Sopron

Kapmagyarországi ötvösök 181.

Lópatkó-sorozat, középkori

VI. 176.

HECKENAST, Michael, ötvösmester Pozsonyban

M.H. bürgerl. Gold- und Silberarbeiter, háborúra adakozott. (1794, 100 l. után)

(Mihalik J. Muz és Kt. Ért 1911, nem ismeri)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

Heckenast János, építész

Háromszáz személyes új balatoni gyermeküdülő

Balatonberényben csütörtökön megnyílt a magyar tenger egyik legszebb gyermeküdülője. Vas megyeiek építették, *széles körű társadalmi összefogással.* A több mint 32 millió forint költségből tízmillió forintot a megye lakossága ajánlott fel: kommunista szombatok munkabérét fizették be erre a célra. Több megyei üzem *társadalmi munkát is végzett* az építésnél. A költségek nagy részét a megyei tanács fedezte.

A víz melletti *háromholdas területen* felépült háromszintes gyermekintézményben, amelyet *Heckenast János*, Ybl-díjas szombathelyi építész tervezett, egyszerre 300-an élvezhetik a nyár örömeit, vagyis egy-egy idényben összesen 1500 gyermek. A gyerekek 12 ágyas, korszerűen berendezett, erkélyes szobákban laknak.

— : Háromnál

9.

Népszabadság, Bp. 1976. jún. 23.

Heckenast János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

1969 JAN 22

az egérlyukba. Már a küszöbről kiabál: — Miféle hülye mondta néked, hogy a fekete macska szerencsét hoz?

1021

— EMLÉKMŰVET ÁLLÍT a felszabadulás 25. évfordulójára Szombathely. A 29 méter magas és ugyanilyen széles nyers beton alkotás a város nyugatról övező dombvonulat tetején áll majd, a Gagarin út tengelvében. A kétíves nagy vasbeton fal lobogó zászlók képzetét idézi. Tervezője Heckenast János, ismert Vas megyei építész.

1965. Januar 1, ve

Szombathelyi Álla

(324)

Heckenast János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ
(VESZPRÉM)

EMLÉKMŰVET ÁLLÍT

1921

a felszabadulás 25. évfordulójára Szombathely. A 29 méter magas és ugyanilyen széles nyersbeton alkotás a várost nyugatról övező dombvonulat tetején áll majd a Gagarin út tengelyében. A kétíves nagy vasbeton fal lobogó zászlók képzetét idézi. Tervezője Heckenast János, ismert Vas megyei építész.

Heckenast Péter

Heckenast Péter: Miskolc, Avas-városrész /Heckenast Péter, Horváth István építészek/. - Müszaki Tervezés. 1968.6.sz.41-42.l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.l.

154.l.

Heckenast Péter
építész

Miskolc, Szentpéter i kapui lakóke-
rület

Repő

Rados: Magyar építészettört. 365.
Műszaki Kiadó 1971.

Heckenast Péter

építész

Miskolc. Kilián ~~[illegible]~~ ltp. ven-

derője

Repr.

Rad'ps: Magyar építészettőrt. 356.

Műszaki kiadó 1971.

Heckenast Péter

H/eckenast/ P/éter/: Miskolc, Avas városrész. /Heckenast Péter, Horváth István építészek./ -Magyar Építőművészet, 1967. 16. évf. 6.sz. 24-25. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ert. 197o. 1.sz. 68-1o7. l./

76. l.

M.D.K.

Heckenast Károly épitész

Kőszegen ty volt Páti-katély feluuitása

Tájékoztató

Műemlékvédelem, 1964/2. 110. 1.

Heckenast Péter
égrétén

Ybl-díjas. A művészetekről vzilatkozott az

Északmagyarország 1967 dec. 24. - i számában 17 sz.

Heckenast Péter

Ybl díjas építész és kollektívája általános
városrendezési tervét június 28-án fogadta el
a miskolci városi tanács.

Legnagyobb vidéki városunk, Miskolc arca, holnapi
arculatáról (Papp Antal)

Magyar Hírlap, 1968 szeptember 29. 6. l.

Heckenast Péter

Heckenast Péter - Horváth István: Tervezési gondok Miskolcon. - Magyar Építőipar, 1966. 15.évf. 11.sz. 664-672. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /MűvtörtÉrt. 1969. 3.sz. 243-283. l./ 251. l.

HECKENAST PÉTER, műépitész

1953-as munkája: Tanulmánytery a Moszkva és,Széna tér rendezésére.-/Laboda-Tömöry társszerzők. 125.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PPTER, műépitész

Magánmérnöki tevékenysége:- Budapest, Heine-Medin kórház műtőterve 1957.- 128.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965 1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépítész

Ő készitette el Szentpéterfa, Nagykölked, Harasztifalu, Egyházasrádóc, Rádócskölked, Pinkamindszent, Magyarszecsőd, Molnaszecsőd, Nagymákfa, Kismákfa, és Rábahidvég községek vizsgálat anyagát. Települések népi műemlékvizsgálatát v végezte el. x 129.old.

MÁTIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv. XIX.évf. 1965. I.szám. - Szombathely, 1965.

HECKENAST PÉTER, műépitész

1953-as munkája: Tanulmányterv Az Árpád-hid és környékének rendezésére.-/Társszerzők: Perényi,-Ditrói,-Krivátsy./ 125.old

MÁTIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépítész

1954-ben ,mint a VÁROSTERV dolgozója Miskolcon dolgozo
Miskolc: Kilian déli-lakótelep.-Fekete repr. 127.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

Tudományos munkás ága,melyet még egyetemi hallgató kora
ban kezdett meg,végig kiséri működését-.A Magy.Szabványi
ügyi Intézet Epitési Osztályán végzett tevékenységét me
megjelent szabványtervezetek és vizsgálati anyagok
őrzik. 128.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 1x4.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XLX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

1951-ben nyáron Győrben van. Az ÉM. Győri Tervező Iroda dolgozója. Lakatos Kálmánnal, valamint Fátai Tamással Győr forgalmi tervjavaslatát készíti el. 125.old.

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

1958 óta az ÉM.Miskolci Tervező Vállalatának dolgozója. 25 jelentősebb tervet készitett a városról és környékéről, mind városépitési jellegüek.-Ezek egyike:- Miskolc: Marx Károly utilakótelep beépitési tanulmány. 1963.- 128.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 1.c4.olu

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XIX.évf. 1965 1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

1957-es munkája: Budapest Róna utcai lakótelep II. ütemének beépitési tervkonzultációja.-/ Tervező: Schőmer./- 127.old

KATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

Magánmérnöki tevékenysége keretében 1953-ban:
Balaton és környéke közlekedésének távlati fejlesztési terve.1953./Országos Tervhivatal megbizása./ 127.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

1954-ben, mint a VÁROSTERV dolgozója készült munkája:
Miskolc, belváros tervpályázat modellje. -Fekete repr.
126.old

MÁTIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

1954-ben, mint a VÁROSTERV dolgozója készült munkája:
Miskolc- SZOT -székház környékének rendezési terve.
Fekete repr. 126.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

Mint iró és rendező vesz részt 1955-ben az első filmek/Székesfehérvár,-Pécs./sikerei után a Veszprém és Debrecen cimüeknél. 127.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 1.4.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

1957-es munkája: Budapest, Zugló-Törökőr részletes rendezési terve.-/Tásr Társszerzők: Mező, -Pongrácz./
197.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, X XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1966

HECKENAST PÉTER, műépitész

Magánmérnöki tevékenysége:-Lakóházszámláló körzetek te:
tervei: Ajka, Szombathely, Kőszeg, városokban és Sárvár,
Szentgotthárd, Körmend és Celldömölk községekben 1954-be:
/ Központi Statisztikai Hivatal megbizása. 128.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, építész

1956-ban elkészítette Budapest, Nagy Lajos király uti lakótelep beépítési tervét.-/Krivátsy társszerző./-
127.old

KATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-díjak 124.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, a XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1966

HECKENAST PÉTER, műépitész

Az Észak-magyarországi Intéző Bizottság megalakulása utá
1959.év elején az épitészeti és müemléki szakcsoportja
vezetésével bizta meg,az ETE miskolci csoportjának pedig
vezetőségi tagja.--1964-ben Ybl-dijat kapott tervezői te
tevékenységért. 124.old.

VASI SZEMLE

MATIS LAJOS: Helyismereti Évkönyv, XIX.evf. 1965
1.szám Szombathely 1965
MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

HECKENAST PÉTER, műépitész

1950-ben egyetemi óradijas tanársegéd, de a Magyar Szabványügyi Intézet akkor megalakuló épitési osztályán is dolgozik. Itt munkája a különböző kötőanyagok és épitőkövek épitőipari felhasználásának és különböző épületipari munkáknak a szabványositása volt. 124.old

VASI SZEMLE

~~MATIS LAJOS~~: Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965 1.szám Szombathely 1965

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

HECKENAST PÉTER, müépitész

Mint a Magy.Szabványügyi Intézet dolgozója ,első tervezési munkája az intézet nyomdája.Müvezetője és müszaki ellenőre is az épitkezésnek.Közben helyreállitási tervek statikáját készíti 16 m.fesztávu vasbeton hidat is tervez magánmérnöki munkásság keretében. 125.old

VASI SZEMLE

~~MATUS LAJOS~~: Helyismereti évkönyv, XIX.evf. 1965
1.szám Szombathely 1965
MATUS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

HECKENAST PÉTER, műépitész

1958 óta az ÉM Miskolci Tervező Vállalatánál dolgozik.- 25 jelentősebb tervet készit a városról és környékéről. Ezek egyike:-Diósgyőr: Kilián déli részletes rendezési terve. 1958.-/ Virágh társszerzővel/. 128.old

VASI SZEMLE

~~MATUS LAJOS~~: Helytörténeti évkönyv, XIX.évf. 1965 1.szám Szombathely 1965

MATUS LAJOS: Vas megyei vonatkozású Ybl-díjak 124.old

HECKENAST PÉTER, műépitész

1952-ben még a Városépitési Tanszéken magánmérnöki
tevékenységében :Zalaegerszeg általános rendezési tervének bi
rálata és módositása 1952.- 127.old
/ Az Épitésügyi Miniszterium megbizása./

VASI SZEMLE

MATUS LAJOS: Helytörténeti évkönyv, XIX.évf. 1963
1.szám Szombathely 1965

MATUS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

HECKENAST PÉTER, müépitész

1958 óta Miskolc városának és közvetlen környékének fejl
lődését szolgáló épitkezésekhez mintegy 25 jelentősebb te
tervet készit kizárólag mind városépitési jellegüek.
128.old.

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

Az egyetemen eltöltött oktatói évek is alkotásban, terve-
zésben gazdagok, de igazán nagy arányu szaktervezései az
ÉM Miskolci Tervező Vállalatnál végzett munkái. -Ybl-dij-
jat is elsősorban ezekért kapta. 128.old.

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, müépitész

Szombathelyen született 1926.máj.31-én.Iskoláit is itt végezte.az Áll.Faludi Ferenc Gimn-ban.14 éves korától a szünidőkben épitkezéseken dolgozott,sőt később a városi mérnöki hivatalban is. 124.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkonyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, müépitész

1949-ben az Épitésügyi Miniszterium területrendezési mühelyébe került, melynek munkáit akkor Perczel Károly, Hönsch László, Zöldy Emil és Weiner Tibor irányitották.
124.old.

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, építész

1956-ban elkészítette Budapest-Zuglói lakónegyed részletes rendezési tervét. -/ Farkas és Mező társszerzőkkel./. 127.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, müépitész

Kezdetben meghivott óradijas tanársegéd,1950.dec.3-tól á
állandó jelleggel tudományos kutatói beosztásban,1951.ár
ápr.1-től tanársegé d a Városépitési Tanszéken.A nyári
vakációkat különböző tervező vállalatoknál töltötte és
városrendezési terveket készitett. ☒ 124.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

1954-ben a Városépitési Tervező Vállalatnál dolgozott m
másodállásban. Itt Miskolc városrendezési problémáival fo
foglalkozott.-1958-ban az ÉM. Miskolci Tervező Vállalatá-
hoz került, ahol jelenleg is az egyik komplex műterem mun
káit vezeti. 124.old.

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

Tudományos munkássága:.-Magy-orsz.10.000 lakosnál népesebb települései gazdasági,társadalmi fejlődésének diagrammja.-1950.-Kulturális és oktatási intézmények méretezési és városrendezési normái 1952.-Székesfehérvár történeti városközpontja ,városépitéstörténeti és esztétikai tanulmány.1954.- 128.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

1958 óta az ÉM.Miskolci Tervező Vállalatánál dolgozik. 25 jelentősebb terve a városról és környékéről,mind városépitési jellegüek.-Ezek egyike: Miskolc:Győri kapui lakótelep részletes rendezési és beépitési terve,beruházási programmja.1963.-Itt,mint épitő tervező áruházakat,üzleteket,vendéglőket,stb. tervez. 128.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, építész

Terveiben az a komplex látásmód érvényesül, amely a nagy üzemi építkezési forma alkalmazásától az üzlethálózatig mindenről gondoskodik a lakótelepen belül, a telepet pedi ugy ágyaz bele a meglevő település-szerkezetbe, hogy annak szerves részévé válik. Rendezési jellegü tényvkedése a for galmi igények korszerü és jövőbe néző kielégitésén nyugszik. 128.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, építész

1958 óta az ÉM Miskolci Tervező Vállalatánál dolgozik. Miskolc. Győri-kapui lakótelep szolgáltató létesítményei. -Fekete repr. 128.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-díjak 124.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XIX.évf. 1965 1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

Magánmérnöki tevékenysége keretében 1953-ban:
Fonyód rendezési javaslata. 1953.-/ Országos Terv-
hivatal megbizása. /. 127.old.

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijas 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, müépitész

1958-ban még a Városépitési Tanszéken készíti el Zugló-Törökőr részletes rendezési tervének módositását.
127.old.

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépítész

1956-os tervezése az: Eperjes-Bánkut új község helyki-
jelölési tanulmányterve. / Laboda Zsigmond, ~~Pongrácz tá~~s
Pongrácz társszerzők. /- 127.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

1952-ben Debrecen általános rendezési tervjavaslatát és kompoziciós tervét készíti és a társszerzők mind a tanszék dolgozói.-Faragó,Laboda,Tömory.-A csempemozaik burkolás ujitását is ebben az évben dolgozza ki. 145.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 124.old

VAS SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

~~196~~x 1956-ban Uszód, egy dunamenti falu települése és épi
tészete c.filmet Laboda Zsigmonddal közösen készíti, mint
szakértő és a várostörténeti modell tervezője vesz részt
a Híradó-és Dokumentumfilmgyár "2000 éves Pécs"c.filmje
készitésében/Rendező: Kollányi Ágoston/. 127.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely 1965

HECKENAST PÉTER, műépítész

Magánmérnöki munkássága: Abaujszántói Mezőgazdasági Technikum tangazdaságának központi majorjának tervei. /beép. terv. Közp. szoc. épület, magtár, kovácsműhely, szin. lóistálló, tehén- és növendékistálló, tejház, siló, szolgálati lakások terve/. 1952. 127. old.

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 124. old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX. évf. 1965
1. szám Szombathely 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

1958-tól az ÉM Miskolci Tervező Vállalatnál dolgozik. 25 jelentősebb tervet készit a városról és környékéről. Egyik:-Selyemrét északi részletes rendezési és beépitési terve. 1958.- 128.old

MÁTIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 1-4.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

1953-ban Székesfehérvár városközpontjának felmérésében vesz részt. Itt ir és rendez filmet a városról oktató jellegzel az egyetem számára, Pogány Frigyes, a Városépitési Tanszék akkori docense kezdeményezésére. 125.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 1-4.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, építész

1953-ban Pécs város központját is felmérik és a székesfl
fehérvári oktató fiolm után itt is 1954-ben Pécsről is
filmet készitenek,Pogány Frigyesnek,a/ Városépitési
Tanszék docensének kezdeményezésére. 126.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 1-4.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, építész

1958-59-ben a miskolci ÉM. Miskolci Tervező Vállalatnál dolgozott.-Ottani egyik munkája:
Miskolc. Győri-kapui lapótelep modellje. Fekete repr. 125.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 1.4.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

1958-59-ben a miskolci ÉM. Miskolci Tervező Vállalatnál dolgozott. Ottani egyik munkája:
Miskolc, Győri-kapui lakótelep szupermodellje..
Fekete repr. 125.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, müépitész

1949-ben az egyetemen a Városépitési Tanszék demonstrátora lett,és a tanszék sokoldalu tudományos kutatómunkájába is bekapcsolódott.Önálló feldolgozást készitett a magyar városok gazdasági-társadalmi fejlődéséről. 124.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

Egyetemi tanulmányait a Bpesti Müszaki Egyetemen végezte.1950-ben szerzett épitészmérnöki diplomát.Kezdetben a kivitelezés és főleg a szerkezeti problémák érdekeltél De később a városépités és területrendezés kötötte le figyelmét-1949-ben az Épitésügyi Miniszterium területrendezési műhelyébe került. 124.old.

MATIS LAJOS: Vas megyei Vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

1954-ben a VÁROSTERV dolgozójaként készíti el Miskolc-D
Diósgyőr papirgyára és környéke részletes rendezési
tervét, Miskolc-Diósgyőr várkörnyéke részletes rendezési
tervétés Miskolc kompoziciós tervének két részlettervét
tanszéki kollégáival, mint társszerzőkkel/Dittrói, -Laboda/
126.old

MATIS LAJOS: Vas megyei Vonatkozasu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Evkonyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, építész

1958 óta az ÉM.Miskolci Tervező Vállalatnál dolgozik. Itt készült tervei:Komlóstetői nehézipari lakótelep részletes rendezési és beépitési terve.1959.-25 jelentős tervet készitett a város és környékéről. 128.old

MÁLIS LAJOS: Vas Megyei Vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szam Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

1958 óta az ÉM. Miskolci Tervező Vállalatnál dolgozik.
25 jelentősebb tervet készit a városról és környékéről.
Ezek egyike: Miskolc, Kilián déli részletes rendezési és
beépitési terve. 1959-1960.- 128.old

MAJIS LAJOS: Vas Megyei Vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, épitész

1958 óta az ÉM Miskolci Tervező Vállalatnál dolgozik. 25 jelentősebb terve a városról és környékéről.-Ezek egyike:-Rudabánya egyesitett általános terve. 1958.- / Társszerző: Sólyom./. 128.old

MARIS LAJOS: Vas Megyei Vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, müépitész

1958 óta az ÉM.Miskolci Tervező Vállalat dolgozója.-
25 jelentősebb tervet készit a városról és környékéről,
mind városépitési jellegüek.-Ezek egyike:-Miskolc álta-
lános rendezési terve I.ütem.-1960-1961.- 128.old

MÁRIS LAJOS: Vas Megyei Vonatkozásu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, építész

1958 óta az ÉM. Miskolci Tervező Vállalatánál dolgozik.-25 jelentősebb tervet készitett a városról és környékéről.-Ezek egyike:-Miskolc-Lillfüred fejlesztési terve és Miskolc-Görömbölytapolca fejlesztési terve,1959.-/ Sólyom társszerzővel/. 128.old

MATIS LAJOS: Vas megyei vonatkozasu Ybl-dijak 124.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf. 1965
1.szám Szombathely, 1965

HECKENAST PÉTER, műépitész

1964.ápr.4-én kiosztották az Ybl-dijakat.Sedlmayr János kitüntetésében komoly szerepet játszottak vas megyei munkái.-Két kitüntetett pedig,Brenner János, és Heckenast Péter vasi származásuak. 449.old

HECKENAST JÁNOS: Vas megyei vonatkozásu Ybl-dijak 449.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XVIII.évf. 1964 III.szám. Szombathely, 1964

Hecsenast Péter építész

a miskolci Kilián városrész

építészeként neve említve

a 38. oldalon

Magyar építészet 1945-70

Heckenast Péter, építész

16. Heckenast Péter – Prohászka László:
Új köztemető ravatalozója, Miskolc
1979.

16

16. Heckenast Péter—Prohászka László: Új köztemető ravatalozója, Miskolc 1979

Magyar Építőművészet, 1984. 1. 27-old.

Új köztemető ravatalozója, Miskolc

Építészek: Heckenast Péter—Prohászka László (BORSODTERV)

Statikus szerkezettervező:	
héjszerkezet:	Kulcsár György (ÉSZAKTERV)
munkatársa:	Révy Antal (ÉSZAKTERV)
egyéb szerkezet:	Albert István
Gépészek:	Barabás Endre Várhegyi Elemér
Villamostervező:	Szabó Dezső
Mélyépítés, közműellátás:	Juhász Béla
Kerttervező:	Soltész Jánosné
Generál kivitelező:	Észak-Magyarországi ÁÉV
Építésvezető:	Komáromi Gyula

A tizenkét településrészből kialakult, közel 200 000 lakosú Miskolc városának tervszerű fejlesztését nagyban akadályozzák a városba ékelődő számos kisebb-nagyobb temetőterületek. Ennek megszüntetésére határozta el a város vezetése egy új, korszerű köztemető létesítését, amelyet a város általános rendezési tervében kijelölt Szentpéteri kapui területre terveztek.

A program kialakításánál a temető terület több ütemű kialakítása mellett olyan központi ravatalozó és azt kiszolgáló épületegyüttes tervezése volt a cél, ami a város területén felszámolásra kerülő temetők bezárásával kulturált körülmények között képes a követelményeket kielégíteni.

Így alakult ki a program, amely a három egységes ravatalozó épülethez csatlakozóan a szükséges manipulációs helyiségeket és a Temetkezési Vállalat temető-kiszolgáló létesítményeit is magában foglalja.

E kettős rendeltetés biztosítására kellett az épületegyüttest létrehozni. A funkcióból adódóan az épület kultikus jellegét hangsúlyozva, a külső és belső térkialakítás formai követelményei vezettek a héjszerkezet megválasztásához, míg a kapcsolódó épületszárnyak UNIVÁZ-szerkezeti rendszerrel egy zárt udvar köré csoportosulnak.

A főépület három különálló ravatalozó

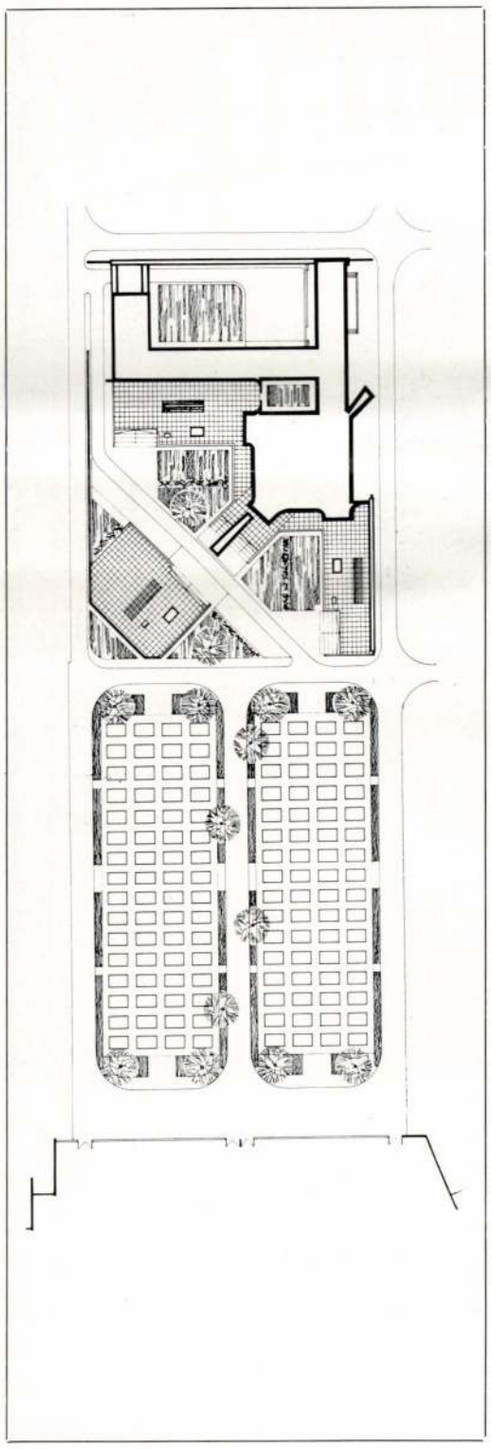

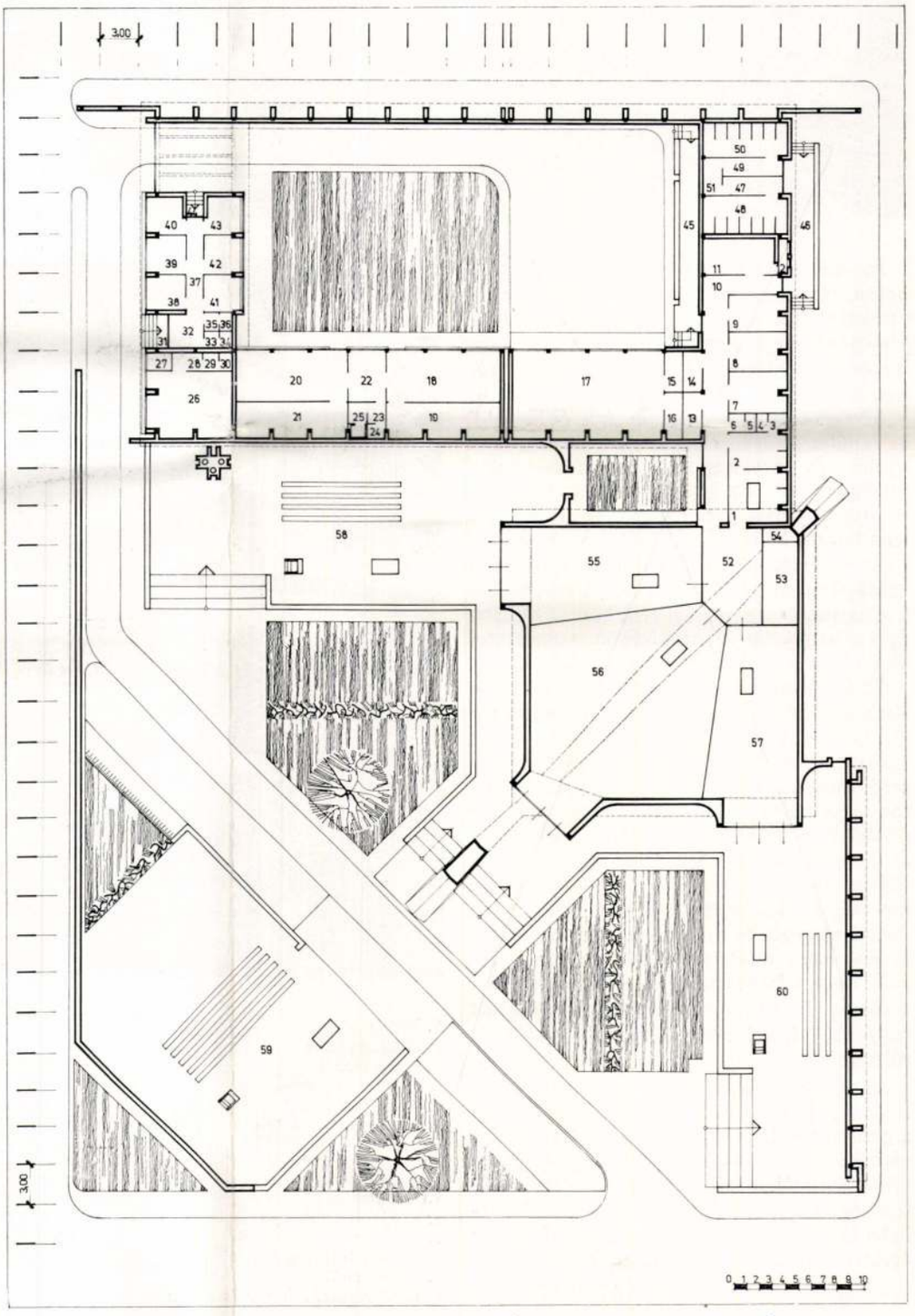

Heckenast Péter

Magyar Építőművészet 1980/2

4

6

5

Az épület szerkezete részben monolit vasbeton, részben előre gyártott vasbeton és faszerkezet, bizonyítva, hogy a szokásostól eltérő szerkesztés nem ellentétes a korszerű, iparosított építéssel sem. Általában: a tervezés közreműködői, a statikus, gépész, villamos és külső tervezők egyformán jól értik és beszélik az épület szerkesztéséből fakadó másfajta nyelvet és ezzel segítik a forma zavartalan érvényesülését. Az épület gépészete korszerű — nagyobbrészt automatizált — és ami itt igen fontos, láthatatlan. A hőközpont az alagsorban kapott helyet, innen biztosítják a közönségforgalmi terek légfűtését, a mulató klimatizálását és a gazdasági rész ködtelenítését. Az épület gondos kivitellel épült, szerkezetei az átadás óta zavartalanul, jól működnek.

Az építészeti elképzelések tiszta érvényesülését némiképpen rontja, hogy a tervezés során az emelet egy részén éjjeli mulatót kellett kialakítani. Az épület egészétől eltérő rendeltetés térben és időben is törést okoz. A mulatót napközben nem üzemeltetik, ilyenkor élettelen és megközelíthetetlen, akadályozza az emeleti térsor körüljárhatóságát. Formai következménye pedig az emeleti üvegfalak kényszerű ledobozolása, ami ellentétben áll az épület egységes és nyílt szerkesztésével. Nem az építészen múlt, az építtető elhatározása volt, hogy a fogyasztóterek előírt nagysága a gazdasági-üzemi részhez képest nem lehetett nagyobb. A létesítmény ezért gyakran telített, túlzsúfolt.

Az épület nagy forgalma természetesen azt is bizonyítja, hogy az új Kioszkot megszerették a győriek: kellemes, változatos, új színfolt a városképben, egyenrangú társa és jó kiegészítője a környék meglevő, szép történeti beépítésének. Környezetéhez nem építészeti közhelyekkel, hanem gondos figyelemmel, magas építészeti igénnyel alkalmazkodik.

Winkler Gábor

1. Terasz
2. Emeleti előtér
3. Eszpresszó
4. Feljárat a teraszra
5. Keleti homlokzat
6. Ételbár a földszinten

1. Terrasse
2. Vestibule de l'étage
3. Café-bar
4. Accès à la terrasse
5. Façade de l'est
6. Bar-restaurant du rez-de-chaussée

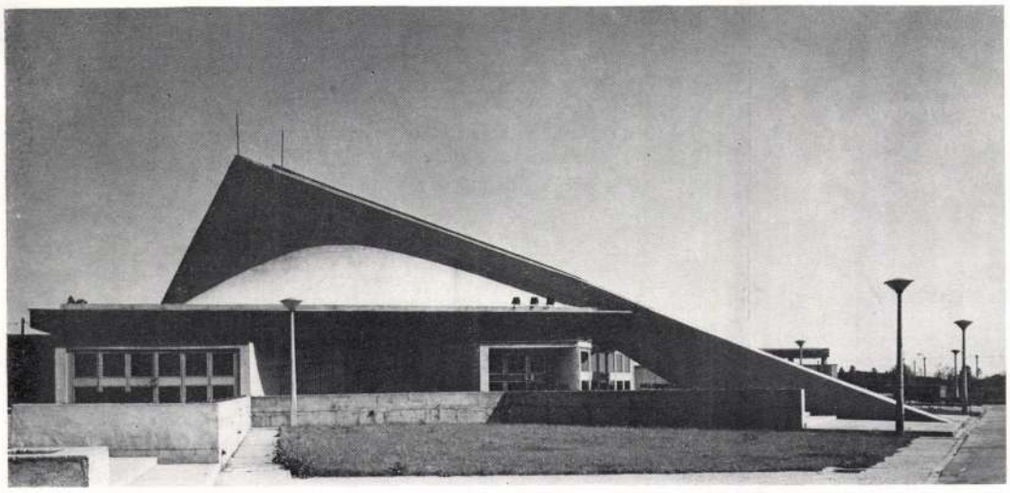

helyiségből, előkészítőtérből és hűtőhelyiségből áll. Az épületnek a temetőt kiszolgáló létesítményeket tartalmazó melléképületszárnyakkal közvetlen kapcsolata van.

A külső térhatároló falak egy részén a mindinkább igényként jelentkező kolumbáriumfalak nyertek kialakítást.

Az épületegyüttes építésével egyidőben az új temető főbejáratát hangsúlyozó, tervezett díszsírhelyek kivitelezése is elkészült.

A ravatalozó főépülete két hiperbolikus paraboloid héjdarabbal van lefedve. A héjdarabok egymáshoz képest tükörképek, de önmagában mindegyik teljesen aszimmetrikus.

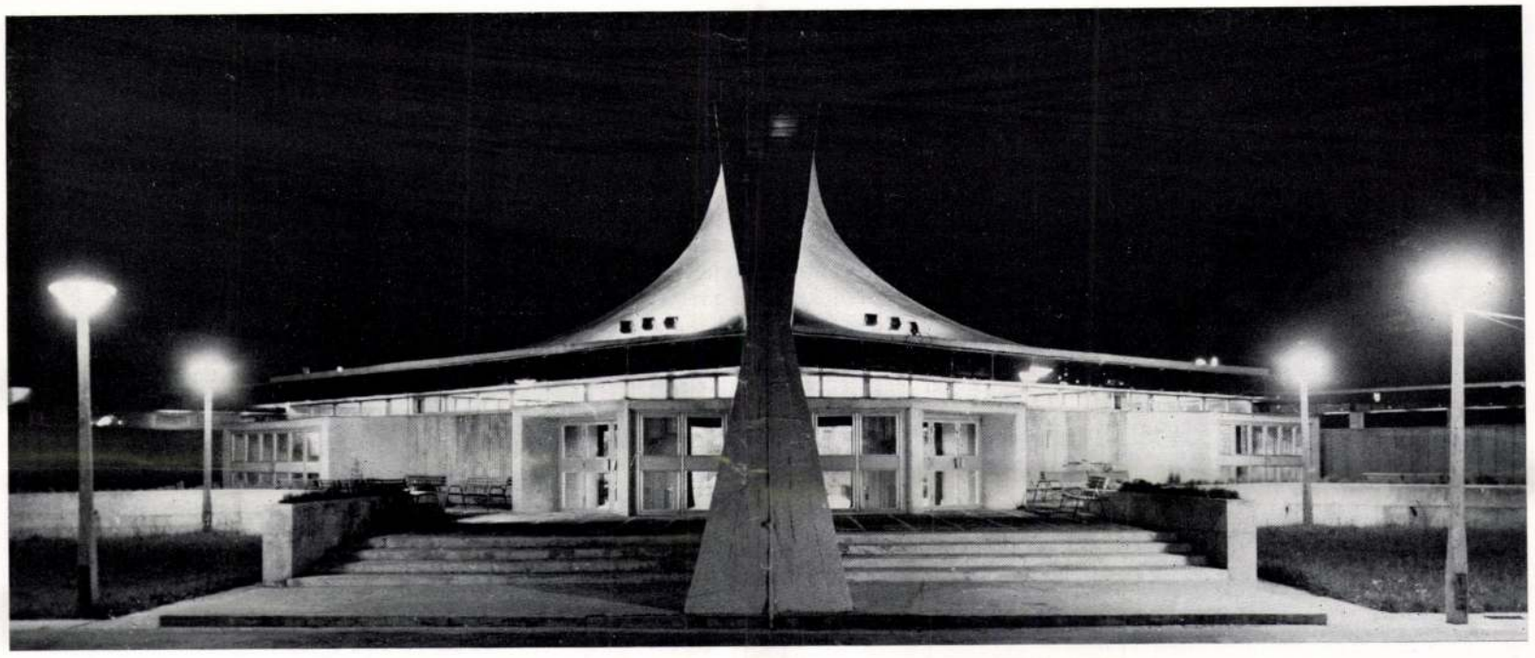

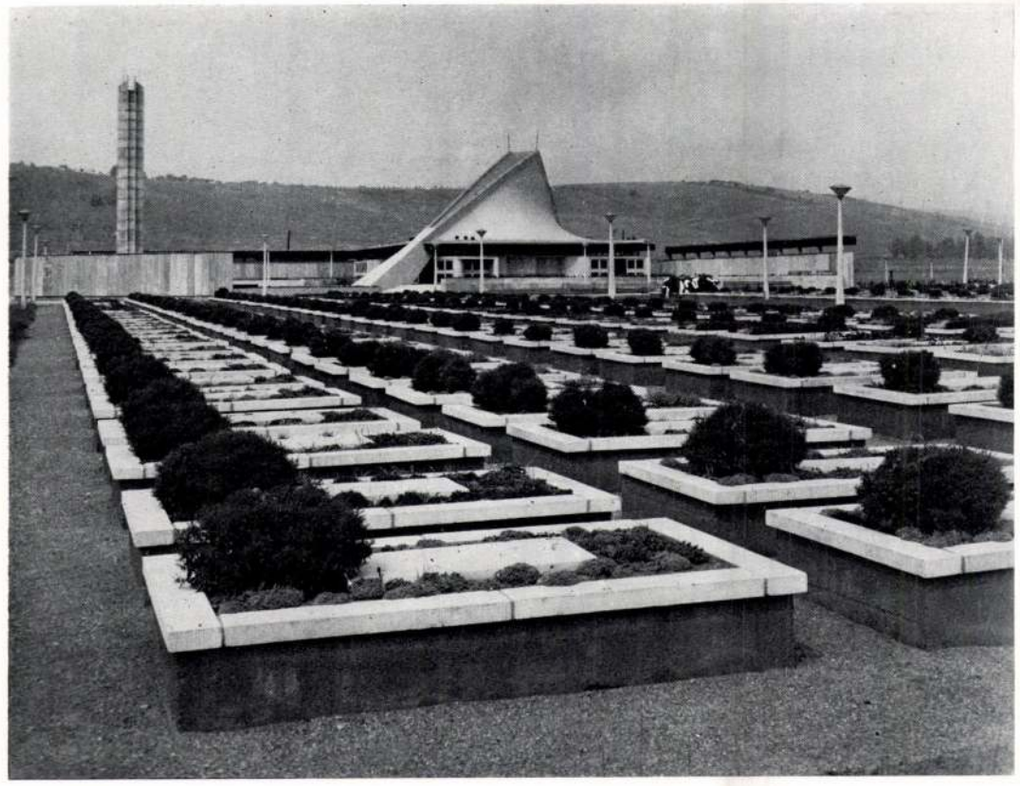

1. Helyszínrajz
2. Alaprajz

1. Boncoló. 2. Orvosi szoba. 3. Kézmosó. 4. Orvosi W. C. 5. W. C. 6. Kézmosó. 7. Öltöző. 8. Öltöző. 9. Gk. vezetőtartózkodó. 10. Közlekedő. 11. Szellőzőgépház. 12. Szellőző kamra. 13. Hangosító helyiség. 14. Elektromos kapcsoló h. 15. Iroda. 16. Raktár. 17. Garázs. 18. Kelléktár. 19. Raktár. 20. Tartózkodó. 21. Szerszámraktár. 22. Öltöző. 23. Kézmosó. 24. W. C. 25. Mosdó-zuhanyozó. 26. Kazánház. 27. Gázmérő. 28. Fűtő. 29. Mosdó. 30. W. C. 31. Szélfogó. 32. Előcsarnok. 33. Kézmosó (férfi). 34. W. C. (férfi). 35. Kézmosó (női). 36. W. C. (női). 37. Közlekedő. 38. Gondnok. 39. Iroda. 40. Iroda. 41. Iroda. 42. Iroda. 43. Iroda. 44. Szélfogó. 45. Terasz. 46. Terasz. 47. Kézmosó (női). 48. Nyilvános W. C. (női). 49. Kézmosó (férfi). 50. Nyilvános W. C. (férfi). 51. Takarítófülke. 52. Manipuláció. 53. Hűtő. 54. Hűtőgépház. 55. Ravatalozó 1. 56. Ravatalozó 2. 57. Ravatalozó 3. 58. Szabadtéri ravatalozó 1. 59. Szabadtéri ravatalozó 2. 60. Szabadtéri ravatalozó 3.

1. Plan de situation
2. Schéma

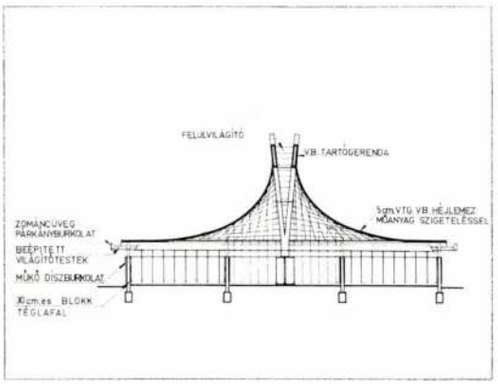

1. Metszet

1. Section

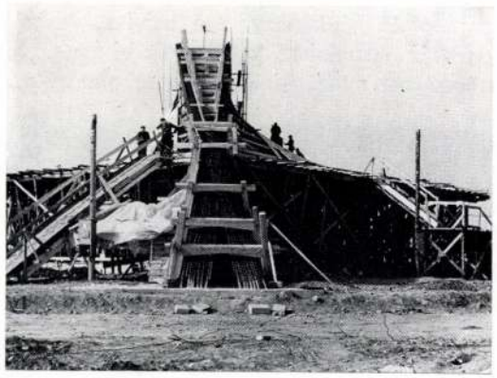

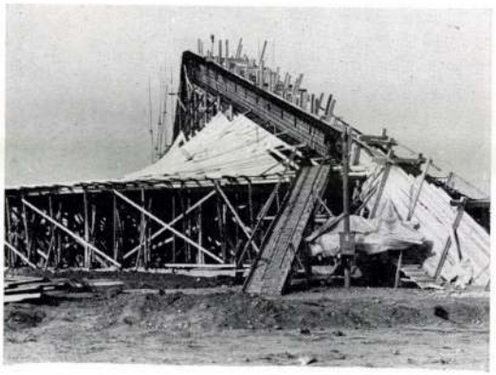

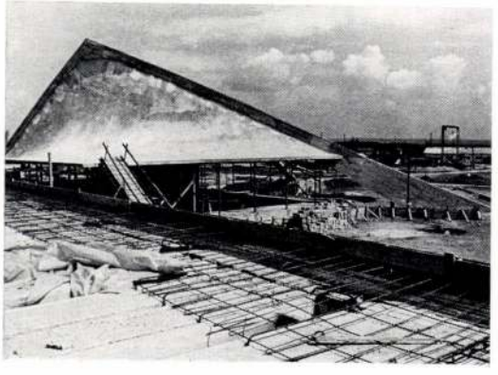

A héjdarabok további jellemzője, hogy érintősíkjaik hajlásszöge tág határok között változik, vízszintesen indul és a függőlegesen átfordulva negatívba megy át. A héjat megtámasztó peremgerendák közül kettő vízszintes, kettő pedig közel függőleges. A héjdarabok a vízszintes peremgerendákkal, azok oldallapjaira merőlegesen csatlakoznak, míg a „függőleges" peremgerendákkal, különösen a csúcsoknál igen lapos szögben, közel érintőlegesen.

A hiperbolikus paraboloid héjakat körben peremtartók tartják. A peremtartók a héjból rájuk jutó terheken kívül saját önsúlyukat is hordják. A vízszintes peremtartók a méretek csökkentése érdekében 3 méterenként acélszerkezetű alátámasztásúak, melyek árbóc-oszlopokként egyben a párkányt is tartják. A közel függőleges peremtartóknál ilyen alátámasztást nem lehetett adni, így azok viszonylag erősebb méretűek. A méretekre már csak azért is szükség volt, mert ezek biztosítják a hiperbolikus paraboloid héj alaptartását. A két darab egyenes alkotókból álló hiperbolikus paraboloid héjának vastagsága 50 mm.

A héjszerkezet betonozása egyoldali zsaluzatra, földnedveshez közelálló betonból lett felhordva.

A redőnyszerű meggyűrődésekként jelentkező károsodásoknak elkerülésére mélyalapozást kellett választani. Így az alapozás elemgyári cölöpök betervezésével készült. A közel függőleges páros peremtartó cölöpfejeit a fellépő húzóerő felvételére a padlószint alatt vonórudak kötik össze.

A peremtartó függőleges alátámasztó szerkezeti acélpillérei között térlehatárolásként B 30-as blokktégla falazat készült, +3,00 m magasságig. A falazat külső burkolását a homlokzatokon előregyártott vasbeton falburkoló panelek képezik. Ezek a falburkoló vasbeton panelek a ravatalozó helyiségekben belső falburkoló panelként is jelentkeznek.

A héjszerkezethez, illetve az acélpillérekhez fémszerkezetű, konzolos, a teljes épületen végig futó párkány csatlakozik. Burkolata függőleges síkon fekete zománcüveg, vízszintes síkon fehér plexilemez. A vízszintes sík fölött belső párkányvilágítás készült. Az acélpárkányzatban a vasbeton vízszintes peremtartókhoz csatlakozva, attikacsatorna nyert kialakítást.

Belső válaszfalként +3,00 m magasságban 15 cm vastag vasbetonfal készült, mely fölött a vasbeton héjmennyezetig kettős üvegfal választja el az egyes ravatalozó helyiségeket.

A kettős vasbeton pálcikákkal összekötött gerinc-peremtartók között felülvilágító van.

A külső bejárati ajtók, valamint ablakok kombinált fémszerkezetűek. A belső ajtók csőprofil, illetve sajtolt lemez acéltokkal, egyrészt faajtólappal, másrészt kétoldalról lemezelt fémszerkezetű szárnyakkal készültek. A ravatalozó terem felé a fémajtólapokra vörösfenyőből készült díszelemek kerültek.

Az épület héjtetőzete belsőben nyers beton, ezért ennek felületkialakítására a kivitelező fokozott gondot fordított. A héjfelület külső csapadékvíz-taszító szigetelése ELASZTOLEN műanyag szigetelő bevonat, rétegesen felhordva. A műanyag szigetelés felső rétegei törtfehér színben készültek.

A főépület héjszerkezet lefedésű terei hőszigetelést nem kaptak, — a rendeltetésből kifolyóan a ravatalozó termek légbefúvással kondicionáltak. Ezt és a teljes épületegyüttes szükséges fűtését a melléképületben kialakított földgázüzemű kazánház biztosítja.

A kazánház-kémény elhelyezésével és formai kialakításával a mozgalmas tömegű épületegyütteshez hangsúlyával harmonikusan illeszkedik.

A melléképületszárnyak UNIVÁZ-szerkezetűek, pilléreik között a B 30-as blokktégla kitöltő falazat készült. A manipulációs udvar felől a falak vakoltak, míg a külső oldalakon a főépület homlokburkoló előregyártott vasbeton paneljei nyertek elhelyezést.

A belső válaszfalak 6-os, illetve 10-es válaszfal téglából készültek, belsőben a szokásos vakolás-meszeléssel, illetve a rendeltetésből adódó szükséges helyeken csempeburkolattal. A padlóburkolatok általában PVC, mettlachi, illetve az alárendelt helyiségekben cementsimítás. A nyílászárószerkezetek itt is kombinált szerkezetű fémnyílászárók.

A födémszerkezet UNIVÁZ födémpallóira perlitbeton hőszigetelés került, cementsimítással, azon három rétegű kavicsolt lemezfedéssel.

A manipulációs udvar épülettel nem körülhatárolt szakaszán az épület magasságával megegyezően, a körbefutó párkánnyal összefogva, kialakított falazat a temető felé urnák elhelyezését szolgáló kolumbárium-falat képez.

A teljes épületegyüttes körül részben monolit betonjárda, részben díszburkolattal ellátott teraszok nyertek kiképzést. Így alakulhatott ki a temető mozgalmas központi téregyüttese, mely a szabadtéri ravatalozások céljait szolgálja.

H. P.

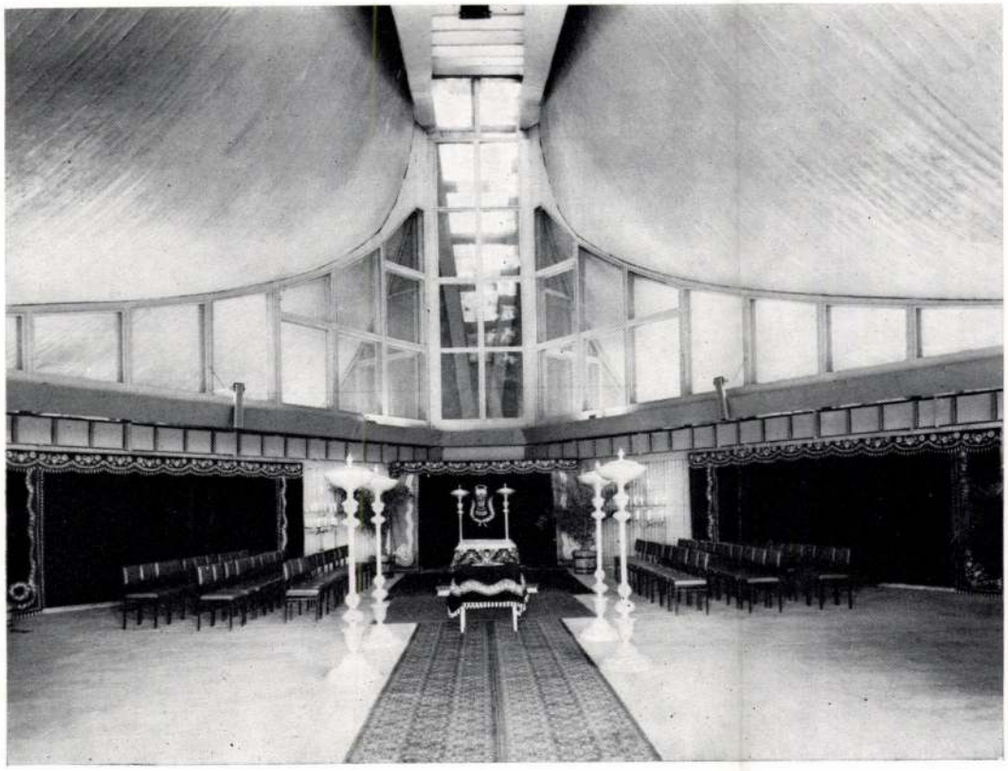

Kultúra és művelődés háza, Dunajská Streda (Dunaszerdahely)

1. Főhomlokzat részlete
2. Földszinti alaprajz
   1. Belépő rész. 2. Látogatók ruhatára. 3. Esztrádterem. 4. Ülésterem. 5. Ülésterem. 6. Kisszalon. 7. Az étterem belépőcsarnoka. 8. Étterem ruhatára. 9. Étterem. 10. Nyári terasz. 11. Információs központ. 12. Pénztár. 13. Konyhaszemélyzet napi helysége. 14. Inspiciens. 15. Iroda. 16. Folyosó
3. I. emeleti alaprajz
   1. Foyer folyosó. 2. Moziterem. 3. Esztrádterem balkonja. 4. Kiállítósterem. 5. Festő műterem. 6. Szobrász műterem. 7. Filatelisták. 8. Irodalmi-dramatikus kör. 9. Sakkozók. 10. Természettudományi kör. 11. Tanfolyami tevékenység. 12. Zenekör. 13. Tánckör. 14. Folyosó. 15. Lépcsőház, folyosó. 16. Színészek ruhatára, klub. 17. Színészek ruhatára, klub
4. Főhomlokzat
5. II. emeleti alaprajz
   1. Foyer és folyosó. 2. Katalógusok. 3. Felnőttek szobapolcai. 4. Felnőttek folyóiratolvasója. 5. Kutatószoba. 6. Ifjúsági szabadpolcok. 7. Női W. C. 8. Férfi W. C. 9. Folyosó. 10. Iroda. 11. Titkárság. 12. Vezető. 13. Iroda. 14. Bibliográfia. 15. Könyvraktár. 16. Lemeztár. 17. Folyosó. 18. Zenei stúdió. 19. Fotókamra. 20. Folyosó, lépcsőház. 21. Férfi W. C.-előtér. 22. Férfi W. C. 23. Takarító eszk. tároló. 24. Öntöde. 25. Akkutöltő. 26. Hűtőgépház. 27. Rotációs papír raktár. 28. Lapnyomda. 29. Postások. 30. Porta-rendészet. 31. Expediáló. 32. Hulladéktároló. 33. Készáru raktár. 34. Kötészeti kézi raktár. 35. Kötészeti művezető iroda. 36. TMK. 37. Közlekedő. 38. Zsilip. 39. Üzemanyag-tároló. 40. Alkatrész és szerszámraktár. 41. Hegesztő. 42. Papírraktár. 43. Gépterem és kötészet. 44. Festékező henger és festéktároló. 45. Iroda. 46. Hőközpont. 47. Közlekedő. 48. Közlekedő. 49. Étkező. 50. Férfi W. C.-előtér. 51. Férfi W. C. 52. Női W. C. 53. Átjáró. 54. Rendelésfelvétel. 55. Pénztár. 56. Előtér. 57. Kereskedelmi osztály. 58. Előcsarnok. 59. Szélfogó. 60. Porta. 61. Gyártáselőkészítés. 62. Előtér. 63. Üzemvezetői iroda. 64. Accu. 65. Telefonközpont. 66. Átjáró. 67. Kukatároló. 68. Kerékpártároló
6. Homlokzatrészlet

1. Détail de la façade principale
2. Schéma du rez-de-chaussée
3. Schéma du premier étage
4. Façade principale
5. Schéma du IIe étage
6. Détail de façade

Tervezők: Jozef Sliž, Eva Grébertová, Alexander Braxatoris (Stavoprojekt — Bratislava)

Beépített térfogat: 35 000 lm³

Férőhelyek száma: 1020 fő

A Csallóköz mezőgazdasági területe Csehszlovákia felszabadulása előtt kulturális szempontból Szlovákia perifériájához tartozott. A szocializmus építésének időszakában az életmód és a lakosság életstílusának változásai nemcsak új lakások, új ipari és mezőgazdasági üzemek építését igénylik, hanem több jelentős architektonikus létesítmény megvalósítását is. Ezek közé tartozik a dunaszerdahelyi kultúra és művelődés háza, amelyet 1979-ben a Szlovák Építészek szövetségének díjával jutalmaztak.

Dunajská Streda (Dunaszerdahely) — az egykor elmaradott mezőgazdasági városka a jelenben a teljes átépítés korszakát éli. Az új városcentrum építése keretében alakították ki a kultúra és

1

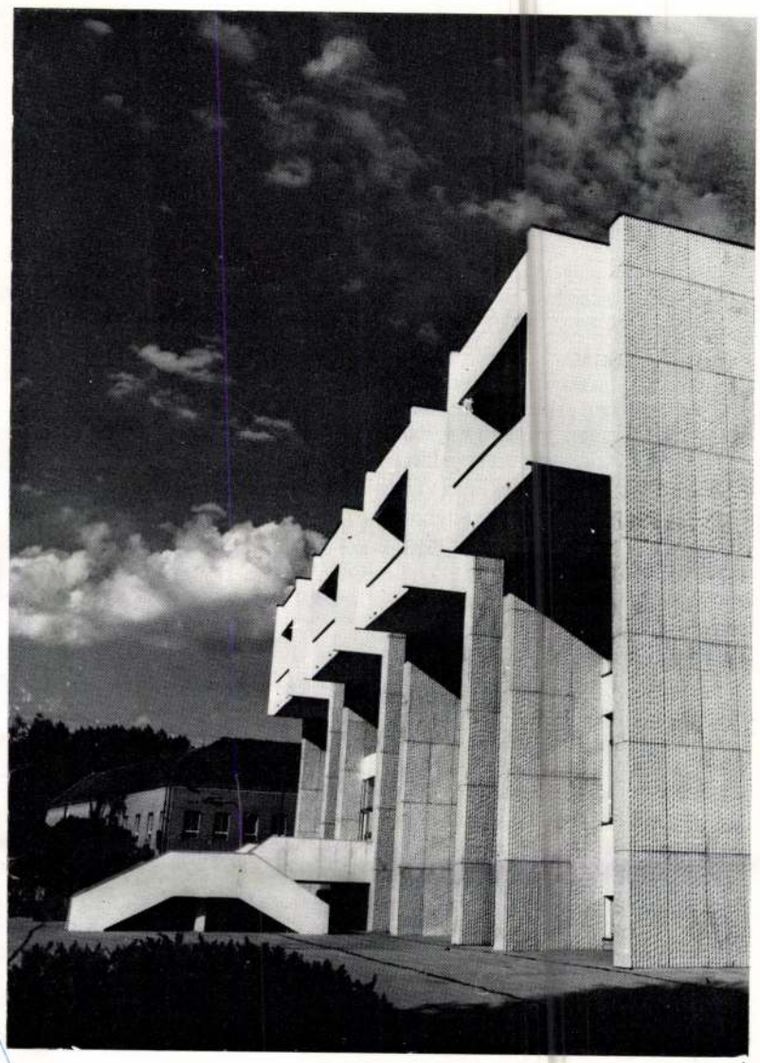

2

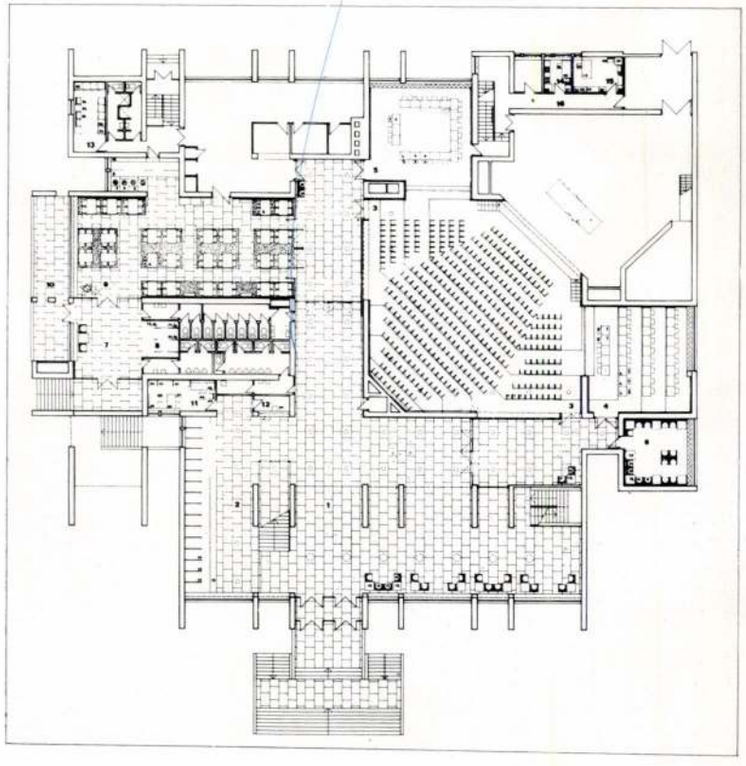

3

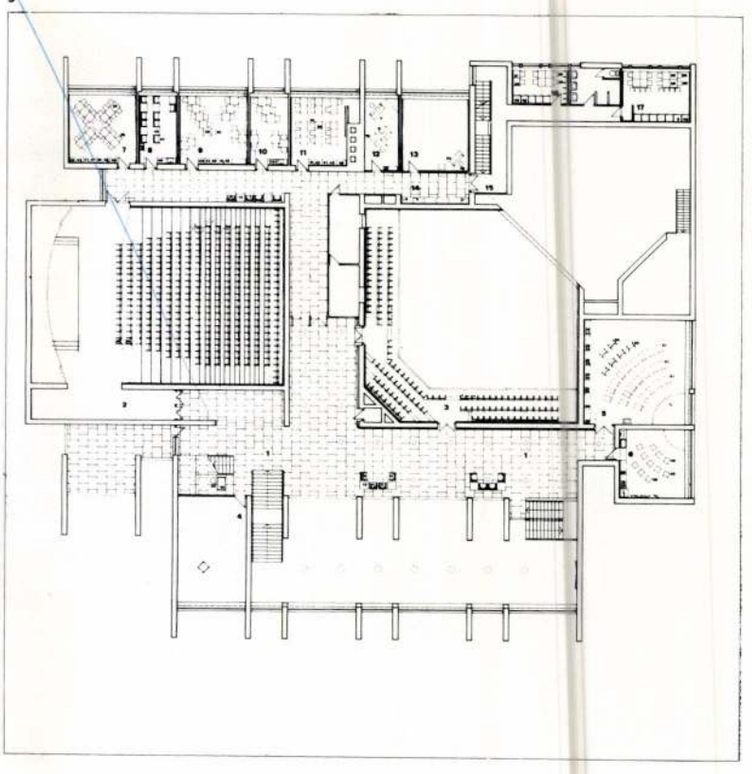

M.D.K.

Heckenast Péter épitész

Miskolc. Kilián-Déli lakótelep, /kohósalak közép-blokkos lakóépületek / beépitési terve

Magyar Épitőművészet 1962 /5. 61. l.

M.D.K.

Heckenast Péter építész

Miskolci T.V.

Miskolc Avas városrész beépitési terve

Társtervező: Horváth István

Magyar Építőművészet 1967/6. 24-25.l.

Heckenast Péter, [építén :] MDK

Irányításával elkészítették az új miskolci városnegyed tervét.

— : Hit

6

ESTI HIRLAP, Bu. 1966. ápr. 12.

07

MDK

Heckenast Péter, építén

Heckenast Péter Ybl-díjas építén és Horváth István jöméznök irányításával dolgozták ki a miskolci városrendezési tervet.

– : Harmincemeletes óriás házak az Avason

13

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967. júl. 2.

M.D.K.

Heckenast Péter épitész

MISKOLCI TERV. vV./

1964-ben az Ybl díj III fokozatával kitüntetve

A miskolci Kilián-lakótelep déli részének városépitési tervéért

Magyar Építömüvészet 1964 / 4. 13. l.

Heckenast Péter építész MDK

A III. 4.-i kapta

—: Átadták az idei Ybl-díjakat 9.1.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. ápr. 3.

Hechenast Peter

épitéon

M.D.K.

1964-ben az Jbl díj III.

fokozatát nyerte el.

—: Hírek

Művészet, 1964. junius - 14 kp

Heckenast Péter, I]

L. Dézsi János

20-21

Kerepesi F. Északtev - A nagy kreszó vál...

Magyar Építőművészet Bp. 1983 83/4

Heckenast, Samuel

ötvös 1816–1826

Sopron

l.

Csatsoproniötv

19. l.

Heckenast Sámuel

ötvös

Sopron

1816. pil. 3.

volgáreskü

Hází

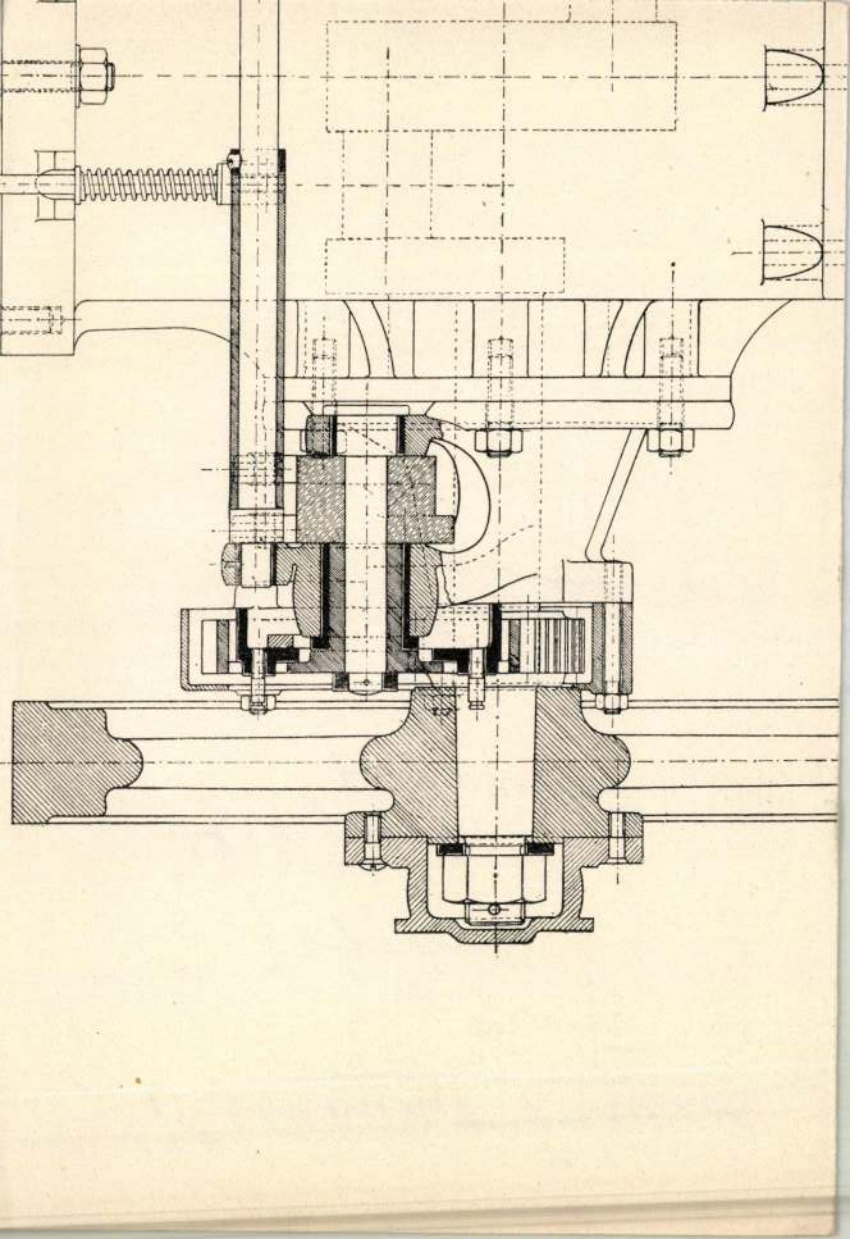

Hekenast Sámuel

ötvös

1816 jul. 3 1828 Sopron

Magyarországi ötvösök 36 l.

4489. (Wenk Albert):
Sz. Bühlben 1863-ban.

Délután a Rivierán.

Lenyugvó nap világításá
sziklás tengerpartot, a melyen a
a sziklákon és arról lejtő
bolt felhőkön. Jelzése alól jobbra

Vászon, mér. 52:77.8 cm.
Gróf Andrássy Dénes hagyománya 19
gyar Nemz. Muzeum örökletéte (138
23-án (2046-913).-- Bejelentetett

Heckenauer L.

Heckenauer, Leonhard, réz metsző

Mur. és Kut. Ért. III. 40. 37

Heckenauer

L. ~~Heckenauer:~~ 11788

T. József.

Egész alakban, trónuson ülve, koronával és hermelines palást ban van ábrázolva. Előtte jobbról Hungária látható, ki a két szárnyas szermektől is tartott és Magyarországot feltüntető térképre mutat. Körülötte pedig hódoló alakok s testőrök csoportosulnak az oszlopos csarnokban. Jelzése

alól balra: Johann Degller delin

s jobbra: Leonhard Heckenauer sculps. Aug. Vind.

Rézmetszet, méretei 25·5 : 16·8 cm.

Ltn. 14315

Szakl. 243-914

510-914-183

Ka 2.

Heckenauer, Leonhard

rezin

I. Lipot Király arch.

l.

Harsányi

23 l.

Heckenauer Leonhard
vern.

I. József Eiráz
arckép

l.

Harsányi

26 l.

Heckengarten Péter

szobrász és rézmetsző
Besztercebányáról,
1803-ban 25 éves
– 25

8

Heckengarten Péter, szobrász és rézmetsző, Besztercebányáról, 25 éves korában, 1803 nov. 21-én iratkozott be.

lása Fleischer Béla 50. l.

Heckenast Daniel

Hecker Artur

MDK

"S támada nagy kiáltás Egyptomban", olf.

Műcsarnok 1901, tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Hecker J.

Népopera, é.n.

Műcsarnok 1960. Magyar plakát-történeti kiáll.

Hecker J.

MNK

"Népopera" é.n.

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960. 24.1.

MDK

Hecker J.

Népopera

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. 1960. Mücs.

MDK

Hecker J.

Népopera. é.n., 93x49.5 MNG 58.95

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 24.1.

Hecker József

szolvász

4 reál, 6 iparr.

Makrajzi ort.

4 hónap jeles

Tanár Prenoszil S.

Iparrajziskola 1907

Magyarország legnagyobb paplangyára
Nagy aranyéremmel kitüntetve

TEHEL ÉS TUSCHÁK

PAPLANGYÁR

VIII., GYULAI PÁL UCCA 16

A Rókus kórház mellett Kőfaragó ucca sarok.

TELEFÓN: 1—325—77.

RÉGI DUNNÁBÓL 24 ÓRA ALATT
GYÖNYÖRŰ PEHELY PAPLANT
KÉSZITÜNK.

PAPLAN TISZTITÁS
TOLL TISZTITÁS ÉS ELADÁS.

KÜLÖNLEGES VATTA, GYAPJU ÉS PEHELYPAPLANOK MŰVÉSZI KIVITELBEN.

D Hecker József

Nobrán

1903–4.

Éimisk 1930. 84. l.

Viselet.

Lándzsás horvát gy

A jobbra néző horvát kat
teljes fegyverzetet visel. A
folyóval. Felirata:

CROATE ARME DE IA

legalól: A Paris Ches Mde
vis a vis le p

Szines rm., mér. a rl.

Szn. 44-9
686-902

Ø

Heckl István

budai könyvárus

l.

Ballagi Aladár

Buda és Pest a világ-
irodalomban. 1473 —

1711. I r. 105. l.

Bp. 1925 107. l. képpel.

109. l.

115. l képpel

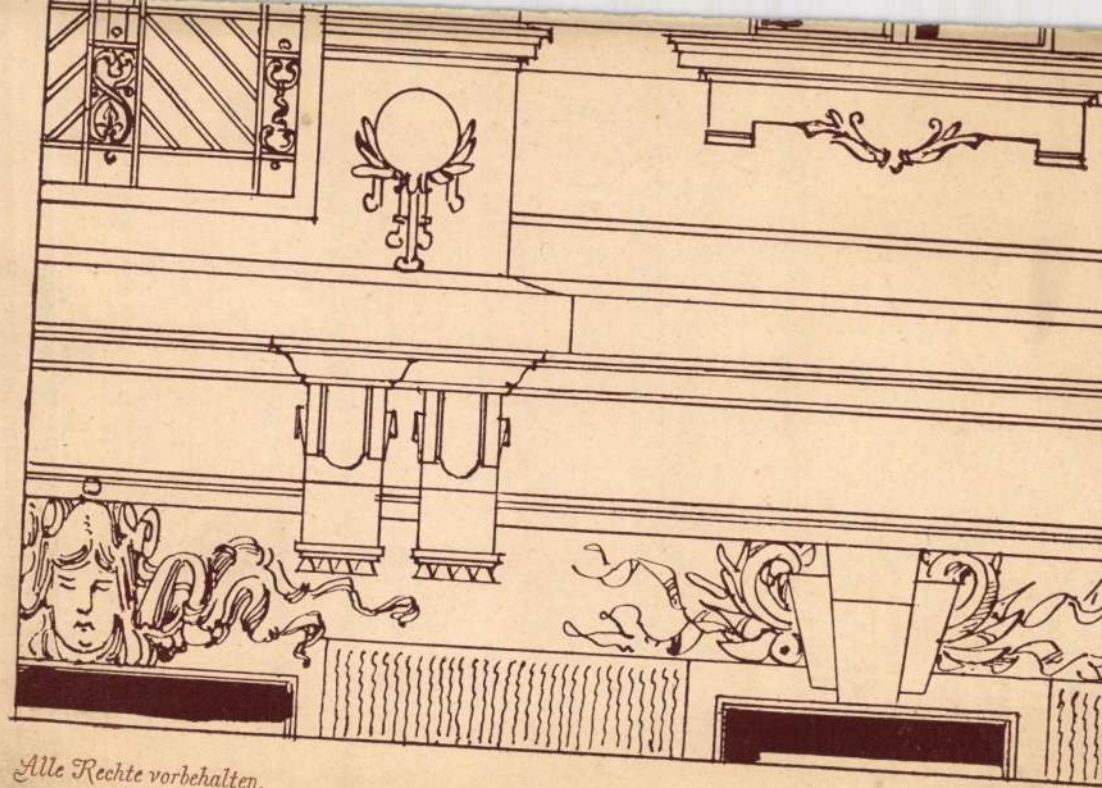

Alle Rechte vorbehalten.

Heckler Antal

l.

Léger Antal

Fejérmegyei és Székesfehérvári Múzeum-
egyesület V. 200.

— Történelmi és Régészeti Egylet
V. 200.

Heckmann Ecole, f.

l. Herendi [illegible]

Nagy Zsigmond

Cas 1
2

Vas. Vp 1907.
969 l

HECKMANN JÁNOS, asztalosmester

Pesti asztalos kontár volt 1828-ban.-Terézvárosi lakos.-Helyrajzi szám: 438.-Összeirási szám: 1206.- 47.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban
39.old.

Az Iparmüv.M.z.Hopp Ferenc Múz.Évkönyve. XIII. 1970.
Bp. 1971.

Heckmann Károly mérnök

Nagyvárad állandó szinház épületére tervezett munkáját a bizottság elfogadta kivitelezésre, -közli a Budapesti hirvivő c. rovat.

Családi Kör. Bp. 1866. ápr. 8. 14. sz.
333. lap

Heckmann Károly

nagy váradi mérnök tervei
szerint építettek a nagy-
váradi állandó szabadság

1866. után

Vas. Vp 1866. 168 l

Heckmann Károly épitész az 1860-as évben Nagyváradon. H. készitette a nagyváradi állandó szinház tervét, melyet 1866. fogadtak el kivitelre. (Vas. Ujs. 1866 168. l.)

Heczendorfer

bécsi festő

festette a pesti szervitak
templomának főoltárképét
1740 ben.

Rupp Jakab: Buda-
Pest és környékének
helyrajzi tört. Pest
1868. 254. l.

MDK

Heczendorfer László, [iparművész]

A kiállított kútárok
egyik tervezője.

– : Lőrinci ülőkútor 6

Népszabadság, Bp. 1969. dec. 6.

Heczenbergfer László
belügyminiszter

Munkácsy díjat kapott 1968-ban

Új művészeti díjasok
Dunántúli Napló 1968 IV. 4. 9.

Heczendorfer László

Modul 69 elnevezésű szobájának fotelét magyon lerontották az áttervezéssel.

Filep István: Magyar bútor a BNV-n. – Ipari Művészet, 1968. 4. sz., 18. l.

Hoczendorfer László

Legjelentősebb munkái: Róba, Csrbánc, Pécs, Hajduság, Debrecen, Csillag, Napfény, Velence, Bástya, Modul-69, Dominó, Marika butorcsoportok tervezése.

Magyar Képzőművészek Szövetsége belsőépítész szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970

151

Heczendorfer László

Szobabelső fotója (kivitelező: Budapesti Kárpitos és Díszítő KTSz).

Ipari Művészet, 1968. 3. sz., 7. l.

Heczendorfer László

Munkácsy díjas. Született Cegléden 1933-ban. 1957-ben végezte el az Iparművészeti Főiskolát, mestere Hornicsek László volt.

Magyar Képzőművészek Szövetsége belsőépítész szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970

Heczendorfer László

A Miniszterlandes, a KGST-palota magyar képviselete; a makói, a hajdúböszörményi, a balassagyarmati, a salgótarjáni Tanácsházak mobil berendezése.

Magyar képzőművészek Szövetsége belsőépítész szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970.

1.50

Heczendorfer László

Pályazatokon első díjat nyert: Világítótestek (1960), Debreceni Tudományos Egyesület (1962), OKISZ lakásbútor (1963), Szállodabútor (1964).

Magyar Képzőművészek Szövetsége belsőépítész szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970

Heczendorfer László

Házgyári berendezések (1966), OKISZ lakásbútor (1969). Év legszebb terméke díjak: 1961, 1962, 1966-ban. Egyedi bútorok kézi-tésével is foglalkozik.

Magyar Képzőművészek Szövetsége belsőépítész szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970

151

Heczendorfer László

Banna Lajossal ülőbútorokat tervezett. Az Iparművészeti Tanács és az ARTEX pályázatán az együtt első díjat kapták.

Ipari Művészet, 1971. 4. sz. 34. l.

Heczenbolzer László

Az Ipari Művészeti Tanács és az Építésügyi Minisztérium által meghirdetett és a házgyári és egyéb kisméretű mobil bútorok kialakítására kiírt országos tervpályázaton H. L., Palócz S. pályaműve, valamint Horniacek Klára és Moess Tibor közös pályaműve 18.000 Ft-os díjban részesült.

Ipari Művészet, 1966. 2-3. sz., 73. l.

Heczendorfer László bútorterrező

neve emlitve

„Két bútor ziellítés"

Magyar Manszet 1968 okt. 3

Heczendorfer Lánló

belvőépítész

Új Munkácsy-díj az (III. fokozat)

P.G.: Müvészek ünnepe

Magyar Nemzet 1968. ápr.13.4.o.

[54] Vidor Dezső: Id. kézirat. V. füzet 31. l.
[55] Vidor Dezső: Id. kézirat. VI. füzet 140 l.
[56] Siklóssy László: Hogyan épült Budapest? Budapest. 1931. 135. l.
[57] Esti Ujság. 1941 január 22-i sz.
[58] A M. Kir. Operaház 1884—1909. Budapest. 1909. 9. l.
[59] Siklóssy: Id. m. 184 l.
[60] Magyar Művészet. 1925. 138. l. Ybl Ervin: „Ybl Miklós operaháza" c. cikke. Az itt közölt különböző tervek felvételeit dr. lovag Ybl Ervin min. tanácsos, egyet. c. rk. tanár úr szíves engedelmével közlöm, aki először publikálta azokat. „Magyar Művészet" 1925. és 1926.-i évf. Uj felvétel a 4. sz. terv.
[61] Magyar Művészet. 1925. 140. l. Id cikk.
[62] Magyar Művészet. 1925. 141. l. Id. cikk.
[63] Szuchy Tibor: Liptóújvári Stróbl Alajos. Budapest. 1941. 10. l.
[64] Vasárnapi Ujság. 1884 szeptember 28-i sz.
[65] A 30 mázsa súlyú csillár Mainzban készült, 12.000 forintba került s 500 lánggal szór világosságot. Míg nem volt villanyvilágítás, a páholysorok közt ünnepélyes alkalmakkor gázlámpák égtek. Vasárnapi Ujság. 1884 szeptember 28-i sz.
[66] Ybl: Lotz Károly élete és művészete. Budapest. 1938. 207—209 l.
[67] Ybl: Id. m. 224. l.

[10] Hammitzsch Martin: Der moderne Theaterbau. Berlin. 1906. 35. l.
[11] Hammitzsch: Id. m. 47. l.
[12] Hamann Richard: Geschichte der Kunst. Berlin. 1935. 641. l.
[13] Hammitzsch: Id. m. 145. l.
[14] Thieme—Becker: Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler. Leipzig. 1909. III. 597. l.
[15] Vidor Dezső: A magy. kir. Operaház története. Kézirat. I. füzet. 2. a. l.
[16] Rédey Tivadar: A Nemzeti Szinház története. Budapest. 1937. 16. l.
[17] Athaeneum. 1837. augusztus 6-i sz.
[18] Rédey: Id. m. 179. l.
[19] Fővárosi Lapok. 1870 január 5-i sz.
[20] Fővárosi Lapok. 1871 március 9-i sz.
[21] Rédey: Id. m. 379. l.
[22] Budapesti Közlöny. 1872 március 30-i sz.
[23] Ellenőr. 1872 augusztus 13-i sz.
[24] Ellenőr. 1872 szeptember 3-i sz.
[25] Ellenőr 1872 szeptember 7-i sz.
[26] Fővárosi Lapok. 1873 február 21.i sz.-ban „Egy szinházi hivatalos könyv" c. tárcacikk.
[27] Belügyminiszteri leirat. 1251/1873. sz.
[28] Vidor: Id. kézirat. II. füzet 65. l.
[29] A M. Kir. Belügyminiszter 43026/1873. sz. leirata.

Ø

Hecksch Zsigmond

szobrászsegéd

6 elemi, 3 iparr.

3 hónap, jeles eredm.

Tanár Vasadi Ferenc

Iparrajziskola 1896

Hekrch Zsigmond

rajztanár-segéd

8 hónap, jó eredm.

Ipari rajziskola 1894

Tanár Vasadi Ferenc

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Heksch Zsigmond

szobrászsegéd

10 hónap. jeles erdm.

6 elemi, iparrajz.

Tanár Vasadi Ferenc

Iparrajziskola 1895

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

PÜSKÁS IMRE
BARKÁS

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Hecksch Zsigmond
szobrász seged
jeles eredm.

Iparrajziskola
1897

Hecksch Zsigmond

nobrászegéd

6 el. 6 iparr.

jeles eredm. 1 hónap

Iparrajziskola 1898

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Heksch Zsigmond

nebrisszegéd

2 hónapot töltött az iskolában jeles eredménnyel.

6 elemi, 3 iparisk, 1 iparrajz

Tanára Vasadi Ferenc –

Iparrajzisk. 1893.

567

571

Hecrendorfer László

belső építész

1933 okt. 4 Ceglád

Ygr. Főisk. 1957

Faipari mártásterverő

HEDER aranyozó XIX. szd. MDK.

Ybl Ervin: A budai várpalota helyreállítása a XIX. szd. derekán. Tanulmányok Bp. múltjából. 1956. XI. kat. 317. l.

Heczendorfer László

A lap 1973/3.sz. 6. o-án közölt két felvétel közös oláírása helyesen: Bodnár János terve (szekszényzor Heczendorfer László, Bodnár János és 1. Gyáregység munkája; BUBIV).

Ipari Művészet; 1973/4.sz. 31. l.

Heczendorfer Kásiló

belső éjitén

A Palermo-együttes-lesvenője.

Bars: Otthon: 1972

Vök hapja, 1971. azt - 44 szám

Hecrendorfer László
belsőépítész

Méltatás

Osvát Katalin: Építsunk szobabútort.
Nők Lapja, 1968. okt. - 43 szám

Heczendorfer Hanló, [belsőépítész]

Díjat nyert.

— : Korszerű, szép, de még drága bútorok a
házgyári lakásokba 9.

Népszabadság, Bp. 1972. szept. 30.

Heczendorfer László

Az orsz. bútorterpályázaton a II. kategóriában (közgyári lakások berendezésére alkalmas bútorcsalád kifejlesztése) II. díjat (25.000 Ft.) nyert.

Botka Zoltán: Orsz. bútorterpályázat 1973; Ipari Művészet, 1973/3. sz. 16. l.

Herczeghalmi László

Lakásberendezési tárgy („Otthon '73"); kivitelezte a Cerda.

Ipari Művészet, 1973/3.02. 9. l.

Heczendorfer Lianló
belsőépítés

Méltatás.

Bokor József: Tervezés és társadalmi igény.
Műrészet, 1975. magus - 14 oldal.

MDK

Herczendorfer László (iparművész)

Terve nyerte az OKISZ és az Iparművészeti Tanács korszerű bútorok tervezésére nemrégiben rendezett pályázatának első díját. A tervet 7000 forinttal jutalmazták. (repr.)

Körbe-körbe.
Bemutatjuk a díjnyertes bútorok tervrajzát.
Ország-Világ, Bp. 1961. 11. sz. (17. l.)

HECZENDORFER

1021

1974.IX.18.Kossuth 16.2o Gné /57/

A BNV-ről jelentjük

Kapcsoljuk az A pavilont. Riporter Kondor Katalin.

- A látványosság vonzó. Az őszi Budapesti Nemzetközi Vásáron csak a fogyasztási cikkeket állitják most ki, ezt kinálják a látogatóknak, az áruknak ez a köre pedig kétségtelenül sokkal szemet gyönyörködtetőbb a nagyközönség számára, mint mondjuk a gyári termelő gépeké. Valaki azt a cimet adta ennek az őszi vásárnak, hogy életünk második 8 órája. Ezt a második nyolcat pedig általában jobban szeretjük valamennyien, nem csoda, hogy a közönség érdeklődése nagyobb most, mint tavasszal. Most is nagyon nagy a sürgés forgás ebben a pavilonban szól a zene is, husz perc alatt én nem tudok arra vállalkozni, hogy végig kalauzoljam a hallgatót a vásárvásroban, a közvetitésünk szinhelyéül ezért a legnagyobb csarnokot, az A pavilont választottuk, amely az otthon, öltözködés és nemzeti kiállitások cimet viseli. A bőség szinte megzavarja az érdeklődőket, itt tolag mindig a legtöbb ember. Egy kicsit a véletlenre bizza magát a látogató, ki mit vesz észre ebből a kiállitásból. Arra tehát nem vállalkozhatom én sem, hogy mindent bemutassak, ami ebben a pavilonban látható, nemcsak az idő rövidsége miatt, hanem azért sem, mert félő, hogy szavakkal nem tudnám eléggé szemléletesen érzékeltetni, milyenek is a kiállitott termékek. ÓEzért aztán megpróbálunk kicsit a látszat mögé nézni mostani beszélgetésünkben, amelynek a résztvevői a Győri Butorgyártól az igazgató Lovász László, és a Markentinges Matusz Károly, a Kézműipari Vállalattól Borsányi György igazgató, a Duna Cipőgyártól pedig Kisfazekas Pál áruforgalmi főosztályvezető. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk most, hogy aki közülünk nem szakembere az egyik iparágnak az viszont feltétlenül fogyasztója annak. Tehát a másik által előállitott terméknek, ugyhogy a témák senkitől sem lehetnek idegenek, hiszen mindenki öltözködik, cipőt visel és lehetőség szerint bebutorozza a lakását. Kezdjük talán mindjárt itt. Hogyha jól tudom kb lo éve dolgoznak a házgyáraink. Végre egy gyár a Kardo Győri Butorgyár, amely figyelembe vette nemcsak méretben, hanem lehetőségben is ezeknek a lakásoknak a kivánalmait, hiszen ezek az élénk szinü, egyszerü vonalvezetésü butorok, amik azt hiszem, hogy valamennyien itt megcsodáltunk, mégis olyan ötletesek, és ezt ugy reklámozzák, hogy a házgyárak lakásaiba vannak tervezve kimondottan. Hogyan született meg ez a gondolat Győrben?

- A Kardo Butorgyár évek óta foglalkozik eljegyezte magát a házgyári lakások gondjával. Közrejátszott ebben talán az is,

hogy a jól működő házgyár évente 4 ezer lakást ad át Győrben és környékén, és Győrben, ahol a butorok 5o %-a az elmult években Firentze és Rába lakószobákból tevődött össze, az országosnál sokkal hamarabb találkoztunk az uj követelménnyel, hogy hogyan berendezni az uj házgyári lakásokat, Három éven keresztül megfeszitett munkát végeztünk. Kiváló tervezők komoly munkát végeztek. Elsősorban Heczendorfer László Munkácsy-dijas iparművész, aki az uj programot kialakitotta. Mégis 1973-ban az Opál programban öltött talán először testet e uj lakberendezési követelménynek a megközelitése. Azóta ezek a termékek garnitúrában is és elemes előjegyzésben is elsősorban egyenlőre csak a Domus Áruházakban, és a Butorgyár győri Butorboltjában nagy sikerrel szerepelnek.

- Ne haragudjon, hogy közbevágok, azt hiszem, hogy mégis csak szerepelnek, de azért nem kaphatók, mi az oka annak, hiszen Önt ugy emlegetik, mint nagyon jó butoripari szakembert. Vajon mi az oka annak, hogy a vásárokon láthatók csak a szép butorok a boltokban pedig még mindig szegényes a választék. Vagy még konkrétabban kérdezve, ezek a szines, nagyon szép butorok, amelyeket itt az Önök kiállitásán látni, hol látható majd valamelyik boltban vagy bemutató teremben, ugy hogy én meg is vehessem.

- Örömmel mondhatom azt, hogy az Opel garniturák több mint 2o milliós megrendelése a vállalat által 1975-ben kielégitésre kerül. Mi ujat keresünk most. Ennek a bázisán rájöttünk arra, hogy a házgyári lakások egészen uj berendezést igényelnek. A háron 4o-es keskeny, 5.2o hosszu szobák önmagukban is bizonyos s ikátort jelentenek. Sokszor többen is laknak benne, mint ahogyan azt tervezték. Rá kell arra jönni, hogy a Firenzének a Rábának a betevése leszükiti a teret. Ezért kellett azzal foglalkoznunk, hogy bár közelitettünk a problémához mégis generál egészen merészen uj megoldásban kell keresni a megoldást abban hogy egyrészt tegyük lehetővé a vásárló részére, aki alacsonyan akarja, de nem a föld felszinén, hogy jól kihasználható legyen a tér, bebutorozni a lakását, az egy 13o-as elemmel tudja például a házgyári lakásnak a hosszu falát berendezni és ugyanakkor a fölötte lévő tér megmarad szabadon, képek, grafikák, vagy saját hobby elképzelésének a berendezésére, ugyanakkor viszont ennek a duplájával, aki magasan akarja berendezni pont a mennyezetig 26o-ig, egymásra forditásából ezeknek a szekrény elemeknek teljes gardrobszerü berendezést adunk.

- Na most ez azt jelenti, mint ahogy itt is látjuk, hogy variálhatók ezek a butorok, mégpedig nagyon ötletesen variálhatók.

De például azt hiszem, hogy nagyon sok embert elkedvetlenit az, hogy csak garniturában kaphatók ezek a butorok, mert hogyha az ember jobban szeretne egyedi darabot vásárolni, én például csak ezt az asztalt akron megvenni, akkor a gyár erre csak azt tudja mondani, hogy garniturában kapható.

- Ez részben igaz. Már az Opál elemeknél a technológia megválasztásánál az erezett nyomásnál az vezérelt bennünket, hogy olyan technológiát alkalmazzunk, hogy elemekben is árusithassuk. Közel 7 millió forint értékben adunk 1975-ben elemekben árusitható butort. A szines megoldások is éppen azt a célt szolgálják, hogy mivel a természetes furnérnak, természetes megjelenésében a szineltérése nehezen egyeztethető össze különböző elemek szerinti vásárlásokhoz, a szinezés az kinálja azt a lehetőséget, hogy elemekben való gyártás és forgalmazás sokkal inkább megvalósitható, mint a natur megjelenitésben. Ezt a tervező is Harnóczi Margit lakberendező is látta és ezért éppen a fejlődés meggyorsitása érdekében, választotta a kissé hát merész fekete zöld szinárnyalatot, természetesen ez persze nem jelenti azt, hogy csak ezekben a szinekben lehet gondolkozni.

- Nyilván, hogy több szinre festhetők ezek a butorok és ezt esetleg el lehetne érni ugy is, hogy nyers szinben eladom és házilag megfesten.

- Ezt a lehetőséget is kinálja, mert hiszen a vállalatok nyers szinben ugyan azzal az alapanyaggal furnér boritással eltudják készitteni, véleményünk szerint rövid idő alatt a magyar vegyipar fel tud készülni arra, hogy ilyen festékeket forgalmazzon, hiszen például az általunk alkalmazott szines pácokat a Tiszai Vegyi Kombinát gyártotta. Tehát hazai gyártásuak anyagok.

- Na most a marketingestől kérdezem, hogy vajon ezek a butorok kaphatóak lesznek-e mondjuk 75-be, hogy ne tegyek tul merész kérdéseket fel?

- Mindent megteszünk annak érdekében, hogy ezek a butorok a kereskedelembe kerüljenek,

- Ez mit takar ez a kifejezés, hogy mindent megteszünk.

- A közvetlen partnerünkkel, a Butorértékesitő Vállalattal már tárgyaltunk erről, és egy kis mennyiségre kötünk is szerződést hogy jövő évbe ezek a butorok az üzletekbe kerüljenek. Viszont

az a kérésünk, hogy a közvetlen kereskedelmi partnerünknek a kereskedelmi partnerei is hozzák forgalomba ezt a butort, azáz a ni közvetett partnereink, iparcikk kiskereskedelmi vállalatok. Nagyon sok iparcikk kiskereskedelmi vállalatnak a képviselői, vezetői látogattak el a kiállitásunkra, és megmondjuk őszintén nagyon szélsőséges vélemények alakultak ki, van akinek tetszett, van akinek nem, minden esetre a nem azt ugy érezzük az 5o és az 55 év feletti korosztály. Nagyon szeretnénk, hogyha a kereskedőkkel együtt fiatalabb generáció is felkeresné a kiállitásunkat, megnézné a termékeinket, mert reméljük, hogy nagyon nagy piaca van ezeknek a termékeknek, hisz ha megnézzük a társ területeket, például tapétában rendkivül nagy az előrehaladás, Szőnyegben és egyébben, ehhez nagyon fontos volt, hogy a butor is egy divat szerinti előrehaladást érjen el.

- Igen és itt pédig azt hiszem, hogy maguknak nagyon nagy partnerük lehet a kereskedelem. Nagyon régi gond az, hogy a gyárak azt mondják, hogy a kereskedelem nem rendel. Én azt hiszem, hogy mindenki unja már ezt a megfogalmazást, éppen ezért ideje volna pontot tenni ennek a vitának a végére is. Főként azért, hogy a fogyasztó ne károsodjon és elsősorban akiért ez a vásár van a fogyasztóért az ne károsodjon. Én nem akaron bántani a boltvezetőket, de ugye Önökhöz és ez most vonatkozik mind a cipőre, mind a ruhára, és a butorra, elmennek a boltvezetők, hogy rendeljenek és lehet, hogy észre sem veszik, hogy olyan árukat, amelyeket én például és nagyon sok fiatal biztos hogy megvenne, nem vesz, elmegy mellette. Azért, mert más az izlése, mert más korosztályhoz tartozik. És ez még csak hibájuknak sem róható fel, hiszen a boltban, ahol ők nap mint nap dolgóznak, valóságos igényeket tulajdonképpen nem tudnak felmérni. Nem tudnak felmérni azért, mert a vevő többnyire aztkéri, amit a kirakatban, vagy a butorbolt belső terében lát. Na most nyilvánvaló, hogy egy vevő nem fogja azt mondani a boltvezetőnek, hogy kérem szépen én 1974-ben a Budapesti Nemzetközi Vásáron láttam ezt és ezt a butort és énneken ez kell, nem fogja azért, mert nálunk nem olyan bensőséges a boltvezetők és vásárlók kapcsolata, hogy a boltban a nagy tumultus és a kevés idő miatt arrá is jusson idő, hogy ugye ilyen beszélgetések kialakuljanak. Tehát tulajdonképpen az lenne jó, hogyha a gyárak és a közönség között közvetlen kapcsolat teremtődne meg.

- Ezért vállalkoztunk a BNV-n erre a kiállitásra. T.i. könnyü abban dönteni, ami biztos sikerrel kecsegtet. Az uj keresés ez a legszebb vállalkozás. De örömmel jelenthetem a Butorértékesitő Vállalat ezekre a butorokra bejelentette az igényét, és

Kardo Butorgyár azon lesz, hogy az elkövetkező 1-2 évben ezen igényekkel párhuzamosan a gyártásban legalább is az akkor majd megfelelő divatszineknek a gyártásban biztositsa a keresletet.

- Például mi történne akkor, hogyha itt a Vásáron prospektusokkal tájékoztatnák a vevőt, természetesen ebben a prospektusban benne lennének az árak is, négpedig komoly és nem változó árak, hogy ennek alapján megrendelhetnék a vevők, közvetlenül a gyártól, vagy a vállalattól az árukat és igy nem volna kockázatos a gyártás, hiszen azt hiszem, hogy minden nagy vállalat, minden nagy gyár attól fél, hogy olyan kockázatot vállal amibe aztán végül belebukik. Tehát mi lenne, hogyha ilyen közvetlen kapcsolatot létesitene mondjuk a Duna Cipőgyár a fogyasztóival?

- Van erre példa a Lenin körúton a Fővárosi Cipőbolt Kereskedelmi Vállalat közösen üzemeltetünk mi egy nagy cipőboltot a Madách Szinházzal szemben. Ennek a boltnak az üzemeltetése jól példázza azt amit tetszett emliteni, hogy vevő közelbe kerülni nagyon hasznos, tanácsos és előnyös a gyártó vállalatnak. Például a vásáron kiállitott modelljeink ebben a pillanatban hát legalább is jellegében, ha pontosan felsőrészt megjelenésében nem is az, de jellegében tipusában az a cipő, ami itt a vásáron található az a Lenin körúti boltban jelenleg megvásárolható.

- Persze az is egy kicsit nézesmadzag, hogy a vásárlók orra előtt, hogyha mondjuk szinében meg anyagában nem is, de jellegében azért mondjuk egy cipőnél nagyon fontos az is, hogy milyen szinü és milyen bőrből készül az a cipő. Tehát én arra gondolok, hogy ugyan azok a termékek, amik itt a vásáron láthatók és amire tegnap például a maguk kiállító területe előtt megjegyezte egy asszony, aki pedig azt hiszem, hogy nem tartozott pont a legdivatosabb öltözködők közé, inkább olyan paraszt néniként nézte, nagyon rokonszenves volt a megjegyzése. Na hát én ezt a cipőt azon nyomban megvenném, ha lehetne kapni. És erre maga mosolygott, hogy bizony nem lehet kapni.

- Véleményem szerint a probléma lényege az, hogy már jelenleg is tulzottan nagy a választék.

- Már ezt hogyérti?

- Hát ez alatt azt értem, hogy igen sokféleség kapható. Ezen a női félcipőn belül is tulzott sok modell és tulzottan sok

szinösszetétel, s ebben a nagy választékba bizony belekerülnek olyan modellek, olyan cipő típusok, amelyek nem egészen nyerik meg a vevőknek az ízlését. Hát az általában a ruházati iparra jellemző egyébként, a legegyszerűbb a férfi alsónadrágtól kezdve a cipőig, hogy a nagyar ipar rengeteg nagy választékban termel, hát pontosan attól való félelmében, hogy az a kritika és az a vád éri, hogy nem elég a választék.

- Ne haragudjon én ennek ellentmondanék, mert szerintem nem nagy választékban termel, habár az utóbbi években ez a választék azért sokat bővült, hanem inkább nagy szériákban, nagy mennyiségben termel és a végén azt hiszem az a probléma, hogy nagyon sokszor raktárra termel. Ugy vélem, hogy a Kézműipari Vállalat képviselőjének van ehhez néhány hozzáfűzni-valója.

- Hát ott csatlakoznék ehhez a témához, ahol magának a helyiiparnak és a tanácsi iparnak a minisztériumi iparhoz kell csatlakozni. Nekünk az a feladatunk, hogy amit perspektivában a legszélsőségesebb perspektivában nem gyárt, vagy nem akar gyártani gazdaságossági szempontból a minisztériumi ipar, mi árnyék ipar kövessük a fogyasztók szükségletét és mi gyártsuk rövidebb és közép szériákba. Véleményem szerint ugyanakkor ez nem von le semmit a választékkal kapcsolatos optimizmusomból, a legszélsőségesebb időszakban is, amelyet képes egy nagyipari vállalat arra, hogy berendezkedjen egészen rövid [illegible] gyártására. A tanácsi és szövetkezeti ipar viszont képes arra, hogy rugalmas, gyors átállóképességü kisüzemekben megfelelő gazdaságossággal gyártsa a szabad és limit áras cikk skálában azokat a termékeket, amelyre a fogyasztónak szüksége van. Ilyen értelemben mi nem vagyuk konkurencia, ezt már a minisztérium is látja, igy találta meg a megfelelő kifejezést, hogy árnyék ipar. Amit a minisztériumi ipar nem gyárt, vagy nem akar gyártani, az állami helyiipar a tanacsi ipar rövid és közép szériában gazdaságosan gyártja és ezzel is bővíti a tárcaszinten is a választékot.

- Viszont ugy érzem, hogy éppen a vállalatok közötti esetleges összefogás valósulhatna meg, például egy-egy ilyen vásár alkalmával, hogyha már ugyis szakositott vásárról beszélünk, tehát hogy esetleg maguk kiegészitő cikkeket vállaljanak el mondjuk a Duna Cipőgyár részére mondjuk táskákat, és ugyanakkor pedig mondjuk a labrendezés számára bizonyos sikkeket.

- Megtörténik és oz annyira konkrét, hogy a minisztérium vezetősége is ösztönöz bennünket arra, de a tanács vezetése is.

hogy például a butoripar részére kellékeket, zárakat, gombokat, tehát olyan speciális diszitőelemeket, amelyeket hogyha megfelelő szinvonalon akarnak jelenleg behozni, akkor importból kell behozni, hozzájutnick, mi gyártsuk a jövőben. Ugyan ez vonatkozik a ruházati cikkekre, a cipőipari diszitő elemekre, amelyből nagyon sok dollárt kiadunk évente azért, hogy a választék bővitéséhez a kellékek vonalán is hozzátudjunk járulni. Erre mi most beszeretnénk rendezkedni, és amint Ön látta a kiállitásunkon erre már konkrét példák is vannak és örömmel megállapitható, hogy az alapanyaggyártástól kezdve a kis- és belkereskedelemig a külkereskedelemről nem is beszélve harapnak ezekre a cikkekre. Ugyhogy elég komoly megrendeléseket is adtak nekünk már a karácsonyi szezonra és különösképpen az 1975-ös évre.

- Nem véletlen, hogy a Kézmüipari Vállalatot kinézik, kifogják a partnerek, t.i. azért jöttem én is magukhoz, mert évek óta figyelem a kiállitmukat, és én látom, hogy itt nem gond a kisszéria. Na most tudják, hogy az emberek nem szeretik, például azt, hogy minden nő, vagy minden férfi ugyan abban a ruhában, jár, hanem kis szériákat gyártanak, a ruhákhoz cipő és táska is készül, ugyanakkor sok böngészdét és butikot tartanak fenntamiket a vásárló nagyon szeret, mert igy megadja az öltözködésnek az egyéni izét, saját izlés szerint, tehát ez megmutatja, hogy ennek a vállalatnak kifizetödő a kisszéria gyártása. Én ezért mondtam, hogy ezt az összefogást megteremteni a nagyvállalatok és a kisvállalatok, illetve szövetkezétek között, hogy a választékot ilymódon is bőviteni tudjuk.

- Mért nem lehetne butor böngészdét, butikot csinálni, hiszen még a középüzemek is képesek arra, hogy bár méretében rendszerében azonos, de szinében diszitésében rövid szériáknak megfelelő igényességgel bocsátsanak piacra olyan merész terveket, mint például a Kardonak az ez évi kiállitára, amely ha nem is szolgál több tizezres széria rendelést, de feltétlenul az előrehaladás ügyét.

- És ezt nem én mondtam, nem is a szövetkezet képviselője, hanem egy nagyvállalat képviselője, tehát a Kardo Butorgyár képviselője és ennek én külön örülök. És ugyan én nagyon igyekeztem beosztani az időt, de ahogy az órámra nézek a másodperceink már meg vannak számolva, mivel is fejezhetné be itt az ember az utolsó vásári közvetitésünket, mint nem azzal, hogy nagyon örülünk a szép butoroknak, a szép ruháknak, a szép cipőknek, annak, hogy ez az izlésünket formálják, ötleteket, tippeket adnak a látogatóknak. De éppen azért, hogy végülis az

életünk másik 8 órája, aminek ugye, a kiállitásnak is ugyan ez a cime, könnyebb legyen, ezért jó volna, ha a vállalatok és a kereskedelem összefogása necsak ilyen ötletszerüen, ahogy itt most mi összejöttünk, hanem végre egy olyan állapotot teremtene, hogy a gyárak és a vállalatok necsak dicsekvésre használják a vásárt, hanem necsak arra, hogy no lám, mi ilyet is tudunk, mert ügyesek vagyunk, hanem azért a termékeket minél hamarabb, minél gyorsabb idő alatt kapni is lehessen az üzletekben, mint ahogy ezt már nagyon jó néhány példa mutatja is a vásáron. Tehát ez általános lenne.

Heedrich Antal építész

magánépitészi engedély

Épitő Ipar-Épitő Művészet, 1922. okt. 15. 152 l

HEEL Jan van

Ifjúságom emlékei olaj 100x90 cm

XX. Századi Művészet
Szépműv. Múz. 1975.

MDK.

Jan van Heel

Kiállitási hiradás

Magyar Nemzet 1967.jan.1.

6

Heer Antal

rod
2

Thieme-Becker
XVI. 374. l.
(Lyka)

Térin tetés

Európa lapterjesztő

Budapest.

V. ~~Rothermere~~ u. 12.

3 MAGYAR KIR. POSTA

Heer /Herr/, Faustin

bécsi kőrajzoló az 1830-40-es években. 1841. Pesti Müegyletben kiállitotta "Lövelbástya ostroma", kőmetsz
Deák Ferenc arcképét is kőre rajzolta a 40-es években.

NagyZlitogr.

LEP LAJOSNAK

Bp. 1935. XII.13.

kelt leveled Főtiszteletü Püspök
épen választ nem kiván. Engedd
igéretes megindulásával kapcso-
iség felépitésére nézve javasoljam
atok kérelemmel a vallás és köz-
ki bizonyára utalványozni fog
z alap a leveledben jelzett helyiség
vet talán módotok lesz majd évről-
fedezet a belmissziói programmo-
sszegyülik. Megpróbálhatjátok
lrést a miniszteriumból.

HECKER PÉTER

ÚJ MŰVÉSZET

2000/dec.

P-9765

3.0.

szövetség főtitkára, FL lelkész, D
Endre ny. kir. főigazgató és Apost
Élet, 1934. VIII.18. 34-35.p.)

FL fogalmazta meg a konferencia
püspököknek, ill. egyházkerületekn
Kézirattár Ms 4555/28. "Cselekedje
mátus püspökhöz és a konventhez cí
IX. 1. 8-9.p. A FL hagyatékában fe
Kézirattár Ms 456o/17.)"a közlemé
ellenére azonos a fentebbb említe

3. Ld. 958/1.

4. Gál István tévedett: FL épp ellenk
téri református templomról: "Hogy
adatok megoldása terén, tessék ös

HECKER PÉTER

ÚJ MŰVÉSZET
2000/nov.

P - 9765

41.o.

Europa

Film. Könyv kapterjeint

és Könyvkiadó

R. T.

Budapest

V Rothemere u. 12. III. 2

Hedwig Mihály

Ötvös

l.

Korrespondenzblatt

1913. 24. l.

H.D.K.

HEER, Johan fazekasmester

Habán mester, Kosolna, XIX. sz. el-
ső fele

Csángi 1954. 111. l. VI. t.

HEFANIK, Josef, pozsonyi asztalossegéd

J.H., Tischlergesell,
5 hónapos fia megh. 1847, 124 l.

Pr.Z.

MDK

Heczendorfer Lajos, belsőépítész

A Munkácsy M. – díj III. f. – A kapta.

– : Az idei irodalmi és művészeti díjazottak

13

Népszabadság, Bp. 1963. ápr. 2.

MDK

Heczendorfer László, [belső építész]

A munkácsy M.-díj III. f.-t kapta.

— :kéj művészeti díjazaink 42,

ESTI HIRLAP Bp. 1968. ápr. 3.

MDK

Heczenderfer László

Munkácsy dijat kapott

Népszabadság 1968 ápr.4.

Hecsenderfer Károly
belsőépítész

MDK

Az 1968-as évi Munkácsy díjanak
III. fokozatát nyerte el.

—: 1968. évi Munkácsy-díjas művészek
Műnézet, 1968. május - 32 lap

Heczendorfer Lánló [ipar művész,] MDh

Kiállítottak bútorait, bútorterveit.

— : Művész az iparban 14

Népszabadság, Bp., 1967. nov. 18.

M.D.K.

Heczendorfer László
iparművész

Tróasztal is kazosszekelit az
V. Országos Iparművészeti Kiál-
litásón bemutatiak.

O.K.: szép bútorok
Nők Lapja, 1966 febr. 12 – 16 lap

Heczendorfer László

Modul 69 elnevezésű szobája szerepelt a Vásáron, mint házgyári lakószoba, eredetiley 100-nál több elemből.

Filep István: Magyar bútor a BNV-on; Ipari Művészet, 1968. 4. sz. 18. l.

Heczendorfer László

Az általa tervezett lakószoba (Fővá KTSz; Dominó elnevezésű) házgyári lakások számára készült.

Filep István: Magyar bútor a BNV-on; Ipari Művészet, 1968. 4. sz. 20. l.

Heczenbergfer László

Tervei alapján a LAKÓTERV, a BÚTORÉRT és a TISZA Bútoripari Vállalat együttműködésével laminált Lemox felhasználásával új házgyári lakásszobák prototípusai készültek.

Ipari Művészet, 1968.4.sz. 49.p.

Heczendorfer László

A Fővi KTSz részére új Bútorokat tervezett. Sorozatgyártásuk megindult.

Ipari Művészet, 1968. 4. sz. 49. l.

Heczendorfer László

A MEFÉM KTSz Liliom utcai bemutatótermének kiállítását rendezte. Új éthezősarkot és térválasztó polcokat is tervezett.

Ipari Művészet, 1968. 4. sz. 50. l.

Heczendorfer László

BUBIV modul 69 elnevezésű szobáját a BNV-n vásárdíjjal tüntették ki, 1966-ban az Iparművészeti Tanács kézgyári bútorpályázatán pedig első díjat kapott.

Ipari Művészet, 1968.4.sz. 50.l

Heczendorfer László

Mózer Lászlóval és Horváth Jenővel Märklin rendszerű bútorok tervezője (Tisza Bútorgyár). Két szobabelső reprója szerepel.

Ipari Művészet, 1968. 5-6. sz. 46. l.

Heczendorfer László

A legnagyobb érdeklődés a Märklin jellegű bútor iránt volt (Tisza Bútorgyár, Lakóterv, BÚTORÉRT). Mind a 96 eleme látható volt, 7 színben, 7 féle elrendezésben, 3 féle lábmegoldással. A tervezőtársak Horváth János és Horváth Jenő.

Pataki Mária: „Othon 69"; Ipari Művészet, 1968. 5-6. sz. 48. l.

Heczendorfer László

Szerepelt a Kaposvár V. elrendezésű szobája (Nagykanizsai Bútorgyár). A sorozat összecsukható étkezőasztalát és nagyobbítható heverőjét szellemesnek tervezi.

Patalki Mária: „Otthon 69"; Ipari Művészet, 1968. 5-6. sz. 48.o.

Heczendorfer László

A Budapesti Őszi Vásáron mutatta be a Budapesti Bútoripari Vállalat MODUL 69 elnevezésű szobája 17 változatát.

Ipari Művészet, 1968. 5-6. sz. 60. l.

Heczendorfer László

Tavasz étkezőgarnitúráját (MEFÉM KT62) cukíti a szerző.

Diétz Gusztáv: Otthon '71 kiállítás; Ipari Művészet, 1971. I. sz. 19. l.

Hecsendorfer László
belsőépítész

M.D.Y.

Munkácsy Mihály díjat
kapott.

—: 1968 kiváló és érdemes művészet
Élet és Hodalom, 1968. ápr. 6 – 2 lap.

MIK

Heczendorfer László

Kiállitási hir

Müvészet 1967 dec.p.47

MDK

Heczendorfer László, iparművész

Pályadíj nyertes. Tervezett bútorokat, házasságkötő termet, tanácstermet stb

György István: Mindennapok művészei 4-5

Bp. 1967. dec. 10.

Népszabadság,

Hecczenderfer László belső épitész M.D.K.

Müve a kiállitáson

Butorok

Baleg János: A lakás müvészete az V. Magyar Iparmüvészeti Kiállitáson

Magyar Nemzet 1965. dec. 26. 4.l.

M.D.

Horczendorfer László

bútortervező

A Bacsó Béla utcai Bútoripari

Bemutató Terembeu, Művész az

iparban cimmi tárt an vett vezet

Kiállítások: 1967 november - december

Művészet, 1967. december - 47 kep

Németh F.: A bánáti fényk.

2002.

122 o.

4. Ld. 1087/3.

. 951/6. és 8.

Ld. 958/5.

7. Balassa József (1864-1945) nyelvész tanár. 1920-1940 között a Magyar Ny FL bajai lelkész korában ismerte me Alexander Bernát a rokonaihoz utazó városba.

Hetzendorfer László iparművész

Szerepel a képcsarnok egyi
bemutatótermében

N.N.: Egymilió forint a szépre

...ijság 1969 XII. 31

MDK

Heczendorfer László, iparművész

Karosnik - terve.

Pataki Mária: Tervezte: ?

07.10.

Népszabadság, Bp. 1970. jan. 25.

Hetzendorfer László

Korszerű szállodabútorok tervezésére hirdetett pályázaton H.L., Nagy Bálint, Mózer László, Duffala József, Weidlinger Júlia és Tóth Lajos belsőépítészek pályamunkái nyertek az 10.000, 8000 és 6000 ft-os díjakat. A pályázatokat portolípuzban kiviteleseik és próbahasználatra adják ki üdülőknek és szállodáknak.

Ipari Művészet, 1965. 1. sz., 108. l.

Heczendorfer László

Az Iparmüvészeti Tanács és az OKISZ Lakásbútor pályázatán II. díjat nyert.

Repró: ~~[illegible]~~ Lakószoba.

Ipari Művészet, 1965. 1. sz., 110. l.

Hetzendorfer László

A Faipari Gyártásteroező szerint készült bútorai bemutatásra kerültek a dunaújvárosi Mai Otthon c. kiállításon okt. 3–13 közt. Szerepeltek még: Kemény Zoltán, Horváth Jenő, Bodnár János, Jámbor Györgyné.

Ipari Művészet, 1963. 5. sz., 55. l.; F. J.: Mai Otthon

Hetzenbolzer László

Mint a Szék- és Kárpitosipari Vállalat bútortervező művésze, többekkel együtt kiállított a MÉMOSZ Székházban 1964. XI. 5–15 között.

„Lakástextil – Ülőbútor 1965"; Ipari Művészet, 1965. 1. sz., 95. l.

M.D.K.

Heczendorfer László
ipanművész

Térelválasztóját állította ki a
tárlaton.

Kovács Ismerse: Az V. Ipanművészeti Kiállítás belsőépítészeti.
Művészet, 1966. április - 26 lap

M.D.K.

Heczendorfer László

A korszerű iskolabutorok tervpályázaton az ülőbutorok kategóriában díjazva

felemelt II. díj 3ooo Ft

Magyar Építőművészet 1964/4. 12. l.

M.D.K.

Heczendorfer László

A korszerű iskolabutorok tervpályázaton a korpuszok kategóriában díjazva

felemelet II. díj 3ooo Ft

Magyar Építőművészet 1964/4. 12. l.

M. D. K

HECZENDORFER László b. épílő

Az OKISZ bútorpályázatán I. díj

(összerakható berendezés)

Magyar Nemzet 1961. márc. 7. 6. l.

Heczendorfer László, [iparművész?] 7 ok
bútortervező

Szobaberendezés-terve alapján készült bútor „az év legszebb terméke" díjat nyerte.

Mészáros ferenc: Mikor kerül a kirakatokba a vásárfia? 10. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. júl. 16.

Heczendorfer László
iparművész

terrajza, az Okisz modern lakásbutor pályázatán első díjat nyert (Kép)

Népszava 89 évf 20 sz. 1961, jan 24 én 8 l.

Heczendorfer László belsőépitész M.D.K.

Kétszemélyes heverővé alakitható sarokpad.

Balog János: Szobák vagy buterok ?

Magyar Nemzet 1963. május 19. 3.l.

Heczendorfer László, belső építész

MDK

A szállada- és üdülőhátor
terv pályázaton 10000 ft-s
díjat kapott.

–: Hír 15.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. júl. 12.

Heczendorfer László
Tervező

M.D.K.

Lakásbútor terveit a Fáipari
Gyártástervező Intézet kivíteleri

Kovács Zsuzsa: Lakásunk bútorai
Művészet, 1963. augusztus - 27 lap

M.D.K.

Hecsi József, keramikus

Az Apátfalvi Keményoseréppgyárban alkalmazásban állt 1893-?.-"Gyári munkás".- 247.o.

Molnár László: Az Apátfalvi keményoseréppgyár a XIX. század utolsó harmadában./kb.1867-1894 között./.241.o.

Az Egri Múz.Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger, 1967

Hecsikó Katalin
divattervező

Rukatervek.

-: Matrix divat

Vörös Lapja, 1971. jul. - 27 száma

Keczendorfer László bútor tervező iparművész

A lakás művészete c. cikkből
(Balog János)

1965. dec. 25 Magyar Nemzet

Héderfájai ref. templom

Fejfák.
Talpas ezüst pohár,
kehely, tanyér. XVII–XVIII sz.
Ónkancsó, kehely, tanyér.
Hímzések
Érdekes haranftorony
(XIX. század?)

Debreczeni László 1933.
139, 140. 141, 142, 143, 144.
l.

Vlederich Frigyes

grafikus XIX sz.

l.

Szabad Művészet

1950. 12. 1. 497. l.

Budapest, [illegible]

HEDERICH *Frigyes*, grafikus, † 1807. valószínűleg Budán, ahol az egyetemi nyomdának eleinte betűszedője, utóbb réz- és fametszője volt. Autodidakta. Tőle való a szegedi takácsczéh fametszetű vándorlevele, a magyar szöveg felett Szeged látképével a Tisza felől. Az egyetemi nyomda részére készített metszeteinek lenyomatai a Verzierungen in Abgüssen für die Pressen der königl. ung. Universitäts-Buchdruckerey, Ofen, 1924 c. füzetben jelentek meg.

K. G. I 446 l

hg ezredében.

lakban van (abrázolva ~~tűzet áll~~, jobbra néz, jobb kezével
naszkodik, míg (talját hátratette. Ellenzős sisak-
sárga s tábláján „FT." monogramm van; szür-
hajtókája és gallérja kék; szűk nadrágja fehér;
gas szárú. Derekát szolgálati jelvény övezi; kard-
llán átvetett fehér szíj ~~fek~~ széles. Felirata a kép alatt:
f the Archduke Charles's Reg.t of Infantry
n his undress Uniform.

: Published by T. Goddard. 1 Pall-Mall,
h Duke St.

r, az alak magassága 8·2 cm.

4950 (szines)

Hederich Friggyes

fametsio

+ 1807

l.

Iv Gár Crakó

149. l.

Hederich Frigyes.

RÉGI MAGYAR FAMETSZŐK. A budai egyetemi nyomda fametszője. A tizennyolcadik század végén Hederich Frigyes egyik betűszedője volt a kir. egyetemi könyvnyomdának s önképzés útján megtanulta a fametszést; különösen számos vignettát metszett. Meghalt 1807-ben. Az általa metszett képek másolatai a „Verzierungen in Abgüssen für die Pressen der Königlichen Ungarischen Universitäts-Buchdruckerey. Ofen. 1824." című füzet első részében láthatók.

Művészet. 1903. 147. l.

Pestvármegye teremtett ugyan meg, de a mai kor már nem is mint a megye, hanem mint a nemzet nagy vívmányait és értékeit tekinti.

A huszonkét kép és huszonkét történelmi rajz egy marék abból a drágakő halomból, ami Pest-Pilis-Solt törvényesen egyesült vármegyéből fejlődött Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye multjának oly sok kisebb-nagyobb eseményéből gyült össze.

Rexa Dezső művészi illusztrációkkal ékes munkája, melyet nyomdánk szerető gonddal állított ki, a magyar könyvtermés egyik gyönyörű és értékes díszműve. Ez az örökbecsű alkotás egyetlen könyvtárból sem hiányozhatik.

Ára: negyedrétű album alakban és karton-tokban 14.— pengő.

Nagybecsű megrendelését kérjük és vagyunk

teljes tisztelettel

STÁDIUM SAJTÓVÁLLALAT R.-T.

se F. Hedvich

Jam etszö

A szegedi takacs créh
créhlavele.

Fam folio.

Magyar szöveg felső
részében Szeged látki
pe a Tisza felől.

Legfoliol a magyar
~~[illegible]~~ emer anyjalok
fol tartva

jelesc fentz.

kísérletezések közvetlen megfigyelése céljából Washingtonban töltötte. Március végén a Harvard-egyetemet látogatta meg és április 14-én, mint a budapesti műegyetem közgazdaságtudományi szemináriumának képviselője, Philadelphiában az American Academy of Political and Social Sciences rendezésében „Foreign Loans in Central Europe" címen előadást tartott, amely ennek az akadémiának folyóiratában is megjelent (1934 július). Májusban és júniusban Princetonban Frank D. Graham professzor vezetése alatt folytatta a nemzetközi kiegyenlítődési mechanizmusra vonatkozó elméletek tanulmányozását. Júliusban a newyorki Federal Reserve Bankban bevégezte anyaggyüjtését, majd augusztusban a chicagói és minneapolisi egyetemeket látogatta meg, ahol több professzorral és szakemberrel folytatott kutatásaival kapcsolatos megbeszéléseket. Itt, valamint Detroitban és Pittsburgban megtekintette a nevezetesebb ipartelepeket is. A szeptember hónapot ismét Washingtonban töltötte, ahol befejezte a Rockefeller-alap jelzett kutatóbizottsága számára a nemzetközi tőkemozgalmakról készült memorandumát. Kutatásairól és megfigyeléseiről időközönkint beszámolt a nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszter úrnak, ezenkívül kutatásainak eredménye alapján két tanulmánya jelent meg a londoni The Nineteenth Century and After, illetve a hágai Haagsch Maandblad szakfolyóiratokban „Mr. Roosevelt's Dilemma" és „Wederopbouw of Revolutie in Amerika" címen. Október havától — miután a Rocke-

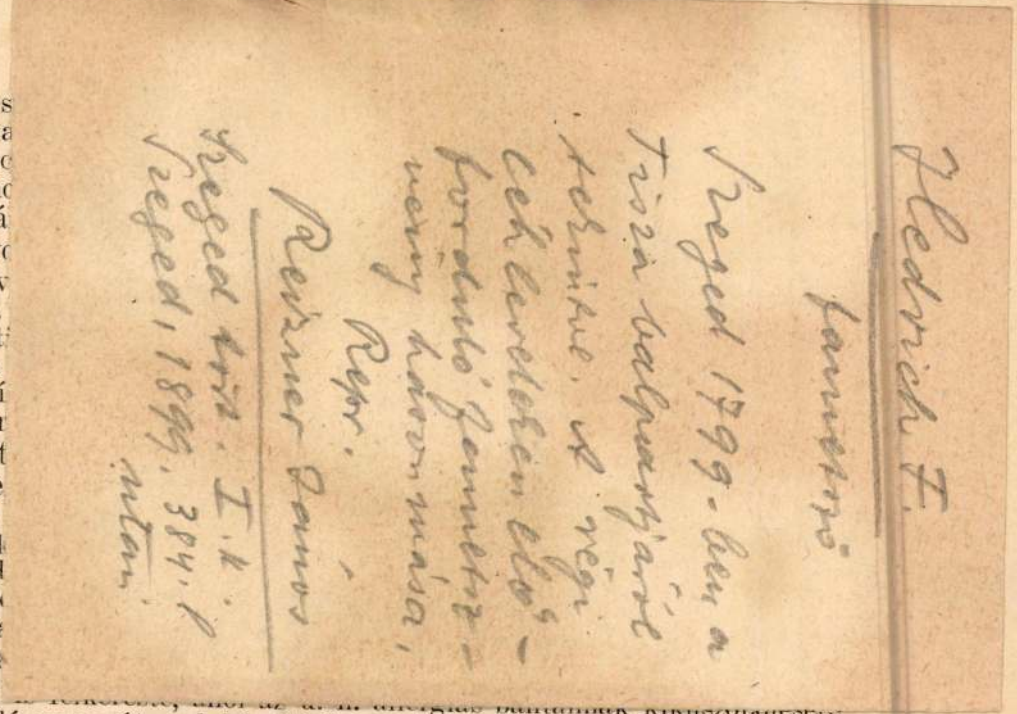

Egyes
nyozta
határc
nyomc
szolgá
mányc
a B-v
H. C.
korlat
mann
ezenkí
csopor
A vit
Rocke
ben a
tani, l
Brand
külföl
a haza
a figye
mokat

Hedvich F.

Szeged 1799-ben a
Tisza balpartjáról
tekintve. A régi
cékleveleken elő-
forduló Zemetsz-
nény hasonmása.
Repr.
Reizner János

Szeged tört. I. k.
Szeged, 1899. 384. l
utan.

szolgáló preparátumok készítését tanulmányozta. Nagy előnyt jelentett

Hederich Frigyes

fametsző.

A XVIII. sz. végén H. F. egyik betüszedője volt a kir. egyetemi nyomdának s önképzés utján megtanúlta a fametszést. Különösen szamos vignettát metszett. Meghalt 1807. ben. Az általa metszett képek másolatai a „Verzierungen in Abgüssen für die Pressen der Königlichen Ungarischen Universitäts-Buchdruckerey. Ofen. 1824." c. füzet első részében láthatók.

Művészet, 1903. 147.

M. kir. adóhivatal Eperjesen
ERK: 1903 OCT. 11
9369

II

Feljegyzene 42–44 lap
lapszám alatt. –

904 I/4 ép

Zorba

Hédervár

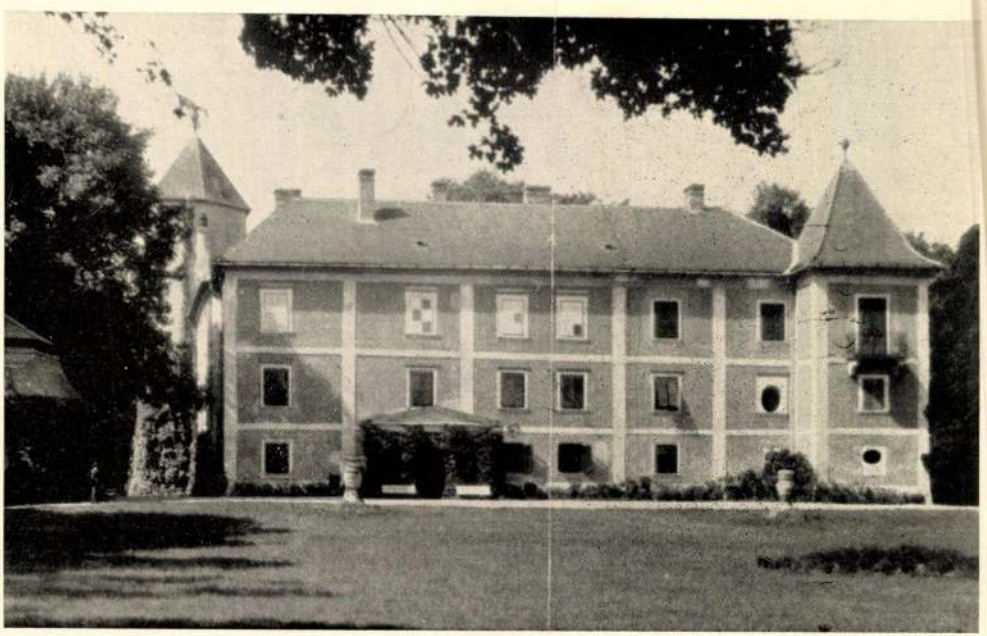

21. — HÉDERVÁR: Gróf Héderváry várkastély
Schloss der Grafen Héderváry — Château des Comtes Héderváry — Castle of the Counts Héderváry

Hédervári kastély

Kepe

Om IV. 473. l.

Háry Gyula rajza után

34. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, AUGUSZTUS 20.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5. *Kiadóhivatal:* IV. Egyetem-utcza 4. | Egyes szám ára 40 fillér. | *Előfizetési feltételek:* Egész évre — — 20 korona. Félévre — — — 10 korona. Negyedévre — — 5 korona. | A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 1 koronával több. | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

A HÉDERVÁRI KASTÉLY.

A HÉDERVÁRI KASTÉLY egymásra következő urai sokszor beirták nevöket a magyar történet könyvébe. Sőt sokszor csinálták is ezt a történetet. Mert nemcsak a kastély jelenlegi tulajdonosa gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök viseli az ország legnagyobb méltóságát, voltak az előbbi tulajdonosok között is sokan, a kik vezérlő szerepet vittek koruk eseményeiben, s a kiknek szava döntő volt az ország tanácsában. Több mint hatszáz esztendeig az ősi Hédervári nemzetség lakott e kastély falai között, s volt korszak, mikor ők képezték az ország legbefolyásosabb, leghatalmasabb családját. Ősük, egy Heinrich, vagy Heidrich nevű német kóbor lovag, ki Kézai Simon mester krónikája szerint negyven pánczélos vitézzel vándorolt be az országba. Vendégszerető fogadtatásra talált, megkedveltette magát a királylyal, birtokokat kapott adományba, s megépitett a győrmegyei Csillizközben egy várat, melyet a saját magyaros hangzásuvá tett nevéről Hédervárának nevezett. A hatalmas magyar talaj, melynek bevándorolt külföldi nem tud ellenállani, átidomította, jó hazafiakká tette az ő fiait és unokáit is. Olyan jó magyarokká lettek idők folyamán, mint azok, a kiknek tömlőkön úsztattak át a Volgán az ősei. Közülök sokan viseltek országos hivatalokat. Volt köztük királyi kanczellár, tárnokmester, országbiró, erdélyi vajda, s nehány főpap, sőt érsek is. De a család néhány tagja a nádori méltóságot is viselte. Pedig a nádor kezében sokkal nagyobb hatalom központosult, mint ma a miniszterelnökében. Nádor volt

A HÉDERVÁRI KASTÉLY. — Jelfy Gyula fölvétele.

1206-ban Hédervári István, 1209-ben Hédervári Poth, 1232-ben Dénes és hat évre rá az ifjabb Dénes, száz esztendő mulva pedig 1437-től 1447-ig ismét a család egyik tagja, Hédervári Lőrincz töltötte be ezt a legnagyobb hivatalt. Volt a család tagjai között sok nagytehetségű államférfiú, volt sok közepes tehetségű is. Voltak köztük a nemzeti szabadság bátor harczosai, voltak királyi kegylesők, s olyanok is, a kik önző czéljaikra használták fel a reájuk bizott hatalmat. A családból származott Hédervári Kont, a kit Zsigmond király tőrbe csalt, s birói itélet nélkül kivégeztetett. De e családból származott II. Endre királyunk utolsó nádora, Dénes is, a kit sok istentelensége miatt a pápa meghatalmazottja, Róbert esztergomi érsek egyházi átokkal sújtott, s később IV. Béla megvakíttatott, mert az ország javait elprédálta; az ország jövedelmeit szerecseneknek és zsidóknak adta bérbe; a keresztények üldözését tűrte, úgy, hogy sokan pogány hitre tértek; János mestert, a pozsonyi prépostot megpofozta s még okiratokat is hamisított.

Ez a nagyhatalmú és tekintélyű család azonban 1680-ban férfi ágon teljesen kihalt. Az utolsó Hédervárinak, Jánosnak fiúsított leányát, Katalint Viczay János vette el feleségül. Azóta, kétszáz esztendőn keresztül a hédervári kastély urai nem vittek az ország történetében jelentős szerepet. Az utolsó Viczay 1874-ben halt meg, minekutána királyi engedélylyel örökbe fogadta gróf belási Khuen Károlyt, az ország mostani miniszterelnökét, a ki fölvette a Héderváry nevet, s a család régi czímerét.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök a történelmileg hires kastély gyönyörű parkjában tölti minden szabad idejét. Valahányszor meg tud szabadulni pár órára a kormányzás nehéz gondjaitól, az első vonattal Hédervárra siet s egész napját azoknak az ős fáknak árnyékában tölti, melyek alatt valamikor Kont «a kemény vitéz» pihent.

BESZÉLGETÉS A SZIVEMMEL.

I.

Kérdem szivem:

— Én szivem miért gerjedsz fel
Örömre?
Napod keltén?... Üt az óra
És estvéli harang-szóra
Mindent szürke árny föd be...

— Én szivem, miért borulsz el
Bánatba?
Napod szálltán?... Nincsen éjjel,
Melyre diadalmas fénynyel
Virradat ne támadna!

Felel szivem:

— Fénynek, Árnynak szent Kútfejét
Kérd: miért?
Mosolygok vagy zokogok rá;
Én csak áldást dobogok Rá
Mindenért, mit rám kimért!

II.

Intem szivem:

— Szivem, kerüld ellenséged,
Vigyázz, orvúl sebez téged
S drága véred
Hulladoz majd, harmatoz majd...

Felel szivem:

— Jer és nézd, a tarhatáron
Míg én búsan, vérzőn járom,
Sirva járom:
Mennyi virág sarjadoz majd!

Lampérth Géza.

SZAVAK... SZAVAK...

Az udvaron, az udvaron.
(Én édes istenem)
Hogy száll a köd, az Unalom.
(Csak most maradj velem)
Mert elreked lelkem, dalom.
E csúnya reggelen.

Meghalni halkan, szenvedőn.
(Meghalni bölcs dolog.)
Aludni messze temetőn,
(Hol senkisem zokog.)
Gyászolni messze szeretőm,
A gyászba ragyogót.

Ha most lemennék. Most... Talán...
(A kerti fák alatt...)
Az idegenek udvarán.
(Diszkréten, hallgatag)
A házmester bámulna rám
S én nézném a falat.

Az ablakába mécsvilág.
(Tán nem is jönne ki.)
Szívná a reggeli pipát,
(Magam vágnék neki.)
Ó pesti udvar, pesti fák
És egyet inteni.

Vagy itt az ágyba. Csendesen.
(Azt mondani: elég.)
A szoba szürke, szintelen.
(Bejönne a cseléd.)
És le se húnyni a szemem.
A gyertya égne még.

Most jőjjetek Arkangyalok.
(Most valami riad.)
S te Isten, ki ide rakott.
(Fogd a karjaimat.)
Nézd örvényeknél andalog
Szegény, szegény fiad.

Kosztolányi Dezső.

SZÍNEK ÉS ÉVEK.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta **Kaffka Margit.**

Vége volna; ezt sürgette, csodálkozta, tudakolta a nagyanyám idegenkedő, hallgatag, majdnem ellenséges viselete azóta. Valami önző, indulatos, békétlen levegő volt most a családban, olyan robbanás előtti, feszült csend. Szinte ellenségnek éreztük egymást. Grószi szótalan volt, mama ideges, szeszélyes. Sokszor keserű, kiméletlen módon birálta a férfiakkal bánásomat; azt mondta, ügyetlen vagyok, a fogásaimat kitanulták már, hogy senkit, még ezt a Vodicskát sem tudom lekötni, megtartani. Ez a két szó milyen gyakori, volt hajdan az asszonyok szótárában! Vajjon sohase gondoltak arra, hogy asszony is megunhat, megelégelhet, elküldhet egy férfit? De miért éreztem magam is olyan felháborítónak, mindennél sértőbbnek ezt a vádat? Tudtam pedig, hogy igazságtalan.

Így fogtunk a táncz-robotba megint. Telekdy most gyászban volt, meg a dolgai után járt, a mik — úgy mondták — zavarosan szakadtak a fejére az eladósodott, könnyelmű apja után. Anyám nem igen tánczolt már, pedig arra, hogy önfeláldozó őrizőm és kisérőm legyen, ő csakugyan nem volt alkalmas. Én pedig szilaj és erőszakos kedvű voltam sokszor, nagy fennszóval, csak azért is mulatós és titokban féltem, talán megsokalják már, talán szájukra vesznek, megitélnek. Lehet, hogy így is volt. Egyszer hirtelen, máról-holnapra jött gondolatával az anyámnak, lementünk a nagy debreczeni juristabálra. Nagy esemény volt ez nekem, idegen, nagyobb város, első utazás, másféle emberek ujsága. A drága, előkelő vendéglőbe, a hol megszálltunk, báró Pórtelkynének czímezték a meghivót és mi nem mondtunk ellent; hagytuk e hiedelmet és a mágnások colonne-jában tánczoltuk a négyeseket. Egy Pongrácz forgott körültem akkor, szép, előkelő, kellemes fiú. Igen, ezek az emberek mások voltak, tán különbek az otthoniaknál, halkabban beszéltek, könnyedén, kicsit nőiesen mozogtak, a kiejtésük idegenes volt és én féltem, megérzik bennem az idegent. Néha végignéztem a hajnaltájt is hihetetlenül friss ingmelleken, a szinte rájuköntötten jószabású frakkokon a nagyon finom selyemmel bélelt fecskeszárnyakkal, le a tükörfényes lakkczipőkig, a min drága voltuk látszott és hogy most először, egyszer viselték! «Ez már más, felettünkvaló világ!», éreztem meg akkor felnyílt szemmel és nem is bántam, hogy másnap visszautaztunk. Ezt a dolgot oktalan, szeles bolondériának tartotta grószi és hevesen kifakadt érte, pedig nem volt szokása háborgatni minket. Azt mondta: az egész város roszalja az életünket és most már végkép magunkra szabadítottuk az emberek nyelvét.

Mama tán Telekdyt akarta féltékenynyé tenni ezzel, de úgy látszott, komolyan megharagította. A legközelebbi vacsoránkra nem jött el. De Vodicska ott volt és mellettem ült a kis sarokdivánon, a hol azelőtt, régen anyám húzódott meg egy-egy udvarlójával; és hallgatag megegyezéssel most minket hagytak magunkra. Hát rajtam volt a sor. Néhány lány, meg asszony trécselt, bolondozott, egy-két katonatiszt is volt ott, de ma minden csendesebben ment, mint egyébkor. A zongora mellett Kallós Ágneske ült, fehér ruhában, koszorúba rakott, nagy hajával, az István menyasszonya. A nagybátyám gyöngélkedőn járt körülte, bár a jegyességük nem volt nyilvános még, grószi az anyjával kedveskedett. Lám, — gondoltam keserűen, — ezt hát megcsinálták a hátunk megett! Eszembe jutott, hogy István a napokban anyagiakról beszélt anyámmal, pipaszó mellett egy vacsora után, míg a Grószi kötőtűi egyenletes, nyugodt mozgással csillogtak a lámpafényben. Én lopva felfigyeltem a számokra; hogy mennyit fogyatkozott meg a mi pénzünk nevelési költségek, utazás, bálozás czímén; s az anyám özvegyként kapott része milyen kevésre zsugorodott. És hogy mennyivel fogják most már kielégíteni örökrész gyanánt őt is, meg a két nővérét. Mama erőlködve, kényszeredett komolyan hallgatta és néha kissé zavartan bólintott. Valamit alá kell irnia, — mondták, — de láttam, nem érti jól. Világosabban kellene beszélniök, gondoltam gyerekészszel, arról is, hogy mennyi az összes vagyon. És először támadt az a határozott érzésem, hogy mennyire nem eszes asszony az én anyám! Igen, minket jól elintéznek, a két fiú már szemináriumban, kadétiskolában, a hogy ők akarták; és anyámmal könnyű elbánni. Ez volt bennem az első kiábrándulásféle a családom nagyratartott öregjeiből.

— Miért nem akar őszintén beszélni velem? — faggatott Vodicska már nehányadszor a szalon e csendes sarkában. Azt hiszi, nem látom jó ideje már, hogy magát bántja valami, Magduska!

Nem tudtam volna megmondani hirtelen, jól esik-e most ez, hogy meghat-e, vagy feszélyez a gyöndégsége. De nagyon szerettem volna elsírni magam.

— Nem, semmi bajom — feleltem, — tán csak fáradtnak látszom az utazástól.

— Fáradt és szomorú. Régen figyelem én már. Megmondjam, mi bántja magát, kedves, kedves kis Magda? Hát ne szégyelje a könnyes szemét! Lássa, lássa, — mégis én ismerem magát a legjobban itt. Maga sokkal különb a környezeténél, értékesebbnek, jobbnak született, nem való ebbe a léha, hetvenkedő, czinikus világba. Maga körül csupa dorbézoló, tudatlan, durva férfi, csupa páváskodó, gőgösszivű asszony volt mindig; és akaratlanul, tudtán kívül is egyebet keres. Jóságnak hivják azt, munkának, élethivatásnak, Magduska, meg igazi, családi érzésnek.

Ránéztem hirtelen felszárított, bámuló szemekkel. Hihetetlen nagy zavar volt bennem ebben a perczben. «Talán igaz ez, talán igaz!» dobbant fel valami a bensőmben. Senki, sohasem beszélt velem ilyen komolyan, atyáskodóan még... De rögtön előtört valami gúnyos szégyenkezés bennem a könnyeim, az elérzékenyülésem miatt. «Ejh, nevetséges dolog így papolni, mint valami öreg professzor! — türelmetlenkedett a másik énem. — Hogy mer

Hédervár. — Vár, kastély

HÉDERVÁR (Győr megye)
kastélya (21. ábra) egyes részeiben a régi vár alapjai révén, történelmét az Árpádok idejére vezetheti vissza. Változatos multja van; ennek folyamán a Szapolyai-párti várurakat meg is fosztják birtokaiktól, majd Fer-

Radics József: Magyar Kastélyok. 215. l.

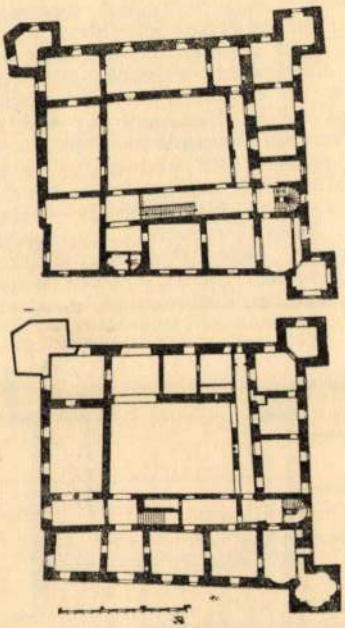

209—210. — Hédervár, a várkastély emeleti és földszinti alaprajza.[11]

dinánd a várat a hűségére újra visszatérő Héderváriaknak adományozza. Az 1658-i urbárium így ír: „Ezen Várat külső árok folyása Győrvármegyéhez hasittya Pozsony Vármegyétől. Ezen Vár, Tó álló árokkal, Palánk kerölettel, és azon belöl környös köröl erős vastag kő falakkal meg van erősséttetve. Ben való várban, három rendben beczületes Palotákkal, Ury házakkal, külömbféle pinczékkel rendesen fel éppétetve, kedves kutt vizzel találtatik. Vagyon vár szükségére külömbféle Eözköz is Tárházban. Ahoz egy vas, más Réz Taraczk, Kétt lüvő Réz Mozsár. Tizenhat Szakállossal együtt . . .“ „Ezen Hederváry várot in Anno 1643 Héderváry István az kis kapu fölött való épületekkel meguitotta.“ A XVIII. század végén „MAGYAR ORSZÁGNAK LEIRÁSÁBAN“ ezt olvashatjuk: „Nevezetesiti e' helyet Gróf Viczay Uraságnak Várhoz hasonlitó kastélya . . . Diszesiti pedig az ángoly izléssel nem régen készült pompás uri kertye.“

meg, úgy ezt sok tekintetben érdekes korabeli leírásáért tesszük. Ő a kertről következőleg emlékszik meg: „Nebst dem grossen Canale, der, sich durch den ganzen Garten schlängelnd, verschiedene Caskaden bildet, dann nebst mehreren grossen und kleinen Teichen, anmutigen Auen, Wiesflecken, schattigen Spaziergängen und der Auswahl des schönen, mit unter ausländischen Gehölzes, sind in diesem Garten vorzüglich bewundernswert die Treibhäuser und die Patent-Maschiene. Die Treibhäuser sind wegen ihrer seltenen Naturschätze in dem österreichischen Kaiserstaat wahrscheinlich die einzigen in ihrer Art. Sie bestehen aus acht grossen Häusern, die mit den neuen Gartenanlagen von Grunde aus erbauet wurden. Im ersten aus zwei Abteilungen bestehenden Hause werden blos und einzig solche exotische Gewächse aufbewahrt, die sonst nur unter den wärmeren Himmelsstrichen zu Hause sind; — darunter sind merkwürdig: Musa, Draecana, Lamortophyllum, Ravenala, Hernandia, Ficus, Pandanus, Babusa, Strelicia, Reginae, Cecropia, Ciccas, Nelumbium, Carolinia, Hypomanne, Laurus, Cinamonum, u. s. w.

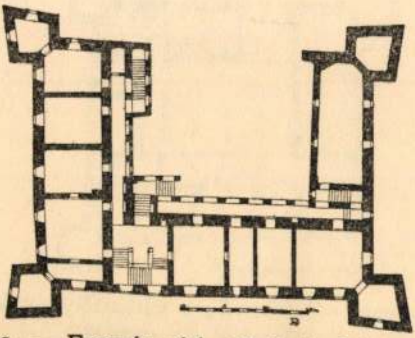

213. — Egervár várkastélyának földszinti alaprajza.

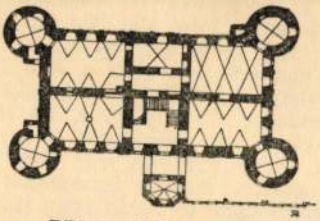

214. — Márkusfalva várkastélyának emeleti alaprajza.

Dieses seltene Palladio des Pflanzenreichs verdankt, wie überhaupt die ganze Anlage sein schönes Dasein blos dem schöpferischen Geiste des Fürsten Nicolaus Ester-

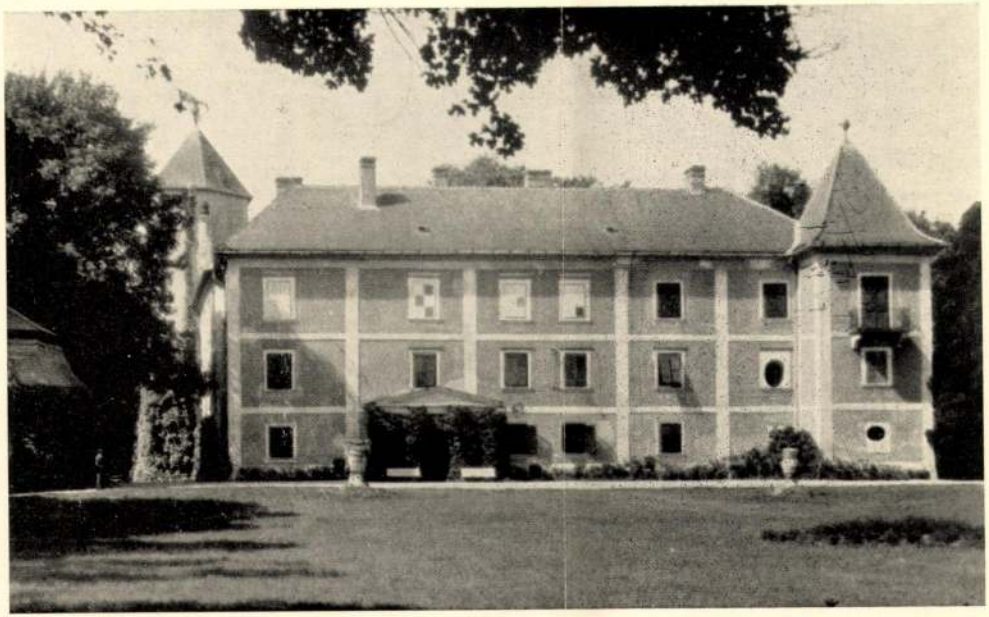

21. — HÉDERVÁR: Gróf Héderváry várkastély
Schloss der Grafen Héderváry — Château des Comtes Héderváry — Castle of the Counts Héderváry

Hédervár —

várkastély

VASÁRNAPI UJSÁG

26. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS. | FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. | BUDAPEST, JUNIUS 28.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt: egész évre **24** korona, félévre **12** korona. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre **16** korona, félévre **8** korona. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával): egész évre **10** korona, félévre **5** korona. Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

GRÓF KHUEN-HÉDERVÁRY KÁROLY.

KHUEN-HÉDERVÁRY GRÓF a korona egyik kedvencze, a kit Ő Felsége már egy ízben megbízott a magyar kabinet megalakításával az egyházpolitikai parlamenti harczok végén, de akkor a szabadelvűpárt meghiúsította, hogy kabinetet alakíthasson. Meghiúsította, mert *rosz időben jött;* a párt ragaszkodott a Wekerle személyéhez s mindahhoz, a mit akkor az a név jelentett. Most siker koronázta a bán fáradozásait, a szabadelvűpárt meglehetősen rokonszenvesen fogadta, *mert jó időben jött.* Az ország elúnta a hosszú mozdulatlanságot, az ex-lex folyton nyugtalanítja a kedélyeket, az elintézetlen javaslatok és szükséges törvények késedelme bántólag hatnak a közgazdasági életre s a Khuen gróf által szellőztetett parlamenti taktika és tárgyalási sorrend alkalmasnak mutatkozott, ha nem is konszolidált viszonyok létrehozására, de a háborúnak egyelőre való megszüntetésére és a kivezetésre az ex-lexből. Komoly hazafiak minden párton belátták a nagy erkölcsi és anyagi károkat, a melyeket a helyzet okoz s módot akartak nyújtani a korona megbizottjának, hogy erejét és ügyességét próbálja ki s a szeretetet, melyet a Burgban élvez, aknázza ki a mi számunkra. Mert többet ér nálunk most egy olyan miniszter, a kit a Burgban szeretnek, mint egy olyan, a kit mi szeretünk.

Hogy pedig Khuen-Héderváry egyelőre nem tartozik ezek közé, annak nem az ő rokonszenves személye az oka, hanem a *horvát báni méltóság,* melyet oly hosszú idő óta visel, hogy szinte egy fogalom lett a személyével. A horvát bánok vörös posztók a magyar közvéleményben, mert az emberek *közellátók.* A horvát bánok közül nem egy Zrinyi Miklós, a magyar nemzet egyik legnagyobb régi költője jut eszükbe, se a másik Zrinyi Miklós, Szigetvár hőse, hanem a közeli történelmi események bánja: Jellasics. Innen azok az igazságtalan megitélések, melyek közszájon és a sajtóban ellene ingerlik az érzéseket. Ilyenamolyan erőszakosan, keményen kormányoz Zágrábban, — mondják az alkotmányt féltő elemek, de azt nem gondolják meg, hogy ugyanők gyengélték kezét még csak néhány hét előtt, midőn a magyar-ellenes zavargások folytak Horvátországban. Szóval vagy erőszakosan, keményen kormányozott és akkor a kedvük szerint járt el és jó magyar, vagy lanyhán kormányozott és akkor nem jó magyar, de az itteni kormányzásától se kell ijedezni. Ez csak a logika miatt van felállítva, hogy kimutassuk a közitélkezés tarthatatlanságát. Mert hogy egy államférfiúval, a kitől Zágrábban azért idegenkednek, mert nagy magyar, Budapesten pedig azért, mert nem magyar, bizonyára igazságtalanság történik, azon vitatkozni nem lehet.

Különben ez csak a pillanatnyi hangulat volt, mely óráról-órára simúlt a kellemes modorú, előkelő megjelenésű államférfiúval való érintkezésben, mindaddig, míg végre meg lett kötve, legalább ideiglenesen, a béke és most már az ő kezében van nemcsak a mód kivinni minket az ex-lexből, hanem a lehetőség is, bevinni a saját személyét a magyar nemzet szivébe.

Gróf *Khuen-Héderváry* Károly 1849 május 23-ikán született Freiwaldauban, Osztrák-Sziléziában, (hol szülei fürdőhelyen tartózkodtak,) mint gróf Khuen-Belasi Antalnak legidősebb fia, báró Izdenczy Angelikával kötött házasságából. A gróf Khuen-Belasi család Tirolból származik, a hol két ága most is virágzik, míg egy harmadik ága Bajorországban lakik. A család szlavoniai ágának, melyhez az új miniszterelnök tartozik, Szlavoniában, Nustarban vannak nagy birtokai. A család női ágon rokonságban állott a gróf Viczay-Héderváry családdal, melynek utolsó férfisarja, Héder gróf, 1873-ban meghalván, hédervári birtokát gróf Khuen Antal legidősebb fiára, Károly grófra, a jelenlegi új miniszterelnökre hagyományozta, ki 1874 deczember 3-ikán Ő Felsége jóváhagyásával ősi neve mellé fölvette a Héderváry nevet s ez idő óta a Khuen-Héderváry kettős nevet viseli.

Gróf Khuen-Héderváry Károly tanulmányait a szülői házban kezdte, a gimnáziumot Pécsett végezte, a jog- és államtudományokat két évig a zágrábi egyetemen hallgatta s a budapesti egyetemen fejezte be. Korán megkezdte közpályáját. Előbb Szerém vármegye szolgálatába lépett. Majd tagja lett a magyar országgyűlésnek, s 1875—1878-ig és 1878—1881-ig a győrszigeti kerületet képviselte. Ez idő alatt állandóan Budapesten tartózkodott s alkalma nyilt a horvát

Varga zágrábi fényképe után.

GRÓF KHUEN-HÉDERVÁRY KÁROLY.

A HÉDERVÁRI KASTÉLY.

Háry Gyula rajza.

közállapotok mellett a magyar politikai viszonyokat is megismerni. Képességei megfelelő teret nyertek az érvényesülésre, midőn 1881-ben kineveztetett Győrmegye főispánjává, a mely vármegyében hédervári uradalma fekszik. Mint főispán gyorsan maga felé fordította a figyelmet; ritka adminisztrativ tehetségnek adta tanujelét, különösen a főispáni működése idejére esett nagy vízáradások alkalmával. Erélyes és czéltudatos tevékenysége, az általa rövid idő alatt elért sikerek oly bizalmat keltettek a döntő körökben iránta, hogy 1883-ban őt nevezték ki az akkori horvát közállapotok között a legkényesebb és legsulyosabb állások egyikére: a horvát báni méltóságra.

Ismeretesek azok az események, melyek a nyolczvanas évek elején Horvátországban rendkívül veszedelmes és nehezen megoldható válságot teremtettek. A kétnyelvű felirással ellátott czímerek alkalmazása miatt a politikai izgatóktól felbujtogatott nép úgyszólván az egész országban zavargásokban tört ki, melyeket katonai erővel kellett elfojtani s melyek az alkotmány felfüggesztését s királyi biztos kinevezését tették szükségessé. Mikor gróf Khuen-Héderváry Károly a báni hivatalt elfoglalta, a zavargások el voltak ugyan már nyomva, de a közhangulat még nagyon el volt mérgesedve s a személye és működése ellen mesterségesen felszított ellenszenv rendkívül megnehezítette munkásságát, melynek czélja az ország nyugalmának és alkotmányos rendjének helyreállítása, gazdasági és mívelődési haladásának előmozdítása s a magyarok és horvátok sok százados történeti hagyományok által szentesített s a kiegyezésben törvényesen megállapított testvéri viszonyának bensőbbé tétele volt.

A bán feladata nehézségeinek tudatában fogott a munkához. Jellemzik ezt azok a szavai, melyeket főispáni széke elhagyásakor Győrmegye tisztviselőihez intézett: «Nehéz feladat vár engem új hatáskörömben. Fontos szakasza ez életemnek; a siker távol van, a föladat nehéz és sok gonddal lépek az új mezőre. Életczélom, hogy hazámnak szolgáljak; most csak a munkaköröm változik. Törekvésem az lesz, hogy Magyarország és Horvátország egy haza legyen.» Hasonlóan nyilatkozott a horvát országgyűlés előtt tartott székfoglalójában; Zrinyi Miklós példájára hivatkozva fejtegette a közös haza eszméjét.

Mindjárt első föllépése, a horvát országgyűlésben 1883 deczember 17-ikén elmondott programmja, melynek kedvező hatását a személyes érintkezésben tanusított megnyerő modora is fokozta, a higgadtabb horvát politikusok nagy részénél eloszlatta az eleinte iránta táplált bizalmatlanságot. A magyar-horvát kiegyezéshez ragaszkodó nemzeti párt a bán programmjában a saját programmjának megvalósítását látta, a megkezdődő munkában melléje állott s politikájának megbízható támasza lett máig.

Annál hevesebb, kíméletlenebb harczot kezdett ellene az ellenzék. A zágrábi országgyűlés évek során keresztül zajos, a parlamenti rendet és fegyelmet lépten-nyomon megbontó küzdelmek színhelye lett. A bán és párthivei azonban a fennálló törvények alapján állva, ügyük igazságának tudatában, a hol kellett, erélylyel szálltak szembe a rakonczátlankodókkal. Maga a bán is sokszor felszólalt az országgyűlésben politikája védelmére s kiváló szónoki tehetségnek adta tanujelét. A szivós parlamenti küzdelem, de még inkább az a napról-napra érezhető haladás, melynek útjára a bán az országot minden téren vezette, meghozta gyümölcseit: a békés állapotok helyreállottak, a választásokon a közvélemény a bánnak adott igazat, a nemzeti párt tagjai mindig nagy többséggel kerültek az országgyűlésbe, s az ellenzék küzdelme is parlamentárisabbá vált.

Ily módon gróf Khuen-Héderváry Károly húsz esztendei báni működése nem csekély gazdasági és közmívelődési haladásnak kora Horvátországban. A közigazgatás mindinkább javult, megfelelően a bán jelszavának: «rend, munka és törvény». Hasonló fejlődést mutat az igazságszolgáltatás, a közoktatásügy pedig gróf Khuen-Héderváry bánsága alatt emelkedett európai színvonalra. Hogy a természettől különben kevéssé megáldott, szegény ország a gazdasági téren is szép haladást tett, meglátszott egyebek közt az ezredévi kiállításon is, melynek horvát osztályában mintegy 8000 kiállító vett részt, bemutatván az ország gazdasági és míveltségi állapotát.

Mindazokat a bajokat, melyek a horvát közéletben mutatkoznak s melyek nagy részt régmúlt eseményekben s nehezen orvosolható gazdasági és társadalmi állapotokban gyökereznek, teljesen meg nem gyógyíthatta a bán kormányzata; erre rövid volt tartamának húsz esztendeje, erre csak hosszú idők folytonos czéltudatos munkássága lesz képes. Kisebb-nagyobb zavargások többször fordultak elő, de erélyes és tapintatos fellépéssel a bán mindig elejét tudta venni elmérgesedésüknek. A magyarok elleni gyűlölet még nem veszett ki ugyan minden horvát lélekből, de azért kétségtelen, hogy a nyolczvanas évek óta a kölcsönös megértés lassan, de folyton szilárdúl, a gyűlölség lángja mindinkább kialszik. Hasonlókép nagy érdeme a bánnak a szerbek és horvátok közti nemzetiségi és felekezeti ellentét enyhítése; az ő politikája tette lehetővé, hogy a szerb képviselők együtt működjenek az ország érdekében a horvátokkal, mint a nemzeti párt tagjai.

Gróf Khuen-Héderváry munkásságát szép elismerésben részesítette a horvát országgyűlés nemzeti pártja már 1893-ban, mikor báni működésének tizedik évfordulóját betöltötte s e napot megünnepelte az ország legtöbb városa. Nem egy alkalommal nyilvánította elismerését iránta a király is, midőn egyebek közt a vaskorona rend első osztályával, a valóságos belső titkos tanácsosi czímmel s az aranygyapjas renddel tüntette ki.

GRÓF KHUEN-HÉDERVÁRY MINT ÁLLAMFÉRFI ÉS MINT EMBER.

Irta Gyurkovics György.

Nem minden habozás nélkül fogok azon ember jellemzéséhez, kivel húsz éven át mint barátja és mint politikus, szoros viszonyban álltam. A pártok küzdelmei határozatlanúl tüntetik fel az ő képét, sokak előtt kivételesnek s titokzatosnak látszik; nem így azonban az előtt, ki hozzá közelebb állt. Érdekesnek találják még legelkeseredettebb ellenfelei is, barátai pedig rendkívülinek, s úgy hiszem, hogy mindkét félnek igaza van. A csiszolt kőhöz hasonlít, melynek vannak csillogó és sötétebb oldalai, vannak éles szegletei is, de azért bizonyára kemény drágakő.

Hogy először beszélek az államférfiúról s csak ezután a férfiúról, erre okaim vannak. Ő most a magas politika éles világításában áll; ma mindenki reá szegezi szemét. Szeretnék ez órában az igazság elmondásával neki is örömet szerezni s a hazának is szolgálatot tenni. Mai

Sztojanovics Ljubomir,
kultuszminiszter.

Zsivkovics Ljubomir,
igazságügyminiszter.

Atanazkovics János,
hadügyminiszter.

Masin Sándor,
közmunka miniszter.

Protics Sztoján,
belügyminiszter.

AZ ÚJ SZERB MINISZTERIUM.

Széltében beszélték, a külvárosi kávéházakban erre czélzó couplet-kat énekeltek a volkssängerek, a nép hangosan szidta a császárt és Metternichet, úgy hogy Metternich egy napon azzal a tanácscsal toppant be a császárhoz:

— Kovács kiasszonyt férjhez kell adni fölség, de rögtön.

S így lőn aztán, hogy egy szép tavaszi délután Kolowrat karon fogva vezette be Akli szobájába annak ágyához a zárdából gyorsan hazahozott Kovács Ilonát, utánuk jött Szilvássyné és doktor Bergmeister János uram, pap is jött s ott nyomban az ő jelenlétükben összeadta őket s beirta az anyakönyvbe, melyet Fleck apó czipelt a hóna alatt.

Orgonaszó nem volt, se szent ének, hanem egy madár csiripelt az ablakpárkányon a szertartás alatt és az olyan szép volt, hogy gyönyörűség volt hallani. De még ennél is nagyobb gyönyörűség volt az új menyecske első szava:

— Most hát már senki sem szakíthat el tőled, édes férjem.

Félénken, aggodalmasan, várakozón nézett fel a hatalmas Kolowratra, a ki mosolyogva bicczentett a fejével.

A pletyka most már gyorsan elűlt, de soha se végkép. A nép lelke olyan, mint az itatós papiros, a mit egyszer beszívott, nehéz belőle kivenni; még hosszú évek múltán is, mikor a franczia ex-császárné gróf Neiperghez ment másodszor férjhez, a messalliance fölött szörnyűköző bécsieket fitymálva hurogatta le egy-egy beavatottabb.

— Ejh no! Ne legyetek hát birkák. Hiszen nem az igazi Mária Luiza. De hagyjuk ezt most, régi dolog ez, nem jó ezt feszegetni.

ERDEI HANGULAT.

Sugár tüzében ég az erdő,
Halkan hullámzik kebele:
Mint a szerelmes asszony szíve,
Édes titkokkal van tele.

Ott benn a mélyén, méla árnyán
Vidám tündérek játszanak;
Tánczukra, lombok fátyolán át,
Kiváncsin kandikál a nap.

Jön olykor pajkos bérczi szellő
S a fátyolt meg-meglengeti;
Riadva futnak szét a fénytül
Tündérek, árnyak ezrei.

Az erdő összébb vonja fátylát,
A nap meg szégyentől pirul:
Biborszint öltve ül a bérczre,
Aztán lesiklik ormirul . . .

S halk, tiszta pára száll a légben,
Üdítőn langyos alkonyat,
S egyszerre — hallasz itt is, ott is
Csodásan zengő hangokat.

Virágok, lombok bólogatnak,
Tündérhad újra egybegyűl,
Rigó is lágyan fuvolázgat,
Tücsök is vígan hegedűl.

Dal, illat lelket-mámorítón
És hízelegve gyűl köréd:
Bűvölten állsz, hogy ím az erdő
Föltárta minden gyönyörét.

S mire a halvány esti csillag
Fölgyúl a szomszéd bérez fokán:
Megzendűl, még nagyobb gyönyörre,
Az édes hangú csalogány . . .

Sajó Sándor.

A HÉDERVÁRI KASTÉLY.

Gróf Khuen-Héderváry Károly, az új miniszterelnök, ha hivatalos ügyei engedik, a nyári időszak nagy részét családjával győrmegyei hédervári birtokán szokta tölteni. Itt piheni ki már évek sora óta a közpálya fáradalmait; de a pihenés mellett gazdasága vezetésére is nagy gondot fordít. A birtokot, melyet harmincz év előtt meglehetős elhanyagolt állapotban vett át, jó karba helyezte s minden tekintetben rendezte.

Hédervár emlékezetes történeti hely is; a II. Géza korában bevándorolt Hederich lovag, a Héderváry-nemzetség ősе alapította. E nemzetség tagjai kiváló szerepet játszottak a hazai közéletben, mint egyházi és világi méltóságok viselői. A Héderváry család fiágon kihalván, a birtok leányági örökösödés útján a Viczay családé lett, mely aztán fölvette a Viczay-Héderváry nevet. Az új miniszterelnök ez utóbbi család utolsó férfisarjától örökölte.

Hédervár legfőbb nevezetessége a kastély gyönyörű parkjával s ebben a hires Kont-fával, melynek árnyában a hagyomány szerint Kont István elégületlen társaival összejöveteleit tartotta. A kastélyban, mely földszintjén maig Árpádkori épitészeti részletekkel is bir, néhány évvel ezelőtt tűzvész pusztított, mely a gazdag gyűjteményekben is tetemes kárt tett.

KARAGYORGYEVICS SÁNDOR HERCZEG GYERMEKEINEK NEVELŐI.

Köztudomású, mily nemes előzékenységgel fogadták annak idején Belgrádban *Kossuth* Lajos nejét és családját akkor, midőn a hazából menekültek. Mindaz, a mit akkor a menekülőkért *Garasanin* Illés szerb miniszterelnök és családja tett, *Karagyorgyevics* Sándor fejedelem tudtával és egyenes parancsára történt. A magyarok iránti rokonszenvből cselekedett Szerbia uralkodója akkor is, midőn legidősebb fiának, a jelenlegi Péter királynak nevelését magyar emberre, *Podhorszky* Lajosra bízta.

Podhorszky Lajosnak már akkor, midőn a herczeg Karagyorgyevics családhoz nevelőnek meghivták, ismert neve volt, mert ő nevelte a nagy Széchenyi István fiait is. A ki Podhorszky Lajost közelebről ismerte, nem győzte nagy tudományát csodálni. Polihisztor volt ő a szó legszorosabb értelmében, de egyszersmind jeles zeneművész is és a mi a nevelőnél legfőbb: nemes szivü, nyilt jellemü és fenkölt szellemü férfiú, a kihez tanítványa szeretettel, tisztelettel ragaszkodott.

Podhorszky Lajos 1815-ben, Fekete-Lehotán született és bevégezvén tanulmányait Lőcsén, Késmárkon és Selmeczbányán, nevelői pályára lépett s gróf Széchenyi István házánál kapott alkalmazást. Midőn azonban a szabadságharcz bekövetkezett, a fiatal Podhorszky is honvéd lett s a Klapka táborába sietett. A háború után külföldre menekült. Párisban telepedett le, a hol tiz év alatt addig is nagy nyelvismereteit azzal gyarapította, hogy 22 kelet-ázsiai nyelvet tanulmányozott át és sajátított el. Összeköttetésbe jutott a franczia tudományos akadémia legelőkelőbb tagjaival és 1858-ban, midőn a párisi Bibliothèque National vezérigazgatója megbizta volt a khinai kéziratok és könyvek lajstromozásával, a Magyar Tudományos Akadémia is levelező tagjának választotta meg.

Podhorszky Lajosnak első tudományos nagy műve a mexikói azték nyelvnek s grammatikájának feldolgozása, melyet Napoleon császárnak ajánlott. Vajjon megjelent-e e nagy mű, arról nincs tudomásom. További tudományos művei: «Összehasonlító magyar és kelet-ázsiai kis szótár» (1870), továbbá «Ethymologisches Wörterbuch der magyarischen Sprache genetisch mit chinesischen Wurzeln und Stämmen erklärt» (A magyar nyelv ethymologiai szótára khinai ragokkal és szótövekkel magyarázva), melynek első kiadása 1876-ban Párisban, második kiadása pedig 1877-ben Bécsben jelent meg.

Podhorszky Lajos a Karagyorgyevics-családnál 1859-től 1865-ig működött nevelőképen; a két idősebb fiút: Pétert és Andrást nevelte. Az utóbbi Párisban 1865-ben szivrepedés folytán hirtelen meghalt, Péter pedig jelenleg Szerbia királya.

Bevégezvén Karagyorgyevics Péter herczeg nevelését, Podhorszky öreg napjaira egy Párisban élő görög család fiatal leányát vette nőül s e házasságból Lajos fia született. 1870-ben Lónyay Menyhért eszközölt ki Podhorszky számára Pesten az éjszakkeleti vasútnál titkári állást, mely fárasztó munka azonban az agg tudóst olyannyira kimerítette, hogy megbetegedett. Felgyógyulása után más, tudományos foglalkozás után nézett, de midőn itthon nem sikerült állandó alkalmazást nyernie, ismét Párisba tért vissza, a hol a Karagyorgyevics-család és a magyar irók segélyegylete támogatásából élt. 1891-ben halt meg.

A Karagyorgyevics Sándor herczeg két ifjabb fiának Györgynek és Arzénnek Pesten 1863-tól 1868-ig *Popovics* V. István, a Tököly-intézet jelenlegi igazgatója volt a nevelője. Ő tanította a két kis herczeget a négy elemi osztály tantárgyaira és nevelte őket akkor is, midőn később a Szőnyi Pál-féle gimnázium első osztályát látogatták. Popovics tanítója volt Karagyorgyevics Ilona herczegkisasszonynak is a szerb irodalomból, melyet később a nászútján elhunyt szellemes fiatal hölgy Chateaubriand egyik művének jeles fordításával gazdagított.

Midőn a Karagyorgyevics-család az 1868. év végével Bécsbe költözött, Popovics Budán telepedett meg, mint a tabáni szerb népiskola igazgatója, átültetvén báró Eötvös József miniszter megbizásából a magyar állam népiskolai kiadványokat szerb nyelvre. Midőn 1870-ben mint a szerb egyházi kongresszus tagja, kidolgozta az 1868. évi népiskolai törvény szellemében a hazai szerb népiskolák és tanitóképezdék szá-

mára a most is érvényben levő iskolai szabályzatokat. 1870-től 1895-ig iskolai előadója volt a bácsi és budai görögkeleti szerb egyházmegyéknek, mely minőségben a hazai szerb iskolai és gyermek-irodalmat számos becses munkával gazdagította.

Popovics V. Istvánt a szerbek Magyarország határain kívül is ismerik, mint jeles népirót, mert az ő általa alapított «Orao» (Sas) című, több mint 25 év óta megjelenő nagy képes naptár lendületet adott a szerb népies irodalomnak. A «Csika Stévó» (István bácsi) névnek, Popovics V. István irodalmi nevének, nagyon jó hangzása van nemcsak a gyermekeknél, hanem a hazai szerb földmívelők között is, mert ő szerkeszti már öt év óta az oly annyira kedvelt «Nyiva» (Szántóföld) című szerb néplapot is.

Popovics V. István nevelői hivatottsága kiválóan érvényesült a budapesti Tököly-intézet hazafias vezetésében. Ezen áldásos intézetet Popovics V. István már 20 év óta buzgón vezeti, mely idő alatt több, mint 150 fiatal embert nevelt fel a hazának, kiknek a közélet különböző terein kifejtett működése legszebb dicsérete a buzgó öreg mesternek. *Mp.*—

EGYVELEG

* **A király tokaji szőlője.** A királynak Tokaj-Hegyalján három helyen van szőlője: Tokajban 39 hold, a tolcsvai határban 30 hold, Tarczalon 61 hold. A fillokszera ezeket a szőlőket is tönkre tette s felújításukhoz 1898-ban fogtak hozzá és most már megint teremnek. Tavaly 1400 hektoliter bort szűrtek. Az összes borkészlet a király itteni pinczéiben kétezer hordó, 130 literjével számítva, melyek értékét mintegy negyedmillió koronára becsülik.

* **A Salamon tavai** Betlehemtől mintegy öt kilométernyi távolságban vannak a heldoni út mentén s tulajdonképen hatalmas falakkal ellátott víztartók. Jeruzsálem már évszázadok óta vízszükségben szenved, de senkinek se jutott eszébe, hogy a «Salamon tavai»-nak bő vizével segítsenek a bajon. Végre most csakugyan be akarják e vizet Jeruzsálembe vezetni, még pedig ugyanazon az úton, a melyet hajdan a bölcs király mérnökei megjelöltek.

* **A vasúti hidak ősét** most bontották le, hogy újjal helyettesítsék, a melyen a modern szerkezetű nagy mozdonyok is veszély nélkül járhatnak. Ez az angolországi Gaundless-folyón Stockton és Darlington városok közt vert vashíd, melyet 1823-ban építettek, tehát 80 évig szolgálta a közlekedést. Storey mérnök volt az építője, a ki a legelső vasuti kocsik gyártását is vezette. A kiszolgált régi hidat tulajdonosa, az angol keleti vasuttársaság újra felállíttatja a darlingtoni vasuti állomás melletti múzeumában, melynek legnevezetesebb tárgya Stephenson első vasuti mozdonya.

* **Edisonnak** egyik kedves mulatsága az, hogy «hangokat gyűjt». Önérzettel teheti, hiszen ő találta fel a fonográfot. Minden látogatóját, a helyett, hogy autogrammot kérne tőle, felkéri, mondjon be néhány szót a fonográfba s hagyja itt emlékül a hangját, a lemezeket a nagy feltaláló külön szekrényekben őrzi s időnként azzal mulat, hogy távollevő, esetleg már meg is halt ismerőseinek a hangját megszólaltatja.

* **Az ismeretes fizikai törvény,** hogy a hideg a testeket összehúzza, szembetűnőleg mutatkozik az Eiffel-toronynál is, mely téli hideg időben vagy 20 centiméterrel rövidebb lesz, mint nyáron.

* **A hol kevés az asszony.** A népszámlálás, a melyet legutóbb az éjszak-amerikai Egyesült-Államokban tartottak, jóformán az egész világon páratlan eredménynyel járt. Kiderült, hogy míg másutt mindenütt a nőké a többség, az Egyesült-Államok lakosságában harmadfél millióval kevesebb a nő, mint a férfi. Az államok között egyetlenegy olyan sincs a dollárok hazájában, a melyikben több, vagy legalább ugyanannyi nő volna, mint férfi. Kaliforniában 239,504 legény vetélkedik, hogy megkaphassa a 88,755 leány közül valamelyiknek a kezét, Idahóban 23,421 gavallér forgolódik szorongó szívvel 3556 leány körül, még udvariasabb a helyzet Montanában, a hol ha országos bált rendeznének, hét tánczosa jutna minden kisasszonynak. Oregonban négyszer annyi, Washingtonban ötször annyi a fiatalember, mint a leány.

* **A hiéna-kutyák** Dél-Afrika legveszedelmesebb állatai közé tartoznak s korábbi időkben sokkal több kárt tettek a boerok nyájaiban, mint az oroszlán. Most azonban már meglehetősen visszaszorultak éjszak felé, hol nagy csapatokban antilópokra, szarvasokra vadásznak; még pedig nagy ravaszsággal. Az egyik csapat ugyanis üzőbe veszi a zsákmányt, míg a másik csapat már előre elrejtőzött olyan helyen, a hol gondolják, hogy az üldözött vad el fog rohanni. Igy aztán két tűz közé kerülve vajmi ritkán menekül meg fáradhatatlan üldözőitől. A vadászok azt állítják, hogy ezek a kutyák szükség esetén még a bivalyt és oroszlánt is megtámadják s bár több társuk élete árán, de rendesen mégis legyőzik. Él ennek a hiéna-kutyának egy közeli rokona délkeleti Szibériában is; ezekről szintén azt állítják az ottani lakosok, hogy a tigrist és medvét nagy csapatokban bátran megtámadják s legtöbbször zsákmányúl is ejtik.

* **Transvaal aranybányáiban** a béke helyreállítása óta négy hónap alatt több aranyat termeltek, mint a háború előtt nyolcz hónap alatt. Ha továbbra is így fizetnek a bányák, akkor Anglia hadiköltségét a bányák adójából 9—10 év alatt kamatostól megfizetheti.

* **A művészet legrégibb emlékei** közé tartoznak azok a prehisztorikus leletek, melyeket nemrég fedeztek fel a Csendes-tenger éjszaki részének amerikai partjain. A történelem előtti korban élt művészek a sziklák felületébe vágtak mindenféle madár, hal és emlős állat-formákat. Ezek a kőbe vésett alakok valószinüleg emlékei azoknak a harczoknak, melyeket az ősemberek különböző állatokkal küzdöttek a létért.

* **Párbaj** Franczia országban átlag négyezer fordul elő, Olaszországban pedig, hol a párbaj a hadseregben kötelező erővel bír, átlag kétezernyolczszáz többé-kevésbbé veszélyes kimenetelű párbajt vívnak.

A KONAK HÁTSÓ KAPUJA, A HOL A HOLTTESTEKET KISZÁLLÍTOTTÁK.

A HADSEGÉD LAKÁSÁNAK BEJÁRATA A KONAKBAN.

Kiküldött fényképészünk junius 19-iki felvételei után.

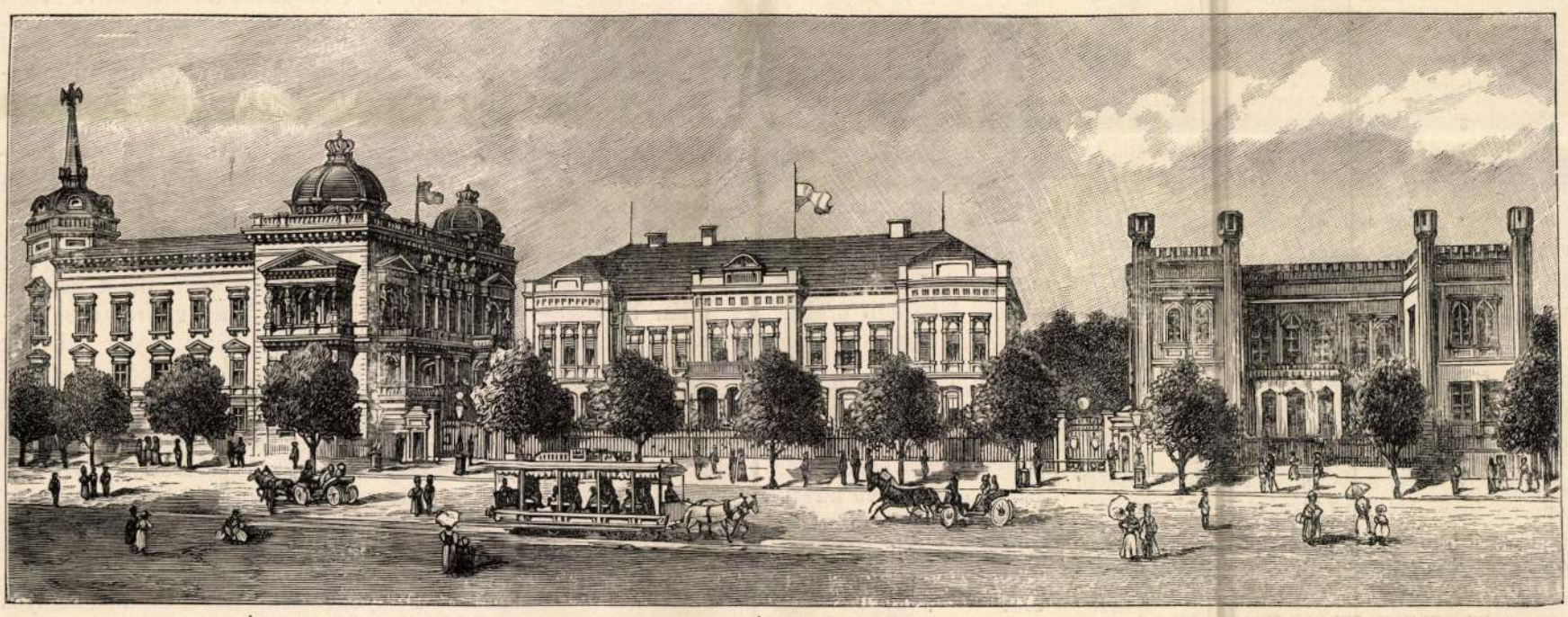

AZ ÚJ KONAK. AZ Ó KONAK. A KÜL- ÉS BELÜGYMINISZTERIUM ÉPÜLETE.

BELGRÁDI KÉPEK.

HÉDERVÁR (Győr)

Héderváralja

KMV 6, 79.l.

KASTÉLY, sarkán két toronnyal, homlokzatán lizénákkal. A várat II. Géza idején Héder comes építtette, azóta többször átépítve. Gazdag műgyűjteményekkel ma a gr. Khuen-Héderváry család.

Vas, Ujs. 1858.

küldi a budai basa egyik vezérét, a ki aztán kétszeresen is beszedi tölük.

1593-ik év közepén rendre-rendre a nagy éhség s drágaság mellett is az adó be volt már gyülve, csak *Hernád* vidéke s *Szikszó* városa nem tudta előteremteni. Ferhát basa másodszor izenteti, hogy ne tréfálkozzanak vele s ne ingeréljék haragját fejökre, hanem küldjék be azt az 1000 aranyforintot, mert ha kiveszik békességes türéséből, elküld vagy tizezer embert érte, abba pedig egy csepp köszönet sem lesz.

Szikszó városa ugy meg volt ijedve, hogy nem tudta, mit csináljon. A nemes tanács három napig mind azon gondolkodott, hogyan lehetne megengesztelni a nagyvezért. Nagy késöre aztán elhatározták, hogy követséget küldenek Budára, melly nehány hónapi időhaladékot nyerjen Ferháttól. Bele telt két nap abba is mig akadtak három emberre, kik elvállalták a követséget, ezeket is avval édesgették, hogy ha ügyesen járnak el a dologban, a város fejenként gazdagon megjutalmazza. Megeshetik aztán még az is, hogy ha megtudják kedveltetni magukat a basa előtt, ő sem ereszti el öket üres kézzel.

A három követ *Diósi Mihály*, *Beke József* és *Balázs deák* nemsokára megérkeztek Budára. A tolmács által tudtára adták Ferhátnak, hogy követség érkezett Szikszóról.

Még azon nap engedelmet nyertek, hogy a hatalmas basa és nagyvezér szine elébe járulhassanak, ki sem többet sem kevesebbet nem gondolt, mint hogy a szikszóiak elhozták az adót s e mellett még nyilván ajándékokat is, hogy megengeszteljék hosszas késedelmezésükért.

Ferhát jól fogadta öket, a tolmács által tudtokra adatá, hogy rég várja öket s nagyon okosan cselekedték, hogy nem késtek tovább is.

Erre Diósi Mihály uram nagy ékesszólással elmondá a város üdvözletét s alázatos kérelmét, hogy az adóért várjon még egynehány hónapig, mert még most teljes lehetetlen, hogy kicsinálhassák.

A tolmács utána magyarázta Ferhátnak, ki minden szónál ingerültebbé vált. Midön vége volt Diósi uram kérelmének, a basa annyira magán kivül volt mérgében, hogy tartani lehetett töle, nehogy a Diósi uram fejébe találja ütni vezéri botját, mellyet markába szorongatott.

Diósi uram el nem tudta gondolni mi lelte a hatalmas basát, azt gondolta, hogy nem jól értették meg vele a mit mondott s ujból elkezdte mondani.

„Mond meg ennek a hitetlen ebnek, hogy fogja be a száját s ne beszéljen itt össze-vissza mindenféle bolondságokat s az adót a föld fenekéből is előteremtse, mert különben elevenen nyuzatom meg.“

A követeknek, de leginkább Diósi uramnak, hideg borzadás futott végig hátán. A millyen bolond kegyetlen embernek látszik ez a Ferhát, könnyen megnyuzva ereszt haza bennünket, gondolá magában Diósi.

„A városnak pedig azt izenem, hogy a mult esztendőről elmaradt adót is rögtön megküldje, mert a próféta árnyékára mondom, töből rontatom le. Illyen ostoba embereket pedig, a millyenek ti vagytok, hitetlen ebek, az én boszuságomra hozzám többet ne küldjön, mert rendre botoztatom öket, hogy a földet marják kinukban. Most elmehettek, hanem a pénz holnap reggelig meg legyen.“

A tolmács megérteté velök a basa izenetét.

Elbocsáttatásukat nem várták, hogy kétszer adják tudtukra, hanem siettek mentől előbb kiérni a várból, mikor aztán kiértek meg sem pihentek jóformán Szikszóig, ollyan nyakra-főre eljöttek. Balázs deák egyenesen Homonnai István táborába szökött s ott elmondta, millyen czudarul bánt velök Ferhát.

Diósi Mihály uram meg Beke József elmondták otthon a vezér izenetét, hogy ha a tavali adót is menten be nem küldik, hát ekkor kár volt nekik születni, mert sorba nyuzatja öket, a várost pedig porrá teszi.

A város látván, hogy Szikszó fölé vészes napok közelgnek, mert pénzök nem volt, — védelemről kezdtek gondolkodni. A várost erös sánczokkal vették körül, a falakat kiigazitották.

A szikszóiak félelme csakhamar igazolva lön; mert Ferhát basa észrevevén, hogy a követség szépen megszökött, a nélkül, hogy az adót kifizette volna, — nem esett nagy gondolkodóba, hanem megizente *Kara* alibégnek, ki Székesfehérvárt tanyázott, hogy rögtön gyüjtsön Fülek vára alá vagy 6000 lovast meg egy annyi gyalogot s induljon Szikszóra s vegye fel kétszeresen az idei meg a tavali adót is rajtok. Ha aztán a szép szót nem akarják megérteni, pusztitsa el az egész várost, hogy hire se maradjon. Ágyut azonban ne vigyen magával, mert a béke pontjai tiltják ágyuval kárt tenni idegen földön.

Kara alibég aztán ugy is tett a mint parancsolták. Fülekről, Rimaszombaton, Putnokon által Sz.-Péternél átjött a Sajón Szikszó alá s beizent czifrán, amugy törökösen, hogy megérkezett s hozzák ki elé térden csuszva a pénzt.

Hanem a pénzt nem vitték el, *mert nem volt honnan.*

A lakosság földhöz ragadt szegény volt, alig tudott egy napról a másikra eltengödni, nem hogy még kétszeres nagy adót fizessen.

Kara alibég utasitás szerint megrohanta a várost, mellyet kemvés ellentállás után elfoglalt, kirabolt, s földig rontatott.

Két nap folyt a rablás gyilkolás.

Mikor aztán nem volt már mit rontani, egynehány száz fogolylyal Vadász felöl letelepedtek osztozni a gazdag prédán.

Nem irom le mit csináltak itt a foglyokkal, különösen a védtelen nökkel, leányokkal . . . . . .

A szegény foglyok közt volt Diósi uram is leányával együtt.

Egy török fegyveres megismerte, hogy ö volt követségen Budán.

Kara bég maga elé rendelte.

„Na te hitetlen gaur, te lelketlen eb, számolj, hogy mertél megszökni a hatalmas basa elöl, kinek büntető keze most utolért.“

„A mindenható Isten forditsa el szegény ártatlan fejemről nehéz haragodat, de én nem vagyok oka semminek, én ártatlan vagyok.“

„Ne boszantsd füleimet illy hazug beszéddel, azt mondom, mert én rajtam nem lehet kikapni. Tagadod, hogy bünös vagy, talán még azt is, hogy elszöktél?“

„Nem tagadom hatalmas bég, kinek Allah hosszura nyujtsa életét, de mit tehettem én, ha lehetlen volt fizetnem, pénz nélkül nem mertem a hatalmas és igazságos basa fényes tekintete elé kerülni, mert megnyuzatott volna.“

„Hát azt hiszed ebeknek való, hogy én nem foglak kiugratni böröd ből? azt hiszed innen is meg fogsz szökni? ne hidd el avval az örült nagy fejeddel, mert minekelötte a nap lenyugszik, ott fog lógni kitömött böröd.“

Szegény Diósi uram térdre esett s ugy rimánkodott Kara bég előtt.

A következő perczben kedves leánya karjai emelték fel a földről, ki meghallván, hogy atyja veszélyben forog, az örökön keresztül ide rohant. Egy fegyveres katona utána szaladt, hogy feltartsa, de Klára ugy találta képen teremteni, hogy tüzes karikákat hányt a szeme töle.

„Kicsoda e leányzó?“ kérdé a bég, kit mind a leány szépsége, mind bátorsága meglepett.

„Az enyém hatalmas bég, engedj meg neki vakmerőségeért, hogy bátorkodott szined elé járulni.“

„Ne kérd atyám, e szivtelen bakót; nem fene vadat kell kérni hanem embert, ez pedig nem ember.“

Kara bég annyira el volt merülve a leány nézésébe, hogy nem figyelt beszédére, melly bizonyosan halála leendett volna.

Beszólitott két markos ört s elhurczoltatá Diósit; a katonáknak meghagyta, hogy vigyázzanak erre a vén rókára, nehogy elszökjék, mert ismeri már szaladó természetét.

Leányát erövel ott maraszták a bég sátorában.

Épen azt parancsolá neki, hogy járuljon közelebb hozzá, midön egy eget rázó orditás hangzék. Egy ör az ijedség miatt alig tudta megmondani, hogy a közellevö hegyek telve vannak fegyveres ellenséggel, mindenünnen körül vannak fogva.

Ez *Russel* német vezér volt 1700 fönyi seregével, ki megtudván Szikszó szerencsétlen sorsát, sietett legalább a foglyokat megmenteni.

Kara alibégnek alig volt annyi ideje, hogy fegyvereit magára vehette, midön egy másik ör ujból jelenti, hogy Eger felöl még nagyobb ellenség közelg.

Ez *Rákóczy Zsigmond* volt *Homonnai Istvánnal*, kiket Balázs deák tudósitott a veszedelemről.

A két csapat megrohanta a 12,000 főből álló sereget.

*

Elkeseredetten, elszánva rohant a magyar és német sereg a törökre. Annyi sok jó magyar vitéz vérzett már el, mindenik mellett két három török elesve, s a csata sorsa még mindig bizonytalan volt.

A magyar foglyok egy részének sikerült megmenekedni a zavar közt. A megmenekültek közt volt Diósi uram is, de leányáról nem tudott semmit.

Rá akadt Balázs deákra épen akkor, midőn az egy török jancsárral vesződött, hogy hamarább végezhessen vele, ő is segitett Balázsnak, ketten aztán szépen le is verték.

„Balázs öcsém, háromszor kérted meg leányom kezét s egyszer sem adtam oda, eredj mentsd meg most az egyszer a bég sátorából s neked adom.“

Balázs deák pedig megsem várta, hogy jóformán kibeszélje magát Diósi uram, hanem ment egyenesen a bég sátora felé. —

A magyar sereg még elszántabban harczol, s sorai jobban gyérülnek . . . .

Diósi uram gondolta magában, jobb lesz, ha addig szabadul mig módjába van. Kezébe akadt valami trombitaféle s ezzel a közel levő szőlőknek tartott. Mikor felért a hegyre, onnan végig nézett a csatázókon, s miért miért nem? elkezdett rettenetesen trombitázni. *)

A török sereg zavarba jött e hangokra, azt hitték, uj segitség érkezett a magyaroknak. A félénkebbek szaladásra vették a dolgot, a bátrabbak követték a jó példát.

A mint ezt látta Diósi uram, még jobban elkezdett trombitálni, a szemei is kidüledtek belé ugy fujta. — A következő perezben elvolt döntve a csata sorsa. — A törökség eszeveszetten szaladt szét.

Sokan a Sajóba fultak, legtöbb halva maradt a csatatéren.

Csak egy maroknyi csapat tartja még fenn magát. Ezt a bég személyesen vezérli. — Valamit makacsul látszik oltalmazni.

Az idő lassanként sötétedni kezdett. Rákóczy katonái felgyujtottak a réten egynehány asztag gabonát s a közellevő széna-kazalokat, hogy annál jobban tudják üzni a megfutott török sereget. A ki legutoljára esett el a török seregből, az maga a vezér Kara alibég volt. Balázs deák maga vágta agyon hatalmas kardjával. — Ez a vágás drága volt Balázsnak, mert ezzel menté meg kedves Katáját, Diósi uramnak egyetlenegy leányát.

Ő töle bizony ellehetett volna a bég, akár hol, nem sokat hászta a dicsőséget, hogy maga verje le az ellen vezérét, de mikor meglátta Diósi uram leányát nyergében, ezt már nem nézhette el összetett kézzel, pedig ahogy mozgásba hozta két izmos kezét, a bég bánta meg legesleghamarabb.

A megrémült török katonák közől nehányan a szőlöknek vették utjokat, ki a hova tudott, oda menekült.

A mellyik aztán nem birta tovább ki a szaladást, az felmászott vagy egy almavagy diófára, s a fülét sem mozgatta, nehogy rá akadjanak. A fa tetején mindegyik szépen kigondolta, hogy fog ő onnan reggel elszökni. Alig telt el egy órácska s a szerencsétlen török menekültek legnagyobb ijedeségökre látják, hogy a Russel német katonái szintén jónak találták a gyümölcsfákon tölteni az éjet, még pedig csupán azon egyszerü okból, hogy egyuttal jól is lakjanak az izletes alma- s körtvékből, mellyek most voltak a legjobban megérve.

Volt a szegény törököknek ijedtségök!

A Rákóczy és Homonnai katonái is megkivánták a falatozást s ők is ugy tettek mint a németek. *)

Az éj koromsötét volt, s igy észrevétlenül maradtak, a kik a fáknak a legtetején ültek.

Hanem a gyümölcs hamar elfogyott, kivált a mellyek nem voltak erős magasan a fákon. Valamellyik katona azt a jó tanácsot adta, hogy szálljanak le mindnyájan a fákról, s rázzák le a gyümölcsöt a mi még megmaradt, azután majd felmehet ismét a kinek kedve tartja.

A magyar és német katonák szépen le is szálltak, persze a szegény megszorult törökök moczczanni sem mertek. — Nehányan tüzet rakni indultak, az izmosabbakat pedig oda állitották a fákhoz, hogy rázzák meg.

Hullott az alma és körtve, hullott, de hullott ám a török katona is. A fa alatt levők el nem tudták gondolni, mi az ördög hull ollyan nagy darab valami a fákról . . . . körtvének természetesen nem gondolhatták, mert igen nagyok voltak.

A tábortüzek fellobbantak. A tüz világánál szépen megösmerték, hogy azok a nagy valamik csakugyan se nem alma se nem körtve, hanem valóságos jóféle igaz hitü jámbor törökök.

Reggelre mindnyájan ott voltak megint a fákon, azzal a kis különbséggel, hogy most nem ültek, hanem lógtak a hüs levegöben.

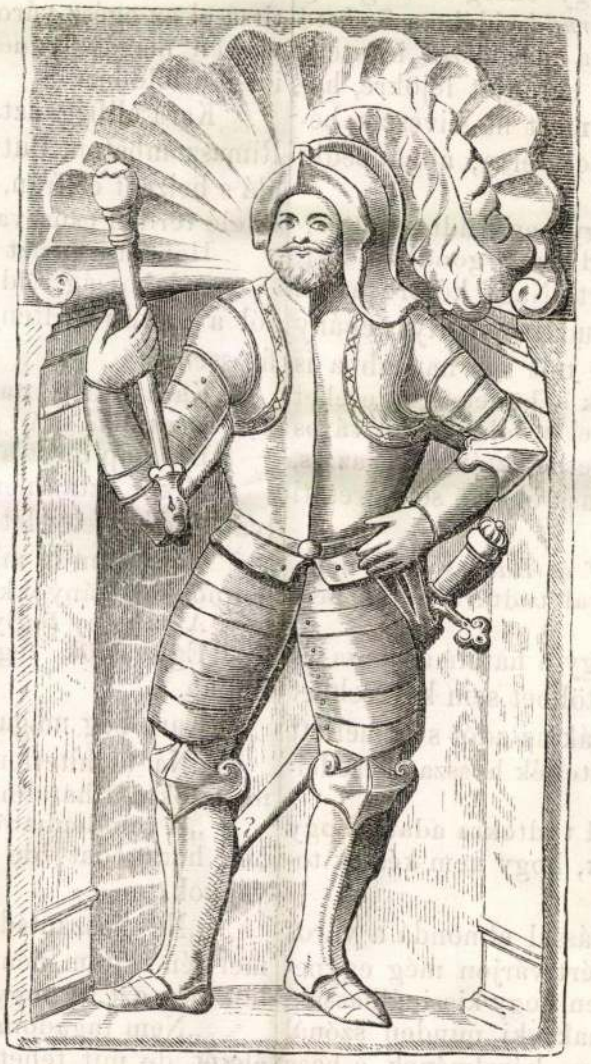

Csallóközi uti-képek:
8. Báró Vicsay Ádám siremléke Hédervárán.

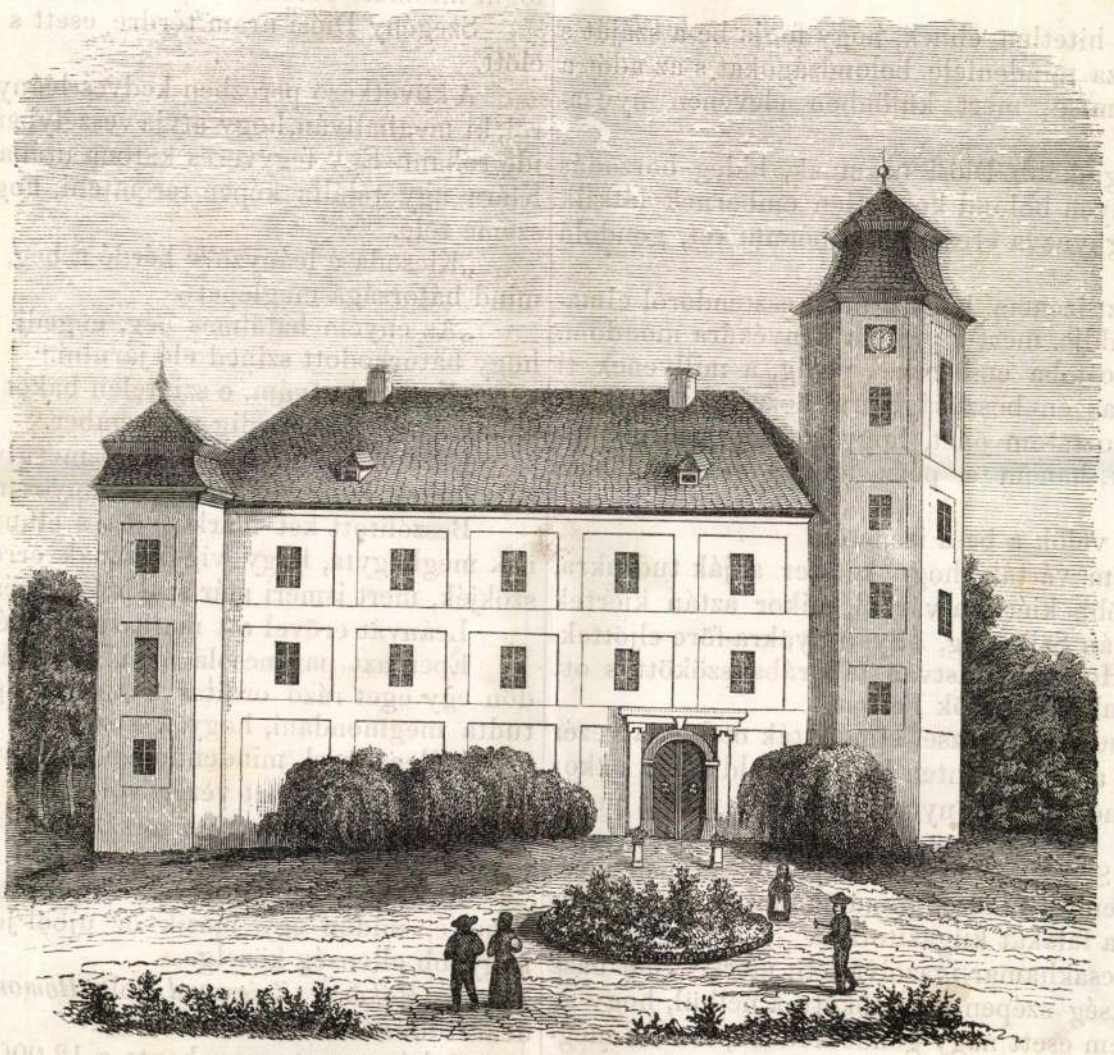

Csallóközi uti-képek: 9. Hédervári kastély.

*) Lásd Szikszó évlapjait.

*) „Megesett az is,— igy szól a krónika — hogy némellyek mind a két részről való militia közől északának idején a szőlőhegynek estenek, és a félelem miatt gyümölcsfákra másztanak, ugy hogy egy fán német, magyar, török katonák együtt voltanak, de egymást ott lenni nem tudták, stb. stb.“

30 zászlót, 600 szekeret löszerrel, élelemmel s egész tábori készleteikkel elfoglaltak Kara alibégtől.

A Rákóczy vesztesége 370 ember volt. Török 1300 maradt a csatatéren, sokkal több fulladt be a *Patak* vizébe, melly a csata után három napig volt véres még!

Itt aztán igazán *Patakkal folyt a vér!*

A mint a csapatok elvoltak osztva a közellevő hegyeken, a vezérek neveiről még most is magyar, Frank-, Nyumal- (Newmal), Haling- és Groszning-hegyeknek neveztetnek.

Az elesett török katonák az Alsó-Vadász felé vezető ut mellett egy csomóban temettettek el. E sirdomb még maig is látszik s „Törökhalom"-nak nevezik.

* * *

Diósi uram hozzá adta Balázs diákhoz leányát. A lakodalmat Kassa városában tartották meg, mert Szikszót leégették. Maga Rákóczy és Homonnai István is jelen volt az esküvön. Diosi uram pedig annyi pénzt kapott azért a kis trombitálásért, hogy akár két akkorára is felépithette lerontott házát.

Pár nap mulva összetalálkozott Beke József urammal.

„Hát mikor megyünk még egyszer követségbe, Diósi Mihály uram?"

„Már a kinek kedve tartja, csak menjen, de engem tudom én Istenem, hogy kötéllel sem visznek többé el." *Papp Miklós.*

Kalkutta.

A keletindiai angol birtok, hol most a lázadás még egyre tart, három kormányzóságra van osztva s ezek a kalkuttai, madrasi és bombayi kormányzóság. Kalkutta e kormányzóságok egyikének székhelye, Bengalia tartomány (elöbb önálló ország) fővárosa, posványos, igen egészségtelen helyen, a Hugly folyó nyugati ágának bal partján fekszik. Ez épült legutolszor India nagyvárosai között. 1690-ben helyén csak egy Govindpur nevü falu állt, s 1717-ben még csak 400 lakossal birt. A mult század közepén kezdett emelkedni olly hirtelen, hogy ma már 700,000-nél több lakossal bir s Ázsia egyik legnagyobb városa.

Kalkutta három főrészre oszlik, mellyek a William erőd, a fejér és fekete város. Az erőd délre fekszik, s többi várostól vársik által elkülönzött, nagy védvár, mellyben roppant kaszárnyák s egyéb katonai intézetek állnak. A fejér várost európaiak lakják s egészen európai modorban igen pompásan épült. A fekete város ellenben alacsony sár- vagy bambusgunyhókból s egyedül benszülöttek lakják, mellyek két harmada hindu, egy harmada mahomedán vallásu. E városrész számos fogadóval (hindu egyház) és mecsettel bir, de egyik sem tünik fel szépsége vagy nagyszerüsége által.

Noha Kalkutta egészen nem veté le keleti jellegét, mindazáltal egy európai város minden kényelmével s élvezetével kinálkozik, s számtalan hasznos intézetet bir. Illyenek a különböző intézetek, egyetemek, s más fölsőbb tanintézetek angolok és bennszülöttek számára, több tudóstársaság, egy szinház, csillagvizsgáló s füvészkert.

Kalkutta végre Keletindiának, sőt talán egész Ázsiának legjelentékenyebb kereskedő városa, különösen pedig a tulajdonképi Hindosztan fölerakó helye és központja a Keletindia és Anglia közti egész forgalomnak.

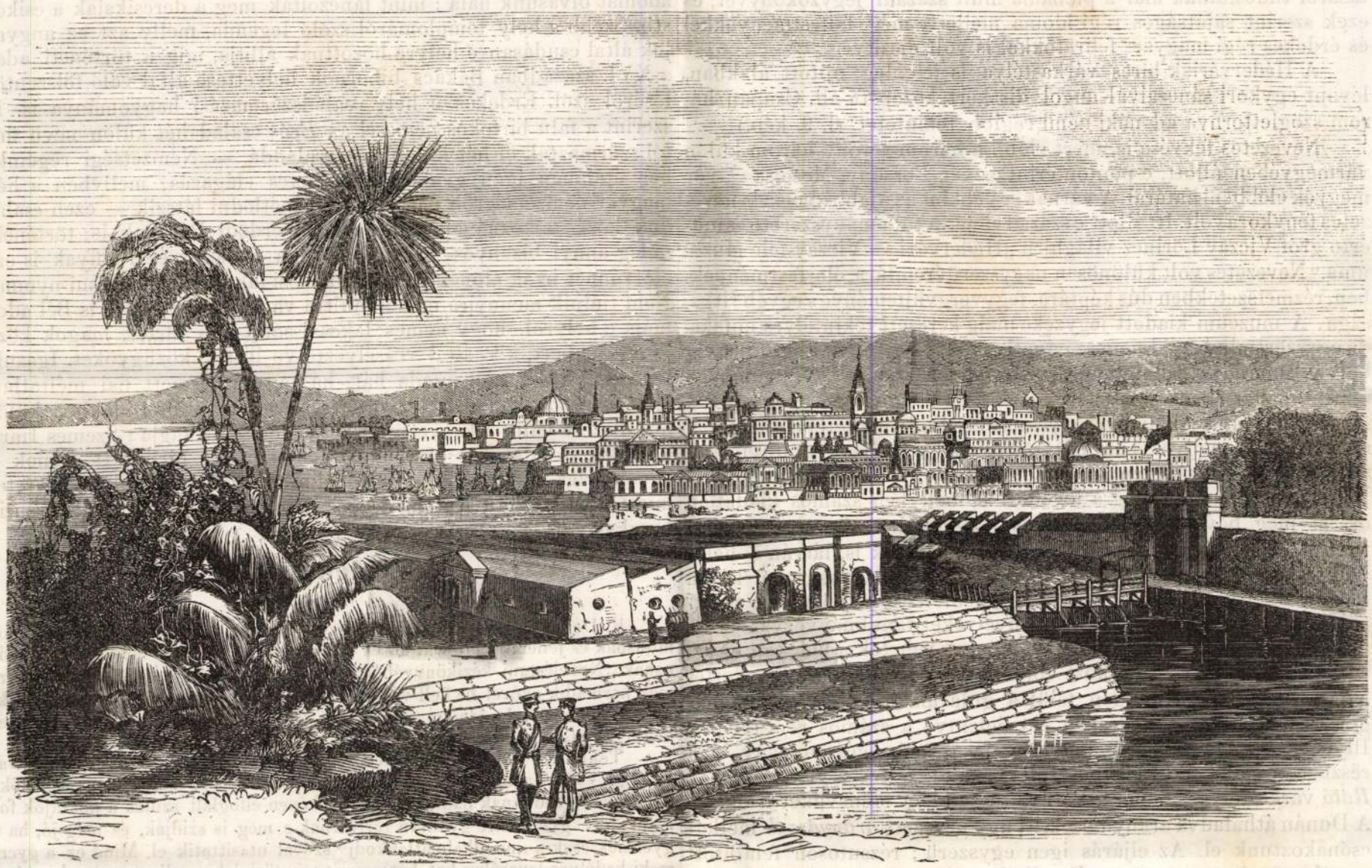

Kalkutta.

Csallóközi uti-képek.

III.

Felsö-Csallóköz déli része.

(Folytatás.)

Böösön alul *Ballony*, *Medve* és *Kulcsod* felé éri az utas Felsö-Csallóköz legdélibb részét, melly a Duna mentében mindenütt határos az ugynevezett *Szigetközzel*, mellyet a nagy Duna és a györi Duna ága képez. Ámbár a Szigetköz szorosan nem tartozik már Csallóközhöz, kirándultunk mégis ide is, hogy egyuttal a közellévő tájékot is lássuk. Kis csolnakon egy révészszel keltünk át a Dunán. A nagy folyam itt egészen elveszti méltóságos tekintetét. Lomhán hullámzik a számtalan sekély felett, folyásában mindenfelé egy csoport kis sziget és zátonyok által feltartóztatva és több ágakra osztva. Igy eveztünk a csöndes nyári nap reggelén több óra hosszant egy szigettől a másikig. Több helyen kiszállva, a bozótos szigeteken gyalog hatoltunk át, megkönnyitve csolnakunk terhét, mellyet odáig révészünk a partok mellett csáklyázott tova. A tulsó partra érve *Hédervárának* tartottunk. Ez történelmileg is a vidék legnevezetesebb helye. Még Gejza fejedelem alatt a 10 dik század végén szállták meg e tájat a jövevény Hamburgi grófok *Héder* és *Wolfgér*, hol Kiszö mellett a mai *Hédervára*, az egyik nevéről igy nevezve, épült. Tőle vették azután, hazánk ezen legfé-

Hédervári kastély

nyesb családja, a *Hédervváriak* és mellékágai a *hédervári Kontok* és *Póthok* nevöket; ivadékről ivadékra az ország legfőbb hivatalait viselvén, miglen férfiágon a főágban kihaltak, s az utolsó leány fiusitása által csak a mostani hédervári *Viczayakban*, más mellékágakon pedig változtatott névvel tartották fönn emléküket.

A hely régibb korából azonban szintén kevés maradt ránk. Egy márvány-keresztelömedencze, ez is az ujitás által inkább megsértve mintsem fentartva, góth idomu feliratával a XIV. századbóli eredetét tanusitja. Régibb és részben góthidomu egykori plébániai egyháza jelenleg a Viczayak temetkezési helyeül szolgál, és számos emlékeket foglal magában. Legnevezetesebb báró *Viczay Ádámnak*, a család egyik legkitünöbb ősének, ki azt nagyobb fényre és gazdagságra emelte, vörös mármányszobra, emelt dombormüben a höst pánczélosan, sisakkal fején s buzogánynyal kezében állitva elö. Az egyház melletti ugy nevezett Lorettói kápolna is telve hasonló, részint kisebb és ujabb sirkövekkel. (l. 8. kép.) Egy érczöntetü lap mögött, mellyet csupán a családczimer diszesit, az elhunyt családtagok sziveit tevék le. — Bizonyára érdekesbek valának a fönlevöknél a hely egyéb régi épületei, mint azon kerek halotti kápolna — tehát valószinüleg még román épitészeti idomu — mellynek csupán lerontásáról tudósitanak már a plébánia mult századi jegyzökönyvei; és ezek szerint sajátságos régi idoma mellett, még falfestményekkel és érdekes régi magyar feliratokkal is volt diszitve.

A Hédervváriak hires várkastélya is jelenleg ujitott alakban, levont egykori sánczaival angol diszkert közepett áll. Csupán három szöglettornya ad néki némi régibb tekintetet. (l. 9. kép.)

Nevezetes fekvése is, mert elöbb a három torony három külön vármegyében állott, e ponton érintkezvén Pozsony, Moson és Györ megyék elöbbeni határai. A várnak egyébkint az ujabb időben is nevezetes fénykora volt. Itt állott e század elején a tudományszeretö és müértö gróf Viczay Lörincz világhirü „Hédervári — Viczay-féle Muzeuma." Nevezetes volt különösen nagyszerü éremtára, olaj festményekben, rézmetszetekben dús képtára, fegyvergyüjteménye s egyéb ritkasága. A muzeum kiadott jegyzéke maig keresett tekintélyes munka, de egyszersmind majd-nem az egyetlen emlék is, melly ezen kincsekböl ránk maradt. Az elhunyt gróf végrendelete szerint a gyüjtemények részint eladattak, részint az örökösök közt megosztattak; egy rész a franczia berontás alkalmával enyészett el. Mind a mellett még azon maradványok is, mellyeket az örökösök egyike, a nyájas gróf ur elő mutatni szives volt, minden hasonló gyüjtemény diszét képezhetnék. Nevezetes különösen még a levéltár is, mellyben számos kiadatlan okirat még bővebb vizsgálatra és közzétételre vár. — Örvendettünk itt ezentul még a jelenkor éleményeinnek is, látván a helybéli kanonok esperes ur által már rég alapitott vasárnapi iskola virágzását. Akkori derék tanitója a segédlelkész ur jelenleg a szentföldön, Jerusalemben jár a keleti nyelveket tanulmányozva.

Viszutunkban még jobban szemügyre vehetök a vidéket, melly a számos hüsitő vizerek közt zöldellő ligeteivel valóságos kertet képez. A fák közöl minden felül a gula alaku nyolczszögü fehér góth tornyocskák tünedeznek elő, jelentve a számos régi telepet. Illyenek *Darnó*, *Püski*, *Ásvány* stb. Mások már egészen vagy csak részben s emlékeikben elpusztultak, mint *Bajcs* régi templomai, *Rátó* várkastélya, honnét a Pálffyak egy ideig elönevüket irták. — A Dunán áthaladva aranymosók, itt ugy nevezett *aranyászok* mellett csónakoztunk el. Az eljárás igen egyszerü : rézsutoson felállitott asztalra feszitett posztóra a Dunából meritett fövényt felöntik, s az aranypor a posztószálakban marad. Egykor ez igen jövedelmező kereset volt Csallóközben; jelenleg ritkábban fizeti ki magát, s nagyobbára szerencsevadászok, dologkerülök, mellékesen révészek, halászok és czigányok üzik, a látott aranyászokról hallók, hogy épen a mult hetekben igen szerencsés sükerrel müködtek, mintegy 60 ft. értéknyi aranyat mosván ki két hét alatt; de sok idö telhetik bele, mig ismét kifizeti magát munkájuk. Talán a tudomány és iparnak sikerülend idövel rendszeresb eljárás mellett bizonyosabb eredményt eszközölni ebben is.

Tulpartra érve *Bakánál* szálltunk ki. Számtalan apróhelység : *Alsó* és *Felső-Baka*, *Landorgócz*, *Nádasd*, *Bodak* mindannyi nehány házból álló nemesi lak éri egymást innét egész Dercsikáig. Még a legszegényebb is képes egy két hártya-okmánynyal előállani, minöt az érdemes bakai lelkész ur is csak hamar itt létünk alatt egyikétől a falu legszegényebb lakóinak elöszerezni tudott. — *Dercsika* nevét és lakóit ismét számos regék és adomák teszik nevezetessé. Ezek egyike szerint a hely régi neve *Györgysoka*, honnét Dercsika származott, — onnét eredt volna, hogy egykor Mátyás király itt vadászván, kedves szolgájának Erös Györgynek bizalmas beszélgetés közben nyilvánitott kivánatára annyi földet ajándékozott, a mennyit ez az ebéd ideje alatt ezen mocsáros s ingoványos téren körülnyargalhatott. A szolga a mit gyors ménen körülfuthatott, vörös köpenyéből leszelt darabok elhullatásával jelölte meg maga után. Mire a király megtekintendö a tért, szolgájával körülnyargalta, felkiáltott volna : György sok az.*) Innét vette Dercsika nevét; mig *Várkony* a „várj kun" felkiáltástól, melylyel Mátyás ezen alkalommal kun szakácsát felszólitotta volna, hogy addig várakozzék az ebéddel, mig a szolga visszatér, s kinek adományul szinte Várkony jutott. A monda mindenkor jellemzi a népies felfogást, ollykor a régi szokásokat stb. mint itt is talán bizonyos határjelölést, adomány eredetét, s különösen Mátyás népszerüségét; benne azonban csak féligazság lappang. Dercsikának : György soka, Gersika stb. neve már a XIII. századtól fogva s igy rég Mátyás kora elött ismeretes az okiratokból. Hogy Várkony magyarázatát is történet-nyomozóink mélyebben keresik, mintsem a sületlen adoma jelenti, azt már föntebb megjegyeztük. Érdekes regét közöl az utóbbi névről Karcsai is a Magyar Muzeumban. Hasonlóan több adomát olvasunk nála : mint lánczolták meg a dercsikaiak a csikót stb. Szebb a hely templomáról szóló legenda, melly azt az angyalok által csudásan e helyre hozottnak állitja, mig a történeti adat a XVI. században Bakacs bibornok helyettese által való fölszentöléséről szól. Érdekes e hely családszármazási hagyománya is. E szerint a falu birtokos nemesei az *Erös* család hét külön nevü fiától származtak el hét különböző családdá. — Nemzetségi regéinkben átalában igen gyakori ezen hetes elágazás, mellyben a hét magyar nemzetségröli hagyomány ismétlödni látszik — ezen családok közé tartoznának szinte a mai erdödi Pálffyak is; történelmileg annyi bizonyos, hogy mind ezen családok és Pálffyak is ezelött innét irták elönevöket; ámbár ösi lakuknak itt semmi nyoma. Nem tudjuk mennyire igaz a multra vagy jelenre nézve is Bél adomája e helyről, hogy nemes lakosai soha sem türtek magok közt tanult embert, kik által veszélyeztetve hitték közügyöket. Igazuk lehetett. Azért nem csoda hát, ha nagyra termett fiai méltatlan fészköket oda hagyák. — Szülöttei közöl az utóbbi idökben különös diszére válik a kegyesrend két érdemteljes tagja : Szemes Imre a példás szelidségü s jámborságu hittudós és hirhedett szónok s ennek jeles növendéke a történelmi s füvészeti széles ismeretei miatt köztiszteletü Katona Dénes. Mindkettö az irodalmi téren is munkás volt.

(Folytatása következik.)

A kisdedóvoda.

(Vége.)

b) De másodszor a szellemi képezéssel karöltve kell járni az *erkölcsi* idomitásnak és jellemképzésnek. És ez elkezdendő mindjárt a bölcsőnél. Heinsiusnak „Neveléstani kézikönyvéből" azt olvastam, hogy a nevelésnek a gyermek harmadik évével be kell végeztetni, mit azonban mások 6 évre tesznek. Mindkettő az óvoda idejére esik. És mi történik ezen korszakban a gyermekekkel sajátlagos növelésöket illetöleg? Mindjárt meglátjuk.

Tekintsük meg a gyermeket a *szülék körében*. A házi sok baj s munkával elfoglalt szülék nem mindig vannak olly hangulatban, miszerint gyermekökkel szeliden tudnának bánni. A százféleképen elfoglalt szülék a hozzájok folyamodott gyermekre gyakran rárivalnak s meg is szidják, és még jó, ha a gyermek csak a „ne alkalmatlankodj" szóval utasittatik el. Mind ez a gyermeki kedélyre leverőleg hat, bátorságát megtöri, lehangolja és még el is hinti szivében a bizalmatlanság és embergyülölés csiráit. Vajjon nem itt és ehhez hasonló későbbi eljárásokban van-e forrása az apákra s anyákra támadó gyermekek rosz magaviseletének? Majd az egymást meg nem értő szülék egymásra támadnak, veszekednek, mi közben mint a patak foly az átok, szitok és káromlás szájukból. Vagy-munkaszünet levén, elkezdik az emberszólást, rágalmazást, csufolodást és gunyolódást, mihez természetesen a szavak épen nem válogattatnak. És a gyermek mindezt hallja, hogy eltanulja, és nyeli mint a mérget. Innen nem ritkaság látni 3—6 éves már hazudozó, hamisan árulkodó, csufolódó, káromkodó és veszekedésre hajló gyermekeket. Hát a boszorkányság, rontás- és babonáróli oktalan szokásos elbeszélések milly gátat vetnek a magasabb érzéseknek, és mint letörpitik azon bizalmat, mellyet egyedül Istenbe kell vetni; és később milly ostoba s nevetségesen megszégyenitő tetteknek lesznek forrásai! Hányan fognak különféle alakban „Szücs Györgyöt!"

*) A mult századi irományokban is még sok helyütt Gyersoka iratik; mindez kétségtelenné teszi hajdani Györgysoka nevét; ollykép mint a fönebb emlitettük Árpádsoka, az okmányokban „Árpád chuka" keletkezhetett ez is; minélfogva a soka okmányi iratok szerint chuka elavult szó a nyelvészet figyelmét igényli. A Györgynek Gyerré módosultát igazolja a szent Györgynapja szónak a Csallóköziek által szengyernapja kiejtésre petyhüdöttsége. Az erkölcsi hanyatlással a nyelv erélye is folyton mállik közöttük. Ez állitásunk számtalan jelenségből s adatból világosan kimutatható. —

34. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, AUGUSZTUS 20.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utcza 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre — — 20 korona. Félévre — — 10 korona. Negyedévre — — 5 korona.

A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

A HÉDERVÁRI KASTÉLY.

A HÉDERVÁRI KASTÉLY egymásra következő urai sokszor beirták nevöket a magyar történet könyvébe. Sőt sokszor csinálták is ezt a történetet. Mert nemcsak a kastély jelenlegi tulajdonosa gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök viseli az ország legnagyobb méltóságát, voltak az előbbi tulajdonosok között is sokan, a kik vezérlő szerepet vittek koruk eseményeiben, s a kiknek szava döntő volt az ország tanácsában. Több mint hatszáz esztendeig az ősi Hédervári nemzetség lakott e kastély falai között, s volt korszak, mikor ők képezték az ország legbefolyásosabb, leghatalmasabb családját. Ősük, egy Heinrich, vagy Heidrich nevű német kóbor lovag, ki Kézai Simon mester krónikája szerint negyven pánczélos vitézzel vándorolt be az országba. Vendégszerető fogadtatásra talált, megkedveltette magát a királylyal, birtokokat kapott adományba, s megépített a győrmegyei Csillizközben egy várat, melyet a saját magyaros hangzásuvá tett nevéről Hédervárának nevezett. A hatalmas magyar talaj, melynek bevándorolt külföldi nem tud ellenállani, átidomította, jó hazafiakká tette az ő fiait és unokáit is. Olyan jó magyarokká lettek idők folyamán, mint azok, a kiknek tömlőkön úsztattak át a Volgán az ősei. Közülök sokan viseltek országos hivatalokat. Volt köztük királyi kanczellár, tárnokmester, országbiró, erdélyi vajda, s nehány főpap, sőt érsek is. De a család néhány tagja a nádori méltóságot is viselte. Pedig a nádor kezében sokkal nagyobb hatalom központosult, mint ma a miniszterelnökében. Nádor volt

A HÉDERVÁRI KASTÉLY. — Jelfy Gyula fölvétele.

1206-ban Hédervári István, 1209-ben Hédervári Poth, 1232-ben Dénes és hat évre rá az ifjabb Dénes, száz esztendő mulva pedig 1437-től 1447-ig ismét a család egyik tagja, Hédervári Lőrincz töltötte be ezt a legnagyobb hivatalt. Volt a család tagjai között sok nagytehetségű államférfiú, volt sok közepes tehetségű is. Voltak köztük a nemzeti szabadság bátor harczosai, voltak királyi kegylesők, s olyanok is, a kik önző czéljaikra használták fel a reájuk bizott hatalmat. A családból származott Hédervári Kont, a kit Zsigmond király tőrbe csalt, s birói itélet nélkül kivégeztetett. De e családból származott II. Endre királyunk utolsó nádora, Dénes is, a kit sok istentelensége miatt a pápa meghatalmazottja, Róbert esztergomi érsek egyházi átokkal sújtott, s később IV. Béla megvakíttatott, mert az ország javait elprédálta; az ország jövedelmeit szerecseneknek és zsidóknak adta bérbe; a keresztények üldözését tűrte, úgy, hogy sokan pogány hitre tértek; János mestert, a pozsonyi prépostot megpofozta s még okiratokat is hamisított.

Ez a nagyhatalmú és tekintélyű család azonban 1680-ban férfi ágon teljesen kihalt. Az utolsó Hédervárinak, Jánosnak fiúsított leányát, Katalint Viczay János vette el feleségül. Azóta, kétszáz esztendőn keresztül a hédervári kastély urai nem vittek az ország történetében jelentős szerepet. Az utolsó Viczay 1874-ben halt meg, minekutána királyi engedélylyel örökbe fogadta gróf belási Khuen Károlyt, az ország mostani miniszterelnökét, a ki fölvette a Héderváry nevet, s a család régi czímerét.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök a történelmileg hires kastély gyönyörű parkjában tölti minden szabad idejét. Valahányszor meg tud szabadulni pár órára a kormányzás nehéz gondjaitól, az első vonattal Hédervárra siet s egész napját azoknak az ős fáknak árnyékában tölti, melyek alatt valamikor Kont «a kemény vitéz» pihent.

BESZÉLGETÉS A SZIVEMMEL.

I.

Kérdem szivem:

— Én szivem miért gerjedsz fel
Örömre?
Napod keltén?... Üt az óra
És estvéli harang-szóra
Mindent szürke árny föd be...

— Én szivem, miért borulsz el
Bánatba?
Napod szálltán?... Nincsen éjjel,
Melyre diadalmas fénynyel
Virradat ne támadna!

Felel szivem:

— Fénynek, Árnynak szent Kútfejét
Kérd: miért?
Mosolygok vagy zokogok rá:
Én csak áldást dobogok Rá
Mindenért, mit rám kimért!

II.

Intem szivem:

— Szivem, kerüld ellenséged,
Vigyázz, orvúl sebez téged
S drága véred
Hulladoz majd, harmatoz majd...

Felel szivem:

— Jer és nézd, a tarhatáron
Míg én búsan, vérzőn járom,
Sirva járom:
Mennyi virág sarjadoz majd!

Lampérth Géza.

SZAVAK... SZAVAK...

Az udvaron, az udvaron.
(Én édes istenem)
Hogy száll a köd, az Unalom.
(Csak most maradj velem)
Mert elreked lelkem, dalom.
E csúnya reggelen.

Meghalni halkan, szenvedőn.
(Meghalni bölcs dolog.)
Aludni messze temetőn,
(Hol senkisem zokog.)
Gyászolni messze szeretőm,
A gyászba ragyogót.

Ha most lemennék. Most... Talán...
(A kerti fák alatt...)
Az idegenek udvarán.
(Diszkréten, hallgatag)
A házmester bámulna rám
S én nézném a falat.

Az ablakába mécsvilág.
(Tán nem is jönne ki.)
Szívná a reggeli pipát,
(Magam vágnék neki.)
Ó pesti udvar, pesti fák
És egyet inteni.

Vagy itt az ágyba. Csendesen.
(Azt mondani: elég.)
A szoba szürke, szintelen.
(Bejönne a cseléd.)
És le se húnyni a szemem.
A gyertya égne még.

Most jőjjetek Arkangyalok.
(Most valami riad.)
S te Isten, ki ide rakott.
(Fogd a karjaimat.)
Nézd örvényeknél andalog
Szegény, szegény fiad.

Kosztolányi Dezső.

SZÍNEK ÉS ÉVEK.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta **Kaffka Margit.**

Vége volna; ezt sürgette, csodálkozta, tudakolta a nagyanyám idegenkedő, hallgatag, majdnem ellenséges viselete azóta. Valami önző, indulatos, békétlen levegő volt most a családban, olyan robbanás előtti, feszült csend. Szinte ellenségnek éreztük egymást. Grószi szótalan volt, mama ideges, szeszélyes. Sokszor keserű, kiméletlen módon birálta a férfiakkal bánásomat; azt mondta, ügyetlen vagyok, a fogásaimat kitanulták már, hogy senkit, még ezt a Vodicskát sem tudom lekötni, megtartani. Ez a két szó milyen gyakori, volt hajdan az asszonyok szótárában! Vajjon sohase gondoltak arra, hogy asszony is megunhat, megelégelhet, elküldhet egy férfit? De miért éreztem magam is olyan felháborítónak, mindennél sértőbbnek ezt a vádat? Tudtam pedig, hogy igazságtalan.

Így fogtunk a táncz-robotba megint. Telekdy most gyászban volt, meg a dolgai után járt, a mik — úgy mondták — zavarosan szakadtak a fejére az eladósodott, könnyelmű apja után. Anyám nem igen tánczolt már, pedig arra, hogy önfeláldozó őrizőm és kisérőm legyen, ő csakugyan nem volt alkalmas. Én pedig szilaj és erőszakos kedvű voltam sokszor, nagy fennszóval, csak azért is mulatós és titokban féltem, talán megsokalják már. talán szájukra vesznek, megitélnek. Lehet, hogy így is volt. Egyszer hirtelen, máról-holnapra jött gondolatával az anyámnak, lementünk a nagy debreczeni juristabálra. Nagy esemény volt ez nekem, idegen, nagyobb város, első utazás, másféle emberek ujsága. A drága, előkelő vendéglőbe, a hol megszálltunk, báró Pórtelkynének czímezték a meghivót és mi nem mondtunk ellent; hagytuk e hiedelmet és a mágnások colonne-jában tánczoltuk a négyeseket. Egy Pongrácz forgott körültem akkor, szép, előkelő, kellemes fiú. Igen, ezek az emberek mások voltak, tán különbek az otthoniaknál, halkabban beszéltek, könnyedén, kicsit nőiesen mozogtak, a kiejtésük idegenes volt és én féltem, megérzik bennem az idegent. Néha végignéztem a hajnaltájt is hihetetlenül friss ingmelleken, a szinte rájuköntötten jószabású frakkokon a nagyon finom selyemmel bélelt fecskeszárnyakkal, le a tükörfényes lakkczipőkig, a min drága voltuk látszott és hogy most először, egyszer viselték! «Ez már más, felettünkvaló világ!», éreztem meg akkor felnyílt szemmel és nem is bántam, hogy másnap visszautaztunk. Ezt a dolgot oktalan, szeles bolondériának tartotta grószi és hevesen kifakadt érte, pedig nem volt szokása háborgatni minket. Azt mondta: az egész város roszalja az életünket és most már végkép magunkra szabadítottuk az emberek nyelvét.

Mama tán Telekdyt akarta féltékenynyé tenni ezzel, de úgy látszott, komolyan megharagította. A legközelebbi vacsoránkra nem jött el. De Vodicska ott volt és mellettem ült a kis sarokdivánon, a hol azelőtt, régen anyám húzódott meg egy-egy udvarlójával; és hallgatag megegyezéssel most minket hagytak magunkra. Hát rajtam volt a sor. Néhány lány, meg asszony trécselt, bolondozott, egy-két katonatiszt is volt ott, de ma minden csendesebben ment, mint egyébkor. A zongora mellett Kallós Ágneske ült, fehér ruhában, koszorúba rakott, nagy hajával, az István menyasszonya. A nagybátyám gyöngélkedőn járt körülte, bár a jegyességük nem volt nyilvános még, grószi az anyjával kedveskedett. Lám, — gondoltam keserűen, — ezt hát megcsinálták a hátunk megett! Eszembe jutott, hogy István a napokban anyagiakról beszélt anyámmal, pipaszó mellett egy vacsora után, míg a Grószi kötőtűi egyenletes, nyugodt mozgással csillogtak a lámpafényben. Én lopva felfigyeltem a számokra; hogy mennyit fogyatkozott meg a mi pénzünk nevelési költségek, utazás, bálozás czímén; s az anyám özvegyként kapott része milyen kevésre zsugorodott. És hogy mennyivel fogják most már kielégíteni örökrész gyanánt őt is, meg a két nővérét. Mama erőlködve, kényszeredett komolyan hallgatta és néha kissé zavartan bólintott. Valamit alá kell irnia, — mondták, — de láttam, nem érti jól. Világosabban kellene beszélniök, gondoltam gyerekészszel, arról is, hogy mennyi az összes vagyon. És először támadt az a határozott érzésem, hogy mennyire nem eszes asszony az én anyám! Igen, minket jól elintéznek, a két fiú már szemináriumban, kadétiskolában, a hogy ők akarták; és anyámmal könnyű elbánni. Ez volt bennem az első kiábrándulásféle a családom nagyratartott öregjeiből.

— Miért nem akar őszintén beszélni velem? — faggatott Vodicska már nehányadszor a szalon e csendes sarkában. Azt hiszi, nem látom jó ideje már, hogy magát bántja valami, Magduska!

Nem tudtam volna megmondani hirtelen, jól esik-e most ez, hogy meghat-e, vagy feszélyez a gyöndégsége. De nagyon szerettem volna elsírni magam.

— Nem, semmi bajom — feleltem, — tán csak fáradtnak látszom az utazástól.

— Fáradt és szomorú. Régen figyelem én már. Megmondjam, mi bántja magát, kedves, kedves kis Magda? Hát ne szégyelje a könnyes szemét! Lássa, lássa, — mégis én ismerem magát a legjobban itt. Maga sokkal különb a környezeténél, értékesebbnek, jobbnak született, nem való ebbe a léha, hetvenkedő, czinikus világba. Maga körül csupa dorbézoló, tudatlan, durva férfi, csupa páváskodó, gőgösszivű asszony volt mindig; és akaratlanul, tudtán kívül is egyebet keres. Jóságnak hivják azt, munkának, élethivatásnak, Magduska, meg igazi, családi érzésnek.

Ránéztem hirtelen felszárított, bámuló szemekkel. Hihetetlen nagy zavar volt bennem ebben a perczben. «Talán igaz ez, talán igaz!» dobbant fel valami a bensőmben. Senki, sohasem beszélt velem ilyen komolyan, atyáskodóan még... De rögtön előtört valami gúnyos szégyenkezés bennem a könnyeim, az elérzékenyülésem miatt. «Ejh, nevetséges dolog így papolni, mint valami öreg professzor! — türelmetlenkedett a másik énem. — Hogy mer

MDK

Hederdle, festő

Mária mennybemenetele pályázaton vett részt

Pesti Hirlap, 1882. ápr. 25. 3 l.

Héderfájai Barlabássy-

kuria

l.

Balogh Erdélyi ren

nevon -

HEDTER, Friedrich, pozsonyi fazekasmegéd

F. H., Töpfergesell, 15 napos lánya meghalt. (1845, 584 l)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

Hedwig, Johannes

1730–1799

botanikus

Lásd

Soó Rezső: A XVIII–XIX. század grafikai művészete a növénytan szolgálatában. Debrecen 1947. 5. l.

Kszámegyenleg

1/4 ‰ forgalmi jutalék 550.

ell. át. ill. és bélyeg 60.

postadíj és költség

Egyenleg

60 —

TAKARÉKPENZ

MDK

Hedvig Frigyes, betümetsző

cimeres fejléceket metszett

Betütörténet. Magyar Grafika, 1928. 1-2.l.

Hedvig Aurél

Lutosterverő

1925-27

Éimisk. 1930. 84. l.

8646.

andur visszanézve, pipázva és
zolva. Jobb kezét kinyujtotta,
kardját tartja. A háttér
ta:

LAVONIE

lde le Rouge rue des grands Augus-
s le panier fleuri A.P.D.R. 1742.

6.9:18.7 cm.

9

Hedvig Aurél

munkáiban mutatkozik biztató igéret.
(Csabai-Ékes L. isk.-nak növendéke).

Grafikai növendékkiállítás az Iparművészeti Társulatban (Andrássy-út 69.)

Ujság, 931. X. 11.

M.D.K.

Heczendorfer László belsőépitész

Munkái az Iparmüvészeti Váll. kiállitásán

Karosszék, repr .

Kovács Zsuzsa : Uj ülőbutorok, uj lakástextiliák
Magyar Épitőmüvészet 1965/ 3 . 50 -51.l.

.../...

A.D.K

HECZENDORFER László belsőépítési

524. sz. épület; 3 férőhelyes lakás

kisebbik szobájá~~nak~~ berendezése

tervezője Repr.

Egressy Imre: Kísérleti lakások, ún

berendezések az óbudai lakólében

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 9. l.

M. D. U

HECZENDORFER László belső epítész

524. sz. épület: 3 férőhelyes lakás nagyobbik lakószobájának berendezése

Társtervező: Paizs Zoltán

Rent.

Egressy Imre: Kísérleti lakások, új berendezések az óbudai lakótelepen

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 9. l.

A.D.K.

HECZENDORFER László belső építész

514. sz. épület; négyfőhelyes lakás

magyszobájának berendezése

Rest.

Egressy Imre: Kísérleti lakások, új

berendezések az óbudai lakóhelyen

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 8. l.

HEDECKER, Simon festő

1760 Pozsony

An 1998. 242.

MvH ltsz. 97840

74
33
tsz. 2077
MvH ltsz. 97782

eleti falában

3

5-ndrod.

741

18. század

HEDELMAHR, Mathias, pozsonyi kőművesegéd

M.H., Maurergesell, 64 éves felesége meghalt.
([illegible] 1828, 1186 l)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

Cristoph Hedenek ötvösművész

A Rákócziak ötvösműkincsei között egy aranyozott ezüst disztál az ötvösművész munkája, az Ernst-muzeum aukciós kiáll.-án.

P.H.930.IV.18.

Heder

és Kölb volt a bútorok aranyozója a budai palota belső dísztéséről (H. Moorbrugger vezetése alatt).
(„E" épület)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép
134. l.

MDK

Héderváry János · győri püspök

a győri székesegyház déli falához a csúcsíves stílusú Szt. Háromság kápolnát építette [!?] 1404-ben. (repr.)
(57. l.: „építette")

Borbíró - Vallo: Győr, Bp. 1956. 56., 58., 61., 57. l.

Hedrahelyi ref. templom

Somogy megye
XVIII. sz.

l.

Ravasz Boriska:
A magyar állam és a protestántizmus Mária Terézia uralkodásának második felében.
Bpest, 1935.

74. l.

18. Ajándék átadása. Holland, vidéki mühely, XVII. sz. eleje. A gazdag bordűr négy medaillonjában Herakles tettei. Gyapjú,

Az Ipolyi-gyűjteményből.

Dutka, 71 l.

330. ábra. Báró Viczay Ádám síremléke 1650. A hédervári templomban.

szakáról
néhány j
rások se
és homá
művésze
miniatort
Filippino
domborr
sor olasz
voltak B
(Benvenu
néven C
Jakab, m
névsorbó
kor sok
dájára Co
az említet
János is
Az előbbi
jegyzi, 14
s az utól
társa volt
Min
azonban,

formájú és firenzei modorban készült kupolával van koronázva. Az architravon olvasható felírás szerint a kápolnát Bakócz Tamás bibornok építtette 1508-ban. A kápolnában levő oltár azonban csak 1524-ben került oda Firenzéből és Andrea Ferrucci da Fiesole, firenzei szobrász műve.

A renaissancenak buzgó terjesztője volt Szakmári György esztergomi érsek is, a ki, pécsi püspök korában (1506—1521) az odavaló székesegyházat tiszta renaissance-stílusú, rendkívül szép pastoforiummal gazdagította. Ez a pastoforium, a melyet a Corpus Domini kápolnában oltárul használnak, teljesen hasonlít ahhoz a két renaissance-pastoforiumhoz, a mely a budapesti belvárosi plébániában van s egy felírás szerint 1507-ből való. Szakmári püspök Pécsett nagy palotát is építtetett, a melyből azonban csak kevés naissance címerét 1488-ból a 346. számú-, án mutatjuk be.

a gyulafejérvári székesegyház északi előcsarkanonok építtetett. Az előcsarnok szerkezete atnak gazdag ornamentikája az északi olasz

Hédervári vár

HÉDERVÁR

Vá-

Gerevich, Tiberio: L'arte ungherese della Transilvania. Corvina, nuova serie, III – 1940, 534 l.

HÉDERVÁR

Kastély

Könyves Tóth Kálmán: Utazás Magyarországon a XVIII. század végén. VV 1912, 14 l.

HÉDERVÁR

Kastély

Az utolsó Héderváry és a hagyományos Kont-
ja. Századok, VIII—1874, 69 l.

RÉDACTION

HÉDERVÁRA

Plébánia templom, vörösmárvány keresztkút

Könyvszemle. Magyar Sion, 1–1863, 234 l.

HEBEC (Hont)

Tpl. pastoforium

Budinis Cornelio: Gli artisti Italiani in Ungheria. (Opera del Genio Italiano all'Estero) Roma 1936, 74 l.

Hédervári Vicray-
kastély

l.

~~Ferképzomfoisk vr.~~

Thirfelsödunántúl

79. l.

[illegible]